

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

TASAVVUF ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TASAVVUF KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MEŞKÛRE SARGUT'UN HAYATI VE ESERLERİ

İlâhe M. KURŞUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi F. Cangüzel GÜNER ZÜLFİKAR

İstanbul-2019

Tez Kabul Formu

T.C.
ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

TASAVVUF ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 174401028
Öğrenci Adı Soyadı	: İlahi M. KURŞUN
Anabilim Dalı	: Tasavvuf Kültürü ve Edebiyatı
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Cangüzel GÜNER ZÜLFİKAR
Tezin Başlığı	: Meşkûre Sargut: İnsan Aşkı Olandır

Toplantı Tarihi	: 03.05.2019	Saati	: 10:00

Öğrenci Savunmaya : Geldi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Yapılan savunma sınavında adayın tez çalışması başarılı bulunarak **KABUL** edilmesine,
 Yapılan savunma sınavı sonunda tez çalışmasının **DÜZELTİLMESİNE**, düzeltme için adaya ay **EK SÜRE** verilmesine (en fazla 3 ay)
 Yapılan savunma sınavının sonunda tezin **REDDEDİLMESİNE**

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUĞU

İle karar verilmiştir.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi Değişti

Tezin Yeni Başlığı : Değişmedi Meşkûre Sargut'un Hayatı ve Eserleri

Öğrenci Savunmaya : Gelmedi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,
 OY BİRLİĞİ İLE REDDEDİLMİŞTİR.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Emine YENİTERZİ	
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üyesi Cangüzel GÜNER ZÜLFİKAR	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi İrcan ALKAN	
Üye		
Üye		

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları gerekir.)

Sayı No :

Tarih : 03/05/2019

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Not: Bu forma orijinal raporlar (bir nüsha) eklenecektir.

Prof. Dr. Emine YENİTERZİ
Anabilim Dalı Başkanı
(Unvanı, Adı Soyadı, İmza)

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
Revizyon No: 0 (08.11.2014)

(M. KURŞUN, İlâhe, Yüksek Lisans, İstanbul, 2019)

Meşkûre Sargut'un Hayatı ve Eserleri

Özet

Bu araştırmada, Ken'ân Rifâî'nin talebesi, 1925-2013 yılları arasında İstanbul'da yaşamış, Cemalnur Sargut ve Âsuman Sargut Kulaksız'ın anneleri Meşkûre Sargut'un hayatı, mânevî eğitimi ve eserleri incelenmiştir. Meşkûre Sargut'un müşidi Ken'ân Rifâî'nin ve sonra Sâmiha Ayverdi'nin Sargut üzerindeki etkileri eserlerinin içeriğinin tetkikiyle değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Çalışmamızda, Meşkûre Sargut'un hayatı, yaşadığı dönem, âilesi, tahsili, müşidine intisâbı, kendisinin irşâd ve hizmetleri, âilesi ve talebeleri ile yaptığımız mülakatlardan edinilen bilgilerle ele alınmıştır.

Basılı ve basılmamış eserleri incelenirken, eserlerinin ilk basımına ulaşılmış, *İslâmiyet* gazetesi ve *İslâmın Nûru* dergisinde yazmış olduğu makalelerin tamamı çalışmada ek olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Sûfî, Ken'ân Rifâî, Sâmiha Ayverdi, Meşkûre Sargut, Cemalnur Sargut.

(M. KURŞUN, İlâhe, MA, İstanbul, 2019)

The Life and Works of Meşkûre Sargut

Abstract

This study examines the life, spiritual education and works of Meşkûre Sargut, a disciple of Ken'ân Rifâî and mother of Cemalnur Sargut and Âsuman Sargut Kulaksız who lived in Istanbul between 1925-2013.

The effects of Meşkûre Sargut's spiritual teachers, first Ken'ân Rifâî and subsequently Sâmiha Ayverdi, were analyzed through an evaluation of Sargut's works.

Through the interviews done with her family and students as well as a thorough examination of her works, Meşkûre Sargut's life, the situation of her time, her family, education, initiation to the spiritual path and her own services was researched.

While studying the published and unpublished works of Meşkûre Sargut, the first edition of her books and all of the articles she wrote in the newspaper *İslâmiyet* and the journal *İslâmın Nûru* were also included as addendums in this study.

Key Words: Sufism, Sufi, Ken'ân Rifâî, Sâmiha Ayverdi, Meşkûre Sargut, Cemalnur Sargut.

İÇİNDEKİLER

Tez Kabul Formu.....	i
Özet.....	ii
Abstract.....	iii
Kısaltmalar	vii
Tablolar Listesi	viii
Teşekkür	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN YAŞADIĞI DÖNEM, HAYATI VE ŞAHSİYETİ

1.1. Yaşadığı Dönem	3
1.2. Hayatı ve Şahsiyeti	7
1.3. Faâliyetleri	12
1.4. Vefâtı	14
1.5. Hakkında Söylenenler.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN TASAVVUFÎ YÖNÜ

2.1. Meşkûre Sargut'un Mânevî Eğitimi	19
2.1.1. Ken'ân Rifâî	19
2.1.2. Sâmiha Ayverdi	24
2.1.3. İntisâbı ve Terbiyesi	30
2.2. Meşkûre Sargut'un İrşad Faâliyetleri.....	33
2.2.1. Sohbet Vazîfesi.....	33
2.2.2. Dua Vazîfesi	36

2.3.	Meşkûre Sargut Hakkında Aile ve Talebelerinin İfâdeleri	39
2.3.1.	Meşkûre Sargut'un Üzerinde Ken'ân Rifâî'nin Etkileri.....	39
2.3.2.	Meşkûre Sargut'un En Belirgin Özellikleri.....	40
2.3.3.	Meşkûre Sargut'a Dair Anılar	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN ESERLERİ

3.1.	Basılmış Eserleri	47
3.1.1.	<i>Duygulu Gönüllere Hitap</i>	48
3.1.2.	<i>Mevlânâ Diyor ki</i>	55
3.1.3.	<i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i>	62
3.1.4.	<i>Ârifler Bahçesi'nden</i>	80
3.1.5.	<i>Gönülden Gönüle</i>	81
3.2.	Gazete ve Dergi Yazıları.....	82
3.2.1.	<i>İslâmiyet Gazetesi'ndeki Makaleler</i>	82
3.2.2.	<i>İslâmın Nûru Dergisi'ndeki Makaleler</i>	87
3.3.	Basılmamış Eserleri	89
3.3.1.	<i>Uluköy Yolları</i>	89
3.3.2.	<i>Cumartesi Sohbetleri</i>	91
3.3.3.	<i>Özel Yazı Arşivi</i>	95
3.4.	Meşkûre Sargut'un Eserleri Hakkında Genel Değerlendirme	96
3.4.1.	Meşkûre Sargut'a Göre Mevlânâ.....	96
3.4.2.	Meşkûre Sargut'un Eserlerindeki Ana Konular	97
3.4.2.1.	Aşk	97
3.4.2.2.	Tevhid.....	98
3.4.2.3.	İnsân-ı Kâmil.....	100

3.4.3. Meşkûre Sargut'un Eserlerinde İsmi Geçen Tasavvuf Klasikleri ve Batılı Düşünürler	102
4. SONUÇ	104
Kaynaklar.....	105
Ekler	111
Özgeçmiş	301
Bilimsel Etik Sayfası	302

Kısaltmalar

age	: Adı Geçen Eser
agm	: Adı Geçen Makale
bk.	: Bakınız
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
çev.	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
Dr.	: Doktor
et.	: Erişim Târihi
ed.	: Editör
H	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
HLA	: Hümeyra Livatyalı Arşivi
Hz.	: Hazret
İBVA	: İnci Birol Video Arşivi
M	: Mîlâdî
Prof.	: Profesör
TÜRKKAD	: Türk Kadınları Kültür Derneği
ty.	: Tarih Yok
v.	: Vefat
vd.	: ve diğerleri
VEÖA	: Vasfî Emre Ömürlü Arşivi

Tablolar Listesi

Tablo 1: Meşkûre Sargut'un <i>Duygulu Gönüllere Hitap</i> isimli eserinde geçen <i>Mesnevî-i Şerîf</i> beyitleri.....	49
Tablo 2: Meşkûre Sargut'un <i>Duygulu Gönüllere Hitap</i> isimli eserinde geçen <i>Sâdî Şirâzî Dîvânı</i> beyitleri.....	53
Tablo 3: Meşkûre Sargut'un <i>Mevlânâ Diyor ki</i> isimli eserinde geçen <i>Mesnevî-i Şerîf</i> beyitleri.....	56
Tablo 4: Meşkûre Sargut'un <i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i> isimli eserinde geçen <i>Mesnevî-i Şerîf</i> beyitleri.....	63
Tablo 5: Meşkûre Sargut'un <i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i> isimli eserinde Mevlânâ'nın <i>Fîhi Mâ-Fîh</i> adlı eserinden yapılan alıntılar	79
Tablo 6: Meşkûre Sargut'un <i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i> isimli eserinde Mevlânâ'nın <i>Rübâîler</i> adlı eserinden yapılan alıntılar	79
Tablo 7: Meşkûre Sargut'un <i>İslâmiyet Gazetesi</i> 'ndeki makalelerinin isimleri, sayı numaraları, tarihleri ve sayfa numaraları.....	83
Tablo 8: Meşkûre Sargut'un <i>İslâmın Nûru Dergisi</i> 'ndeki makalelerinin isimleri, sayı numaraları, tarihleri ve sayfa numaraları	88

Teşekkür

Bu çalışmayı yaparken, bana maddî ve mânevî yönden destek olan büyüklerim Cemalnur SARGUT ve Âsuman SARGUT KULAKSIZ'a ebediyen minnettar ve müteşekkirim. Meşkûre SARGUT'la ilgili elindeki kaynakları büyük bir zevkle paylaşan Dr. A. İnci BİROL ve Meşkûre SARGUT'un özel yazı arşivini paylaşan Hümeýra LİVATYALI hanımefendilere ve Meşkûre SARGUT'un henüz basılmamış *Uluköy Yolları* isimli romanını benimle paylaşan Prof. Dr. Vasfi Emre ÖMÜRLÜ'ye teşekkürler ederim.

Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsünün bütün hocalarıma, özellikle Prof. Dr. Elif ERHAN, Prof. Dr. Emine YENİTERZİ, Dr. Öğretim Üyesi Hatice Dilek GÜLDÜTUNA'ya ve çalışma sürecini benim için zevkli hâle getiren, üzerimde büyük emekleri olan danışmanım Dr. Öğretim Üyesi F. Cangüzel GÜNER ZÜLFİKAR hocama çok teşekkür ederim.

İlâhe M. KURŞUN

Kadıköy/İstanbul 2019

GİRİŞ

Araştırmamızın konusu, Ken'ân Rifâî'nin talebelerinden Meşkûre Sargut'un hayatı ve eserleridir. Meşkûre Sargut 1925 yılında İstanbul'da doğmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devletindeki devrimler ve devletin kuruluşu aşamasındaki yenilenen toplum yapısında; o ve ailesinin yaşadıkları, çalışmamızı yönlendiren faktörlerdendir. Sargut'un hayatı ve eserlerine dair daha önceden yapılmış bir araştırma çalışması bulunamamıştır. Araştırmamızda iki temel 'birincil kaynak' sınıflandırmasında nitelendirilebilecek birbirinden farklı mahiyette yazılı ve sözlü kaynaklardan yararlanılmıştır. Kendisinin hayatı, özellikle Ken'ân Rifâî'nin terbiye ve irşâdıyla yazdığı eserler ile hakkında aile üyeleri ve yetiştirdiği öğrencilerinin söylediklerinden yapılmış derlemeler ışığında yazılmıştır. Ken'ân Rifâî'nin önde gelen kadın talebelerinden Meşkûre Sargut, ilk kez bir tez konusu olarak çalışılmaktadır.

Üç ana bölümden oluşan araştırmamız Meşkûre Sargut'un hayatı ve eserleri kapsamında sınırlandırılmıştır. Birinci bölümde, Meşkûre Sargut'un hayatı anlatılırken, yaşadığı dönem, tahsil hayatı, şahsiyeti, hizmetleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Vefâtından önce ve sonra hakkında yazılanlar da bu bölümde ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Meşkûre Sargut'un müridleri Ken'ân Rifâî ve Sâmîha Ayverdi'yle münâsebetleri, intisâbı, irşâdı ve terbiye süreci incelenmiştir. Sargut'a verilen vazîfeler, talebelerinin onun hakkındaki ifâdeleri ve anıları, Ken'ân Rifâî'nin mânevî yolunun günümüzde devamı da bu bölümde araştırılmıştır.

Tezin üçüncü bölümünde, Meşkûre Sargut'un basılmış ve basılmamış eserleri incelenmiştir. Ayrıca, daha önce *İslâmiyet* gazetesi ve *İslâmın Nûru* dergisinde yazmış olduğu yazılara ulaşılmış ve bu yazılar, tezin ekler bölümünde paylaşılmıştır. Çalışmadaki ekler bölümü, kendi içinde iki ana başlıktan oluşmaktadır. 'Fotoğraflar' isimli ilk başlık altında Meşkûre Sargut'a ait resimler, yazmış olduğu mektuplar, katılmış olduğu konferanstaki konuşma metni ve eserlerinin kapak resimleri, 'Meşkûre Sargut'un *İslâmiyet* Gazetesi ve *İslâmın Nûru*

Dergisinde Yazmış Olduğu Yazıları' isimli ikinci başlık altında ise, ismi zikredilen gazete ve dergide yazmış olduğu yazılar paylaşılmıştır.

Ana kaynaklarımız kendisinin basılmış ve basılmamış eserleri, âilesi ve talebeleriyle yapılan mülâkatlar, *İslâmiyet* gazetesi ve *İslâmın Nûru* dergisinde yayınlanmış yazılardır. *İslâmiyet* gazetesindeki yazılarını Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nden, *İslâmın Nûru* dergisindeki yazılarının bir kısmını (10, 11, 13. sayılar) İslâm Araştırmaları Merkezi'nden, diğer kısmını ise Atatürk Kitaplığından temin ettik. İkincil kaynaklarımız, konuyla ilgili tasavvufi eserler ve makalelerdir.

Araştırmamızda, Meşkûre Sargut'un, üniversitede okuduğu yılların ve evlilik târihinin kesinliği ile ilgili detaylı bilgilere ulaşamadık. Ayrıca, eşi Dr. Ömer Fâruk Sargut'un, âileden gelen soyadı "Gannay" iken, hangi sebepten "Sargut" olarak değiştirildiği husûsu da henüz ulaşamadığımız bilgiler arasındadır. Meşkûre Sargut ile ilgili ileride yapacağımız çalışmalarda, kesinlik kazanmayan konuları açığa çıkarmayı hedeflemekteyiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN YAŞADIĞI DÖNEM, HAYATI VE ŞAHSİYETİ

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un yaşadığı dönem, hayatı ve şahsiyeti, içinde bulunduğu veya bizzat yürüttüğü faaliyetler, vefatı, kendisiyle ilgili Doğu'da ve Batı'da hakkında söylenenler ele alınacaktır.

1.1. Yaşadığı Dönem

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un doğmuş olduğu 1925 yılı ve âilesini yakından etkileyen 1960 ihtilâline kadarki dönem ele alınacaktır.

Türkiye'de 1924 yılından itibaren lâikleşme yolunda bir çok adım atılmıştır. 1924 yılında, Şer'îye ve Evkâf Vekâleti'nin kaldırılmasından sonra atılan adımların en önemlileri arasında tarikat ve tekkelerin kapatılması, şapka kanunu gibi kanunlar gelmektedir. 1925 yılında yapılan kanun ve düzenlemeleri kronolojik olarak kısaca ele alacağız.

“21. 02. 1925 Doğuda Örfî İdâre

04. 03. 1925 Takrîr-i Sükûn Kanunu

04. 03. 1925 Doğuda ve Ankara'da İstiklâl Mahkemesi Kurulması

28. 06. 1925 Şeyh Sait ve 49 kişinin îdâmı

30. 08. 1925 Mustafa Kemâl'in Tekkelerin Aleyhinde ilk defa Kastamonu'da Konuşması

02. 09. 1925 Tekke, Zâviye ve Türbelerin Kapatılmasını Öngören Bakanlar Kurulu Kararı

30. 11. 1925/ 30. 11. 1341 677 Sayılı Kanunun Çıkışı”¹

¹ Rüya Kılıç, *Osmanlıdan Cumhuriyete Sufî Geleneğinin Taşıyıcıları* (İstanbul: Dergah Yayınları 2000), 91-92.

25. 11. 1925 Şapka Giyinme Hakkında Kanun²

Devletin lâiklik ilkesinin uygulamalarında, 1925’li yıllarda yaşayan sûfîlerin tekke ve zâviyelerin kapatılmasına farklı yorumları olmuştur. Onlardan kimisi “bütün dünyâ tekkedir, bu sebepten, tekkeler zâhiren kapansa da mânen kapatılamaz. Her şey O’nun tecellîsidir. Kahrı da, lutfu da hoştur”, kimisi “Tasavvufî hayatın insan ihtiyâcı olduğunu, bu ihtiyâcın mutlaka değişik yollarla karşılanacağını”, kimisi “Feyiz bitmiştir, tekkeleri zorla ayakta tutmanın faydası yoktur” şeklinde değerlendirmişlerdir. Genel îtibârıyla, bu kanun Mevlevî şeyhleri tarafından sükûnetle karşılanmıştır. Bu hâdiseye en çok muhâlif olan Abdûlbâki Baykara Dede’dir. O, üzüntüsünü her fırsatta dile getirmekten çekinmemiştir.³ Kanunu Allah’ın hikmeti olarak gören şeyhlerden biri de Ken’ân Rifâî’dir. Meşkûre Sargut’un mürşidi Ken’ân Rifâî, bu olay karşısındaki tutumunu şu sözlerle ifade etmiştir: “Artık gök kubbenin altı dergâhtır, bundan böyle akademilerde tadrîse ve terbiyeye devâm edeceğim.”⁴

Tekkelerin kapatılmasından sonra bâzı sûfîler tamâmen tasavvufî terbiyeden uzaklaşmış, diğerk bâzı sûfîler tasavvuf kültürünü etrâfındaki insanlara aktarmaya devâm etmiştir. Bu işin ehli olanlar vefât ettikçe, sûfî erkânı denilen, ancak yaşayanlardan öğrenilebilecek görgü ve bilgi kaybı da artmıştır. Bütün bunlara rağmen, tasavvufî hayat tamâmen yok olmamıştır.⁵

Daha sonra, 1927’de hutbeler, 1932’de ezan, salâ ve tekbirler Türkçe okutulmuş, 1934 yılındaysa, Ayasofya Câmii müze hâline dönüştürülmüştür.⁶ 1928 yılında, matbaanın ucuz ve seri kullanılması, Türkçe imlânın düzene konulması gerekçeleriyle harf inkılâbına gidilmiştir.⁷ Atatürk tarafından, 1932 yılında Türkçeyi zenginleştirmek ve modern medeniyetin ihtiyaçlarına cevap verecek bir

² Şerafettin Turan, *Türk Devrimi Tarihi/III, Yeni Türkiye’nin Oluşumu* (Ankara: Bilgi Yayınevi 1995), 188.

³ Kılıç, *Osmanlıdan Cumhuriyete Sufi Geleneğinin Taşıyıcıları*, 2000, 98-99.

⁴ F. Cangüzel Güner Zülfiyar, “Ken’ân Rifâî Hazretleri’nin (1867-1950) Mürşidliği ve Mürebbiliği”, *Rahmet Kapısı Uluslararası Kenan Rifai Sempozyumu*, 2015, s. 114.

⁵ Mustafa Kara, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, (İstanbul: Dergah Yayınları 2014), 156.

⁶ İsmail Kara, *Cumhuriyet Türkiyesinde Bir Mesele Olarak İslâm I* (İstanbul: Dergah Yayınları 2016), 76.

⁷ İlber Ortaylı, *Türkiyenin Yakın Tarihi* (İstanbul: Timaş Yayınları 2017), 77.

dil hâline getirmek amacıyla Dil İnkılâbı yapılmıştır.⁸ Türkçeyi zenginleştirme işine iştirâk eden dilciler, dili özleştirme faâliyetine “yarış” gözüyle bakmaya başlayınca Atatürk, Türkçenin sürüklendiği çıkmazı farkederek Güneş-Dil teorisinden faydalanmış⁹ ve bu teoriyi, Türkçeyi zenginleştireceğine inandığı bir vâsıta olarak görmüştür. Lâkin onun vefâtından sonra, dilciler ana gâyeden saparak Türkçeyi çıkmaza sokmuştur.¹⁰ Sâmiha Ayverdi, dil üzerinde yapılan bu inkılâplar netîcesinde Türkçenin içine düştüğü durumu, halkın kültürünü ve târihini anlamada yaşadığı sıkıntıları şu sözleriyle ifâde eder:

“Bugün İngiliz milletine Shakespeare’i, İngiliz edebiyat ve târihinden silmek şartıyla Hindistan’ı yeniden kazanmayı teklif etseler, hiçbir İngiliz vatandaşı, milletlerinin gurûru olan büyük şâirlerini fedâ edip, yerine altın kaynağı olan Hindistan’ı istemez. Halbuki biz, evlâtlarımızı, değil Fuzûlî’yi, Nedîm’i, Bâkî’yi hattâ Yahyâ Kemal’i ve hattâ Atatürk’ü dahi anlamayacak kısır, çorak ve kıraç bir dil sath-ı mâiline iterek her gün biraz daha uçuruma doğru kaydırarak ve kaydırıyoruz.”¹¹

10 Kasım 1938’de Atatürk’ün ölümünden sonra İsmet İnönü TBMM tarafından Cumhurbaşkanı seçilmiştir.¹² İnönü’nün Cumhurbaşkanlığı döneminde İkinci Dünya Savaşı çıkmıştır. Türkiye, savaşmayan ülkeler arasında yerini almakla birlikte ekonomik olarak çok zor dönemlerden geçmiştir. Türkiye’nin ithâlât düzeyi düşmüş, karaborsa ortalığı sarmış, hükümet tahıl karaborsasını önlemek adına sıkı tedbirler alarak köylüyü zor durumda bırakmış, şehirlerde un ve şeker sıkıntısı yaşanmaya başlamıştır.¹³ 1938-1945 yıllarında, önceki politikalar devâm ettirilmiş, din ve inanç özgürlüğü sekteye uğramıştır.¹⁴ Bu sıkıntılar netîcesinde çok partili döneme geçmek kaçınılmaz bir hâl almıştır. Demokrat Parti 1946 yılında kurularak çok partili siyâsi hayata girmiştir.¹⁵ “Demokrasinin zaferi, demokratik hayata geçiş” başlıklarıyla ele alınan 14 Mayıs 1950 seçimlerinde DP iktidâra gelmiştir.¹⁶

⁸ Nihad Sâmi Banarlı, *Türkçenin Sırları* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2017), 282.

⁹ Banarlı, *Türkçenin Sırları*, 2017, 306.

¹⁰ *age*, 311-312.

¹¹ Sâmiha Ayverdi, *O da Bana Kalsın Röportajlar, Anketler* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2014), 90-91.

¹² Şerafettin Turan, *Türk Devrim Tarihi/IV, Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye*, Birinci Bölüm (Ankara: Bilgi Yayınevi 1999), 13-16.

¹³ Ortaylı, *Türkiyenin Yakın Tarihi*, 2017, 90.

¹⁴ Zeynep Özcan, *İnönü Dönemi Dînî Hayat* (İstanbul: Dem Yayınları 2015), 90.

¹⁵ Ortaylı, *Türkiyenin Yakın Tarihi*, 2017, 35.

¹⁶ *age*, 97.

DP'nin siyâsal ve ekonomik hedeflerini kısaca şu şekilde özetleyebiliriz: Siyâsal hedef, ülkede demokrasiyi evrensel boyutlara taşımak, ekonomik hedefse, özel girişimin ve sermâyenin ekonominin temel unsuru olduğu husûsu idi. CHP'nin aksine, DP'nin dîne karşı daha hoşgörülü olması, köylü ve taşralıların bu partiyi desteklemesinin ana sebeplerindendi.¹⁷ DP, bir taraftan memleketin kalkınması yönünde mücâdele ederken, diğer taraftan da rakip partiden gelen muhâlefete karşı mücâdele etmiştir. Bu mücâdele sırasında yaptığı hatalar DP'yi 27 Mayıs 1960 ihtilâline sürüklemiştir.¹⁸ “27 Mayıs sabahı saat 6.30'dan itibaren, yalnız Ankara'da değil, fakat bütün Türkiye'de halk, gece olup biten hâdiselerin heyecanlı hikâyesini dinlemek için radyolarının başına oturmuşlardı. Muntazam fâsılalarla bir subay kalın sesiyle şu tebliği tekrarlıyordu: ‘Menderes Kabinesi’nin bütün vekilleri ve başta Cumhurbaşkanı Celâl Bayar olmak üzere, bütün DP mebusları tevkîf edilmişler, Ankara’da Harp Okulu binâsında nezâret altına alınmışlardır. Hareket, hiç mukâvemet görmeden, hâdisesiz cereyan etmiştir.’”¹⁹ Tevkîf edilen DP'lilerden olan Tefvik İleri'nin kızı Yassıada'da cereyân eden hâdiseleri şu sözleriyle anlatmaktadır:

“Yassıada'dayken babamı iki kez görmeye gittim. Spor salonunda yapılan yargılamaları, yaşıım on sekizden küçük olduğu için izleyemedim. Her ziyaretimde babamın inancımı biraz daha güçlenmiş buluyordum. İkinci görüşmemizde yanımda Fatin Rüştü Zorlu'yla âilesi de vardı. Fatin Rüştü Bey'in, işkenceden ötürü gözü morarmıştı. Elini öpmeye yeltendik ancak askerler engelledi. Darbeden sonra iki yüz yirmi sekiz kişi, Yassıada'da îdam talebiyle yargılandı. Menderes hakkında on beş ayrı dâvâda yedi kez îdam istenmişti. Sâlim Başol, “bilirsiniz sizi buraya tıkan güç böyle istiyor” demişti. Meğer Harp Okulu öğrencilerini getiriyorlarmış. Sanıkları tekme tokat dövdürüyorlarmış. Nâmık Gedik'i oraya çöp arabasıyla getirmişler. Daha sonra da pencereden aşağıya atmışlar. Genç subaylar, başbakan, cumhurbaşkanı ayırt etmeden yüzlerine tükürüp herkese sille tokat girişiyormuş. Kadın milletvekillerine küfrediyor, tünelden geçerken eteklerini indirmeye çalışıyorlarmış. Adalet değil Ali bey, rezalet divânıydı... Sadece babamdan değil, pek çok sanıktan dinlemişim, hiçbiri Menderes'in Yassıada'daki sözlerini unutamamıştı: “Ben melekemi kaybettim. Uzun zamandır kimseyle konuşmadım. Bana biraz mühlet verin.”

¹⁷ Yusuf Ziya Keskin, “Demokrat Parti İktidârı ve Günümüze Yansımaları”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, V:109-110.

¹⁸ Ali Fuad Başgil, *27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri* (İstanbul: Kubbealtı Yayınevi 2014), 81.

¹⁹ *age*, 25.

Kendimden biliyorum, bütün sanık yakınları, on beş ay süren bu ağır eziyete rağmen metânetini kaybetmedi.”²⁰

Meşkûre Sargut ve âilesi, DP Fâtih İlçe Başkanı olan eşi Dr. Ömer Fâruk Sargut’un da tutuklanması ve Yassıada’da yargılanması nedeniyle 27 Mayıs 1960 ihtilâlinden etkilenmişlerdir. Bu dönemde Meşkûre Sargut’un hizmetlerini ve mânevî sohbetlerini aksatmadan devam ettirdiğini yakınları anlatmaktadır. Hayatı ve şahsiyeti kısmında bu konuda detaylı bilgi verilecektir.

1.2.Hayatı ve Şahsiyeti

Hatice Meşkûre Sargut²¹, 6 Mart 1925 yılında İstanbul’da, Fâtih Eğrikapı’da dünyâya gelmiştir. Annesi Şâdiye Tınaz Hanım, babası Remzi Tınaz Bey’dir²². Şâdiye hanımın annesi Remziye Hanım ve babası İhsan Bey Çerkezdir. Şâdiye hanım ilk okul beşinci sınıftan sonra eğitim alamamış ve Remzi Bey’le görücü usûlü evlendirilmiştir.²³

Torunu Ünal Büyükkarda’nın anlattığına göre, Şâdiye hanım zâhirî eğitim almamış olsa da, dünyanın en nüktedân kadınlarındanı. Okumaya çok meraklı olan Şâdiye Hanım, bütün işlerini bitirdikten ve herkes uyuduktan sonra gece eline târih mecmuâsını alarak saatlerce okurdu. Meşreben asâbî olduğu nakledilen Şâdiye Hanım, âilesinin anlatımına göre çok temiz kalpli biriydi.²⁴

Meşkûre Sargut’un babası Remzi Tınaz Bey, Bulgaristan göçmenidir. Remzi Bey, henüz küçük bir bebek iken Balkanlarda Türklere karşı başlatılan harpte bütün âilesini kaybetmiştir. O göç esnâsında, yalnız ve ihtiyar bir kadın, Remzi Bey’i kucağına alarak himâye etmiştir. Daha sonra İstanbul Kanlıca’ya gelerek bebeği burada büyütüştür. Bülûğ çağına erince, Taşkızaklar Askerî Tersânesi’nde Çarkçı Okulu’nda eğitim almaya başlamıştır. Osmanlı Devletinin donanmasında deniz subayı olarak görev yapmıştır. Mesleğinden dolayı İtalya’ya gittiğinde Ada Tepe, Tınaz Tepe, Zafer Tepe, Koca Tepe isimli harp gemilerinin yapılışına iştirak etmiş,

²⁰ Sadık Yalsızuçanlar, *Vefa Apartmanı* (İstanbul: Profil Yayınevi 2017), 76-77.

²¹ EK-1 Meşkûre Sargut.

²² EK-2 Meşkûre Sargut’un annesi Şâdiye Hanım ve babası Remzi Bey.

²³ Büyükkarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

²⁴ Büyükkarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

bir buçuk sene orada yaşamıştır. “Tınaz” soyadını da kendisi “Tınaz Tepe”den almıştır. Ünal Büyükkarda’nın anlattığına istinâden, İstiklâl harbinde kullanılmak üzere İstanbul’dan gemilere kaçak cephâne yükleyerek savaş bölgesine göndermiş ve İstiklâl madalyasına lâyık görülmüştür. Savaş bitene kadar balıkçılıkla geçimini te’min etmiştir. Savaş sonrasında yeniden donanma kurulunca gemilere tâyin edilmiş ve yarbaylığa kadar yükselmiştir. Yarbay olduktan sonra astım hastalığına yakalanmış ve bu sebepten emekliye ayrılarak gemi levâzimatı ticâreti yapmaya başlamıştır.²⁵

Meşkûre Sargut’un iki ablası vardır. Muallâ isimli ablası 1916 yılında, Süheylâ isimli ablası 1919 yılında İstanbul’da dünyâyâ gelmiştir.²⁶ Sargut’un kendi anlatımına göre, annesi erkek çocuk istediğinden onun dünyâyâ gelmesinden memnûn olmamıştır. O, bu hâdiseyi şu sözlerle ifâde etmektedir: “Üçüncü kız olarak doğduğum için erkek evlâdı çok seven ve isteyen annem tarafından karyolanın bir ucundan öbür ucuna atılmışım. O esnâda orada bulunan, ihvandandır Hâlîde Hanım, annemin davranışını protesto edercesine beni bağına basmıştır. Bu hanımefendi sonradan benim kayınvâlidem olmuştur. Annemin, “Bu kız yüzünden konaktan da kaldım, sohbet günlerine nasıl gideceğim” üzüntüsü devam ederken Hâlîde Hanım ve Cemâl Hanım benim isminin ne olacağını öğrenmek üzere konağa gitmişler. Hz. Ken’ân Rifâî’den benim için isim istirhâm etmişler. O da, bendenize Meşkûre (kendisinden dolayı şükredilen) adını koymuştur.”²⁷

Ablası Muallâ Hanım’a göre, Meşkûre Sargut çocukluğunda çok sâkin bir çocuktur. Yaşıtlarından daha olgun davranırdı. Dışarıda oynamak yerine, Hz. Ken’ân Rifâî’nin konağında sohbetlere katılmayı tercih ederdi.

Meşkûre Sargut, ilk resmî tahsiline altı yaşında, Fâtih’te bir mahalle mektebinde başlamıştır.²⁸ Sonrasında Ken’ân Rifâî tarafından kurulmuş Özel Hayriye Lisesi’nde²⁹, akabinde de İstanbul Kız Lisesi’nde eğitimine devam etmiştir. Buradan mezun olunca, 1940 yılında Hâlîde Edib Adıvar’ın kurduğu İstanbul

²⁵ Büyükkarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

²⁶ Büyükkarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

²⁷ HLA Meşkûre Sargut’un Özel Yazı Defteri.

²⁸ Büyükkarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

²⁹ Aysel Yüksel, *Sır Kâtibi: Sâmîha Ayverdi ile 36 yıl* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2018), 38.

Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde Hâlîde Edib Adıvar gibi hocalarla öğrenimini sürdürmüştür. 1942 yılında askerî doktor olan, Ken'ân Rifâî'nin talebesi Dr. Ömer Faruk Sargut'la evlenmiştir. İkinci sınıfı bitirdikten sonra eşinin arzusu üzerine okulu bırakmıştır.³⁰ Bu hâdiseyi Sargut şu sözlerle anlatmaktadır: “Evlenmem mevzûu bahis olduğunda İngiliz filolojisinde okuyordum. Sultânım, Fâruk beyin beni istemesinden dolayı son derece memnûn oldular.³¹ “İki ihvân ve ihvân evlâdı birleşiyor, âfiyet ve saâdet içinde olsunlar” diye duâ buyurdular. Bize hâtıra olarak verdikleri kırmızı defterin ilk sayfasında bu duâ yazılıdır.”³²

Eşi Ömer Faruk Sargut, 1915 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Annesi Hâlîde Gannay ev hanımıdır. Babası, Abdülkâdir Gannay Paşa, Osmanlı'nın son Libya mebusudur. Aslen Libyalı olan Abdülkadir Paşa'nın kısa süreliğine Libya'da krallık yaptığı da âilesi tarafından nakledilen bilgilerdendir. Ömer Faruk Bey, henüz beş yaşında iken babasını (v. 1920), on üç yaşında iken annesini (v. 1929), on beş yaşında iken ağabeyi Feridun Gannay'ı (v. 1930) kaybetmiştir.³³

Evliliklerinin ilk bir buçuk yılını Dr. Ömer Faruk Sargut'un vazîfesi îcâbı Söke'de geçirmişlerdir. Evliliklerinin ilk on yılında evlat sâhibi olamayan Sargut çifti, Ömer Fâruk beyin çocuk hastalarından olan Safiye Sunar hanımı evlatlık almışlardır.³⁴ Sargut'un kızı Âsuman Sargut Kulaksız bu hâdiseyi şöyle ifâde etmektedir: “Safiye ablamızı âilesinin beşinci çocuğu olarak babama hasta bir şekilde getiriyorlar. Çocuk babamın vâsıtasıyla iyileşiyor. Aynı zamanda fakir olan bu âilenin reisine babam şöyle bir teklifte bulunuyor: “Sizin çok çocuğunuz var, benimse hiç yok. Müsaâde edin onu ben okutayım.” Bu vesîleyle, Safiye hanımı babası hayatta olduğu için evlat edinemeyen Sargut çifti ona evlerinde öz evlatları gibi bakıyorlar.

³⁰ Büyükarda, Mülâkat, 20 Aralık 2017.

³¹ EK-3 Meşkûre Sargut, mürşidi Ken'ân Rifâî ve eşi Dr. Ömer Fâruk Sargut.

³² HLA Meşkûre Sargut'un Özel Yazı Defteri.

³³ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

³⁴ EK-4 Meşkûre Sargut, Dr. Ömer Fâruk Sargut ve kızları, Safiye, Cemalnur, Âsuman ile birlikte.

Âsuman Sargut Kulaksız'ın³⁵ dediklerine istinâden, Safiye Hanım, çok mert, kâbiliyetli ve sanki evin küçük annesi gibiydi.³⁶

Safiye Hanımın âileye katılmasının ardından Meşkûre Sargut'un, 1952 yılında Cemalnur Sargut, 1954 yılında Âsuman Sargut isimli iki kız evlâdı dünyaya gelmiştir. Kerim, Ömer ve Nesligül isimli üç torunu vardır. Gülüm isimli torunu bebekken vefat etmiştir.

Yakınlarının dediklerine istinâden, Ömer Faruk Bey, münevver, îmanlı, vatanperver bir insandı.³⁷ Maddî durumu iyi olmayan hastalarına bedâva ilaç veren merhametli bir doktordu. Bir taraftan dahiliye uzmanı olarak vazîfesini yaparken diğer taraftan Demokrat Parti Fâtih İlçe Başkanı olarak vatanına hizmet etmiştir. 27 Mayıs 1960 ihtilâlinde tutuklanarak önce Davut Paşa kışlasında tutulup sonra Yassıda'da kurulan askerî mahkemede yargılanan Demokrat Partililerden biri de Dr. Sargut olmuştur. İdam talebiyle “hırsızlık, yalancılık ve cana kast” suçlarıyla yargılanan Ömer Faruk bey dâva sonunda 7 yıl 6 ay hapse mahkûm edilmiştir. Yassıda'dan sonra Adana Cezâevi ve en son Sultan Ahmet Cezâevi olmak üzere üç buçuk sene hapis kalmıştır.³⁸

Ülkeyi ve toplumu sosyal, kültürel ve siyâsî açıdan çok yönlü bir şekilde olumsuz etkileyen bu darbenin, Sargut âilesine de çeşitli tesirleri olmuştur. Dr. Ömer Faruk bey, eve gelen askerler tarafından alınırken, Meşkûre Sargut'un, baygınlık geçiren annesi Şâdiye Hanım'a “Anneciğim, biz mürşidimizden böyle mi gördük? Şimdi öğrendiklerimizi yaşamak zamanıdır” dediği ve “Çok şükür Hz. Yûsuf'a eşlik ediyoruz”³⁹ diyerek secde ettiği nakledilir.⁴⁰

³⁵ Dr. Âsuman Sargut Kulaksız: 1954 yılında İstanbul'da doğdu. Dâhiliye uzmanıdır. Meşkûre Sargut'un kızıdır.

³⁶ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

³⁷ EK-5 Başbakan Adnan Menderes ile Dr. Ömer Fâruk Sargut.

³⁸ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

³⁹ Doğan, Müge, “Analık Vasfı Dünyadaki Vasıfların En Yücesidir: Cemâlur Sargut ile Söyleşi”, *Her Nefes Dergisi*, 53, Şubat, 2014, 10.

⁴⁰ Meşkûre Sargut'un kullandığı “Hz. Yûsuf'a eşlik etmek” kavramı, tasavvuf terminolojisinde “kutsal Yûsuf” deyimiyile ifâde edilir. Kur'ân-ı Kerîm'de “Kıssaların en güzeli” şeklinde nitelendirilen Yûsuf sûresi, Tasavvuf ve Dîvan edebiyatında da en çok ele alınan konulardandır. (Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü* (Ankara: Otto Yayınları 2014), 537.) Sûfiler, *Yûsuf: Rabbim! Hapis benim için bunların isteklerini yapmaktan daha iyidir. Eğer tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan onlara meyleder ve bilmeyenlerden olurum.*” dedi. (Yûsuf,

Bu zor günlerinde, Sargut âilesini bir an bile yalnız bırakmayan, Ken`ân Rifâî'nin önemli talebelerinden Sâmiha Ayverdi, Ömer Fâruk beyi şöyle anlatır: “Dr. Ömer Fâruk Sargut 27 Mayıs'ın sopasını yemiş fakat ebediyet âleminin ser-efrâzı (yüceler) olanlar câmiasına dâhil olarak, bir aşk ahlâkının ebedîleri arasında yerini bulmuştur. Ne mutlu ona.”⁴¹

Meşkûre Sargut, eşiyle ilgili mürşidi Ken`ân Rifâî ile arasında geçen konuşmayı şöyle nakleder:

“Bir gün Hz. Ken`ân Rifâî bana dedi ki: “Niçin senin eşini seviyorum biliyor musun Meşkûre? Çünkü cümle âleme hizmet ediyorum.” Hakikaten zevcim öyle idi. Mesleği icâbı zaten koşardı hastalara, ama eve geldiğinde de âileden sıkıntısı olanın sıkıntısını üzerine alırdı.”⁴²

Ken`ân Rifâî'nin dervişlerinden olan anne ve babasının müsbet tesirleriyle Meşkûre Sargut'un ahlâkî şahsiyeti teşekkül etmiştir. Özellikle, babası Remzi Tınaz beyin, şefkat ve cömertlik gibi hasletlerini tevârüs ettiğine yakınları şehâdet etmektedirler.

Kızı Âsuman Sargut Kulaksız, Meşkûre Sargut'un dünya ve âhîret dengesini muhâfaza etmesi husûsunu şöyle ifâde etmektedir: “Meşkûre Sargut, çok güzel Türkçe konuşur, çok kitap okurdu. Türk ve dünya klasiklerini okumuş bir kitap âşığı idi. İngilizce şiir kitapları okumayı özellikle sever, genelde okuduğu eserler sevgi ve aşk temalı idi. Gençliğinde yüzmeyi, dans etmeyi, tiyatro ve operaya gitmeyi çok sevmiş, hayatı dolu dolu yaşamayı seçmiştir. İkinci Dünya Harbi'nden sonra, 1946 yılından itibaren, İstanbul'da sinemalar açılmaya başlayınca her hafta sinemaya gitmeye özen göstermiştir.⁴³ Seyahat etmekten çok zevk alırdı. Amerika'yı doğudan batıya gezmiş, Avrupa'nın bir çok ülkesinde bulunmuştur.

12/33. Yüce Kur'an ve Açıklamalı-Yorumlu Meâli, 2009, 238) âyetinden yola çıkarak Hz. Yûsuf'un hapse düşmesini “Rûhun maddî pisliklerden kurtulup yüceliklere pâdişah olması” şeklinde yorumlamışlardır. Onlara göre, “Hapishâne ve kuşku, âşığın parçasıdır”. (Annemarie Schimmel, “Mevlânâ'nın Şiirinde Hz. Yûsuf”, *İstem*, 2007, 261.) Yûsuf rûhtur ve çilelerden geçmek zorundadır. Ancak bu karanlıklarda bile o, Allahla berâberdir ve O'nun kendisine hazırladığı mânevî yüksekliklerin vaadiyle teselli bulmaktadır. (Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, 2014, 537.) Sargut'un da, içinde buldukları durumu Hz. Yûsuf'un hâline benzetmesi ve yaşadıklarını sükûnetle karşılaması onun en zor zamanında bile alışverişinin Allah ile olduğunun göstergesi olarak nitelendirilir.

⁴¹ Cemalnur Sargut vd., *Dr. Ömer Faruk Sargut Hakkında* (İstanbul: Özal Matbaası 1991), 5.

⁴² İBVA, Meşkûre Sargut'un Kadıköy Sohbeti, 25.11.2006.

⁴³ EK-6 Meşkûre Sargut ve eşi Dr. Ömer Fâruk Sargut.

Türkiye`de en çok Konya ve Antalya'ya gitmeyi severdi. 2002 yılında da umreye gitmiştir.”⁴⁴

Yakınlarının anlattıklarına göre, ezan okunmadan önce abdestini alır, sevgiliyle buluşacak âşık edâsıyla bekler, ezan okunur okunmaz namazını kılardı. Seyahate çıktığında yaptığı ilk şey gidilen yerin namaz saatlerini öğrenmek olurdu. Gençliğinden beri en çok sevdiği ibâdet, namaz olmuştur. Namazın hakikatini yurtdışında yaşayan yabancı uyruklu talebesine yazdığı mektupta şu ifâdelerle anlatmaktadır: “Namazın mânâsı, Hz. Âdem’le şeytan mes’elesinin her birimizin nefsinde tecrübe edilmesidir. (...) Namaz, emre itaâttir.”⁴⁵

Sargut, dünya ve âhîret dengesini korumanın bir müslüman için elzem olduğunu bir sohbetinde şu sözlerle ifâde etmektedir:

“Allah bize “dünyâyı yaşama mı” diyor? Gezme mi diyor? Gez, gör, öğren ama bunları yaparken kalbinde Allah aşkı olsun. “Evlâdını ve eşini Allah için sev, Allah için adım at, onun cemâline tâlib ol” diyor. Dünyâyâ hikmet yoluyla bağlanmak gerekir. Yâni özünü anlayarak. Kur’ânın özünü anlamak gerek. Şeklinde kalmayarak, yedi batnını ehlinden öğrenerek anlamak gerek. “Mâneviyatla meşgûl olan bir kimseye dünyada hayat yoktur” sözü asla doğru değildir. Kimse râhibe değildir. İslâmiyette manastır hayatı günahdır. Evlenmeli, çoluk çocuk sâhibi olmalı, işinde en iyi yerlere gelmeli, eğlenmesini, gülmelerini bilmeli lâkin bunları yaparken kalpte Allah aşkı gâlip olmalıdır. Allah’a kavuşacağımız zaman yüzümüzün akıyla huzûruna çıkacak kadar O’nu sevmeliyiz. Diyebilirsiniz ki, “o sevgi de ezelf.” Evet, ezelf ama sen bunu öğrenmek için çalıştın mı hiç?”⁴⁶

Ona göre, Kur’ân’ın özünü anlamak, dünya ve âhîret dengesini korumak demektir. Bu da, kâmil insana tâbi olmakla mümkündür.

1.3. Faâliyetleri

Meşkûre Sargut birçok dernek ve vakfın kuruluşuna katkıda bulunmuş ve faâliyetlerine iştirak etmiştir. Bu sivil toplum kuruluşlarına maddî destek sağlamak

⁴⁴ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

⁴⁵ Mektub’un tamamı için bk: EK-7 Meşkûre Sargut’un Talebesi Şeli’ye Namaz Hakkında Yazmış Olduğu Bir Mektup.

⁴⁶ İBVA, Meşkûre Sargut’un Kadıköy Sohbeti, 25.11.2006.

amacıyla düzenlenen kermeslerde bizzat satışlar yapmış⁴⁷, ihtiyacı olan âile ve öğrencilere de yardım etmiştir.

“Sâmiha ablam” dediği Sâmiha Ayverdi'nin tesis ettiği, 1966 yılında Türk Ev Kadınları Derneği adı altında faâliyete başlayan, 1973 yılında Türk Kadınları Kültür Derneği adını alan derneğin kurucu üyeleri arasındadır. O, 1970 yılında Sâmiha Ayverdi, Ekrem Hakkı Ayverdi ve İlhan Ayverdi tarafından kurulan Kubbealtı Akademisi'nin de mühim destekçi ve çalışanlarındandır.⁴⁸ Sâmiha Ayverdi'nin “Hatice Cenân Vâlîde Sultanın vakfı kurulsun, inşaallah” diyerek tahsis ettiği imkân ve işarete istinâden, Meşkûre Sargut Cenân Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfının kuruluşuna maddî ve mânevî destek olmuş vakfın kurucu üyelerindedir.⁴⁹

2009 yılında, Amerika`da University of North Carolina at Chapel Hill'de Ken`ân Rifâî İslâmî Çalışmalar Kürsüsünün açılışına Meşkûre Sargut bizzat iştirak ederek açılış konuşması yapmıştır.⁵⁰

Bu konuşmasında;

“Hayatımın en mutlu günü bugün. Çünkü, son yüzyılın en büyük mutasavvıfı olan hocam Ken`ân Rifâî'nin senelerce evvel beni yanına çağırarak, “Meşkûre, bir gün gelecek, İslâmiyet batıdan zuhûr edecektir” dediği söz rûh buldu. Bundan dolayı, çok mutluyum. North Carolina Üniversitesinin bütün mensuplarına ve hocalarına teşekkür etmek borcumdur. Bundan sonra burada İslâmiyet ve Ken`ân Rifâî hakkında konuşacak olan hocaların Ken`ân Rifâî çizgisinde giderek, “Aşk, edep ve irfânî” ihsân eden İslâm'ın güler yüzünü bütün dünyâya yaymalarını isterim.” demiştir.⁵¹

Âsuman Sargut Kulaksız, Meşkûre Sargut'un konferanslara iştirâkı husûsunda şu sözlere yer vermektedir: “Annemin zamanında tasavvuf, mürşid kavramları çok ulu orta konuşulmazdı. Bu sebepten, onun hayatında konferanslardan ziyâde sohbetler

⁴⁷ EK-8 Meşkûre Sargut Kermeste Satış Yaparken.

⁴⁸ EK-9 Meşkûre Sargut, Sâmiha Ayverdi, İlhan Ayverdi ve A. İnci Birol ile.

⁴⁹ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

⁵⁰ EK-10 Amerika`da University of North Carolina at Chapel Hill'de yaptığı konuşma sırasında arkada kızı Dr. Âsuman Sargut Kulaksız ile.

⁵¹ TÜRKKAD Video Arşivi.

vardı. Ancak bir keresinde Konya'ya "Hz. Mevlânâ"⁵² konulu bir konferansa konuşmacı olarak davet edilmiştir."⁵³

Hz. Ken'ân Rifâî tarafından Meşkûre Sargut'a sohbet vazîfesi verilmiştir. Bir taraftan, sosyal faâliyetlerini devam ettirirken diğer taraftan sohbet vazîfesini yürütmüştür.⁵⁴ Bu sûretle, mütefekkir yazarlığına hocalık da eklenmiştir.

1.4.Vefâtı

Sargut, hayatı boyunca birçok hastalık yaşamıştır. Kızı Dr. Âsuman Sargut Kulaksız'ın anlatımına istinâden, yüz zonası, gözde sarı nokta hastalığı ve görme kaybı, diz, sinüzit, safra kesesi, apandisit ve böbrek ameliyatları geçirdiğini belirtmiştir. Son hastalığıysa akciğerlerinin su toplaması olmuştur. Talebesi Hümeyrâ Livatyalı⁵⁵ onun hastanedeki hastanedeki hâlini şu sözlerle ifade etmektedir:

"Aslında hastâneye üşütme teşhisi sebebiyle yatırıldı. Maalesef, daha sonra hastalık yaşından dolayı ilerledi ve ciğerleri su topladı. Hiç uyuşturulmadan akciğerlerinden su boşaltılırdı. Çok can yakıcı işlemi. O sırada bile onun sabredişini, ses çıkarmayışını gören doktor "Hiç mi canınız yanmıyor?" deyince, "Her şey Allah'tan; şikâyet kimden kime?" diyebilmişti. Hepimize o ânında bile örnek olmuştu."

Diz ameliyatı sonrasında tekrar yürüme kabiliyetine kavuşmak için başladığı ağrılı ve sıkı bir fizik tedâvî sürecinde, doktoru kendisine "hiç ağrınız yok mu?" diye sormuştur. Bu soru karşısında, "Yeniden yürüyebilmek lütfuna erişeceğim. Şikâyet kabil mi?" şeklinde cevap vermiştir.⁵⁶

Hocalarından Sâmiha Ayverdi'nin "Mürşidinin hâlini yaşayanı görmek isteyen Meşkûre'ye baksın" ve "Allah, aşkı dağlara taşlara verdi, onlar bu emâneti kabul etmedi. Lâkin insan kalbi kabul etti. Meşkûre işte bu aşkı hâmindir" dediği Meşkûre Sargut, seksen sekiz yaşında 9 Şubat 2013 yılında geçirmiş olduğu akciğer

⁵² EK- 11 Meşkûre Sargut'un 1987 Yılında Konya'da Yapmış Olduğu Konuşmanın Metni.

⁵³ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

⁵⁴ EK-12 Yaptığı Sohbetlerinden Bir Kare.

⁵⁵ Hümeyra Livatyalı: 1970 yılında Konya'da doğdu. Arkeoloji ve Sanat Tarihisidir.

⁵⁶ Livatyalı, Mülâkat, 29 Ocak 2018.

rahatsızlığı sonucunda bir süre hastahanedede tedâvi gördükten sonra vefât etmiştir. Meşkûre Sargut'un kabri, İstanbul'da Merkezefendi mezarlığındadır.⁵⁷

1.5. Hakkında Söylenenler

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un vefâtından önce ve sonra olmak üzere hakkında yakınları, talebeleri ve akademisyenler tarafından söylenmiş sözlere yer verilecektir.

“Elimde gergef seni işliyorum. Sen demirbaşsın, sen benim kalbimin kandilisin Meşkûre.”⁵⁸

Hz. Ken'ân Rifâî

“Meşkûre Sargut! Sad hezâr hamd ol Ulu'ya ki, seni Hak yolunun meş'alecisi eylemiş. Bu nûru saygı ile selâmlar ve senin iki âlemde de cemâl-i bâ kemâl içre olmanı niyâz eylerim. 28. 06. 1984”⁵⁹

Sâmiha Ayverdi

(Meşkûre Sargut'a imzâlamış olduğu Yeryüzünde Bir Kaç Adım isimli eserinden)

“Meşkûreciğim!

Herkes anlar hem görürdü ey dost yüzün senin

Kibriyâ-yı lenterâniden nikabın olmasa. 15. 08. 1986”⁶⁰

Sâmiha Ayverdi

*(Meşkûre Sargut'a imzâlamış olduğu Hancı isimli eserinden)*⁶¹

“Meşkûre Sargut, tanıdığım kadarıyla her kese, her kesime sevgiyi anlattı. Duygulu gönüllere hitap etti. Meşkûre Sargut, “bir yüksük, bir kâse, bir kova, bir havuz ve daha geniş kâbiliyetlere seslendi (...) Aşk yoluna girmiş olanlar onun coşkun ve taşkın muhabbetinden nemâlandılar. Güzel konuşmak onun en önde gelen özelliklerinden biriydi (...) Konuşmasını hayranlıkla dinleyen bir tanıdığım, “Meşkûre Hanım politikaya girmez mi?” demişti. Aslında bunu soran, değerli eşleri Dr. Ömer Fâruk Sagut'un DP'li

⁵⁷ EK-13 Meşkûre Sargut'un Merkezefendi Mezarlığındaki Kabri.

⁵⁸ HLA, Meşkûre Sargut'un Özel Yazı Defterinden, *Efendim Hayatım'da* başlıklı yazıdan.

⁵⁹ Sâmiha Ayverdi, *İthaflar* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2016), 97.

⁶⁰ age, ay.

⁶¹ EK-14 Sâmiha Ayverdinin Kendi El Yazısı ile.

olduğunu, Yassıda'da yargılandığını, kendisinin ve Meşkûre Hanımefendi'nin bu sırada çektiği sıkıntıları biliyordu. Ama yine biliyordu ki, "lâ fâile illâllah" diyen Meşkûre Hanım, yaşadıklarını Tanrı'nın bir hediyesi olarak kabul etmişti."⁶²

Prof. Dr. Kâzım Yetiş

"Ezelde kazandığı isminin mânâsı gibi, O'ndan dolayı Allah'ımıza şükrediyoruz."

Nazlı Kayahan

(*Talebesi*)

"Siz gerçek bir öğretmendiriz. Yıllarca sohbetlerde anlattıklarınızla kendi hâliniz arasında en ufak bir tezât ve tutarsızlık görmedik."

Hümeysra Livatyalı

(*Talebesi*)

"Geçen sene geçirdiği bir operasyona girmeden önce bana "Sizlere vasiyetim "Lâ fâile illâllah, lâ mevcûde illâllah'tır" buyurdular. Ben yirmi yedi yıllık terbiye hayatımda, onda en ufak bir nefis kırıntısı bile görmedim. Kendisi tecellî-i tamdı."

Neşe Taş

(*Talebesi*)

"Meşkûre Annemizde şâhit olduğumuz Allah aşkını, Peygamber ahlâkını, vericiliği, diğergâmlığı, sohbet zevkini, her hâdisede Hak'tan râzı oluşunu, o insânî ve ilâhî güzelliği unutmamalı, hatırlamalı, sevgiyle anmalı."

Dilek Güldütuna

(*Talebesi*)

"Artık hayat daha zor, sadece ona hasret devâm ettiği için değil, her hareketimde ona lâyık olayım, beni görüp de memnûn olsun diye uğraşmaktan... Öte yandan ölüm artık daha kolay, ne de olsa anneannem yan odada beni bekliyor."

Nesligül Kulaksız Taşçı

⁶² Kazım Yetiş, "Meşkûre Sargut'a", *Kubbealtı Akademi Mecmuâsı*, 177, 2016, 10.

(Torunu)

“Meşkûre Anne ile ilgili belki de hiç unutamayacağım şey onun ses tonunun diriliği ve canlılığıydı. Öyle bir ses tonuna sâhipti ki, o tonun hiç bir zaman düştüğünü ve kısıldığını görmedim. Kendilerinin sesini işittiğim zaman İsrâfil’in surunu duyan ölü gibi dirildim.”

Yavuz Celep

(Talebesi)

“Ömrünü Hz. Ebû Bekir’in sadâkatine ve infâkına uygun geçirmiş olan Meşkûre Annemiz, kendisini ziyâret edenleri hep elleri, gönülleri ve mîdeleri dolu olarak eve göndermiştir. Kılıç kınından çıktı artık. Vücût yükünden kurtuldu. Nûr nûruna kavuştu. Bizlere de nasiplenme niyâzi kaldı.”

Ebru Arslan

(Talebesi)

“Bu haberi duymaktan çok müteessir oldum. Meşkûre Sargut, birçok kişiye rehberlik ışığı olmuş olağanüstü bir kişiydi. Onu tanımak bir ayrıcalıktı. Onu özleyeceğiz.”

Carl Ernst

(Chapell Hill North Carolina Üniversitesi, Dînî Araştırmalar Bölümü William R. Kenan Kürsüsü Seçkin Profesörü)

“Sargut Hanımefendinin vefâtını duymaktan son derece müteessir, fakat kendilerini çok kısa bir zaman önce, Türkiye’deyken görebildiğimizden dolayı da memnûnum. Kendileri, birçok insan için ışık ve istikâmet kaynağıydı.”

Judith Ernst

(Carl Ernst’in eşi)

“Meşkûre Sargut hârika, çok içten ve sıcak bir insandı. Kendisiyle bir araya geldiğimizde, onu her zaman hiç konuşmadan bile derin bir aşk ve muhabbet yayan haliyle hatırlıyorum. O kadar müşfik ve nâzik bir insandı.”

Yasmin Saikia

(Arizona Eyâlet Üniversitesi'nde Târih Profesörü, Hardt-Nickachos Barış Çalışmaları Kürsüsü Seçkin Profesörü)

“Böylesine ışık saçan nûrlu bir candan mahrûm olmak bizim gönlümüze ağır gelse de, aynı zamanda sevinçli bir rûh hâli içindeyim. Biliyorum ki, Meşkûre Hanım şu anda peygamberler ve evliyâlar ile bir arada, Rıdvan'ın lutfunun zevkindedir.”

Omid Safi

(Duke Üniversitesi, Dînî Araştırmalar Bölümü Profesörü ve İslâm Araştırmaları Merkezi Müdürü)

“2007’de İstanbul’u ilk ziyâretimde Meşkûre Sargut bana nazar boncuğuna benzer büyük cam boncuklardan güzel bir zincir hediye etmişti. O zamandan beri çok değer veririm. Samîmiyeti ve basîret rûhu öylesine kuvvetliydi ki... Onu tanımış olmanın şükürü, umarım üzüntümüzün azalmasına yardımcı olur.”

Anna Bigelow

(North Carolina Eyâlet Üniversitesi, Felsefe ve Dînî Araştırmalar Bölümü Öğretim Üyesi)

“O’nu tanıyan ve bilen herkes için O’nun ne büyük anlam taşıdığını kendi gözlerimle gördüm. Gönlüm ve duâlarım, O’nun varlığı ve nûrunu özleyen herkesledir. Ve duâlarım onun için, çünkü o, yaşamını Tek olanı sevmeye, bilmeye ve izlemeye adanmış, O’na dönmüştür.”

Tehseen Thaver

(Princeton Üniversitesi, Dini Etüdler Bölümü İslâm Çalışmaları Öğretim Üyesi)⁶³

Vefâtından sonra Meşkûre Sargut’un âilesine gönderilen tâziye mektuplarından, Sargut’a hem ihvânının hem de dünyada hatırı sayılır akademisyenlerin ne kadar çok değer verdiği ve hürmet ettiği görülmektedir.

⁶³ Kayahan vd., “Meşkûre Sargut”, *Her Nefes Dergisi*, 42 , Mart, 2013, 31-69.

İKİNCİ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN TASAVVUFÎ YÖNÜ

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un müşşidleri olan Ken'ân Rifâî'nin ve Sâmiha Ayverdi'nin târihsel şahsiyeti ve sûfi olarak dîne bakış açıları, Meşkûre Sargut'un mânevî yola intisâbı, kendisinin müşşidliği, yakınlarının ve talebelerinin bir müşşid olarak Meşkûre Sargut hakkındaki yorumları incelenecektir.

2.1. Meşkûre Sargut'un Mânevî Eğitimi

Tasavvufta, mânevî yola yâni tarîkate intisâb eden kişi, bir müşşid vasıtasıyla kemâlini tamamlayıncaya kadar ahlâkî eğitimden geçer. Meşkûre Sargut'un bu mânevî yoldaki müşşidleri 20. yüzyılın sûfilerinden Ken'ân Rifâî ve Sâmiha Ayverdi'dir.

2.1.1. Ken'ân Rifâî

Hz. Ken'ân Rifâî 1867 yılında Selânik'te doğmuş ve çocukluk yıllarını Filibe'de geçirmiştir. Babası Filibe hânedânından Hacı Hasan Bey'in oğlu Abdülhalim Bey, annesi ise Hatice Cenân Hanım'dır.⁶⁴

Balkanlarda yaşanan siyâsi huzursuzluk nedeniyle âilesiyle birlikte İstanbul'a göç etmiş ve eğitimini burada tamamlamıştır. Çeşitli bölgelerde (Balıkesir, Adana, Konya, Manastır, Kosova, Üsküp, Trabzon, İstanbul, Medîne) Maârif Müdürlüğü yapmıştır. 1900 yılında, İdâdî Müdürü olarak Medîne'ye gitmiş ve burada Seyyid Ahmed er-Rifâî neslinden Şeyhü'l Meşâyih Hamza Rifâî kendisine hilâfet ve icâzet vermiştir. İstanbul'a dönüp buraya tamâmen yerleştikten sonra Hırkâ-i Şerîf semtinde oturdukları konağın bahçesine kendi imkânlarıyla yaptırdığı Ümmü Ken'ân Dergâh-ı Şerîfi'nde 1908'de irşâda başlamıştır. Bu dergâh, 1925 yılında tekkelerin kanunla kapatılmasından sonra âile fertleri tarafından mesken olarak kullanılmıştır. Dînî- tasavvufî eğitimin yasak olduğu bu yıllarda Hz. Ken'ân Rifâî âile, akraba ve yakınlarına mânevî sohbetler yaparak genç nesilleri yetiştirmiştir. 7 Temmuz 1950 yılında vefât etmiştir.⁶⁵

⁶⁴ Mustafa Tahralı, "Ken'ân Rifâî", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2002, 25:254.

⁶⁵ Mehmet Demirci, "Ken'ân Rifâî'nin Hayatı ve Şahsiyeti", *Rahmet Kapısı Uluslararası Kenan Rifâî Sempozyumu*, 2015, 28-31.

Ken'ân Rifâî'nin telif ve tercüme eserleri mevcuttur. O, *Muktezâ-yı Hayât* (1308) isimli eserini Fransızca'dan yaptığı tercümelere yazmıştır. Bununla birlikte, *Rehber-i Sâlikîn* (1307), *Tuhfe-yi Ken'ân* (1322), *Ahmed er-Rifâî* (1340), *Îlâhiyât-ı Ken'ân* (1341), *Şerhli Mesnevî-i Şerîf* (1973)⁶⁶ isimli basılmış eserleri, Türklere Arapça, Araplara Türkçe, Hadîs-i Şerîf tercümeleri (Fransızcaya çeviri) gibi basılmamış eserleri vardır.⁶⁷

Ken'ân Rifâî'nin dîni, sadece belirli ve sınırlı amellerle kısıtlamadan, günlük hayatta da uygulayarak yaşayan ve mürîdlerini de bu anlayışla yetiştiren bir mutassavvıf olduğu görülmektedir. Dînin îman ve amel yönleri esas alınarak onun

⁶⁶Mustafa Tahralı, İslam Ansiklopedisi'ndeki "Ken'ân Rifâî" maddesinde, Ken'ân Rifâî'nin eserleri hakkında şu bilgileri sunmaktadır: "*Muktezâ-yı Hayat* (İstanbul 1308): Balıkesir'de bulunduğu sırada hazırladığı fen ve tabiat bilgisi kitabı mahiyetinde bir eserdir. Müellif mukaddimede eseri Fransızca kitaplardan tercüme ederek hazırladığını söyler.

Rehber-i Sâlikîn (İstanbul 1327): Tarikat usul ve âdâbına dair bir risâledir.

Tuhfe-i Ken'an (İstanbul 1327): 340 kadar hadisin ve İmam Bûsirî'nin *Kaşîdetü'l-bürde*'sinin yine nazmen tercümesidir. Ayrıca müellifin bazı ilâhilerini ihtiva etmektedir." (Bu eseri, Mustafa Tahralı 2018 yılında sâdeleştirmiş ve Cenân Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı tarafından neşredilmiştir.)

"*Ahmed er-Rifâî* (İstanbul 1340): Ahmed Rifâî ve tarikatı hakkında Türkçede yazılmış en geniş eserdir. İçinde müellifin bazı ilâhileri de bulunmaktadır. Sonuna Ahmed Rifâî'nin elli iki hizbi eklenmiştir." (Bu eseri, Mehmet Demirci 2015 yılında sâdeleştirmiş ve Cenân Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı tarafından neşredilmiştir.)

"*Îlâhiyyât-ı Ken'an* (İstanbul 1341): Yukarıda adı geçen iki eserindeki ilâhilerle birlikte diğer şiirlerini ihtiva etmektedir. Manzumelerin büyük çoğunluğu aruzla yazılmıştır. Yusuf Ömürlü ve Dincer Dalkılıç'ın yaptığı son baskısında ise (İstanbul 1988) günümüz bestekârlarının bazı bestelerinin notaları ilâve edilerek bestelenmiş eserlerin notaları ve Kenan Rifâî'nin bütün manzumeleri bir araya getirilmiştir." (Bu eser 2013 yılında Mustafa Tahralı tarafından yayına hazırlanarak *Îlâhiyyât-ı Ken'ân İlâhî ve Manzûmeler* adıyla Cenân Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı tarafından neşredilmiştir.)

"*Şerhli Mesnevî-i Şerîf* (İstanbul 1973, 2000): Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinin I. cildinin şerhi olan eser, dergâhtaki mesnevi derslerinde Ziya Cemal Büyükkaksoy, Semiha Cemal ve Samiha Ayverdi gibi talebelerinin tuttuğu notların daha sonra bir heyet tarafından karşılaştırılarak bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş, derleme bu heyette bulunan Nihad Sâmî Banarlı'nın kalemiyle günümüz Türkçesine kazandırılmıştır. Mesnevi şerhleri arasında hususî bir kıymeti olan eser çağımızın dinî-tasavvufî nesir Türkçesine güzel bir örnektir." (Bu eserin üçüncü baskısı, 2009 yılında Kubbealtı Neşriyatı tarafından yeniden neşredilmiştir.)

"*Sohbetler* (haz. Samiha Ayverdi, iki cilt, Ankara 1991-1992, tek cilt, İstanbul 2000): Kenan Rifâî'nin damadı Ziya Cemal Büyükkaksoy'un 1922-1925 yılları arasında dergâhta tasavvuf sohbetlerinden "Selâmlık Notları" başlığıyla tuttuğu notlar ve Ziya Cemal Bey'in kız kardeşi Semiha Cemal ile Samiha Ayverdi'nin aile içindeki tasavvuf sohbetlerinden derlediği notlardan meydana gelmiştir." (Bu eserin üçüncü baskısı, 2009 yılında Kubbealtı Neşriyatı tarafından yeniden neşredilmiştir.) (Tahralı, "Ken'ân Rifâî", 2002, 255)

⁶⁷Sâmiha Ayverdi vd., *Ken'ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2009), 110.

düşünce sistemine bakıldığında, îmanın kemâlini “Allah sevgisi” olarak tanımladığı görülür. Rifâî’ye göre, bu sevginin gereği de halkı sevmektir.

“Bilmeli ki dînin esâsı îmandır. İmanın rûhu da ameldir. İmanın kemâli Allah sevgisidir. Amelin kemâli de halk sevgisidir. Yâni, kul nerede bulunursa bulunsun, kula düşen Allah'ın kendisiyle berâber olduğunu bilerek onu sevmek ve halkın Allah'tan gayrı olmadığını da bilerek halkı sevmektir.”⁶⁸

Ken’ân Rifâî’ye göre, îman ve amel ancak nefis terbiye olursa kemâle ulaşır. Bu hâli elde edebilmek de ancak kâmil insan vâsıtasıyla mümkündür.

“İnsanda nefis var mı, yok mu? Bu ıslâh olmadıktan, aradan çıkarılmadıktan sonra, maddî hiçbir ahlâk kânun ve kâidesi bu maksadı te’min edemez. Çünkü bu salâhı, bu temizliği, bu kemâli hâsıl edebilmek için asıl o nifâka sebep olan nefsin terbiyesi lâzımdır. Hiçbir şey üstatsız olmadığı gibi, nefsin terbiyesi de üstatsız olmaz. Bu üstat da işte kâmil insandır.”⁶⁹

Ken’ân Rifâî’nin talebeleri Sâmiha Ayverdi ve Nezihe Araz, onun dînin îmân ve amel yönünün birlikte yaşanmasının gerekli olduğu husûsundaki hassâsiyetini ve müridlerini yetiştirirken de kullandığı metodu şu sözlerle ifâde etmektedirler:

“Her şeyden evvel şunu belirtmek lâzımdır ki, İslâm dîni muayyen ve hâkim bir fikir etrafında bir çok doktrinleri toplamaya müsâit pratik ve terkipçi bir karakter arzeder. İslâmiyetin îmanla ameli birleştirmesi onu sırf metafizik bir doktrin veya ahlâk felsefesi olmaktan kurtarmış, ferdin günlük hayâtına ve hayâtının her safhasına geçen sosyal bir vâkıâ hâline getirmiştir. İşte dînin amel kısmı, bu îman doktrinini ferdin hayâtına geçiren bir kanaldır ki Ken’ân Rifâî insan şahsiyetine şekil verme işinde teşkilâtın bu cephesinin bir metot olarak kullanılmasını lâzım ve hatta zarûrî görür.”⁷⁰

Ken’ân Rifâî, hakîkî mürşidin ve hakîkî mürîdin özelliklerini nasıl tanımlar? Ona göre, Hak istediği vücûddan tecellî ederek mânâsını âşikâr edebilir. Öğretici kişinin vücûdunun değil, mânâsının önemi vardır. “Dünyâdan maksat, Hakk'ın bütün esmâsının zuhûrudur. Hak, istediği vücûddan tecellî eder. Onun için iş sarıkta, kavukta değildir. Binâenaleyh Hakk'ın zuhûru kılık kıyâfete bağlı değildir.”⁷¹ “Mürşid demek, sâde onun kalıbı demek değildir ki. Onun maneviyâtı

⁶⁸ Rifâî, *Sohbetler* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2009), 442.

⁶⁹ *age*, 570-571.

⁷⁰ Ayverdi vd., *Ken’ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 174.

⁷¹ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 218.

hudutsuzdur.”⁷² Ona göre, hakîkî mürîd, mürşidinin arzû ve isteğinden gayrı arzûsu olmayandır.

“Hazret-i Mevlânâ buyurur ki, “İsteklerimi, arzularımı gönlümden uzak ettim. Gönlümü onlardan temizledim pâk ettim. Senin gönlün ne arzu ediyorsa ben onu talep ediyorum.” İşte hakîkî aşk budur. Yâni cânânın arzusu ne ise senin arzun da o olmalıdır. Yoksa, senin, onun arzu ettiğinden başka bir şeyi istemen, kendi arzuna âşık olman demektir. Mısırî-i Niyâzî de bu yolda ne diyor:

*Kim ki candan geçmez ise deyin bize yâr olmasın
Ar u arzıyla gelip âşıklara bâr olmasın”⁷³*

1925 yılında tekkelerin kapatılması hadisesine dönemin sûfilerinin tepkileri çeşitlilik arz etmektedir. Onlardan bazılarının görüşüne göre, “Dünya tekke dir. Bu mesleğin taca, hırkaya, resmiyete ihtiyacı yoktur”, bazılarına göre, “Bu bir kaderdir. Karşı çıkmak abesle iştigaldir.”, bazılarına göre ise, “Zamanımız artık tarikat zamanı değildir.”⁷⁴ Tekirdağlı Mustafa Feyzi⁷⁵, Abdurrahman Sâmî⁷⁶, Abdülhakim Arvasî⁷⁷ gibi sûfiler, kapatılanın sadece bir binanın kapısı olduğu, gönül kapısının kapanmayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.⁷⁸

Tasavvuf geleneği içerisinde genel ve geçerli kabul görmüş ilkelerden adedilen, “her olanın Hakk’ın eliyle olduğu ve dünyanın da Hakk’ı müşâhede yeri olduğu” düstûrunu benimsemiş ve yaşamış sûfilerden olan Ken’ân Rifâî’nin- bunu 1925 yılında, tekkelerin kanunla kapatıldığı dönemde daha kesin bir şekilde görmek mümkündür- çok yakınlarından Dr. Server Hilmi Bey 1929 senesinde hiç âdeti olmadığı üzere bir an semâ etmeye başlayınca Ken’ân Rifâî’nin ona şu sözleri söylediği kaydedilmiştir: “Olmaz efendi, bu zamanda böyle şey olmaz. Mâdemki yasaktır denmiş, menedilmiştir onun için olamaz. Biz ülülemin sözüne itibâ ederiz. Çünkü oradan söyleyenin Hakk olduğunu biliriz.”⁷⁹

⁷² Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 184-185.

⁷³ *age*, 463.

⁷⁴ Kara, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, 2014, 155.

⁷⁵ Tekirdağlı Mustafa Feyzi: 1851-1926, Nakşî, Gümüşhânevî Dergâhı şeyhidir.

⁷⁶ Abdurrahman Sâmî: 1934 yılında vefat etmiştir. Uşşâkî şeyhidir.

⁷⁷ Abdülhakim Arvasî: 1865-1943, Nakşî, Kaşgârî Tekkesi son şeyhidir.

⁷⁸ Kara, *Cumhuriyet Türkiyesi’nde Bir Mesele Olarak İslâm I*, 2016, 257-258.

⁷⁹ Ayverdi vd., *Ken’ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 124.

1930 yılında Bâyezit Câmiinde, bir Mevlevî şeyhi olan Bâkî Efendi⁸⁰ ile karşılaştıklarında, Bâkî Efendi dergâhların kapanmasından duyduğu üzüntüyü şu sözlerle dile getirir: “Bir zamanlar nây-ı Mevlânâ ile demsâz idik, şimdi olduk maşaallah bir düdük.” Bu sözler karşısında Ken’ân Rifâî ona şu cevâbı verir: “Niçin düdük olalım? Neysek yine oyuz, erenler. Evvelce zâhir tekkesinde demsâz idik, şimdi kalp tekkesinde dilsâzız. Allah böyle istemiş, böyle olmuş. Mâdemki ondan geliyor, hepsi hoş.”⁸¹

Ken’ân Rifâî ile hemfikir olan Sâmiha Ayverdi, tekkelerin kapanmasını “Dergâhların gâyesinin hikmetini kaybetmesi”ne bağlayarak, “Mâdemki fâil Allah’dır diyoruz, şu halde tekkelerin örtülmesini emreden de O’dur.”⁸² demektedir.

Cemalnur Sargut⁸³, Ken’ân Rifâî’yi bir yenilikçi olarak tanımlıyor. Ona göre, Ken’ân Rifâî, yeri geldiğinde Rifâîlik tarikatına has ritüelleri kullanmıştır. Ancak onun ana gayesi, zikredilen esmânın tekrarından ziyâde o esmânın hâl edilmesi idi. Dolayısıyla, Ken’ân Rifâî ritüellerin üstüne çıkmış bir mürşiddi. Tekkelerin kapanmasını ise, Allah’ın emri olarak kabul etmiş, bu emre teslim olmuş ve tasavvufun yok olmasını engelleyecek şekilde onu yeni döneme hazırlamıştır.⁸⁴

Bir gün pencereden dışarıyı seyreden Ken’ân Rifâî, talebesi Sargut’a irticâlen şu mısraları yazdırmıştır:

“Hüsn-i mutlak değil midir Allah
Niçin temâşâ-yı hüsn olsun günah
Her hüsn bir delîl-i kudrettir
Onun temâşâsı ayn-ı ibâdettir”⁸⁵

⁸⁰ Abdülbaki Baykara: 1883-1935, Yenikapı Mevlevihânesi son şeyhidir.

⁸¹ Ayverdi vd., *Ken’ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 123.

⁸² Sâmiha Ayverdi, *Mülâkatlar* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2005), 159.

⁸³ Cemalnur Sargut: 1952 yılında İstanbul’da doğdu. Türk Kadınları Kültür Derneği’nin İstanbul Şubesi başkanıdır. Araştırmacı-yazardır. Meşkûre Sargut’un kızıdır.

⁸⁴ Sargut, *Mülâkat*, 22 Şubat 2019.

⁸⁵ Ayverdi vd., *Ken’ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 551.

Allah'ın hüsnünün her şeyde tecellî ettiğini, bu güzelliği seyretmenin de ibâdet olduğunu vurgulayan Ken'ân Rifâî'nin, her şeyi bir bütün içerisinde değerlendiren, tevhidçi/birleyici bakış açısını Meşkûre Sargut'u irşadında ön planda tuttuğu görülmektedir.

2.1.2. Sâmiha Ayverdi

Soyu anne tarafından Ramazanoğulları'na, baba tarafından Budin'de medfun bulunan Bektâşî dervişi Gülbaba'ya dayanan Sâmiha Ayverdi⁸⁶, 1905 yılında İstanbul Şehzâdebaşı'nda dünyaya gelmiştir. Babası piyâde kaymakamı İsmail Hakkı Bey, annesi ise Meliha Hanım'dır. 1921'de Süleymaniye İnâs Rüşdiyesi'ni bitirmiş, ardından tahsiline özel olarak devam ederek, iyi derecede Fransızca öğrenmiş ve keman dersleri almıştır. Annesi vasıtasıyla intisap ettiği Hırka-i Şerîf Ümmü Ken'ân Dergâhı postnişini Ken'ân Rifâî, onun hayatında asıl yetiştirici rolü oynamıştır. Kuzeni rûhiyat muallimi ve yazar Semiha Cemal'in genç yaşta ölümü üzerine Ken'ân Rifâî, "Onun yerine sen yazacaksın" diyerek Sâmiha Ayverdi'yi

⁸⁶ Sâmiha Ayverdi ile ilgili yapılmış akademik çalışmalardan bazıları:

Sâmiha Ayverdi Hakkında Yapılmış Çalışmalardan Bazıları:

Kâzım Yetiş, "Sâmiha Ayverdi'nin Eserlerinde Millî Kültür Meselesi ve Tasavvuf Düşüncesi", İstanbul, Basılmamış Mezuniyet Tezi, 1974.

Baniçiçek Kırzioğlu, "Samiha Ayverdi: Hayatı-Eserleri", Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1990.

Sâmiha Ayverdi, haz. Aysel Yüksel, Zeynep Uluant, (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, 2005).

İsmet Binark, *Sâmiha Ayverdi Bibliyografyası*, (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2005).

İsmet Binark, *Sâmiha Ayverdi Bibliyografyası-2*, (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2007).

İsmet Binark, *Sâmiha Ayverdi'nin Fikir ve Gönül Dünyâsından Seçmeler*, (Ankara: Altay Kültür, Sanat ve Eğitim Vakfı Yayınları, 2009).

Bir ağacın dalları: Sâmiha Ayverdi ve İlhan Ayverdi'nin kaleminden, haz: Aysel Yüksel, Zeynep Uluant, Baskı:2, (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2010).

Zekeriya Başkal, *Hâtıraları Hayallerinden Güzel bir Hanımefendi: Sâmiha Ayverdi*, (Tokat: Taşhan Kitabevi, 2013).

Kâzım Yetiş, *Romancı Olarak Sâmiha Ayverdi*, (İstanbul: Hülbe Yayınevi, 2016).

Zekeriya Başkal, *Çiçekli Bir Bahar Dalı: Sâmiha Ayverdi'nin Hâtıraları Üzerine*, (İstanbul: Hülbe Yayınları, 2016).

Berfu Serdaroğlu, "İstanbul'da Konak Hayatı ve Konak Mimarisi: Samiha Ayverdi'nin İbrahim Efendi Konağı Kitabı Üzerinden Mimari Okumalar", Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

Gözde Ağseren, "Samiha Ayverdi: Türk Siyasal Hayatı Çerçevesinde Bir İnceleme", Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

Aysel Yüksel, *Sır kâtibi: Sâmiha Ayverdi ile 36 yıl*, (İstanbul : Kubbealtı Neşriyatı, 2018).

Selime Öztürk, "Samiha Ayverdi'nin Romanlarında Kadın Psikolojisi", Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

teşvik etmiş, böylece dünya görüşünün gelişmesinde ve birçok eserin yazılmasında önemli rol oynamıştır. Sâmiha Ayverdi, 22 Mart 1993'te Fâtih'teki evinde vefat etmiştir. Roman ve hikâye, hâtıra, nesir, fikrî ve târihî tarzda kırktan fazla eseri vardır.⁸⁷ Sâmiha Ayverdi, çocukluk anılarını ve yetiştiği muhiti *Bir Dünyâdan Bir Dünyâya*⁸⁸ isimli eserinde kaleme almıştır.

Sâmiha Ayverdi hakkında İlhan Ayverdi,

“Güzelden ses getiren güzel, ulvîden haber veren ulvîdir. Sâmiha Ayverdi hayâtı boyunca ulvî kaynaktan haber verendir. Yakın çevresinde bulunma bahtiyarlığına erenlerden biri olarak, birkaç husûsiyetini görüp göstermeye çalışmakla bu hârikulâde zengin şahsiyetin aslâ anlatılamayacağını idrâki içindeyim. Öyleyse bu yazılanlar nedendir? Şundandır ki övülmeye, büyütülmeye ihtiyacı yoktur; ammâ prensiplerinin yaşanmasına her zaman müştâktir. Ömrü boyunca inandığı gerçekleri hiç inhirâf etmeden yaşamış olan bu mütefekkir - mürebbînin şahit olduğum en mühim husûsiyetlerinden biri, bütün yakınlarını da aynı ihlâs ve samîmiyet üzere görmek istemesi ve onlardan hakikat nâmına kabul ettikleri ne varsa sözde bırakmayıp hâl edinmelerini, o hakikatlerle yaşamalarını beklemesidir...”⁸⁹ demiştir.

Meşkûre Sargut, Sâmiha Ayverdi'yi şu sözlerle anlatmaktadır:

“Hocam Kenan Rifâi'nin en mükemmel örnek olarak yetiştirdiği hakîkî Allah âşığı Sâmiha Ayverdi, Kur'ân ahlâkına sahipti. Onun hakkında en güzel izah tarzı şudur: O, yaşayan Kur'ân'dı. Raflarda saklı Kur'ân değil, Kur'ân'ın hükümlerini günlük hayatında sergileyen, Kur'ân'ın rûhunu aksettiren, mânâsını veçhinde gösteren bir sultandı. İnsanlık âlemine ve gençlere hizmeti kendisine en mukaddes bir vazîfe addetmiş, cemiyete hayrı, doğruyu, iyiyi, güzelliği, yardımseverliği aşilayarak ilâhi rahmet olmuştu. Şöyle ki; mürşidinin ocağında gördüğü irfan dersleri ona iki türlü edebi öğretmiştir: Zâhir edep ve bâtın edep. Cemiyetteki terbiye kurallarına son derece riâyet eder, bu hususta hiç ihmal göstermez ve münâsebette olduğu kişileri de bu yola kanalize ederdi. Bâtın edep, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır. Hâdiselerin düğümündeki gizli hikmeti cüz'î aklın kavrayamayacağını bildiğinden; kalpten hırsların, kinlerin, kibirlerin, riyâların tasfiye edilmesini ister ve yaşadığı örnek hayatıyla gençlere de, yaşlılara da Hak yolunun rotasını çizdi.

⁸⁷ Zeynep Uluant, “Samiha Ayverdi”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2016, EK-1:151-152.

⁸⁸ Sâmiha Ayverdi, *Bir Dünyâdan Bir Dünyâya* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2012), 10.

⁸⁹ İsmet Binark, *Sâmiha Ayverdi'nin Fikir ve Gönül Dünyâsından Seçmeler: Rahmet Çeşmesi*, (Ankara: Altay Kültür, Sanat ve Eğitim Vakfı Yayınları, 2009), 11.

Sâmiha Anne, insanların en acı ve ızdıraplı günlerinde onlarla bir ve beraber olur, onları şefkat ve ihlâs dolu sevgisi ile sırf Hak için kucaklar, saadetli günlerini de fisebilillah paylaşırdı. Söze kıymet vermek tıpkı mürşidi gibi onda birinci vasıftı. Hz. Mevlânâ'nın o sözünü daima hatırlatırdı: “Bir kimse halka verdiği sözde durmadıysa, gökte uçarken görsen de inanma. Hak'a ve halka verilen sözde ölmek var, dönmek yok” kabilinden sabitkademdi. Son derece çalışkan, fikrî tâkip sahibi, dem kaçırmayan, yapılacak işi ertesi güne asla bırakmayan bir karaktere sahipti. Kendisini mürşidinin irşâdı ile mükemmel yetiştirmişti.

Vatan ve memleket aşkı onda bir prensipti. Millî Eğitime gösterdiği hassasiyet herkes tarafından bilinirdi. Millî Eğitim için hazırladığı raporu devlet büyüklerine duyurmak ister, Hak nâmına uyarıları yerine getirirdi. Son derece vatanseverdi. “Kölelikten Efendiliğe” adlı eserinde işaret ettiği esasları, İslâm âleminin emirlerine husûsî mektuplarla da bildirmiş, îkazlarını sürekli yerine getirmişti. Tarihçiydi, edipti, muharrirdi, şahane üslûbu ve Türkçeye son derece hâkimiyeti vardı. Her şeyden en mühimi irfân-ı Muhammedîye'ye sahipti.

İslâm dininin esasen güzel ahlâk olduğunu hayatıyla göstermiş, birçok kimseleri bu yolla imana getirmiştir ve İslâm'ı sevdirmiştir. “Uzaklaştırmayın, yaklaştırın” düstûrunu her zaman tatbik etmiştir. Onun hakkında ne söylesem onu tanımlamakta âciz kalırım. Âyet-i kerîme'de: “Kul lev kânel bahru midâdel li kelîmâti Rabbî” buyruluyor. Bunun tasavvufî yorumunda: “Denizler mürekkep, ağaçlar kalem olsa Rabbin halîfesi olan insân-ı kâmil'i tavsif edemez, denizler kurur, ağaçlar kırılır” deniliyor. Onun için tam mânâsıyla anlatılamayan, anlatılmakta âciz kalınan Sâmiha Ayverdi için şunu söyleyebiliriz: Keşfedene kâşif denir, îcat edene mûcîc denir. İlimde uzman olup araştırmalar yapana âlim denir, ama bunların hiç birine insanlığını bulmadıysa insan diyemeyiz. Dıştan insan kisvesi yüzünden onu insan zanneder, fakat içten kötü ahlâkları yüzünden hayvanlıktan kurtulamamış olduğunu görürüz.

Sâmiha Ayverdi gerçek insandı. Kemâle ermiş ahlâkı ile vakti ve kalbi zâyi etmeyen hâliyle, gerçek Allah âşığı ve halk hizmetkârı idi. Sâmiha Anne hakkında Koca Sultan (Ken'ân Rifâî): “Sâmiha kitapları ile yeniden dergâhımı, bu irfan ocağını açtı.” buyurlardı.

Sâmiha Annede hiç görmediğimiz şey gaflettir. Dâima uyanıklık içinde olduğundan, böyle gafletsiz olmayı ihvan topluluğundan da her zaman beklemiştir. Bunca eser meydana getirmek, makaleler yazmak ve konferanslar vermek, onu vazîfelerinden, halkla ilişkilerinden, iyilik, güzellik ve doğruluk adına atılacak adımlardan asla ala koymamıştır. Çünkü aldığı dersleri günlük hayatta tatbik etmek onun için en üstün ibâdet sayılırdı. Bu kadar işinin arasında kitaplarını yazarken, tarihî araştırmalarını yerine getirirken, konferanslar verirken, münâsebette olduğu kişilerin dertlerini dinlerken ve çözüm üretirken vaktinin çok kısıtlı olmasına rağmen

sohbet meclislerini hiç ihmal etmedi. Oradaki feyz, muhabbet, irfan alışverişini daima sürdürdü.

Sâmiha Ayverdi ile bekleliğimde tanışmışım. Kendisi bana, hocamın konağında beni yatırdıkları zaman hiç ağlamadığımı, ancak konaktan ayrılırken ağlamaya başladığımı söylediler. Benim yetişmemde çok büyük emeği vardır. Hocamın bir gergef gibi işlediği bizleri devraldığı günden beri hiç ihmal etmedi, o işleme ameliyesine devam etti. Kırk yıl sohbet meclislerinde birlikte olmak şerefine nâil oldum. Tasavvufî sohbetleri bendenize okutturur ve açıklamamı ister kendisi de hikâyelerle sohbeti renklendirirdi. Ders aldığı notları ve bu notları ihtiva eden defterleri çok genç yaşında bana teslim etmiş ve onlardan faydalanmamı sağlamıştı. Çocuklarımıza her şeyden önce haram ve helâli öğretmemizi ve bedenlerini beslediğimiz gibi ruhlarımızı da beslememizi bizden isterdi.

Bir gün ben on dört yaşında iken babamla birlikte huzûra gelmişiz. Sâmiha Anne bunu not etmiş. Benim kırmızı defterime ise seneler sonra yazdırdı. Efendimiz (Ken'ân Rifâî) bana soruyorlar: "Seni görmeyeli yirmi gün oluyor, neyle meşguldün?" Bendeniz diyorum ki: "Efendim sizi düşünmekle". Bana cevâben: "Benim saçımı sakalımı mı düşündün?" diyorlar. Fakîr: "Sizin hakikatınızı" diye cevap veriyorum. Kendileri: "Öyleyse bana Batmayan Gün'den en beğendiğin parçayı söyle" diyorlar. Fakîr de şunu söylemişim: "Aliye:" Bana bu mânevî hazînenin anahtarını bildirin, bana onun yerini gösterin" diyor. Kerim Bey cevâben: "Aliye, o anahtarı kendinizde arayın" diyor. Aliye: "Ama ben şimdi kendimi de bulamıyorum" deyince, Kerim Bey: "O halde siz hazînenin içindesiniz" diyor. Bu kısmı gece Efendimiz tekrar anlatınca Aliye Ablam huzurda bayılmış.

Kâdirî şeyhi Sâlih Yeşil⁹⁰, Efendimin cemâle yürüdüğü gün o merasime koltuk değnekleri ile geldi ve "Bu mübareğe talkın verilmez, onu Ahmed Rifâî kucakladı görmüyor musunuz?" diye haykırdı ve gökten nûr yağan o günde onun bütün kutupların başında olduğunu söyledi. Sâmiha Anne ona teşekkür etmemiz lazım geldiğini söyleyip beni onu ziyârete yollayınca, "Kızım, senin o Sâmiha Ablan ne büyük sultan, bu gece melâike sabaha kadar şehâdet etti, Efendinin mânevî mîrâsı ona kaldı" dedi.

1960 ihtilâlinin birinci günü Sâmiha Anne evimize gelmişti. Demokrat Parti İlçe Başkanı olan zevcim Dr. Faruk Bey'i teslim alacaklarını biliyorduk. Doktor bey kendisine, "Anneciğim, eşim ve çocuklarım size emânet" deyince, "Oğlum, sen de bize emânetsin" diyerek kucaklamış, bizim o ayki ev kirâmız olan yedi yüz lirayı hemen bana vermiş ve asla maddî sıkıntı çekmemizi istememişti. Bizi ihtilâl günlerinde hiç yalnız bırakmadı ve doktor beyin İstanbul'daki mahkemesinde bulunup ona âdeta biz seninle

⁹⁰ Yeşilzâde Mehmed Sâlih Efendi: 1872 yılında Erzurum'da doğdu. Siyâset adamı, eğitimci ve sûfî müelliftir.

beraberiz mesajını verdi. Nitekim iftiralarla dolu celsede iddialar birdenbire suya düşmüş ve biz bunu kapatalım, bu adamın evi bile Emniyet Sandığına ipotekli diyen hâkim, hemen celseyi kapatmıştır.

Çocuklarımızın muvaffakiyeti onu son derece memnun ederdi. Âsuman'ın ilk mektebi bitirdiği zaman yazdığı şiir kitabını takdirle karşılayıp, kitaba önsözü kendisi bizzat yazdı ve Âsuman'ın evliliğinde nikâh şahitliğini yaptı. Onun ihtisâsı kazanması ve doktor olmasına ne kadar sevinmişti ve şunları söylemişti: “Bu kızın Amerika'daki tahsili ona temel olmuştur. Orada Türklüğü ve Müslümanlığı çalışkanlığıyla temsil etmiştir.”

Cemalnur'dan Şefik Can Bey ile çalışmasını, Kur'ân-ı Kerîm âyetleriyle, Mesnevî-i Şerîf beyitlerini karşılıklı mütâlaa etmesini istemişti. Şefik Can Bey'in çok yaşlı olması hasebiyle, kulaklarının duymaması ve gözlerinin görmemesi üzerine bu çalışmayı Nermin Suner Pekin Hoca'nın yapabileceğini söyleyerek Cemalnur'u hocaya yolladı. Nermin Hoca ile uzun yıllar bir arada çalışarak Cemalnur, Kur'ân-ı Kerîm ve Mesnevî-i Şerîf'i bir arada tahsil etti. Bugün dünyanın her tarafına çağrılıp konferanslar vermesini istedikleri Cemalnur'un temelini Sâmiha Anne hazırlamıştır. (...)

Gayret bizden, himmet sahibimizdendir.

Meşkûre Sargut⁹¹

Meşkûre Sargut'un ve İlhan Ayverdi'nin bu yazdıklarına istinâden, Sâmiha Ayverdi'nin Ken'ân Rifâî tarafından yetiştirilmiş bir mütefekkir ve mürebbiye olduğu anlaşılmaktadır. Cemalnur Sargut'un mânevî yoldaki ilerlemelerinin temelini sûfiyâne yaşayan aile muhiti ve özellikle annesinden sonra Sâmiha Ayverdi atmıştır. Meşkûre Sargut'a göre, Sâmiha Ayverdi insân-ı kâmilidir. Onun vasıfları saymakla tükenmez.

Cemalnur Sargut, Sâmiha Ayverdi'nin müridliği konusunda şu ifâdelere yer vermektedir: “Ken'ân Rifâî: “Hey koca Sâmiha, kitaplarıyla dergâhımı ihyâ etti.” buyurmuşlar. Hakîkî müridler “ben müridim” diye ortaya çıkmazlar. Halk, farkında olmadan arının bala yönelmesi gibi, bal mesâbesinde olan kâmil insana yönelirler. Bunun önceden bir programı olmaz. Tıpkı Hz. Ebû Bekir'in seçilmesi gibi Sâmiha anne bütün ihvânın seçimi oldu. Annem de Sâmiha annenin bayrağını taşıdı. İlhan Ayverdi de mürid idi. Onların üçü de çeşitli şekillerde müridlik yaptılar. Annem Meşkûre Sargut ile İlhan Ayverdi arasında büyük bir sevgi bağı vardı. Sâmiha Ayverdi yaşadığı zaman mes'eleler ona sorulurdu. Sâmiha

⁹¹ Meşkûre Sargut'un Özel Yazı Arşivi'nden “Sâmiha Ayverdi” Başlıklı Yazısı.

Ayverdi'nin vefâtından sonra hem İlhan Ayverdi hem de Meşkûre Sargut kendi vazîfelerini devam ettirdiler. Hemen her hususta ortak hareket ederlerdi.”⁹²

Cemalnur Sargut, Sâmiha Ayverdi'nin yenilikçi bir mürşid olduğunu ve birçok ilke imza attığını şu şekilde ifade etmektedir: “O, son semazenler vefat etmeden önce talebelerinin semâ dersleri almasına vesîle olmuştur. Türkiye’de 1956 yılı itibâriyle, Bâhir Dede’den⁹³ öğrencilerinin semâ dersleri almasını temin etmiştir. Yunus Emre hazretleri için programları yapan kişidir. Hapishaneden yolu geçen kader mahkûmlarına mektuplar yazarak irşâd eden kişidir. İspanya’da yapılan İslâm Birliğine katılarak, İslâm’ın nasıl uygulanabileceği hakkında konuşan kişidir. Cumhurbaşkanlarına, bakanlara, milletvekillerine, Arap âlemine mektuplar yazarak⁹⁴ birliğe çağıran kişidir. Vakıflar vasıtasıyla, Kubbealtı’nda insalık âlemine dersler veren, konusunda uzmanlaşmış kişileri orada konuşturarak gençlere de soru sorma hakkını tanıyarak gençlerin gelişmelerini sağlayan kişidir. Türk Kadınları Kültür Derneği’nin kurucusudur. “Genelde fakir aile çocukları oruç ve iftar nedir bilirken zengin ailelerin çocukları bunları bilmeden yetişiyorlar” diyerek bu iftarları önce kendi evinde bizlerle, sonraları evlerin alamayacağı kadar çok çocuk katıldıkça daha büyük mekânlarda ekonomik sınıf farkı gözetmeksizin toplumun çeşitli kesimlerinden çocukları bir arada ağırlayarak çocuk iftarlarını başlatan kişidir. 1960 ihtilâlinde, mahkemede yargılanan talebelerinin duruşmalarına bizzat katılarak onlara maddeten ve mânen destek olmuştur. Bunları yapacak mürşid çok azdır. Sâmiha Ayverdi, bize farklı bir mürşid kavramını yaşayarak öğretti. Meselâ, fakir gençlerin evlendirilmesi ve onlara evlerini alırken yardım edilmesi gibi konularda. Evlendirilirken çeyiz seçimlerine kadar beraber giderek, onlara maddî yardımlarda da bulunarak yeni bir sistem oluşturdu. Sadece mürşid değil, anne pozisyonunda idi. Hemen her sahada annemle beraber çalıştılar. Annem için

⁹² Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

⁹³ Bâhir Şereftuğ: Son semazenbaşılardan olup, Mevlevî ve Rifâî dervişidir.

⁹⁴ Cemalnur Sargut’un bahsetmiş olduğu bu eser, Sâmiha Ayverdi’nin *Kölelikten Efendiliğe* isimli eseridir. Sâmiha Ayverdi bu eseri, “Bu risâle, İslâmla şereflenmiş her Müslüman milletin kitabıdır ve Îlâ-yı Kelimetullâh’a dâvettir.” şeklinde tanımlamaktadır. Eser, 1978 yılında Damla Yayınevi tarafından İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak yayınlanmıştır. Eserin künyesi: Sâmiha Ayverdi, *Kölelikten Efendiliğe* (İstanbul: Damla Yayınevi, 1978).

Sâmiha Ayverdi, Ken'ân Rifâî'den sonra en büyük değerdi. Dâima onun emrinde olmayı, onun isteklerine göre hareket etmeyi tercih ederdi.”⁹⁵

Buraya kadar özetleyecek olursak, Ken'ân Rifâî'nin mânevî yolu kendisinin vefâtından sonra Sâmiha Ayverdi vâsıtasıyla devam etmiştir. Âilesi, Meşkûre Sargut'un Ken'ân Rifâî'nin öğretilerini Sâmiha Ayverdi'yle birlikte yürüttükleri çalışmalarla yaşamak gayretinde olduğuna dair gözlemlerini belirtmişlerdir.

2.1.3. İntisâbı ve Terbiyesi

*Gâh var olup cemâle dururum,
Gâh yok olup cemâlin olurum.*⁹⁶

Tekkelerin kapandığı yılda dünyaya gelen Sargut'un anlatımına istinâden, âilesinden Hz. Ken'ân Rifâî'ye ilk intisâp eden, büyük teyzesi yâni anneannesinin kız kardeşi Hayriye Hanım olmuştur. Meşkûre Sargut'un kendi anlatımına göre, Allah aşkı ile dolu olan bu kadın bir gün Sargut'un annesi Şâdiye Hanım'a şöyle der: “Şâdiyeciğim, bugün bir dergâha gittim. Öyle bir mürşid gördüm ki eteklerinden feyz akıyordu.” Şâdiye Hanım merakla, “Ne olur beni de götür” demiş ve bu sûretle huzûra giderek intisâp etmiştir. Şâdiye Hanım'ın intisâbıyla, bütün âile Ken'ân Rifâî'ye talebe olmuştur. Bu intisâbın ardından dünyâya gelen Sargut henüz kırk günlük iken âilesi Ken'ân Rifâî'nin konağının karşısına taşınmıştır. Bu sûretle Sargut da bebekliğinden itibaren annesi tarafından oradaki irfan meclislerine götürülmeye başlamıştır.

Sargut'un çocukluğu, gençliği Hz. Ken'ân Rifâî'nin Fâtih'teki Dergâhı'nda sohbetlerde geçmiştir. Kendisinin anlatımına istinâden, okulda bir taraftan pozitif ilimleri öğrenirken, edep, irfan ve aşk ilmini de mürşidinden tahsîl etmiştir.⁹⁷

Sargut, “Beni Rabbim terbiye etti. Güzel bir şekilde terbiye etti” hadîsini yorumlarken, buradaki terbiyeden kasdın “edeb” dersi olduğunu ifâde eder. O, edebi güzel ahlâk ve seçkin nitelikleri kendinde toplamak şeklinde

⁹⁵ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

⁹⁶ EK-15 Meşkûre Sargut'un Ken'ân Rifâî'ye söylemiş olduğu ve hâlen Ken'ân Rifâî'nin konağındaki odasının duvarında asılı bulunan beyit.

⁹⁷ Meşkûre Sargut, “Efendim Hayatımda 1”, link, e.t: 10. 05. 2018.

yorumlamaktadır. Ona göre, Allah'ın edebi Hz. Muhammed'in edebidir. Kur'ân-ı Kerîm'in, insanı Allah'ın halifesi olarak nitelendirmesindeki sır sadece kâmil insana özgüdür. Dolayısıyla, Hz. Muhammed'in edebi, onun halifelerinin de edebidir.⁹⁸ Bu yorumundan yola çıkarak, Sargut'un Ken'ân Rifâî'ye aşkla bağlanmasının sebebinin aslında Hz. Muhammed'e duyduğu aşktan dolayı olduğunu söyleyebiliriz. Ken'ân Rifâî'yi anlatırken “O benim, anam, babam, hocam, âlimim, yol gösterenim, mürşidim ve Allah'ımı, Peygamberimi kendisinden öğrenip seyrettiğim güzel sultandır, o benim için her şeydir” şeklinde kullandığı ifâdesi bu fikri desteklemektedir.

Sargut, Hz. Muhammed'e duyduğu sevgiyi şu rivâyeti anlatarak ifâde eder:

“Ruhlar âleminde peygamberler tâyin edilince hepsi sevinç ve huşû içinde coştular. Sadece Hz. İsa mahzun oldu. Cenâb-ı Hak Hz. İsa'ya bunun sebebinin sorunca o da şöyle cevâp verdi: “Peygamber olmaktansa, Hz. Muhammed'in ümmeti olmayı tercih ederdim” Allah da: “Ya İsa, madem ki bu zevki sezdin, seni dünyâya ikinci kez göndereceğim hem de Müslüman olarak” buyurdu. Hz. Mevlânâ'nın ve Hz. Fâtih'in Hıristiyanlara karşı gösterdikleri müsâmaha, hep Hz. İsa'nın Efendimize olan muhabbetindedir. Hz. İsa, İncil okurken (Faraklit) kelimesi geçince (Efendimizin İncil'deki ismidir) parmaklarını bu ismin üzerinde gezdirir sonra parmaklarını öper, gözlerine sürerdi.”⁹⁹

Mürşidinin en önemli husûsiyetinin “dünya ve âhireti bir arada yaşamak” olduğunu vurgulayan Sargut, Ken'ân Rifâî'nin irşâd usûlünün “soru sordurmak” şeklinde olduğunu belirtir. O, “karşısındakinin çocuk olduğuna bakmaz, çağlayanlar gibi akardı. Bir suâle âyetlerle, hadislerle bin cevap verir, bizim beynimize işlerdi” diyerek hocasını anlatmaktadır. Sargut, Hz. Ken'ân Rifâî'nin kendisine, “Elimde gergef seni işliyorum” dediğini de nakletmektedir.¹⁰⁰

Birebir irşâd ve terbiyesi 1939-1944 yılları arasındadır. Bu yıllarda, Ken'ân Rifâî hazretlerinden Mesnevî-i Şerîf üzerine dersler almış, onunla çalışmıştır. Bu dönemde, onun yol arkadaşları ablam dediği Sâmiha Ayverdi, Nezihe Araz gibi Ken'ân Rifâî hazretlerinin talebeleri/mürîdeleri olmuştur.

⁹⁸ HLA, “Bütün Çırpınışlar Hz. Muhammed Mustafâ'yı Arayan Çırpınışlardır”.

⁹⁹ HLA, Meşkûre Sargut'un *Bütün Sevgiler Hz. Muhammed Mustafâ'yı Arayan Çırpınışlardır* İsimli Yazısı.

¹⁰⁰ Sargut, “Efendim Hayatımda 1”, link, e.t: 10. 05. 2018.

Konakta¹⁰¹ yaşanmış bir hâdiseyi Sargut şu sözlerle ifâde etmektedir: “Bir gün konak'ta şu hâdisе nakledildi:

Peygamberimiz, Ebû Hureyre Hazretleri'ne: “Yâ Ebû Hureyre sen, her gün yerine gün aşırı bizi ziyârete gel ki senin bizi, bizim seni daha bir göreceğimiz gelsin.” Bunu işitince çok utandım. Çünkü ben her gün konağa gidiyor ve huzurda bulunuyordum. Kendilerine, “Efendim, bendeniz şu hâlimden utandım, huzûrunuzdan hiç eksik olduğum yok” dedim. İşte işittiğim cevap yüzünden her nefes şükür etmekteyim. Fakîre buyurdular ki: “Senin için zaman ve mekân yok, dâima burada ol.” Bütün duam ihvanımla birlikte onun ahlâkını giyinmek ve meşrebinde olmaktır. O âli meşrepli sultandan bir nefes gâfil olmamak yegâne dileğimdir.”¹⁰²

Burada bahsi geçen hadisle ilgili Hz. Mevlânâ'nın yorumu, konuyla ilişkilidir. O, hadiste geçen, “Beni az ziyâret et, sevgin artsın” sözüne işâret ederek, “Beni az ziyâret et! Sözü, âşıklara göre değildir. Gerçek âşıkların canları pek susuzdur!”¹⁰³ şeklinde yorum yapmaktadır. Ken'ân Rifâî'nin Meşkûre Sargut'a vermiş olduğu cevâp bu bağlamda düşünüldüğünde anlam kesbetmektedir.

Sargut, Ken'ân Rifâî'nin kendisine hitâben “Ruhumun doğurduğu evlat” dediğini şu hâdiseyle nakletmektedir:

“Efendim yazlığa nereye giderse bizler de orada yaz için ev kirâlardık. Bir gün atlı bir araba içinde Lutfiye Vâlide¹⁰⁴ ve Sâdiye Hanım¹⁰⁵ ile birlikte kendileri giderlerken arabayı durdurdular ve yolda yürüyen bendenize, “Atla arabaya!” dediler. Sâdiye Hanım'a hitâben fakîri gösterip, “İşte rûhumun doğurduğu evlat” buyurdular.”¹⁰⁶

Ken'ân Rifâî hazretleri vefât etmeden önce Meşkûre Sargut hanımefendi mürşidine “Efendim, sizden sonra sorularımızı kim cevaplayacak?” diye sorduğunda mürşidinin “Sen gönlünden fetvâ alabilirsin, Meşkûre” dediği nakledilmektedir.¹⁰⁷

¹⁰¹ Ken'ân Rifâî'nin, İstanbul'da Fâti h Atikali'de bulunan ve hayatının büyük bir kısmını geçirdiği konağı.

¹⁰² HLA, Meşkûre Sargut'un *Efendim Hayatımda* başlıklı yazısı.

¹⁰³ Şefik Can, *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi* (İstanbul: Ötüken Yayınları 2016), VI:208.

¹⁰⁴ Lutfiye Vâlide: Ken'ân Rifâî'nin zevcelerinden olup, cömertliğe ve insânî kıymetlere sâhip bir hanımefendidir. (Ayverdi vd., *Ken'ân Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 515).

¹⁰⁵ Sâdiye Kabartay: Ken'ân Rifâî'nin talebelerinden.

¹⁰⁶ HLA, Meşkûre Sargut'un *Efendim Hayatımda* başlıklı yazısı.

¹⁰⁷ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

Cemalnur Sargut, Meşkûre Sargut'un Ken'ân Rifâî'ye intisâbı husûsunda şu ifâdelere yer vermektedir: “Annem, Ken'ân Rifâî'ye sonradan intisap etmiş biri değil. Tabii ki aile olarak intisaplı oldukları için onu “Beyefendi” gibi görüp hürmet gösterebilirdi. Ama o, Ken'ân Rifâî'yi mürşid olarak görmüş, mürşid olarak sevmiş ve ilişkileri mürîd-mürşid şeklinde devam etmiştir. Bunu annem kabullenmiş. Annem bunun böyle olması gerektiğini ezeli bir nasip olarak kabullenmiştir.”¹⁰⁸

2.2. Meşkûre Sargut'un İrşad Faâliyetleri

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un sohbetleriyle gerçekleştirdiği irşad ve irfan faaliyetleri ele alınacaktır. Cemalnur Sargut'a göre, Ken'ân Rifâî Meşkûre Sargut'a, “Sen benim rûhumun doğurduğu evlatsın, sen benim kalbimin kandilisin, eşin bir doktor olarak vücutlara, sen de ruhlara şifa dağıtıyorsunuz.” şeklinde sözler söyleyerek kendisine bu vazîfeyi verdiğini bildirmiştir.¹⁰⁹ Meşkûre Sargut'un irşad faaliyetlerinde kendisine verilen sohbet ve dua vazîfesi ön plandadır.

2.2.1. Sohbet Vazîfesi

Meşkûre Sargut bir sohbetinde, Hz. Ken'ân Rifâî'nin bizzat kendisi tarafından ona sohbet vazîfesinin verildiğini şu sözleriyle ifâde etmektedir:

“Sâmiha Ayverdi'nin yanında bana sohbet yapma vazîfesini Hz. Ken'ân Rifâî verdi. Ben de sohbet yaparken ağızımdan kendimin de daha önce duymadığım sözler çıkar ve hayret ederim. “Ben bunu bilmiyordum” derim. Bu o demek ki kişi kendisi konuşmaz, ondan sâhibi konuşur. Biz kendimizi birşey zannetmeyelim. Ben kendime hiç değer vermem bunu da baştan söyleyeyim. Bütün güzellik sâhiptedir. Onun himmeti bizi inşaallah rûh makâmına erdirecektir.”¹¹⁰

Cemalnur Sargut'un ifâdelerine göre, Sâmiha Ayverdi'nin isteğiyle, Cuma günleri Meşkûre Sargut'un evinde sohbetler önce daha küçük bir halkayla başlamış, daha sonra da büyüyerek devam etmiştir. Gelen ihvanın sayısı yüzü aşınca, Sâmiha Ayverdi apartmanın bu durumdan rahatsız olmaması için sohbetlerin farklı evlerde yapılmasını uygun görmüştür. Daha sonra farklı günlerde de yapılan sohbet günleri Sâmiha Ayverdi tarafından belirlenmiştir.¹¹¹

¹⁰⁸ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹⁰⁹ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹¹⁰ İBVA, Meşkûre Sargut'un Kadıköy Sohbeti, 22.12.2006.

¹¹¹ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

Hümeyra Livatyalı, Cuma sohbetlerinin haftada bir kere, Cumartesi sohbetlerinin İstanbul'un Anadolu Yakası'nda ayda bir kere, Salı sohbetlerinin ise Avrupa Yakası'nda yine ayda bir kere olduğunu belirtiyor. Livatyalı, Meşkûre Sargut'un sohbetlere hazırlığını ve dinleyenlere hitabını şöyle anlatır:

“Hocası Ken'ân Rifâi Hazretleri'nden çok genç yaşlarından itibâren dinlediği sohbetler, daha sonraki yıllarda düzenli çalışmalar şeklinde Ken'ân Rifâi'nin yaşadığı konakta ve konağın çok yakınında bir apartman dairesinde devam etmiş, bu süre zarfında Ken'ân Rifâi'den beş sene Mesnevî tahsil etmiş, sorulan soruları, cevapları, hemen hemen hocasının ağzından çıkan her kelimeyi defterine not almıştır. Bunlar zaman içerisinde onlarca defter halinde günümüze kadar gelmiştir. Meşkûre Sargut, yaklaşık altmış iki sene kadar hiç aksatmadan sohbet vazîfesini yerine getirmiştir. Yaptığı sohbetleri de bu defterlerden okur ve açıklardı. Vefâtından dokuz yıl öncesine kadar da böyle devam etmişti. Ancak gözlerindeki rahatsızlığın artması sebebiyle artık defterden okuyamayacak hâle gelince okuma vazîfesini bana vermiştir. Kendisi de okunan cümleleri sohbette bulunanların seviyelerine indirerek açıklar, örneklerle, hikâyelerle zenginleştirir, “Efendimin emri var, yeri geldiğinde tekrar etmeden geçme Meşkûre derlerdi” diyerek aynı hikâyeyi bıkmadan tekrar tekrar anlatırdı. Dinleyenlere de, “sakın biz bunları anlamıyoruz, yeterince idrak edemiyoruz diye düşünmeyin, insan sohbet dinlerken bir hâlden daha üstün bir hâle geçiverir de kendisi bile kendisinin farkında olmaz” der ve Hz. Mevlânâ'nın şu çok sevdiği sözünü hem Farsça hem de Türkçe olarak hatırlatırdı: “Benim yüksekliklere erişmeye hakkım yok deme; kerîm olan insân-ı kâmilin eteğine sıkı yapış, mahrum olmazsın.”

Hocam Meşkûre Sargut'la birlikte birkaç gün öncesinden o hafta okunacak sohbetleri seçer, hazırlardık. Sohbeti gideceği gün, saatler öncesinden hazırlanır, bekler, aşağıya incekse dakikalar öncesinden aşağıda olur, kimseyi bekletmek istemezdi.

Kendisine yöneltilen soruları soruyu soranın seviyesine indirirerek açıklar, karşısındaki insanın yaş, kültür, görgü seviyesine göre ilgi alanlarını hemen anlayıp o seviyeden hitap eder, çocuk, genç, yaşlı herkes kendisini ona yakın hissederdi. Yıllarca sohbetlerde anlattıklarıyla hocamın kendi hâli arasında en ufak bir tezat ve tutarsızlık görmedik.”¹¹²

¹¹² Livatyalı, Mülâkat, 29 Ocak 2018.

Vasfî Emre Ömürlü¹¹³, bu husûsta Sâmiha Ayverdi'nin, “Söylediklerini yaşayan birini görmek isterseniz Meşkûre'ye bakın” sözünü hatırlatarak, Sargut'un anlattığı her şeyi yaşadığını vurgulamaktadır.¹¹⁴

İnci A. Birol, konuyla ilgili Sâmiha Ayverdi ile yaşadıkları bir anısını şu sözlerle anlatmaktadır: “Bir gün Sâmiha annemi ziyârete gittiğimde, “İnci, Meşkûre ile sohbetler nasıl gidiyor?” dediler. Ben de o heyecanla “Ah efendim, çok güzel gidiyor. Duyduklarımı yazmaya çalışıyorum” dedim. Sonra dediler ki “İnciciğim, Meşkûre'den duyduğun bu sözleri ileride başka ağızlardan da duyabilirsin. Fakat, Meşkûre'nin ağzından bir başka tesir eder. Çünkü o bütün söylediklerini bizzat yaşayan müstesnâ bir mübarektir”.¹¹⁵

Gülay Öztürk¹¹⁶, Meşkûre Sargut'un son zamanlarında kızı Âsuman Sargut Kulaksız'ın evinde Çarşamba sabahları sohbet yaptığını ifâde etmektedir.¹¹⁷

Cemalnur Sargut, Meşkûre Sargut'un birebir yetiştirdiği talebeleri olduğundan bahsetmektedir. İnci A. Birol¹¹⁸, Dr. Turgut Alsirt¹¹⁹, Sevgi Özküzne¹²⁰ bu talebeler arasındadır.¹²¹ İnci A. Birol, Meşkûre Sargut'un sohbetlerinde kullandığı yöntemi anlatırken şu sözlere yer vermektedir: “Sohbetlerinde özel bir yöntemi olmazdı. Onun metodu, “anlattıklarını yaşamasıydı.”¹²²

Meşkûre Sargut'a sohbet vazîfesi Ken'ân Rifâî tarafından verilmiş, sohbet günleri ise Sâmiha Ayverdi tarafından belirlenmiştir. Bu sohbetlerinde

¹¹³ Prof. Dr. Vasfî Emre Ömürlü: 1969 yılında İstanbul'da doğdu. Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Mekatronik Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak vazîfesini devam ettirmektedir. Mûsikîşinas, besteci, şef Yusuf Ömürlü'nün oğludur.

¹¹⁴ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017.

¹¹⁵ Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

¹¹⁶ Gülay Öztürk: 1942 yılında İstanbul'da doğdu. Ev hanımı'dır.

¹¹⁷ Öztürk, Mülâkat, 4 Ekim 2017.

¹¹⁸ Fatma İnci A. Birol: 1942 yılında İstanbul'da doğdu. Günümüzün saygın müzehhibelerinden biridir.

¹¹⁹ Ali Turgut Alsirt: 1932 yılında İstanbul Çengelköy'de doğdu. Tıp doktorudur. 2017 yılında Ankara'da vefât etti.

¹²⁰ Sevgi Özküzne: 1937 yılında Bafra'da doğdu. Türk Kültür ve Sanat Derneği'nin yönetim kurulu başkanıdır.

¹²¹ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹²² Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

Sargut, Ken'ân Rifâî'nin kendisini irşâd ettiği zamanlarda defterlerine yazmış olduğu notları kullanmış ve altmış iki sene boyunca sohbet yapmaya devam etmiştir.

2.2.2. Dua Vazîfesi

Cemalnur Sargut, dua vazîfesinin Sâmiha Ayverdi tarafından Meşkûre Sargut'a verildiğini, Meşkûre Sargut'un da, "mürşidim Sâmiha Ayverdi kabul olur dediği için duam kabul olur" dediğini belirtmiştir. Sargut'un anlattıklarına istinâden, Meşkûre Sargut için duanın kabul olmasından ziyâde dua etmek önemliydi. Meselâ, "Şu dua kabul olursa on tane Yâsin okuyacağım" derdi. Ancak dua kabul olmadan, o gece on tane Yâsin sûresini okurdu. Sabah namazı saatinde Meşkûre Sargut rahatsızlığı sırasında bile iki büklüm yatağında oturarak bütün ihvana dua ederdi.¹²³

Cemalnur Sargut, evliyâların iki tür olduklarını şu sözleriyle ifâde etmektedir: "Ahmed er-Rifâî diyor ki, iki tür evliyâ vardır. Birisi Allah'ın işine hiç karışmayan, yapılan her şey doğrudur, benim O'na karışmaya hakkım yoktur diyen ki, Sâmiha Ayverdi böyle idi. Diğeri de dua eden. Annem, duası makbul olanlardandı. Kendisi ve çocukları için değil, fakat ihvânı için Sâmiha annenin emriyle dua ederdi. Bâzen "Vakit, zaman bekliyor, kızım" derdi. Bazen de ânında olurdu. Meselâ, ihvânın kızlarından birinin çocuğu olmuyordu. Annemin duasıyla çocuk sahibi oldu. Sonra torununun da olmuyordu, yine annemin duasıyla oldu. Bir diğeri ihvânın ev işi annemin bir duasıyla ânında olmuştur."¹²⁴

Meşkûre Sargut'un talebelerinden Arzu Karşlıoğlu¹²⁵, konuyla ilgili şu anısını paylaşıyor:

"Bir gün enfeksiyon sebebiyle hastaneye yatmıştım. Gözüm hiçbir tedâviye cevap vermiyordu. Ben de durumumu merak ettiği için anacığıma (Meşkûre Sargut) bilgi veriyordum. En son gün doktorlar tarafından, gözüme daha fazla yapılacak birşey kalmadığı ve yarın son kez bakılacağı haber verildi. Ben de telefonla arayarak kendisine durumu anlattım. Sabah kendisini aramamı buyurdular. Aradığımdaysa, "Bütün gece Efendime niyâz ettim, o gözü sana

¹²³ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹²⁴ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹²⁵ Arzu Karşlıoğlu: 1963 yılında Ankara'da doğdu. Avukat'tır.

başıladılar” buyurdu. Muâyeneye gittiğimde doktorlar hayretle gözümün iyileştiğini söyleyerek gözümdeki bandajı açıp beni o gün taburcu ettiler.”¹²⁶

Meşkûre Sargut’un torunu, Cemalnur Sargut’un oğlu Kerim Güç¹²⁷, ona dua vazîfesinin verilmesini kendisinin cömertliği ile ilişkilendiriyor. Güç, “Onun gibi cömert biri dünya üzerinde pek yoktur. Birisi ondan bir şey istediğinde, asla kendini katmadan dua ettiği için Allah`ın onun duasını kabul ettiğini düşünüyorum.” demektedir.¹²⁸ İnci A. Birol bu konuda, “Meşkûre’den dua isteyin, onun duâsı geri çevirilmaz demişti Sâmiha anne. Üniversiteyi kazanmak isteyenler, iş bulmak isteyenler ve sâire gibi konularda isim listesi hazırlar ve dua ederdi. Hakîkaten kabulüne de çok şahit olduk.”¹²⁹ demektedir.

Âsuman Sargut Kulaksız, Meşkûre Sargut’un abdest duası olduğunu ve bu duayı herkese öğrettiğini belirtiyor. Dua şu şekildedir:

“Niyet ettim Allah rızası için namaz abdesti almaya.
Ellerimi hayra alet et yâ Rabbim,
Bana Kevser şarâbından içir,
Beni cennetin kokuları ile tatyib et,
Yüzümü sevdiklerinin yüzlerini nurlandırdığın gibi nurlandır,
Beni tövbe-kâr kullarından,
Beni istiğfar edici kullarından,
Beni havf ve üzüntü bilmeyen kullarından kıl,
Ayaklarımı münâfikların ayaklarını kaydırдыңın gün
Sen kuru, muhafaza eyle.
Âmin.”¹³⁰

Meşkûre Sargut’un yapmış olduğu dualardan bazıları:

¹²⁶ Karşlıoğlu, Mülâkat, 23 Şubat 2019.

¹²⁷ Kerim Güç: 1974 yılında İstanbul’da doğdu. Nefes Yayınevi’nin Genel Müdürüdür. Meşkûre Sargut’un torunudur.

¹²⁸ Güç, Mülâkat, 23 Ekim 2017.

¹²⁹ Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

¹³⁰ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

“Ey bizlere mürşid-i kâmil ihsân eyleyen Allah’ım! Bu ihsânın ve bu en büyük lutfunun hürmetine bizi affet. Kusurumuzu hatalarımızı yüzümüze vurma! Ey Settâr! Afv-ı ilâhin ile eksiklerimizi ört ve bizi lütfunda tamamla, rızâna uygun kıl. Bizleri yolunda, edebinde, isrinde, muhabbetinde dâim et, memleketimizi dâima selâmette kıl, felâha eriştir yâ Rabbî! Ey erhamerrâhimîn, ey gökteki yıldızdan yerdeki çöpe kadar her şeye, her yaratılmışı karşı pür şefkat olan Sâhibim! Afvına, keremine, himmetine sığınıyoruz. Bizi nefsimizin eline bırakma! Cemâlinden bir nefes ayırma ya Rabbî!”¹³¹

“Ey bizlere mürşid-i kâmil ihsân eyleyen Allah’ım! Efendimin muhabbet sofrasından bizleri ayırma, gaflet içinde aç ve açıkta bırakma yâ Rabbî! Sâlihler kervânından uzak düşürme, nefsimizin eline koyma, mürîd olmak şerefine nâil ettin yoldan geri döndürme, murâdımızı ihsân et. Efendimle bir ve beraber olmak nîmetine erdir. Benlik hicâbını aradan kaldır yâ Rabbî! Senin sevgini taşıyan yüreklerimiz nûru gördü, bizi, zulmete terk etme yâ Rabbî! Ümmet-i Muhammed’e felâh, saâdet ve selâmet ihsân et. Memleketimizi uçuruma yuvarlanmaktan koru Allah’ım. Bizi affet, affına keremine sığınıyoruz. Milletçe düşmanın eline bırakma yâ Rabbî! Dışarıdaki Türk’lerin de imdâdına yetiş Allah’ım. Rıza-yı ilâhiye’ye vâsıl olmamız için, Efendimin izinde ve edebinde olmamız için el-Fâtiha!”¹³²

Meşkûre Sargut’un ailesinin ve talebelerinin anlattıklarına istinâden, Sargut, kişiye özel virdler, tespihler vermezdi. Talebelerinin okumasını istediği sûreler ve dualar, kişiye özel bir şekilde değil, daha çok tavsiye niteliğindedir. Bu sûreler, sabah ve akşam namazından sonra altı kere âyete’l kürsî’yi ve bu âyetin son cümlesini altı kere tekrarlamak, Mülk sûresini (özellikle anlamını düşünerek) okumak şeklindedir. Meşkûre Sargut’un ise, Yâsin ve Mülk sûrelerini çok okuduğu, hem kendisinin hem de ihvânının sıhhati ve işlerinin âsân olması için Hz. Ahmed Rifâî’nin tavsiyesi olan dokuz kere Fâtiha sûresi, dokuz kere İnşirah sûresi, bir kere Vâkıa sûresini Vasfi Emre Ömürlü’ye okuttukları, Rahmân sûresini dinlemeyi çok

¹³¹ Meşkûre Sargut’un Özel Yazı Arşivi’nden.

¹³² Meşkûre Sargut’un Özel Yazı Arşivi’nden.

sevdiği ve kendisini ziyâret ettiği vakit yine Vasfî Emre Ömürlü'ye okuttukları anlatılmaktadır.¹³³

2.3. Meşkûre Sargut Hakkında Aile ve Talebelerinin İfâdeleri

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un ailesi ve talebeleriyle yapmış olduğumuz mülâkatlardan yola çıkarak, Meşkûre Sargut'un görüşlerine, yakınlarının kendisiyle ilgili anılarına yer verilecektir.

2.3.1. Meşkûre Sargut'un Üzerinde Ken'ân Rifâî'nin Etkileri

Meşkûre Sargut'un, mürşidi Ken'ân Rifâî'nin en çok hangi vasıflarından etkilenmiş olabileceği sorusunu sorduğumuzda âilesi ve talebelerinin görüşleri dikkat çekecek şekilde birbirinden farklıydı. Mavişen Aya'ya¹³⁴, göre Meşkûre Sargut, Ken'ân Rifâî'nin vakte îtinâyla riâyet etmesi¹³⁵, Nesligül Kulaksız Taşçı'ya¹³⁶ göre, Ken'ân Rifâî'nin Kur'ân ile ikiz oluşu ve hakîkat-i Muhammedî'nin ondan tecellî edişi¹³⁷, Arzu Karşoğlu'na göre, Ken'ân Rifâî'nin anlattığı her şeyi aynı zamanda yaşayışı¹³⁸, Kerim Güç'e göre, Ken'ân Rifâî'nin entellektüel kişiliği¹³⁹, Nazlı Kayahan'a¹⁴⁰ göre, Ken'ân Rifâî'nin tevâzu sahibi oluşu¹⁴¹, Seval Pasinli'ye göre, Ken'ân Rifâî'nin güzel ahlâklı oluşundan etkilenmiştir.¹⁴² Vasfî Emre Ömürlü'ye göre, Ken'ân Rifâî'nin heybetinin içindeki yokluğu, lâhûtî sesi, cömertliği, Hz. Peygamber'e olan muhabbetindeki derinliği, ondaki ilâhî tecellî ve en önemlisi de aralarındaki ezeli ve ebedî kopmaz bağ Meşkûre Sargut'u etkilemiştir.¹⁴³ Âsuman Sargut Kulaksız'a göre, Meşkûre Sargut, mürşidinin herhangi bir vasfından değil, zâtından etkilenmiştir.¹⁴⁴ İnci A. Birol da, mürşidinin her yönünün Meşkûre

¹³³ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017; Karşoğlu, Mülâkat, 23 Şubat 2019; Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹³⁴ Mavişen Aya: 1964 yılında Tokat'ta doğdu. On yedi sene Meşkûre Sargut'un evinde özel hizmetinde bulundu.

¹³⁵ Aya, Mülâkat, 20 Eylül 2017.

¹³⁶ Nesligül Kulaksız Taşçı: 1984 yılında İstanbul'da doğdu. Psikologtur. Meşkûre Sargut'un torunudur.

¹³⁷ Kulaksız Taşçı, Mülâkat, 16 Ağustos 2017.

¹³⁸ Karşoğlu, Mülâkat, 23 Şubat 2019.

¹³⁹ Güç, Mülâkat, 18 Ekim 2017.

¹⁴⁰ Nazlı Kayahan: 1962 yılında Ankara'da doğdu. Ekonomist'tir.

¹⁴¹ Kayahan, Mülâkat, 18 Ekim 2017.

¹⁴² Pasinli, Mülâkat, 23 Ocak 2018.

¹⁴³ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017.

¹⁴⁴ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

Sargut'u etkilediğini düşünmektedir.¹⁴⁵ Cemalnur Sargut, Ken'ân Rifâî'nin Meşkûre Sargut'u her yönü ile etkilediğini, ancak Sargut'un daha çok mürşidindeki tevhid hâminden, ayırım yapmadan herkesi şefkatle kucaklayışından etkilenmiş olabileceğini vurgulamaktadır.¹⁴⁶

Burada sorduğumuz soruya cevap veren âile üyeleri ve öğrencilerinin söylediklerini şu şekilde bir araya getirmek uygun olur:

Meşkûre Sargut, Ken'ân Rifâî'nin, tevâzuu, güzel ahlâkı, Kur'ân ile ikiz oluşu ve hakikat-i Muhammedî'nin kendisinden tecellî edişi, entelektüel kişiliği gibi hemen bütün anlatanların da fikir birliğiyle 'anatomla olmaz, görmeniz gerekirdi' diyerek, söylediklerinin yetmeyeceğini ifâde ettikleri şekilde mürşidinin onu en çok etkileyen özelliklerini tanımlamaya çalışmışlardır.

2.3.2. Meşkûre Sargut'un En Belirgin Özellikleri

Ailesi ve talebeleri, Meşkûre Sargut'ta gördükleri en belirgin özelliği ifâde ederken, farklı tanımlamalarda bulunmaktadır. Mavişen Aya, Kerim Güç ve Nesligül Taşçı'ya göre, cömertlik,¹⁴⁷ İnci A. Birol'a göre, her meşrepteki insanı idâre etme sanatı¹⁴⁸, Gülay Öztürk ve Hümeyra Livatyalı'ya göre, şefkat¹⁴⁹, Nazlı Kayahan'a göre, rahmet kapısı oluşu¹⁵⁰, Seval Pasinli'ye göre, aşk¹⁵¹, Âsuman Sargut Kulaksız'a göre, huzur¹⁵², Cemalnur Sargut'a göre annelik vasfı ve her şeyi güzel görmek ve düşünmek¹⁵³ Meşkûre Sargut'un en belirgin özelliklerindedir. Vasfı Emre Ömürlü, Meşkûre Sargut'un en belirgin özelliğinin mürşidine duyduğu nihaysiz muhabbet olduğunu ifâde etmektedir.¹⁵⁴

¹⁴⁵ Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

¹⁴⁶ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹⁴⁷ Aya, Mülâkat, 20 Eylül 2017; Kulaksız Taşçı, Mülâkat, 16 Ağustos 2017; Güç, Mülâkat, 18 Ekim 2017.

¹⁴⁸ Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

¹⁴⁹ Livatyalı, Mülâkat, 29 Ocak 2018; Öztürk, Mülâkat, 4 Ekim 2017.

¹⁵⁰ Kayahan, Mülâkat, 18 Ekim 2017.

¹⁵¹ Pasinli, Mülâkat, 23 Ocak 2018.

¹⁵² Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

¹⁵³ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹⁵⁴ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017.

Özetle, Meşkûre Sargut, cömert, her insana hitap edebilen, şefkatli, huzur veren, sevgi dolu bir kişiliktir. Anlatılanlara göre, aynı zamanda çok sevilen mânevî bir annedir.

2.3.3. Meşkûre Sargut'a Dair Anılar

Çalışmamızın bu bölümünde, Meşkûre Sargut'un ailesinin ve talebelerinin kendisi ile ilgili anlatmış oldukları çeşitli anılarına yer vereceğiz.

İnci A. Birol, Meşkûre Sargut'un hep gülyüzlü ve sâkin oluşunu mürşidine olan teslimiyetine bağlayarak, "Onu hiç asık suratlı ve kederli görmedim, hep gülyüzlü idi. Mürşidine o kadar teslimdi ki, bu her hâlimden belli oluyordu. Her şeyi mürşidinden bilir ve edeple kabul ederdi." demektedir. Meşkûre Sargut'un îtirazsızlığı ve her şeyi mürşidi Ken'ân Rifâî'den kabul etmesi hakkında anlatılan birçok kıssa vardır. Vasfi Emre Ömürlü, "Meşkûre Anne namaz kılmayı çok severdi. Annesi Şâdiye hanım onu ne zaman görse hep namazda imiş. O da bu durumdan sıkılarak, Ken'ân Rifâî hazretlerine durumu anlatmış. Ken'ân Rifâî de, "Meşkûre, bundan sonra sadece farz namazlarını kıl demişler. "Bâşüstüne" diyerek kabul etmiş ve annesine de "neden böyle yaptın?" dememiştir. Olaylara karşı çıkmak, îtiraz etmek gibi bir huyu yoktu. Hep "eyvallah" derdi."¹⁵⁵ kıssasını bu husûsta anlatmaktadır.

"Meşkûre annem üniversiteye giderken hep Maçka'dan geçiyor. Bir akşam evde annesi Şâdiye teyze, babası Remzi amca, eşi Ömer Fâruk bey, Meşkûre anne ve misafir varken, gelen misafir bir adres soruyor. Meşkûre anne "Maçka Palas'ın oralarda" şeklinde tarif edince, çok kıskanç olan Ömer Fâruk bey kızarak, "Sen Maçka Palası nereden biliyorsun?" şeklinde misafirin yanında sert tepki veriyor. Meşkûre annemin en büyük özelliklerinden biri edepti. Ağzını açıp tek kelime etmiyor, ancak sabaha kadar ağlıyor. Sabaha karşı Ken'ân Rifâî hazretleri evlerine gelip kapıyı çalıyor. Meşkûre annenin gözlerini kıpkırmızı görünce sebebini soruyorlar. Meşkûre anne de mürşide yalan söylenmez düşüncesiyle hâdiseyi anlatıyor. Ken'ân Rifâî ise, "Allah kocanın kıskancını sever. Bundan sonra gözünden Allah aşkından başka birşey için gözyaşı akıtacağını görmeyeceğim." der. Ondandır babasının cenazesinde bile ağlamamıştır."¹⁵⁶

¹⁵⁵ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017.

¹⁵⁶ Ömürlü, Mülâkat, 20 Ekim 2017.

Hümeyra Livatyalı, Meşkûre Sargut'un ihvanına duyduğu sevgi ve insanlarla ilişkisi hakkında şunları söylemektedir:

“Hocam Meşkûre Sargut'un sık sık, “İhvanım benim başımın tacı” dediğini herkes bilir. Bu sorumluluk, hizmet aşkı ve son derece cömert şahsiyetiyle bu hâl, vefâtından çok kısa bir süre önceye kadar devam etmiştir. Çok rahatsız olmadıkları müddetçe ziyaret etmek isteyen hiç kimseyi geri çevirmeyen, herkese kapısı açık bir sultandı. Evine ziyarete gelen başta ihvanı olmak üzere kim olursa olsun hediyesi hazırды. Hediyeleşmek sünnettir diyerek mutlaka hediye ile geleni eli boş çevirmez, mukabele ederdi. Yedirmeyi, ikram etmeyi çok severdi. Evleri zaten dergâh gibi dolar dolar boşalırdı. İhvandaki herkesle tek tek ilgilenir, çocuklara ayrıca iltimas gösterir, onlarla onların anlayacağı dilden ve seviyeden hitap ederek konuşur, ortak noktalar bulmaya çalışır- bu sebeptendir ki ihvanın çocukları sohbet mevzularını çok idrak edemeseler bile sadece hocamı görmek, elini öpmek ve dinlemek için kendiliklerinden sohbetlere gelmek isterlerdi- kısacası, uzaklaştırmayan yaklaştıran, korkutmayı aksine sevdiren yüce bir şahsiyeti.

Çok defa şâhit oldum ki emekli maaşını aldığı gün eve gelir gelmez hemen zarflara koyar, verileceklere ayırır, maaşın üçte ikisi ihtiyaç sahiplerine gider, kendisine de az bir miktar para kalırdı. Bazen dayanamaz onu da verir: “Yine parasız kaldım evlâdım” diye kakhaha atardı. İhvanı için yaptığı her türlü hizmeti ve sahip olduğu hasletleri asla kendi üzerine almaz, “Biz Efendimden ve Sâmiha Ablamdan böyle gördük” derdi.”¹⁵⁷

Mavişen Aya, Meşkûre Sargut'un başkalarına, “Ayna, çerçeve ve iki kişilik kahve fincanı” gibi hediyeler vermeyi sevdiğini ve “Ayna, insanın kendi ifâdesidir, rûhunun ifâdesidir” dediğini nakletmektedir.¹⁵⁸

Âsuman Sargut Kulaksız, Meşkûre Sargut'un çok kuvvetli bir hafızaya sahip olduğunu, son günlerinde bile insanların telefon numaralarını ezbere söylediğini vurgulamaktadır.¹⁵⁹

Nazlı Kayahan, Meşkûre Sargut'un dünya ve âhiret dengesini muhâfaza etmesi husûsunda şöyle söylemektedir:

“Dünya ve âhireti bir arada yaşamak onun en önemli özelliklerinden biriydi. Sinemaya, tiyatroya gitmeyi, televizyonda dizi izlemeyi severdi. Ağlanacak yerde, iki seven birleştiğinde gözyaşlarını tutar, Allah aşkından başka

¹⁵⁷ Livatyalı, Mülâkat, 29 Ocak 2018.

¹⁵⁸ Aya, Mülâkat, 20 Eylül 2017.

¹⁵⁹ Sargut Kulaksız, Mülâkat, 15 Ağustos 2017.

herhangi bir şey için ağlamayı mürşidi Ken'ân Rifâî'nin ona yasakladığını söylerdi.”¹⁶⁰

Meşkûre Sargut'un torunu Nesligül Kulaksız Taşçı, onun en sevmediği hasletin “şikâyet etmek” olduğunu¹⁶¹, Seval Pasinli ise, “başkaları aleyhinde konuşmak”¹⁶² olduğunu vurgulamaktadır.

İnci A. Birol, Kâinat Büyükkaksoy'un evinde yapılan sohbetlerden birinde tutmuş olduğu notlardan şu hâdiseyi nakletmektedir: “Mânâda Ken'ân Rifâî, Meşkûre Sargut'tan sormuşlar: “Meşkûre, fakir mi huzurludur zengin mi?” Meşkûre abla da, “Gönül huzurludur Efendim, gönül huzurludur” şeklinde cevap vermiştir.”¹⁶³

Vasfi Emre Ömürlü, Meşkûre Sargut'un Merkezefendi Kabristanı'na giderek mürşidini ziyâret etmeyi sevdiğini, orayı aziz tuttuğunu, orada okuyacağı Fâtiha ve İhlâs sûrelerini yolda okuyarak, huzûra vardığında mürşidiyle konuşur gibi dualar ettiğini belirtiyor.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Kayahan, Mülâkat, 18 Ekim 2017.

¹⁶¹ Kulaksız Taşçı, Mülâkat, 16 Ağustos 2017.

¹⁶² Pasinli, Mülâkat, 23 Ocak 2018.

¹⁶³ Birol, Mülâkat, 1 Şubat 2018.

¹⁶⁴ Ömürlü, Mülâka 20 Ekim 2017.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEŞKÛRE SARGUT'UN ESERLERİ

Meşkûre Sargut'un dört basılmış, iki basılmamış eseri vardır. Basılmış eserlerinden üçü *Duygulu Gönüllere Hitap*, *Mevlânâ Diyor ki ve Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ* Hz. Mevlânâ'nın *Mesnevî-i Şerif* isimli eserinden seçilmiş beytlere yapmış olduğu şerhlerden ibârettir.¹⁶⁵

Literatüre baktığımızda, şerh, “bir eserin bütününün açıklanması”¹⁶⁶ şeklinde anlatılmaktadır. Ancak *Mesnevî-i Şerif* beyitlerinden birçoğunu şerh etmesi sebebiyle, Meşkûre Sargut'un *Mesnevî* şârihi olup olmadığı husûsunu kendisine sorduğumuzda Cemalnur Sargut şu ifâdelere yer verdi: “Meşkûre Sargut, *Mesnevî* şârihinin elinde bir kalemdir. Hem Sâmiha Ayverdi hem de annem Meşkûre Sargut öyle derlerdi: “Ben Ken'ân Rifâî'nin, mürşidimin elinde bir kalemim.” O, hakîkî bir *Mesnevî* şârihinin yetiştirdiği biri idi. Dolayısıyla şerhin şerhini yapmıştır. Yâni, *Mesnevî*'nin şerhinin şârihidir.”¹⁶⁷

Yaptığımız araştırmada, Meşkûre Sargut'un kullandığı beyitlerin tercümeleleri ile Ken'ân Rifâî'nin *Şerhli Mesnevî-i Şerif* isimli eserinde kullandığı beyitlerin tercümeleleri arasında farklar tespit ettik. Meselâ, Ken'ân Rifâî, *Mesnevî*'nin ilk beyitini “İşit, bu ney neler anlatıyor; dinle, ayrılıklardan nasıl şikâyet ediyor”¹⁶⁸ şeklinde ifâde ederken Sargut, “İşit ney'den nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor”¹⁶⁹ şeklinde ifâde etmiştir. Başka bir beyitte Rifâî, “Beni sazlıktan kestiklerinden beri, kadın erkek bunca insan feryâdımdan inledi”¹⁷⁰ derken Sargut, “Nayıstandan beni kestiler, benim nefirimden kadın ve erkek inlerler”¹⁷¹ demektedir. Cemalnur Sargut bu durumu şöyle açıklamaktadır: “Meşkûre Sargut'un *Mesnevî* beyitlerini hazırlarken kullandığı kaynak Ken'ân Rifâî'dir.

¹⁶⁵ EK 16- Meşkûre Sargut'un *Duygulu Gönüllere Hitap*, *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ ve Mevlânâ Diyor ki* İsimli Eserlerinin İlk Baskıları.

¹⁶⁶ Sedat Şensoy, “Şerh”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2010, 38:555.

¹⁶⁷ Sargut, *Mülâkat*, 22 Şubat 2019.

¹⁶⁸ Ken'ân Rifâî, *Şerhli Mesnevî-i Şerif* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2009), 1.

¹⁶⁹ Meşkûre Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap* (İstanbul: Adil Ceylân Matbaası 1950), 3.

¹⁷⁰ Rifâî, *Şerhli Mesnevî-i Şerif*, 2009, 1.

¹⁷¹ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 4.

Sabaha kadar beyitleri hazırlar, annemin eline verir ve çalıştırmış. Sonra da “bunları kitap olarak neşrettir” demiştir. Ama Ken’ân Rifâî’nin büyüklüğünden dolayıdır ki, kendi adını kullanmamış, “Meşkûre sen yazmış ol” demiştir. Sâmiha Ayverdi, *Dile Gelen Taş* isimli eserinin başında, “Bana kitabını imzala diyorsun. Nasıl imzalayayım? Kitap sana ait. Ancak şunu diyebilirim: ‘Taşı dile getiren Efendime’” diyerek imzalamıştır.. Buradan anlaşılıyor ki, gerek Sâmiha Ayverdi’de gerek Meşkûre Sargut’ta kitapları yazan yazdıran Ken’ân Rifâî’dir. O, aynı mânâyı farklı şekillerde aktarmıştır. Beyitlerin yorumlarında da bu durum geçerlidir. Meselâ, aynı beyit Ken’ân Rifâî’nin *Şerhli Mesnevî-i Şerîf* isimli eserinde bir mânâda, Sâmiha Ayverdi’nin eserlerinde başka mânâda, annem Meşkûre Sargut’un eserlerinde ise başka bir mânâda anlatılıyor ve bu sûretle derinlik ortaya çıkıyor.”¹⁷²

Cemalnur Sargut’un bu yorumunu örneklendirecek ¹⁷³ olursak; Ken’ân Rifâî, *Mesnevî*’nin ilk beytini¹⁷⁴ yorumlarken, “B” harfinin hikmetleri üzerinde durmuş ve ney’in ayrılıklardan şikâyet edişini, “Erenler, gerçi Tanrı ile vuslattadırlar. Fakat bu vuslata ermeden önce, nice uzaklıkların hicrânını ve nice ayrılıkların ıztrâbını duymuşlardır. (...) Bir de, dünyâda ve bir ten kafesinde olmak, Tanrı visâline engel bir hal içinde bulunmaktır. Tanrı ile bir olmanın sırrını bilip bunun sonsuz yüceliğini idrak etmişler için böyle bir engel elbette derin bir hicran ve özleyiş sebebidir.”¹⁷⁵ sözleriyle açıklamaktadır. Sâmiha Ayverdi aynı mısırâları, “Birlik dünyâsına dalıp garkolan kâmil insan uzaklıklardan şikâyet eder mi? İşte onun ayrılıklardan şikâyeti, kopup geldiği mânâ âleminin hasretiyle yanıp yakılmasından ibârettir. Her ne kadar o mânâ âleminin içinde bulunmakta ise de, kendisinin vücutla örtülü olmasından şikâyet etmektedir.”¹⁷⁶ şeklinde yorumlamaktadır. Meşkûre Sargut ise, beyitin “dinle” kelimesi ile başlamasının üzerinde durarak insanın işiterek nâsın kötüsü olmaktan kurtulacağını vurgulamış ve ayrılıktan şikâyet etmeyi, “Bu ayrılığın manası, Hakka vusûlden evvelki geçmiş hallere ait

¹⁷² Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

¹⁷³ Burada örnek olarak kullandığımız *Mesnevî-i Şerîf*’in birinci ve dokuzuncu beyitlerinin Türkçe tercümesi Meşkûre Sargut’un *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserinden alınmıştır.

¹⁷⁴ İşit neyden nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor.

¹⁷⁵ Rifâî, *Şerhli Mesnevî-i Şerîf*, 2009, 2-3. (Eserin ilk basım yılı 1973’tür.)

¹⁷⁶ Sâmiha Ayverdi, *Yaşayan Ölü* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2012), 59. (Eserin ilk basım yılı 1942’dir)

olmakla beraber, kâmil insanın (her ne kadar aynı vahdete müstağrak ise de) vücud gömleği hasebiyle cisim âleminde aslına kemaliyle erişmesinin mümkün olmadığını anlatmaktadır.”¹⁷⁷ sözleriyle şerh etmektedir.

Mesnevî'nin dokuzuncu beyitini¹⁷⁸ yorumlarken Ken'ân Rifâî, “Neyin sadâsı, vahiy gibi, ilham gibi ulvîdir. Onun için sıcaktır, alev gibi, ateş gibi yakıcıdır. Bu ateşi duymayan, bu ateşe değip onunla yanmayan kimse için tek çâre yokluktur. Bu yokluk, maddî varlık bağlarından kurtulup, bedendeki canı aşkın eline vermek, kısaca, nefsin heveslerinden, ihtiraslarından yok olmaktır.”¹⁷⁹ ifâdelerine yer vermektedir. Sâmiha Ayverdi aynı beyiti, “Bu nâyın, yâni kâmil insanın sadâsı ateştir, nefes, hava değil, vahy ve ilhamdır, bu ateşi bilmek ve görmek isteyenler için yok olmak, kendi mevhum benliğini bırakıp hakîkî hüviyetini bulmak gerektir. Çünkü yokluk, tecellî ateşini iltimâsa vesîledir. Bu yolda herkes, fâniliği miktarı beka bulur.”¹⁸⁰ sözleriyle yorumlamaktadır. Meşkûre Sargut, bu beyitin mânâsını, “Onlar havadan söylemezler, onlara vahiy olur” âyetiyle açıklayarak, kâmil insanın sedâsını vahye benzetmektedir.¹⁸¹

Ken'ân Rifâî, Sâmiha Ayverdi ve Meşkûre Sargut'un *Mesnevî-i Şerîf* beyitlerine yapmış oldukları yorumları mukayese edildiğinde, bu yorumların benzer oldukları ve devamlılık arz ettiğini tespit edilmektedir.

Meşkûre Sargut'un basılmamış eserleri ise roman türündedir. Eserlerini günümüz Türkçesinde çok anlaşılır bir üslûp ile kaleme almıştır.

Sargut'un *Duygulu Gönüllere Hitap* (1950), *Mevlânâ Diyor ki* ve *Ârifler Bahçesi'nden* (1993) isimli eserleri daha önce *İslâmiyet* gazetesi ve *İslâm'ın Nûru* isimli dergide yayınlanmış aylık yazılarının bir araya getirilmesinden oluşmaktadır.

1946 yılı öncesine kadar Türkiye'de din siyâseten zorlu bir süreçten geçmekteydi. *Türkiye Bibliyografyasında* 1943'e kadar “Mezhepler ve Tarikatlar” başlığı bile hiç kullanılmamıştır. Lâkin 1946 yılında çok partili döneme geçiş ve DP'nin kuruluşuyla birlikte dînî eserlerin neşrini gündeme getiren yeni bir çizgi ortaya

¹⁷⁷ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 3-4.

¹⁷⁸ Bu neyin sedası ateştir, rüzgar değildir. Kim ki bu ateşi tutmadı ise yok olsun.

¹⁷⁹ Rifâî, *Şerhli Mesnevî-i Şerîf*, 2009, 5.

¹⁸⁰ Ayverdi, *Yaşayan Ölü*, 2012, 58.

¹⁸¹ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 10.

çıktı.¹⁸² Bununla birlikte, yirmi yılın suskunluğunu giderircesine birçok dînî dergi neşredilmiştir ki, *İslâmiyet* gazetesi de bu ilklerden biridir. Bu dönemde neşredilmeye başlanan dergilerin önemi, Başbakanlık tarafından yayımlanan 27.04.1942 târihli genelgeyle daha iyi anlaşılır.

“T.C Başvekâlet Matbuat Umum Müdürlüğü İstanbul Bürosu

Sayı: 651

Çift ay

(Gayet mahrem işareti)

Talimat

Gazetelerimizin son günlerdeki neşriyatı arasında dinden bâhis bazı yazı, mutalaa, ima ve temennilere rastlanmaktadır. Bundan sonra din mevzuu üzerinde gerek tarihî, gerek temsîlî ve gerek mütalaa kabilinden olan her türlü makale, bend, fıkra ve tefrikaların neşrinden tevakkî¹⁸³ edilmesi ve başlanmış bu kabil tefrikaların en çok on gün zarfında nihayetlendirilmesi rica olunur.

Matbuat Umum Müdür Vekili

İzzettin Tuğrul Nişbay”¹⁸⁴

1946 yılında nispeten bozulan sessizlikle birlikte, Meşkûre Sargut’un da önce *İslâmiyet* gazetesi’nde, daha sonra *İslâmın Nûru* dergisinde dînin hakîkatini anlatma husûsunda yazılarını yayımlaması dikkate şâyândır.

3.1. Basılmış Eserleri

Bu bölümde, Meşkûre Sargut’un basılmış dört eseri incelenecektir. Bu eserler basım târihlerine göre sırasıyla, *Duygulu Gönüllere Hitap*, *Mevlânâ Diyor Ki*, *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ*, *Ârifler Bahçesi’nden* şeklindedir. *Gönülden Gönüle* isimli eseri ise, basılmış eserlerinin biraraya getirilmesinden oluşmaktadır.

¹⁸² Kara, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, 2014, 212.

¹⁸³ Tevakkî: Çekinme, sakınma, ihtiraz.

¹⁸⁴ Kara, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, 2014, 213.

3.1.1. *Duygulu Gönüllere Hitap*

Sargut'un *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli ilk eseri, 1950 yılında Ken`ân Rifâî'nin kendisini Sâlih Yeşil'e yönlendirmesiyle neşredilmiştir.

Bu hâdiseyi Sargut şu sözleriyle anlatmaktadır:

“*Duygulu Gönüllere Hitap* isminde yazdığımız bir kitapçığın basılması için Hz. Ken`ân Rifâî bizi Kâdirî şeyhi eski Erzurum mebusu Sâlih Yeşil'e yolladı. Onların matbaâsı vardı. İhvandan Mesûde Hanım ile birlikte gittik. Hz. Ken`ân Rifâî'nin selâmını götürdük ve matbaâda bu kitabın basılmasını kendilerinin istediğini söyledik. İçeri girer girmez bu zât, “Kızım, efendi evlâdısın, hemen aklına ilk geleni söyle” dedi. Fakîr de Bâyezid Bistâmî'nin bir sözünü söyledim: "Sûrete îtibâr yok, nazar sîretedir." “Âferin kızım, âferin kızım” dedi. Meğerse bir bacağı trafik kazasında kesilmiş. Ben bilmiyordum, çünkü bacaklarının üstünü battaniye ile örtmüşlerdi. Bana, “Efendine söyle, cismimle, onun cisminin ayaklarından; rûhumla rûhunun kanatlarından bûs ederim” dedi ve kitabın basılmasını temîn etti. Hz. Ken`ân Rifâî, fakîre bu kitapçığı üç kere okuttular. Kendileri benim teşekkür etmem için bu zâta beni tekrar yolladılar ve şunu söylememi istediler, “Pençe-i Âli Abâ olan o elin içinden ve dışından öperim.”¹⁸⁵

Sargut, kitabının önsözünde, 1949-1951 yılları arasında *İslâmiyet* gazetesinde yazmış olduğu makalelerini bu kitapta bir araya getirdiğini belirtir. Eser, otuz bir sayfadan müteşekkildir.

“*Mesnevî-i Şerif* mukaddemesinden ve içindeki bazı beyitlerden seçilmiş olan bu parçalar ve acizane tefsirler *İslâmiyet* gazetesinde beş aydan beri (*Duygulu Gönüllere Hitap*) başlığı altında bir kalem tecrübesi olarak intişar etmekteydi.

Gerek muhitimdeki dostların ısrarı ve gerekse uzak yakın okuyucularımdan aldığım teşvikkâr yazılar, bana makaleleri bir araya toplamak cesaretini verdi. Üstadımın bir lutf-u ihsan olarak telkin ettiği insanlık esaslarını, fazilet ve huzûr-u kalp umdelerini, şu küçük muhabbet destanında cüz`i de olsa belirtebiliyorsam, ne mutlu bana!”¹⁸⁶

¹⁸⁵ HLA, Meşkûre Sargut'un *Efendim Hayatımda* başlıklı yazısı.

¹⁸⁶ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 2.

Duygulu Gönüllere Hitap isimli eser, Hz. Mevlânâ'nın *Mesnevî-i Şerifi*'nin ilk on sekiz beyitinden bazılarının ve başka beyitlerinin Sargut tarafından yapılmış şerhini içermektedir. Eserde kullanılan beyitler, eserdeki sıralama dikkate alınarak aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Farsça ve Türkçe olarak, bu beyitlerin, *Mesnevî-i Şerif*'in hangi cildinde geçtiği, beyit numaraları tespit edilmiştir.

Tablo 1: Meşkûre Sargut'un *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserinde geçen *Mesnevî-i Şerif* beyitleri

<i>Duygulu Gönüllere Hitap</i>'ta Geçen <i>Mesnevî-i Şerif</i> Beyitleri¹⁸⁷	<i>Mesnevî-i Şerif</i>'ten Beyitlerin Farsçaları¹⁸⁸	<i>Mesnevî-i Şerif</i>'ten Beyitlerin Türkçeleri¹⁸⁹	Cilt / Beyit Numarası
Bişnev ez ney çün hikâye miküned Ez cüdayi ha şikâyet miküned. (İşit ney'den nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor)	بشنو از نی چون حکایت می‌کند از جدایی‌ها شکایت می‌کند	Dinle, bu ney nasıl şikâyet ediyor, ayrılıkları nasıl anlatıyor.	I/1
Nayıstandan beni kestiler, benim nefirimden kadın ve erkek inlerler.	کز نیستان تا مرا بیریده‌اند در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند	Beni kamışlıktan kestiklerinden beri feryadımdan erkek, kadın herkes ağlayıp inledi.	I/2

¹⁸⁷ Eserlerinde geçen beyitlerin yerini tespit etmek hususunda Meşkûre Sargut'un Özel Yazı Arşivi'nden yararlanılmıştır. Burada, kullanmış olduğu beyitlerin hangi ciltlerde olduğu kendisi tarafından yazılmıştır. Meşkûre Sargut'un belirtmiş olduğu cilt numarasına gidilerek beyit numarası tespit edilmiştir. Bazen, Meşkûre Sargut'un kullanmış olduğu beyitlerin, *Mesnevî-i Şerif*'teki birebir tercümelemleri ile örtüşmediği gözlemlenmiş, yazmış olduğu beyite en yakın mânâyaya gelen beyit seçilmiştir. Burada kaydedilen beyitler, Meşkûre Sargut'un eserlerinden aslına sadık kalınarak alınmıştır.

¹⁸⁸ Meşkûre Sargut'un eserlerindeki beyitlerin tespitini yaparken bu beyitlerin Farsçasında kullandığımız kaynak *Mesnevî-i Şerif*'in Nicholson Tercümesidir.

¹⁸⁹ Meşkûre Sargut'un eserlerindeki beyitlerin tespitini yaparken bu beyitlerin Türkçesinde kullandığımız kaynak *Mesnevî-i Şerif*'in Veled Çelebi İzbudak Tercümesi.

Ben öyle bir sine isterim ki firâktan şerha şerha olmuş olsun, tâ ki derdi iştiyakın şevkini ona söyleyeyim.	سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق	Ayrılıktan parça parça olmuş, kalb isterim ki, iştiyak derdini açayım.	I/3
Benim sırrım benim nalemden uzak değildir, lâkin bunu görecek gözde ve işitecek kulakta nur yoktur.	سر من از ناله‌ی من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست	Benim esrarım feryadımdan uzak değildir, ancak (her) gözde, kulakta o nur yok.	I/7
Herkes kendi zannında benim yârim oldu, Lâkin benim derunumdaki esrârı talep etmedi.	هر کسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من	Herkes kendi zannınca benim dostum oldu ama kimse içimdeki sırları araştırmadı.	I/6
Bu ney'in sedası ateştir, rüzgâr değildir. Kim ki bu ateşi tutmadı ise yok olsun.	آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد	Bu neyin sesi ateştir, hava değil; kimde bu ateş yoksa yok olsun!	I/9
Ney kanlı yolun sözlerini söyler, ney Mecnunun aşkının kıssalarını söyler.	نی حدیث راه پر خون می‌کند قصه‌های عشق مجنون می‌کند	Ney, kanla dolu olan yoldan bahsetmekte, Mecnun aşkının kıssalarını söylemektedir.	I/13

Nay onun yârıdır ki yârından münkati ola, onun perdeleri bizim perdelerimizi yırttı.	نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید	Ney, dosttan ayrılan kişinin arkadaşı, haldaşdır. Onun perdeleri, perdelerimizi yırttı.	I/11
Ney gibi zehir ve tiryaki kim gördü? Ney gibi müştak ve demsazı kim gördü?	همچو نی زهری و تریاقی که دید همچو نی دمساز و مشتاقی که دید	Ney gibi hem bir zehir, hem bir tiryak, ney gibi hem bir hemdem, hem bir müştak kim gördü?	I/12
Her kim ki vahdet denizinin balığı değildir; bu zikir olunan esrarın suyundan dışarı atıldı. Herkim ki bînasiptir; onun kuru nasibi uzak kaldı.	هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر که بی‌روزی است روزش دیر شد	Balıktan başka her şey suya kandı, rızkı olmayana da günler uzadı.	I/17
Her kim ki aslından uzak kaldı kendi vaslının zamanını tekrar arar.	هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش باز جوید روزگار وصل خویش	Aslından uzak düşen kişi, yine vuslat zamanını arar.	I/4
Bize şah canibine varmaya, o büyüklere erişmeye yol yoktur, çünkü haddimiz değildir deme! Allahın kerim olan sevgilileri ile işler güç olmaz, onların eteğine yapışan mahrum kalmaz.	تو مگو ما را بدان شه بار نیست با کریمان کارها دشوار نیست	Sen “Bize o padişahın huzuruna varmaya izin yoktur” deme. Kerim olan kişilere, hiçbir iş güç değildir.	I/221
Bu cihan dağ gibidir, bizim fiilimiz de nida	این جهان کوه است و فعل ما ندا	Bu cihan dağdır, bizim yaptıklarımız ses. Seslerin	I/215

gibidir; yine nidalarımızın aksi bizim tarafa gelir.	سوی ما آید نداها را صدا	aksi yine bizim semtimize gelir” dedi.	
Aslı şakî olan kimseden ben fenalıktan ve şekavetten başka bir şey görmedim, eğer sen gördünse var benden selâm et.	من ندیدم جز شقاوت در لثام گر تو دیدهستی رسان از من سلام	Ben kötülerde kötülükten başka bir şey görmedim... sen gördüysen var selâm söyle!	IV/1255
Her ne kadar kalp altın, karanlık gecede halis altın ile eşitlik iddia ederse de halis ona der ki: Sabret ta ki gündüzün nuru zuhur etsin o zaman senin tezvirlerin aşikar olur.	قلب پهلو میزند با زر به شب انتظار روز می‌دارد ذهب با زبان حال زر گوید که باش ای مزور تا بر آید روز فاش	Geceleyin kalp altın, hakiki altınla yan yanadır. Altın ise gündüzü bekler. Hal diliyle der ki: “Yalancı, hele bir dur. Herkesin meydana çıkacağı gün bir gelsin!”	I/3294, 3295.
Ey âkil! Zinhar surete tapma ve cinsiyet sırrını surette isteme; suret, cemat ve hacer gibidir. Camid olanın cinsiyetten haberi yoktur.	هین مشو صورت پرست و این مگو سر جنسیت به صورت در مگو صورت آمد چون جماد و چون حجر نیست جامد را ز جنسیت خیر	Kendine gel de surete tapma, suret sözüne kapılma, cins oluşu surette arama. Suret, cansız şeye, taşa benzer. Cansız şeyin, kendisiyle cins olandan, yahut olmayandan haberi var mıdır?	VI/2953, 2954.
Benim nazarımda senin sözlerin Allahın sözleridir; çünkü iyi	پیش من آوازت آواز خداست عاشق از معشوق حاشا که جداست	Bence sesin, Tanrı sesidir... âşık, hâşa; sevgilisinden ayrılmaz.	IV/759

bilirim ki aşık maşuktan ayrı değildir.			
Allah merdi ile bir dem sohbet, yüz yıl ibadetten üstündür. ¹⁹⁰	Bu beyitin, Mevlânâ'ya ait olduğu söylenmekle beraber hangi eserden alındığı bulunamamıştır. Ken'ân Rifâî'nin <i>Sohbetler</i> isimli eserinde ise bu beyitin Mevlânâ'nın hocalarından Ferîdüddîn Attar'a ait olduğu kaydedilmektedir. ¹⁹¹		

Tablo 2: Meşkûre Sargut'un *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserinde geçen *Sâdî Şirâzî Dîvânı* beyitleri

<i>Duygulu Gönüllere Hitap</i> İsimli Eserde Geçen Sâdî Şirâzî Dîvânı Beyitleri	<i>Sâdî Şirâzî Dîvânı</i>'nda Aynı Beyit	Gazel Numarası
Nefsin şerefi cömertliktedir, kerameti de Allaha secde etmektedir. Her kimde ki bu ikisi yoksa onun mevcut olmaması mevcudiyetinden daha iyidir. ¹⁹²	شرف نفس به جودست و کرامت به سجود هر که این هر دو ندارد عدمش به که وجود	26

İlk beyit “Neyden dinle” diye başlar.

“Bişnev ez ney çün hikâye miküned

Ez cüdayi ha şikâyet miküned.

(İşit ney'den nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor)¹⁹³

¹⁹⁰ Bu beyit, hem *Duygulu Gönüllere Hitap* hem de *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ* isimli eserde yorumlanmış olup, bu yorumlar birbirinden farklıdır.

¹⁹¹ Bk: Rifâî, *Sohbetler* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2009), 262.

¹⁹² Bu beyitin, eserde Hz. Mevlânâ'ya ait olduğu ifade edilse de, *Sâdî Şirâzî Dîvânı*'nda olduğu tespit edilmiştir.

¹⁹³ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 3.

“Dinle neyden” kavramı, Mesnevî şârihleri tarafından üzerinde önemle durulan bir konudur. İsmâil Ankaravî, ilk beyiti şerh ederken “bişnev” yâni “dinle” kelimesindeki “b” harfinin üzerinde durmuş, onun sırlarını anlattıktan sonra bu harfin “eliften” sonra gelmesi ve Mutlak varlığa en yakın harf olması hasebiyle hakikat-i Muhammedî’ye işâret ettiğini beyân etmiştir.¹⁹⁴ Ken’ân Rifâî, neyin “erenlerin sembolü” olduğunu belirttikten sonra onun ayrılık feryâdı üzerinde durarak, “bu, Allah’la aynı âlemde bulunmamızın hikâyesidir.” şeklinde yorumlamıştır.¹⁹⁵ Şefik Can ilk beyiti şerh ederken, neyin “ilâhî sevgi ile dolu kâmil insan” olduğunu söyledikten sonra rûhun dünyada bulunduğu müddetçe acılar içinde çırpınacağını ve inleyişinin rûh âlemindeki mutluluğuna özlem olduğunu belirtir.¹⁹⁶ Abdülbâkî Gölpınarlı, neyin kâmil insan olduğunu, her ne kadar birlik kamışlığından kesilse de onun kendi varlığından geçip gerçek varlıkla var olduğunu vurgular. Ona göre, kâmil insan görünüşte sıfatlarla, fiillerle kayıtlıdır. Itlak âlemine özlemi bu sebepten olup, aslında bir cilvedir ve kendi kendisine nazdır.¹⁹⁷ İranlı çağdaş şârihlerden Dr. İlahî Kûmşei, sözün “yok olan” kimseden dinlenmesi gerektiğini vurgular. Varlığını nefesinden boşaltmış ve kendisinden mâşuğun nefesinin zâhir olduğu kişi ona göre peygamberler ve onların cinsinden olanlardır. Buna, Kur’ân-ı Kerîm’den, *O, hevâsından söylemez* âyetini delil gösterir.¹⁹⁸ Diğer İranlı çağdaş Mesnevî şârihlerinden olan Abdülkerim Surûş, “ney” kelimesinin Farsça etimolojisinden yola çıkarak, kelimenin “yok, yokluk” anlamına geldiğini ifâde eder. Ona göre, neye üflenmesi, Allah’ın *ruhumuzdan üfledik* âyeti ile aynı mânâdadır. Allah, üfleme makâmıdır ve üfleyerek bize hayat verdi. Ney olan ârifler de, onları dinleyen ölü kalplere hayat verir.¹⁹⁹

Meşkûre Sargut, bu beyiti şerh ederken neyden maksadın Hz. Muhammed’in hakikati olduğunu ifâde eder. Kâinat, Hz. Muhammed’in hakikati ile nakışlandığından ona rûh-u Muhammedî de tâbir olunmuştur. Ona göre, ilk

¹⁹⁴ İsmâil Rûsûhî Ankaravî, *Şerh-i Kebîr-i Ankaravî Ber Mesnevî-i M’anevî-i Mevlevî* (Tehran: Arjeng Yayınları 1970)151-152.

¹⁹⁵ Rifâî, *Şerhli Mesnevî-i Şerîf*, 2009, 2-3.

¹⁹⁶ Can, *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi*, 2016, I:13.

¹⁹⁷ Gölpınarlı, *Mesnevî Şerhi* (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi 1973), I:33.

¹⁹⁸ Hüseyin Muhyiddin İlahî Kûmşei, *365 Ruz Ba Mevlevî* (Tehran: Suhen 1397/2018), 9.

¹⁹⁹ Abdülkerim Surûş, “Tefsîr-i Cedîdî Ez Do Beyt-i İbtidâiy-i Mesnevî-i Mevlânâ”, link e.t. 21 Eylül 2018.

mısrânın mânâsı “Hz. Muhammed’den işit, onunla iş et” demektir. Kâmil insanın ayrılıklardan şikâyet etmesinin “Hakka vusûlden evvelki geçmiş hallere âit” olduğunu belirten Sargut, “geçmiş hâle âit şikâyetten murad gaflet ve atalet erbâbını irşâddır” ifâdesini kullanır.²⁰⁰

Meşkûre Sargut’un, *Mesnevî* beyitlerini yorumlarken esas kaynağının Ken’ân Rifâî olmasıyla birlikte, kendine has bir üslûp kullanması dikkat çeken husûstur.

3.1.2. *Mevlânâ Diyor ki*

Meşkûre Sargut, 1952-53 yıllarında, *İslâmın Nûru* isimli mecmuada “Tasavvuf Deryâsından bir Katre” başlıklı köşesinde tasavvufî makaleler yazmıştır. Daha sonra, bu yazılar bir araya getirilerek *Mevlânâ Diyor ki* isimli eserin muhtevâsını oluşturmuştur. Altmış bir sayfalık bu eserin basım yılı kitapta yoktur.²⁰¹

Sargut’un bu eserine yazmış olduğu önsöz şu şekildedir:

“*İslâmın Nûru* mecmuasında neşredilen yazıları, okuyucularımıza toplu olarak sunmak fırsatını buluyoruz. Bütün ilimlerin esası; tek hakikat noktası olduğuna göre, deryayı katrede seyreden büyük Mevlânâ, iç âleminden esen o âteşin havayı gördüğü azamet ve kemâlin sırrı olarak kulağımıza üflüyor.”²⁰²

Sargut, bu çalışmasında Hz. Mevlânâ’nın sözlerini esas alarak çeşitli tasavvufî konuları incelemiştir. Konuları, Hz. Mevlânâ’nın *Mesnevî* isimli eserinden seçmiş olduğu beyitler esâsında anlatır. Beyitleri, “Hz. Mevlânâ diyor ki; Hz. Mevlânâ buyuruyor ki” hitâbı ile başlayarak yazar ve şerh eder. Eserde şerh edilen beyitler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

²⁰⁰ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 3-4.

²⁰¹ Mustafa Tekin’in “Mevlânâ Bibliyografyası” isimli makalesinde, Meşkûre Sargut’un *Mevlânâ Diyor ki* isimli eserinin basım tarihi 1955 olarak kaydedilmiştir. bk. Mustafa Tekin, “Mevlânâ Bibliyografyası”, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, *İstem*, 10, 2007. Ayrıca, eserin ana kapağında kitabın satış yerinin Konya, Işık Yayınevi, iç sayfada ise basım yerinin İstanbul, İstanbul Yayınevi Matbaası olduğu belirtilmiştir.

²⁰² Meşkûre Sargut, *Mevlânâ Diyor ki* (İstanbul: İstanbul Yayınevi Matbaası), 5.

Tablo 3: Meşkûre Sargut'un *Mevlânâ Diyor ki* isimli eserinde geçen *Mesnevî-i Şerîf* beyitleri

<i>Mevlânâ Diyor ki</i>'de Geçen <i>Mesnevî-i Şerîf</i> Beyitleri	<i>Mesnevî-i Şerîf</i>'ten Beyitlerin Farsçaları	<i>Mesnevî-i Şerîf</i>'ten Beyitlerin Türkçeleri	Cilt / Beyit Numarası
Kudret, herkese lâıyk ve münasib değildir, hakîr ve âcizlerin ve müttakıy olanların sermayesidir. Çünkü âdemoğlunu nefsin belâsından ve gamlarından ancak acz ve fakr kurtarır.	نیست قدرت هر کسی را سازوار عجز بهتر مایه‌ی پر هیزکار آدمی را عجز و فقر آمد امان از بلای نفس پر حرص و غمان	Kudret, herkesin harcı değil. Acz, Tanrı'dan çekinen kişiye sermayedir. Âcizlik, yoksulluk, insana hırslarla, gamlarla dolu olan nefis belâsından aman verir.	III/3280, 3283.
Ey sofi! Her zahmet ve mihnet ve belâ ve afet ki sana âlemi âlâdan gelir, ve yâhut bir kimse yüzünden Hakk'ın iradesîle sana yetişir (Kul küllün min indillâh) ayeti mûcibince, bu dahi Allah'dandır deyip o mihnet ve afetden sonra hil'ata muntazır ol! Tâ ki, o hazretin tecellî ve tesellîsi geldikte seni evde bulsun. Yoksa o Kerîm olan padişâhın senin canına gelen tecellî ve tesellîsi; nuranî, ruhanî, her ne nimet ve hil'at ve her ne türlü zevk ve hâlet	با تو قلماشیت خواهم گفت هان صوفیا خوش پهن بگشا گوش جان مر ترا هر زخم کاید ز آسمان منتظر می‌باش خلعت بعد از آن لیک حاضر باش در خود ای فتی تا به خانه او بیابد مر ترا ور نه خلعت را برد او باز پس که نیابیدم به خانه هیچ کس	Sofi, can kulağını iyi aç, sana kendi saçma sözlerini anlatıyorum. Takdir sana bir zahım vurdu mu bekle, ondan sonra bir ağır elbise giydirecektir. Fakat yiğidim, hazırlan, bekle de gelince seni evde bulsun. Yoksa eve geldim, kimsecikler yoktu diye getirdiği elbiseyi geri götürür ha!	VI/1637-1638, 1643-1644.

getirdi ise, tekrar getirdiği makama götürür ve der ki: Bu mihnet görenin vücûdü hanesinde hiç kimseyi bulmadım, onu başka yere gitmiş ve akıl ve fehmini vesileler, sebepler tarafına harcamış gördüm.			
Ey sâlik, mademki mecâzî vücûdların helâk olması mukarrer ve yalnız Allah'ın, evvelce de olduğu gibi, bâkî kalması muhakkaktır; sen evvelâ bu âlemde kendi ihtiyarınla bütün sıfatlarını ve zâtını harcet. Sende beşerî evsafdan ve mecâzî zâtdan aslâ bir nişan ve bakiyye kalmasın. (Bismillah)ın (bism)inde olan elif gibi, sûreten ve lafzen gâib ve gizli ol ve mânâ âleminde kaim ve sâbit ol! Görüyorsun ya elif (bism) sözünde gizli ve saklıdır. Mânâda sâbittir. O elif (bism) lafzında hem	خَصْمِ هَر شَيْرِ اَمَدِ وَ هَر رُوبِه اَوْ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ در وجوه و وجه او رو خرج شو چون الف در بسم در رو درج شو آن الف در بسم پنهان کرد ایست هست او در بسم و هم در بسم نیست	O, her aslanın, her tilkinin düşmanıdır. “Her şey helâk olur, ancak onun hakikati bâkidir.” Onun hakikatine var, varlığından geç. “Bismi” deki elif gibi kelimedede kaybol. O elif, Bismi’de gizlenmiştir. O, hem Bismi’de vardır, hem yoktur.	VI/2238-2240.

vardır, hem yokdur; sen de hemen bunun gibi ol!			
Her bir gam ki, sen ondan kederleniyorsun; o keder, içtiğin bir bâdenin baş sersemliğindedir. Allah’a müracaat eyle ve de ki: Sen zulmü sitemden beri bir Süphan’sın; cürümsüz ve günahsız bir kimseye nasıl dert ve gam verirsin? Gerçi ben işlediğim cürmü günahı hatırlamıyorum, lâkin bunu biliyorum ki, cürümsüz gam ve gussa hasıl olmaz!	هر غمی کز وی تو دل آزرده‌ای از خمار می بود کان خورده‌ای سجده کن صد بار می‌گو ای خدا نیست این غم غیر در خورد و سزا ای تو سبحان پاک از ظلم و ستم کی دهی بی‌جرم جان را درد و غم من معین می‌ندانم جرم را لیک هم جرمی ببايد گرم را	Gönlünü inciten her gam, içtiğin şarabın tesiriyledir. Secde et, yüzlerce defa Yarabbi de, bu gam, yaptığım suçun karşılığıdır ancak! Ey rabbim, sen zulümden, sitemden temizsin. Nasıl olur da suçsuz olarak insana bir dert, bir gam verirsin? Ben suçu belli beyan bilmiyorum, fakat bu derde sebep de mutlaka bir suçtur.	V/3975, 3990-3992.
Hisse mensup zahir gözü, Güneşin şûlesine tâkat getiremez; çünkü Güneş ona galibdir. Sen Rabbânî gözü iste ve bul! Onu istemek, Rabbânî bir göz sâhibi kâmil insanı bulmak ve ondan ilim ve kemâl tahsîl eylemek demektir.	دیده‌ی حسی زبون آفتاب دیده‌ی ربانی جو و بیاب تا زبون گردد به پیش آن نظر شعشعات آفتاب با شرر	Duygu gözü, güneşe zebundur; ilahi bir göz ara, ilahi bir göz bul da, Onun bakışına karşı şimşekler saçan güneşin nurları zebun olsun!	IV/595, 596.
Hased edenler kurt şeklinde, başkalarını	ز انکه حشر حاسدان روز گزند	Ondan dolayı herkesin yaptığı kötülüğün zararını göreceği	II/1412

incitmek, rencîde etmek, huyuna mağlûp olanlar yılan ve akrep sûretinde haşrolurlar.	بی‌گمان بر صورت گرگان کنند	gün hasetçiler, muhakkak kurt şeklinde haşredileceklerdir.	
Ey Ahmedim, bu işde mal, servet ve şeref para etmez, lâzım olan derdü aşk ile dolu bir sînedir!	احمدا اینجا ندارد مال سود سینه باید پر ز عشق و درد و دود	Ey Ahmet, burada malın faydası yok. Aşkla, dertle, dumanla dolu gönül lâzım.	II/2079
Kur'an-ı Kerime nazar et ve bil ki bütün Kur'an, nefislerin kötülüklerini bildirmek ve onun ıslâhını göstermek şerhidir.	جمله قرآن شرح خبیث نفسهاست بنگر اندر مصحف آن چشمت کجاست	Bütün Kur'an, nefsin kötülüklerini anlatmadadır. Mushafa bak da, gör, fakat sende o göz nerede?	VI/4862
Ey insan! Bir kötü şey işlediğin ve mâsiyet kıldıığın vakit Allah'dan kork, emîn olma! Çünkü yaptığın iş bir tohum ekmek gibidir, Allah onun mahsûlünü âkibet sana getirir.	چون که بد کردی بترس ایمن مباش ز انکه تخم است و برویاند خداهش	Kötülükte bulundun mu kork, emin olma, çünkü yaptığın kötülük bir tohumdur, Tanrı, onu mutlaka bitirir!	IV/165
Allah'dan bize edeb ihsan etmesini talep edelim; çünkü edepsiz olan kimse, Allah'ın lutfundan mahrum kalır. Bu felek edeble nûrlandı, melekler edeble masum ve temiz oldu. Senin dahî rûhunun	از خدا جویم توفیق ادب بی‌ادب محروم گشت از لطف رب از ادب پر نور گشته است این فلك وز ادب معصوم و پاك آمد ملك	Tanrı'dan edebe muvaffak olmayı dileyelim. Edebi olmayan kimse Tanrı'nın lutfundan mahrumdur. Edepten dolayı bu felek nura gark olmuştur: Yine edepten	I/78, 91.

feleği edebli olursa yıldızlar ve ilimler ve bilgilerle münevver olursun. Aklın melek gibi edepli olursa; onun gibi ibâdet ve taatde bulunursa, ayıplardan ve hatâlardan temizlenirsin.		dolayı melekler mâsum ve tertemiz olmuşlardır.	
İki elini daima aramaya ve talebe vur! Çünkü taleb bu yolda bize rehberdir. Elbetde arayıcı bir gün bulucu olur ve saati geldiği vakit de matlûbuna erer! Bu cemadlıktan ve sûret âleminden canlar âlemine git ki, bütün mevcudâtın tesbih ve zikir sadasını işitesin!	در طلب زن دایما تو هر دو دست که طلب در راه نیکو رهبر است گر گران و گر شتابنده بود آن که جوینده ست یابنده بود از جمادی عالم جانها روید غلغل اجزای عالم بشنوید	İki elini de aramadan çekme. Arama, yolda en iyi bir kılavuzdur. Arayan ister yavaş gitsin, ister hızlı, nihayet aradığını bulur. Cematlardan can âlemine gidin de âlemin cüzülerinin ahengini duyun!	III/979, 978, 1021.
Bu feleğin cevri, ve bu dünyanın mevcûd olan her bir renç ve elemi, bil ki Allah'dan gâfil ve uzak olmak rencinden daha kolaydır ve Hakdan gâfil ve uzak olmak elemi bütün rençlerden daha güç ve daha şiddetlidir. Çünkü bütün bu bünyevî ve cismanî rençler geçer;	جور دوران و هر آن رنجی که هست سهلتر از بعد حق و غفلت است ز انکه اینها بگذرند آن نگذرد دولت آن دارد که جان آگه برد	Devranın cefası ile âlemdeki bütün eziyetler, Tanrı'dan uzak olmadan ve gafil bulunmadan daha kolaydır. Çünkü bunlar hep geçer de onlar geçmez. Devlet, ona derler ki insanın canı uyanık olsun!	VI/1756-1757.

fakat o uzaklık ve gaflet ve cehalet ve kedûret geçmeyip insanla kalır. Saadet ve devleti, Cenâb-ı Hakka gaflet ve cehaletten temizlenmiş bir âlim ve âgâh can tutar.			
Geçmiş zamanda Hazreti Yusuf'a eza ve cefa etmişlerdi. Bil ki; sen de onların hâline müştereksin; senin ezâ ve cefa ettiğin Yusuf kimdir dersen, kalbin ve ruhundur.	پوستین یوسفان بشکافتند آن چه می کردند یک یک یافتند کیست آن یوسف دل حق جوی تو چون اسیری بسته اندر کوی تو	Yusufların derilerini yüzdüler, fakat kendi yaptıklarını birer birer buldular. O Yusuf kimdir? Senin Hak arayan gönlün. O gönül, bir esir gibi senin yurdunda bağlıdır.	III/397, 398.

Bu eserinde, Allah'ı anmanın ve dünyaya gelmekten gâyenin üzerinde duran Sargut, gaflet konusunu sıkça ele alır. Tasavvuf geleneğinde, “zikir” kavramının zıddı olarak kullanılan “gaflet”, “dalgalılık, habersiz olma, unutma” anlamına gelip birçok sûfi tarafından yorumlanmıştır. İbn Ebu'l Havârî'ye göre, gaflet “en büyük musibet ve kasvet” iken, Cüneyd Bağdâdî, “Allah'tan gâfil olmayı ateşe girmekten daha zor” olarak yorumlamıştır. İbn Mesrûk, gafleti cehâletin bir neticesi olarak görmüştür. Rivâyetlerde, Şiblî'nin gaflete düşmemek için kendini kırbaçladığı anlatılır.²⁰³

Aziz Mahmud Hüdâyî,

Gaflet uykusundan yatır uyanmaz,

Can gözü kapalı gâfilân çoktur.

Uyanıgör gafletten geç bu fâni lezzetden,

²⁰³ Uludağ, “Gaflet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1996, 13:283-284.

İç kevser-i vahdetden tevhîde gel tevhîde.²⁰⁴

Mısrâları ile gaflette olmayı tevhîd hâlinden uzak olmak şeklinde yorumlamıştır. Buna göre, fâni lezzetler insanı gaflete sürüklemekte ve Allah'ı hatırlamaktan alıkoymaktadır. Meşkûre Sargut, gafleti “Allah'tan uzak olmak nasipsizliği” şeklinde tanımlar. Ona göre, bu dünyaya gelmekten maksat, Hakk'ı bilmek, Hakk'a kulluk etmek ve Hakk'ın rızâsını kazanarak O'na erişmektir. İnsanın maksadı bu olursa, hiçbir hâdise onu gaflete düşürmez ve “olanı hoş karşılamak” şeklinde ifade ettiği rızâ mertebesine erişir. Rızâ, alışverişin Allah ile yapıldığını bilerek, rûhun tekâmülünde mesâfeleri kat'etdirenen gerçek güzelliştir.

Sargut'un, bu yorumuyla hem geleneğin sûflerini izlediği, hem de gafletin devâsı olarak “rızâ”yı göstermesiyle kendi yorumunu ortaya koyduğu görülür.²⁰⁵

3.1.3. *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ*

Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ isimli eseri 1958 yılında Konya'da, Azim Yayınları tarafından neşredilmiştir. Bu eserde, mürşidinin *Mesnevî-i Şerîf*'ten seçmiş olduğu beyitleri bahislere serlevha yaparak şerh etmiştir. Eser, altmış bir sayfadan müteşekkildir. Sargut'un esere yazmış olduğu önsözü şöyledir:

“Beyitlerin şerhi ve âcizâne tefsîrinde husûle gelmiş olan bütün kusur ve noksanlar, tamâmen şahsıma âittir.

Üstâdım Ken'ân Rifâî'nin seçtiği muhtelif Mesnevî beyitlerini bahislere serlevha yaparak bu kitapta arzetmiş bulunuyoruz.

Üstâdımın kerem elinde, Hz. Pîr'in mânâ âlemine göz açtığımız andan îtibâren gerçek müslümanlığın özünü tavaf yolundayız. Sürçersek hata bizim, bu himmet lutuf sâhibinindir. Eser, bizi irşâd edenin ölmez varlığına ithâf olunmuştur.”²⁰⁶

Yazarın, esere başlamadan önce yazmış olduğu bu sözler onun dünya görüşünü ifade etmektedir:

²⁰⁴ Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, 2014, 171.

²⁰⁵ Sargut, *Mevlânâ Diyor ki*, 55-56.

²⁰⁶ Meşkûre Sargut, *Hak ve Halk Yolunda Mevlana* (Konya: Azim Yayınları 1958), 3.

“Ben bu fâni cihanda, iyi ahlaktan daha güzel bir şey görmedim. Bu dünyaya gelmekten maksat, insanı kâmil bulmak, ona hizmet etmek ve güzel huydur.”²⁰⁷

Eser, çeşitli başlıklarda kırk bir konudan müteşekkildir. Bu başlıklardan bâzıları, “Tasavvuf, Aşk: eriten kudret, Dostu kim görür, Umman gönül, Hakikat-i Muhammediye kâmilin sînesinde âşikârdır, Seni gören beni görür, Nefsine ağır gelen şeyden küsen insan olamaz” şeklindedir. Sargut, her konuya önce Hz. Mevlânâ'nın beytini yazarak başlamış daha sonra onu şerh etmiştir. Eserde konulara başlık yapılarak yorumlanan beyitler aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Meşkûre Sargut'un *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ* isimli eserinde geçen *Mesnevî-i Şerif* beyitleri

<i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ'da Geçen Mesnevî-i Şerif Beyitleri</i>	<i>Mesnevî-i Şerif'ten Beyitlerin Farsçaları</i>	<i>Mesnevî-i Şerif'ten Beyitlerin Türkçeleri</i>	<i>Cilt / Beyit Numarası</i>
Biri bir zatdan tasavvufun mânâsını öğrenmek istedi, o zat cevap olarak, “Gam ve belâ geldiği zaman kalbinde ferah bulmaktır”, dedi. ²⁰⁸	ما التصوف قال وجدان الفرح في الفؤاد عند إتيان الترح	Tasavvuf nedir diye bir uluya sordular da dedi ki: Sıkıntı zamanı, gönülde neşe, ferah bulmak!	III/3261
Aşıkların hoca ve müderrisi, dostun hüsnüdür. Yârin cemâli, onlara yokluk ilmini öğretti, onların defterleri ve dersleri dostun güzel yüzü ve özüdür.	عاشقان را شد مدرس حسن دوست دفتر و درس و سبقشان روی اوست	Âşıklara dostun güzelliği müderristir... defterleri, dersleri, meşklere de onun yüzü!	III/3847
Hak yolunda kâfir kimdir? Üstâd-ı kâmilden, onun	کیست کافر غافل از ایمان شیخ	Kâfir kimdir? Şeyhin imanından gafil olan.	II/3325

²⁰⁷ Sargut, *Hak ve Halk Yolunda Mevlana*, 1958, 4.

²⁰⁸ Bu beyit, Meşkûre Sargut'un *Ârifler Bahçesi'nden* isimli eserinde, “Tasavvuf Nedir” başlığı altında farklı şekilde yorumlanmıştır.

imani gibi imanlardan habersiz olan. Ölü ise, onun canından habersiz olandır.	چيست مرده بی خبر از جان شیخ	Ölü kimdir? Şeyhin canından haberdar olmayan!	
Hakikate vasıl olan kimsenin yoluna ne beşeriyet (dünya) bulutu, ne de ruhun güneşinin gurubu tesir eder. Bu kimseler elem verici firaktan kurtulmuşlardır. Onlar öyle bir mertebe visale ermişlerdir ki hicran ve firakı isteseler de bulamazlar.	و انکه اندر قرص دارد باش و جا غرقه‌ی آن نور باشد دایما نه سحابش ره زند خود نه غروب وارهید او از فراق سینه کوب این چنین کس اصلش از افلاک بود یا مبدل گشت گر از خاک بود	Fakat nurun aslına ulaşip orada yurt edinen kişi, daima o nura garkolmuştur. Ne bulut yolunu keser, ne nuru gurub eder. O, artık ayrılıktan kurtulmuş, güzelleşmiştir. Bu makama eren kişinin aslı, ya göklerdendir. Yahut topraktır da topraklıktan tamamıyla çıkmıştır.	III/3590-3592.
Ey çok söyleyen kimse, sen benden uzak ol! Benimle oturmak istersen ve uzak olmak istemezsen; gözlerin ile ayıp görme, kalbin ile hiçbir şeye itiraz etme, karşı koyma, cevap verme! Eğer benim dediklerimi tutmayıp kendi bildiğine gidecek olursan, üstâd-ı kâmil sana bir şey söylemese bile, mânâda sen ondan uzak	موسیا بسیار گویی دور شو ور نه با من گنگ باش و کور شو ور نرفتی وز ستیزه شسته‌ای تو به معنی رفته‌ای بگسسته‌ای چون حدث کردی تو ناگه در نماز گویدت سوی طهارت رو به تاز	Musa, sen ne fazla konuşuyorsun, git, uzaklaş.. Yahut da benimle olunca kör dilsiz kesil. Yok.. eğer gitmez, inadına oturursan hakikatte de bence gitmiş, benden ayrılmış sayılırsın” dedi.	II/3517-3520.

olursun. Abdestsiz namaza devam olunmadığı gibi, senin dahi o kâmil insanın huzur ve hikmetinde bulunmaklığın onun dediklerini tutmadığım halde, abdestsiz namaz kılmak gibidir.	ور نرفتی خشک جنبان می شوی خود نمازت رفت بنشین ای غوی	Meselâ namazda ansızın yellensen, biriside sana git yeniden aptes al dese, Gitmez, orada kakılır kalır namaz kılmaya devam edersen istediğin kadar eğil bükül, yat kalk.. be şaşkın, zaten namazın gitti!	
Namahremın canı dostu göremez. Onun cemalini gören can, asıl onun köyünden olandır.	جان نامحرم نبیند روی دوست جز همان جان کاصل او از کوی اوست	Nâmahrem can, sevgilinin yüzünü göremez. Dostun yüzünü ancak aslı onun civarında olan can görür.	III/4680
Sen, kendi kalbini (kalb-i selim) zannediyorsun. Bu sebepten gönül ehlini terkettin. Ey habersiz kimse, gönül o gönüldürki bu yedi asuman gibi, yedi yüz asuman gelse orada kaybolur. Böyle gönül kırıntılarına gönül deme! Gönül sahibi, altı yüzlü bir ayna gibidir; bunun, altı yüzünden de Hak tecelli	تو دل خود را چو دل پنداشتی جستجوی اهل دل بگذاشتی دل که گر هفصد چو این هفت آسمان اندر او آید شود پیاوه و نهان این چنین دل ریزه ها را دل مگو سبزوار اندر ابو بکری مجو صاحب دل آینه‌ی شش رو شود	Sen, gönlünü gönül sandın da gönül sahiplerini aramayı bıraktın. Gönül öyle bir varlıktır ki bu yedi gök gibi yedi yüz tanesini oraya koysan kaybolur gider. Bu çeşit gönül kırıklarına gönül deme. Sebzvar'da Ebubekir arama.	V/871-874.

kılmış ve altı cihete nazır ve mütecellî olmuştur.	حق از او در شش جهت ناظر بود	Gönül sahibi, altı yüzlü aynadır. Tanrı, altı cihette de o aynadan nazar eder durur.	
“İnnâ a'tayna kelkevser” suresini okudun mu? Eğer okudunsa ve kevserden murad ne olduğunu bildinse, niçin kuru dudaklı ve susuz kaldın? Bu dünyada ilm ü amelden olan hayrı içmen lâzımdır tâ ki, Allah âliminin kalbi havuzundan ilim ve marifet kevserini can ağzı ile içip mâsivayı unutsun. ²⁰⁹	نه تو اعطيناك كوثر خواندهای پس چرا خشکی و تشنه ماندهای	Sen “Biz sana kevseri – çokluğu, tükenmez soy sopu verdik” ayetini okumadın mı? Okuduysan neden böyle kupkuru ve susuz kaldın öyleyse?	V/1232
Hacıya Kâbeyi tavaf etmek nasıl lâzımsa, mânevî ab-1 hayata susamış olan âşık da öylece üstad-1 kâmilin etrafını dolanmak ve ondan ab-1 hayatın sırrını işitmek lâzım! Cenabı Hak buyuruyor: “Her şeye sudan hayat verdik”. İşte üstâd-1 kâmilin vücûdu, bu hakikat suyuna nehir gibidir.	تشنه را خود شغل چه بود در جهان گرد پای حوض گشتن جاودان گرد جو و گرد آب و بانگ آب همچو حاجی طایف کعبه‌ی صواب	Âlemde susuzun, daima havuzun çevresinde dönüp dolaşmaktan başka ne işi var? Hacının Kâbe'nin çevresini tavaf etmesi gibi o da ırmağın, suyun çevresinde dolanır, suyun sesini dinler durur!	IV/752, 753.
Sabır ilacı, ki nefsin arzusunu vermemektedir;	پرده‌های دیده را داروی صبر هم بسوزد هم بسازد شرح صدر	Sabır ilâcı, gözlerin perdesini de yakar,	II/71

²⁰⁹ Bu beyit, Meşkûre Sargut'un *Ârifler Bahçesi'nden* isimli eserinde, “Terakkî ve Tekâmül” başlığı altında farklı şekilde yorumlanmıştır.

Gözün perdeleri olan cehalet, zulmet, gaflet ve dünya sevgisini yırtar.		göğüsleri gönülleri de yarıp açar.	
Çabuk tövbe atına bin ve hırsız olan dünyaya ve şeytana erişip çalınan ömür cevherini hırsızın elinden geri al! Tövbe vasıtasıyla kötülüklerini iyiliklere tebdil et! Çünkü tövbe atı, seni, bir lahzada süfli mertebeden alâ mertebeye çıkarır.	هين سوار توبه شو در دزد رس جامه‌ها از دزد بستان باز پس مرکب توبه عجایب مرکب است بر فلك تازد به يك لحظه ز پست	Tövbe atına binde hırsıza yetiş, hırsızdan elbiselerini al, geri dön. Tövbe atı acayip bir attır. Bir anda şu aşağılık âlemden ta göğün üstüne kadar sıçrayıp çıkar.	VI/463-464.
Sen, o üstadı kâmilin sohbeti sefinesine girdiğin zaman, gemide oturan kimseler gibi iyiden ve kötüden ayak çekmen lazımdır. Tâ ki mânevi seyir kılasın, hattâ o mertebeye vasıl olasın ki onda mâşuku hakikiyi bulasın.	پا بکش در کشتی و می‌رو دوان چون سوی معشوق جان جان روان	Ayağını gemiye çekte can sevgilisine giden can gibi oturduğun yerde yürüye dur!	IV/557
Aşıklar için her nefes aşk ateşine yanmaklık vardır. Viran olmuş köy için vergi aranılmaz, eğer hata söylese de aşıkta hata edici deme! Aşıkların hata ve günahı âşık olmayanların yüz sevabından daha iyidir. Deryada yüzen kimse için ayakkabıya ve	عاشقان را هر نفس سوزیدنی ست بر ده ویران خراج و عشر نیست گر خطا گوید و را خاطی مگو گر بود پر خون شهید او را مشو خون شهیدان را ز آب اولی‌تر است	Âşıklara her nefeste bir yanış var. Yıkık köyden haraç, âşar alınmaz. Hatalı söz söylese bile ona hatalı deme. Kanına bulanıp şehit olursa yıkamaya kalkışma.	II/1765-1768.

baldır dolağına lüzum yoktur.	این خطا از صد ثواب اولی‌تر است در درون کعبه رسم قبله نیست چه غم ار غواص را پاچیله نیست	Şehitlere kan, sudan yeğdir. Bu yanlış sözde yüzlerce doğrudan yeğ! Kabenin içinde kibleden eser yoktur, dalgıcın ayağında dolak olmazsa ne gam!	
Sen bu güzelliğın Yusufusun, bu âlem kuyu gibidir. Bu kuyunun ipi ise, Allahın emrine sabretmek, sabır ilâcı nefsin arzusunu vermemektir.	یوسف حسنی و این عالم چو چاه وین رسن صبر است بر امر اله	Güzellik Yusuf'un, bu âlem kuyu gibidir. Bu ip de Tanrı emrine sabretmedir.	II/1276
Asıl işler ezelde karşılaşmış olan ve levhi mahfuzda mevcut bulunan şeylerdir. Bu dünyada zuhura gelen olaylardan geç. Asıl işi ezel pazarlığı tutar vesselâm.	لطف سابق را نظاره می‌کنم هر چه آن حادث دو پاره می‌کنم	Ben ezeli lûfta bakar, sonradan meydana geleni yırtar, iki parça ederim.	II/2641
İnsanın nefesleri sayılıdır. Bunları boş yere harcetmeyin, her nefesin yerine Allahın rızasını kazanmaya ve bu dünyada iken daimi hayatı bulmaya çalışın tâ ki: “vescüd vakterib” (secde et ve yaklaş) âyeti kerîmesinden	عمر تو مانند همیان زر است روز و شب مانند دینار اشمر است می‌شمارد می‌دهد زر بی‌وقوف تا که خالی گردد و آید خسوف گر ز که بستانی و ننهی به جای	Ömrün, altın kesesine benzer, geceyle gündüz de para sayan adamdır. Bilmeden, anlamadan sayar durur, nihayet kese boşalır, ay tutulur. Dağdan alsan da yerine koymasın dağ bile	III/124-127

maksat ne olduğunu anlayasınız ve her secdeye vardıkta Allaha yaklaşınız.	اندر آید کوه ز آن دادن ز پای پس بنه بر جای هر دم را عوض تاز و اسجُد و اقْتَرَبْ یابی غرض	yerinde kalmaz, yok olur gider. Şu halde her an yerine karşılık koy ki: “Secde et de yaklaş” âyetinin maksadı neyse bulasın.	
Mâşuk senin belâ ve cefaya sabır ve tahammülünü isterse bundan sıkılma; çünkü o, belâlar içinde sana buseler verir. Hazine yıllansız, yâr ağyarsız, gül dikensiz olmaz.	چاه شد بر وی بدان بانگ جلیل گلشن و بز می چو آتش بر خلیل هر جفا که بعد از آتش می رسید او بدان قوت به شادی می کشید همچنان که ذوق آن بانگ آسنت در دل هر مومنی تا حشر هست تا نباشد بر بلاشان اعتراض نی ز امر و نهی حقشان انقباض لقمه‌ی حکمی که تلخی می نهید گل شکر آن را گوارش می دهد	İbrahim’e ateş nasıl bir gül bahçesi olmuşsa o ses yüzünden kuyu da Yusuf’a gül bahçesi kesilmişti. Gayri ne cefa geldiyse o kuvvetle tahammül etti, neşeyle çekti. Nitekim Elest sesinin zevki de her müminin gönlünde tâ mahşere kadar sürer gider. Bu yüzden müminler, ne belâyaya itiraz ederler, ne Hakk’ın emir ve nehyinden sıkılırlar. Başkalarının ağzına acılık veren bir lokmaya benzeyen Tanrı hükmü, onlara gülbeşeker gelir, tatlı tatlı yerler, hazmederler.	III/2342-2346.

Halkın bu cisimleri, başı bağlı ve üstü örtülü kâseler gibi; her birinin içinde bir nevi halet ve sıfat haslet vardır. O kâselerden biri; mânevi ab-ı hayat ile doludur. Bir diğeri, nefsanî memet zehri ile doludur. İlim ve irfan, islâm ve iman, tahkik ve ikan, şuhud ve ayan, ab-ı hayat gibidir. Cehl ve gaflet, küfür ve masiyet, şek ve şüphe vs ise, ölüm zehri gibidir. Binaenaleyh sen; eğer vücut kâselerinin içinde olan sıfatlara nazar tutarsan, elbette mânevi şahıssın. Eğer zarfa ve şekil ve surete nazar tutarsan, gümrahsın.	جسمها چون کوزه‌های بسته سر تا که در هر کوزه چه بود آن نگر کوزه‌ی آن تن پر از آب حیات کوزه‌ی این تن پر از زهر ممات گر به مظروفش نظر داری شہی ور به ظرفش بنگری تو گمراهی	Bedenler, ağızları kapalı testilere benzerler. Her testide ne var? Sen ona bak. O beden testisi, âbıhayatla doludur, bu beden testisi ölüm zehriyle. İçindekine bakarsan padişahsın, dışına bakarsan yolunu azıttın gitti.	VI/650-652.
Bu dünyanın erzâkı ve emvâl, ve ziyet ve şehveti sairesi, tavusun kanadı gibidir. Ey İslâm dininin bağının tavusu, bu zâhiri ziyet ve emvali izale etme! Belki kalbini, onun muhabbetinden, alâkasından kaldırıp kopar; mâlum ya ada olmazsa, cihad olmaz.	پس سیہ کاری بود رفتن ز جان بہر تخیلات جان سوی دخان بر مکن پر را و دل بر کن از او ز انکہ شرط این جہاد آمد عدو چون عدو نبود جہاد آمد محال شہوت نبود نباشد امتثال	Hasılı cana arız olan hayallere kapılıp dumana koşmak ve bu yüzden candan olmak, pek kötü bir iştir, pek bahtsızlıktır. Kınadını yolma, onun sevgisini gönlünden sök, çıkar. Çünkü, savaşmak için	V/573-575.

		düşmanın bulunması şarttır. Düşman olamadıkça savaş imkanı yoktur. Şehvetin olmazsa ondan kaçınma emrine uyman mümkün değildir.	
Senin bize vasıl olmaklığın için durmayıp aradığın çareler ve çalışmalar, senin kendinden olmayıp, bizim cezbemizdendir ve ayağının kaydını çözüp onu, bize açtığımızdandır. Senin Hak yolunda korkun ve aşkın dahi kendinden olmayıp o da, bizim sana lutfumuz icabıdır.	گفت آن الله تو لبیک ماست و آن نیاز و درد و سوزت بیک ماست حیله‌ها و چاره جویبهای تو جذب ما بود و گشاد این پای تو ترس و عشق تو کمند لطف ماست زیر هر یا رب تو لبیکه‌است	Hızır “Senin o Allah demen, bizim Lebbeyk dememizdir. Senin o niyazın derde düşmen, yanıp yakılman, bizim haberci çavuşumuzdur. Senin hilelere düşmen, çareler araman, seni kendimize çekmemizden, ayağını çözmemizdendir. Korkun da bizim lûtfumuzun kemendidir, aşkın da. Her Yarabbi demende bizim, efendim, buyur dememizde gizli” dedi.	III/195-197
Alimler, ilimden yüzbinlerce şey bilirler, yazık ki kendi canlarını bilmezler. Halbuki Hakka mensup olan alimler, insan cevherini böyle bilirler	صد هزاران فصل داند از علوم جان خود را می‌ندانند آن ظلوم	Âlim de, bilgilerin yüz binlerce çeşidini bilirde zalim herif, kendisini bilmez.	III/2648, 2649

ki, insan geniş bir alemdir, kainatın cümlesi ve mevcudatın hülasasıdır. Ruh-u izafî ile tazim olunmuş bir halife-i ekremdir. Kendini yakinen böyle bilmeyen ve cevhere bu türlü arif olmayan kimse, bir merkep gibidir.	داند او خاصیت هر جوهری در بیان جوهر خود چون خری	Her cevherin haysiyetini bilir de kendi cevherine gelince bir eşeğe döner!	
Nefsinin hazzından kesip Hakka borç verirsen onun bedeli, gönül bahçesinden birçok mânevi çemen husule getirir.	أَفْرَضُوا لِلَّهِ قَرْضَ دَهْ زَيْنِ بَرَكِ تَنْ تا بروید در عوض دل در چمن	“Tanrı’ya borç verin.” Sen de bu ten ağzından borç ver de karşılığında gönlünde yeşillikler bitsin.	V/146
İnsan mertebesi nasût âlemdir. Ondan geç ve kıyl-ü kal mertebesinden ileri git, vecit ve hal şarabını iç ta ki; ruh’ul kudüsün can-ı deryasının kenarı olan ceberrut âlemini seyret. Hakikat bahrını ukul ve ervahı dalgaları ile gördükten sonra Hazret-i Peygamberin ruh-u âzamı sana: “Sırrı fâşetme” diye işâret eder.	بار نامه‌ی روح حیوانی است این پیشتر رو روح انسانی ببین بگذر از انسان هم و از قال و قیل تالِبِ دریایِ جانِ جبرئیل بعد از آنت جان احمد لب گزد جبرئیل از بیم تو واپس خزد	Bu cisim, hayvani ruhun debdebesine sebeptir... sen daha önceden git de insani ruhu gör! İnsandan da dedikodudan da geç de Cebraîl’in ruhunun dayanıp kaldığı deniz kıyısına var! Ondan sonra Ahmed’in canı (esrarı faş etme sakın diye) sana karşı dudağını ısırısın... Cebraîl, senden korksun, geride kalsın!	IV/1887-1889.

Nur deryası olan kalp, yüzbinlerce havas ve avamda bulunmaz, bir kimsede olur, iki kimsede olmaz. O, hangi kimsedir, ara, bil ve bul!	نی دل اندر صد هزاران خاص و عام در یکی باشد کدام است آن کدام	Yüz binlerce halkta, yüz binlerce ileri gelenlerde bulunan gönül değildir. Gönül, bir tek kişide olur. O tek kişi hangisidir, hangisi?	III/2270
Benim gözlerim örtülü de olsa kalb gözlerim uyanık! Peygamberimiz Efendimiz: “Tefekkür gibi ibadet olmaz” buyurmuşlar; çünkü tefekkür, kalbe mahsustur.	چشم من خفته دلم بیدار دان شکل بی کار مرا بر کار دان گفت پیغمبر که عینای تنام لا ینام قلبی عن رب الأنام	Halbuki bil ki gözüm uyur, gönlüm uyanıktır. Bil ki işsiz güçsüz gibi duruyorum ama işimde var, gücüm de! Peygamber “Gözlerim uyur ama Tanrı lûtfuyla kalbim uyumaz” dedi.	II/3548, 3549.
Sadık aşık, mahbubunun zikri ile meşgul olsa, aşkın gayreti onda, bütün fani olan mabut ve mahbupları terk eyler. İşte “Lâ ilâhe” kelimesinin sır ve manası bu olur ve “İllallah” kelimesinin sır ve manası da hakiki mâbudu ispat kılmak ve aşkın gönlünde hemen onun	عشق در هنگام استیلا و خشم زشت گرداند لطیفان را به چشم هر زمره را نماید گندنا غیرت عشق این بود معنی لا لا اله الا هو این است ای پناه که نماید مه ترا دیگ سیاه	Aşk, kızıştı da akın etti mi bütün güzeller, göze çirkin görünür. Aşk gayreti, zümrüdü bile insanın gözüne pırasa kadar âdi gösterir... İşte “Lâ” nın mânası budur. Ey sığınacak yer arayan, “Lâ ilâhe illâ Hû” budur... ay bile	IV/866-868.

meyl ve muhabbetini bırakmaktır.		sana kararmış çömlek gibi görünür!	
Halkın taati, ruhları büyük olan kimselerin günahıdır, Halkın vuslatı, hasların hicabıdır.	طاعت عامه گناه خاصگان وصلت عامه حجاب خاص دان	Avamın ibadeti, havasın günahıdır. Avamın vuslatı bil ki havasın hicabıdır.	II/2816
Benim din ve mezhebim aşktan diri olmak ve en iyi işim dost önünde ölmektir.	دین من از عشق زنده بودن است زندگی زین جان و سر تنگ من است	Dinim, aşkla yaşamaktır. Bu canla, bu başla diri kalmak, bunlarla yaşamak benim için ayıptır, ardır.	VI/4059
Ömür nakdini şeytan çaldıktan sonra “Euzibillah” demek ve onun şerrinden korunmak için “Fatiha” okumak tuzsuz olur.	چون که عمرت برد دیو فاضحه بی نمک باشد اعود و فاتحه	Kötü ve rüsva, şeytan, ömrünü zâyettikten sonra “Euzü” çekmek, “Fâtiha” okumak beyhudedir.	VI/552
Bu dünya pazarında sermaye altın ve gümüşdür. Bir kimse, parasız bir şey almağa kadir olamaz, Hakikat pazarında ise, aşk ve muhabbet, iki ağlayan göz ve iç yangınıdır. Bunlar olmazsa hakikat pazarından bir meta alınmaz. Şu kimse ki bu pazara sermayesiz gitti ve eli boş olarak bir şeye eremeyip evvelki gibi kendi menziline gitti. İşte “Ülâik elleziyneşterevud” âyetinin	مایه در بازار این دنیا زر است مایه آن جا عشق و دو چشم تر است هر که او بی مایه‌ی بازار رفت عمر رفت و باز گشت او خام تفت	Bu dünya pazarında sermaye altındır, orada da aşk ve iki ıslak göz. Kim eli boş pazara giderse ömrü geçer, tamamı ile ham ve eli boş olarak geri döner.	VI/839, 840.

manası bu gibiler hakkında denildi.			
Hakikat-ı Muhammediye ezelen ve ebeden bir mânâ güneşidir ki, Adem aleyhisselâmın vücud-u maşrıkından iptida doğdu, ondan sonra her bir peygamberin vücudundan doğup nihayet peygamberimiz efendimizin latif cesetlerinde ve unsur-u şeriflerinden kemal buldu ve istiva makamına geldi. Ondan sonra her velinin vücudundan doğdu ve o Veli o asırda, Hz. Peygamberin vârisi (kain makamı) oldu. Bir ârif, o asırda, tam vâris mertebesinde olan kâmilî görse, derhal bilir ki; bu güneş ve bu siyret ve hasiyet, hemen o siyret ve hasiyettir. Lâkin başka bir libasla cilve kılmış ve başka bir mazhardan vücuda gelmiştir. Bir mahbubun, bir şanla ve bir başka nam ile görünmesinden; onun zatının ayrı olması lâzım gelmez. Yâ Rabbi, bu sözlerimi	در گشاد ختمها تو خاتمی در جهان روح بخشان حاتمی هست اشارات محمد المراد کل گشاد اندر گشاد اندر گشاد صد هزاران آفرین بر جان او بر قدوم و دور فرزندان او آن خلیفه زادگان مقبلش زاده‌اند از عنصر جان و دلش گر ز بغداد و هری یا از ری‌اند بی‌مزاج آب و گل نسل وی‌اند شاخ گل هر جا که روید هم گل است خم مل هر جا که جوشد هم مل است گر ز مغرب بر زند خورشید سر عین خورشید است نه چیز دیگر	Ey peygamber, mühürleri kaldırmak, kapalı kapıları açmaktasın, Hatem'sin, bu iş, seninle ve sende bitmiştir. Can bağıslayanlar âleminde bir Hatem'sin sen. Hâsılı mühürleri kaldırma ve kapıları açmada Muhammed'in işaretleri, tamamıyla açıklık içinde açıklıktır, açıklık içinde açıklıktır, açıklık içinde açıklık. Onun canına, evlâdının gelişine ve zamanına yüz binlerce aferin! Onun devlet ve ikbal sahibi halifesinin oğulları, onun can ve gönül unsurundan doğmuşlardır. İster Bağdat'tan olsunlar, ister Herat'tan, ister Rey'den. Su ve toprak	VI/173-180.

ayıplayanları sen kendi settarlığınla kör tut, tâ ki bu hakikat kelâmında ayıp görmeyerek!	عیب چینان را از این دم کور دار هم به ستاری خود ای کردگار	karışıklığı olmaksızın onun soyudur onlar. Gül dalı, nerede biterse bitsin güldür. Şarap, nerede kaynayıp köpürürse köpürsün şaraptır. Güneş, isterse batıdan baş göstere, yine güneştir, başka bir şey değil. Tanrım, sen örtücülüğünle ört, ayıp görenlere bunu gösterme, onları kör et.	
Eğer çalgı aletlerinden zuhur eden leziz nağmeler olsun, eğer insanın boğazından çıkan güzel sesler olsun, aslına nazar olunacak olursa bunlar, feleklerin dönmesinden akseden seslerdir. Bu nağmeleri, çalgı aletlerinden veya ağızdan dinleme; feleklerin dönmesinin avazını dinlemek gibi olduğu için, aşk indinde helal ve güzeldir. Haram olması ehl-i nefse ve nâehle göreğedir.	لیک بد مقصودش از بانگ رباب همچو مشتاقان خیال آن خطاب نالهی سرنا و تهدید دهل چیزکی ماند بدان ناقور کل پس حکیمان گفته‌اند این لحنها از دوار چرخ بگرفتیم ما بانگ گردشهای چرخ است این که خلق می‌سرایندش به طنبور و به خلق	Fakat padişahın, rebap sesini dinlemeden maksadı, iştiyaklar çekenler gibi Tanrı hitabını hayal etmekte. Zurna ve davul sesleri, bir parçacık o külli nefirin, kıyamet gününde çalınacak olan Sur'un sesine benzer. Hakîmler, bu musikî nağmelerini göklerin dönüşünden aldık demişlerdir.	IV/731-734.

		Halkın tanburla çaldığı, ağızla söylediği bu şarkılar, nağmeler, hep göğün hareketinden alınmadır.	
Herkesin kendine lâıyk bir isteği ve bir maksadı vardır ki o istek ve maksat o kimsenin ruh ve aklına kâbe ve kible gibi olmuş ve o kimse gece gündüz kibleye tevccüh eder gibi o tarafa meyletmiştir. Cebrail siyret melek haslet olan canların kâbe ve kiblesi, yedi kat gök üzre olan Sidretü'l müntehâdır. Kendi karınlarının kulu olan ve boğazlarına hizmet kılanların kiblesi, yemek sofralarıdır.	كعبه‌ی جبریل و جانها سدره‌ای قبله‌ی عبدالبطن شد سفره‌ای	Cebraıl'le canların kiblesi Sidre'dir, karnına kul olanların kiblesi sofrâ.	VI/1896
Bütün âlem bu sebepten yolu şaşırdılar, çünkü yok olmaktan vücudları ifnadan korkdular. Halbuki o yokluk, onlara felah getirdi, saadete dirilmek isteyen kimseye iradesile ölmek lazım geldi.	جمله عالم زین غلط کردند راه کز عدم ترسند و آن آمد پناه	Herkes yokluktan korkar, işte bütün âlem, bu yüzden yol sapıtmıştır. Halbuki yokluk, asıl sığınılacak yerdir.	VI/822
Ne sekiz cenneti hatırıma getirdiğimden ve ne de cehennem korkusundan	هشت جنت گر در آرم در نظر ور کنم خدمت من از خوف سقر	Sekiz cennet gözüme görünür, yahut sana cehennem	V/2714, 2715.

dolayı sana hizmet ve ibadet ediyorum. Çünkü bu ikisi de bedeninin hazzıdır. Ben yalnız o vakit selâmet isteyici bir mümin olurum, fakat aşık olmuş olmam.	مومنی باشم سلامت جوی من ز انکه این هر دو بود حظ بدن	korkusundan hizmet edersem, ancak kendi selâmetini arıyan bir inanmış kul olurum. Çünkü cennet de bedene aittir, cehennem de.	
Seni Allah yolundan ayıran kimse şeytandır. Asıl mühimi insan suretinde şeytan çoktur.	هر که سردت کرد می‌دان کاو در اوست دیو پنهان گشته اندر زیر پوست	Kim seni haktan, hakikatten soğutursa bil ki Şeytan o adamın içindedir. Derisinin altında gizlenmiştir.	II/639
Kim ki Allahla durup sohbet etmek istiyorsa ona söyle; evliyanın huzurunda otursun. Sen, huzur-u evliyadan uzak olursan, hakikatte Allahdan uzak olursun.	هر که خواهد همنشینینی خدا تا نشیند در حضور اولیا از حضور اولیا گر بسکلی تو هلاکی ز آن که جزوی بی‌کلی	Tanrı ile oturup kalkmak isteyen kişi veliler huzurunda otursun. Velilerin huzurundan kesilirsən helâk oldun gitti. Çünkü sen küllü olmayan bir cüzüsün.	II/2163, 2164.
Allah merdi ile bir dem sohbet, yüz yıl ibadetten üstündür.²¹⁰	Bu beyitin, Mevlânâ'ya ait olduğu söylenmekle beraber hangi eserden alındığı bulunamamıştır. Ken'ân Rifâî'nin <i>Sohbetler</i> isimli eserinde ise bu beyitin Mevlânâ'nın hocalarından Ferîdüddîn Attar'a ait olduğu kaydedilmektedir.		

²¹⁰ Bu beyit, daha önce *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserde geçti. Ancak bu eserde de tekrarlandığı için yeniden buraya kaydettik.

Tablo 5: Meşkûre Sargut'un *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ* isimli eserinde Mevlânâ'nın *Fîhi Mâ-Fîh* adlı eserinden yapılan alıntılar

<i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i> İsimli Eserde Geçen <i>Fîhi Mâ-Fîh</i>'ten Alıntılar	Alıntının Mevlânâ'nın <i>Fîhi Mâ-Fîh</i> İsimli Eserindeki Fasil Numarası
Oruç, insanı bütün zevklerin ve güzelliklerin kaynağı olan yokluğa götürür. Biz Süleymanın yüzüğünü her şeyde aradık, onu nihayet (fakr)da bulduk. Allah sabredenlerle beraberdir.	Otuzuncu Fasil

Tablo 6: Meşkûre Sargut'un *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ* isimli eserinde Mevlânâ'nın *Rübâîler* adlı eserinden yapılan alıntılar

<i>Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ</i> İsimli Eserde Geçen Mevlânâ'nın Rübâîleri	Rübâî'nin <i>Rübâîler</i> İsimli Eser'deki Numarası (Abdülbâki Gölpınarlı Tercümesi²¹¹)
Eğer sen bir kimseyi asrın en büyük âlimi de görersen onun, ahdi peymanına vefa edip etmediğine bak! İlim kabuk gibidir, ahde vefa ise, o ilmin köküdür!	D-17

Bu eserde genellikle nefis üzerinde duran Sargut, nefsin yedi mertebesinden de detaylı bir şekilde bahsetmektedir. Tasavvuf geleneğinde seyr u sülûk metotlarına baktığımızda iki tür tarikatla karşılaşırız. Rûhânî ve nefsânî tarikatler. Buna göre, rûhânî tarikatlarda, rûhun üzerinde bulunan kesâfet perdesinin kalkması için “kalp

²¹¹ Mevlânâ Celâleddin, *Rübâîler*, çev: Abdülbâki Gölpınarlı, (Ankara: Ajans Türk Matbaacılık Sanayi 1982).

tasfiyesi” denilen metot uygulanarak nafil ibadetler, zikir, râbıta yapılır.²¹² Esmâ tariki (Nefsânî) denilen tarikatlarda nefsin yedi mertebesi olduğu kabul edilir. Mürşid denetiminde, sâlik her mertebede Allah’ın çeşitli isimlerini zikrederek nefsi kâmileye kadar ulaşır.²¹³ Meşkûre Sargut, nefsin özelliklerini (emmâre, levvâme, mülhime, mutmainne, râdiye, merdiye, sâfiye) mertebe, derece, devre şeklinde yorumlamıştır.²¹⁴ Ona göre, ruh ve nefis aslında aynı şeydir. Nefis, gaflet perdesi ile örtülmüştür ve perde kalkınca ruh görünür. Olgunlaşan nefse de ruh denir.²¹⁵ Nefsin olgunlaşması ise, her mertebede onu sabırla ıslaha çalışmakla olur.²¹⁶ Bu yorumuyla Sargut’un, yukarıda zikrettiğimiz iki grubun da görüşünü birlediğini söyleyebiliriz.

3.1.4. Ârifler Bahçesi’nden

*Ârifler Bahçesi’nden*²¹⁷ isimli eseri 1993 yılında İstanbul’da, Seyran Yayınları tarafından neşredilmiştir, doksan yedi sayfadır. Sargut’un *İslâmiyet* gazetesinde yazmış olduğu makalelerin bir kısmı²¹⁸ *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserinde yayınlanmışken, diğer kısmı²¹⁹ da “Ahlâk, Edep, Vuslat Yolu, Tasavvuf Nedir, İrfan Ehlinin İmânı” şeklinde çeşitli başlıklar altında derlenerek kitabın muhtevâsını oluşturmuştur.

Eserin önsözünde, bu eseri âriflerin bahçesine benzeten Sargut, ancak; bu bahçeye âşinâ olanların burada yazılanlardan büyük san’atkâra intikâl edebileceğini belirtir.

“Size Ârifler bahçesinden bir demet sunmak istedim. Bahçe`nin âşinâları, bu küçük demetten, bahçedeki renk armonisine, güzelliklerin tenevvüüne ve bu tenevvün âmili tek ve büyük san’atkâra intikâl edeceklerdir.

²¹² Muslu, “Seyr u Sülûk Metotlar”, *Tasavvuf El Kitabı* (Ankara: Grafiker Yayınları 2015), 336.

²¹³ Süleyman Uludağ, “Nefis”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2006, 32:527-528.

²¹⁴ Sargut, *Hak ve Halk Yolunda Mevlana*, 1958, 53-54.

²¹⁵ *age*, 1958, 61.

²¹⁶ *age*, 54.

²¹⁷ EK-17 *Ârifler Bahçesi’nden* İsimli Eserin İlk Baskısı.

²¹⁸ *İslâmiyet* gazetesinde, 80. sayıdan 109. sayıya (bu sayılar da dâhil) kadarki yazılar *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserin muhtevâsını oluşturmaktadır.

²¹⁹ *İslâmiyet* gazetesinde, 110. sayıdan 159. sayıya (bu sayılar da dâhil) kadarki yazılar *Duygulu Gönüllere Hitap* isimli eserin muhtevâsını oluşturmaktadır.

Bu kârda, renk ve râyiha gibi ne güzellik varsa bahçenin sâhibine, ne hatâ ve noksan varsa derleyene aittir.”²²⁰

Sargut, eserde mevcut olan bâzı konulara âyetleri, hadisleri, Cüneyd Bağdâdî, Ahmed er-Rifâî, İbn Arabî, Mevlânâ gibi sûfîlerin sözlerini başlık yaparak şerh eder. Eserde, üzerinde durduğu ve her şeyin esâsı olarak gördüğü tasavvufî kavramlardan biri de edeptir.

Tasavvuf terminolojisinde, “ahlâk, hüküm, kural, terbiye, nezâket” gibi anlamlara gelen edep kavramının, sûfîler tarafından çeşitli tanımları yapılmıştır. İbn Atâ’ya göre edep, “hep güzel şeylerle birlikte olmak”, Abdullah b. Mübârek’e göre, “kendini tanımak” demektir. Ebû Ali ed-Dekkâk, “insan ibadetiyle cennete, ibadetindeki edebî ile Allaha erer” sözü ile edebînin önemini ifâde etmiştir.²²¹ Kaygusuz Abdal,

Bu hikmetin aslını insan bilür,
Zira insan edeb ü erkân bilür.²²²

mısrâlarıyla, edebî olan insanın hikmetin aslını idrâk edeceğini belirtir. Ken’ân Rifâî, edebînin mânâsını “edep, lâ ilâhe illallah’tır. Yâni ne sen kimseden incin, ne kimse senden incinsin”²²³ şeklinde yorumlamıştır. Meşkûre Sargut, edebî “kalbin sükûtu” olarak tanımlar. Kalbin sükûtu, vâkî olan hâdiselerin hiçbirinden şikâyet etmemektir.²²⁴ Sargut’un edep tanımının, gelenekteki sûfîlerin tanımlarıyla örtüştüğü, bu tanımın zaman ve mekân tanımaksızın devamlılık arz ettiği görülmektedir.

3.1.5. Gönülden Gönüle

Sargut’un ilk üç eseri (*Duygulu Gönüllere Hitap*, *Mevlânâ Diyor ki*, *Hak ve Halk Yolunda Mevlâna*) 1994 yılında *Gönülden Gönüle*²²⁵ ismiyle Kubbealtı Yayınevi tarafından neşredilmiştir. Eserin önsözünde, “Bu kitabın yayınlanmasında büyük

²²⁰ Meşkûre Sargut, *Arifler Bahçesi’nden* (İstanbul: Seyran Yayınları 1993), 3.

²²¹ Süleyman Uludağ, “Edep”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1994, 10:514.

²²² Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, 2014, 139.

²²³ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 131.

²²⁴ Sargut, *Arifler Bahçesi’nden*, 1993, 23.

²²⁵ EK-18 *Gönülden Gönüle* İsimli Eserin İlk ve Son Baskısı.

hizmetleri olan Aysel Yüksel, Nermin Suner ve Mustafa Tahralı'ya teşekkürü borç bilirim" yazmıştır. Daha sonra *Ârifler Bahçesi'nden* isimli kitabı da bu kitaba eklenerek 2014 yılında Nefes Yayınevi tarafından aynı isimle yeniden neşredilmiştir.

3.2. Gazete ve Dergi Yazıları

Meşkûre Sargut'un eserleri *İslâmiyet* Gazetesi ve *İslâmın Nûru* Dergisi'nde yazmış olduğu yazılarının büyük bir kısmının bir araya getirilmesinden oluşmaktadır. Bu bölümde, *İslâmiyet* Gazetesi ve *İslâmın Nûru* Dergisi ile ilgili kısa bilgilere yer verilecektir.

3.2.1. *İslâmiyet* Gazetesi'ndeki Makaleler

*İslâmiyet*²²⁶, "Haftalık Dînî İçtimâî Ahlâkî Gazete" sloganıyla ve "İslâm dini bütün beşeriyete gönderildiği aklen ve naklen isbat olunur, bu aziz din istikbalin yegâne dinidir" altyazısıyla pazartesi çıkan haftalık bir gazetedir. Gazete içerisinde tefsir, düşünce yazıları çeşitli kıssalar olduğu gibi, *Mesnevî* gibi İslâmî tasavvufî eserlerden bölümler de aktarılmaktadır.²²⁷ Başyazarlığını mutasavvıf, vâiz ve yazar Şemseddin Yeşil'in yaptığı bu gazete, 22 Mart 1948'de haftalık gazete olarak çıkarılmaya başlamıştır. *İslâmiyet* gazetesi 350 sayı yayımladıktan sonra 20 Mayıs 1960'da kapanmıştır.²²⁸ *İslâmiyet* gazetesinin ilk on sayısında M. Sâlih Yeşil'in makaleleri yayınlanmıştır. Daha sonraki sayılarda ise, sadece M. Şemseddin Yeşil'in yazıları çıkmıştır. Ali Sümbül, Şemseddin Yeşil'in bu gazeteyi her hafta müslümanları dînî anlamda bilgilendirmek maksadıyla çıkarttığını ve gazetenin beş bin civârında okuru olduğunu nakletmektedir.²²⁹

Meşkûre Sargut'un *İslâmiyet* gazetesinde yazmış olduğu yazıların başlıkları, sayı numaraları, târihleri ve sayfa numaraları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

²²⁶ EK-21 *İslâmiyet* Gazetesinin İlk Sayısının Kapak Resmi.

²²⁷ İslâmî Dergiler Projesi, "İslâmiyet Gazetesi", link e.t 03. 03. 2019.

²²⁸ Semih Ceyhan, "Şemseddin Yeşil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2013, 43:491.

²²⁹ Edibe Taş, "Bir Cumhûriyet Dönemi Sûfisi: Muhammed Şemseddin Yeşil'in Tasavvuf Anlayışı", Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015, 32.

Tablo 7: Meşkûre Sargut'un *İslâmiyet Gazetesi*'ndeki makalelerinin isimleri, sayı numaraları, tarihleri ve sayfa numaraları

<i>İslâmiyet Gazetesi</i> 'ndeki "Duygulu Gönüllere Hitap" Başlıklı Köşesinde Yazdığı Yazıların Başlıkları	<i>İslâmiyet Gazetesi</i> 'ndeki Yazının Sayı Numarası	<i>İslâmiyet Gazetesi</i> 'ndeki Yazının Târîhi	<i>İslâmiyet Gazetesi</i> 'ndeki Yazının Sayfa Numarası
Kefa Bilmevti...	80	3 Ekim 1949	4
Mesnevîden...	81	17 Ekim 1949	2
Mesnevîden...	82	24 Ekim 1949	3
Mesnevîden...	84	7 Kasım 1949	4
Mesnevîden...	85	14 Kasım 1949	4
Önceki Sayıdan Devam	86	21 Kasım 1949	4
Hazreti Mevlânâ...	88	5 Aralık 1949	3
Mesnevîden...	89	12 Aralık 1949	4
Mesnevîden...	90	19 Aralık 1949	4
Hazreti Mevlânâ...	92	9 Ocak 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	93	16 Ocak 1950	4
H. Mevlânâ...	94	23 Ocak 1950	4
Mesnevîden...	95	30 Ocak 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	96	6 Şubat 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	97	13 Şubat 1950	4

Hazreti Mevlânâ...	98	20 Şubat 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	99	27 Şubat 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	101	13 Mart 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	102	20 Mart 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	103	27 Mart 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	106	17 Nisan 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	108	1 Mayıs 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	109	8 Mayıs 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	110	15 Mayıs 1950	3
Hazreti Mevlânâ...	111	22 Mayıs 1950	3-4.
Hazreti Mevlânâ...	112	29 Mayıs 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	113	5 Haziran 1950	4
Şükret ki...	114	12 Haziran 1950	4
Hazreti Mevlânâ...	116	26 Haziran 1950	4
Oruç ve ezkât...	118	10 Temmuz 1950	4
Namaz ve Hac...	121	7 Ağustos 1950	4
Hazreti Ali...	122	14 Ağustos 1950	4
Mevlâyı Sevmenin...	124	28 Ağustos 1950	4
Cenabı Pir Ahmeder Rifai...	125	4 Eylül 1950	4
Dünya Hayatı...	129	2 Ekim 1950	4
Hazreti Cüneydi Bağdadiye...	131	16 Ekim 1950	3-4.

Hazret-i Muhyiddin Arabi...	132	23 Ekim 1950	4
Derler ki...	135	13 Kasım 1950	2, 4.
Tasavvuf...	136	20 Kasım 1950	4
Cenabı Hak...	137	27 Kasım 1950	3-4.
Muhammed Bahaeddini Nakşibendi...	138	4 Aralık 1950	2, 4.
Bazıları derler ki...	139	11 Aralık 1950	3-4.
Hazreti Ayşenin...	140	18 Aralık 1950	2, 4.
Muhyiddini Arabi...	141	25 Aralık 1950	3
Resûlü Ekrem...	142	1 Ocak 1951	3-4.
Zatın birine...	143	8 Ocak 1951	4
İnsan...	144	15 Ocak 1951	2, 4.
Allah aşkı...	145	22 Ocak 1951	2, 4.
Hazreti Bayezidi Bestami...	146	29 Ocak 1951	4
Peygamberimiz...	147	5 Şubat 1951	2, 4.
Hazreti Şazeli...	148	12 Şubat 1951	2
Zatın biri...	149	19 Şubat 1951	2, 4.
Bir Hadisi Kudside...	150	26 Şubat 1951	4
Ehlullahi Kiram...	152	12 Mart 1951	2, 4.
Ey Hak Talibi...	154	26 Mart 1951	4
Hazreti Mevlânâ...	156	6 Nisan 1951	3-4.

Ey Hak Talibi...	157	13 Nisan 1951	3-4.
Bir gün Hazreti Musa...	159	27 Nisan 1951	4

Tespit edebildiğimiz kadarıyla, Meşkûre Sargut'un *İslâmiyet* gazetesinde 80, 81, 122, 137, 141, 146, 150, 157. sayılardaki yazıları, hiçbir kitabında mevcut olmayıp, sadece gazetede neşredilmiştir. Bu sayılardaki yazıların muhtevâları aşağıdaki gibidir:

- 80. Sayı- “Kefa Bilmevti Vaiza” hadisinin yorumu.
- 81. Sayı- *Mesnevî-i Şerîf* ten: “Muktedir oldukça bende ol sultan olma, Top gibi zahmet çekici ol, çomak olma.” beyitinin yorumu.
- 122. Sayı- Hazret-i Ali'nin, “Ben Rabbimi kendi arzularımın olmaması ile bildim” sözünün yorumu.
- 137. Sayı- Allah'ın, Kur'ân-ı Kerîm'deki dört âyetle (Dünya ile her hangi sûrette meşgûliyeti kendilerini Allahdan ala koymıyanlar, Zahir ve batınını temizlemeyi sevenler, Nefislerine galip olanlar, Allâhla olan ahidlerinde sabit kalanlar) mümtaz kıldığı kimseler hakkında.
- 141. Sayı- Muhyiddîn-i Arabî hazretleri hakkındaki bir menkıbenin yorumu. (Tevekkül, kanaat, sabır ve afvın hakîkati hakkında)
- 146. Sayı- Bâyezid-i Bistâmî hazretlerinin zamanında yaşanmış bir menkıbenin yorumu. (Müslüman olmanın hakîkati hakkında)
- 150. Sayı- “Gece vakti olup karanlık gelse ve her dost kendi dostu ile تنها kalsa; benim sevgililerim benim için kıyamda durup, boyunlarını büküp, bana tazarru ile münacaat ederler ve muhabbetimden başka benden bir şey talep etmeyip, rıza yoluna giderler. Ben de onlara kemali muhabbetimden üç ihsanda bulunurum: Birincisi, bir nurdur ki kalbine ilka ederim, eğer onlar daima söyleseler onunla benden haber verirler. İkincisi, ben onlara zat ve sıfatımla teveccüh ederim ve teveccüh eylediğim dostuma neler ihsan ederim. Üçüncüsü de, bir ikramdır ki onu ancak ben bilirim. Bir de ikrama nail olan kulum bilir; arzda ve semada olan eşya o ikrama nisbetle azdır, az bir şeydir.) hadisinin yorumu.

- 157. Sayı- Cüz'i irâde hakkında.

3.2.2. *İslâmın Nûru Dergisi*'ndeki Makaleler

İslâmın Nûru dergisi 1952-53 yıllarında hekim, şâir ve yazar Ali Kemâl Belviranlı tarafından neşredilmiştir.²³⁰ 1923 yılında Konya'da dünyâya gelen Ali Kemâl Bey, yaşadığı dönemde Abdülazîz Bekkîne, Ken'ân Rifâî, Nureddin Topçu, Mâhir İz, Necip Fâzıl gibi sanat, mûsikî üstatlarıyla sık sık görüşürdü.²³¹

Yusuf Turan Günaydın, derginin İslâmcı yayıncılık içindeki yerini değerlendirirken, buradaki "Tasavvuf" başlığının önemine dikkat çekmektedir. Ona göre, tasavvufî yazılarda derginin son dönemlerine doğru artış söz konusudur. Bu başlık altında yayınlanan yazılar daha sonra Meşkûre Sargut da dâhil olmakla, müellifler tarafından derlenerek kitaplaştırılmıştır. Bu yönüyle, dergi aynı zamanda bir "kitap yatağı"dır.²³²

24 sayısı basılmış olan aylık *İslâmın Nûru* dergisinin yazarları arasında Meşkûre Sargut ile birlikte Tâhirülmevlevî, Talat Vasfî Öz, İbrahim Kirazoğlu, Haluk Nûrbâki, Ali Fuat Başgil, Hakkı Süha Gezgin²³³ gibi isimler vardır. Sargut'un

²³⁰ EK-22 *İslâmın Nûru* Dergisinin İlk Sayısının Kapak Resmi.

²³¹ Ali Kemâl Belviranlı Biyografisi, link e.t: 07.05.2018.

²³² Yusuf Turan Günaydın, "İslam'ın Nuru Dergisi Tarihçesi (1951-1953) ve Tasavvuf Alanına Katkısı Üzerine Bir İnceleme", "*İslam'ı Uyandırmak*" Çok Partili Yaşama Geçilirken İslamcı Düşünce ve Dergiler, Ed: Lütfi Sunar, İlmî Etüdler Derneği, II, 2018, 441-444.

²³³ Tâhirülmevlevî: 1877'de İstanbul'da doğmuş, 1951'de vefat etmiştir. Edebiyatçı, gazeteci, eğitimci ve mesnevîhandır. Fars ve Türk edebiyatları, Mevlânâ, Mevlevîlik, tarih konularında birçok eser yazmış, çeviriler yapmıştır. Soyadı kanunu çıkınca, kendisine "Olgun" soyadını almıştır.

Talat Vasfî Öz: 1902'de Eskişehir'de doğmuş, 1982'de vefat etmiştir. Türk bürokrat ve siyasetçidir. Budapeşte ve Kopenhag Status Serum Enstitüleri Kliniklerinde Yüksek İhtisas yapmıştır. İntaniye ve Bakteriyoloji uzmanıdır.

İbrahim Kirazoğlu: 1919'da Kayseri'de doğmuş, 1988'de vefat etmiştir. Türk siyasetçisidir. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunudur.

Haluk Nurbâki: 1924'de Nevşehir'de doğmuş, 1997'de vefat etmiştir. İslam ve bilim alanında yapılan çalışmalarıyla tanınan Türk yazar, hekim ve siyasetçidir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur.

Ali Fuat Başgil: 1899'da Samsun'da doğmuş, 1967'de vefat etmiştir. Lise öğrenimine İstanbul'da başlamış ve Paris'te tamamlamıştır. Türk hukukçu ve siyaset adamıdır.

kalem yoldaşlarının devrin önemli münevver sîmâları olduğu göz önünde bulundurulursa, dergide yazılarını yazdığı dönemde bu isimler arasında adı geçen tek kadın yazar olması dikkat çekicidir.

Meşkûre Sargut'un *İslâmın Nûru* dergisinde yazmış olduğu yazıların başlığı, sayı numarası, târihi ve sayfa numaraları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Meşkûre Sargut'un *İslâmın Nûru Dergisi*'ndeki makalelerinin isimleri, sayı numaraları, tarihleri ve sayfa numaraları

<i>İslâmın Nûru Dergisi</i>'nde "Tasavvuf Deryasından Bir Katre" Başlıklı Köşesinde Yazdığı Yazılarının Başlığı	<i>İslâmın Nûru</i> Dergisi'ndeki Yazının Sayı Numarası	<i>İslâmın Nûru</i> Dergisi'ndeki Yazının Târihi	<i>İslâmın Nûru</i> Dergisi'ndeki Yazının Sayfa Numarası
Hadisi şerîf...	10	Şubat 1952	25-26.
Hz. Mevlânâ diyor ki...	11	Mart 1952	23
Hz. Mevlânâ diyor ki...	13	Mayıs 1952	29
Mevlânâ Hazretleri buyuruyor ki...	14	Haziran 1952	39-40.
Hazreti Mevlânâ şöyle buyuruyor...	15	Temmuz 1952	45
Hz. Mevlânâ buyuruyor ki...	16	Ağustos 1952	41
Hazreti Mevlânâ...	17	Eylül 1952	41
Mevlânâ diyor ki...	18	Ekim 1952	33-34.
Hazreti Mevlânâ...	19	Kasım 1952	32
Hz. Mevlânâ buyuruyor ki...	20	Aralık 1952	37
Hz. Mevlânâ buyuruyor ki...	21	Ocak 1953	37

Hakkı Süha Gezgin: 1895'te Manastır Makedonya'da doğmuş, 1963'te vefat etmiştir. Türk gazeteci, yazar ve öğretmendir.

Yirmibirinci Sayıdan Devam...	22	Şubat 1953	29
Yirmi İkinci Sayıdan Devam...	23	Mart 1953	39
Hz. Mevlânâ...	24	Nisan 1953	42

3.3. Basılmamış Eserleri

Bu bölümde, Sargut'un henüz yayınlanmamış iki romanı ve özel yazı arşivi hakkında elde ettiğimiz bilgiler incelenecektir.

Cemalnur Sargut, Ken'ân Rifâî'nin kadın talebelerinden Sâmiha Ayverdi, Safiye Erol²³⁴, Nezihe Araz²³⁵ ve Meşkûre Sargut'un roman yazmalarının sebebini şu şekilde değerlendirmektedir: “O devirde tekkeler kapatılmış, tasavvuf adı altında kesinlikle mânevî eğitim verilmemektedir. Bu da bir devrimdir. Sâmiha Ayverdi, bütün tasavvufî terimleri kullanan aşk romanları yazdı. O devirde kadın romancılar çok popülerdi. Çünkü modernizmin gereği olarak kadına verilen değer artmış gibi görünüyordu. Aslında kadına verilen değer hep aynı, ama modernlik daha çok kadının ortaya çıkması ile alakalıydı. Dolayısıyla, Sâmiha Ayverdi ilk mânevî romanları yazan kişi olarak, yâni aynı devirde yaşayan bir Kerime Nadir gibi, Muazzez Tahsin gibi sadece aşkî romanlar değil, o aşkın içine tasavvufî öğeleri koyan ve ahlâkî değerleri yerleştirerek insanları kitapları ile irşâd eden bir mürşid vazîfesi gördü. Sâmiha Ayverdi'nin ve Meşkûre Sargut'un romanlarındaki konuların benzerlikleri onların aynı kaynaktan beslenmeleri ile ilgilidir. İkisi de mürşidlerini anlattılar.”²³⁶

3.3.1. *Uluköy Yolları*

Meşkûre Sargut'un *Uluköy Yolları*²³⁷ isimli romanı mavi kapaklı bir deftere kendi el yazısıyla yazılmış eserdir. Roman toplamda otuz iki sayfadan müteşekkildir. Eser, adını defterin son sayfasında bir mekân olarak geçen “Uluköy Yolları”ndan

²³⁴ Safiye Erol: 1902-1964. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önemli kadın yazarlarından.

²³⁵ Nezihe Araz: 1920-2009. Türk gazeteci ve yazardır.

²³⁶ Sargut, Mülâkat, 22 Şubat 2019.

²³⁷ EK-19 Meşkûre Sargut'un Kendi El Yazısıyla *Uluköy Yolları* Romanının Yazılmış Olduğu Defter.

almıştır. Yazar, eserin sonunda romanın bitiş târihini 12/12/1946 şeklinde not etmiştir. Buna göre, Meşkûre Sargut yirmi bir yaşında bu romanı yazmıştır.

Genç ve hüznü bir kadının penceresinden Boğaz'ı izlerken, roman okuduğu sahneyle başlayan romanın içinde cereyân eden hâdiseler eserin konusunu oluşturur. Eserde ismi belirtilen üç karakter ve belirtilmeyen bir karakter vardır. İsmi belirtilen karakterler, Neclâ, Suzan ve Semâ'dır. İsmi belirtilmeyen karakter ise Sargut tarafından romanda “âh'ım, gönlümün nârı, aşkın cesedlenmiş hâli” isimleriyle anılmaktadır. Eserde, Neclâ ve mürşid karakteri esastır. Diğer karakterler, bu iki ana karakter arasında cereyân eden hâdiseleri anlatmak için vardır. Roman, ilâhî aşkı arayan hatta yaşamak isteyen, aşka teşne olan Neclâ hanımın ismini belirtmediği mürşid karakteri olan zâttan heyecanla aşkı öğrenmeye gidişini konu almaktadır. İsmi belirtilmemiş karakterin mürşid olduğunu Neclâ hanımın söylemiş olduğu şu sözlerden anlamaktayız:

“Dudaklarım yine Mevlânâ'nın bir kaç mısraiyle kıpırdadı:

Şemsi men Hudayi men, ez tü bilhak reside em,

Ömrü men bekayı men, ey hak güzari men.

(Ey benim malik sahibim mürşidim, ömrüm gibi azîz mürşidim, beka mertebelerine vasıta sensin, yani senin vasıtanla ben Hakka eriştim. Ey benim ehl-i Hakk destigirim.)”

Ayrıca, Neclâ hanım ve ismi belirtilmeyen karakter dâima ilâhî aşk, yaratılış, Allah'ın birliği hakkında sohbetler yapmaktadırlar. Bu sohbetlerden biri şu şekildedir:

“Ebediyyete visâl olan ölüm, nefsin ölümüdür. Âşık, arzularından ölmedikçe mâşuka müyesser olamaz Neclâ! Aşk kılıcı bil ki nefsi katletmek içindir.”

Romanda ismi geçen Suzan hanım mürşid karakterinin konağında yaşayan biridir. Semâ ise Suzan hanımın kızıdır. Semâ, daha sonra Neclâ'nın yakın arkadaşı olur.

Bir aşk romanı olan *Uluköy Yolları* 'nda, insanın geçtiği ilâhî aşk evrelerini Neclâ karakterinin şahsında göstermektedir. Romanın başında Neclânın aşkın cünûn devresinde olduğunu onun mürşidine söylediği sözlerinden anlıyoruz:

“Birden o, konuştu. Titredim, iliklerime kadar titredim. Bu ses neydi? Nereden geliyordu? Onu yanımdan, hayır hayır kendimden, içimden, ta rûhumun derinliğinden duyuyordum. Beni bende haşreden bu ses, benliğimin düğümünü çözen bu ses, dünyayı, mükevvenâtı hiç eden işte bu ses, birlik cihanının tek nidası ve bekâ esrârının tek azameti idi.”

Romanın sonuna doğru, Neclâ'nın ilâhî aşka gark olduğunu ve kendisinin aşk kesildiğini, başka bir deyişle aşkın sükûn devresine eriştiğini bu ifâdelerinden anlıyoruz:

“Canımı yakan nedir bilmiyorum? Yoksa canım mı bizzat ateş kesildi? Aşk bana gıdâ derdim. Halbûki aşksız yaşayamazmışım. Meğer aşk, canımmış.”

Eserde mürşid karakteri olarak karşımıza çıkan zâtın sözleri ve davranışları analiz edildiğinde, onun şahsiyetinin aslında İslâm târihi boyunca karşımıza çıkan velîlerin şahsiyeti ile birebir örtüştüğü görülür.

“Evet Neclâ, herşeyin esası tek ve basittir. Seyran eden bir noktadan kâinat ilminin zuhur etmesi gibi. Eser ne kadar çok olursa olsun, müessir tek ve hakiki olan mutlak kudrettir. İnsan sayısının çok olması Yaradanın muhtelif olmasını icap ettirmez. Bu, ancak Hüsn-ü Mutlak'da toplanmış olan çeşitli vasfın insan çehresinden bir bir zâhir olması sebebiyledir.”²³⁸

Meşkûre Sargut, tasavvuf müesseselerinin kapatıldığı bu dönemde, tasavvufun hakikatini, özünü tevhîd akîdesi çerçevesinde roman formunu kullanarak işlemiş, çağdaş yöntemlerle fikrî iletişimi sağlamıştır.

3.3.2. Cumartesi Sohbetleri

Meşkûre Sargut'un *Cumartesi Sohbetleri*²³⁹ isimli romanı kendi el yazısıyla bir deftere yazılmıştır. Kendisinin, “Ben vefât ettikten sonra basılsın” diye vasiyeti olduğundan henüz basılmamıştır. Toplamda birbirinden yıldız işâretleriyle ayrılan

²³⁸ VEÖA, Meşkûre Sargut'un henüz yayınlanmamış *Uluköy Yolları* isimli romanı.

²³⁹ EK-20 Meşkûre Sargut'un Kendi El Yazısıyla *Cumartesi Sohbetleri* Romanının Yazılmış Olduğu Defter.

dokuz bölümden ibâret bu eser yüz beş sayfadan oluşmaktadır. Epik ve didaktik anlatımın uyumlu bir şekilde aksettirildiği romanın dili sâdedir. Eserin bitiş târihi 29 Nisan 1947'dir. Eser adını, mânevî sohbetlerin yapıldığı gün olarak Cumartesi'nin tercih edilmesinden alır.

Eserde yer alan karakterler; Rahman Bey, Râbiâ Hanım, Selmâ, Müveddet Hanım, Nâime Hanım, Şükûfe Hanım, Âsım Bey, Türkan, Şermin, Mahmud Paşa, Sezâî, Mihrinûr Hanım'dır.

Eser, Cumartesi sohbetlerine devamlı iştirak eden "beş kişilik" grubun tanıtılmasıyla başlar. Buna göre, Rahman bey, sohbeti yapan kişidir. Râbiâ hanım, otuz beş yaşlarında, ince ve uzun boylu, çok bilgili, ilmi ve irfânından dolayı memleketin münevver zümreleri tarafından hürmete şâyân biridir. Buna rağmen, tevâzû sâhibidir. Selmâ'nın baktığında, Râbiâtü'l Adeviye'ye benzettiği, "işte hakîkî insan budur", "o aşk eridir" dediği insandır. Nâime hanım, güleryüzlü biridir ve heykeltraştır. Müveddet hanım, Selmâ'ya göre, çok olgun ve temizdir. Hiç evlenmemiş, kendini mesleği olan avukatlığa vakfetmiş ve cemiyete büyük hizmetlerde bulunmuştur. Selmâ'nın çok iyi anlaştığı Müveddet hanım aynı zamanda Şükûfe hanımın görümcesidir. Selmâ, anne ve babasını çocuk yaşta kaybetmiş ve teyzesi Şükûfe hanım tarafından büyütülmüştür. Yirmi iki yaşındadır ve Edebiyat Fakültesi Lisan şûbesi mezunudur. Yaşının genç olmasına rağmen ağırbaşlı mevzûlardan çok zevk almaktadır. Onu büyüten teyzesi ile anlaşamamaktadırlar. Rahman beyin sohbetinde bulunan bu dört karakter, hocalarının huzûru için yaşar ve bu mistik havada can bulurlar.

Romanda yer alan diğer karakterlerden biri Âsım bey, Şükûfe hanımın eşi olup, mânevî hayatla çok ilgili olmasa da hürmet etmektedir. Şükûfe hanım, Selmâ'nın teyzesidir. Her ne kadar sohbetler onun evinde yapılırsa da, bu sohbet halkasıyla bir alışverişi yoktur. Hatta onları tenkit etmektedir. Lükse çok düşkün olan bu hanım, paranın esîridir. Esâsen sohbetlerin kendi evinde yapılmasına müsaade etmesinin sebebi, eşinin onun katıldığı sosyete toplanlatılarına karışmaması içindir. Türkan, Selmâ'nın ilk sınıftan beri tahsil hayatı boyunca en çok anlaştığı arkadaşıdır. Lâkin, üniversite bitince Türkan'ın âilesi Ankara'ya gitmiş ve bu iki arkadaş birbiriyle mektuplaşarak haberleşmiştir. Bir hafta önce Ankara'dan İstanbul'a dönen Türkan,

evlenip yurtdışına yerleşeceği haberini Selmâ'ya vermemiştir. Ondan uzak kalacağına Selmâ üzüdür, lâkin bu konu üzerinde fazla durmaz. Şermin karakteri, Türkan'ın annesidir.

Sezâî, romanın sonlarına doğru Selmâ'nın teyzesi tarafından onunla evlenmesi için bulunan, Mahmud paşa ve Mihrinûr hanımın zengin oğludur. Şükûfe hanım, bu konuyu Selmâ'ya heyecanla anlatır, Nişantaşı'na yerleşmenin hayallerini kurar. Lâkin, maddiyata önem vermeyen, hocası Rahman bey'e büyük aşkla bağlı olan ve mânevîyattan asla ayrılmak istemeyen Selmâ, teyzesine olumsuz cevap verince teyzesi ve onun baskısıyla da eniştesi Selmâ ile konuşmaz olur. Daha önceden tâyini için devlete müracaat eden Selmâ, bu huzursuzluktan uzaklaşmak ister ve iki ay sonra İzmir'e tâyini çıkar. Roman, Selmâ'nın Rahman bey, Râbiâ hanım ve Nâime hanım tarafından iskelede uğurlanışıyla son bulur.

Cumartesi sohbetlerinde, materyalizm, pozitivizm, evrimcilik, septisizm gibi konular yerilir, bilgi kaynağı olarak his, akıl, keşif değerlendirilir ve ilmin gâyesinin kalp bilgisi olduğu vurgulanır. Esâsen, hadislerden, Mısrî Niyâzî, Sâdi Şirâzî, Mevlânâ'nın beyitlerinden, İbn Arabî'nin *Füsûsü'l Hikem* isimli eserinden aşk, ihtiyârî ölüm, tövbe gibi konularda alıntılar yapılır. Darwin, Schopenhauer, Nietzsche, Goethe, Pastor gibi isimler Batı ilmini temsil eder.

Eserde, Rahman bey ile ilgili detaylı bilgi yoktur; ancak romandan ona söylenen sözlerle kim ve nasıl bir şahsiyet olduğunu tahlil etmek mümkündür. Meselâ,

“Mâdem ki herkes rol sâhibidir, kimseyi ayıplamamalıdır. Asla abes görmemelidir. Nasıl ki piyes bir birine zıd rolleri kendinde cem ediyor ve bu ihtilâftan dolayı kendini seyredenlere zevk veriyorsa, dünya sahnesinde de zıd rollerin sâhipleri hayat dışından seyredenlere aynı zevki vermektedir. Fakat bu tadı alabilmek için sahneden öteye geçmek gerekmektedir.”

diyen Rahman beyin bu sözlerinden onun mürşid olduğunu, bu karakterle Sargut'un kâmil mürşidi tanımladığını gözlemlemekteyiz.

Sohbet esnâsında sıkça kendinden geçen Selmâ, aşkın coşkunun hâlini temsil eder.

Onun bu hâlini roman boyu Rahman beyi düşünürken ifâde ettiği sözlerden anlıyoruz:

“Doyamam, asla asla ona ben doyamam! Beni neyle itham ederseniz edin, yalnız beni ona terkedin!”

Eserin başka bir bölümünde,

“Aşk gibi kâh mest edici, kâh kahredici, kâh gözyaşı, kâh sükûn verici, kâh firâkıyla eritici, hem visâliyle yakıcı... (...) Aşk gibi... Hayır! Hayır! Gibi değil; Aşk o! O, aşk!... Lafza sığmıyor, söyleyemiyorum, anlatamıyorum. Aşk dile gelmiyor. Onu yalnız kendi biliyor.”

sözleri Selmâ'nın bir cezbe hâlinde olduğunu izhâr ediyor.

Bunun aksine, Selmâ'nın kendisini anlatışından Râbiâ hanımın, aşkın sükûn hâlinde olduğunu anlıyoruz:

“Sen ey vücûdu kabından hakikat denizine ulaşan büyük insan! (...) Senin gözlerinde yanan parıltıları yadırgarım ben, kül olmuş sînede alev parlar mı hiç? (...) Söyle bana, ölüden ses çıkar mı hiç?”

Eserin sekizinci bölümü, İzmir'e gidip Rahman bey ve sohbet halkasından ayrılacağına üzülen Selmâ'yı, Râbiâ hanımın teskîn etmesiyle devam eder. Mânevî hissi sadece Rahman beyin yanında ve bu sohbetlerde yaşayabileceğini düşünen Selmâ'ya Râbiâ hanım şu sözleri söyler:

“Üstâdım senden bunu metânetle bekliyor. Bizim yolumuzun semeresi işte böyle zamanda kendini gösterir. Biz maddiyata tapmıyoruz ki? Senin sevdiğin senden uzak değil. O senin içinde gizlidir ve dâimâ seninle berâberdir. Fedon der ki, aşk, sevgili seni nereye sürerse oraya gitmektir.”

Son bölümde, bu konuşmalardan memnûn olan ve mutlu bir şekilde İzmir'e giden Selmâ'nın hakikî hüviyete kavuştuğu görülmektedir. Yazar, Selmâ'nın varlığından yok oluşunu onun mürşidine söylediği sözlerle ifâde eder:

“Bana verdiğin emânetlerin hepsini geri aldın. Gönlüm, aklım, irâdem, idrâkım, varlığım sende.(...) İşte senin aşkın, beni hakiki hüviyetime

kavuşturuyor. Fakat tekrar sana geri döndüğümde bana emânetlerini geri ver ki, seninle çift olup, o gönül aşkından bir daha yakayım.”²⁴⁰

Meşkûre Sargut’un, *Cumartesi Sohbetleri* isimli romanında, Batı ve Doğu ilminin uyumlu bir şekilde tezâhürü nazar-ı dikkati celb eden husûslardandır. Bununla birlikte, eser, tasavvufî roman olma özelliğini de korumaktadır.

Sargut’un her iki romanının da konusu insana kendini bulduran birer aşk hikâyesidir. İkisinde de, ana fikir, Allah aşkının bir müşşidin irşâdıyla alevlenerek romanın baş kahramanının varlığını Allah’ta eritişinin ifâdelendirilmesi ve bu sûretle de kahramanın sükûna kavuşmasıdır. Sargut, tasavvuf terminolojisinde aşkın cünûn, funûn, sükûn evrelerini ve bu evrelerde sâlikin yaşadığı halleri baş kahramanın şahsında okuyucuya aktarıyor. İki romanda da gelenekli tekke terbiyesinin roman kalıbında Cumhûriyet Türkiye’sine taşınışını izliyoruz. Bu mânâda iki roman da, tasavvuf kültürünün kesintisiz devâm etmesine hizmet etmektedir.

3.3.3. Özel Yazı Arşivi

Meşkûre Sargut’un özel yazı arşivi toplamda dört yüz iki sayfadan müteşekkildir. Bu defter, iki ana bölümden ibârettir. İlk bölüm, Sargut’un müşşidi Ken’ân Rifâî’nin sohbetlerinde bizzat almış olduğu notlardır. Bu notlar, on bir deftere yazılmış, daha sonra “Özel Yazı Arşivi” adını verdiğimiz dosyada birleştirilmiştir. Talebesi Hümeýra Livatyalı’nın belirttiğine göre, Sargut altmış iki sene kendi talebelerine yapmış olduğu sohbetlerde bu defterlerden faydalanmıştır.²⁴¹

İkinci bölüm, iki kısma ayrılmaktadır. İlk kısım, Sargut’un neşrettirmediği “Peygamber Efendimiz İçin”, “Bütün Sevgiler Hz. Muhammed Mustafa’yı Arayan Çırpınışlardır”, “Görmediğim Allah’a Tapmam”, “Kadın” başlıklı yazılarından; ikinci kısım, *İslâmiyet* gazetesi ve *İslâmın Nûru* dergisinde yayınlanmış olan aylık yazılarının bâzılarından müteşekkildir.

²⁴⁰ Arzu Eylül Yalçınkaya, “Meşkûre Sargut’un Cumartesi Sohbetleri İsimli Romanı”, *Tasavvuf ve Kadın Sempozyumu*, Üsküdar Üniversitesi, 2018; Meşkûre Sargut’un henüz yayınlanmamış *Cumartesi Sohbetleri* isimli romanı.

²⁴¹ Livatyalı, Mülâkat, 29 Ocak 2018.

3.4. Meşkûre Sargut'un Eserleri Hakkında Genel Değerlendirme

Bu bölümde, Meşkûre Sargut'un genel olarak eserlerinde en çok üzerinde durduğu konular ve yararlandığı kaynaklar ele alınacaktır.

3.4.1. Meşkûre Sargut'a Göre Mevlânâ

Meşkûre Sargut'un özellikle ilk üç eserinde- *Duygulu Gönüllere Hitap*, *Mevlânâ Diyor ki*, *Hak ve Halk Yolunda Mevlânâ*- Mevlânâ'nın beyitlerini şerh ettiği, diğer eserlerinde ise Mevlânâ'dan alıntılar yaptığı görülmektedir. Sargut'un eserleri ve yazıları incelendiğinde, onun Mevlânâ'ya duyduğu engin sevgisi belirgindir. Meşkûre Sargut, "Neden Mevlânâ'yı herkes ve her çağ seviyor?" şeklinde sorduğu sorusuna yine kendisi şu şekilde cevap vermektedir: "Mevlânâ'nın damarlarımıza zerk ettiği sevgi serumu ile içimizde her yaradılmışı karşı müşfik olmanın devasını buluyoruz. Çünkü o, hasta ile hasta, dertli ile üzgün ve memnun ile şad ve müsterih oluyor. Suçlunun suçundan kendi yapmış gibi mahçuptur. İnsanlarla o derece bir ve beraber ki onların nefsanî bünyelerini, kaba ve haşin, kırıcı ahlaklarını, sevgi ateşi üzerinde bırakır, yumuşatıp nefis hamurunu yoğurarak, o mayadan beşeriyete ruh gıdası temin eder; bu suretle de ele aldığını cemiyete nâfi kılar. Ondaki neşrolan muhabbetin elektrik akımı, benci nefsi sarınca, burcundan buram buram menfaat kokusu tüten varlığı yakıyor. Gayesi: Sevgi nüvesi üzerinde, bütün bir insanlık aleminin ruhunu düzeltmek, cemiyet bünyesinin özünü inşa etmektir. Onun kalplerde kurduğu ölümsüz saltanatın sırrı bu olsa gerek."²⁴² Ken'ân Rifâî, Mevlânâ'nın türbesinde hizmet edenlere işâret ederek, "Oralarda hizmette bulunanlar, ne ilâhî bir hayat yaşarlar ve ne derin bir zevk içindedirler. Kendilerine mahsus lisanları ve tavırları vardır. Hep gül bahçeleri içinde gibidirler. Ne güzel bir aşk âlemi!"²⁴³ sözleriyle Mevlânâ'ya olan sevgi ve hürmetini izhâr etmektedir. Sâmiha Ayverdi ise, "Mevlânâ, felsefesi ile, kültürü ile, şiiri ve sanatı ile öyle sonsuz bir âlemdir ki hiç durmayın bu dört başı mâmur cihânın içine atılın"²⁴⁴ sözleriyle duygularını ifâde etmektedir.

²⁴² Sargut, *Hak ve Halk Yolunda Mevlana*, 1958, 5.

²⁴³ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 278-279.

²⁴⁴ Ayverdi, *Mülâkatlar*, 2005, 43.

Özetle, Meşkûre Sargut'un Mevlânâ'ya karşı duyduğu derin sevgiyi müridleri Ken'ân Rifâi ve Sâmiha Ayverdi'de de müşahede etmek mümkündür. Mevlânâ sevgisi, Sargut ile devamlılık arz etmektedir.

3.4.2. Meşkûre Sargut'un Eserlerindeki Ana Konular

Meşkûre Sargut'un eserlerinde ahlâk, edep, nefis, dünyaya gelmekten gâye gibi konuların yanı sıra en çok karşılaştığımız kavramlar aşk, tevhid ve kâmil insandır. Bu bölümde, bu kavramlar kısaca ele alınacaktır.

3.4.2.1. Aşk

Tasavvuf târihi boyunca mutasavvıfların aşk veya muhabbetle ilgili farklı tâbirlerine rastlanmaktadır. Bilindiği gibi, ilk dönem sûfileri aşk yerine muhabbet/mahabbat tâbirini kullanmışlardır. Bunlardan, Cüneyd Bağdadî (v. 297/909) “Mahabbet, kulun kalbinin Allah'a meyletmesidir”²⁴⁵, Kuşeyrî “Aşk (mahabbet) târif edilemez”²⁴⁶, Hücvirî “Mahabbet, meyil, hevâ, arzu, kalbin temennîsi olmaksızın mahbûbu ve sevgiliyi irâde etmektir”²⁴⁷ şeklinde yorumlamıştır. Aşk ve muhabbet kavramlarının kullanımıyla ilgili karışıklığa Ruzbihan Baklî (v. 606/1209) şöyle cevâp verir, “Aşk, muhabbetin en mükemmel hâli, muhabbet Hakîkî olanın sıfatıdır. Sözler seni kandırmasın, aşk ve muhabbet bir'dir”.²⁴⁸ Aşkın, sevginin lakablarından biri olduğunu söyleyen İbn Arabî'ye göre, âlem sevgi nedeniyle yaratılmıştır.”²⁴⁹ Ona göre aşk, izlerinden tanınır, ama Allah'ın sıfatı olarak kaldığında hakîkati bilinemez.²⁵⁰ Mevlânâ, aşkı şu sözleriyle kurtuluş olarak nitelendirmiştir: “Biz aşkın âşığıyız, çünkü aşk kurtuluştur.”²⁵¹ Ken'ân Rifâi'ye göre, “Aşk, hem mebd, hem maâddır. Bir dâire çevrileceği zaman nasıl bir nokta konur ve öyle resmedilirse ve avdet yine noktaya olursa, aşk da böylece aynı noktaya rücû eder. Bu varlığın evveli de aşktır, sonrası da aşktır.”²⁵²

²⁴⁵ Kelebâzi, *Doğuş Devrinde Tasavvuf Ta'arruf* (İstanbul: Dergah Yayınları 2013), 163.

²⁴⁶ Kuşeyrî, *Tasavvuf İlmine Dâir Kuşeyrî Risâlesi* (İstanbul: Dergah Yayınları 2014), 406.

²⁴⁷ Hücvirî, *Hakikat Bilgisi Keşfü'l Mahcûb* (İstanbul: Dergah Yayınları 2014), 369.

²⁴⁸ Ernst, *Ruzbihan Baqli on Love as Essential Desire* (Bern, Berlin, Frankfurt/ New York, Paris, Wien: Peter Lang Publication 1992), 187.

²⁴⁹ İbn Arabî, *Aşk Risâlesi* (İstanbul: Litera Yayıncılık 2016), 36.

²⁵⁰ İbn Arabî, *İlâhî Aşk* (İstanbul: İnsan Yayınları 2017), 35.

²⁵¹ Mevlânâ Celâleddin Rûmî, *Rübâiler* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları 2014), 47.

²⁵² Ayverdi vd., *Ken'ân Rifâi ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, 2009, 485. (Eserin ilk basım yılı 1951'dir.)

Ona göre aşk, cismin arzularını ve hayvânî duyguları, hayvânî rûhu mahveder.²⁵³ Sâmiha Ayverdi ise, aşkı şu sözleriyle anlatmaktadır: “Arıtıcı ve öğretici aşk, tek ve hakîkî fâtihi! O, hangi kalbi istîlâ etmişse, artık orada kendisinden başka şeyin mevcûdiyetine yer yoktur. Evvelce kalp diyârında derebeylik eden beşerî ihtiras ve zaafılar, artık orada tutunamaz.”²⁵⁴ Sargut, eserlerinde aşkı, cihânî yaratan kuvvet olarak tanımlar. Aşk öyle bir öz ki, mahlûkun iç yüzünü, ruhunu gammazlar. O, sonsuzluk, cephesizlik vasıflarını hâiz bir mânâ kudretidir ve her türlü bilişten, görüşten, düşünüş ve öğretişten münezzehtir. Aşk, kendinden gizli ve kendine âşık yegâne hakîkattir. O, var olan ve var eden, asla ortaklık kabul etmeyen tek varlıktır.²⁵⁵ Ona göre, “Aşk, Allah’ın sıfatıdır.”²⁵⁶ İnsanı tekâmül ettiren esas budur ve tekâmülün nihâyeti yine ona rücûdur. Aynen dâirenin bitiş noktasının aynı zamanda onun başlangıç noktası olduğu gibi.²⁵⁷ Bu ifâdelerinden, Meşkûre Sargut’un, mürşidlerinin öğretilerini, yetiştiği geleneğe göre benzeri yorumlarıyla devam ettirdiği görülmektedir.

3.4.2.2. Tevhid

H. 1. ve 2. (M. 700-800) yüzyıllarda yaşayan sûfilerin tevhîdle ilgili yorumları, o dönemin zahidleri ve âbidlerinin yorumlarıyla benzerlik göstermektedir.²⁵⁸ Bu dönemde daha zâhidâne hayat yaşayan sûfiler, ibâdete daha fazla yönelerek, ibâdetin tevhîd inancının göstergesi olduğunu kabul etmişlerdir. İnsan, ibâdetleri ile nefsinin arzularına kul olmaktan kurtulur, nîmete değil nîmeti verene kul olur.²⁵⁹ Tasavvufî anlamdaki tevhîd, hicri 3. (M. 900) yüzyıldan itibaren açıklık kazanmıştır. Bu dönemde sûfiler, fenâ, cem, yakîn, muhabbet gibi kavramlarla dolaylı bir şekilde tevhîdi anlatmaktaydı. Sülemî’nin bildirdiğine göre, tevhîd

²⁵³ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 294. (Eserin ilk basım yılı 1992’dir.)

²⁵⁴ Sâmiha Ayverdi, *Batmayan Gün* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı 2012), 291. (Eserin ilk basım yılı 1939’dur.)

²⁵⁵ VEÖA, Meşkûre Sargut’un henüz yayınlanmamış *Uluköy Yolları* isimli romanı.

²⁵⁶ Sargut, *Mevlânâ Diyor ki*, 34.

²⁵⁷ *age*, 12.

²⁵⁸ Süleyman Uludağ, “Tevhîd”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2012, 41:21.

²⁵⁹ İbrahim Işıtan, “Sûfilerin Tevhîd Anlayışı ve Boyutları”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2017, 6:3214.

diliyle ilgili ilk görüş bildiren sûfî, Bağdat'ta Serî es-Sakatî'dir. Daha sonra onun talebelerinden Cüneyd Bağdâdî bu konuyu geniş bir şekilde ele almıştır.²⁶⁰

Cüneyd Bağdâdî, farklı mertebelerde tevhîdi anlattıktan sonra özel anlamda tevhîdi yâni tevhîd-i sûfîyye'yi şu şekilde tanımlar: “Tevhîd, her türlü belirtinin yok olması ve her çeşit bilginin gömülüp gitmesi ve Allah Teâlâ'nın ezeldeki gibi olmasıdır.”²⁶¹ Şiblî'ye tevhîd'in ne olduğu sorulduğunda, “tevhîde kelimelerle cevâp veren kimse dinden çıkar demiştir.”²⁶² Kuşeyrî, sûfîlerin üç tür tevhîd anlayışı olduğundan bahseder. Buna göre, bunlardan birincisi, Hakk'ın Hakk için tevhîdidir. Burada Allah kendisinin bir olduğunu bilir ve Ben Vâhidim diye haber verir. İkincisi, Hakk'ın halk için tevhîdidir. Burada Allah kulunu muvâhid ilan eder ve kulun tevhîdini yaratır. Üçüncüsü, halkın Hakk için tevhîdidir. Burada halk, Allah bir'dir der ve O'nun vâhid olduğunu haber verir.²⁶³ Hücvirî'ye göre tevhîdin hakîkati, bir şeyin birliğine o şeyin birliği hakkında sıhhatli bir ilimle hükmetmektir.²⁶⁴ Gazzâlî'ye göre, tevhîd, tevekkülün temelidir.²⁶⁵ İbn Arabî tevhîdi, “senin kendinden, ondan , âlemden ve fenâdan geçendir”²⁶⁶ şeklinde târif eder. Mevlânâ tevhîdi şu mısralarla anlatır: “Bizlerin varlığı senin ihsânındır, senin îcadındır. Yokluğa varlık lezzetini tattırıp, onu ezelde kendine âşık etmişsin.”²⁶⁷ Ken'ân Rifâî'ye göre, “Hakikat nazariyle nereye baksan, ancak birlikten başka bir şey göremezsin. Bütün kesret âlemi, vazifesini yerine getirmek için yaratılmış birer âletten ibarettir. Kudret, kuvvet, fiil, havl, herşey Allah'tandır: Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm.”²⁶⁸ Sâmiha Ayverdi birliği ucu ateşle yakılan dal örneği ile açıklamaktadır: “Birlik bu dünya içinde nasıl görülür, deme. Bir dalı alıp ucunu ateşle yaktıktan sonra süratle çevirsen, onu yuvarlak görürsün. Çubuğun çabuk çabuk hareketinden, şeklin nokta olduğunu, göz fark edemeyerek aldanır.

²⁶⁰ Uludağ, “Tevhîd”, 2012, 21.

²⁶¹ Süleyman Uludağ, *Cüneyd-i Bağdâdî* (Ankara: Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları 2014), 137.

²⁶² Suad el-Hakîm, *Yirmi Birinci Yüzyılda İhyâü Ulûmi'd-Dîn: İmam Gazzâlî* (İstanbul: Nefes Yayınevi 2015), 406.

²⁶³ Kuşeyrî, *Tasavvuf İlmîne Dâir Kuşeyrî Risâlesi*, 2014, 386-387.

²⁶⁴ Hücvirî, *Hakikat Bilgisi Keşfü'l Mahcûb*, 2014, 342.

²⁶⁵ Uludağ, “Tevhîd”, 2012, 21.

²⁶⁶ Suad el-Hakîm, *İbnü'l Arabî Sözlüğü* (İstanbul: Kabalcı Yayınları 2005), 623.

²⁶⁷ H. Hüseyin Tunçbilek, “Mevlânâ'da Vahdet-i Vücûd Telâkkisi”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2007, 57.

²⁶⁸ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 490.

Binâenaleyh biri iki gören şaşı da, yaratılmış olanların sûret dâiresinde çeşit çeşit görünüşlerle tezâhür eden birlik noktasının ayrı ayrı vücutları olduğunu zanneder. Halbuki bütün bu görülen çokluk, görücü göz için mevhum ateş dâiresi gibidir. Gördüğünüz sûretler ise hakîkate îtibârîdir, hayâlidir.”²⁶⁹ Meşkûre Sargut, tevhîdi anlatırken “*vahdette kesret*” kavramına sıkça değinir. Ona göre, “çokluğa” ev sahipliği yapan bu dünya yâni kesret âlemi aslında vahdetin başı sonu görünmeyen tecellîsine karşı tutulmuş bir ayna mesâbesindedir. Kesret âlemini “madde âlemi” şeklinde de tanımlayarak maddeyi ruhdan ayrı görmenin doğru olmadığına işâret eder. Madde ruhdan dolayı âşîkardır, ruh ise maddeden dolayı zâhir olmuştur. Bu iki kavram birbirinden ayrı düşünülemez, biri olmadan diğeri bilinemez. Hüsn-i mutlak olan Allah, parlak bir ayna mesâbesinde olan bu kesret âleminden, kâinat manzûmesinden ve merâtîp silsilesinden kendi güzelliğini müşâhede etmektedir. O, kesretini takip ederek yine Zât’ının had hudûd bilmeyen sonsuzluğunda karar kılmaktadır.²⁷⁰

Bu yorumlarından, Meşkûre Sargut’un tevhid konusundaki görüşlerinin gelenekle, özellikle de mürşidleri Ken’ân Rifâî ve Sâmiha Ayverdi ile benzerlik gösterdiği gözlemlenmektedir.

3.4.2.3. İnsân-ı Kâmil

İnsân-ı kâmil kavramı, felsefe târihinde kökleri çok gerilere giden "küçük âlem" (mikrokozmoz) ve "büyük âlem" (makrokozmoz) düşüncesiyle bağlantılıdır. Eski kültürlerde insanla âlem arasında bir münâsebet görülmüş, birinde bulunan özelliklerin en azından bir kısmının diğesinde de bulunduğu inanılmıştır. Bu kavram tasavvuf literatürüne İbn Arabî vasıtasıyla geçmiştir.²⁷¹

Birçok âyet ve hadisler de insân-ı kâmil düşüncesinin gelişiminde önemli rol oynamıştır. Âdem’in halîfelik makamında bulunduğu (Bakara 2/30), kendisine esmânın öğretildiği (Bakara 2/31), insanın “*ahsen-i takvîm*” üzere yaratıldığı (Tîn 95/4), göklerde ve yerde olan her şeyin onun emrine verildiği (Câsiye 45/13), onun emâneti yüklendiği (Ahzab 33/72) şeklindeki âyetler bu anlayışı güçlendirmektedir.

²⁶⁹ Ayverdi, *Batmayan Gün*, 2012, 288-289.

²⁷⁰ Sargut, *Mevlânâ Diyor ki*, 8-9.

²⁷¹ Mehmet S.Aydın, “İnsân-ı Kâmil”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2000, 22:330-331.

Allah'ın Âdem'i kendi sûretinde yaratması ve Hz. Muhammed olmasaydı evrenin yaratılmamış olacağı da bu düşünceyi destekleyen hadislerdendir.²⁷²

Tasavvuf tarihinde, sûflerin yapmış oldukları insân-ı kâmil tanımlarından bazıları şu şekildedir; İbn Arabî'ye göre, "Allah'a halifelik, insân-ı kâmil için geçerli olabilir. Bu nedenle Allah, onun görünür sûretini âlemin hakikat ve sûretlerinden; görünmeyen sûretini ise kendi sûretine göre yaratmıştır."²⁷³ Cîlî'ye göre, gerçek insân-ı kâmil Hz. Muhammed (s.a.v)'dir. O, Peygamberlerin ve velîlerin en kâmil olanıdır. Diğer kâmiller arasında ise dereceler mevcuttur. Bâzıları kâmil, bâzıları daha kâmidir.²⁷⁴ Neseî, kâmil insanı şerîatte, tarîkate ve hakîkate tam olan insan olarak tanımlar. Buna göre, onun, iyi ahlâkı, iyi sözleri, iyi hareketleri ve bilgisi tamdır.²⁷⁵ Erzurumlu İbrahim Hakkı kâmil insanı, elinde şerîat bayrağını tutan, sevgi tahtının üzerinde oturan, kafasında mârifet tacını taşıyan ulu bir sultandır. O, bütün âlemi kendi emrinde ve kendisine hizmet edici bilendir, sözleriyle anlatır.²⁷⁶ Ken'ân Rifâî'ye göre kâmil insan, kemâlini bulan, Hak'la Hak olan, kendini ortadan kaldırıp Hak'ın elçisi olan ve bu rütbenin kendisine Cenâb-ı Hak tarafından verildiği kimsedir.²⁷⁷ Sâmiha Ayverdi, "kâmil insan kimdir?" sorusuna şu cevabı vermektedir: "Ya kâmil insan kimdir? Alâmeti, işâreti nedir? dersek, kemâli ile aczini bilip, varlığını, benliğini "Bâkî"nin yolunda aşk ateşi ile yakıp nefsinin esâretinden kurtulup hürriyet sınırlarını atlamış kimsedir, demek lâzım gelmez mi?"²⁷⁸ Meşkûre Sargut'a göre, kâmil insan ve ney arasında zâhiren olduğu gibi bâtinen de benzerlikler mevcuttur. Buna göre, ney önce kâmil iken birçok istihâleler geçirerek içi tamâmen boşaltılmıştır. İçi boşalmış ve üzerinde yedi delik açılmış neyin terennüm ettiği nağmeler onu üfleyen nîdâsıdır. Kâmil insanın derûnuysa Allah'tan gayrı her şeyden boşalmıştır. Nefsinin başı "lâ" kılıcıyla kesilmiş onda "illallah" tecellî etmiştir. Neyin üzerinde açılan yedi deliğin yâni

²⁷² S. Aydın, "İnsân-ı Kâmil", 2000, 22:330.

²⁷³ El-Hakîm, *İbnü'l Arabî Sözlüğü*, 2005, 371.

²⁷⁴ Abdülkerim b. İbrahim el-Cîlî, *Günümüz İnsanına İnsân-ı Kâmil* (İstanbul: Kurtuba Kitap 2011), 2:224.

²⁷⁵ Azizüddin Neseî, *Tasavvufta İnsan Meselesi: İnsân-ı Kâmil* (İstanbul: Dergah Yayınları 2015), 18.

²⁷⁶ Erzurumlu İbrahim Hakkı, *İnsân-ı Kâmil* (İstanbul: Hisar Yayınevi), 12.

²⁷⁷ Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 518.

²⁷⁸ Ayverdi, *Bir Dünyâdan Bir Dünyâya*, 2012, 94-95. (Eserin ilk basım yılı 1974'tür.)

neyin perdelerinin kâmil insandaki karşılığı makamlardır.²⁷⁹ Kâmil insandan tecellî edenin yâni ondan üfleyenin Hakk olduğunu Sargut, kâmil insanın dilinden şu sözlerle ifâde eder:

“O der ki: Ruhum muhabbet nuru nefhasıyla tasfiye olundu, irademin eli hidayet gerdanına gerdanlık oldu. Allah’a çok şükür her ne kadar bekasız meskenden ve vefasız hemdemden ayrıldım, ama bâki olan yâr ile dudak dudağayım.”²⁸⁰

Sonuç olarak, Sargut’a göre, kâmil insan, kendine ait bir varlığı olmayan kimsedir. O, Hakk’ın tecellîgâhıdır. Sargut’un yorumlarına bakıldığında, onun kâmil insanla ilgili görüşlerinin de gelenekle uyumlu olduğu ve irşadının kaynaklarından aldığı özü kendine has üslubuyla sürdürdüğü belirgindir.

3.4.3. Meşkûre Sargut’un Eserlerinde İsmi Geçen Tasavvuf Klasikleri ve Batılı Düşünürler

Meşkûre Sargut’un eserlerinde yararlandığı kaynakların başında Ken’ân Rifâî ve onun eserleri gelir. Ancak o, klasik dönem sûfileri ve batılı düşünürlerin yorumlarından da faydalanmıştır. Eserlerinde, Cüneyd Bağdâdî, Şiblî, Ahmed er-Rifâî, İbn Arabî, Mevlânâ gibi sûfilerin, Sokrat, Aristo, Mark Orel, Epiktet, Pasteur gibi batılı düşünürlerin isimlerine ve onların fikirlerine atıfta bulunur. Bu isimleri, Ken’ân Rifâî ve Sâmîha Ayverdi’nin de eserlerinde ele aldığını görmekteyiz. Yazarların kimi zaman eserlerinde aynı alıntılar yaptıkları dikkat çekmektedir. Örnek olarak, yukarıda da belirttiğimiz gibi Mevlânâ’nın birçok beytini, Epiktet’in “Sen bir çömlek seviyorsan çömlek seviyorum de, kırıldığı zaman acımazsın”²⁸¹ sözünü, Pasteur ile ilgili, “Bir gün zâtın biri Pasteur’e sormuş: Bu güne kadar bizim için tamâmiyle meçhul olan sonsuz küçük mahlûkât âlemini keşfettiniz. Bu görünmeyen âlemin ufukları hududu içinde araştırmalarda buldukça kim bilir ne kadar zevk duyuyorsunuzdur? demiş. O büyük dâhinin verdiği cevap şudur: Bana ne ölçüde zevk duyduğumu sormayınız. Bilâkis, bu âlem içinde her adım attıkça, cehaletimin derecesini anlayarak daha ziyâde mahcup oluyorum. Görüyorum ki dört bir tarafımızı gizli şeyler sarmıştır.”²⁸² menkıbesini gösterebiliriz.

²⁷⁹ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 7-8.

²⁸⁰ Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 8.

²⁸¹ Ayverdi, *Batmayan Gün*, 2012, 285; Sargut, *Duygulu Gönüllere Hitap*, 1950, 23.

²⁸² Rifâî, *Sohbetler*, 2009, 445; Ayverdi, *Mülâkatlar*, 2005, 69, Sargut, *Ârifler Bahçesi’nden*, 1993, 64-65.

Sonuç olarak, Meşkûre Sargut'un eserlerindeki temel kaynak Ken'ân Rifâî'dir. Sargut'un eserlerindeki konuların, isimlerin Ken'ân Rifâî'nin ve Sâmiha Ayverdi'nin eserlerinde de ele alınışı onun geleneksel bir şekilde irşad silsilesinin devamlılığının göstergesidir.

4. SONUÇ

Bu araştırma, Meşkûre Sargut hakkında yapılmış ilk incelemedir. Kendisi mânevî yolunun temsilcileri çoğunlukla kadın olan Ken'ân Rifâî'nin mürîdelerindedir. Meşkûre Sargut'un hayatı ve eserleriyle ilgili yapmış olduğumuz çalışmamız, Ken'ân Rifâî'nin bir mürşid olarak irşadı ve mânevî yolundaki terbiye yöntemleri hakkında sistemli bir şekilde veri sunmaktadır. İlk defa burada, Sargut'un gazete ve dergi yazılarının tamamı taranarak, içerikleri derinlemesine okunarak tahlil edilmiştir. Onun Mesnevî beyitlerine yaptığı açıklamalar karşılaştırmalı olarak detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Meşkûre Sargut yaşadığı dönemin önde gelen kalemleriyle beraber, süreli yayınlarda dînî ve tasavvufî hayatın baskılandığı bir zamanda yayınladığı yazılarında mürşidinden öğrendiklerini kendi süzgecinden geçirerek aktarmıştır. Ken'ân Rifâî'nin “inan!” demeyen, “düşün!” diyen irşad anlayışını bu şekilde canlandıran Sargut, Cumhuriyete geçiş sürecinin sancılı günlerinde gününün kanun ve hukuku çerçevesinde güzel ahlâkın yaşanan hali olan tasavvufun dünyaya bakışını anlatmaktan çekinmemiş ve kaçınmamıştır. Yetiştirdiği öğrencileriyle, yazdığı eserleriyle yaşadığı zamana etki eden bir sûfi kadındır.

Araştırmamız netîcesinde, Meşkûre Sargut'un, çocukluğundan vefâtına kadar, mürşidi Ken'ân Rifâî'den ve Sâmiha Ayverdi'den aldığı mânevî eğitimi yine mürşidlerinde gördüğü gibi hayatına uygulayarak yaşadığını talebelerinin şهادetiyle öğrendik.

Meşkûre Sargut'un eserlerindeki bilginin ve tefekkürün ana kaynağının Ken'ân Rifâî olduğunu tespit ettik. Sargut'un eserlerinde ele aldığı konular ve isimlerle Ken'ân Rifâî'nin ve Sâmiha Ayverdi'nin kitaplarında da karşılaşılmaktadır. Bu cihetten de bir devamlılık söz konusudur.

Kendisine dua vazîfesi Sâmiha Ayverdi tarafından verilen Meşkûre Sargut, mürşidlerinin ona verdiği vazîfeleri sadece uygulamakla kalmamış; evvelce değinildiği üzere, onların hallerini yaşamıştır.

Kaynaklar

Ali Kemâl Belviranlı Biyografisi, <http://www.biyografya.com/biyografi/3267>, e.t: 07.05.2018.

Ankaravî, İsmail Rûsûhî, *Şerh-i Kebîr-i Ankaravî Ber Meşnevî-i M'anevî-i Mevlevî*, Çev: İsmet Settarzâde, Tehran: Arjeng Yayınları, 1970.

Ayverdi, Sâmiha; Araz, Nezihe; Erol, Safiye; Huri, Sofi, *Ken'ân Rifâat ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 6, 2009.

Ayverdi, Sâmiha, *Batmayan Gün*, Baskı: 7, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2012.

---, *Bir Dünyâdan Bir Dünyâya*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2012.

---, *İthafatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 2, 2016.

---, *Mülâkatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2005.

---, *O da Bana Kalsın Röportajlar, Anketler*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 2, 2014.

---, *Yaşayan Ölü*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2012.

Banarlı, Nihad Sâmi, *Türkçenin Sırları*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 54, 2017.

Başgil, Ali Fuad, *27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri*, İstanbul: Kubbealtı Yayınevi, 2014.

Can, Şefik, *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi*, I, Tercüme ve Şerh: Şefik Can, İstanbul: Ötüken Yayınevi, 2016.

Can, Şefik, *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi*, VI, Tercüme ve Şerh: Şefik Can, İstanbul: Ötüken Yayınevi, 2016.

Cebecioğlu, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: Otto Yayınları, 2014.

Ceyhan, Semih, “Şemseddin Yeşil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2013, 43:491.

Demirci, Mehmet, “Ken’ân Rifâi’nin Hayatı ve Şahsiyeti”, Rahmet Kapısı Uluslararası Kenan Rifai Sempozyumu, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2015.

Doğan, Müge, “Analık Vasfı Dünyadaki Vasıfların En Yücesidir: Cemâlnur Sargut ile Söyleşi”, *Her Nefes Dergisi*, 2014, Şubat, 53, <https://akademi.nefesyayinevi.com/her-nefes-dergisi-53-sayi-subat-2014-anne/> e.t 27.12.2018.

el-Cîfî, Abdülkerim b. İbrahim, *Günümüz İnsanına İnsân-ı Kâmil*, 2, Baskı: 2, Haz: Hamza Kılıç, İstanbul: Kurtuba Kitap, 2011.

el-Hakîm, Suad, *İbnü’l Arabî Sözlüğü*, Çeviren: Ekrem Demirli, İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2005.

---, *Yirmi Birinci Yüzyılda İhyâü Ulûmi’d-Dîn: İmam Gazzâlî*, Çev: Yonis İnanç, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2015.

Gölpınarlı, Abdülbâki, *Mesnevî Şerhi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, I, 1973.

Güner Zülfikar, F. Cangüzel, “Ken’ân Rifâi Hazretleri’nin (1867-1950) Mürşidliği ve Mürebbiliği”, *Rahmet Kapısı Uluslararası Kenan Rifai Sempozyumu*, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2015.

Hücvirî, *Hakikat Bilgisi Keşfü’l Mahcûb*, Haz: Süleyman Uludağ, Baskı: 4, İstanbul: Dergah Yayınları, 2014.

Işıtan, İbrahim, “Sûfîlerin Tevhîd Anlayışı ve Boyutları”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2017, 6, 5.

İbn Arabî, *Aşk Risâlesi*, Çev: Ekrem Demirli, Baskı: 3, İstanbul: Litera Yayıncılık, 2016.

---, *İlâhî Aşk*, Çev: Mahmut Kanık, Baskı: 19, İstanbul: İnsan Yayınları, 2017.

İbrahim Hakkı, Erzurumlu, *İnsân-ı Kâmil*, Haz: Mevlüt Karaca, İstanbul: Hisar Yayınevi. (Basım Târihi Eserde Mevcut Değildir).

İslâmî Dergiler Projesi, İslâmiyet Gazetesi, <http://katalog.idp.org.tr/dergiler/99/islamiyet>, e.t 03. 03. 2019.

Kara, İsmail, *Cumhuriyet Türkiyesinde Bir Mesele Olarak İslâm 1*, Baskı: 7, İstanbul: Dergah Yayınları, 2016.

Kara, Mustafa, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2014.

Kayahan, Nazlı; Taş, Neşe; Celep, Yavuz; Livatyalı, Hümeysra; Güldütuna, Dilek; Arslan, Ebru; Kulaksız Taşçı, Nesligül; Ernst, Carl; Ernst, Judy; Thaver, Tahseen; Safi, Omid; Bigelow, Anna; Saika, Yasmin, “Meşkûre Sargut”, *Her Nefes Dergisi*, Mart, 2013, 42, https://issuu.com/hernefes/docs/her-nefes-dergisi_mart_2013 e.t 10.05.2018.

Kelebâzi, *Doğuş Devrinde Tasavvuf Ta'arruf*, Haz: Süleyman Uludağ, Baskı: 3, İstanbul: Dergah Yayınları, 2013.

Keskin, Yusuf Ziya, “Demokrat Parti İktidârı ve Günümüze Yansımaları”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, V, 1.

Kılıç, Rüya, *Osmanlıdan Cumhuriyete Sufi Geleneğın Taşıyıcıları*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2000.

Çumşei, Hüseyin Muhyiddin İlahî, *365 Rûz Ba Mevlevî*, Baskı: 15, Tehran: Suhen, 2018.

Kuşeyrî, Abdülkerîm, *Tasavvuf İlmine Dâir Kuşeyrî Risâlesi*, Baskı: 7, Haz: Süleyman Uludağ, İstanbul: Dergah Yayınları, 2014.

Muslu, Ramazan, “Seyr u Sülûk Metotları”, *Tasavvuf El Kitabı*, Ed: Kadir Özköse, Ankara: Grafiker Yayınları, 2015.

Nesefî, Azizüddin, *Tasavvufta İnsan Meselesi: İnsân-ı Kâmil*, Çev: Mehmet Kanar, Baskı: 3, İstanbul: Dergah Yayınları, 2015.

Ortaylı, İlber, *Türkiyenin Yakın Tarihi*, Baskı: 25, İstanbul: Timaş Yayınları, 2017.
Özcan, Zeynep, *İnönü Dönemi Dîni Hayat*, İstanbul: Dem Yayınları, 2015.

Rifâî, Ken'ân, *Sohbetler*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 3, 2009.

---, *Şerhli Mesnevî-i Şerîf*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, Baskı: 3, 2009.

Rûmî, Mevlânâ Celâleddin, *Rübâîler*, Haz: Halil İbrahim Sarıoğlu, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2014.

Sargut, Cemalnur; Sargut Kulaksız, Asuman, *Dr. Ömer Faruk Sargut Hakkında*, İstanbul: Özal Matbaası, 1991.

Sargut, Meşkûre, *Arifler Bahçesi'nden*, İstanbul: Seyran Yayınları, 1993.

---, *Duygulu Gönüllere Hitap*, İstanbul: Adil Ceylan Matbaası, 1950.

---, *Gönülden Gönüle*, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2014.

---, *Hak ve Halk Yolunda Mevlana*, Konya: Azim Yayınları, 1958.

---, *Mevlânâ Diyor ki*, İstanbul: İstanbul Yayınevi Matbaası. (Bu Eserin Basım Târihi Mevcut Değildir).

S.Aydın, Mehmet, “İnsân-ı Kâmil”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2000, 22:330-331.

Surûş, Abdülkerim, “Tefsîr-i Cedîdî Ez Do Beyt-i İbtidâiyî-i Meşnevî-i Mevlânâ” <https://www.youtube.com/watch?v=emz9f3a-07Y&t=167s> e.t. 21 Eylül 2018.

Şensoy, Sedat, “Şerh”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2010, 38:555.

Tahrallı, Mustafa, “Ken’ân Rifâî”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2002, 25:254.

Taş, Edibe, “Bir Cumhûriyet Dönemi Sûfisi: Muhammed Şemseddin Yeşil’in Tasavvuf Anlayışı”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.

Tunçbilek, H. Hüseyin, “Mevlânâ’da Vahdet-i Vücûd Telâkkisi”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18, 2007.

Turan, Şerafettin, *Türk Devrimi Tarihi/III, Yeni Türkiye'nin Oluşumu*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1995.

---, *Türk Devrim Tarihi/IV, Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye*, Birinci Bölüm, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1999.

Uluant, Zeynep, “Samiha Ayverdi”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2016, EK-1:151-152.

Uludağ, Süleyman, “Edep”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1994, 10:514.

---, “Gaflet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1996, 13:283-284.

---, “Nefis”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2006, 32:527-528.

---, “Tevhîd”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2012, 41:21.

---, *Cüneyd-i Bağdâdî*, Ankara: Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, 2014.

Yalçınkaya, Arzu Eylül, “Meşkûre Sargut’un Cumartesi Sohbetleri İsimli Romanı”, *Meşkûre Sargut Hâtırâsına Kadın ve Tasavvuf Sempozyumu*, Üsküdar Üniversitesi, Tarih: 10. 02. 2018.

Yalsızuçanlar, Sadık, *Vefa Apartmanı*, İstanbul: Profil Yayınevi, 2017.

Yetiş, Kâzım, “Meşkûre Sargut’a”, *Kubbealtı Akademi Mecmuâsı*, 177, 2016.

Yusuf Turan Günaydın, “İslam’ın Nuru Dergisi Tarihçesi (1951-1953) ve Tasavvuf Alanına Katkısı Üzerine Bir İnceleme”, *“İslam’ı Uyandırmak” Çok Partili Yaşama Geçilirken İslamcı Düşünce ve Dergiler*, Ed: Lütfi Sunar, İlmi Etüdler Derneği, II, 2018.

Yüksel, Aysel, *Sır Kâtibi: Sâmîha Ayverdi ile 36 yıl*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2018.

W. Ernst, Carl, *Ruzbihan Baqli on Love as Essential Desire*, Bern, Berlin, Frankfurt/ New York, Paris, Wien: Peter Lang Publication, 1992.

Meşkûre Sargut’un Yayımlanmamış Eserleri

Cumartesi Sohbetleri Romanı

Uluköy Yolları Romanı

Meşkûre Sargut'un Video Arşivi

İnci Birol Video Arşivi, Meşkûre Sargut'un Anadolu Hisarı Sohbeti, Tarih: 22.12.2006.

---, Meşkûre Sargut'un Kadıköy Sohbeti, Tarih: 16.12.2006.

---, Meşkûre Sargut'un Kadıköy Sohbeti, Tarih: 25. 11. 2006.

Sargut, Meşkûre, <https://www.youtube.com/watch?v=5feGLO3YRqg&t=1165s>
e.t: 10 Mayıs 2018.

Mülâkatlar

Aya, Mavişen, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 20 Eylül 2017.

Birol, A. İnci, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 1 Şubat 2018.

Büyükarda, Ünal ve Büyükarda, Muallâ, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 20 Aralık 2017.

Güç, Kerim, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 18 Ekim 2017.

Karslıoğlu, Arzu, *Meşkûre Sargut*, 23 Şubat 2019. (Sorular E-mail Üzerinden Cevaplanmıştır)

Kayahan, Nazlı, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 18 Ekim 2017. (Sorular E-mail Üzerinden Cevaplanmıştır)

Kulaksız Taşçı, Nesligül, *Meşkûre Sargut*, 16 Ağustos 2017. (Sorular E-mail Üzerinden Cevaplanmıştır)

Livatyalı, Hümeyrâ, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 29 Ocak 2018.

Ömürlü, Vasfi Emre, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 20 Ekim 2017.

Pasinli, Seval, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 23 Ocak 2018.

Sargut Kulaksız, Âsuman, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 15 Ağustos 2017.

Sargut, Cemalnur, *Meşkûre Sargut*, İstanbul, 22 Şubat 2019.

Ekler

Fotoğraflar

EK-1 Meşkûre Sargut

EK-2 Meşkûre Sargut'un Annesi Şâdiye Hanım ve Babası Remzi Bey

EK-3 Meşkûre Sargut, Mürşidi Ken'ân Rifâî ve Eşi Dr. Ömer Faruk Sargut

EK-4 Meşkûre Sargut, Eşi Dr. Ömer Faruk Sargut ve Kızları, Safiye, Cemalnur ve Âsuman ile Birlikte

EK-5 Başbakan Adnan Menderes ile Dr. Ömer Fâruk Sargut

EK-6 Meşkûre Sargut ve Eşi Dr. Ömer Fâruk Sargut

EK-7 Meşkûre Sargut'un Sonradan Müslüman Olan Talebesi Şeli'ye Namaz Hakkında Yazmış Olduğu Bir Mektup

10.12.1983

Sevgili Şeli,

23 Kasım târihli mektubunu aldım. Hemen söyleyeyim ki; senin îslâm dininde farz olan namazın mâhiyetine yaklaşış tarzını, çok beğendim. Anlayışlısın; bu anlayış, işten, derinden, mânâ âleminin özünden geliyor. Hakikat hiç bir vakit değişmez; ancak, hakikati anlamak, doz bakımından değişmektedir. Şu gerçekleri Şâhibin sana gösterdiği için ne kadar şükretsen azdır. Meselâ nefis ile mücâdele yâni nefesî bir disiplin âfâna almak; bu, dünyâdaki hayatımız için de çok faydalı... Beş vakit namaz, insanları, zorla da olsa vâhee vücûduna hizmet ettiriyor; mecbûrî spor yaptırıyor, kan deveranını sağlıyor.

Rûhî âmirî disiplininde şu gerçek var; senin de gayet iyi anladığın gibi, dünyâ hayatının gâile ve patirtîlerinden insan, beş vakit namazla, (mebûrî de olsa) kendini bir kenara çekip, kulluğunu idfâke çalışıyor. Allah'ın huzûruna çıktığını bilen kişi, Allah'ı göremese bile, Allah'ın kendisini gördüğünü düşünerek, bir hürmet hissi ile gafletten uzaklaşıyor.

Bu taklitçe, zamanla taklike, yâni bilerek ibâdete dönüştürmesi mümkün. Seni de belirttiğin gibi tekâmülde işe yarıyor.

Bütün bunlardan başka namazın mânâ ve maksadı; Âdem'le Şeytan mes'elesini her birimizin nefsinde, teorîbe edilmesidir. Şöyle ki; Âdem yaratıldığı zaman ruhlara "seede et" emri verildi ve ruhlar bu emri yerine getirdiler. Şeytan getirmedi ve şunu iddia etti: "Ben ondan üstünüm; o topraktan, ben ise ateşten yaratıldım." Şüphesiz nefsi; yâni rûaun ham hâlini, yâni zulmeti, yâni cehli, yâni celâle âit her şeyi sembolize eden Şeytan; ilme, aydınlığa, mutlak güzelliğe yâni cemâle âit herşeye baş kaldırdı, isyân etti, inkâr etti. Namaz, bu emrin yerine getirilmesinin bir ifâdesidir. Namaz, emre itaattir. Hz. Âdemden görünen Allah'ın nûru, ruhlara, âşikâr olunca ikinci seedelerini yaptılar. Bunun için her rekâtta iki seede vardır. Yâni Hz. Âdem, Cenâb-ı Hak'a, bir ayna olmuş, Yaradana isimlerini, sıfatlarını ve de zâtını (özünü) aksettirmişti. İşte seede, o tecelliyedir. Zorla da yapılsa kula kulluğunu bildiren, sâhibe itaati esreden, bir ibâdettir. Aynı zamanda Kur'an'da buyruluyor ki: "Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?" Bu âyet mücibince; zamanla bilenlerle bilmeyenleri ayıran bir mihenkittir. Yâni iman ehlini bir tarafa, Şeytan tâ ifesini diğer tarafa, seçen bir ibâdettir.

Allah'ın şânını yücelten süreleri beş vakit okuyup nefislerine duyuranlar ile, Hak'ı tanımayan, görmeyen, zikretmek istemeyen ve Hak'ı kabul etmeyenleri, açığa çıkarır. Önceleri taklitçe başlar, zamanla, onun hakikati kendini hissettirmeye koyulur.

Namaz; şükür, kabûl, itaati ve hûşû duyup kılanlar için, huzûr-ı ilâhîyi hissettiren bir ibâdet olduğundan şüphesiz meditasyona açıktır.

Peygamberimizin torunu Hz. Müseyin'i Kerbelâ'da tuzâğa düşürdükleri ve susuz bıraktıkları ve yaralayıp sonunda başını katletmeye kalktıkları zaman, îslâm'daki sabır ve tevekkülün üst derecesini kendisinde gösteren Hz. Müseyin son arzunu nedir sorusuna karşı: "Müsaade edin namaza durayım. Ben, seadede iken, siz, başımı katledin." buyurmuştur. İşte ilâhî duyguyla tam bir kaynaşma ve konsantre oluş...

Namazdaki seede, yokluğu ifâde etmektedir. Kulun (fâni (geçici) Allah'ın mâkî (kalıcı) oluşunu anlatıyor. Allahü ekber diyerek iki elin gücüs üstünde kalkışı, iki âlemi de (dünyâ ve âreti) arkaya atmayı ve sırf cemâle karşı

Yâni hiçbir menfaat duygusu taşımadan huzura varmayı öğretiyor.

Şüphesiz ki dünyâya ait hirs ve tamak olduğu gibi, âhirete âit hirs de mevcud: Cennet ümidi ve cehennem korkusu... İleri ruhlar için, bütün bunlar, bir ard niyete girmektir. İbâdet, sırf Allah için yapılmalı. Ş, sevildiğinden ve sevilmeğe lâyık olduğundan dolayı şâni yükseltilmelidir. Tabîî bu, teklâm edilmişse, elde edilebilecek bir derece.

Namaz, ayakta insanı, eğilince (rükûda) hayvanı, secde de nebat ve toprak anlatmaktadır. Hareketle vücûde gelişi ve vücûdun toprağa dönüşünü sergilemektedir. Ve rûhun aslı ile birleşmesini istemektedir ki, namazın bir ismi de mirae'dir. Bâliyorsun , mirae; Hz. Muhammed'in, Allah'a, dünyâda ikem kavuştu hâdisesidir.

Bütün bunlara rağmen Kur'an'da ibâdet kusurlarının affolunabileceği; ancak iki şeyin affolunamayacağı yazılıdır.

1- Allah'a şirk koşmak: Yâni ortak katmak, Allah'ı ikilemek, üçlemek...

2- Kul hakkı çiğnemek (insanların maddî mânevî haklarına tecâvüz etmek). Birinciyi biraz açarsak: Lâ ilâhe illallah, diyoruz. Fakat gönlümüzde nice ilâhlar sokuyoruz. Meselâ para aşkı, mal aşkı, evlâd aşkı, benlik aşkı, (beş bilirim dâvâsı) vsb gibi. İptilâ hâlinde olan tutkularımız bize, birer ilâh olmaktadır.

İkinci meselede ise; bir kulun hakkı çiğnenince, Cenâb-ı Hak, onunla hesaplaşmamızı, helâlleşmemizi istemektedir. Aksi takdirde af mümkün olmaz. (Tabîî müstesnâ durumlar vardır. Allah'ın indinde...)

Hektunun uzadı... Fakat buna sebep; eenin alıcı cihazı kuvvetli bir rûha sâhip olmandır.

Feyz ve muhabbetinin dâim olmasını dileyerek, gözlerinden öperim.

Sevgili, aziz çeli:

Evlâdlarını muhabbetle kucaklarını, saadet ve âfiyetler temennisi ile.

Meşkûre Sargut

EK-8 Meşkûre Sargut Kermeste Satış Yaparken

EK-9 Meşkûre Sargut, Sâmiha Ayverdi, İlhan Ayverdi ve A. İnci Birol ile

EK-10 Amerika`da University of North Carolina at Chapel Hill'de yaptığı konuşma sırasında arkada kızı Dr. Âsuman Sargut Kulaksız ile

EK-11 Meşkûre Sargut'un 1987 Yılında Konya'da Yapmış Olduğu Konuşmanın
Metni

1987 Feb-i Aruz da
Konya dahi
konuşma.

Aziz Hocam Ken'an Rifai Hz. Mevlâna için " şiir güzelidir, O musiki güzelidir, bilgi güzelidir, Allah güzelidir, O güzeller güzelidir." buyuruyor. Sâmiha Ayverdi ise "Hikmet, irfan ve aşk tohum gibidir. Onları sahifeler arasındaki zindandan çıkarıp günlük hayatta yaşanır ve nafakaları hâle getirmediği Mevlânalaşmak ne mümkün ? diye soruyor. Gerçekten de Aşk Pirî Mevlânayı tanımak ve onun haliyle hemhal olmak, bizce; insanlık âleminin kurtuluş çaresidir.

Şimdi Mevlânanın kalplerde kurduğu ölümsüz saltanatına küçük ve aciz parmağımızla işaret etmet istiyoruz ve bu saikle soruyoruz: Niçin Onu, herkes ve her asır seviyor? Acaba neden yedisinden yetmişine hiç bir kimse ondan eli boş dönmemiştir? Evet; neden din, mezhep, ırk farkı gözetmeksizin mecusi'si, Budisti, Hıristiyanı, Musevisi, Müslümanı, Zencisi, beyazı hep gelenler etrafını bir vefa halkası ile çeviriyor? Ve neden onun Şüle-i canı önünde pervane olurlar.

Urfî, kendine, hakikatte ise bütün insanlara hitaben: Ey Urfî! sen o derece yüksel, güzelleş ve olgunlaş ki, öldüğün vakit müslümanlar seni zemzemle yıkamak, mecusiler ise ateşte yakmak istesinler... diyor. Gerçekten de kemal, her yolun yolcusuna " O Bizdendir." dedirten hesabî bir sevgi, garezsiz, ivazsız yani menfaatsiz bir dostluk ve samimiyet aşısını elde tutmak değil midir?

İlmi, san'atı, tefekkür kabiliyet ve salahiyetinden başka Mevlânada bulduğumuz insanlık aşkına doyamıyoruz. Asırlar ellerindeki meş'aleyi birbirine devreden koşucular gibi geçtikçe, bu muhabbet meş'alesinin şölesi zamanı ve mekânı kaplıyor. Bugün doğu ve batı bu irfanın vus'atı ve inceliği önünde dize gelmiştir. Mevlânanın damarlarımıza enjekte ettiği sevgi serumu ile içimizde her yaradılmışı karşı müşfik olmanın devasını buluyoruz. Çünkü O hasta ile hasta, dertli ile üzgün ve memnun ile şad ve müsterih oluyor. Suçlunun suçundan kendi yapmış gibi mahçuptur. İnsanlarla o derece bir ve beraber ki, onların nefsanî bünyelerini, kaba ve haşın kırıcı ahlâklarını sevgi âteşi üzerinde bırakır; yumuşatıp nefis hamurunu yoğurarak o mayadan beşeriyete ruh gıdası temin eder. Bu sâretle de ele aldığı, cemiyete faydalı kılar. Ondaki neşrolan elektrik akımı, bencil nefsi sarınca, burcundan buram buram menfaat kokusu tüten varlığı yakıyor. Gayesi sevgi nûvesi üzerinde, bütün bir insanlık âleminin ruhunu düzenlemek, cemiyet bünyesinin özünü inşa etmektir. Onun kalplerde kurduğu ölümsüz saltanatının sırrı bu olsa gerek. O, hudutsuz samimiyeti, bilgisi sevgisi, vecdi, imânı ve san'atı ile insan topluluklarının nabzını elinde tutan, onlara ahenk, nizâm, şifâ sunan bir alıcı-verici cihazdır. Hudutsuz bir aşk, başı sonu olmayan bir sevgi ummanı halinde gönüllere dalga dalga çarpan Mevlânâ'nın insan oğluna en büyük armağanı onu, kendi ayıplarından utandıracak kadar müsamahalı ve anlayışlı bir muhabbet ve şefkate gark etmiş olmasıdır.

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî 1400 sene evvel beşeriyete, tevhid anlayışına dayalı Kur'an Ahlâkını getirmiş olan Allah Resûlünün peygam ve merâmını, ilâhî ve lâhuti bir vecd ve coşkunlukla dünyanın kulağına akıtmak yolunda; aşkını, imânını bilgi ve san'atını seferber etmiş müstesnalardan bir müstesnadır.

Onun içindir ki ne zaman baksak Mevlânâyı karşımızda güler yüzle görüyor, lâtif, yanık, içli sesi ile ezeli çağırışını duyuyoruz:

" Gel her ne isen gel, yüz tövbeden dönmüş isen de gel, yine gel!" Bu aşk sultanının halkı hakka davet edişidir.

Aziz Hocam Ken'an Rifai, insana lâzım olan üç güzelliği şöyle ilân ediyor.

Aşk, edep, irfan!....
Gerçekten de aşk, Allahın en büyük 10tfu ve kalbe koyduğu en asil duygudur ki ; aşka lââyık olan Allaha lââyık oluyor.
Hz. Ahmet-er Rifâi'nin " Allaha giden yolların kapılarını kalabalık gördüm, ancak yokluk kapısından içeri girdim" buyurduğu veçhile bir kimsenin nefsinin yokluk mertebesine ulaştırılan yegâne gerçek aşkıdır. Allah aşkı önce dağınık fikirleri ve dağınık hisleri arzu ve emelleri, tek noktaya toplamaya muktedirdir. Bu bakımdan âdemoğlunun hırs ve iştihasına, tamah ve şehvetine bir kalem çizer ki Hz. Mevlânâ ya " Aşktan kimin elbisesi yırtılmışsa (yâni kimin nefsinin kibri ve benliği parçalanmış sa) o kimse, hırs ve ayıp larından kurtulmuştur. sözünü söyletir. Hakkı talep etmek ; hakikate asla ve öze duyulan muhabbet ve iştiyâk olduğuna göre ; sathî hiç bir zevkin derin insanı tatmin etmeyeceği pek tabiidir. Bunun için âşık kişi, olayların cereyanına kapılan gün ve gece; Uzuntüden, mihnetten nedamet ve azaptan nafakalanmak yolunu şaşırması bir zavallı değildir ki, kayıp da olsun.

Aşk, insana vakti ve kalbi kazandırır; kalbini gerçeğe, vaktini insanî düşünüş ve hareketlere bağlar. Çünkü âşık, hakikatin *mestî* ve geçmiyen, ölme-yen o mutlak güzellik ise, âşıkın kiblesi olduğuna göre; onun nazarı içe, kalbe, derinadır. Âşık bu bakımdan hiç yanılmaz, çünkü dış yüze göre hüküm vermek itiyadında değildir. Esasen âşık ayıp gören gözünü kör etmiş ve teces-süden temizlenerek kendi haline batmış, *sırfa* dalmıştır. Koca âşık Rabia Adeviye'ye dedikodulu bir mesele hakkında sual sormuşlar, o da cevaben " Hakdan baş alamıyorum ki etraftan haber vereyim." demiş. Âşık hakikaten böylelerdir. Sevdiği bir, gördüğü bir, tapdığı birdir. Allah aşkı, âşıkın eline her türlü iptilâ ipini kesici bir hançer verir. Bu sûretle nefsin çeşitli arzularını ören ipler bir bir kesilince, nefsâni her hal süflî bir mal gibi ortaya dökülünce; nefis sermayesini tüketmiş yâni yokluk makamına ermiş olduğundan, kalp esareten kurtulup hürriyete kavuşur. Başı sonu olmayan birlik âleminin nurunu sezer ki; işte Hz.Pirin istediği irfan budur !...

Aşk sultanı Mevlânâ :

" Tu meğû mara bedan şahbar nist

Ba keriman karuğa dūşvar nist "

(Benim o yüksekliklere erişmeye haddim, hakkım yok deme; kerim olan insan-ı Kâmilin eteğine sıkı yapış, mahrum olmazsın !) buyuruyor.

İş kâmil insanı anlamakta ve onun günlüğün selâmet çizgisinden yürüyüp dünyaya gelip ve gidişin mana ve gayesini bulmaktadır.Âşık dünyaya yaradan için geldiğini ve bu zohur âleminde Allah'ı sevmek uğruna vücd bulunduğunu bilir. Ve İbrahim Hakkı Hazretleri gibi şöyle söyler:

Aşık-ı yârım anın için bu diyâra geldim
Yoksa ben deyr-i cihan içre ne kâre geldim.

Himmetim çok bulend idi ezelden hâlâ

Hoş temaşay-ı râh zulfu nigâre geldim

Aşk meydanına lââyık yok idi bir binek

Ten burakiyle revan busi kenâre geldim.

Ger bana olsaydı anda müyesser bu murad

Pes ne için şehri-i ademden bu diyâre geldim ?

Şunun için geldiğimizi Cenab-ı Hak bildirmiştir. Kuntü kenzen mahfiyen fe ahbebtü en uref.

Hadis-i Kudside; Ben gizli bir hazine idim. İstedim ki bilineyim. buyruluyor.

Şimdi biz kemâl sahibinden ne öğrenebiliriz ?

Hemen cevap vermek gerek; o hakikî aynada kendimizi buluruz, kendimizi tanımak ve biliriz. Kalbimizin saklı hazinesi bize âşıkör olur.

Biz . bizde mevcut gayp hazinesinden bihaberiz. Biz kendi hakikatimizde gafiliz. Halbuki Kur'anı Kerimde "Ruhumdan ruh Ufledim." buyrulduğu veçhile nûra mazhar olan, âdem yani insan değil mi? Cemâdata ve arza teklif edilip kaldıramıyacakları düşünce ile gönüle sunulan emanet, yani aşk, yalnız insana verilmedi mi?

İnsan, kemâî sahibinden iki türlü sukûtu tahsîl eder.

1. Lisanın susması yâni malâyaniden, dedikodudan kurtulması.

2. Kalbin susması, kalben itirazın terk edilmesi.

Evet cüz'i akıl külli aklın yaptıklarındaki hikmetleri kavrayamıya - çağından, cüz, küllu ihâta edemeyeceğinden, kalben itirazın terk edilmesi. Çünkü cüz'ün külle başkaldırması gülünçtür. Biz cahiliz; alim olan ise Allaktır.

Bir meselenin iç yüzünü bilmeyen kimsenin, ona itiraz ve isyan ye - rine, susması daha doğru olmaz mı?

Bu sukût edebe delalet etmez mi ?

Bunun için kâmil Ustadan ne öğrenebilirim diye düşünen kimseye aşkın ve edebî mânâsını ders olarak göreceği bildirilmelidir. Aşk Sul - tanı Mevlânâ

" Edep tacist ez nûr-i ilâhi
Bunuh berser birev ancaki hâki "

(Edep nurdan bir tacdır, onu başına koyduktan sonra istediğin yere git, korkma) buyuruyor.

Sözlerimizi noktalarken; bütün eserlerinde, gerçek insanın değerini görüp gösteren yüce Mevlânâyâ bir kez daha kulak verelim, O şöyle söylüyor:

Benim vücudum kabından
Hakikat denizine yol vardır.
Benim o deniz ile alış verişim vardır.
Gerçi ben bir zerreyim, fakat bende güneş gizlidir;
Ben bir katreyim, fakat bende umman gizlidir.

Hepinizi saygıyla selâmlarım.

Yüce Mevlânânın himmeti Uzerimize olsun, aziz dinliyen

lerim.

Meşkûre Sargut

EK-12 Yaptığı Sohbetlerinden Bir Kare

EK-13 Meşkûre Sargut'un Merkezefendi Mezarlığındaki Kabri

15.8. 1986

Müşürceğim!

Herkes onlar hem görürclü
cy oost yüzim senin

Kibiriyeyi «Gentranî», olan
ni kalen o lmasa--

hgh

EK 15 Meşkûre Sargut'un Ken'ân Rifâî'ye Söylemiş Olduğu ve Hâlen Ken'ân Rifâî'nin Konağındaki Odasında Asılı Bulunan Beyit

İşık Yayınları: 2

TAVASSUF DERYASINDAN BİR KATRE

GEMUHLUOĞLU Koleksiyonu

MEVLÂNÂ

Diyor ki

Yazan:

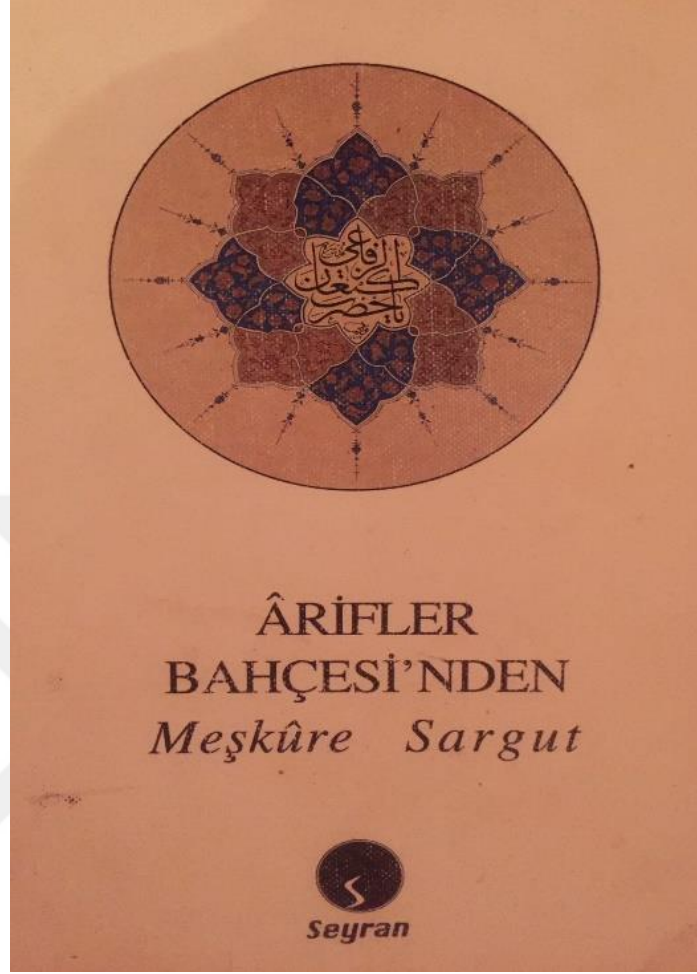
Meşkûre Sargut

Satış yeri:

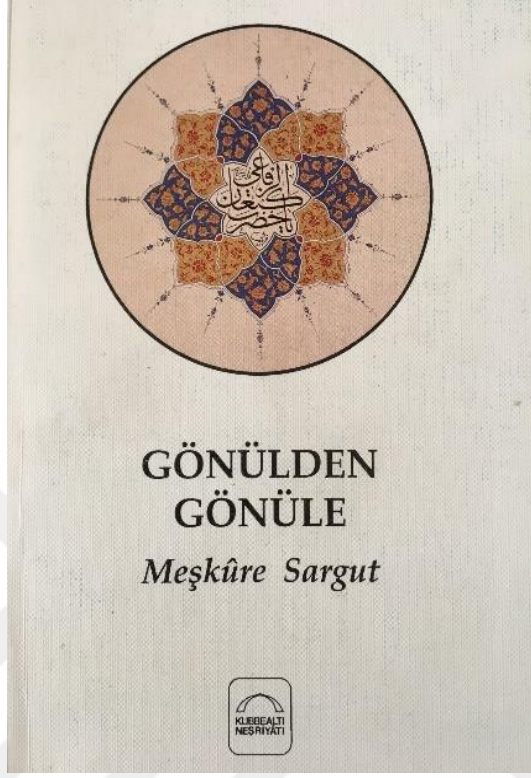
İŞIK KİTÂBEVİ

Cumhuriyet Alanı Bulca Ap. No. 5.
Posta Kutusu No. 123 - Tel.: 2395 - Konya

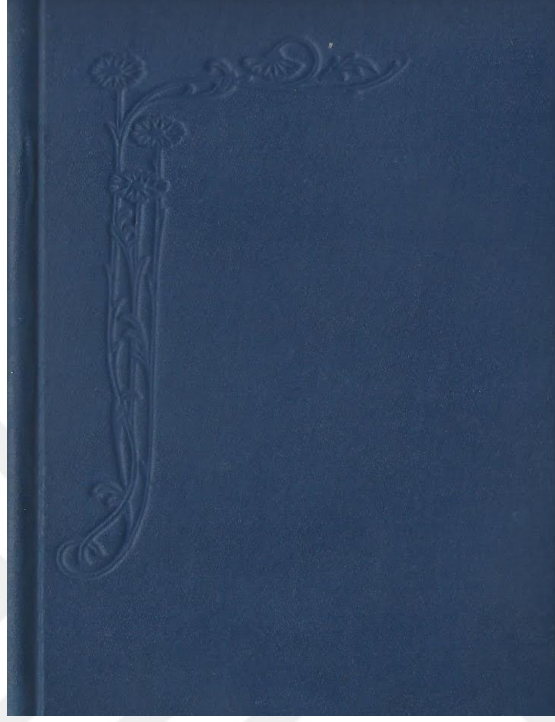
EK-17 Ârifler Bahçesi'nden İsimli Eserin İlk Baskısı

EK-18 *Gönülden Gönüle* İsimli Eserin İlk ve Son Baskısı

EK-19 Meşkûre Sargut'un Kendi El Yazısıyla *Uluköy Yolları* İsimli Romanının Yazılmış Olduğu Defter.

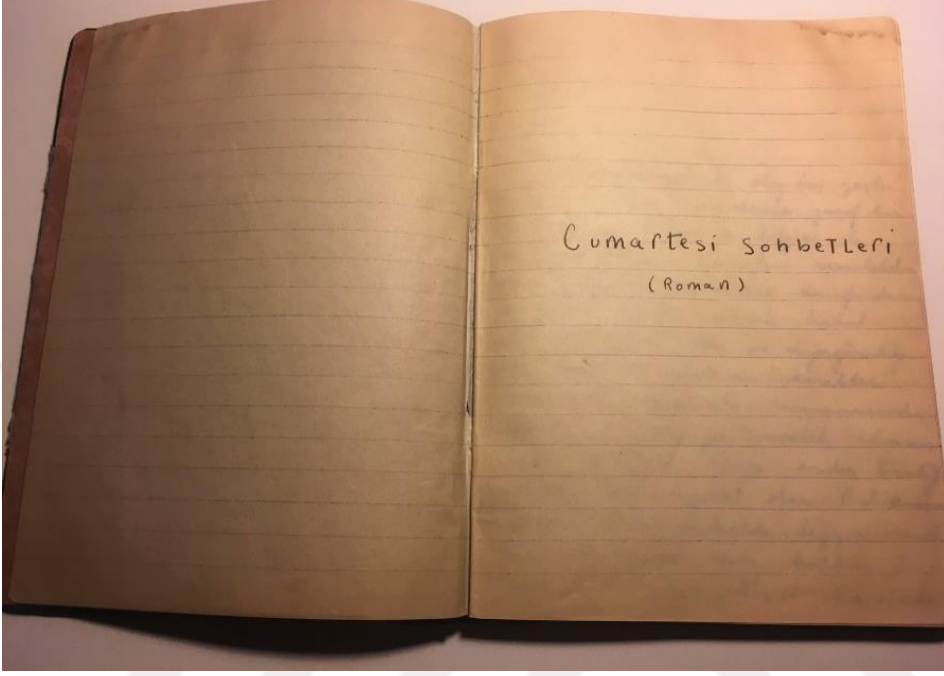

Uluköy Yolları

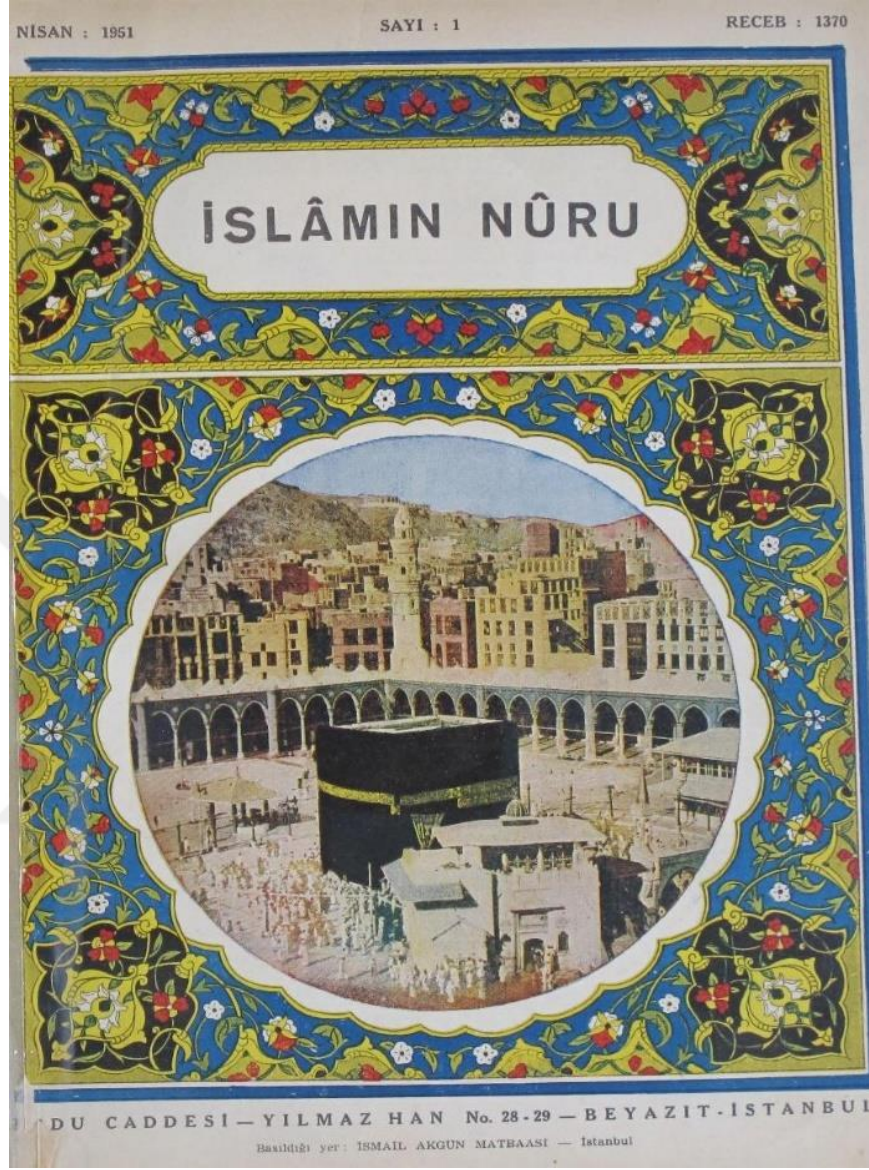
Gece yarısı saat bir ...
Genç kadın bir müddet kesik kesik
öksürdü, sonra yatağında doğrularak
titriyen elleriyle defterinin kapağını
açtı ve soluk mürekkeple yazılmış
dağınık kağıtların üzerine başını
eğdi.

[Ben, başıboş bir aşkın övüne
katihiye gönlünden davacıyım. Zira
bilmem ölçüye vurulmaz ihtirarı,
kelimeler kabına dökülmiyen şebilsiz
lisane, renksiz rengi ile bu
aşk kararğâhını vücudum kaydına
marul mukayyet edeyim? Yapamayım
rum; Zira gönlün ahilla hiç
ilişigi yok. O buyruğu bir fer-
man bilmezden alıyor, mantığın
ölçülü biçimi kabarmaya sıkar me

EK-20 Meşkûre Sargut'un Kendi El Yazısıyla *Cumartesi Sohbetleri* İsimli Romanının Yazılmış Olduğu Defter.

EK-22 *İslâmın Nûru* Dergisinin İlk Sayısının Kapak Resmi

Meşkûre Sargut'un İslâmiyet Gazetesi ve İslâmın Nûru Dergisinde Yazmış Olduğu Yazıları

EK-23 Meşkûre Sargut, Duygulu Gönüllere Hitap, *İslâmiyet* Gazetesi, 3 Ekim 1949, S. 80.

Sayfa : 4
İSLAMİYET
SAYI : 80

Yüksek ahlâk ve islâmî vazifeler

(Geren sayıdan devam)

Evlerinde kendi hesabına yağlı hallı ekmeğe koyan, sokaklarda süslü elbise giyip kurula kurula halka çalın satıp dolan sahtekarların aleyhinde söylenen, belki de sövülen sözleri o kibirli dülemiş olsalar kat'iyen pek çirkin, pek kötü olan o pis halli ihtiyar etmezler. Dellâğin bir nev'i kör şeytanın öz kardeşi olan kibirli adamlar er geç dünyada hakir olacaktırlar gibi ahirette de şeytanla arka arkaya bağlanıp yatacağılardır.

Kıymetli kelimâ-i şerif:

Peygamber Efendimiz ümmetlerine (Lâ yedhul il-cennete men kâne fi kalbihi miskal-ü zerretün min kibrin) ve (Men tekberre ve zaabullahu) yani: Kalbinde azıcık kibir bulunan bir kimsenin azap görmediği cennete giremez. Bir kimsenin kendini büyük, diğer insanların küçük görürse Cenab-ı Hak mutlaka o kimsenin hakir ve zell eder. Bir topraktan yaradılan, ölü-

ken yine bir toprağa gömülmede olan insanları bilmenki neden ve için kardeş olduklarını düşünmezler; memleketin en ağır işlerini omuzlarında taşıyan fakirlere, şeytan gibi hakaretle muamele ederler.

Fukara kalbine her kim dokunsa Dokuna sinesi Allah okuna

İSLAM KARDEŞLİĞİ: Müslümanların birbirine karşı vazifeleri çok büyük ve çok mühimdir.

Cenab-ı Hak Kur'anı mübinde (innemal mü'minune ihvetün) yani: Mü'minler hangi millete, hangi kayma mensup olurlarsa onların onların cümlesi birbirlerinin kardeşidir. Mü'minin devanlar, biri birini sever, hürmet ve muhabbetle kusur etmezler.

Kıymetli emri âli: Peygamber Efendimiz ümmetlerine (El mü'minü lî mü'mini kelbiyyan-ı ye-

Duygulu gönüllere hitab

"KEFA BILMEVTİ VAIZA,"
Resûli Ekrem Efendimiz Hazretleri Cenab-ı Ömer'e:
(Sana vaiz olarak ölüm yeter) buyurmuşlardır.

İki cihan serverinin bu açık fermanları ile bir tekâmül hamlesi olan öfün keyfiyetinin hakikat yolunda ne büyük bir nasihat-i olduğuna izah etmiş ve aynı gaye ile Hazret-i Ayye: "Ölümü düşünme yirgini kere hatırlama getirerek yaşayan kimsenin, şehâdeti rütbesine mazhar olur," diye buyurmuşlardır.

Zira, ölüm denilen o vuslat, düşünme, düşünme hasıl olan tevbihi o kimsenin, hemcinsine karşı duyduğu kin ve gıyaz ortadan kaldırmaya sebep olur.

Gün olup her türlü imkânların elden geçeceği mâtilâstı, iktidârın, şâşaman, rütbenin pek muvakkat olduğu mülahazası; hayata-i beşerî itidâl üzere seyrettirecek.

Böylece kişide nefsi ile bir mücadele vuku bulacaktır.

Beşeriyetin hakiki kurtarıcısı (Lâ ihâdet kettefekkur) diye ömrederek, insanlığın sırrını ortaya koymuştur.

Neyi tefekkür edeceğiz?
Kemalât-ı ilâhiyeyi, Rubûbiyet-i mutlakayı, âzametle tecelli ettiği saltanat-ı ilâhiyeyi. Bu tecelliyat karşısında da âczimizi.

Mevlâna Hazretleri:
(Hürem an ki âcizü hayret kütu ost, derdü âlem hüfte bahset zillü dost) buyuruyor. Mânâsı:
Ne mutlu o kimsenin ki gıdası âcz ve hayrettir, iki cihanda da dostun; yani Hazret-i insanın gölgesinde zülcelmiştir.

Meşkûre Sargut

Sure-i Necm'in tefsiri

(Baştafı 2 de)

Ey Hakikat Yolcusu!

Hiç şüphe yok ki, beşeriyet el-besidesinde bulunduğu müddette bu taksimata, bu tasarrufa bir yığın (Niçin?) suallerini soracaktır. Fakat, saltanat-ı ilâhiye senin, küçük ölçülerine giremeyeceğinden dolayı, bulunduğu mukamda olduğun müddette cevâbi alamıyacaktır.

Bununla beraber, bu hükmet-i meşkûtan anı, nâmütenâhî sana mec-hûl kılacaktır zannetme!

İşte o âhiret gününde "yevme tubbesserâir, âyetinin mânâsı zâhir olup, bütün işler, dışa çıktığı vakit, o Niçin'lerin hakikatları açık görülecek. her işin yerli yerinde olduğu anlaşılacaktır. Hakkin ef-alinde abes olmayıp, hikmetler müşâhede edilerek başlar, secedeye kapanaacaktır.

Bununla beraber, âhiret işini bu âlemde derleyip, toplayıp hesabını bitirmiş olan âşıklar, cennet-i âcileyi elde eden ârifler, Hakka nedim olan o sâdıklar, dostlar bu âlemde de bu hikmet-i ilâhiyeye âgâh olmuşlardır.

Fakat, "Allah lâilâhe illâ hüvel hayyul kayyüm, hükümet-i sühânîsinin; vakti gelmeden serâirini meydana vurmamak edeb hârici olduğundan, her nâdâna söylemişlerdir.

Esâsen o saltanat-ı ilâhiye elâf ve ibâre ile târife gelmediğinden, o tecellideki sırlar, kâli ile değil, hâl ile anlaşılacağı muhakkaktır.

(Devamı var)

Sahibi ve yazı işleri müdürü:
Nureddin EREN

ABONE ŞARTLARI:
Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:
Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No. 49 Üst kat

Abone bedellerinin idarehane adına gönderilmesi rica olunur.

Basıldığı yer: Kenan Kutay matbaası

Duygulu gönüllere hitab

"KEFA BİLMEVTİ VAIZA,,

Resûli Ekrem Efendimiz Hazretleri Cenâb-ı Ömer'e:

(Sana vaiz olarak ölüm yeter) buyurmuşlardır.

İki cihân serverinin bu açık fermanları ile bir tekâmül hamlesi olan ölüm keyfiyyetinin hakikat yolunda ne büyük bir nasihatçı olduğunu izâh etmiş ve aynı gâye ile Hazreti Ayşeye: "Ölümü günde yirmi kere hatırıma getirerek yaşayan kimse, şehâdet rütbesine mazhar olur,, diye buyurmuşlardır.

Zira, ölüm denilen o vuslatı, düşünene, düşünene hasıl olan tevbih o kimse de, hemcinsine karşı duyduğu kin ve gayzı ortadan kaldırmaya sebep olur.

Gün olup her türlü imkânların elden gideceği mütalâası, iktidârın, şâsaamn, rütbenin pek muvakkat olduğu mülâhazası; hayat-ı beşeri itidâl üzere seyrettirecek.

Böylece kişide nefsi ile bir mücâdele vukû bulacaktır.

Beşeriyetin hakiki kurtarıcısı (Lâ ibâdet kettefekür) diye emrederek, insanlığın sırrını ortaya koymuştur..

Neyi tefekkür edeceğiz?

Kemalât-ı ilâhiyeyi, Rubûbiyet-ı mutlakayı, âzametiyile tecelli ettiği saltanat-ı ilâhiyeyi.. Bu tecelliyat karşısında da âczimizi..

¶Mevlâna Hazretiri:

(Hurem an ki aczü hayret kûtu ost, derdü âlem hûfte bahşet zıllu dost) buyuruyor. Mânâsı:

Ne mutlu o kimseye ki gidası acz ve hayrettir, iki cihanda da dostun; yâni Hazreti insanın gölgesinde gölgelenmiştir.

Meşkûre Sargut

Sayı : 2
İSLÂMIYET
SAYI : 81

Şemseddin Yeşil'in va'zlarından

«Vellezi nefse Muhammedin bi-yedhi lev enneküm deleytü'm bi-hablin alelardissuffiyi lehebete alellahi teâlâ»
Ey hakikat yolcusu!
Alemlere rahmet olan, eşyanın hakikatindeki zevki duyuran, murad-ı ilâhîyi gönüllere yerleştiren aziz Peygamberimizin; şu fermanın üzerine, gönül kulduğumuz ko-yacak olursak, ondan çıkan Muhammedî sedânın ruhu iklim-i vücûdümüzü şifâli edecek olursa; eşyaya bambaşka görür, birdenbire aşk tecellisine mazhar olur, makâm-ı marifete kadem basarız
Vakıa bu haftaki ders; vilâyet dâvâsine ait, imân-ı zevkinin fevkinde bir derstir. Maddenin ke-safetine yüzen, menfaati, fazilette terçih eden, Kitâbî; paranın âzrinde yazı olanak tanıyan kimselerin bu dersten pek zevk alacakları ka-naatinde değîlim.
Evet her sözün bir kulağı, her şarabın bir kadehi vardır. Bu emr-i Nebi, vilâyet mertebesinde bulun-
ran için daha tatlı anlayışlı olur. Zira mertebeye-i vilâyet, imânın fev-kinindedir. Çünkü: O mertebede, zevk-i Muhammedî vardır, zevk-i Muhammedî olan kimse de, her şeyden fânîdir. Her şeyden fânî o-
lan kimse işe; eşyaya nazarı ha-karetle bakmaz, çünkü o, eşyayı kimin muhit olduğunu lâyi-kiyle bilir, o hukuka riayet eder.
Hadis-i şerifin meâl-i alisi:
Kibletül enbiya Efendimiz bir gün aşab-ı bâsafasına, yani: Ha-kikat-i Muhammediyeyi anlayau birinci sınıf dostlarını şöyle bu-yurdular:
(Muhammedin nefsi kendi elin-de olan zat-ı Kibriyâ hakkı için «yani» Allahma yemin ederim ki-
eğer siz arz-ı süflâyâ bir ipsaliver-seniz, Allahu teâlânın üzerine dü-şerdi»
Ey hakikat arayan!
Şimdi açık şu ferman-ı Mu-hammedinin huzunda, o aziz Pey-gamberin muradının derinliklerine dalarız ve o dalmanda biraz da ihlâs olursa, acaba hayatında sayı-li nefeslerini bitirinceye kadar o-lan şu yaşayışında ufak bir inkılâp yapamaz mısın?
İnsan için büyük bir belâ olan ve onu neticede nihayetsiz bir mah-rumiyete sevk eden benliğinden bir parçacak olsun soyunamaz mısın? Bütün putları doğuran, icinde

dindik duran putunu yere seremez mısın? !
Ben; sende Hak olduğuna imân edersen; sana karşı hainlik edebi-
liir iniyim? Sen de, bende Hak ol-duğuna imân edersen bana karşı fenalık, hile hud'â yapabilir mısın? İŞTE İSLÂM DİNİNİN EN BÜ-YÜK RUHU!
Ey hakikat yolcusu!
Bu aziz dinin ruhuna vakıf olmak lîğa niyet etmemiş, icine girmemiş, küşrında kalmış. Belki birisi-
ne ras gelirsin de; gayet sahib olan bu hadis-i şerif hakkında: Acaba sahib midir. diye bir tavakkuf yap-turur. Onun sahib olduğuna dair ne kadar ayât-ı ilâhîye vardır..
Zaten Resül-u Zîşan efendimiz bu hadislerini buyurduktan sonra derhal şu ayet-i celileyi tilâvet et-mişlerdir.
«Hüvel evvel vel âhîr vel zâhir vel-bütun vehüve bküli şey'in a-lîm»
Manâsı:
«Evvel, âhîr, zâhir ve bâtin Al-lahtır o her şeyi bilicidir.»
Ve nahnu akrabâ illeyhi minküm velâkin lâ tubsarün»
Manâsı:
«Biz; yanı boğazına gelen kin-
seye sizden daha yakınız, fakat siz görmezsiniz.»
Diğer bir emr-i ilâhîde:
«İnsan'a şah damarından daha yakınız» Buyrulmuştur Hattâ Cü-neyd-i Bağdâdî, o büyük ârif-i ilâ-hî; insan bu âyet-i ilâhîyeyi oku-
duktan, duyduktan sonra, bu yakı-nî hürrûpta başka kapıyı çalması büyük bir nezâketsizliktir. bu-yurmuşlardır.
Bu hadis-i şerif ait, daha çok âyetler vardır:
«Ve lillahil marûku vel mağ-rib ve yecma tuvellü tesemme verhullâh»
Manâsı: Yüzünüzü her nereye çevirseniz, Allahın vechi (zâtı) o-radadır.
«Ve iza seeleke ibâdî annî feinni karib»
Manâsı: Habîbim! Kullarım be-ni senden soruğulari vakitte ben yakın'im.
DİKKAT
Resûl-i Ekrem efendimiz, Ara-bın en doğru olarak söylediği söz, Şair Lebid'in sözüdür ki:
«Ağâh ol, Allâhtan başka her şey batıldır» Yani:
«Küllü şey'in hâlkün»
âyet-i kerimesi misâkince, Ce-nab-ı Hakkın vechinden (zat) in-dan başka her şey helâktedir sö-züdür. diye buyurmuşlardır.
İste makam-ı Âdemiyetten, makâm-ı İnsaniyete kadem basan ve istidadında nâib-i Hak olarak ya-radılan insan; ne vakit ki Kur'an-ı

Mubinün bu emirlerini yalnız ağzıyla okunayıp, gönüleriyle feth eder. murad-ı Nebiyi zevk ile içër. Kâ-inâta huzur gelir, paylaşmak hırsı kalkar, insanlık devri başlar.
Beşeriyet bu zevki tatmadıkça, isterse lûtin dünyanın en yüksek ahlâk profesörleri, en muazzam terbiyecileri, en mütehasas iktisad-
çılari toplansalar, bugünkü dünya huzursuzluğunu önleyemezler!
İnsanlara; Hakka vâsîl olmak derdi çökmedikçe gönüllerde hu-zur olmaz, Gönüllerde huzur ola-bilmesi için, beşerin birbirine bağ-lanması şarttır,
Hattâ âşk-ı ilâhînin kalbinin bir köşesine bağlanmak; Namus-u Ekber, Cibrilin kanadına bağlan-mak gibidir. diye söylemiştir.
Ey nür-i irfana talib olan!
Sunu iyi bil ki icini feth edemi-yen, Harem-i ilâhiden içeriye gire-mez.
Evet o kapı kilitsizdir, hâb-ı mîk sîda kilit asılmamıştır. Yalnız, içe-riye girmek için kişinin icinin feth olunması şarttır. İcini ancak AAH anahtarıyla açabilirsin.
İşte sana senden daha çok ya-lan olan Allahın; senin bu sedâ-na muhakkak cevap verir:
Bir ârif-i ilâhî ne kadar zarif söy-lemiştir:
Ne için icini feth edemiyorsun? Elinde aah anahtarın mı yok? Yok-sa sizin köyde nisfulleyil olmuyor mu? Bir gülsütandan da geçmedin mi? Bülbülün nâlesidir gülün gon-casını açan, hiç kulun feryadı, sa-rayı lîmekânın kapısını açmaz mı? Elveriş ki şükredici ol! Şükri yalnız ağzıyla yapma, yalnız ağ-zıyla şükre edenlerin gafil oldukla-rını tan! Bütün vücûdun dil olsun da öyle şükret, görmez mısın.. Ba-
lık; denizin şükürüne baştan aşağı dil olmuştur. Onun için sahte ben-liğinden soyun, eşyaya nazarı ha-karetle bakma, Cenâb-ı Hakla az-zamet yarışına kalkışma, Hakkın nimetleri karşısında; acizini idrâk-ten daha âlä şükür olmadığımı bil!
Aşk ile yüğürlüğün çaresini ara, evet aşk ile yüğürlen süreti hiç bir âyine çirkin göstermez, bunun âlâmeti, benliğini, firavnlüğünü yuğmaktadır.
Kudret ne güzel dersler kaçırmıştır İbretle nazar şarttır.
Bülbül gülden karşısında, kanadı var mı, yok mu bilmez...
Yârabbi!
Resûl-i Hâşimî hakkı için, senin kitab-ı ilâhînin mahfazası bulu-nan Hânedân-ı Ehl-i Beyt-i Nü-büvvet aşkı için, o, tacül muhad-derât, Hz. Fatma hurmeti için, Ki-tâb-ı ilâhîde ehline malûm küldüğün ism-i âzam bahşı için birî şirk-i ha-fiyeye j salma! Hayat-ı ebedimizi,

Müjde!

İslamiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır. 52 nüshadan ibaret olan Bir cilt 7 liradır. Adres: Beyazıt, Hakkâklar çarşısı No. 49

baht-ı sermedimizi nefis-i emmarimizden pîmen-i kaliline sattırma! eşyayı şensiz gösterme! İçin kşrında bırakma! İmandan sonra küfre atma!
Bizi Muhammedî getirdiğin gibi Muhammedî götür.
ELFATHA

Duygulu gönüllere hitab

Mesneviden:
Natuvanı bende şev sultan me-
bag
Zahim-keş çuntop şev cükân me-
bag
Hazreti Mevlâna «Muktedir ol.
dukça bende ol, sultan olma, Top
gibi zahmet çekici ol çomak olma!»
diyor. Yine Hz. Mevlânadın nak-
len öğreniyoruz ki Ebubekir Sîd-
dik Hazretleri «Her bende ki azîd
şevad şad şevad, men ezan şâdem,
ki tura bende şüdem, tura bende
şüdem» der. Yani «Her bende ki
azad olur şad olur, fakat benim
şad olmam için senin benliğinde
kalmam lazımdır.»
Benliğinin doyulmaz zevkinin, a-
zi tam içinde Yaradana sığınmanı
ve kendi benlik gururunu sahibin
küllü iradesinde eritip silmenin, ke-
mal yolunda mutlak bir hakikat ol-
duğunu ancak kulluğunu idrak et-
miş olan insan anlar. Zahmeti ih-
tiyar etmey evlâ tutan Mevlâna
immeti olmayan anahtarını eline
vermiş bulunuyor. Diğerâm ol-
mak, başkalarının nefsinin kendi
nefsine terçih ederek, verici olmak-
tan başka bir şey değildir. Esasen
İslâm dîni, bir insanın mü'min ola-
bilmesi için evvelâ kötü ahlâkları,
kötü zihniyeti ve düşük zaatları el-
den çıkarması lâzım geldiğini em-
rediyor.
Bir Hadisi Şerife «Ekmelül mü-
minine imanen ahsenühüm ahlâ-
ken» yani, iman çihetyle ekmel o-
lanınız ahlâkı güzel olanınızdır, di-
ye buyrulur. Şu halde ben dînine
tam manası ile iman ediyorum di-
yebilemek için ve İslâmın birinci
şartı olan (Kelime-i şahadet) i hak-
kiyle dile alabilmek için nefsi ilâhî
etmek daha işin başında elzemdir.

Meşkûre SARGUT

İTİZAR

Bayram dolayısıyla, gazetemizin 81 inci sayısı, bir hafta geç çıkmıştır; okuyucularımızdan özür dile-riz.

Müjde!

İslamiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır. 52 nüshadan ibaret olan Bir cilt 7 liradır. Adres: Beyazıt, Hakkâklar çarşısı No. 49

baht-ı sermedimizi nefis-i emmarimizden pîmen-i kaliline sattırma! eşyayı şensiz gösterme! İçin kşrında bırakma! İmandan sonra küfre atma!
Bizi Muhammedî getirdiğin gibi Muhammedî götür.
ELFATHA

İSLÂMIYET Sayfa : 3

Evliyâullah sözleri

Ey hakikat yolcusu!
Cenab-ı Hakkın muhabbetinin zinciri kimin ayağına takılmışsa onun için korku yoktur, gam çekmekle yoktur. Bu zincir; dünya zincirini kıranlara takılır.

Evet, zincir-i aşk tıkalımayan kimse henüz manevi hayata kavuşmamış demektir, hakiki hayata kavuşmayan, hayatı «Cidal» dir diye tarif eder. Cidal de rüyet-i cemâl olmaz! Ne acı bir mahumiyet..

Sonu iyi bil ki aşk ve muhabbet, seriatın büyük bir emanettir. Bu hususta edebi olmayan, mahremi esrar olamaz.

«Elevstü birabbiküm» hitabında, aşk-ı ilâhî ile mest olanlar bu işin zevkini tadınlardır, onların enisi, daima ALLAH olduklarından nûr ile müstağrak kalmışlardır, vücud-ü beşeriyeleri orta yarden kalıp zahiri kayıtlar, sebepler çözülmüştür.

İrfan cennetinde Cemalullahı müşahede etmek zevkini aldıklarından, cennet-i şarabı dökmüşlerdir. Zira bu cennete lâyık olan, diğer cennete râm olmuştur.

Sâdik-ı âşkın cemalullahı müşahede etmesi tabiidir. Namazda secde peneceresinden o şaha güzel görülmüştür (1).

İmam-ı Ali, o sırdâr-ı Nebî (Görmediğin Allaha ibâdet etmem) diye buyurmuşlardır.

KOCA İSLAMIN BÜYÜĞÜ, EY ECEDLLAHİLİ GALİBİ.

Ey nûr-ı irfana tâlib olan!
«Ve nahnu akrabu İleyhi min habîlî verid» fermânı apaçık ilân eder ki mahbûb-u hakiki bütün me zahire zahirdir, ondan asikâre bir şey yoktur. Fakat gözsüzlere pünhanlıdır, o, herkese ayandır. Görmeğe lâyık olmayan göze gözükmeyiz.

DİKKAT!

Mahbûbiyet makamına çık, muhabbetin nârında, beşeriyet perdesini erit de, nûra kavuş. İşte o vakit «Lâ mevcude illâ hü» nun mânasını anlamış olursun. Onu anlamıyanda, hayâsından dolayı, beşerî hüviyetinden bir zerre kalmaz.

DİKKAT!

Cenab-ı Gavs-u Âzam, Sultan Abdulkâdirîl Geylânî Hazretleri bu seyri ikmâl etmeden, bir kimsede LA MEVCUDE İLLALLAH derse ağzını yırtmalı, buyurmuşlardır.

Nefsînin zulmetinde kalan kimsenin takliden bu cümleyi söylemesi câiz değildir. Bu iş, hâl isidir söyle anlaşılmaz. İstikamet ister, istikamet çok tatlıdır, aynı zamanda çok zordur, enbiyayı ihtiyarlar-

Duygulu gönüllere hitap

Mesneviden:
Hazretî Mevlâna «Bize şâh canîbine varmaya, o büyüklerle erişmeye yol yoktur çünkü haddimiz değildir deme! Allahın kerim olan sevgileri ile işler güç olmaz, onların eteğine yapışan mahrum kalmaz» diyor.

Diğer taraftan Resulullah efendimiz ümmetine hitaben «Ulibül ilme velev bissin» ilme, Çinde bile olsa talip ol» demiştir. Tekmil ilimlerin gayesi olan insanlık ilmini istemeli, arayıp bulmalı ve derhal tahsil etmelidir.

Her ilim subesinin öğreticisi, müteahhası, hocası, talim ettirmek ve göstermek vazifesini üzerine almış muallimî vardır. Talip, o ilim erbabının önünde, cehlîni ilân eder ki feyziyâp olsun, hoş gelir ki dolsun.

İste insanlık mertebesine yükselten hakiki ilmin de hakiki üstâdı önünde boyun kesmeli, teslimiyetle ve sadakete onun eteğine yapışmalı. (Suretâ insan sîretâ hayvan olmaktan kurtar beni) diyerek kemali deple emrine muntazır olmalıdır. Ve asla yeise kapılmamalıdır, zira Allahın dostları ile işler güç olmaz.

Cenab-ı Hak «Benim salih kullarımın hizmetlerinde bulunup onların kalplerini ele getir ki benim cemalimin cennetine giresin» buyurur.

Her şeyin bir aynası olduğu gibi canın aynası da yârin cemâlidir. O cemâlin önünde kalbini kir ve pasından temizleyip tozunu silerek yanı onun her türlü güllü gıstan azad ederek pürüzsüz temiz çıkarabilirsen o kalp bizzat kendi bir ayna olur ve sahibin namütenahi güzelliklerinden tecelli tutar. Hasılı pervane gibi olmalıdır; şem-in yârînin etrafında dönmeli, varlığını onun şülesinde yakarak yokluk içinde Hakkın ışığı ile parlamalıdır.

Meşkûre SARGUT

cuğa pîrzola veremez! Ask yolu ehl-i hevaya kapalıdır. Bu yol ancak eçeri yanık sadıklara açıktır. O caddeden giden susmaz.

(EL'ASIKU İZA SEKETE HELEKE - EL'ARİFÜ İZA TEKELLEHE HELEKE)

Manâsı:
Aşk sükût ederse helâk olur, Arif de konuşursa helâk olur..

30-35 sene evvelî âlemi cemâle teşrif etmiş İrak meydanının efendilerinden Haşir oğlu namında bir hazretî insan varmış. Bu zât âli daima çok söyler, bir yere gitmek istediği vakt en aşağı on-beş yirmi

(Devamı 4 de)

Sure-i Necm in tefsiri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

52 — (VE SEMUDE..)
Ey hakikat yolcusu!
Peygamber tanımayan kavimleri Cenab-ı Hak nasıl helâk ettiğini beyan ediyor..

İşte «Semud» kavmini Cenab-ı Hak; bir ferd kalıymayca kadar tamamen helâk ettiğini bildiriyor. (bunlardan bir ferd kalmadı) diye buyuruyor.

53 — (VE KAVME..)
Daha evvel «Nuh» kavmini de helâk etmişti. Onlar, zulümde çok ileri gitmişler, kuvvetli bağiy idiler, bağı ve taşkındılar

54.55 — (VELMÜTEFKETE..)
Korkunç azaba tutuldular, kasabaları yükseklere kaldırılarak altı üstüne çevrildi, o kasabaları neler kapladı neler.. O yaratırız sevdasında olanların akibetlerine neler oldu, neler..

Taş, taş üzerinde kalmadı.

O semaya kadar yükselen kasırları işte cennet yaptık, cehennem yaptık diye halka gösterdikleri şah neleri hallac pamağı gibi atıldı.

Ey hakikat yolcusu!
Ayet-i celilenin enfis manâsına nazar edersak Allah tanımayan zalim fırsat bulur, bir kudrete malik olursa onun nefsinin kasabasının önünden geçmek bile zor olur.

Elli altmış kiloluk rûh-i insauiden mahrum olan kalbının kasabasında, hayalinin kölesi olarak ben varım diye yaşadığı zaman; onun semaya dikilen kafası pek mağrur olur, yeri yaracakmış gibi bastığı ayağının kendisine mâlûs bir kibri nahveti bulunur..

Fakat, kabına sığmayan bu zalim; kudretin eliyle bir de tokatlanınca, öyle siner, öyle pis bir aceze girer ki, onun kendi nefsinin şehrindeki gururu alt üst olurken, seyri pek hoş olur.

Şimdi, o sahne-i âlemde kudretin bu tokatıyla tokatlanmış bu kadar çok vakıaları gördükten sonra muazzam musibetlerle karşılaşırlarak tepelenmeleri temasa ettikten sonra, niam-ı ilâhiyde müstağrak kalanlarla itikam-i sübhâriden muazzab olanları apaçık gördükten sonra, artık Rabbinin hangi nimetlerinden şüpheleniyorsun?

(Devamı var)

(1) Mufassal malûmat istersen, «Esâr-ı Salât» nam kitabıma bak

Du ygulu gönüllere hitâp

Mesneviden:

Hazreti Mevlâna «Bize şâh çanibine varmaya, o büyüklere erişmeye yol yoktur çünkü haddimiz değildir deme! Allahın kerim olan sevgileri ile işler güç olmaz, onların eteğine yapışan mahrum kalmaz» diyor.

Diğer taraftan Resulullah efendimiz ümmetine hitaben «Utlîbül ilme velev bissîn» ilme, Çinde bile olsa talip ol» demiştir. Tekmil ilimlerin gayesi olan insanlık ilmini istemeli, arayıp bulmalı ve derhal tahsil etmelidir.

Her ilim şubesinin öğreticisi, mütehasısı, hocası, talim ettirmek ve göstermek vazifesini üzerine almış muallimi vardır. Talip, o ilim erbabının önünde, cehlîni ilân eder ki feyziyâp olsun, boş gelir ki dolsun.

İşte insanlık mertebesine yükselten hakiki ilmin de hakiki üstadı önünde boyun kesmeli, teslimiyetle ve sadakete onun eteğine yapışmalı. (Suretâ insan sîretâ hayvan olmaktan kurtar beni) diyerek kemali edeple emrine muntazır olmalıdır. Ve asla yeise kapılmama-lıdır, zîra Allahın dostları ile işler güç olmaz.

Cenab-ı Hak «Benim salih kullarımın hizmetlerinde bulunup onların kalplerini ele getir ki benim cemalimin cennetine giresin» buyuruyor. Cennet Hakkın bahçesidir, arif de onun bahçivansı. Bahçivan ile âşinalık etmelidir ki bahçeye dahil olunsun..»

Her şeyin bir aynası olduğu gibi canın aynası da yârin cemâlidir. O cemâlin önünde kalbini kir ve pasından temizleyip tozunu silerek yani onun her türlü gıllü gıştan azad ederek pürüzsüz temiz çıkarabilirsen o kalp bizzat kendi bir ayna olur ve sahibin namütenahi güzelliklerinden tecelli tutar. Hasılı pervane gibi olmalıdır; şem-in yani arifin etrafında dönmeli, varlığını onun şülesinde yakarak yokluk içinde Hakkın ışığı ile parlamalıdır.

Meşküre SARGUT

Evliyâullah sözleri

Ey hakikat yolcusu!
Bulutun gölgesinden çadırı olan fakirin, taştan topraktan saraylara mâlik olan sultandair çok zengin olduğunu bil! O fakir, canıyla cânânını (Lîmeallah) sırrına vakıf olmuş, cennet-i âcîzesine kavuşmuştur. Onun kalbi, cemâlûllaha nazır olduğundan, semasında herkesin yetişmeyeceği tevhid ve marifet yemishleri vermiştir.

Evet, Resûl-i Ekrem; «Cennet-i âcîleye (1) girenin, cennet-i âcîleye istiyakı olmaz» buyurmuşlardır. Ya ni bu âlemde cenneti kendine verilemin, âhiretteki cennete arzusu kalmaz diye ferman etmişlerdir. Bu âlemdeki cennetin ne olduğunu dostları kendilerine sorduklarında: «MARİFETULLAH» diye cevap vermişlerdir.

Ey nûr arayan!
Bu feryad âleminde; nefis ve şeytanın hilelerini, ancak marifetullah nûru gösterebilir.

O nûra mâlik olmayan ayak dâima kayar. O nura sahib olmayan, şyanın iç yüzünü bilemez; hele önül âlemini hiç seyredemez.

DIKKAT!
Kaba sofu, bu nutuklardan birşey anlamaz, o şeytanın elinde eğlence imuştur. Şeytan onu kendi ibâde-ne mağrur kılmış, onu da, o cebzedden yuvarlamıştır. Onun için, şki-î ilâhiden zevkî olamaz. Hiç mazsa inkâr etmesen!..
Ey hakikat yolcusu!

Hak yolu, muhabbet yoludur. Aziz Peygamberimiz: «muhabbet olmayan kimsede imân yoktur» buyurmuşlardır. Muhabbet; vücüd hırkasını yakar, o hırka yanmışıkça içindeki gözükmez. Halbuki bu âleme gelisten, gidisten gaye; onu toharî içindir.

Can dînağına, buyu rahmanı Hz. insan koklatır. Durma, ara, bul! Yok sa insan hüsrandır. O kokuyu koklamayan, beşeriyet zindanında kalmış demektir, o zindandan çıkmadıkça yaşadığı halde, ölüdür! Bu yolda, tavân teslim olmayanlara cemâl gözükmez. Bu dünya meyhanesinde iki türlü şarab vardır: Birine gâfil şarabı, diğeri: Muhabbet şarabı denir.

Gâfil şarabıyla mest olanlar; ölüken ayırlar. Muhabbet şarabıyla mest olanlar için ölüm yoktur. Onlarda vücüd kalmadığından hulûsuz ittihadız bir vahdettedirler.

Ey hakikat yolcusu!
Ezel nakkışı, bazı kimselerin levha-i rûhuna aşk sikkesini nakseder, ihlâs tedarik et, ruhun safâsına hizmet et! İkrâm-ı ilâhî yetissin, o sikke basılsın.

Allah dostlarının esrârını saymak la bitmez, o esrâra vakıf olanlara; maddeye tapanlar; Zavallî delildir derler. Resûl-i Ekrem de bu hususta: Bu söylenmedikçe, kişi imânını itmam edememistir, diye buyurmuştur.

Yazan Şemseddin Yeşil

Evet zincir-i aşk herkesin boynuna takılmaz o, hazret-i insan arar. Hz. insan da her şeyini Hak uğrunda fedâ ettiğinden maddeye tapanın eibette tufâfına gider.

Bu kâinatda her şey hazırdır. Bu tün eşya yerli yerinde duruyor. Manâ kapısı da çabuk açılır. Onların kapısında muvaffak olabilmek için Hak ile ünsiyet şarttır. Cenab-ı Hak resmen kitabında emreder: «İhlâs ile bana yüzünü çevirenin yolunu, bizzat kendim göstereceğim» buyurur.

Ey tâlib!
Acabayı kaldır da Rabbinin yanında merzûk ol! Hak için hüccet Hz. insandır, onunla düş kalk, o sana fuyuzat-ı mânevîyeyi haber versin.

Ölü kalpleri diriltin, İsâ nefes olanlar verdir. Kalbin göster.. O teccelli hâne-i ilâhî olan hazinen temizlesin, habib kapısından ayrılma! O eşikte, büyük feyz vardır.

Ey akîma mağrur olan!
Aşk cezbisini akilla hallederim zanetme! Yolları ayırır, o, kerem-i ilâhînin dil ile anlatılması mümkün değildir. Zira ruhânî lezzetle nefsanî lezzet, cem edilemez, açık konuşmak lâzım gelirse; imânın nûru, aşk-ı ilâhidir. Bu nurun kendisine mahsus bir kokusu vardır, meydan terbiyesi görenler buna ÜNS kokusu derler.

(1) Eski yazıda (Ayın) harfiyle başlar.

Duygulu gönüllere hitap

Mesneviden:
Hazret-i Mevlâna «Nefsin serrefi cömertlikledir, kerameti de Allahın soode etmektedir, her kimde ki bu ikisi yoksa onun mevcut olmaması mevcudiyetinden daha iyidir» diyor.

Cömertliğin murad; nefisten vermek, sücütan murad; yok ol, maktir, yani sahte benlikten silinmektir.

Hakîki cömertlik, nefsanî arzuların emel ve istihalden hakîkin iyali olan halk uğruna fedâ etmek, kibir, haset, tamah, şehvet, hırs, kin ve riyâ vermek, bunların karşılığı olarak sevgi kazanmaktır. Hepsine bedel olan sevgi, ne nihayetiz bir feyz kaynağıdır, ne sonsuz bir şevk ummanıdır!.. Büyük İNSAN

Ahmeder Rufâî Hazretleri: «Her zerrede bir nur ve her katrede bir zühur vardır» buyuruyorlar. Sevgi kazanmış insan işte o her zerrede semse uzanan gizli yolu bilir ve habbeciğin dahi manâyı hakkîki olduğunu, yani onun sahibine bir ilişigi bulunduğunu görür. Esasen muhabbet görücü, bilici ve ibrat gözeticidir. Muhabbet, kanadında irfanîyet saklayan esrar kuşudur ve Hakîkin habercisidir. İnsan yüreğinde yaradandan sevgisini bulmuşsa o aşk dolayısıyla sahibini görünür ve gizleyen bir hazine olmuş demektir.

Şunu bilmelidir ki; Can vermek kolaydır, lakin kötü ahlak ve fiillerden bir tanesini vermek daha zordur. Aşk hakikînin himmetinden başkası; nefsi kurban edemez, sahte varlık ve beldiği ondan bekası öldüremez..

İşte Mevlâna Hazretlerinin serde ile kasdettikleri yok olmak keyfiyeti ve Yaradana karşı aczini, bitliğini idrâk kabiliyeti Resûl-i Zâat Efendimizin (mütu kable ente mütu) «ömeden evvel ölümlüz» termanları ile izah olunur.

Meşkûre SORGUT

İSLÂMİYET

Sahibi ve yazı işleri müdürü:
Nureddin EREN

ABONE ŞARTLARI:

Seneligi: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No. 49 Üst kat

Abone bedellerinin idarehaneye adresine gönderilmesi rica olunur.

Baskıldığı yer: Kenan Karay
matbaası

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, «ŞEMSEDDİN YEŞİL»İN ŞU KIYMETLİ ESELERİNİ MERRAKLA OKUYUNUZ:

FIATI

FIATI

RADYOYA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL	
FÜYUZAT TEFİRİNDEN (12) KİTAP	15.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI	1.00KŞ.
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED)	12.50KŞ.	ÖĞRENMEİ: İSLÂM DİNİNİN RUH	
İSLÂMDA EN MEŞUD AİLE HANGİ AİLE.		UNDA BİR NOKTA	25KŞ.
DİR, ENBAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	SÜREİ MÜLK (TEBAREKE) TEFİRİ	50KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BİLİNMEİ (40 HADİSİ ŞERİF)	1.00KŞ.
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAP		BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN	
LAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ		DA NASIL MAĞLUB OLUYOR? DÜNYA	
CÜMLELERİ E İLÂN EDİYOR?)	1.00KŞ.	GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR?	1.50KŞ.

Duygulu gönüllere hitap

Mesneviden:

Hazretî Mevlâna «Nefsin şerefi cömertlikledir, kerameti de Allaha secede etmektedir, her kimde ki bu ikisi yoksa onun mevcut olmaması mevcudiyetinden daha iyidir» diyor.

Cömertliğin murad; nefsinden vermek, sücütan murad; yok olmaktır, yani sahte benlikten silinmektir.

Hakiki cömertlik, nefsanî arzularlardan emel ve istihalden hakkın iyali olan halk uğruna feda etmek kibir, haset, tamah, şehvet, hırs, kin ve riyâ vermek, bunların karşılığı olarak sevgi kazanmaktır. Hepsine bedel olan sevgi, ne nihayetsiz bir feyz kaynağıdır, ne sonsuz bir şevk ummansdır!.. Büyük İNSAN Ahmeder Rufâî Hazretleri «Her zerrede bir nur ve her katrede bir zühur vardır «buyuruyorlar. Sevgi kazanmış insan işte o her zerreden şemse uzanan gizli yolu bilir ve bir habbeciğin dahi manâyı hakikisi olduğunu, yani onun sahibiyle bir ilişki bulunduğunu görür. Esasen muhabbet görücü, bilici ve ibret gözeticidir. Muhabbet, kanadında irfaniyet saklayan esrar kuşudur ve Hakkın habercisidir. İnsan yüreğinde yaradanın sevgisini bulmuşsa o aşk dolayısıyla sahibin sırrını gizleyen bir hazine olmuş demektir.

Şunu bilmelidir ki: Can vermek kolaydır, lâkin kötü ahlâk ve fiillerden bir tanesini vermek daha zordur. Aşkı hakikinin himmetinden başkası nefsi kurban edemez. sahte varlık ve benliği ondan başkası öldüremez...

İşte Mevlâna Hazretlerinin secde ile kastedtikleri yok olmak keyfiyeti ve Yaradana karşı aczini, hiçliğini idrâk kabiliyeti Resûlü Zîşan Efendimizin (mütü kable ente mutü) «ölmeden evvel ölmünüz» فرمانları ile izah olunur.

Meşküre SORGUT

Evlîyâullah sözleri

Yarabbî!
Cihetten münezzeh olan envâr-ı
sâiiyyeni müşahede edecek kalp is-
tiyorum. «Mütî kâble en tomutû-
sirring talihim, bana mevzî ihtî-
yârî ile vuslat yaptırılmak kasmet
et! Bu sırta mazhar olanlar cen-
neti'îrfana kavuşurlardır.
Ey nûr-îrfana talib olan!
Kıbbetül Enbiyâ Efendimiz bir
gün aşab-ı bâsafâsına:
«İza tehayyertüm fil umûr fe-
tetü'n min ehli' kabûr» buyurmuş-
lardır.

Emr-i Nelu'nin meâlî âlîsî:
«İşerimide hayrette kabirânî,
yanî: Bir işin mevzuunda en yük-
sek fikriler, akıllar son hadline
kadar çabıyp, hâlinde acizleri'î
hakkuk ettiği zaman eh-i kabîr-
den yardım isteyin» diye buyur-
muşlar, dostları da: «Ehl-i kabîr ki-
me derler?» diye sormuşlar, Re-
sûl-i Zîcan Efendimiz: «İste onlar-
dan birisi de Ebu Bekîr» diye Hz.
Siddîk Efendimizi göstermişlerdir.
Evet yaşadığı halde, vücud şâbe-
sinden geçmek birinci sınıf insan-
ların şânıdır. Ezaesen, teallukat-ı
beşeriyeden geçmeyecece rah ile
ünüsüyet başlanmamıştır.

Yarabbî! Sans nâmütenâhî ham-
dolsun, bizim İlevhâ-i ruhümüzza
şükke-i aşk ve muhabbeti nakşetmiş
sin. Biz seni sevmenin zavallıların
levminden hiç korkarmıyız. Cen-
neti'îrfana girenler: «Selâmün a-
leyküm tibtüm fedhulhâ hâlidin-
âfirna enenlerdeniz. Harame gir-
dik, esrâra vâkıf olduk, akl-ı nu-
aşî bağladık, rîb-î Rahman sîrîrîn-
dik, o kokuyu koklayanda, gerda-
nında zinciri'î muhabbet bulunan-
da çift göye olur mu? Teveccüh-ü
îlâhî köşesinde oturuyoruz, tev-
fikini bekliyoruz, işin et...
Ey hakikat yolcusu!

Birka-i vücudunu aşk şarabıyla
yıkı! Bu lirkayı onunla yıkama-
dıka zâhiri îbadetinde, riyâdan
kurtulamadığını anla, aşk tecellî
edince vücud dağının parçalandığı-
nı bil, bunu işi bil ki bu sûret pey-
da olmazdan evvel! Allahın ilm-i e-
zelisinde, nevgîllerinin âsinalık
nakış yapmıştı. O nakış bu âlem-
de, o kalplere eksettî, lamine de
MUTAHABBET dendi.

«İnnellâhe halake âdeme alâ su-
retihî» buyuruldu. Yalnız bunn söz
ile açmaya imkân yoktur, o bahçe-
rin gülü ile çiçeği ile oturup kalk-
mak şarttır.
Ravza-i ask-ı tecellî'î cemâlöl-
laha Kimi bülbül, kimi gül, kimi
sünbül.

olmuş, merdân-ı Hüdâ'nın ücret-
siz küllütsüz işân ettikleri envâr-ı
Muhammediyeyi giyinmek şarttır.
Ey yâr arayan!
Sakin ağıyar kapısını çalma, ha-
k-ıbulâhın aşk-ı muhabbetine dö-

Yazan: Şemseddin YEŞİL.
gen, onunla beraber olduğundan,
onun düşmanını dost olamaz!

Ask meyhanesinin esğinden ay-
rılma kalıvar! Peymanen doldur-
sunlar iç de aklı, nûra inkilâb et-
sin, eşyanın iç yüzünü gör.

El temas etmeyen o kadehe gö-
nülünden göüle geçerken hizmette
kusur etmel!

Devlet Kâfirânin ânelü mâcclî
zannetme o küllâti: FAHR ile UNS
cevheri vardır, padişhların hazî-
nesinde bulunmaz. Fukarâ gönlün-
de gizlenmiştir, nen varsa ver, ne
gizlenmez. Durma!

Akl-i meas mezhebinde olanlar
bunu anlamazlar! ASK mezhebine
gir. O aklın bahçeye bağlanmak
tan divanelik âfdaldır.
Ask âtesî, bigâne olan kalbi yak-
sa. İste o vakit merhamet olunur-
sun.

Evet, bigâne kalp yanarsa, yeri-
ne âşına kalp gelir. İste o kalbe
SULTAN-I ASK tenezzül eder... Ge-
listen, gidisten gaye de odur. Bunu
bilenler: «Ne gelen var, ne giden
var» demiseler ve hep O'nü gör-
müşlerdir.

Ey aklına mağrur olan!
O, sürî bir nurdur, b mekâmda
kalma, aşka kadem bas da kendî-
nin ne olduğunu anla! Oraya ka-
dem basmadan giden; hazinesini
açmadan gidene benzer. Zaman
kisa, müddet az, bir az himmet.
Kîm kâl îleinsan hazinesi açılmaz.
Ne vakite kadar Allahe mahrem-i
esrar oluyacaksınız!.. Hangi gün Al-
lah boyası ile boyanacaksınız!.. Bu
boyanın adına, ASK rengi derler.

Hazret-i insanın kıymetini bil,
her ilm okuyanın menâdan haoseri
olmadığını anla. boyasına bak,
misk-i Muhammedî geliyor mu?
Kokla! Aşk-ı ilâhiye nisbeti olan
kimsenin yanında, güneş ufak bir
lamba bile olmasz.

Yarabbî!
Cemal-i sübhanîni aşkıma bah-
şettin, nurunda müstağrak kaldım,
bu istîğrak kayıtlı tââtlerden beni
okoydu. Onun için hîdayet-i ha-
limî bilimler; SİDDİK diyorlardı.
Sindî, nihayet-i halimi görenler
ZİNDİK diyorlar.

Beni, benden al, yalnız seni aa-
yım. Ezaesen bundan başka ruhum;
zâda istemiyor. Seni andığım va-
kîti kalbimin çömlek kaynaması
gibi kaynadığını duymak istivo-
rum!..

Ey hakikat yolcusu!
Hz. Aisenin bu rıvayetini can ku-
lûb ile dinle:

Resûl-i Ekrem ne vakit ki sâle-
ya hazırlanır ALLAH der, kalb-i
sâadetinin bir mangalde çömlek
kaynar gibi kaynadığını hâseder-
dik..

Şariat-ı nakikat bâtil..

(Bastırılı 3 de)

DEKKA!

Doğu vilâyet üzere gelen bir
genç veliye, Şeytan bir pîr-i fânî
şeklinde temessül etmiş, onun a-
yağını kaydırmak maksadı ile, his
met edeceğim diye yaklaşmış. Ve
günlere hizmet etmiş.

Genç Veli, bir gece şu feneri u-
yandır da (yani yak da) bu gece
bir dostu ziyarete gideceğim diye
feneri hazırlamış. Pîr-i fânî şek-
linde vaziyet alan şeytan, fener e-
linde, önde yol göstererek yürür-
ken, herkes yahı ne saygısızlık.
Su genç cocuğa bak! Babası da de-
ğil, dedesi yanında ihtiyarı uşak
yapmış, feneri taşıtırıyor, diye
nazar-ı halleri ile konuşurlarken
âlhayet biri dayanmamış.. «Yav-
rum günah değîl mî. Bu ihtiyara
fener taşıtırıyorsun» diye hitab e-
dince; genç vell.. O nedim-i Hâhî
«Bırak, şeytan azabda gerek der
demez hizmetçi şeytan feneri bir-
rakmış kaçmış.

Ey hakikat yolcusu!
Nefsün ve şeytanın tecavüzün-
den mâsun kalmak isteyen, Haz-
retî insan ile düşüp halkın.. Hak-
ka nedim olmuş bir gönülden yer
alsın; Allah dostu ile dost olsun.
Onlar dünya dostuna benzemez!
İnsanı yarı yolda bırakmaz. Ke-
remleri bol olur. Gönüllerine al-
dıkları kimselerin kusurlarına da
bakmazlar. Vefaları dil ile tarif e-
dilemez, yazı ile yazılmaz.

Resûl-i Ekrem beşeriyeti zul-
metten nûra çıkarmak için Hira
dağından tek başına LÂLAHE
İLLALLAH davasını açmış.. Bu
dâyaya hasım olanlar (UHUD) de
onun, hakkın âyinesi olan, muba-
rek yüzünü parça, parça edip, kan
lar içinde bıraktıkları vakit; O kal-
b-i âlem olan Hz. Muhammed, yü-
ziünden akan kan'ı tutarken «Ya-
rabbi, beni bilemediler de yaptı-
lar. Bilmediklerinden dolayı bu
hâlî irtikâb ettiler» diye gadab-i i-
lâhîyi tafile uğrıyorlar ve sed
çekiyorlardı..

Dikkat! onlar, yanî nebîler ve vell-
ter, eşyanın âfatlarını tâdî eder-
ter. Cenâb-ı Hak onlara öyle bir
imtiyaz vermiştir.

Ateş yakıcılık sıfatına taşıdığı
halde güllük olur..
Ölüm de «straplı bir şey olduğu
halde aşk için tarif edilmez bir
vuslat olur..

Ey nûr arayan!
Hûd Aleyhisselâm'ın mümkün-
rini, rüzgârın parçaladığını. İmân
edenlerin de lâfîf bir okşayıcı ol-
duğu söylenmiştir.

Evet.. O rüzgâr, Ariflere Yusufun
kokusunu getiren rüzgâr gibi gay-
yet lâtîf gelir.
Ateş yakıcıdır amma, Hz. İbra-

him Cenâb-ı Hakkin mahbubu oldu-
ğundan onu istıramadı.

İste hakîki dindar, hissîyat-ı di-
niyyeye sahip olan mü'min de şeh-
vet ateşinden yanmaz.
(Devamı var.)

Resûl-i Ekrem nâfendimiz.

(Bastırılı 2 de)

mü'mini füsukun ve küflühu küf-
rin» buyurmuşlardır.

Yani: Mü'mine sob edenin fasık
ve onu keyf için öldürenin de kü-
fir olduğunu, emretmişlerdir.

Hülasâ: Etem ve emel mukalâ-
linde; fasık medetmek, arz-ı âza-
mı tîretir, tahkîri tazîm ettiğinden
dolayı; kişinin imânını giderir
cem'iyette de atakların çoğalmasına
sebebe verir, zira zâlim; kus-
vetini etrafındaki müdahalerin
den alır.

Duygulu gönüllere hitap

Yazan : Meşkûre SARGUT
Mesnevîden:

Hazretî Mevlâna «Ben öyle bi-
sine isterim ki firaktan serha ser-
ha olmuş olum, tâ ki derdi işiyak
çevkini ona söyleyeyim» buyur-
yor.

Kâmil insan esrarını işiyenler
öyle hitap ediyor: «Ey bu ney âh
minde mahbus kâlanlar ve neyistaz
hakîkiyi görmekten mahrum ola-
lar ben bu sözleri söylemeye seni
neyle dolu bir sine isterim ki mah-
bubun derdinden parçalanmış ol-
sun, işte ona, o Hazrete olan işi
yakımı anlatayım.»

Resûl-i Ekrem Efendimiz: «B
sanlar üç kısımdır» buyuruyorlar
«Biri enbiyaya benzer, diğeri me-
fâikeye benzer, bir diğeri de hay-
vana benzer.»

DOĞRU YOL
(Devamı var)

İSLÂMİYET
Sahibi ve yazı işleri müdürü
Nureddin EREN
ABONE ŞAHTLARI:
Seneliğ: 4 lira
5 aylığı: 2 lira
İDAREHANESİ:
Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No. 49 Dst kat
Abone bedellerinin idarehane
adresine gönderilmesi rica e-
lunur.
Basıldığı yer: Kocaeli Kültür
mabahanesi

Duygulu gönüllere h i t a p

Yazan : Meşkûre SARGUT

Mesneviden:

Hazretî Mevlâna «Ben öyle bir sine isterim ki firaktan şerha şerha olmuş olsun, tâ ki derdi iştyakı şevkini ona söyleyeyim» buyuruyor.

Kâmil insan esrarını isteyenler öyle hitap ediyor: «Ey bu ney âleminde mahbus kalanlar ve neyistalar hakîkiyi görmekten mahrum olanlar ben bu sözleri söylemiye sükûnetle dolu bir sine isterim ki mahubun derdinden parçalanmış olsun, işte ona, o Hazrete olan iştyakımı anlatayım..!»

Resûlü Ekrem Efendimiz: «İnsanlar üç kısımdır» buyuruyorlar. «Biri enbiyaya benzer, diğeri meâlâikeye benzer, bir diğeri de hayvana benzer.»

DOGRU YOL

(Devamı var)

SAYFA : 4 İSLÂMIYET Sayfa : 86

Şemseddin Yeşil'in va'zlarından

(Baş tarafı 2 de)

katiyyen ölenemez, çünkü bu gün kü, insan cümlesini sayırsan en büyük nokta; hakkı kuvvette taşıyan kuvvetin hakta olduğunu anlamamaştır.

Biraz evvel 'din medeniyeti ile dünya medeniyeti' antlaşmadıkça, dedim.

Evet bu mevzu üzerinde biraz de duruyorum ve evvel defa da tekrar ediyorum.

Savle bir düstur var:

Dünya medeniyetinde, nokta-i istinad KUVVET diye tarif ediliyor. Pekâlâ, kuvvetin se'ninin neticesi doğuştandır. Nitekim hayvânî dünyada da aynıdır.

DİN medeniyetinde de nokta-i istinad HAK diye tarif ediliyor, haşşa se'ninin neticesi ise SARRISMAKTIR.

DÜNYA medeniyetinde hedef, MENFAAT olarak gösteriliyor.

İşte beşer, ne vakit ki bu dereceye düşüyor; kâinatı tedbirî tedvir eden, tanzifî tanzim eden, sâhib-i hakikisi olan Allahu teâlâ, feyiz musluğunu kesiyor; Hadi hakâlim, kendî kulaçlarınıza yüzün, selâmet sâhibine çıkan, diye ıcrman buyuruyor.

Menfaatin se'ninin neticesi de doğuştandır çıkar, zira, ihtirâsâtî nefsanîye hiç bir vakit kolay, tatmin edilmez. Bu gün zarûete düşen kimseler; âh, bin liram olsa, der, Ohur, on bin olsa, der, olur, daha olsa, der, binanealeyh işte bu menfaatte doğuştandır. Nite-

kim, beşer doğuştandır.

Gelelim DİN medeniyetine:

Grada hedef FAZİLET'tir. Faziletin se'ninin neticesi RIZÂ-İ İLÂHİ'dir. Adını Rabbisîn, meâdını memnun etmekti. Meselâ:

DÜNYA medeniyetinde, ilk kişi bir iş yapmak hususunda birilerine teklifî bulunsalar, şu şekilde mühâleme devâm eder:

- İyi amma ne menfaati var? İlaahl. İşte beşer bu seviyyeye çıktı mü. Yandı, çünkü doğuştandır. Sonra İslâm dînî teklifî menfaati de ilâhî zararı âmirîdir. Misal verelim: sükkâmın bir köşesinde mülkât satırsan, yüzlerce lira kazanacak. İslâm fakat, İslâm sorar:

- Bu karana senin menfaattindir. Güzel. Bu müskirâtın kendisi zarar mıdır?

- Zararı da vardır. Femen müskirât kullanan kimsenin on (bârbüci neslinde dalâli arzısı görür. Doktor, bazı hastalıklarda bunu kullanıyor musun diye sorar, o halde zarar muhakkak.

- Biz senin yüzlerce kazanacağın menfaatini ayak altına alır, ma zararı def' ederiz, der.

Ey Talih!

İste DİN medeniyetinde hedef, menfaat olmayıp FAZİLET'tir.

Faziletin se'ninin neticesi RIZÂ-İ İLÂHİ'dir.

Dünya medeniyetinde hayati CİDAL diye tarif edilir. Beşer, ne vakit ki bu seviyyeye düşer, fe-lâketlerle karşılaşır, zira: Cidala-

se'ninin neticesi de paylaşmaktır.

DİN medeniyetinde hayat; TEAVÜN olan İMDAT'tır.

Orama nice yapıyorsun dediği vakit; düşmüşü kaldırmak için, diye cevap veririz.

Gelelim bunların gayesine:

DÜNYA medeniyetinde gaye SEHİVET'tir. Sorularına ki din medeniyetinde şehvet yok mudur? Bâbü'n mâ helâk vardır. Fakat, gaye olarak değil, ÜCRET olarak.

Sana iyi bilmelidir ki, insan kadar terbiyesi güc, hayrını az bilen bir mahlûk yoktur. Her hayvan doğduğundan biraz zaman sonra; anasına muhtac olmadan kendisini kurtarabilir. Fakat, insan vavrının on yastında da tamamıyla kendisini kurtaramaz.

Koyuna: Kurt senin düşünmendir, demeden, onu görünce kaçır.

İnsana tenbîh etsen: Şu dîn hîzdür, kalbinden imânını çarpacak, mülebbet istikbalini elinde alarak, Dikkat et, yaklaşma desen, imadına kucağına düşer.

İste bu kadar terbiyesi güc olan bir mazharın yükünü üzerine almak; kolay bir şey olmadıktan kudret, zevki şehveti ona ücret olarak vermiştir.

Yarabbî!

Resûl-i Hasimî hakkı için, hanedân-ı eblâğ beyt-i Nühüvvet hürmeti için bizi hâdim-i Peygamber kol! Hilkatte beraber hakikatte birader olan insanlık âlemine, Kur'anın zevkini tattır. O kadar çok ca-

İşahim ki, huzuru bârine alık, akiye çıkmak kısmet olmalı

ELFATHA

DUYGULU GÖNÜLLERE HITAP

(Geçen sayıdan devam)

Dünya ve ahret suretlerinin çokluğu kendilerinin şahdet cemalin görünmekten men etmeyen zümme (ki enbiyâya benzeyen) kâhleri İ Allahın emvarına ayna olurlar. Bu zümme zevki vüdan ve keşifî nazar sahipleri olup, ask atesyle ve şevki nuru ile yanarak, geldikleri yerden kirden ve düşünmekten bir nefes gafil eminden bir dem zail olmaları. İkinci kısım fânî dünyanın zevklerine dalarak aslı vatanlarını ruhi edecelerini unuttular. Ancak kemal ehlinin sözleri istidatları kalına girdiği işiyak atesi sineklerinde yanmaya başlar; bunlar bu suretle taklit zulmetlerinden çıkıp tahkik nurlarına dalarlar. Üçüncü kısım bu dünyanın zevk ve lezzetlerini aslı vatanlarının mâmurelerinden daha iyi görüp nefsanî ve şeytanî arzulara kapılarak mâ mülk, servet, evlât, ikbal, rütbe, şöhrat v. s. peşinde koşup tabiat zindanında zincirlenip kalırlar. Bu zümmî taife ehli hakken belâma dinlemez, hîdayet yoluna gitmezler. Bu kimseler (Bunlar hayvan gibidirler, belki onlardan da aşağıdır) ayetinin manasını bulmayı lardır.

Mevlâna Hazretleri ikinci kısımdan olan müsteitlere hitap ediyor. Onlara, ezel âlemindeki evadlerini hatırlatarak (Sen benim Rabbisîn) tasdikinde istikamet etmeyip telkin ediyor. Ancak yaradana duyduğu hasret ve muhabbetle sâniye oğ dağlayana gönül esrarından den vurulur, diyor. Aksi takdirde Hz. retî Resûlün sözlerindeki manâ zühur edeceğini bildiriyor. O sözle şu mealde: Seni anlamayana ârunundan bahis açmak domuz boynuna gerdanlık asmak gibidir.

Meşkûre Sargut

İSLÂMIYET

Sahibi ve yazı işleri müdürü:
Nureddin EREN

ABONE ŞARTLARI:

Senelîği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:

Bayazit, Hakkâkkâr çarşısı
No. 49 Üst kat

Abone bedellerinin idarehaneye alınması güderilmezdir. İnce olunur.

Baskı yeri: Kocaeli Etiler matbaası

DİKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HIÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL'İN ŞU KIYMETLİ ESERLERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ :

DUYGULU GÖNÜLLERE HİTAP

(Geçen sayıdan devam)

Dünya ve ahret suretlerinin çokluğu kendilerini vahdet cemalini görmekten men etmeyen zümre (ki enbiyâya benzer) kalpleri ile Allahın envarına ayna olurlar. Bu zümre zevki vicdan ve keşfü ayaş sahipleri olup, aşk ateşiyle ve şevk nuru ile yanarak, geldikleri yeri zikir den ve düşünmekten bir nefes gafil eninden bir dem zail olmazlar. İkinci kısım fânî dünyanın zevklerine dalarak asli vatanlarına rucû edeceklerini unutulur. Ancak kemal ehlinin sözleri istidatları kuşlağına girdikçe iştiyak ateşi sinelelerinde yanmaya başlar; bunlar bu suretle taklit zulmetlerinden çıkıp tahkik nurlarına dalarlar. Üçüncü kısım bu dünyanın zevk ve lezzetlerini asli vatanlarının mâmurelerinden daha iyi görüp nefsanî ve şeytanî arzulara kapılarak mal, mülk, servet, evlât, ikbal, rütbe, şöret v. s. peşinde koşup tabiat zindanında zincirlenip kalırlar. Bu şüfli taife ehli hakkın kelâmını dinlemez, hidâyet yoluna gitmezler. Bu kimseler (Bunlar hayvan gibidirler, belki onlardan da aşağıdır) ayetin manâsını bulmuşlardır.

Mevlâna Hazretleri ikinci kısımdan olan müsteitlere hitap ediyor. Onlara, ezel âlemindeki vaadlerini hatırlatarak (Sen benim Rabbim-sin) tasdikinde istikamet etmeyi telkin ediyor. Ancak yaradana duyduğu hasret ve muhabbetle sinesini dağlayana gönül esrarından dem vurulur, diyor. Aksi takdirde Hazreti Resûlün sözlerindeki manânu zuhur edeceğini bildiriyor. O sözle şu mealdedir: Seni anlamayana derunundan bahis açmak domuzun boynuna gerdanlık asmak gibidir.

Meşkûre Sargut

İSLÂMİYET

Sahibi ve yazı işleri müdürü:

Nuraddin EREN

SAYI : 88
İSLÂMİYET
Sayfa : 3

ŞERİATSIZ HAKİKAT BÂTİL!

HAKİKATSİZ ŞERİATTA ÂTILDIR.

Şemseddin Yeşil

— 76 —

Ey hakikat yolcusu!..
Hz. Mevlâna, nâru'n karşısında cenâdın can olduğunu beyan ediyor, acaba can ne olmaz..

Tur dağı Musa Aleyhisselâmın Hübbü'nün nâru'ndan raksetmeğe başladı. Kâmil bir muhakik oldu. Noksandan kurtuldu.

Ey hakikat arayân!..
Tur dağının aziz bir sefi olmasına taaccüb olmasın, Musa aleyhisselâmın cüm-i pâki de kerpiç ve top raktan değil midir?..

Ey hakikat yolcusu!..
Cenâbı Hak bir dağa tecellî etse o dağ o teccellînin berekâtı ile aziz oluyor. Ya sen.. (VELEKÂD KERREMNA BENİ ADEM) diye tekrîm edildin. Hakka karşı niye hüsn-i zannın yok?.. Nâcin, nasıl tekrîki-i teâlî ederim diye düşünüyorsun?

Ey ruhu menfûl ile tekrîm edilen!.. Senin semana her gece misil leyde Cenâbı Hak tenezzül eder. Biraz harekete geç, azıcık ihlâs ile hazırlan, bütün müsküllerin halolsun. Cenûn ganesinin karnında harekete geçince hıvâsı bağslansın, sen de beşeriyet zindanında biraz harekete geç mânevî havasın verilsin, haka âlemi'ni görmeğe çalsın.

Yine şâh-ı Cübûdu anlatmaya başlıyoruz:
Hz. Mevlânâ Yahudî padişahının nasihat edenlerin nasihatını kabul etmediğini beyan ediyor. Ahmak inatçı şâh nekadar acayibati görsede o gördüğü şeyler 'onu fasdika değil, dâima inkârâ götürdü.

Dikkat!
Ahmak inatçı olan kimselere bu bir nevi cezadır. Onlar her nekadar ikaz olunmak üzere belâlara giriflar olsalar, güneş gibi parlak ne

kadar deliller, burhanlar gös teritse yâzınatlarında ısrâr ederler. Şâhı Cübûda nasihat edenler dediler ki:
Hadâi aşma!.. can yakana, zalim olma, mat merkebin bu kadar koşturuma, gücürsün atış gülistan oldu, okuduğun hileler tesirini göstermedi, Hakka dön!..

Şâh, nâsîhlerin teklifini kabul etmedi. Onlara hiddet etmek aynı hamâcet olduğu hâlde gadaplandı, e'ler'ni birbirine bağladı, zulmü birbirine raptetti. Yani ilk önce Mü'mîn'lere puta sapmayı teklif etti. Bir mâsumu ateşe bıraktı, o teş tesirini görüncine ona hâkare' etti. Bu sahada kudreti ilâhîyye müşâbede eden nasihatçuları bağladı. Azgın mümkir bir türlü sükkânet bulmuyor. Nihayet âlemi gaybden bir sadâ.

Artık iş buraya kadar emri geldi Cenâbı Hak:
Ey inatçı köpek, kudurmuş it, dayan bakalım kahrımız tecellî etti, gadabımıza kend'in siper ettin, mühlet vermiştik türbeğe başlansınlar diye. Settâr isimimizle örtülük, bizim bu merhûmet tecellimiz seni inafa götürmedi Şimdi Adil Kahhar isimimizle tecellî ediyoruz. Kıpırdamak yasak!..

Ey hakikat arayân!..
Hz. Ömer Radyallahü Anh, hır cânının idâmını hükmettiği vskit; cânı, şeriatın zaptıye nazrının kilemin karşısında korku ile tırtır titriyerek feryad ile yalvararak dedi ki:
— Ya Emir-el mü'minin! beni affet, bütün yaşadığım ömrümde işte bir defa bu fenâlığın vuku bulmuştur, buna emin ol!
Adel-i ecille-i ashab, Ömer-eh-nel-Hattab cevaben buyurdular ki:
Hâşâ sözün doğru değildir, apaçık bir yalandır, Cenâbı Hak Hazretleri settârel uyubdur. Sen kim hiçbir kaç defa gizli gizli ne fenâlıklar yaptın, o hepsini gizledi, râmeti Rabbaniş ile tecellî etti, de faat ile üttü. sen tekrar fenâlığa cesaret edip ısrâr edince artık adil ile tecellî ederek bu seferki ayabına meydana koydu ve seni gadabına siper etti, şeriat kılıcına teslim eyledi!..

(Devamı var.)

Müjde!

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır. 52 nüshadan ibâret olan Bir cilt 7 liradır. Adres: Beyazıt, Hakkâklar çar-

Şiâ No. 49

Resûli Ekrem Efendimizin emirleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

256 — «Her cuma'ya kavuştuğunuzda gusl etseniz hoş olur»
Ey hakikat yolcusu!
Bu emr-i nebide de bir çok mânâlar gizlenmiştir.
Bir kerre, dinde her günün adı vardır. Meselâ:
Yevmü'lshad, yevmül isneyn, yev nusselasâ.. ilâh.. Cuma gününün adı yoktur. O gün, her günün kendinehasus olan faziletini topladığından; toplanmış manâsına olmak üzere «CUMA» denmiştir ve o gün, mü'münlere bayramdır diye hususî hür kıymet almıştır ve her gün de mevrû olan; her iş muhâbiken o günün bir ânı vardır ki o anda, Cenâbı Hak: İş bırak! diye emreder; o anda dualara cevap verilir, Cenâbı Hak, mü'minlerle alışveriş eder, onların teâlîsine engel olan nefis'lerini satın alır, cennet-i sâfiye ile, cennet-i zâtiye ile ikram eder.
İşte böyle büyük bir günde, Hak ile yapılacak mülâkâtı GUSÛL denilen bir ahdest ile tepeden tırnağa kadar tertemiz yıkınarak ve bu sebeple vücudtaki âletleri yıkayıp, zinde olarak tam bir huzur ile duygulu bir hâlde dinlemek.. Amiyâne tâbirle dâima hep bir âhenk pilâk

gibi değil; İslâm ihtiyâçlarını, gön le lâzım olan iyâdaları toplayabilecek bir mabed'te, bu temizlikle bulunmak, elbet hoş olur.
DİKKAT!
Gusl'ün enfüs manâsına geçecek olursak, daha başka tatlılık duyarız.
Eski yazılarımda, bu husustan bahsetmiştim.
Dinin emirleri'nin ve nehiyeleri'nin dâima bir zâhiri yanî: Bir dışı bir de içi vardır.
Gusl'ün zâhiri'si:
Vücudunda, kıl dibi kadar bir yer, kâsen kuru kalmamak şartıyla vech-i mevrû üzerine yıkanmaktır.
Acaba.. Kâsen kıl dibi kadar kuru kalıncak emrindeki ince'li nedir?
Bâtındaki gusle işaretler.
Bâtındaki Gusl:
Hakkın varlığı larsısında benliğini yıkamak o benliğinden soyunmaktır, ondan hiç bir eser bırakılmamaktır.
Evet,
«Vücudundan kıl kadar kalırsa eser, cânından kıl kadar alamazsın haber» buyrulmuştur. Henen Cenâbı Hak, bu zevki tattır!

Duygulu gönüllere hitap

Hazretî Mevlâna Mesnevî şerîfin mukaddemesindeki ilk beyitte (Bîşenev) sözü ile başlamıştır.
Bîşenev ez ney gün hikâyet n-kümed
Ez cüdâyî ha şikâyet m-kümed
(İşit neyden nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor)
İşit sözü Mevlâna'nın ilk beyitine başlangıç olmuştur. Çünkü insan Hak kelâmını işitmekle nutka gelir ve dilsizlik zahmında kurtulur. Cenâbı Hak «Canlı olanların Allah jâdinde ziyade kütüsü Hak kelâmından sağır ve onu söylemekten dilsiz kalandır», buyuruyor.
Binaenaleyh insan evvelâ işitmeli ve duymak sayesinde nâsin kütüsü olmaktan sıyrılmaya çalışmalıdır.
Beyit'in içindeki neyden murad, Peygamberimiz Efendimizin halokâtıdır. O hazretin hakikati kâinatın nakışlanmasına sebep olduğundan ona ruhu Muhammedî tebir olunmuştur. Burada ilk misrâın manâsı «Hazretî Muhammed-

den işit omula iş et, demek oluyor.
Hazretî Resûlünin hakikati onun vârislerinde ve sevgîlerinde zikur ettiği'nden Mevlânâ; Allahın dostlarının da ney gibi ayrılıklardan şikâyet ettiklerine işaret ediyor. Bu ayrılığın manâsı, Hakka vusûlden evvelki geçmiş hâlere ait olmakla beraber, kâmil insanın (her nekadar aynı vâhdede müsteğrak ise de) vücut gömleği hasebiyle cisim âleminde aslına kemaliyle erişmesi mümkündür olmadığını anlatmaktadır.
Geçmiş hâle ait şikâyetten murad, gaflet ve atalet erhabını işaretler: «Ey gafil gürül! Uyanınız, fırsatı kaçırmayınız, Haktan cüdd kalmayınız ki ölüm sizi bulduğu zaman oradada yapayalnız, ıssız ve karnâlıklar içinde kalmayacaksınız. İnsan nurlu yola kavuşunca dâhi o karanlık günün, gaflet gününün, ayrılık ızdırabını çekecek ve bu ızdırab çok elimdir.. İşte hazretî insanın ikâzı, bu yoldadır.

Meşkûre SARGUT

Duygulu gönüllere hitap

Hazreti Mevlâna Mesnevi şerifin mukaddemesindeki ilk beyite (Bişenev) sözü ile başlamıştır.

Bişenev ez ney çün hikâyet mîkuned
Ez cüdayi ha şikâyet mîkuned

(İşit neyden nasıl hikâye ediyor, ayrılıklardan şikâyet ediyor)

İşit sözü Mevlânanın ilk beyitine başlangıç olmuştur. Çünkü insan Hak kelâmını işitmekle nutka gelir ve dilsizlik zahmında kurtulur. Cenabı Hak "Canlı olanların Allah inadında ziyade kötüsü Hak kelâmından sağır ve onu söylemekten dilsiz kalandır," buyuruyor.

Binaenaleyh insan evvelâ işitmeli ve duymak sayesinde nâsın kötüsü olmaktan sıyrılmaya çalışmalıdır.

Ecyit'in içindeki neyden murad, Peygamberimiz Efendimizin hakikatıdır. O hazretin hakikatı kâinatın nakışlanmasına sebep olduğundan ona ruhu Muhammedi têbir olunmuştur. Burada ilk mısraın manâsı "Hazreti Muhammed-

den işit onunla iş et,, demek oluyor.

Hazreti Resûlünün hakikatı onun vârislerinde ve sevgililerinde zuhur ettiğinden Mevlâna; Allahın dostlarının da ney gibi ayrılıklardan şikâyet ettiklerine işaret ediyor. Bu ayrılığın manâsı, Hakka vusulden evvelki geçmiş hallere ait olmakla beraber, kâmil insanın (her ne kadar aynı vahdete müsteğrak ise de) vücût gömleği hasebiyle cisim âleminde aslına kemaliyle erişmesi mümkün olmadığını anlatmaktadır.

Geçmiş hale ait şikâyetten murad, gaflet ve atalet erbabını işsaddir: "Ey gafil gürûh! Uyanınız, fırsatı kaçırmayınız, Haktan cüdâ kalmayınız ki ölüm sizi bulduğu zaman oradada yapayalnız, ıssız ve karanlıklar içinde kalmayınız.. İnsan nurlu yola kavuşunca dahi o karanlık günün, gaflet gününün, ayrılık ızdırabını çekecektir ve bu ızdırap çok elimdir.. İşte hazreti insanın ikazı bu yoldadır.

Meşkûre SARGUT

Sayfa: 4
İSLAMİYET
Sayı: 39

Sure-i Rahman'ın Tefsiri

Yazar: Semeddin YEŞİL

Irfan maksadına terf eden kimse Hakk'a tereddüt ettiği vakti, İlahî vücudunda derhalay eûsa nefir. O vakit geriat mahfazasının arasın dan hakikat için mürefet merca- nını çıkarır.

22 — Fehi ayı eyle!..

İnsâf!..
Bunları müşahede ettikten sonra Enbiyâ-u Evliyâ denilen bu hazinelerinde saklı olanı işitip gördüğünüz halde Rabbinizin hangi niyetle yalan diyeceksiniz?..

23, 24 — (Ve'ehül cevâil!..)
O denizde dağlar gibi yükselmiş giden gemiler de, o Rahmanın'dır (2).

Fy hakikat yolcusu!..
Bu gün o büyüklükde o teşkilâtta gemiler yok, bu âyetî cillide dağlar yükselişinde gemiler in- a oluncuza işaret var simdi, o de- nizde dağlar gibi yükselmis giden gemiler de onundur emî şubhan- sînâle incedik.

Beserin ümrâ ettim ânye övünüp yaratırım serâsında zevciere ce- ves veriliyor..

Cenâb-ı Hak, hiç bir şeyin müs- takil vücudu yoktur, herşey benim. o geminin maddesi modeli de be- nîmdir, beşer'in Hîndistan cevizi kadar bir mahfazanın içerisinde eliyle tutamadığı, gözüyle göreme- diği, mehdulden mâfusu çıkarması için kullanılan, hissinin galatlarını tahsil eden, cevherî akıl denilen o nur da benîmdir, buyuruyor.

İşte, şâhîrde 50-60 kiloluk bir çirri-ü sagire mâlik olduğu halde denizi, deryayı kendisine musah- har kılan kat'alar dan kat'alara ge- diren kudretin sahibi olan Allahın büyük nimetlerine, hangi lütulları- na yalan dersiniz?..

25-26 — (Küllü men aleyha fan!..)
Hakkın keremî vücudıyla onun esmî ve sıfatıyla bir âleme nakş e- dilen her nokas yanî onun esmâ- nını zilli olan herşey fan'dır. O, de- nizde akın gelî gibi akıp gitmes- tedir.

Fey Ekmelê Rusûl!
Ancak başî olan in'âm ve ikram sahibi bulunan herşeyden gani, büt- ün vâdik ona müstakir olan, zâta- na şerik kabul etmeyen, salıngatın- da müntazâ olunmayan, vücudıyla mevcûd, sıfatıyla muhit, esmâ- sıyla mâlûm, ef'aliyle zâhir, âsâ-

Duygulu gönüllere hitap

MESNEVIDEN :

Hazreti Mevlânâ: "Benim sırran benim nâlemden uzak değildir, lâ- kîn bunu görenek her gözle ve işi- tecek her kulakta nur yoktur, bo- yutuyor.

Evl yânu zâtı nuruna ve sıfat- ı cerâmına muttâlî olmak isteyen' er onların sözleri ayinesine baksın.

Göstünde ve kulağında nur olan- lar kâmil insanın vücudunu ney- zen elinde ney gibi görenek onları- dan çıkan sözleri: Vücûdu Mutlak- tan biliciler. Nasıl ki birçok istih- leler geçirdikten sonra neyia içi tamamen boşalmış, neyzenia du- dağına lâyık olmuştur; terennüm ettiği nağme ise neyî üfleyenin sı- rı, onun n'îdâsıdır.. Nefsinden bo- salmış olan ârif de aslının elinde böyle bir aşk kavalidir ki; ondan yükselen seda sahibin kendi hava- sıdır. Çünkü kâmil insanın heali- ve ihlâmât-ı gaybiyye ile dol- muş, geriat ve hakikat sefinelerini o kesret deryasında yüzdüren, yük- selten de odur.

(Devamı var.)

DİKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖR- MEK İSTERSENİZ, HAZRETI MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAY- ACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İS- TERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HIÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA- CAGINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESE- RLERİNİ MERAĞLA OKUYUNUZ :

FİYATI	FİYATI
BESMELENİN 'ESRARI, ALLAH' DE VARINI ALLAHA SAT	1.00KŞ. ALLAHIN HUZURUNDA OKUDUĞUNU BİL. (NAMAZ SURELERİNİN VE FA-
ESRARI SALAT VE ESRARI HILKAT	50KŞ. TİHAJ ŞERİFENİN MANASI)
KURANIN KALBİ SUREİ YASİNİN TEFSİRİ	1.00KŞ. YÜZ BEŞ HADİSİ CAMİ: AHLAKI ÂLİ-
MIRACIN HAKİKATI, BERATIN ESRARI,	1.00KŞ. YE VE VEZÂİFİ İSLAMİYE
ORUCUN MANASI	75KŞ. SUREİ YUSUFUN TEFSİRİ, İÇİNDE-
İSLAMDA ESAS, İMAN, İNSAN	1.00KŞ. KI İNCELİKLER
MEVİZELERİM VE HUTBELERİM, İSLA-	1.00KŞ. İSLÂM DİNİNİN BÜTÜN DİNLERE GA-
MİYETİN RUHU, AHLAKI, İTİKADI	1.00KŞ. LEBESİNİN VAADİ ZIKR OLUNAN
İMAN KÜFÜR	25KŞ. SUREİ FETHİN TEFSİRİ
ZİRVEİ TEVHİD SAADET YOLU,	1.00KŞ. ADRES: BEYAZIT HAKKAKLAR ÇAR-
İLMİHAL	1.00KŞ. ŞİSİNÖ49 H.YEŞİL KÜTÜPHANESİ.

Duygulu gönüllere hitap

MESNEVIDEN :

Hazreti Mevlâna: "Benim sırrım benim nâlemden uzak değildir, lâkin bunu görecek her gözde ve işitecek her kulakta nur yoktur., buyaruyor.

Evlâanın zât-ı nuruna ve sıfat-ı cerâmına muttali' olmak isteyenler onların sözleri ayinesine baksın.

Gözünde ve kulağında nur olanlar kâmil insanın vücûdunu neyzen elinde ney gibi görerek, onlardan çıkan sözlere Vücûdu Mutlakta bilirler. Nasıl ki birçok istihaleler geçirdikten sonra neyin içi tamamen boşalmış, neyzenin dudagına lâyık olmuştur; terennüm ettiği nağme ise neyin üfleyeninin sırrı, onun nîdâsıdır.. Nefsinden boşalmış olan ârif de aslının elinde böyle bir aşk kavalıdır ki; ondan yükselen seda sahibin kendi havasıdır. Çünkü kâmil insanın beklisi ve ilhâmât-ı gaybiyye ile dolmuş, şeriat ve hakikat sefinelerini, o kesret deryasında yüzdüren, yükselede odur.

(Devamı var.)

gün başı (Lâ) kılıcı ile kesilmiş, sinesi aşk ateşi ile delinmiştir. Derununu mâsivadan boşalmış, dil-i ayinesi tevhid ile cilâlanmıştır.

O der ki: "Ruhum muhabbet nuzu nefhasıyla tasfiye olundu, iradem eli hidayet gerdanına gerdanlık oldu. Allaha çok şükür her ne kadar bakâsız meskenden ve vefasız homdemden ayrıldım ama bâki olan yâr ile dudak dudağayım.."

Nitekim Mevlânâ Hazretleri yârânına hitaben: "Ben sizin gördüğünüz cisimde değilim. Belki ben o zevk ve hoşluğum ki, muhabatım kelâmından bulduğum zevkle Allah Allah diye baş döğür ve şükreder.. Demekki ehli Hakkın sözleri onların derununa aynadır ve tamamen kalbin lisanıdır.

Caferî Sadık Hazretleri (Allahın tecelli güneşi Allahın kelâmından âşikardır, ama göremiyorlar) diyerek Allahın Kur'anı Kerimde tecelli ettiği'ne işaret ediyor.

Lâkin bunun müşahedesini ancak yaradanın has kullarına müyesserdir. Binaenaleyh onlarla ülfet eden vakti zayi etmemiş olur.

Meşkûre SARGUT

Sayfa : 4
İSLAMİYET
SAYI : 90

Şeratsız hakikat

(Bağtarafı 3 de)

Biz size tay'an hizmete geldik. Seni vazifeden kurtarmak için konuşmağa geldik.

Senin istediklerini tamamen vereceğiz, en âla şekilde doyuracağız, her istediğin şeyi huzuruna getireceğiz. Niyamız şu:

Sen artık ava çıkma.. Hem sen yorulma, hem biz huzura kavuşalım..

(Yani köylü, zâlîme müracaat ediyorlar. «Ne istiyorsan biz sana verelim, doyuralım. Tek sen, şekillerle, biçimlerle bize zarar verme; biz de biraz huzura kavuşalım diyorlar»)

Arslan cevaben:

« Teklifleriniz, söyledikleriniz makbûlümür, anırtan, altından hile görmez vefa görürsem.. Fakat, ben reyidenden amirden çok mekr-ü hile gördüm. Onun için şüphe ediyorum, siz de bir hileyeye baş vurmuş olmasınız..

Bu dünyada bundan çok zarar gördüğümünden kendi işim kendim görmeğe mecbur kalmışım.

Ben insanların mekr-ü hilesinden helâk oldum. Yılan ve akreb ısırmasından yaralıyım. Asıl kendi vücudimde pusuya girmiş olan (NEF SİM) den bile ne kadar zarar görmüşümdür.

Bütün insanlardan daha fenasım o bana yapmıştır.

Şimdi siz de bana ataleti tavsiye ederek tembelliğe sevk ederek, büyük bir fenalık hazırlamış olacaksınız. Fakat benim kulağım şu emr-i Nebiyi işitmiştir:

Resûl-i Ekrem:

«Mü'min olan kimse bir akreb deliğinden iki kerre geçirilmiş ısırmış olmaz» yani Mü'min için kâr, zarar bir tecrübe kâfidir. Muzır bir işin defaatle tecrübesine lüzum yoktur diye buyduklarımı biliyorum..»

(Devamı var.)

Duygulu gönüllere hitab

MESNEVIDEN:

Hazreti Mevlâna "Bu ney'in sedası ateştir, rüzgâr değildir (yani vah-yolcu, başkalarının söyledikleri gibi hevâyı nefes değildir) kim ki bu ateşi tutmadı ise yok olsun (yani vücüd benliğinden yıkansın, ihtiyarını aşk eline versin de ney'in ne meretebe yakıcı olduğunu ve hevâ olmadığını anlarsın) buyuruyor.

Kâmillerin sedası (onlar hevâdan söylemezler, onlara vahiy olur) âyetinin belirttiği gibi vahiy hakîr. Çünkü kâmil insan Hazreti Resûlün vârisidir. O, Allahın boyasıyla boyanmış, hak ile hak olmuş, muvabihî hakîkidir. Yaradann boyası, renksizlik (nişansız kalmak) olduğundan hakki insanın benliği yoktur, kendi ihtiyarı yoktur.

Muhiddin Arabi Hazretleri "tasavvuf ile tasarruf bir arada toplanmaz,, buyuruyor.

İnsan-ı kâminden tasarruf eden hakîr ve onun iradesi küll-i iradedir. Mevlâna "Enbiya ve Evliyayı beşer ve cisim bilme! Allahın nû-

ru, yer yüzünde bir kâmil insanın vücûdu' maşukından doğduğunu bildiğim halde; ben nasıl eflâk câ-nibine yüz çevirir, envâr-ı ondan talep ederim?,, diyor.

İşte Hazreti Pirin ney ile im-lendirdiği hazreti insandan anlamayan, onun sohbetine iştîyak çekmeyen kimsenin bu sözlerden lezzet duyabilmesi için yok olması lâ-zımdır. Çünkü yokluk tecelli narını ıktibasa ve Allah aşkının ateşini iltimasa vesiledir. Bilmelidir ki bu yolda herkes fenası mikdarı baka bulur ve yokluğu kadar Hak ile aşına olur.

Evliyâ ve Arifler bu yolda mih-net ve belâ ateşi ile kendilerini tasfiye etmişler, varlıklarını boşaltmışlardır.

Cenâbi Hak, Hadisi Kudsîsinde (Ben beni seveni öldürdüm ve katlettiğim'in diyeti benim üzerimedir ve benim üzerime diyeti olanın diyeti benim) buyuruyor. Diğer taraftan (hayat ölümdür) hadis-i şerifi de aynı mânâyâ işaret ediyor. Bu ilim irâdi mevtîr. Bunun işareti ise tam teslimiyettir.

Meşkûre Sargut

Ey insan oğlu!

(Bağtarafı 1 de)

Ruhumuzu; zâlîme, kâfire, mürtedde taşlatma, ağır imtihanlara sokma!

İmandan sonra küfre atma!

Zulmün karanlığında hırakma!

İmzâ-i sübhânîni vazettiğin bu yüzümüzü, sen sevmiyenlerin yüzlerine karşı, beyan-ı itizarda çevirtme!

Muhammedi getirdiğin gibi, Muhammedi götür!

Bu hususta, Hanedan-ı Ehl-i Beyt-i nübüvvetin nazar-ı merhametinden dır etme!

ELFATIHA..

Müjde!

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır.

52 nüshadan ibâret olan Bir cilt 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâklar çarşısı No. 49

DİKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AVAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA CAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESERLERİNİ MERAĞLA OKUYUNUZ:

	FİYATI		FİYATI
BESMELENİN ESRARI, ALLAH DE VARINI ALLAHA SAT	1.00KŞ.	ALLAHIN HUZURUNDA OKUDUĞUNU BİL (NAMAZ SURELERİNİN VE FA-	
ESRARI SALAT VE ESRARI HILKAT	50KŞ.	TİHAJ ŞERİFİNİN MANASI)	1.00KŞ.
KURANIN KALBİ SUREİ YASİNİN TEFİRİ	1.00KŞ.	YÜZ BEŞ HADİSİ CAMİ: AHLAKI ÂLİ-	
MİRACIN HAKİKATI, BERATIN ESRARI,		YE VE VEZÂİFİ İSLAMİYE	1.00KŞ.
ORUCUN MANASI	75KŞ.	SUREİ YUSUFUN TEFİRİ, İÇİNDE-	
İSLAMDA ESÂŞ, İMAN, İNSAN		KI İNCELİKLER	2.50KŞ.
MEVİZELERİM VE HUTBELEERİM. İSLA-		İSLÂM DİNİNİN BÜTÜN DİNLERE GA-	
MİYETİN RUHU, AHLAKI, İTİKADI	1.00KŞ.	LEBEŞİNİN VAADI ZIKR OLUNAN	
İMAN KÜFÜR	25KŞ.	SUREİ FETHİN TEFİRİ	1.00KŞ.
ZİRVE İ TEVHİD SADET YOLU,		ADRES: BEYAZIT HAKKAKLAR ÇAR.	

İSLAMİYET

Sahibi ve yazı işleri müdürü:
Nureddin EREN

ABONE ŞARTLARI:

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No. 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi rica olunur.

Duygulu gönüllere hitab

MESNEVIDEN:

Hazreti Mevlâna "Bu ney'in sedâsı ateştir, rüzgâr değildir (yâni vahiy için, başkalarının söyledikleri gibi hevâyı nefes değildir) kimki bu ateşi tutmadı ise yok olsun (yanî vücûd benliğinden yıkan-sın, ihtiyarını aşk eline versin 'de ney'in ne meretebe yakıcı olduğunu ve hevâ olmadığını anlarsın) buyuruyor.

Kâmillerin sedâsı (onlar hevâdan söylemezler, onlara vahiy olur) âyetinin belirttiği gibi vahiy hak'tır. Çünkü kâmil insan Hazreti Resûlün vârisidir. O, Allahın boyasıyla boyanmış, hak ile hak olmuş, muvahhidî hakîkidir. Yaradanın boyası, renksizlik (nişansız kalmak) olduğundan hakîki insanın benliği yoktur, kendi ihtiyarı yoktur.

Muhiddinî Arabî Hazretleri "tasarruf ile tasarruf bir arada toplanmaz,, buyuruyor.

İnsan-ı kâmilden tasarruf eden haktır ve onun iradesi küll-i iradedir. Mevlâna "Enbiyâ ve Evliyâyı beşer ve cisim bilme! Allahın nû-

ru, yer yüzünde bir kâmil insanın vücûdu' maşrıkından doğduğunu bildiğim halde; ben nasıl eflâk cânibine yüz çevirir, envâr-ı ondan talep ederim?,, diyor.

İşte Hazretî Pirin ney ile isimlendirdiği hazreti insandan anlamayan, onun sohbetine iştiağ çekmeyen kimsenin bu sözlerden lezzet duyabilmesi için yok olması lâzımdır. Çünkü yokluk tecelli narını ıktibasa ve Allah aşkının ateşini iltimasa vesiledir. Bilmelidir ki bu yolda herkes fenası mikdarı bakabilir ve yokluğu kadar Hak ile aşına olur.

Evliyâ ve Arifler bu yolda mihtet ve belâ ateşi ile kendilerini tasfiye etmişler, varlıklarını boşaltmışlardır.

Cenâbı Hak, Hadisi Kudsîsinde (Ben beni seveni öldürdüm ve katlettiğim'in diyeti benim üzerimedir ve benim üzerime diyeti olanın diyeti benim) buyuruyor. Diğer taraftan (hayat ölümledir) hadis-i şerifi de aynı mânâyâ işaret ediyor. Bu ölüm irâdî mevt'tir. Bunun işareti ise tam teslimiyettir.

Meşkûre Sargut

Resûl-i Ekrem Efendim zîn Emirler.

— Her kim günde yüz defâ (Sübhanallah ve bihamdihî) diyerek tesbîhü tahmidde bulunsa, her ne kadar hatâ ve günahları denizlerin köpükleri kadar çok olsa dahi hepsi silinir, yok olur.

Ey hakikat yolcusu!
Şu emr-i nebinin huzurunda, hüsnü ve hudû ile dur. Burada mürâd-ı Nebinin ne olduğunu anla! yalnız eflâz ile işi hallettim zannetme.. Oy le ya.. Her istenilen denâet irtikâb edilib, evler söndürülüp, gönüller peşışan edilip âhları semaya çıkardıktan sonra bir kenara çekilerek âzâmî on dakika kadar sürebilecek olan (Sübhanallah ve bihamdihî) el faz-ı kerimelerinin yalnızca lâfz-ı larını okumakla seyyiâtın hasenâta tebdil olunmuş irtikâb ettiğinin zâlimden sorgusuz sualsiz yakarın kurtarılacağı zannedilmesin!

Dikkat!
Hakkı tesbîh etmek demek, onun tecellisiyle zâhir olan bu mezhîrî de abes bir zerrenin olmadığına iman etmek demektir.

Tahmid etmek demek: Mevcudatın hukukuna riâyet etmek demektir..

İşte insan lâakal günde bu nezâhîrde o tecelliyi yüz defâ görmek ve öylece hareket etmek demektir. Bu hale terakkî eden kulun mukte-zayı-ı beseriyetî gaflet; irtikâb etdikleri hatâ, mazhar-ı afvı gufrân olar demektir. Yoksa eli her kötü-lüğü yapmış, kalbi Hakdan gâfil kal-sın âdet halinde de dili bir kaç defâ sübhanallah desin.. Bu gibi kimseler için bu müjdeli emr-i Peygamberiden bir hisse yoktur.

— Din ilmini tahsil hususunda, gurbette ölen kimse şehiddir..

Ey hakikat yolcusu!
İme bu kadar kuymet veren bir dîne, İslâm dini için: Mâni'î terakkîdir diyenler acaba sâlmazlar mı?!

Şehid demek, bu âlemde her işini bitirmiş; hakkı görenek ebediyete geçmiş insan demektir.

— Her kimin ziraate civerişli ederek hakkın nimetleri olan mahsulâtından istifade etsin. Eğer kendisinin ihtiyacı yoksa, muhtaç olana yaptırtsın da, nimet-i ilâhiye'nin şükri ifâ edilmiş olsun.

Arâziyi ziraatsız bırakmak, hakkın nimetine küfrânda bulunmak olduğundan âhirette azabı mücbih olur.

— Her kim Kurban bayramı namazından evvel kurban keserse; namazdan sonra tekrar başka bir kurban keserek iade etmişse..

Bu emr-i Peygamberiden anlaşıl-

Yazan: Şemseddin YEŞİL
Yor ki namazdan evvel kurban kesmek câiz olmuyor.

— Men kâne minkümm musallî - yen hadel cumma.. ilâh-
Müslim-i şerifte zikr edilen şu hâdisi serifin meâl-i âlisi:

Sizden her kim cum'a dan sonra namaz kılacak olursa, dört rekâtî kılın.

Dikkat!
Ekseri fukahann amelleri bunun üzerindedir.

Cenab-ı peygamber efendimizin bu emr-i şerifleri, hükm-ü meseleye namaz kılacak olanlara tevîz buyurmaları, cuma namazından sonra kılınan namazın vâcib olmayıp sünnet-i müekkedde olduğuna dair işârettir.

Dikkat!
Sahib-i şeriat efendimiz, ekseriya cum'a namazından sonra iki rekâtla iktifa buyururlardı..

Bu bir delil-i fi'lîdir. Hadis-i şerifteki dört rekâtta delil-i kavlidir.

İşte iki delille âmel için -Ebu Yusuf, cumadan sonra altı rekât kılınmasını kâil ise de hadis-i şerif delil-i kavli ile olup; delil-i kavli ile amel ise hikâye-i filî ile amelden evlâ olmakla ekser-i fukahâ dört rekât kılmuşlardır.

Hülasâ:
Resûl-i zîşan efendimiz hutbeyi müteâkib kılınan iki rekât cuma namazından sonra, bazan iki rekât daha kılınmışlar, bazan da dört rekât kılınmışlardır.

Hülasâ:

Resûl-i zîşan efendimiz hutbeyi müteâkib kılınan iki rekât cuma namazından sonra, bazan iki rekât daha kılınmışlar, bazan da dört rekât kılınmışlardır.

Hazreti Mevlânâ (Ney kanlı yolun sözlerini söyler, Ney Mecnunun aşkının kıssalarını söyler) buyuruyor.

Hazreti Pir, kanlı yol ile âşıkların vuslat yolu olan irâdî ölümü kasdetmektedir. Bu yolun yolcusu Lütf ve cemâlin tecelliyatı karşısında sekran, mecnun ve hayran olduğu için ney (yani kâmil insan) onun hallerini ve aşkının kıssalarını anlatmaktadır.

bütün kuvvasına dahil olarak onda maşuktan başkasını bırakmaz, sürrer ve mahveder. İşte buna âşkın boyun vermesi denir. Nitekim aşk yolunda baş terk etmeyen aşkın hakikatinden haberdar olamaz. Aşk yolunda ne kadar dökülmüş ve sevk çomâğı ile ne başlar top gibi yuvarlanmıştır ki hesabını maşuktan baş-

ŞERİATSIZ HAKİKAT BÂTİL!
HAKİKATSİZ ŞERİATTA ÂTILDIR.
Şemseddin Yeşil

Ey hakikat yolcusu!
Hz. İnsan Cenâb-ı Mevlânâ; köylülerle zalimî konuştururken, emirlerde ve nehiyelerdeki inelikleri kusada gizleyerek, umur-ı hariciyede misâl vererek herkesin anlayabileceği bir kalıba sokarak beyan buyuyor:

İnsanların çoğu, tevekkülü yanlış anlamışlardır. Tevekkül, çalışmayı terk et demek değildir. Çalışmak la tevekkül, tev'endir. Çalışmasındaki kuvveti kendisinin olmadığını zevk eden kimse, tevekkül eden kimse demektir.

Çalışmak, Enbiyânın sünnetidir. Bu sünneti terk ederek, tevekkülü hile olarak kullanmak isteyene, o hile boynuna zincir olur da onu ma-kâm-ı zilletle diker.

Bu hileyi insana, içinde gizlenmiş olan bir hürsüz vardır, o öğretir.

Dikkat!
Hürsüz girmesin, düşman dalmasın diye evin kapısı kilitlenir, fakat farkında olunmaz ki: En büyük hürsüz, en kötü düşman o evin için dedir. adna Nefis derler.

Disardaki hürsüz, insanın üç gün lük dünyasının eşyasını çalabilir. içindeki hürsüz ise kalbini soyar.

Muhabbeti çalar, fazileti yağma eder, müebbed istikbalinin mata'mı götürür.

Ey hakikat yolcusu!
Kudretle harp olmaz! Allah'ın azameti ile boy ölçüşmeye kalkarmı?

Dikkat!
Fıravun, Musayı öldüreceğim diye beni-İsrâil'in yüzbinlerce mâsum evladını boğazlatıyordu. Fakat kudret hergün, Musayı onun kucağında oturtuyordu.

Ne azamet... Cenâb-ı hak, ültü elbâha tabir caiz ise ne büyük ders çıkarıyor.

Evvel kulan vazifesi, ma'budun emirlerine sarılmak, nehiyelerinden kaçmak, başka şeye karışmamaktır. İrâde-i ilâhiyeye, takdirat-ı sübhâniyeye müdahale eden, kendi kuluna güvenip bu engin deryada yüzerim de, sâhil-i ahadiyet'e çıkarmı diyen boğulur.

Ey hakikat yolcusu!
Köylüler; Zâlîme, Fıravunun kasasını uzun boylu hikâye ettiler. Yani Fıravunun o kadar çalışması ne oldu?.. Hepsi boşa yitti. Netice o kadar insan öldürüp bednâm olmasınanma kâr oldu.

Allahın emri yine yerine geldi. Cenâb-ı Hak o zalimin kafasından sevda-i rubûbiyeti önünde tam teşkilâth, muazzam bir ordu olduğu halde, maliyetinde silâhşorları yaverleri, dalkavukları, rubûbiyetini tasdik eden sahte ulemâsı; bulunduğu halde çoban değneğiyle parçayı çıkardı.

Dikkat!
Hz. Mevlânâ, doğru sözlerin içerisinde ba'zan bâtil muradların nasıl gizlendiğini anlatmak istiyor:

Mesela köylüler, çalışmanın aleyhinde Fıravunun mesâisini ve neticesini misâl getiriyorlar... misalde muğalata yapıyorlar..

Çünkü Fıravunun hareketi doğru dan doğruya zulüm ve teaddi olduğundan; meşrû bir çalışmak olmadığundan; ahval ve a'mâlî bizzarure kendi gibi perişan olmuştur.

✱

Köylüler, Arslana söylüyorlar:
— Bizim gözümüzü hastadır, yüriyelim, kendi görmemizi dostun görmesinde fena edelim, yani bizim aklımız daima hatâ ettiğinden, Allahü Teâlâ'nın ilmîne, kudretine iltica et!

(Devamı var)

Duygulu gönüllere hitap

Hazreti Mevlânâ (Ney kanlı yolun sözlerini söyler, Ney Mecnunun aşkının kıssalarını söyler) buyuruyor.

Hazreti Pir, kanlı yol ile âşıkların vuslat yolu olan irâdî ölümü kasdetmektedir. Bu yolun yolcusu Lütf ve cemâlin tecelliyatı karşısında sekran, mecnun ve hayran olduğu için ney (yani kâmil insan) onun hallerini ve aşkının kıssalarını anlatmaktadır.

bütün kuvvasına dahil olarak onda maşuktan başkasını bırakmaz, sürrer ve mahveder. İşte buna âşkın boyun vermesi denir. Nitekim aşk yolunda baş terk etmeyen aşkın hakikatinden haberdar olamaz. Aşk yolunda ne kadar dökülmüş ve sevk çomâğı ile ne başlar top gibi yuvarlanmıştır ki hesabını maşuktan baş-

kası bilmez. Şüphesiz ki bu kanlı yol âşıklara büyük bir nimettir. Hazreti İmam-ı Ali öyle buyuruyorlar:

(Sülûk esnasında mertebeden mertebeye ve neş'eden neş'eye nakle - lundumsa da bu ölüm ebedî ve sermedi rahat oldu ve ben bu sayede beden bağından kurtuldum.)

Lâkin tabiat, cehil ve gaflet derrecelerinde kalanlar, zülmelere ke derlere batmış olanlar kendileri ne muhalif gördüklerinden hakikî âşıkları inkâr ederler. (Orada ihtilâfta olanlar burada da ihtilâftadır) Hadisinin fetvasında birbirine zıt olduklarından avam onları daima taşlar. Ne derlerse desinler mihnet ile olan muhabbet belâsı vahdet harem sarayına muvasalattır.

Meşkûre Sargut

Duygulu gönüllere hitap

Hazreti Mevlânâ (Ney kanlı yolun sözlerini söyler, Ney Mecnunun aşkının kıssalarını söyler) buyuruyor.

Hazreti Pîr, kanlı yol ile âşıkların vuslat yolu olan irâdî ölümü kas etmektedir. Bu yolun yolcusu Lûtf ve cemâlin tecelliyatı karşısında sekran, mecnun ve hayran olduğu için ney (yani kâmil insan) onun hallerini ve aşkının kıssalarını anlatmaktadır.

bütün kuvvasına dahil olarak onda maşuktan başkasını bırakmaz, sü-rer ve mahveder. İşte buna âşkın boyun vermesi denir. Nitekim aşk yolunda baş terk etmeyen aşkın hakikatinden haberdar olamaz. Aşk yolunda ne kadar dökülmüş ve şevk çomağı ile ne başlar top gibi yuvarlanmıştır ki hesabını mâşuktan baş

kası bilmez. Şüphesiz ki bu kanlı yol âşıklara büyük bir nimettir. Hazreti İmam-ı Ali öyle buyuruyorlar:

(Sülûk esnasında mertebeden mer-tebeye ve neş'eden neş'eye naklo-lundumsa da bu ölüm ebedî ve ser-medî rahat oldu ve ben bu sayede beden bağından kurtuldum.)

Lâkin tabiat, cehil ve gaflet derecelerinde kalanlar, zülmetlere ke derlere batmış olanlar kendileri ne muhalif gördüklerinden hakiki âşık-ları inkâr ederler. (Orada ihtilâf ta olanlar burada da ihtilâftadır) Hadisinin fetvasında birbirine zıt olduklarından avam onları daima taşlar. Ne derlerse desinler mihnet ile olan muhabbet belâsı vahdet harem sarayına muvassalattır.

Meşkûre Sargut

Evliyâullah Sözüleri

Ey hakikat yolcusu!
Devlet nedir bilir misin?
Meşakketsiz, doğrudan doğruya mevhîbe-i ilâhiye olan enar-ı te celliyata mazhar olmağa derler.
Evet amel mücîb-i cennet de ğildir bu iş, fazl-ı ilâhîledir, nefis haz olması için amel etme! Madem ki zat-ı Bâri den gayri her şey helâktadır, o halde ona muhabbet de haramdır.

Zamanı da faai olduğunu bil! Gül gibi açılıp hoş olmağa çalış. Sakın mekirden emin olma, kalbin marifetullah ile inhisat ederse perde-i esrarın yırtılmasını düşünmezsin.

Yarabbi!
Madem ki habibin (vema ersel-nâke illâ rahmeten ilâlemia) dir biz de İltimas nuamelesine tabi tu tulup ona ümmet olduk Yarabbi!
Madem ki (ene inde zanne abdi bi) dedin, ben kulunun zannında - yım buyurdun, ben de hüsn-ü zan ile amel ediyorum, eibette seyyiatım silersin.

O senin şanımandır.. dâruesselâm dan mahrum kolmazsın.. ya Resul-Allah!

Çok günahkârın, aynı zamanda

Yazan: Şemseddin YEŞİL
cemâlin istiyakiyle ihân kapında mukîmin, adresim o dur.. Keremin boldur, beni uzaklaştırmazsın, hayat-ı ebedî mi senin şefaatle alacağım, dest-i merhametini düşmanına uzatan büyük zat!.. Acaba kîmin kalbimde senin nurunu seyrede bilirim Allahın aşkına.. senin nuru nu gösteren bir kalbi bana göster!
Ey gönül!

Pir oldum, ibâdatı taât etmiye taâdatla kabuadi, gençliğini nefse sarfettim.. hiç olmazsa pirlik zamanı zâyî etme; ihlâsı kalbe sâhib ol, kerim olan kalbe bulul yoktur.

Yarabbi!
Bu ihlââ evinde, nazargâh-ı rahbani olan kalbini nefis ihafa etti, hicran gamı geldi, düştük.. bizim elimizden habibinden başka kimse tutamaz.. yalvarıyoruz, red-detme.. hangi ihrâm ile kâbe-i ma'sude gödlür bilmiyoruz! Gönülün mu radı neyle hasıl olur, bu derdün şifâsı nedir? Can-ı cihani terketme lidir diyolar.. Sen bu terkün yolunu göster!

Ey hakikat yolcusu!
Aşk senfinden başka yolda oturma.. eğer ehl-i dünya, bütün ömrünü, tahsil ettiğin varlığını yakamak istiyorsa yak.. Aşk zenginliği geldi, Kâinatın saman çöpi kadar loymeti yoktur.. bununla beraber

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna Herkim ki yah det denizinin bahçı deşildir; bu zikir olunan esrarın suyundan deşeri atıldı. Herkim ki binasıptir; onun loru nasibi uzak kaldı.. buyu ruyor.

Hazreti Pir sülûk ehlinin üç nevi olduğuna iğaret ediyor: Birinci kısım, yüzlerce deryayı içseler ve binlerce makamın meratibini geçseler kanmayan Allah sevgilileridirler ki, istiyak ve talebi bir an olden bırakmazlar. İkinci kısım vuslat nar hoşları olup yarım yudumla mest olurlar. Üçüncü kısım ise bu kesmetten hissesiz kalanlardır.. Aç o lamm günü nasıl gam ve keder için de geçerse bu zümrenin ömrü de öylece geçmeğe mahkûmdur. Bunların önüne Hızır da çıksa yol bulamazlar. Nitekim koca Fuzulî:

(Olmayan abî ezelden sırap
Abî Hızır yine Hızır olsa da rehber bulamaz) der.

çöpe hakâret etmiyorum çünkü gül demetini saman çöpiyle bağlarlar.

Yarabbi!
Senin cemalinin tecellisine, dağlar da tabammül edemez.. beni, ka yıdız kabûl et, kendime dayanmıyorum ismet-i Hakka dayandım.

Ey hakikat yolcusu!
Allahın gizli kulları vardır, onların duâsı; zalimleri mürâdarına erdirmen götürür.

Bu Taife ezeli mührü ile mühürlennişlerdir. Yani bunların kalp gözleri kördür. Bunun için Hazreti Pir -Pisimşin kalbi yani kâmilârin ahvalini ham olan hiç anlamaz, binasalehy sözü kosa kes veselâm- buyuruyorlar ki bu söz aynı zamanda Resulü Ekrem Efendimizin: (Kelli Mün Nâs Alâ Kaderi U-kullim) Nâsa kendi akıllarının mertebesinden söyle, fermanına inkıyad eylemeyi icab ettirir.

Ezeli nasibe müeyyesser olan isti datlar da derece derece olduğundan İleri derecedekilere nazaran geridekiler ham sayılırlar. Fakat bunlar riyazât ateşi ile mücâhedât pûtesinde eriyip aşk cezbeseyle pişmek mertebesine gelebilirler. Yalnız biz mevhiye erişmeden önce onlara, vahdeti kesrette ve kesreti vadedte gören Hak merdinden ulu orta bahsedilmez. Çünkü derya bardağa sığmaz. Ve bu zayıf istidatlı kimselerin aleyhine olur, zira duyduklarını hazmedemiyerek küfre sapabilirler.

İste merdî kâmil bir yüksek, bir kâse, bir kova ve bir havuz ve da ha geniş kabiliyetlerin istiaham öl çerek konuşur ve yüce himmeti sayesinde insanı hayvanlık sıfatlarından kurtarıp huzuru kalbe ulaştırarak firâk ile daimi inliyen ruhu aslına kavuşturur.

Meşkûre SARGUT

MÜJDE

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır.

52 nüshadan ibâret olan

Bir cilt 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâklar çarşısı No: 49

İSLÂMIYET

Sahibi ve yaza işleri müdürü:
Nureddin ERFEN

ABONE ŞARTLARI:
Semelîği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:
Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi rica olunur.

Baskı ve Dişgi GÜN Basmevî
Nuruosmanlıyê Cad. No: 17

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHIYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AVAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA CAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESERLERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

FIATI

FIATI

BESMELENİN ESARİ, ALLAH DE VARINI ALLAHA SAT	1.00KŞ.	ALLAHIN HUZURUNDA OKUDUĞUNU BİL.(NAMAZ SURELERİNİN VE FA.	50KŞ.
ESRARI SALAT VE ESARİ HILKAT	1.00KŞ.	TIHÂİ ŞERİFENİN MANASI)	1.00KŞ.
KURANIN KALBİ SUREİ YASİNİN TEFSİRİ	1.00KŞ.	YÜZ BEŞ HADİSİ CAMİ: AHLAKI ÂLİ.	1.00KŞ.
MİRACIN HAKİKATI, BERATIN ESARİ, ORUCUN MANASI	75KŞ.	YE VE VEZÂİFİ İSLAMİYE	1.00KŞ.
İSLAMDA ESAS, İMAN, İNSAN	1.00KŞ.	SUREİ YUSUFUN TEFSİRİ, İÇİNDE.	2.50KŞ.
MEVİZELERİM VE HUTBELERİM. İSLAMİYETİN RUHU, AHLAKI, İTİKADİ	1.00KŞ.	Kİ İNCELİKLER	1.00KŞ.
İMÂN KÜFÜR	25KŞ.	İSLÂM DİNİNİN BÜTÜN DİNLERE GA.	1.00KŞ.
ZİRVEİ TEVHİD, SAADET YOLU, İLMİHAL	1.00KŞ.	LEBESİNİN VAADİ ZIKR OLUNAN	1.00KŞ.
		SUREİ FETHİN TEFSİRİ	1.00KŞ.
		ADRES: BEYAZIT HAKKAKLAR ÇAR.	
		ŞİSİ No 49 H.YEŞİL KÜTÜPHANESİ.	

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna «Herkim ki vah det denizinin balığı değildir; bu zikr olunan esrarın suyundan dışarı atıldı. Herkim ki binasıptır; onun kuru nasibi uzak kaldı.» buyuyor.

Hazreti Pir sülûk ehlinin üç nevi olduğuna işaret ediyor: Birinci kısım, yüzlerce deryayı içseler ve binlerce makamatin meratibini geçse ler kanmayan Allâh sevgilileridirler ki, iştihak ve talebi bir an elden bırakmazlar. İkinci kısım vuslat sarhoşları olup yarım yudumla mest olurlar. Üçüncü kısım ise bu kismetten hissesiz kalanlardır. Aç olmanın günü nasıl gam ve keder için de geçerse bu zümrenin ömrü de öylece geçmeğe mahkûmdur. Bunların önüne Hızır da çıksa yol bulamazlar. Nitekim koca Fuzuli:

(Olmayan abı ezelden sirap

Abı Hızır yine Hızır olsa da rehber bulamaz) der.

çöpe hakâret etmiyorum çünkü gül demetini saman çöpüyle bağlarlar.

Yarabbi!

Senin cemalinin tecellisine, dağlar da tahammül edemez.. beni, kayıtsız kabûl et, kendime dayanmıyorum ismet-i Hakka dayandım.

Ey hakikat yolcusu!

Allahın gizli kulları vardır, onların duâsı; zalimleri mürâdlarına erdirmeden götürür.

Bu Taife ezel mührü ile mühürlenmişlerdir. Yâni bunların kalp gözleri kördür. Bunun için Hazreti Pir «Pişmiş halini yani kâmilin ahvalini ham olan hiç anlamaz, binaenaleyh sözü kısa kes vesse-lâm» buyuruyorlar ki bu söz aynı zamanda Resûlü Ekrem Efendimizin: (Kelli Mün Nâs Alâ Kaderi Ukulihim) Nâsa kendi akıllarının mertebesinden söyle, fermanına inkiyad eylemeyi icab ettirir.

Ezelî nasibe müeyyesser olan istidatlar da derece derece olduğundan ileri derecedekilere nazaran geridekiler ham sayılırlar. Fakat bunlar riyazât ateşi ile mücâhedât pütesinde eriyip aşk cezbesiyle pişmek mertebesine gelebilirler. Yalnız bu mevkiye erişmeden önce onlara, vahdeti kesrette ve kesreti vadedte gören Hak merdinden ulu orta bahsedilmez. Çünkü derya bardağa sığmaz. Ve bu zayıf istidatlı kimselerin aleyhine olur, zira duyduklarını hazmedemiyerek küfre sapabilirler.

İşte merdi kâmil bir yüksek, bir kâse, bir kova ve bir havuz ve daha geniş kabiliyetlerin istiabını ölçerek konuşur ve yüce himmeti sayesinde insanı hayvanlık sıfatlarından kurtarıp huzuru kalbe ulaştırarak firâk ile daimi inliyen ruhu ashna kavuşturur.

Meşkûre SARGUT

Sayfa 4 İSLAMİYET Sayı: 94

Ke Yapmalıyız?

(2 inci sayıdan devam)

çocuğu yaratmadan evvel, o kup-kuru memelere süt vermiş.

O mâsumun dişlerini yapan Sani; ebbette onun rınkını daha evvel hazırlamış!

Şimdi nasıl kıyamadan göğüsünde ki hak'kın bahaşettiği depoyu kuru tuyoşun!

Adi divardan yapılan bir aşınarın içine depo edilmiş bir zahireyi bile kasden ifnak etsen, muhibi teziye o-lursun!

Niye kendî eline kendini hüsrânı ebedî gaybına atmışa kalkıyorsun!...

Dikkat!

Ey hakikat arıyan!

Bir insanın bu ilme gelmesi için yüz binlerce senelik bir seyrî vardır.

Evet; imi-îlâhîde bulunan, oradan Gaybî-îlâhiye sevk edilen, huyulayı küf'de gezin, bür'cu'na isna aşerde devrân eden, kevâkibi seb'ada tûr eden, seyyarâtı seb'ada du ran tabiiyi geçen anasırı İsmâîlî ile nihayet mahallî tekvîn olan anne rahmine geldikten sonra, Levhî mahfuzdan:

(Şu kulumun suretinin kopyası mı çek!...)

Diye, emîr(1) verilir, oradan kop yazı çekilerek, hayız kam ve kudret

(1) Melek.

MÜJDE

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır.

52 nüshadan ibâret olan

Bir cilt 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâkkâr çarşısı No: 49

İSLAMİYET
Sahibi ve yazı işleri müdürü:
Nureddin FEEN

ABONE SAHİTLERİ:
Seneligi: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İBAZELANESİ:
Beyazıt, Hakkâkkâr çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin ikrahane adresine gönderilmesi rica olur.

Haskı ve Dınğı **GÜN Basamevi**
Nuruosmaniy'e Cad. No: 17

Duyulu Gönüllere Hitap

Hz. Mevlânâ:
(Allah merdî ile bir dem sabbet, bin yıl ibâdetten efvâldir) buyuru-yor.

Muhakkaktır ki Allâhu biterik işlenen az amel, bilmeyerek yapılan çok amelden efdaldır Çünkü ilim amelîni ruhundur. Masûksuz, rubusuz ne ibâdetin ne sikkiri ve ne de Allâh yolunda çabış çabâlatmaların zerre kadar kâimeli yoktur.

Zira ismi **Celâli** ile dobturulan bir plâk da garâmofonu kurucusu sabâhtan akşamına kadar sikir eder. Ömrü boyunca mâ nâsum araptırmadan ibâdet eden, işlediği amel kuru bir taklidten ibâret kalan, kimsenin bir plâktan farkı yoktur ve bunun adı gerileme olur. Bilmelidir ki, dünya sah nesî terakki için kurulmuş ve îbî tûrûlî terakkîyi de içine almıştır. **PROGRES ASENDANT** ve **PROGRES DESCENDANT** müsbet ilerleme ve meufî ilerleme... Durmak gerilemek demektir. Resûlî Ekrem Efendimiz; (İki gününü bir eden kimsese yank) buyuruyorlar. Be-ri gidip, ilim ve marifet südünü mer di kâmilin sadrından içebilecek lüt-fü sayesinde, îlâhî nefis edip şükre edile, razî ve mütevekkil olmak de mektir. Allâhu tevekkül ondan bağ ka fâil görmemekle olur. Kendi yok luğunu tefekkür keyfiyeti ise var-lıkla ibâdet edildiğinde asıl hasıl olmaz. Bu irfanîyet, hakikî âlâmın füyûzâtı ilâhî olan gönülünden Hil-dâ esrarını keşf etmekte doğur.

Ebu Bekir Suddâk Hazretleri (Kendisine visâl için acizden başka

bir şey yaratılmıyş olan Allâhu şu kâirler olan) buyuruyor. Bu mânâ umî meselî ve güzelîği kafâsusunda hayran kalınmak ehline kabûl de-gildir.

Hülâsa; insan insan olamadıkça veya hakikat yolunda nefisine harp açmadıkça hak ile aradık hicap per delerini mahabuluna aşkı ile yakına -dırıca helâl sefesinde câhâlanma ya mahbûmdur ki ardî ona ibâdeti nâm hiç bir faydaş olamaz. Çünkü hakikatte seade edemendi denek-tir. Saadeden maksadın ne olduğu evvelki yazılarda belirtilyce çâh-şılmıştır.

Meşkûre SARGUT

Sûrei- Rahmânın Tetsiri

(Bâştarat: 3 de)

ve ikrâm sahibî bulunan Habîbîna herşeyî muhib olan ve her vücûd o nusu ismiyle vücûd bulan Habîbîna nâm âli olsun. İyşe Sûre-i Rahmânın tafelsî burada bitir.

Yârabbi!

Errahman ismiyle bağlayan, dîniş yevî ve uhrevî in'ânın ihâsânî lâhî ap açık sikir edilen şu sûre-i celliînin hürmetine bizlere en büyük almetin olan DİN âimetinî lâyk gör. Cen-net-i sâtinna mazhar kıl, Habîbî Ek remînin hakikatına âğâh et!

-Rebbenâ lâ tuzîğ küllübânâ ba'de iz hecy tek vebih lenâ min ledün ke rahme inşek entel vohâbb-

DIKKAT!

İSLAM DINİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖR-MEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAGAİN KAY-ACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İŞ-TERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA-ÇAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "SEMSEDDİN YEŞİL'İN ŞU KIYMETLİ ESE-RLERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

	FIATİ		FIATİ
RADYODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL-	
FUYUZAT TEFİSİRİNDEN (12) KİTAP	5.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI	1.00KŞ.
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED)	12.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLAM DINİNİN RUH-	
İSLÂMDA EN MEŞUD AİLE HANGİ AİLE.		UNDA BİR NOKTA	25KŞ.
DİR, EN BAHTİVAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	SÜREİ MÜLK (TEBAREKE) TEFİSİRİ	50KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF)	1.00KŞ.
MEŞALİ FELÂH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAP-		BÜTÜN HADİSÂT KURAN KARŞISIN-	
LAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ		DA NASIL MAĞLUB OLUYOR? PÜNYA	
ÇÜMLELERLE İLÂN EDİYOR?)	1.00KŞ.	GİDİŞİNE 'KURAN NE DİYOR?	1.50KŞ.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hız. Mevlâna:

(Allâh merdi ile bir dem sohbet, bin yıl ibâdetten efdaldır) buyuruyor.

Muhakkaktır ki Allâhı bilerek işlenen az amel, ,bilmiyerek yapılan çok amelden efdaldır Çünkü ilim amelın ruhudur. Manâsız, ruhsuz ne ibâdetin ne zikrin ve ne de Allâh yolunda çalışıp çabalamaların zerre kadar kıymeti yoktur.

Zira ismi C e l â l ile doldurulan bir plâk da gramofonu kurunca sabahtan akşama kadar zikir eder. Ömrü boyunca mâ nâsını araştırmadan ibâdet eden, işlediği amel kuru bir taklidten ibaret kalan, kimsenin bir plâktan farkı yoktur ve bunun adı gerileme - olur. Bilmelidir ki, dünya şah nesi terakki için kurulmuş ve iki türlü terakkiyi de içine almıştır. PROGRES ASENDANT ve PROGRES DESCENDANT) müsbet ilerleme ve menfi ilerleme.. Durmak gerilemek demektir. Resûlü Ekrem Efendimiz: (İki gününü bir eden kimseye yazık) buyuruyorlar. İleri gidiş, ilim ve marifet südünü mer di kâmilin sadrından içebilmek lütfü sayesinde, islâhı nefis edip şükür edici, razi ve mütevekkil olmak demektir. Allâha tevekkül ondan baş ka fail görmemekle olur. Kendi yok luğunu tefekkür keyfiyeti ise varlıkla ibâdet edildiğinde aslâ hasıl olmaz. Bu irfaniyet, hakiki âlâmin füyûzati ilâhi olan gönlünden Hü - dâ esrarını keşf etmekte doğar.

Ebu Bekir Sıddık Hazretleri: (Kendisine visâl için acizden başka

bir şey yaratmamış olan Allâha şu kürlers olsun) buyuruyor. Bu mânâ nın inceliği ve güzelliği karşısında hayran kalmamak ehline kabil değildir.

Hülâsa; insan insan olamadıkça veya hakikat yolunda nefisine harp açmadıkça hak ile aradaki hicap per delerini mahbubun aşkı ile yakma - dıkça helâk sefinesinde çalkalanma ya mahkûmdur ki artık ona ibâdeti nin hiç bir faydası olamaz. Çünkü hakikatte secde edememiş demektir. Sacdeden maksadın ne olduğu evvelki yazılarda belirtilmeye çalışılmıştı.

Meşkûre SARGUT

Sûrei- Rahmânın Tetsiri

(Baştarafı 3 de)

ve ikrâm sahibi bulunan Rabbinin herşeyi'ni muhit olan ve her vücûd o nun ismiyle vücûd bulan Rabbinin nâmı âli olsun. İşte Sûre-i Rahmânın tefsiri burada bitti.

Yârabbi!

Errahman ismiyle başlayan, dün yevî ve uhrevî in'amu ihsân-ı ilâhi ap açık zikir edilen şu sûre-i celilenin hürmetine bizlere en büyük nimetin olan DİN nimetini lâyük gör, Cen net-i zâtına mazhar kıl, Habibi Ek reminin hakikatına ağâh et!

«Rebbenâ lâ tuziğ kûlûbenâ ba'de iz hedey tenâ veheb lenâ min ledun ke rahme inneke entel vehhâb»

Duygulu Gönüllere Hitap

Mesnevîden .

Hazreti Mevlâna:

Her kim ki aslından uzak kaldı kendi vashının zamanını tekrar arar buyuruyor.

İnsanın hakikati bütün karşılıklı ve zıd isimleri câmidir. Fakat ayrı olarak her bir insan ayan mertebesinde bir ismin mazharı, bazısı da bir kaç ismin mazharıdır. O isim o insanda hâkim olup onun mebdei ve nihayetidir. İnsan mertebesinden ayan nayistanına seyr iki şekilde olur.. Biri mecbûrî diğeri ihtiyarî ölümle... Bir kimse bu dünyada nefsinin arzûsuna uyararak yaşarsa Emri İlâhî ile ölünce, o suretle aslî âlemine geçince, bu âlemde ki bilmediğini orada da bilmez; hakayıktan behredar olmaz, hayır ve şerden ne kazanmışsa onunla kahr. İhtiyarî seyrde vaziyet başkadır: Bir kimse kâmil insan vasıtasıyla nefsinin tasfiye yoluna girerse, ahadiyet tecelisi nuru ile bâtını münevver olup, kendi asıl ve hakikatini burada aratır ve aradığını bularak bu âlemde Hak ile aşinalık kurar.

Cenabı Hak (Allâha firâr ediniz) buyurmuştur. Yâni vücudü olmayan halktan vücudü daim ve baki olan Hakka firâr eyleyin demektir. Avâmın firarı esyadan Hüdâyadır. Havassın firarı sıfatlardan sıfatlara... Fakat büyük ruhların firarı Hüdadan yine Hüdâyadır. Avam ce-

hilden ilme, Hâvas ise haberlerden müşahede ve muayene canibine; nef sâni hazlardan, cismani garazlardan necat bulmak semtine giderler. Büyük ruhlar mâsivâdan Hakka giderler. Lâkin bunlarda varlık olduğundan Hakka firâr eylemek şuhûdundan da firâr ederler: Bunlar iki liği izâle etmişlerdir. Netice itibarıyla; Hakka gitmek, o yolda mücâhede etmek, ilim ve irfanla mümkün olur.

Hazreti Resûl buyurmuşlardır ki: (Cennet içinde yüz derece vardır ve Allâh bunları kendi yolunda mücâhede edenler için hazırlamıştır. Her derecenin arası arz ve semâ arasına kadardır.) İşte fisebilillâh mücâhid olan kimse bu derecelerin hepsine vâsıl olur ve bir halden diğeri ne geçer. Kimi de bu derecelerden birinde kahr ve ondan lezzet duyar. Bu mertebelerin öncesi tövbe ve sonu da Tevhidi zattır. Binaena leyh cümle masiyetlerden tövbe edip her demde ahvâlini hesâba çekmelidir ki terakkî mümkün olsun.

Eğer bir kimse aslından uzak kaldığı için iştiyakla yanar ve muhabbeti kalb ile Merd-i Hüdâya sıkı yaparsa onun mücâhedesini ve Hakka Firarı, aşk yolunda pek çabuk olur ve nice dereceleri aşar, aslına ulaşır

Hazreti Pirin (vashının zamanını tekrâr arar demeleri ancak kâmil insana talip olan içindir.

Meşkûre Sargut

Duygulu Gönüllere Nitap

Hazreti Mevlâna:

(Herkes kendi zannında benim yârim oldu. Lâkin benim derûnumdaki esrârı talep etmedi) buyuruyor.

Hazreti Pir, nayı (kâmil insanı) şöyle konuşturuyor: Ben her mertebede hakiki nayistanın esrarından söyledim ve Ahadiyyetin (yâni Allâh var idi ve onunla hiç bir şey yoktu mertebesinin) aşkı ile inledim. kötü ile de iyi ile de yakınlık ettim: Sohbet ettim, yine herkes be

râkini, evsâf-ı cübûliyatını yağmaya verir, akıllıyı mecnûn ve üryan edip, sultanları kul eder de ayaklar altında hâk ile yeksân olurlar.

Evet aşk, emrinde daima gâlibdir. Mecnûnun kalb şehrini, leylînin zincir-i zülfü sevdâsıyla yağma ettirip üryan, pürryan dağlara düştürmüştür.

Sultan Mahmud-ı gaznevî padişah iken mahbûbu (ayâz) ın ayağına altını leğende eli ile yıkadı, tabanına yüzünü, gözünü sürdü.. Kulu, kurbânı olduğunu ilân etti!

Ey hakikat arayan!

Sultan-ı aşk kalb tahtında oturmadıkça memleket-i insânî islâh olmaz. O islâh olmadıkça da, ağıyardan geçip maksûda varılmaz.

Yâ Rabbî!

Senin Kâbe-i visâliñe nail olan âşık « fe eynemâ tüvellü fesemme vechullah » sırrına kavuşmuştur.

O, her an namazda kalmış, sâlât-ı dâimide demektir.

Ey Talib!

Şunu iyi bil ki:

Bu âlemde her şey fânî olduğu, gibi; mârifetüllâhı bulmayan kalb, envâr-ı tecelliyâta mazhar olmayan ruh da fânîdir.

ni kendi anlayışıyle bildi ve ona göre kıyas etti. Yâni beşer suretinde olan benzerlik vechine nazar etmekle «siz bizim gibi beşersiniz» dediler ve fakat (vahyolur) sırrından gafil oldular.

Şunu kat'iyetle belirtmek lâzımdır ki, kâmil insanların esrârına vâsıl olmak isteyen kimseye zan yolunu bırakmak şarttır. Çünkü zan ile hiç bir şeyin hakikati bilinmez. Bir şeyin mahiyeti yakın ilmiyle anlaşılır.. Bu yakınlık üç şekildedir. Birincisi, işitmekle, bir bilgi edinmekle husule gelen yakınlık ki buna ilmelyakın denir.. ikincisi, görmekte husule gelen yakınlık ki buna da aynelyakın denir. O zaman o şey hakkındaki bilgimiz tabii olarak daha katilesir. Üçüncü ise şarîf edilen ve sonra görülen şeyin içine girmek, onunla karışmak ve o olmak ki buna hakkei-yakın deniliyor. Bir bardak suyu denize dökersek o su deniz suyu ile tamamen karışır; ona da denizin suyu deriz ve artık birbirinden ayırmak mümkün olmaz,

İşte kemalât yoluna (Hak naibinin ışığı altında) geçerken kendi zan ve bilirim iddiasını terk edip ke mali edeble yürümeli... Hakiki âlimin, ilim sahibi olan Hâlik ile birleşmiş olduğunu görerek: (Ben insanın sırrıyım, insan da benim sırrımdır.) Fermanı İlâhisinden aslâ gafil olmanalıdır. Resûlü Ekrem Efendimiz (Men Reani Fekad Reel Hak) Beni gören Allâhı görür, buyurmuşlardır. Hakikatte Resulullâhı görmek, ruhu Muhammediyye yakın, olmak, Efendimizin Kur'an olan Ahlâkı seniyyeleriyle ahlâklanmak, o sıfatları giyinmek demektir.

Meşküre Sargut

MÜJDE!... MÜJDE!...

Sayfa: 4 İSLAMİYET Sayı: 97

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:
(Nay onun yârıdır ki yârından münkâfî ola onun perdeleri bizim perdelerimizi yırttı) buyuyor.

Kâmil insan o kimsenin yârıdır ki; ayağına dolanan her türlü iptî lâ ipini çözümsü, askı hakikiden gayrı ya gönlünde yer bırakmamış, rûhani ve nûrani hicapları marifet ki her ile doğramış, sinisini muhabbet ile dağıtmış, yânnus yakılmış ola.

Nayın perdeleri merdî kâmilin ma kamlarıdır. Bizim perdelerimiz de; Hakka talip olanların kendileri ile.

Sordan mı?

Her şey taht-ı terbiyesinde bulunan rabbim!

Tecellî Muhabberât, Hz. Fatıma hüsrâetine -Rid'atin minni- sırrına mazhar olan, nefsi-natikâ-i kâmilin kalbi olanın aşkı için bize kalb birleşmesi ihşân et, yek vücüd ola. İm. dünyâ ve âhiretimiz için çalışalım, temiz bir Allah diyelim, semin kapından basıkı kapıyı almaya a. kapayalım, (hayattan azlulundun) emri geldiği vakit 'evvâle' demeden kâim alalım, gelisteki, gidisteki göyeyi tadalım, İvâ-yi hamd'in al. Zâca habibinin elini öpelim, onun mazhar-ı İltifâtı ola.ım.

Elfatiha

MÜJDE

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası cümlî olarak çıkmıştır.

32 nüshadan ibâret olan

Bir cilt 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâkkâr çarşısı No: 49

İSLAMİYET

Sahibi: Halil Şayan
Yaz İşleri Müdürü:
Şemseddin Yeşil

ABONE ŞARTLARI:
Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:
Beyazıt, Hakkâkkâr çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi rica olunur.

Banka ve Dergi GÜN Esminevi
Nispetiye Cad. No: 17

MÜJDE!... MÜJDE!...

Meşhur İbrahim Efendi Şekeri

Müessesemiz esine tesadüf edilemeyen orijinal lezzetli mamulleri ile bir asırdanberi en müşkülpeşent müşterilerinin takdirini kazanmaktadır...

Azami itina ile hazırlanan tam nefasetli çeşitlerimiz büyük fiat indirmesi ile lezzet sahibi hemşehrilerimize arz olunmuştur.

TENZİLATLI FIAT LİSTESİ

Cinsi	Eski. Fi.	Yeni Fi.	Cinsi	Eski. Fi.	Yeni Fi.
Kaymaklı akide	320	250	Bilumum lokum-		
Akide şekeri	260	200	lar	240	180
Peynir şekeri	260	200	Şam fıstık lo-		
Ekiştra Ekiştra			kum	400	250
Badem şekeri	500	360	Kaymaklı lokum	400	250
1. Badem şekeri	450	300	Hindistan cevizi		
Fantaş: kutu şeker			lokum	380	250
	360	250	Reçeller	240	200
Çocuk badem ezmesi	480	360	Şam fıstıklı S.		
Şam fıstık ezmesi	580	420	burma	400	340
Bilumum ezmeler	380	280	Kürek helvası	200	160
			Ervai baklavalar	320	280
			Çikolatalar	680	520

No: Mevlûd-ü Şerifler için en nadide siparişler ucuz fiatla hazırlanır.

Adres: Sultanahmet Park kapısı karşı No: 44
ŞEMSEDDİN YEŞİL

DİKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVİ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA CAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESELERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

FIATI	FIATI
RADYOYA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ? 50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL
FÜVÜZAT TEFSİRİNDEN (12) KİTAP 5.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI 1.00KŞ.
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED) 12.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLÂM DİNİNİN RUH.
İSLÂM'DA EN MEŞHUR AİLE HANGİ AİLE.	UNDA BİR NOKTA 25KŞ.
DİR, ENBAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR? 1.00KŞ.	SÜREİ MÜLK (TEBAREKE) TEFSİRİ 50KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM 2.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF) 1.00KŞ.
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVİ KİTAPLAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ CÜMLELERİ İLÂN EBİYOR?) 1.00KŞ.	BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN. DA NASIL MAĞLUB OLUYOR? DÜNYA GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR? 1.50KŞ.

Duygulu Gönüllere Nutup

Hazreti Mevlâna:

(Nay onun yârdır ki yârandan münkati ola, onun perdeleri bizim perdelerinizi yırttı) buyuruyor.

Kâmil insan o kimsenin yârdır ki; ayağına dolanan her türlü ipti lâ ipini çözmüş, aşk hakikiden gayrı ya gönlünde yer bırakmamış, zulmani ve nûrani hicapları marifet ki heci ile doğramış, sinisini muhabbet ile dağıtmış, yanmış yakılmış ola...
Nayın perdeleri merdi kâmilin makamlardır. Bizim perdelerimiz de; Hakka talip olanların kendileri ile

Sordun; mu?

(3 üncü sayfadan devam)

Her şey taht-ı terbiyesinde bulunan rabbim!

Tecül Muhadderât, Hz. Fatime hürmetine 'Bid'atün minni' sırrına mazhar olsan, nefsi-natika-ı kâinatın kalbi olmanı aşkı için bize kalb birleşmesi ihşân et, yok vücüd ola-
lm., hayri' şerri lâyıkıyla idrâk edelim, dünyâ ve âhiretimiz için çalışalım, temiz bir Allah diyelim, senin kapından başka kapıyı çalmıya alışmayalım, (hayatdan azlotundun) enri geldiği vakit 'eyvâh!' demeden kâim alalım, geliştiki, gidışteki gâyeyi tadalım, livây-i hamd'in al-
tında habibinin elini öpelim, onun mazhar-ı ilifâtı olalım.

Elfatiha

MÜJDE

İslâmiyet gazetesinin bir se-

Halik arasındaki zulmanı ve nuranı hicaplarıdır. İşte bu hicaplar gönül sahibinin nazarı ile erirse, hem insan feyzi ilâhi ile yumuşar da arit olur ve maşukunun makamını seyre dalar, hayran olur. Hayret makamı aşk ve ırfan makamıdır. Resulü Zîşan Efendimiz: (Rabbim! Bende sana ait olan hayreti çoğalt) buyurdular. Muhiddini Arabi Hazretleri: (Rabbim! beni zatınla muhabbet yolunda mütehayyirlerden sıfatlarına karşısında heyecanla hayret duyanlardan, eyle) buyurmıştır. Cenabı Mevlâna: (gudâsı aez ve hayret olan kimseye ne mutlu) buyurmıştır. İbni Fariz: Allahım! senin aşkın karşısında duyduğum hayreti kendime bir mezheb yaptım demıştır. Eski Yunan hükemasından Ef-lâtun. (En asil ruhların elde etmek için çalıştıkları en yüksek gaye güzelliği hayretle temâsâya vâsıl olabilmektir) demıştır.

Velhasıl: hayret, beseriyetin doğuşu ile insanın kalbinde hissettiği muhabbetin kemal bulması demektir. Muhabbet, asl ve hakikate duyulan öyle bir tesellüktür ki, kalbi istiyakla sarar ve derunu içten yakar.

İki Hadisi Şerif vardır ve manasını bilmiyen için ikisi de birbirine zıtms gibi görünür. Hâşâ; Resulü Ekrem Efendimizin sözlerindeki manâyı öğrenmeden, anlayıp dinlemeden, o söz hakkında hüküm vermek en büyük gaflettir. Hadislerden birincisi (Allahı bilen dili uzar.) İkincisi ise (Allahı bilen dili

kasahr.) Birinci Hadisin ihtiva ettiği mâna, hakiki almin, hakikat yolunun göstericisi olan zatın gaflet erbabını irşat hususunda kelâmı sahibi olduğuna işarettir.

İkinci Hadisin ihtiva ettiği mâna ise, Allahı tanıyan kimsenin hayretten hayrete dustuğuna işarettir. O kimsenin vukuata rıza göstermek sanatını kazanmış ve EL HAYRÜ FİMA VAKAA Fİ-İHL) Hayır olmandadır. fermanın hazmetmiş insandır ve hikmeti

Hüdaya hayrandır; Allahın namütenahi güzelliğelerini ve saltanatı ilâhiyi hayretle temâsa eder. İşte bu kimsenin dili kasabr yani sükût etmeyi bilir; kalben itirazda ve dili ile de şikâyetle bulunmaz.

İşte böyle olanların yarı olan kâmilin kendi makamlarını onlara hayretle temâsa ettirirler ve onların hicaplarını yırttıkları cihetle kendi bitâklerini ve gördüklerini yarıdan öyle gözetmezler.

Meşkûre Sargut

MÜJDE!... MÜJDE!...

Meşhur İbrahim Efendi Şekeri

Müessesemiz eşine tesadüf edilemeyen orijinal lezzetli mamulleri ile bir asırdanberi en müşkülpesent müşterilerinin takdirini kazanmaktadır...

Azamî itina ile hazırlanan tam nefasetli çeşitlerimiz büyük fiat indirmesi ile lezzet sahibi hemşehrilere arz olunmuştur.

TENZİLATLI FIAT LİSTESİ

Cinsi	Eski. Ft.	Yeni Ft.	Cinsi	Eski. Ft.	Yeni Ft.
Kaymaklı akide	320	250	Bilumum lokumlar	240	180
Akide şekeri	260	200	Şam fıstık lokum	400	250
Peynir şekeri	260	200	Kaymaklı lokum	400	250
Ekiztra Ekiztra			Hindistan cevizi lokum	380	250
Badem şekeri	500	360	Reçeller	240	200
1. Badem şekeri	450	300	Şam fıstıklı S. burma	400	340
Fantaži kutu şekeri	360	250	Kürek helvası	200	160
Çocuk badem ezmesi	480	360	Envai baklavalar	320	280
Şam fıstık ezmesi	580	420	Çikolatinler	680	520
Bilumum emzeler	380	280			

No: Mevlüd-u Şerifler için en nadide siparişler ucuz fiatla hazırlanır.

Adres: Sultanahmet Park Kapısı Karşısı No: 44

ŞEMSEDDİN YEŞİL

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Aklını Resûlüllâhın önünde hayran ve sergerdan eyle ve Hasbi-y Allaâh de ki manası: Allâhım bana yeter, demektir) buyuruyor.

Geçen yazıda iki Hadisi şerifden bahsetmiş ve bunlardan (Men Aref allahe Kalle Lisaneh) A«llâhı bilen dili kısadır» Hadisinin üstünde durmuştum. Maksadım, hayret makamını biraz olsun izâha çalışmaktı. Nitekim; hicapları kaldıran aşkın sayesinde, bir kimsenin gözünde yaşadığı hayranlık duygusu ile irfanlık ifadesinin (hayret) olduğunu yazmıştım.

Hâlik ile mahlâk arasındaki hicapların en büyüğü insanın kendi nefsidir. Yani: Dünyaya ait olan akl. Evet, akıl ikidir: Biri akh maaş, diğeri ,aklı maad. Maişeti düşünen akıl ile avdeti düşünen akıl...

Akh maaşın çok hileleri vardır. İnsanı dünya hevesleri ile oyalar ve kendi menfaati umûmun aleyhine olarak çeşitli desiseler kurar. Nefs-i emmâre, yâni: sade kendini düşünen, kendi zevkleri ile nafakalan ve fani zevklere aslâ doymayan nefis, bu aklın birinci derecesidir ve hurs ile gurur başlıca semereleridir.

İşte, bu akli aşk sararsa, manây-ı Muhammediyeye çekilen iştihak: kalbi yakarsa, mahbubu hakikiye duyulan o muhabbet oldurucu yani insanı kemâle erdiricidir ve kendini değil de önce başkalarını düşünür de insaniyete vefâkâr, fedâkâr, hasılı insan vasıflarına haiz bir mümtaz şahıs kazandırır. Ondan herkes faydalanır. Binaen aleyh Hazreti Resûlün bildirdikleri

ni fahsil ederek, İslâmiyete has inceliklerle dolu olgun ve veciz sözleri erbabından işiterek; akli, muhabbetle nurlandırmalıdır. Zira büyüklerden birinin söylediği gibi, aşkla çift olmamış akıl nursuz göz gibidir.

Cenabı Mevlâna (Allâhım bana yeter) sözünü söylemekle kulun, Rab bîne kayıtsız şartsız teslimiyetini, sığınışını, her zerresinin yaradandan aşkı ile hayattar olduğunu, ruhunu saran açlığın yalnız ve yalnız Cemalullâh ile bertaraf edileceğini çok hisli bir şekilde açıklıyor.

İnsan bu güzelliği görebilmek sonra da onun sırrına vakıf olabilmek için yokluk aleminden bu aleme sefer etmiştir. Şurasını tekrarlamak isterim ki; sırta ermek; kâmil insanın sıfatlarını kazanmakla olur.

İşte Kaygusuz sultanın bildirmek istediği de bu yoldadır:

Bilmek değil imiş bulmak,
Bulmak değil imiş bilmek,
Evliyaya göntül vermek;
Rengine boyanmak imiş... ,

Meşkûre Sargut

MÜJDE

İslâmiyet gazetesinin bir senelik nüshası ciltli olarak çıkmıştır.

52 nüshadan ibâret olan
Bir cilt 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâklar
çarşısı No: 49

Sayfa: 4

İSLAMİYET

SAYI: 99

MÜJDE!... MÜJDE!...

Meşhur İbrahim Efendi Şekeri

Müessesemize eşine tesadüf edilemeyen orijinal lezzetli mamulleri ile bir asırdanberi en müşkülpesent müşterilerinin takdirini kazanmaktadır...

Azami itina ile hazırlanan tam nefasetli çeşitlerimiz büyük fiat indirimi ile lezzet sahibi hemşehrilerimize arz olunmuştur.

TENZİLATLI FIAT LİSTESİ

Cinsi	Eski Fl.	Yeni Fl.	Cinsi	Eski Fl.	Yeni Fl.
Kaymaklı akide	320	250	Bilumum lokumlar	240	150
Akide şekeri	260	200	Şam fıstık lokum	400	250
Peynir şekeri	260	200	Kaymaklı lokum	400	250
Ekstra Ekstra			Hindistan cevizi lokum	350	250
Badem şekeri	500	360	Beğeller	240	200
1. Badem şekeri	450	300	Şam fıstıklı S. burma	400	340
Fantazi kutu şekeri	260	250	Kürek helvası	200	160
Çocuk badem ezmesi	450	360	Ernai baklavalar	320	280
Şam fıstık ezmesi	550	420	Çikolatınlar	680	520
Bilumum emzeler	380	280			

No: Mevlüd-ü Şerifler için en nadide siparişler ucuz fiatla hazırlanır.

Adres: Sultanzahmet Park kapısı karşısı No: 44
ŞEMSEDDİN YEŞİL

Hakikat ve hikmet desleri

şü ki (Bakâ) yı da safın alınmış bir imtiyaz gibi telâkî edemez de görürüz.

Dikkat:
FENA:
Hakikat-ı vücudü bilmek de mektir. Şu halde, Allah'ta İfâni olmak demek; zâten Allah'tan başka bizâtihî mevcd bir şey bulunmadığından yahûden ve zevkan bilmek de mek olur.

İşte «kul huvallahu zhad» in ma nâsi da budur, nazar-ı hakikatte meşhûd olan ancak **ALLAH** dir de mektir.

BAKÂ:
Hakikat-ı vücüdün müeddâsın da bulunulduğunu bilmek demek ti. Şu halde Allah ile bakî olmak, gine Allah'tan başka bizâtihî mevcd bir şey bulunmadığını bilmek demek olur. (Devamı var)

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:
(Nay gibi zehir ve tiryak'ı kim gördü? Nay gibi müştak ve cemaat-ı kim gördü?)

Hazreti Pîr, aşk ateşinin nâya yani kâmil insana düştüğünü, aşkın cüsüsünün ise ruha düştüğünü ay rı bir beyitle açıkladıktan sonra a şıklarda cezbe halinin bazen bir hic cabia örtülüğünü söylüyor. Bu hi- cep kesret âleminin bazı arzuları ile husule gelir, çünkü aşk bütün karlıgım henüz yok etmemiştir. İs- te bu vecl halinin gizlenmesi ile â- şık kendisini hasta hisseder ve tañib-i hâkîdînin pesi sıra gider; ondan feyiz alıp, muhabbet ilâkeyla hastalığımı bertaraf edince; ruhund- a eûş eden aşk ile sermet olur. İş- te nâyi tiryak oluşu ve kâmilin him metiyle Hak talibinin şifayâp olması bu sebebledir.

Yalnız kâmiller aşkların kaldıra- mıyacakları muhabbet derecesini çok iyi bilirler ve bu noktaya bilhas sa dikkat ederler. Çünkü aşkım i- dare edemeyip divane olan kimseden hiç kimsede feyz alamaz, fayda- lanamaz. Onun için nasıl bir dok- tor hastasını tedavi ederken verdi- ği ilâc dozunu tâyin etmeğe mec- bursa, ruh doktoru olan insan-ı kâ- mil de âmâ aşısını ancak hastanın mizacına ve istadına uygun olarak zerk eder.

Lâkîn icâbil-i tedâvî olunyanlar yani (sakî, sakîdir anasının karmn- da) hadîsine fâhi olanlar için merd-i kâmilin aşısı zehir gibidir. Çünkü hastalığın mahiyetini açığa vurmuş ve hastayı kendi iktirâs-ı nefsi muk

tezası zehirlemiştir. İşte nâya ba- zen de zehir oluşu bu sebebledir.

Nay aynı zamanda müştak ve demsazdır. Şurasını katıyetle be- lirtmek lâzımdır ki Allâh aşkı son- radan kazınılmaz. O ezeli yanıklık, Allâh vergisidir, Rahmânın cezbesi dir. Ahmeder Rifâi Hazretleri buyu ruyorlar ki: «ey bizden uzak olan biçare! eğer sende aradığımız isti- dadı bulup da biz istemiş olsaydık sen istesen de istemesen de cezp ve cem edip seni sevgilimiz ederdik» Binaenaleyh kulun Rabbinde muhab- befi küllün cüz'e olan muhabbe- tinden dolaydır. İşte Hak talibi- nin iştiyâkı da merdî kâmilin ona müştak olmasındandır.

(Şem'i gör ki yanmadan yan- dırmadı pervaneyi) denildiği gibi kâmil insan önce kendi yanıktr ve baştan ayağı muhabbet kesilmiş ol- duğu halde aşka doymaz, yine ist- ter. Onun için aşkıdaki hakiki cevzi ye müştaktr ve yaşadığı her demin sözü de, sesi de kendisi olmuştur.

Meşkûre Sargut

EVLYAULLAH SOZLERI
(Baştarafı 3 üncü de)

Dikkat!
Gaflet şarabı içenler, Allahın ri- zası hangi ameledir bilmezler, onu baha ile zannederler; balıne ile ol- duğunun farkında olmazlar.

Hülâsa ne yap, yap mânâ kapı- sını açtır, Cezebâta Rahmandan bir- cezbe o kapıyı açabilir.

Yarabbi!
Sana öyle imân etmişim, ki gayri ye nâle edemem, zira bana her ne yaptımssa sen yapmışsındır...

Susamam da zira «el-âşiku izâ se- kete helek» işi gizledin mi neâk bu lursun. Nefsime hoş gelen ibâdet- lerin hepsinden tövbe ettim, ben bu mânâyı, bu irtfâm ne işin kuşrında kalmış bir zâhidten ne de sürî bir mürşidden almadım, kırık kap- lı biri halime acıdı da verdi...

Ey dost!
Aşk ve muhabbet sarayına gir- mek istersen: bırak bütün âmâl-i süriyeni yağma etsinler, göz yastı ile abdest olabiliyorsan ne mutlu... o namazda mirac muhakkaktır... bu iş aşk-ı ilâhî ile olur... Aşk-ı ilâ- hîde Akı-ı maâş ile almır. Yani: O fedâ edilmeden, bu şarab içilmez.

DİKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞINI KAYMEK İSTERSENİZ, ACAGI YERLERE SEMÂVİ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZIZ DİNİ HIÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYA- CAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESE- RLERİNİ MERAFLA OKUYUNUZ:

FIATI		FIATI	
RAVİDODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL- LERİ VE İZÂHI	1.00KŞ.
FUKUZAT TEFSİRİNDEN (42)KİTAP	5.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLAM DİNİNİN RUH-	
HAYATI NERİ (HZ MUHAMMED)	12.50KŞ.	UNDA BİR NOKTA	25KŞ.
İSLÂMDA EN MEŞHUR AİLE HANGİ AİLE.		SÜREJ MÜLK (TEBAREKE) TEFSİRİ	50KŞ.
DİR, ENBAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF)	1.00KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN-	
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVİ KİTAP-		DA NASIL MAĞLÜB OLUYOR? DÜNYA	
LAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ		GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR?	1.50KŞ.
CÜMLELEP'E İLÂN EDİYOR?)	1.00KŞ.		

İSLAMİYET
Sahibi: Halil Şayan
Yazı İşleri Müdürü:
Şemseddin Yeşil

ABONE ŞARTLARI:
Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ:
Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane- adresine gönderilmesi rica olunur.

Baskı ve Dizgi GÜN Basamevi
Nuruosmanlıye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Nay gibi zehir ve tiryak'î kim gördü? Nay gibi muştak ve cemsazı kim gördü?)

Hazreti Pîr, aşk ateşinin nâya yani kâmil insana düşdüğünü, aşkın cuşişinin ise ruha düştüğünü ayır bir beyitle açıkladıktan sonra aşıklarda cezbe halinin bazen bir hicabla örtülüğünü söylüyor. Bu hicap kesret âleminin bazı ârizaları ile husule gelir, Çünkü âşık bütün farhâmı henüz yok etmemiştir. İşte bu ved halinin gizlenmesi ile âşık kendisini hasta hisseder ve tabib-i hakîkinin peşi sıra gider; ondan feyiz alıp, muhabbet ilâcıyla hastalığını bertaraf edince; ruhunda cûş eden aşk ile sermest olur. İşte nâyı tiryak oluşu ve kâmilin himmetiyle Hak talibinin şifayâp olması bu sebeptedir.

Yalnız kâmiller aşıkların kaldıra müyacıkları muhabbet derecesini çok iyi bilirler ve bu noktaya bilhas sa dikkat ederler. Çünkü aşkı idare edemeyip divâne olan kimse - den hiç kimse feyz alamaz, fayda lanamaz. Onun için nasıl bir doktor hastasını tedavi ederken verdiği ilâcın dozunu tâyin etmeğe mecbûrsa, ruh doktoru olan insan-ı kâmil de âmâ aşısını ancak hastanın mizacına ve istadına uygun olarak zerk eder.

Lâkin kabil-i tedâvi olmıyanlar yani (şaki, şakidir anasının karnında) hadisine tâbi olanlar için merd-i kâmilin aşısı zehir gibidir. Çünkü hastalığın mahiyetini açığa vurmuş ve hastayı kendi ihtiras-ı nefsi muk-

tezası zehirlemiştir. İşte nâyı bazen de zehir oluşu bu sebeptedir.

Nay aynı zamanda muştak ve demsazdır. Şurasını katıyetle belirtmek lâzımdır ki Allâh aşkı sonradan kazanılmaz. O ezeli yanıklık, Allâh vergisidir, Rahmanın cezbesi dir. Ahmeder Rifâî Hazretleri buyu ruyorlar ki: «ey bizden uzak olan biçare! eğer sende aradığımız istidadı bulup da biz istemiş olsaydık sen istesen de istemesen de cezp ve cem edip seni sevgilimiz ederdik» Binaenaleyh kulun Rabbine muhabbeti küllün cüz'e olan muhabbetinden dolaydır. İşte Hak talibinin iştîyâkı da merd-i kâmilin ona muştak olmasındandır.

(Şem'i gör ki yanmadan yandırdı pervaneyi) denildiği gibi kâmil insan önce kendi yanıktır ve baştan ayağı muhabbet kesilmiş olduğu halde aşka doymaz, yine ister. Onun için aşkıdaki hakiki sevgiye muştaktır ve yaşadığı her demin sözü de, sesi de kendisi olmuştur.

Meşkûre Sargut

EVLIYAULLAH SÖZLERİ
(Baştarafı 3 üncü de)

Dikkat!

Gaflet şarabı içenler, Allahın rızası hangi ameldedir bilmezler, onu baha ile zannederler; bahane ile olduğunun farkında olmazlar..

Hülâsa ne yap, yap mânâ kapısını açtır, Cezebâtı Rahmandan bir cezbe o kapıyı açabilir..

Yarabbi!

Sana öyle imân etmişim, ki gayri ye nâle edemem, zira bana her ne yapılmışsa sen yapmışsındır...

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

Nayıstandan beni kestiler benim nefirimden kadın ve erkek inlerler) buyruyor.

Nayıstan, ahadiyet yâni vahdet âlemidir. Gaybı evvel veya gaybı hüviyet gibi isimler de alır. Bu mertebeye: (Ben gizli bir hazine idim istedim ki bilineyim) mertebesidir. Buradan ilk tecelli eden ayanî sabitedir. Bu alem kabiliyet alemidir. Eğer bir misalle izah edecek olursak: tarla bir vahdettir, fakat oraya ekilen tohumlar cins cinstir kabiliyetler gibi mühteliftir. Şu halde tarla vahdet âlemini, orada ekili bulunan tohumlar da ayanî sabiteyi teşkil ediyor. Bu mertebeden sonra tecelli eden alemleri ervahtır yâni ruhlar âlemidir. Şer misalimizin üzerinde yürürsek; ruh bir tohumun gül fidanı yahut bir biber olarak kendini göstermesi demektir. Şu halde şakavet veya saadet ruha aittir. Bir tohumun kabiliyetine göre acı veya tatlı, hoş veya nahos olarak belirmesi ruhlar âleminde olur. Ervah âleminde sonra tecelli eden misal âlemidir. Buna rüya âlemi denir. Bu âlemden sonra da cisim â-

lemi gelir.

Şimdi nay, nayıstandan kopup cisim âlemine gelinceye kadar her bir âlemden eylediği figan ve duyduğu naleyi terennüm etmiştir. Kâmil insan, (Elestü) hitabını ve (Belâ) cevabını ve her biri âlemden nail olduğu bir çok futuhatı, âlemden âleme geçerken edindiği ünsiyet ve sonra ayrılığı söyledikçe kadın ve erkek onun terennümünden inler, ahu figan eylerler.

Şunu tebarüz ettirmek lâzımdır ki, ruhun feryadından evvelâ erkek mesabesinde olan akıl ile kadın mesabesinde olan nefis müteessir olur ve her ikisi de bu firaktan inleyerek ruhun muradı canibine giderler. Artık nefis o ruha hizmet edici olur.

İşte hidayet erişince kâmil insanın terbiyesine giren Hak talipleri de bu esrara âşina olur ve kendi ruhlarının sedasını duymaya başlarlar. Himmet eli ile kendilerini islâha uğraşır nefsin hâkimiyetinden ve onun hayvanca ef'âlinden kurtulurlar.

Meşküre Sargut

Sayfa : 4

İSLAMİYET

SAYI : 102

Evliyâullah Sözleri

SURE-I KİYÂME'NİN TEFSİRİ

Ey dost!
Esâr-i aşk, ehli zâhire söyleme; işin kıvrında kalana bu zevkten bahsetme, zâhire: zahîrden söyle, o ona yeter... hele ehli bâtî yanında hak tanı bahsetme, o lokma onun lokma sa değildir. İmân-ı zevkiye çıkmayan, rubun safasını tatmayan mahrumun derd-i aşktan bahsedilir mi? aşkın nâmusuna tecâvüz etmiş olur sun.

Nâpuhte talib oldum gurûriyle de laşan beabaht boş yere vaktini zâyî eder.

Ey hakikat yolcusu!
Sahste sehlerden, din yankesicilerinden içindeki derdini gizle! gizle de 'yevme tûbe'serâir-i Cenâb-ı Hak sana bu âlemde aşçın.

Ey hak arayan!
Nefs-i hevânın serrinden emin ol. bunun ilâmı sorarsan; gönül sakiplerinin meclisine devâm et, yalnız, sahstesinden de sakın... Sahtesiyle sahibini nasıl ayırd edeyim diye sorarsan; sahîb-i gönül'ün en büyük işareti; başında fukarası çok olur ve izâzî İkrâm olurlar zira Resûlullahın 'eshab-ı soffe' si vardır vârislerinin de olması şarttır. İmamül Enbiyaya, onlardan, ağm - ya şikâyet ettiklerinde, ne güzel zât-ı Muhammedilerine mahsus bir cevap vermişlerdir:

— Siz onların gelmedikleri vakit geliniz! fukarayı beğenmiyenlere onlarla oturup kalkmayı tenezzül et miyenleri ne ilâhî bir kovmaktır!

Ey dost!
Aşk mezhebinde, kul kurk yapmak, helâl, haramı tanımak da lâ fi değildir. Orada cam feda etmek te şarttır, dayanamazsan sakın meydana girme!

Yarabbi!
Günah işledim, fakat biliyorsun, bu günahı günah olduğuna için işleme

Yazan: Şemseddin YEŞİL.
din Senin mağfretin sıfatın, benim günahuma aşk bende ona müstâkım. İhlâ! kendin ilâh eyledin, 'kerâmet ve mağfretin, günahkâr mü'minleredir.' dedin Evet, günahkârım. fakat, aynı zamanda da mü'minim... benim günahım da tadidir. çünkü acizim gösterir..

Yarabbi!
Bir koku istiyorum.. kalbte sâkin olan rahmân kokusunu istiyorum.. o kokuyu koklayamayan, mâsiviyi terkedemez. O kokuyu istisnam etmeyen; belâyı bal yapamaz.. o büyük Rahmâna, aşkın zincirini derler... aşka derd-i devâdır, ihşân et!

Ey dost!
Tacı olmayan şah ara, Allah! boyasıyle boyanmış, gönül ara... soğuk, soğuk sofuluk yapma, Rahman ezbesinden bir ezben bulun..

Yarabbi!
Benim aşkı, bana bildirecek bir dostunu istiyorum.. meydanlığa çok hizmetim var, bir nazar da kâfidir.. sana pencere olmuş bir göz isterim. Ya bu derdime fakat ver, veya istediğimi ver.. kerem ettim, derd-i aşka mübtela kaldın artık beni benden al, cenneti irfanını ihşân et.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:
(Her nekadar kalp altın, karanlık gecede halis altın ile eşitlik iddia ederse de halis ona der ki: Sabret ta ki gündüzün nuru zuhur et - sin o zaman senin tevzîrlerin aşk - kâr olur) diyor.

Şimdi bu sözlerin özüni, ihtiva ettiği eşas mânâyı düşünelim. Hazreti Pir Ahmeder Rifai buyuruyorlar ki 'ey bizden uzak olan biçare öğrendiğin ilim ile iktifa edip bize ihtiyacın kalmadımı zannediyorsun? Amelsiz bu ilminden ne hasal olur, Hulûssuz olan ameliden ne faide görür? Halbuki ihlâs bile muhatara yolunun kenarındadır. Seni ziyakârlık zehrinden kurtararak emniyetli selâmet yolunu gösterecek olan kim dir?'

İşte halis altın.. evham ve hayat peşinde kopup gurun içinde kalarak semeretsiz kibir olan dâvâb ilimleri öğrenip benlik iddiası ile etrafı ze hirleyen zavahiyâ gelince: İşte kalp altın.. karanlık gece ise dünyadır. Şu halde gündüzün nuru zuhur edin ce yani perdeler kalkıp da hakikat aşikâr olunca; bu dünyadan azlolu - nup da aslı vâtanına sefer edince, her şeyin mahiyeti açıklandığı ve hü-

viyeti meydana çıktığı o âlemde, kalp altın kendi riyakârlığı ile yüz yüze gelecek fakat artık iş isten geçmiş olacaktır. Nedametün fâidesi kalmıyacaktır. Ömrü boyunca be - nim demiş, hakikî insanı görsede - sende benim gibisin' diyerek onun kiyâmetini anlamak bilmek isteme - miştir.

(KUL İNNEMA ENE BEŞE - RÜN MISLIKUM YUHA İLEY - YE)

Cenâb-ı Hak, senin için bu da bizim gibi bir adanmış diyencere, Habîbim de ki: (Evet; ben de sizin gibi beşrim lâkin bana vahyolur farkımız budur) buyuruyor.

Ey Hak talibi öğrenelim ki, kurb ve sırtın merkezi gönüldür. Allah, esrarını ilka etmek için oraya nazır ediyor. Nazargâhî ilâhî olan yalnız ve yalnız gönül olduğuna göre; onu pak eyleyen, her türlü beşeri kirden temizleyen, Haktan tecelli tutar. Çünkü ayna gibi gönül aksettiricidir. Vakıt geçirmeye değil de vakıt kazanmaya geldiğimiz şu imti - han âleminde halis altını arayalım da has olmanın sırtını ondan duya - lim.

Meşkûre Sargut

İSLAMİYET

Sahibi: Halil Sayan
Yaz İşleri Müdürü:
Şemseddin Yeşil

ABONE ŞARTLARI:

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

HAZİNEHANE:

Beyazıt, Hakkâkılar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin kârhane adresine gönderilmesi risa - oluzur.

Banka ve Dışkı GÜN Basmevi
Nuruosmaniye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Her nekadar kalp altın, karanlık gecede halis altın ile eşitlik iddia ederse de halis ona der ki: Sabret ta ki gündüzün nuru zuhur etsin o zaman senin tezvirlerin aşikâr olur) diyor.

Şimdi bu sözlerin özünü, ihtiva ettiği esas mânâyı düşünelim. Hazreti Pir Ahmeder Rifai buyuruyorlar ki «ey bizden uzak olan biçare öğrendiğin ilim ile iktifa edip bize ihtiyacın kalmadımı zannediyorsun? Amelsiz bu ilimden ne hasıl olur, Hulûssuz olan amelden ne faide görülür? Halbuki ihlâs bile muhatara yolunun kenarındadır. Seni riyakârlık zehrinden kurtararak emniyetli selâmet yolunu gösterecek olan kimdir?»

İşte halis altın.. evham ve hayat peşinde koşup gurur içinde kalarak semeresi kibir olan dâvah ilimlerini öğrenip benlik iddiası ile etrafı zehirleyen zavahıya gelince: İşte kalp altın.. karanlık gece ise dünyadır. Şu halde gündüzün nuru zuhur edince yâni perdeler kalkıp da hakikat aşikâr olunca; bu dünyadan azlolu-nup da asli vatana sefer edince, her şeyin mahiyeti açıklandığı ve hü-

viyeti meydana çıktığı o âlemde, kalp altın kendi riyakârlığı ile yüz yüze gelecek fakat artık iş isten geçmiş olacaktır. Nedametın faidesi kalmıyacaktır. Ömrü boyunca benim demiş, hakiki insanı görse de «sende benim gibisin» diyerek onun kıymetini anlamak bilmek istemişir.

(KUL İNNEMA ENE BEŞERÜN MISLIKÜM YUHA İLEY-YE)

Cenabi Hak, senin için bu da benim gibi bir adamdır diyenlere, Habibim de ki: (Evet; ben de sizin gibi beşirim lâkin bana vahyolur farkımız budur) buyuruyor.

Ey Hak talibi öğrenelim ki, kurb ve sırrın merkezi gönüldür. Allâh, esrarını ilka etmek için oraya nazar ediyor. Nazargâhi İlâhi olan yalnız ve yalnız gönül olduğuna göre; onu pak eyleyen, her türlü beşeri kirden temizleyen, Haktan tecelli tutar. Çünkü ayna gibi gönül aksettiricidir. Vakit geçirmeye değil de vakit kazanmaya geldiğimiz şu imtihan aleminde halis altını arayalım da has olmamız sırrını ondan duyalım.

Meşküre Sargut

SAVİ : 108

İSLÂMIYET

Sayfa : 3

SURE-I KİYÂME' NİNİT EFSİRİ

Dikkat!
Cenâb-ı Hakkın, insan vasıtasıyla nazar ettiği bu âlem-i dünyevi; insan, Hakkın vâsıtâ-i nazârı olduğuna «Şahadet-i Vücûdiye» İnsan o âlemden intikal edince, insanın intikal ettiği âleme de Cenâb-ı Hak; insan vasıtasıyla nazar eder. O zaman ikinci âlem olan (Âlem-i âhîret); (Şahadet-i Vücûdiye) olur ve (Âlem-i dünyevi) de: (Gayb-i Âdemi) olur. (1)

16, 17, 18, 19 — (LÂ TUHAR-RIK BİHL.)

(Ey Habîb-i Ekremim!
Edebü nezâketinin iktî-zası, vahiy bitmesin diye, bir şey kaçırılmak için acele ediyorsun.. acele etme, kaybederim diye korkma, nefesine zorluk verme! yani: Kur'ân; mülaârek kalbine, ba-siretine nâzil olurken; onu zabte-değim telâsına düşme.. sâde dinle) çabuk okuma, zirâ onu, kalb-i pâkin de toplanak, lisan-ı saadetinde okutmak izâh ve beyânı bize âdîr:
Ey hakikat yolcusu!
Ayât-i celîleden söyle bir mânâ da tahsil olmur:
Melce ve mefer olmayan günde, bütün amelleri kendisine haber verileceği zamanda karar; yalnız Allahın olduğu an günahlarını gizlemek için; telâs gösterdiği zaman:
Ey insan!
Dikkat et: Hakkın huzurunda, he-sab başındasın. Bütün âzân şehâdet ediyor, vicdanındaki acele söyleyipte işi ört bas eder içinden çakırm diye telâsa düşme, salın dilini bile kırpırdatma, Zira, o bildiğini derleyip toplayan sen değilsin. Biz onları derleyip toplayıp sana okuruz. Sen, yalnız bizim okuduklarımızı takib et, o vakit, tam hakka söylemiş olursun.
20, 21 — (KELLÂ BEL TUHİB-BUNEL AÇİLE.)
Hayır.. hayır!.. Ey tab'ında acele bulunan Âdem evlâtları!
Siz; peşini seviyorsunuz.. daima zevalde olan dünya lezzetlerini iştihar ediyorsunuz.. âhîreti bırakıyor sunuz; halbuki onun hakası var..

(1) Buraları «Şühûd» ve zevk ilmine teallük ettiğinden; imânî zevkiye çıkmadıkça lâykıyla anlaşmaz. Yalnız, ehl-i hal, zevk edebileceğinden bu cümleler yazılmıştır.

Evliyâullah Sözleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

Yazan: Şemseddin YEŞİL

22, 23, 24, 25 — (VUCUHUN YEVME İZİN NAZİRE..)

Ahîret gününde nice yüzler, amel-i salihalarının asarı, imanı irfanlarının neticeleri olarak Hakkı görmek ihlasına nail olacaklardır. O yüzler, nedâretli bulunacak, terü taze olarak Rablerine bakacak nice yüzler de o gün, eleminden ekşimis kararımış, rengini atmış, pür simiüs, alu buruşmuş olacak. Bir musibet isabet edecek, onun nevi-i şiddeti, bel kemiklerini kıracak; büyü bir felâket gelecek zannedecek.

26 27 28 29 30 — (KELLÂ İZÂ-BELEGATİTTERAKİYE..)

Nâsil insan; geçici olan lezzeti ihtiyar eder bütün muhabbetini buna sarfeder.. fâniyi bakıye değişir.. âhîretini dünyası için herbad eder.. Al laha, Resûlüne, âline ihanet eder.

Ey hadudullaha tecâvüz eden bağıler!
Hayır.. hayır.. bundan gafil olma ym:
Can; köprüciük kemiklerine dayanacak, yâni: Ne zaman ölüme yaklaşırsa, sen deude, hazır olanlara!.. bir okuyucu yok mu, diye sorulur.. (Devamı 4 üncü sayfada)

Hazretî Mevlâna:
(Bu cihan dağ gibidir, bizim fillimiz de nida gibidir; yine nidalarımızın aksi bizim tarafı gelir) buyuruyor.

Hazretî Pirin, İslâm dininde en ince noktalara kadar belirtmediği bir cihet kalmamış ki!.. Koca Sultan; İslâmiyetin ruhunu aktettirirken, Hak yolunun yolcularına (aşk ve edele yürümelere için) ışık tutuyor, nur saçıyor.

Evet; şu fani âlem bir dağa benzer; işlediğimiz amellerle o dağa doğru seslenmiş oluruz; Aksi seda haykırın kimseyi bulacağı gibi fillimizin de aksi bize gelecektir. Ki-bir, hased, şehvet, hirs, gazab ve buna benzer bir çok nefsanî tezahürat hakikati halde başkasını değil de bizzat bizi hırpalıyacak ruhunu zu bodur bırakacaktır; herhangi bir manevî ilerlemeye yol vermeyecek; şüphelerle inancımızı sarsacaktır.

Bayezid Bistami Hazretleri «surote itibar yok nazar siretedir» buyururlar. Şüphesiz ki, insanın kıymeti iş kuyemlerle ölçülür; ahlâkı ile vicdanları ile ölçülür.

Cenabı Hak evvelâ niyete kıymet vermektedir. Niyet halis ol-

Yazan: Şemseddin YEŞİL

ka tesir etmediği gibi; âşkın atığı ve harareti sözlere de; kasvet-i kalbe sâhib olan vâize tesir etmez!..
Ey vâize!
Valna, biz, kelâma muhtacız fakat, Allah, elfaza bakmıyor ki kalbteki ihlâsa bakıyor. Kalbte şiddetli ihlâs olmayınca çenedeki kuru sözden ne fâide olur?
Ey dost!
Bu âlem, darılma pazarı değil; da-yamma pazardır. «Lâküallah» a vâsil olunca kadar, her ezâyâ dâyan, Mihnet çekmekten sakın yılm.. belâ artıkça safâ'nında artışını bil, vicdanından gelen, VAR.. VAR.. Ehed. Ebed sadâsını duy.. o var, var'm kim olduğunu anla!
En büyük ihâdet; insan yetiştir-mektir.. Gönüllere, fatbikâta hak muhabbetini sokmaktır, bu fırsatı kaçırma!
Ey Aziz!
Aşk caddesinde, ulu orta pek ken-di kendine gidilmez, imdatçı lâzım dir.
Dikkat!
«Fa'âliin limâ yürüd» fermanı var. Bu hikmet-i celîle, aklın verâ-sındadır. Onun için, hahtuma ek-sikliğinden itizâr edemem..
Hem nasıl olur, ehl-i salat değil-misin, her namazda «ettahiyâtü» yâ okumuyorsunuz? huzurda ne okuduğunu bil!
«Ettahiyâtü lillâhi vessalavâtü vettayyibât..» bunun açık mânâsı: Bütün vârim mahbûb-u hakikî olan Allahın rah-ı muhabbetine fedâ olsun demektir.
Dikkat!
Ehl-i nefsin yanında lâtif olan, güzel olan şey: cennet hürisidir. Ehl-i aşk'ın indinde de hûb ve lâtif olan Habîbullah ve onların vârisleri olan evliyâullah'tır.
Yarabbi!
O Cemâli bizden esirgeme.. Zâten âşksız, irâdemiz yok.. aşkımızın lâmeti de odur.
Bizi ona mahrem et Kerâmât sev-dasında değiliz.. inâyetini esirgeme!
Ey nûr-i irfana talib olan!
Zahirimizde ki harâbilige bakarak, hor görme.. tir-i kazâ olduğumuz bil.. Çünkü fukarâyız.. salın dilenci sanma, «Nûr-u Muhammedi» (Devamı 4 üncü sayfada)

İTİZAR

Geçen haftaki 102 inci nüshamızın 2 inci safhesindeki Hz. Muhammed başlıklı yazının 3 üncü sütununda bir satır atlanması olmuştur. Şöyle ki (Tavaf ettiler, ashab-ı kiram, yaran-ı) satırı baştan üçüncü satır olacak yerde 6 ncı satır olmuştur. Düzeltiriz.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Bu cihan dağ gibidir, bizim fiilimiz de nida gibidir; yine nidalarımızın aksi bizim tarafına gelir) buyuruyor.

Hazreti Pirin, İslâm dininde en ince noktalara kadar belirtmediği bir cihet kalmamış ki!.. Koca Sultan; İslâmiyetin ruhunu aksettirirken, Hak yolunun yolcularına (aşk ve edeble yürümeleri için) ışık tutuyor, nur saçıyor.

Evet; şu fani âlem bir dağa benzer; işlediğimiz amellerle o dağa doğru seslenmiş oluruz; Aksi seda haykıran kimseyi bulacağı gibi fiilimizin de aksi bize gelecektir. Ki-bir, hased, şehvet, hırs, gazab ve buna benzer bir çok nefsanî tezahürat hakikati halde başkasını değil de bizzat bizi hırpalıyacak ruhunu zu bodur bırakacaktır; herhangi bir manevî ilerlemeye yol vermeyecek; şüphelerle imanımızı sarsacaktır.

Bayezid Bistami Hazretleri «surete itibar yok nazar siretedir» buyururlar. Şüphesiz ki, insanın kıymeti iç kıymetlerle ölçülür; ahlâkı ile vicdanları ile ölçülür.

Cenabı Hak evvelâ niyete kıymet vermektedir. Niyet halis o-

lursa ona bağlı amelden fayda görülür. Eğer nefsanî hazlarla, dünya şanı ve şöhreti yolunda ilerlemekle iktifa ediyorsak şu halde o şanları kaybettiğimiz zaman kızmıyalım; eli boş olduğumuzu itiraf edelim, kendi tuzağımıza kendimizi düşürmekten dolayı artık şikâyet hakkımız yok.

Epiktet'in güzel bir sözü vardır: «Sen bir çömlek seviyorsan çömlek seviyorum de; kırıldığı zaman acımazsın» der. İşte fani olan herhangi bir şeyin peşinde isek halimizi bilelim çünkü zararın neresinden dönülse kârdır.

Mevlâna Hazretleri Hak talibine hitap ederek buyuruyorlar ki: (Ey güzel kimse: bir başka kimsenin vücudunun aynasında kendi kötü huylarını ve kabahatlerini gördüğün vakitte o kötülük ve kabahatı ona isnad etme (mümin müminin aynasıdır) sözü mucibince böyle yaparsan mânada kendi nakşına vurmuş olursun!) İşte incelik burada! Kendimizi kötülükten esirgediğimiz gibi karşımızdaki bir müminin ayıbını da ona isnad etmekten korunacağız; zira hakikatte o ayıp veya noksan bize aittir yani bizim içimizdeki herhangi bir ayıbın aksidir.

Meşkûre Sargut

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Aslı şaki olan kimseden ben fenalıktan ve şakavetten başka bir şey görmedim, eğer sen gördünse var benden selâm et) buyuruyor.

O insan ezelde şakavet damgasıyla mühürlenmiştir. Ezelde ruhlar dörde taksim olunmuşlardır: Bir kısım ruhlar Cenâhı Hakkın "Ade me secde et" emrini duyar duymaz secde ettiler ve sonra Allâhın nurunu, o tecellii Rebbaniyi, Ademde görerek secdelerini tekrarladılar. (Namazda iki defa secde etmenin mânâsı budur.) Bu ruhlar said damgasıyla mühürlendiler. İkinci kısım emri dinlemediler lâkin Suphanın nurunu Ademde müşahade edince hayran kaldılar ve secdeye vardılar. Bunlar, önceden inkâr edip sonra muhabbet ve hayranlıkla mümin olanların ruhlarıdır. Üçüncü kısım emre itaat edip nuru görmediler. Bunlar baştan doğru yolda yürüyüp, sonradan yoldan çıkanların ruhlarıdır. Dördüncü kısım ne emre itaat ettiler ne de o tecelliye meylettiler. İşte bunlar, yalnız benlik dâvasında bu-

lunup, şeytanın sıfatlarına haiz olarak ve Allahın huzurundan şaki damgasıyla koğularak her iki secdeden de mahrum kalanların ruhlarıdır.

Şimdi sırası gelmişken secdenin öz mânâsına temas edelim: Secdeden murad, İnsanın kendi yokluğunu idrak etmesi, Şahı hakikinin tecellisine mazhar olan ustadı kâmilî bulması (ki birinci secdeye işaret) onda kendisi fani kalması (ki ikinci secdeye işaret) dir.

Yokluk, ancak aşkın benliği ateşe atması ile hasıl olacağından; haki ki insanı bulsa da muhabbeti başından aşırmayan, ustadı kâmile yâr olmayan kimse Hakka makbul olmaz. Cemalullâhdan uzak düşer, firak nari ile kavrulur.

İşte ezelden şaki diye damgalanmış ve ilelebed firakta kalacak olan ruhun kötülük ve fenalıkla ünsiyeti, küfürle cinsiyeti vardır; kendinden hasıl olan hep şerdir ve terakkisi bu yoldadır.

Meşküre Sargut

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Benim nazarımda senin sözlerin Allâhın sözleridir; çünkü iyi bilirim ki âşık maşuktan ayrı değildir) bu yuruyor.

Hazreti, Pir, kendini âşık sanan kimseye hitap ederek diyor ki: «Ey âşk dâva eden insan, âşıkların hayatı dostun yolunda ölmektir.. Bil ki, o Hazrete gönül vermedikçe gönül sahibi olamazsın.. Eğer sen, kendi şeker gibi leziz olan muradı mı ihtiyar ediyorsan âşık değilsin! Zira âşıkın kendi muradını dostun muradından dolayı fani etmek ve dostun muradı ne ise onu kendine murat bilmektir.

Koca Sultan kimin âşık olabileceğini bize sarahatle bildiriyor; neyzenin elindeki ney gibi âşık, bağıryanmış, içi masivadan boşalmış, nefsinin garazını ve riyasını atmış; varlıktan soyunmuş, maşukun eline bir kamaş gibi gelerek onun dileğini, neşesini zevkini terennüm edip ancak muhabbetin birlediği o muradı taliplere sunmuş ve sunacak olan er kişidir. Evet âşık Hak meydanının böyle bir eridir ve Hâdisi Kudside buyrulan mevkiye erişmiştir. Cenâbı Hak: (Kulum bana yaklaşır ben onu sevinceye kadar; onu sevdim mi semî ben olurum benimle işitir, basarı ben olurum benimle görür, lisani ben olurum benimle konuşur, eli ben olurum benimle taşır, ayağı ben olurum be-

nimle yürür) buyuruyor.

Görülüyor ki: Bir kal, Rabbinin muhabbet yolundan yaklaşırsa Hak Taalâ ondan zuhur eden her halin bizzat kendi iradesi ve ondan yükselen sedanın bizzat kendi emri lâhisi olduğunu apaçık ilân ediyor. Şu halde hakiki âşık maşuktan ayrı değildir; yâni üstadı kâmil âlemlerin Rabbi olan Allâhtan asla ayrı değildir. Bu hakikate müsteniden Ehlûl lâhtan bazıları bazı sözler söylemişler, fakat cahiller anlamadıkları için onlara hâsâ kâfirdir diye hüküm vermişler ve eziyyet etmişlerdir. (Mansura olduğu gibi..) Nitekim Cüneyd hazretleri de «otuz yıldır Cenabı Hak Cüneydin lisani ile Cüneyde söz söyler, ortada Cüneyd yok ve halk da bunu bilmez» demiştir.

Hülâsa: Allâha yaklaşmak isteyen, yüzümü batıldan Hakka çevirsem diyen, Hak ile oturup kalkmak dileyen zamanın âliminden gâfil olmasın ve bilsin ki Ustadı kâmil kavımı içinden bir Peygamber gibidir.

Meşküre SARGUT

Nebe' Sûresi'nin Tefsiri

(Baştarafı 3 üncü Sayfada) yürüyerek geçecekler.. Sonuncular karnı üstüne sürünerek giderken:

— Yarabbi! beni neden bu kadar geç bırakatın diyecek.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Ey akıl zinhar surete tapma! suret cemad gibidir, camid olanın ise cinsiyetten haberi yoktur) buyu ruyor.

Şüphesiz ki cinsiyetten haberdar olmak için canlı olmak lâzımdır. Her canlı bir diğerine cezb olunur; Çünkü her ikisi arasında cinsiyet mevcuttur.

Fakat cemadatta ruh eser halinde olduğundan onun cinsiyetten haberi yoktur. Bazen iki insan arasında ilk görüştikleri anda büyük bir sevgi vücûd bulur; çünkü aralarında cinsiyet vardır. Cinsiyet için ruhların bitişikliği, kalblerin benzerliği, akılların uygunluğu şarttır.

Şu noktaya bilhassa dikkat etmeyiz ki; her olmuş ve olacak mânâda hazırlanmış, evvelce plânlanmıştır. Şu bir noktası dahi aslâ şaşma yan hadiseler aldıkları küllün iradesiyle bu âlemden bir bir zahir olur. Bilmedir ki, hiç bir şey sonradan kazanılmaz; aldıklarımız evvelce bize verilmiş olanlardır. Eğer bir musibet alıyorsak yâni bir belâ ile karşı karşıya isek önce buna müstahak olduğumuzu bilmek, sonra da bu bize hoş görünmeyen Allâh hediyesinin mutlaka bizi yükseltici bir hayırla vasıflanmış olduğuna iman etmek gerektir. O musibet bizim kötü ahlâklarımızdan biri ile aynı cinstendir. Onun için bize gelmiş, biz de kendi ahlâkımız yüzünden ona talip ve müstahak olmuşuzdur. (Büyük ruhlar için vaziyet başkadır) O belâ; bizde mevcut bulunan kötü tarafı gözlerimizin önüne sermesi, bunu aşikâr etmesi, hesabiyle

bir hayır işlemiş olur. Biz irfanlıysak o fena huyumuzu terk hususunda çalışır ve Allâhın inayetiyle onu def ederiz. Ve işte bu sayede terakki etmiş oluruz.

Meşhur hekim Celinos bir gün bir delinin kendisine güldüğünü görünce hemen yanındaki tabip arkadaşlarına dönmüş ve: «Beni tedavi ediniz, bu deli bende kendinden birşey gördü ki iltifat ediyor» demiştir.

Suret için cinsiyet mevzuu bahis olamaz. Çünkü surette ne ruh, ne kalp ve ne de akıl düşünülmez. Ruh varsa da, yukarıda işaret etmiş olduğum gibi, eser halinde değildir. Surete tapmak meselâ duvara sarılmak gibidir: O duvar ki güneşin ışıkları ile renklenmiş, âkîslerle işlenmiş güzelleşmiştir. Orada türlü renklerden oymalar vardır. Onu te maşa ederken zevk ve hayranlık duyulur. Lâkin bütün bu güzellik güneşe aittir; o, oradan pırıl pırıl yanan ışığını çekince buz gibi donuk duvarla karşı karşıya kalırız. İtibar ettiğimiz cansız kireç parçasıdır veya taştır. Şu halde sevilen ruhdur, cisim değil!..

Hazreti Pir, akile hitap ederek bu hususu ehemmiyetle zikrediyor. Dileriz ki, şu fani alemden çağrıldığımız vakit ve ne getirdin diye sorulduğu zamanda dağarenimizdeki sermaye taş ve çakıl yığını olmasın.. Merdi Hüdamın himmeti erişsin de hakiki mücevher olan güzel ahlâka hâmil olalım, her itibar, ettiğimiz şeyin esasında cevherini, madeni ni seçerek, esere değil de müessire taparak Ulvi aleme yollanalım.

Meşkür SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Bizim Peygamberimizin yolu aşk yoludur; aşk anamızdır, biz aşktan doğduk) buyuruyor.

Şunu katıyetle göz önünde tutmalıdır ki, benlik dağılıp delen ve onu er geç berhava eden, nefis gibi en müthiş bir ejderin başını ezen kuvvet yalnız aşktır. Aşk her şeyi muhittir ve sevenin gözünden maşuktan gayriyi silen, yok eden bir cezbedir. Aşk her yerde ve her hâdisede dostun hüsnünü görür; onun için (kahrın da hoş lütfun da hoş) der.

Yalnız şunu bilhassa belirtmek isterim ki; hakiki âşık, nizamı âlemi çok iyi bilen ve onun bütün şartlarına tam mânâsıyla riayet eden bir kimsedir. Resulü Ekrem Efendimizin buyurdukları veçhile o, hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için ve yarın ölecekmiş gibi ahret için çalışır; bunu azami surette insaniyete faydalı olabilmek için yapar. Binaenaleyh onun aşktan gayri her şeyden tecerrüt etmesi kalben olur. Kendisi, bu hizmetinin mükabilini ne dünyadan ve ne de ahretten bekler, mükâfat ummaz ve istemez. Hazreti Ali Kerremallahü veçhe buyururlar ki (dünya beni aldatmak ister sanki bilmiyordum gibi; Allâh haramını men etti ben helâlden de geçtim; Dünya bana sağ elini uzattı ben solunu da çevirdim; kendisini muhtaç gördüğüm için hepsini ona bıraktım.) Evet; hakiki âşık yalnız kendi aşkı ile mükâfatlanır. O derdi ile şâddir. Onun muhabbeti Cemalulâh muhabbetidir; onun; Allâhın Likasından başka gördüğü ve istediği yoktur. O, talep endişesini gönlünden çıkarmıştır; Hak ne isterse onun da dileği odur.

Necmeddini Kübra der ki: Allâha giden yollar mahlukatın nefesleri adedince. Fakat başlıca üç yol vardır: Birincisi, züht yolu; Bu radân Hakka vasil olanlar çok azdır. İkincisi nefsi tezkiye ve kalbi takviye yolu; buradan halka visal nadirdir. Üçüncüsü, aşk yolu ki vuslat yoludur. Allâha kavuşturan yeğâne yol budur; Bu yol zühtü de, nefsi temizleme sırrını da içine almıştır.

Hülâsa: İnsanın kendinden halâsa yani (ben) den kurtuluşu aşk sayesinde. Ben, sen ikiliği cahillik yüzündendir. Aşk, cehaletten kurtarıp kemalât tahsil ettirerek aşıkta Cemalullâhı sunar. Cism âlemi bir ayna vazifesini görüp Allâhın nurunu aksettiriyor; demek ki bu mükevvenatın kuruluşu aşk sebebiyledir.

İbrahim Hakkı Hazretleri ne güzel söylemiş:

Aşık-ı yârım onun çin bu diyara geldim,
Yoksa diri cihan içre ben ne kâra geldim?..

★

Hazreti Mevlâna:

(Cenabı Hakkın mukaddes Zâtı hakkı için diyorum ki yılan insana fena arkadaş ve kötü huylu kimse den daha iyidir; Çünkü yılan bir insanın hayvani ruhunu alır, ama kötü huylu yar ve dost o insanın dinine, imanına zarar verir ve onu ehlî azaplara, cehennem ateşine götürür) buyuruyor.

Evet; nefsinin her türlü hazzına meyledip kendi hirs ve menfaatinin zebunu olarak yaşayan, niyetli ve amelî hulûstan uzak, dostluğu sahte, dili ile kalbi başka kimselerin arkadaşlığı zehirleyici, öldürücü vahşi hayvanlardan daha tehlikelidir. Bu müthüm noktayı Hazreti Pir kat'î bir ifade ile açıklıyor. Bir kimse her ne kadar ilmi ile ve mevkî ile şöbret yapsa, bilgi şubelerinin her birine vukuf peydah etse, gerek dünyevi gerek uhrevî meseleleri ifadelendirme hususunda ihtisas yaparsa Cenabı Hak onun ilmüne, sözüne ve hattâ ibâdetine nazar kılmaz. Hak Taalâ evvelâ kulunun Allâh olan ahmda vefa edip etmediğine, halkla muamelesindeki ahdi peymannına sadık kalıp kalmadığına bakar. Eğer vefasızlığı sabitse Allâh onun bilgisinde de amelinde de şirk koştuğunu, riyadan, gösterişten kurtulmadığını görücü ve bilicidir.

Kötü huylu kimselerin tecavüzü müminlerin imanmadır; o imanı şüphe sisleri ile karartırlar - ve mümin o insanlığı idrak ettirecek olan manevi yolunda önünü göremez; iş tikametini kaybeder. İşte cehenne me sürüklenme ve helâka gidis buradan başlar. Kurtulu şcaresi nedir? Resûlullah güzel huyu övmüş tür, Şöyle ki: Güzel ahlâk Allâhu Azîmşanın hulkidir... Güzel ahlâk dinin yarısıdır.. Nasın hayırsı ahlâkı güzel olanlardır.. İslâm ciheti ile dahi hayırsı olanınız güzel huylu olanınızdır.. Su buzu erittiği gibi güzel ahlâk da hataları eritir demıştır.

Evet ahlâk deyip aslâ geçmemelidir. Din ağacının meyvesi ve islâm bağının mümine ikram ettiği yemiş Cenabı Hakkın sevdiği ahlâktır. Onun için (Allâhın ahlâkı ile ahlâklanınız ve Sıfatı ile sıfatlanınız) Emri Hâhisi vardır.

Güzel huy kazanan insan fena huylu menfaatperest kimsenin aldattıcı sözüne ve hileli işine kanmaz ve o menzilde durmaz; zira bu birbirine zid karakter sahiplerinin aralarını da cinsiyet mevcut değildir.

Meşkûre SARGUT

SAYI: III
İSLÂMIYET
Sayfa: 3

Resûl-i Ekrem

Efendimizin Emirler.

Yazan: Şemseddin YEŞİL

294 — «Her tesbihinize mukâbil, sadaka ecri vardır. Her tekkirinize mukâbil, sadaka ecri vardır. Her tahmîdiinize mukâbil, sadaka ecri vardır. Her tahkîmîinize mukâbil, sadaka ecri vardır. Emir-i bilmarûf ta sadakadır. Nöky-i anil mükerer de sadakadır (yani: bütün iyiliklere şâmil olan kelmeye (Mâ'nevî) derir; bütün fenâlıkları muhit olan sözlere de «Münkerer denir hattâ birinle bir haremüne mukarenet etmesinde de sadaka ecri vardır. Resûl-i Ekrem Efen- dinin bu emr-i nebîlerini dinleyenler denir.) Yâ Resulallah! Bîrimiz; şehvetini kaza ederse, onun için de ecere mâl olur mu? Cevâben buyurdular ki, o kimsce, şehvetini harâm ile kaza etse kâfi ona günâh olmayacak mıydı? Söyle yâ hakâim! (elbette olacaktır).. İşte harâm ile; şehvetini giderirse nasıl ki gü- nâha, cezaya mâl oluyor..) bunun gibi helâl ile, kazayı şehvet ederse ecere mâl olur.

«Ey hakikat yolcusu!

Bu kadî-i gerif; herkesin ırfânına gö- re çok geniş manâları gizlemiştir..

İki öze, sadaka'nın ne büyük bir mekâlî olduğuna gösteriyor. Maddî va- sıyyetleri müsbet olmayanlara, bir sada- hanın erinden mahrum şu kalacağız dıya, huzur-u nebîde boyunlarını buk- sadaka yerine nail olacaklarını bildiri- sadaka yerine nail ola-aklarını bildiri- yor ve onları mahrum bırakmıyor.

295 — «Her kim şu kokusu çirkin şe- erden yemiş ise; mesicîte bize yaklas- masın (bunun üzerine sahabe: Hurri- met.. Hurrimet, harâm oldu.. harâm old- du dediklerinde Resûl-i Ekrem Efendi- mi: Yok.. Allahın bana helâl ettiği- ni harâm etmek bana düşmez, yalnız- ın kokusundan hoşlanmadığım bir ye- şillidir.

Dikkat!

Sarmısakı kâsd ediyorlar. Şu anlaş- ıyor ki, sarmısakın kendisi helâl; yal- nın yendiğinde nasa eza vermesi sebe- bıyla mekrub oluyor.. Pişmiş olursa, harâmeti kalkıyor.. Soğan da böyledir.

«Evet, soğan, parasa, turup gibi çir- kin kokusu olan yeşillikler sarmısak gi- bidir..»

Dikkat!

Sarmısakın, soğanın kokusu sebebi- yle, o kokuyu giderilinceye kadar mesicîdî emr-i Nebînin üzerinde biraz duralım.

«Yakları fena hâlde terleyen kimsen- in kokusu, çoraban kiriyile meze olan şirkînî koku ne sarmısak kokusuna ben- zer.. ne soğan kokusuna benzer.. halâki- rin üzerine basıldığı vakit; o çirkin ko- ku halâkiyâ ölmek mü'minleri secdede çok- küldür eder..»

Binaenaleyh bu gibi kimselerin; a- ydılarındaki çirkin kokuyu giderinceye- kadar camî'e girmemeleri Cenâb-ı Pey- gamberin büyük emriyle büyük yasa- dır. Bu kokuyu gidermek kudretine

Evliyâultah Sözleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

Cemalullahı müşahede için en kestirme yolu soruyorsan.. nefsin perdesini yırt. O vakit kalb kadacı ortaya çıkar, kevser şarabıyla dol- lar.. onu içersin.. cemal görürsün; en kestirme yol budur.

Mahluka merhametli olan; ben- likten, senlikten soyunur.. kitabulla- ha muvafık; hâlisâne bir sûrette, Hak yoluna irşâd eder.

Sofu!

Aşk şarabını iç.. aşk.. ondaki zev- ki; esrâr-ı muhabbeti tesbihli hırka da bulamazsın..

Yalnız, bu yolda, şeytanın vesve- sesi çoktur.. Hz. insan'ın karşın- da aklına mağrur olma benliğin- den soyun da öyle çık; o vakit, gön- lünde sefâ olur.. o vakit, temiz bir nazarla yakanırsın.. nazar; gönlün pencesidir.. eğer Hakkın nazargâ- hı olan bir gönülden bakılacak olur- sa şaki; said olur.. nefha-i ilâhî dai- ma tecelli etmektedir.. nefsinî kedü- rattan temizle, hemen arz et. Vuslat- ta sonra delil isteme.. çok çirkin o- lur..

Maşuk-u hakiki âlemden, gani ol- duğunu ilân etmiştir. Onun için o muhtac-ı isbat değildir. Eabiyâ, Al- lahı isbatı değil beyana gelmişler- dir.

Ey dost!

Sen artık kendini gizliyemezsin.. riya hırkası da giysen.. hiçbir tes- bihi de çeksen.. asâ da taşısan fay- dası yoktur.. içinde yanan âteş-i aş- k; gözlerin gösteriyor..

Senin namazın başka türlü.. tah- yende kaç makamı dolaşıyorsun.. secdede vuslat var..

Ey hakikat yolcusu!

Allahu teâlâ: herşeyden (gani) ol- duğunu ilân etti Onun için sakın ta- atına mağrur olma; ondan da gani- dir. Evrâdu ezârlından da ganidir.

Şunu iyi bilki mum gibi erisen; o erimekliğin bile mucib-i cennet ol- maz. O halde, rahmetine; çok sağ- lam gönül bağla ve iyi bilki ayrılık- ateşi, yakıcı âteşten daha fenâdır.

Biliyorsun.. (elestü) hitâbu- da bir emânet yüklendin.. Hakkın senden yegâne istediği; o emâneti noksansız onun huzuruna götürmek- tir. Gelisten, gidisten gâye o dur. O emâneti zâyi etme.. hukuk-u Muham- medî'yi muhafaza hususunda çok ti- tiz ol. Öyle bil ki hüsn-ü mübüvvet burcundan, onun kadar muazzam bir zat gelmemiş ve bu cihana nûr- vermemiştir. Onun rahmet deryâsı nâmütenâhî cûşa gelir.. Onun zât-ı şerifi bilâvasıta Allahın zâtından zâhir olmuştur. Kalbî makam-ı mu- habbetir.. ruhu; makam-ı kurbef- tir.. sırrı; makam-ı müşahededir.. Allahın kelâm-ı nefsiyle konuştu- ğu bir zât-ı âlâdur.. O izet; kimsce- ye verilmemiştir.. onun gibi bir (ha- bibullah) ta âlene gelmemiştir.

Yarabbi!

İltifatını bekliyoruz, mahrum et- me.. sözüne, ef'âlîne, hâline tâbî ol- maktığınızı kismet et hâdim-i şerî at kd. ârif-i hakikat eyle..

Tevhidin sırrını, o bize öğretti. Bağ-ı vahdette, o bizi gezdirdi. Belâ- yı, bal yapmanın sırrını, o bize öğ- retti.. gönülümüzü, dünyâ ve âhiret, ona bağladı.

Ey lâtif Allahım!

Dostlarından uzak eyleme.. senin habibin şöyledi.. anne; evlâdım has- retine, ateşe yanasına râzi olma. Onun merhameti, o hâle müsaade- etmez. Rabbînin merhameti de mahlukun merhametiyle ölçü kabul- etmez.

Yâ Rabbi!

Elimizde böyle bir sened var.. gön- lümüzde yanan bir derdin var.. mer- hametinin şânına sığınıyoruz..

lan nefse galip gelme ilmini tahsil- etmelidir. İslâmiyetin kendine has- bütün inçelik ve güzelliğini içinde- gizleyen İslâm dini bu ilmin öğrenil- mesi hususunda insanı beşikten me- zara kadar çalıştırmaktadır. Tem- bellik bu aziz dinin neresindedir? Şark süfliyetini yayan İslâmiyet- midir? Haya etmeli: bir ferde, doğu- şundan ölümüne kadar, akı selmîni kullanabileceği her çağında dünya- ve ahiret için, insanlık âleminin hu- zur ve saadeti için, maddî manevî i- lerlemek ve hem cinsine faydalı ola- bilmek için çalışmayı, öğrenmeyi, (Devamı 4 üncü Sayfada.)

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Senin nefsinin hazeylediği şeyle- re meyli ve muhabbeti olmazsa sa- bir etmek olmaz. Binaenaleyh sana sabırlar ecri gelmez. Düşmandan kaçıp bir köşede kendi halinde mes- gul olman erlik değildir; ona mûka- bele edip; galip gelmen yani onu hüküm altına alman lâzımdır) bu- yuruyor.

Evvelki zamanlarda da işaret etmiş olduğum gibi, ehli halin gerek dün- yadan gerek ahiretten tecerrüt et- mesi kalben olur; yoksa sanıldığı- gibi bir köşeye çekilip de bütün bir ömrü inzivada geçirecek nefsinin hazzını içinde gizlemekle değil.. Dağda ermek makbul değildir; in- sân şu dünya sahnesinde rol sahibi- dir, masumla da hilekârla da onun- omuza dolaşacaktır. Şu var ki hile- kârın oyununa düşüp de zülmette

kalmamalıdır. İşte bir kimsenin be- şeri iptillârlara karşı koymak husu- sundaki azmi onun sabırdır. Demek ki nefsanî zevkler onlara uyulmadığı- takdirde kişinin sabrını tecelli ettir- mektedir. Yeni nefis insanın terakki- si için hizmet etmektedir. Şu halde nefsinin kölesi olmazsan nefsin sa- na köle olacaktır; o zaman emrin al- tılı ki düşümandan zarar değil fayda görürsün. Meselâ: Yüzme bilmeyen bir kimsenin denizde boğulması ta- bidir. Lâkin yüzmesini bilen bir in- san denizin üzerinde (boyunu aşan derinliklerde de) bir yatağa yatmış gibi rahatça uzanabilir. Sular onun hareketlerine nuntazir kalırlar ve yüzücüsü onların kendine tâbî olması sayesinde yüzme ilmini terakki etti- riir.

Binaenaleyh bir kenara çekilmek- erlik değildir; En büyük düşman o-

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazretî Mevlâna:

(Senin nefsinin hazeylediği şeyle re meyli ve muhabbeti olmazsa sabır etmek olmaz. Binaenaleyh sana sabırlar eciri gelmez. Düşmandan kaçıp bir köşede kendi halinle meşgul olman erlik değildir; ona mûka bele edip; galip gelmen yani onu hükmün altına alman lâzımdır) bururuyor.

Evvəlki yazılarda da işaret etmiş olduğum gibi, ehli halin gerek dün yadan gerek ahiretten tecerrüt etmesi kalben olur; yoksa samıldığı gibi bir köşeye çekilip de bütün bir ömrü inzivada geçirerek nefsinin hazını içinde gizlemekle değil.. Dağda ermek makbul değildir; insan şu dünya sahnesinde rol sahibidir, masumla da hilekârla da omuz omuza dolaşacaktır. Şu var ki hilekârın oyununa düşüp de zülmette

kalmamalıdır. İşte bir kimsenin beşeri iptilâlara karşı koymak hususunda azmi onun sabrıdır. Demek ki nefsanî zevkler onlara uyulmadığı takdirde kişinin sabrını tecelli ettirmektedir. Yeni nefsin insanın terakki si için hizmet etmektedir. Şu halde nefsinin kölesi olmazsan nefsin sana köle olacaktır; o zaman emrin aldığı düşmandan zarar değil fayda görürsün. Meselâ: Yüzme bilmeyen bir kimsenin denizde boğulması tabiidir. Lâkin yüzmesini bilen bir insan denizin üzerinde (boyunu aşan derinliklerde de) bir yatağa yatmış gibi rahatça uzanabilir. Sular onun hareketlerine muntazir kahrılar ve yüzücü suların kendine tâbi olması sayesinde yüzme ilmini terakki ettirir.

Binaenaleyh bir kenara çekilmek erlik değildir; En büyük düşman o-

habibin söyledi.. anne; evlâdının hasretine, ateşte yanmasına râzî olmaz. Onun merhameti, o hâle müsaade etmez.. Rabbimin merhameti de mahlukun merhametiyle ölçü kabul etmez.

Yâ Rabbi!

Elimizde böyle bir sened var.. gön lümüzde yanan bir derdin var.. merhametinin şanına sığınıyoruz..

İlan nefse galip gelme ilmini tahsil etmelidir. İslâmiyetin kendine has bütün incelik ve güzelliklerini içinde gizleyen İslâm dini bu ilmin öğrenilmesi hususunda insanı beşikten mezara kadar çalıştırmaktadır. Tembellik bu aziz dînin neresindedir? Şark süfliyetini yayan İslâmiyet midir? Haya etmeli; bir ferde, doğuştan ölümüne kadar, aklı sellimni kullanabileceği her çağında dünya ve ahiret için, insanlık âleminin huzur ve saadeti için, maddî manevî ilerlemek ve hem cinsine faydalı olabilmek için çalışmayı, öğrenmeyi, (Devanı 4 üncü Sayfada)

Duygulu gönüllere hitap

(Baş tarafı 3 üncüde)

müterâkki olmayı ap açık emrelden bir din kendi sahasında tenbellik ve süfliyete aslâ yer veremez. Nefsi nin hazzına ve rahatına hizmetçi olmuş kimselerin bu mütekâmil dine isnat etmeleri cehaletlerinin en kat'i bir delilidir.

Hazreti Ömer bir gün üç, beş kişinin bir kenarda boş boş oturduklarını görerek onlara sormuş: «Siz kimlersiniz?» Onlar da memnun bir tarzda cevap vermişler: «Biz mütevekkileriz» Koca adil halife celâllenerek hayır siz mütevekkil değil hazır yiyicilersiniz» diye haykırmuş ve onları oradan iş başına göndermiştir. Çünkü mütevekkil odur ki daneyi toprağa ata sonra tevek kül ede.. İşte çalışmakta ısrar etmek ve güçlükleri yenmek sabırdır. Nefsının arzusu hilâfına harekette sebat etmek sabırdır. Sabır istikameti

kadir olduğunu iyi düşün!

Bu tefekkür senin yükseklerde gezen nazarını yere indirmeğe kâfidir. Onu yere indirir, huşunetini giderir, seni terk eden aklını başına getirir.

Sakın, sakın.. Allah ile büyüklük yarışına kalkışma.. dikkat et, kibriyâyı ceberûtunda, onz benzemeğe özenme! o öyle bir Allah'tır ki.. her kahr edici rezili zelil, her kendini beğenen mütekebbiri perişan eder de bırakır...

Dikkat et!

Hakka karşı munsif ol, ne kendin hakkında, ne seninle husûsiyetleri olanlar hakkında, nede milletin hakkında ayrı muâmele yapma.. Allaha ve Allahın kullarına karşı hiç bir vakit adaletten ayrılma, eğer ayrılır isen zulm etmiş olursun.

Binaenaleyh; Allahın kullarına zulm edenin ibâdullah tarafından dâvâcısı

sağlar ki insanı necat semtine götürür. Mücahit-in zaferi sabır sayesinde dedir.

Meşkure Sargut

Sayfa: 4
İSLÂMIYET
Sayı: 112

Resûl-i Ekrem Efendimizin Emirleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

297 — 'Müsa Kelimullah'ın Cenâb-ı Hzâr'a olan mülâkât-ı meşhûresinde, ikiside mâhûd genlye bilip giderlerken, geminin kübelesi ne gelip konan bir kuş'un ara, sıra minikarıca denize daldırıp çıkarmak ta olduğunu gönen; ilim-i ledün'e mazhar olan Cenâb-ı Hzâr; refik-i muhteremi, H. Müsâ kelimullaha: — Ya Müsâ, Cenâb-ı Hak; size bir ilmu marifet buyurmıştır ki ben onu bilmem. bana da bir ilmu marifet ihsan buyurmıştır, sen de daki inceleğe dikkat et ki üç kelimemin de ünümiz Allahın ilmine nisbetle şu minî, minî kuşun minî, minî minikariyle denizden alabildiği bir katre sn kadar da değıldir. — Ey hakikat yolcusu!

Resûl-i Ekrem'in beyân buyurduğu şu iki Peygamberin konuşmasında daki inceleğe dikkat et ki üç gelime okuyup da oldum sevâsına düşenlerin, ben bilirim dalgasına kapılanlara kendi burunlarından başkasını görmiyenleri ne kadar güzel insana dâvet ediyor öyle ya. insaf edilsin. Peygamberlerin ilmi; ilmi-i Hudây-ı Âlime nisbetle bu raddele kalırsa... diğer insanların ilmi meflumunu nasıl iftihar ve gurûre birvesile olabilir??

Dikkat!

Vaktiyle, kibarü Evlyayanlahtan bir zâta; bir şeyler okumas, fazilet satan bir mağrur dâima ilmi ile iftihar eder dururmuş.

Bir gün yine bir çok hayvan yükü okuduğu kitaplardan; dolayısıyla ilim'im diye iftihar etmeye başlayınca... velinin celâli bir ânna tesadüf etmiş:

— Birader! İlim'im diye övünüyorsun, bu iftiharının ne derece haklı olduğunu anlamak istersen... evet, bilirim iddiasında bulunduğün o ulumun fînından her birini sahilüne mücâline ver bakalım ondandan sonra, senin kendinde bir şey kalmıyormu? eğer kalmıyorsa... iste o hakikaten senin ilmindir ve sen onunla hasrolacaksın... Yok, eğer kalmıyorsa... anlamalsın ki o senin bildiğin; iftihar ettiğin şeyler başkasının mahyîs... sen yalnız onun hammah olmuş oluyorsun. Ko ca ârifl. Arif'in mukabelesi de ârifâ ne olur... O, bu tenbîhi ile kuşu hoca larına, ehl-i zâhire benlik dâvasında bulunan avâreye, biçareye, o mağrur-u bihaberlere ilmi bâki ve âfüin maarif-i ilâhiyeden, ezvâk-ı ulhanıyeden ifbâret olduğunu ne güzel anlatmıştır.

Evet, dünyada güvenilecek, iftihar edilecek bir şey yoktur... Güvenilecek bir şey varsa o, lütf-ü tevfik-i ilâhidir.

Lütf-u tevfik-i ilâhi ki... kulların yegâne sığınabileceği bir melec'dir. Benlik ve varlık dâvası, Allahı düşünmeye memur olan mü'mine ya kıymaz, öyle ise haddimizi bilelim; haddini bilen; dünyada ve âhirette hacil olmaz!

★

298 — 'Büyük günahlardan kaçındıkça, muktezayı beşeriyeti gaflet, yapılan küçük günahlara vakitten vakite kılınan namazlar kefarettir olur.

Ey hakikat yolcusu!

Bu da Cenâb-ı Halden ne büyük atıyye-i rahmetidir!

Ahıra teaddi etmemiş, kendi nefsinde gayrisine zulmü olmayan hafif günahların affolunmasına ne zarif bir bahanedir.

Cenâb-ı Hak; kularını dâima bir bahane ile affetmek ikrâmında bulunur.

299 — Resûl-i Zîşân Efendimiz; yatısı namazın erken kıldırılmak âdetleri içine, bir gece geç vaktide kadar bırakmışlar... o gece hücre-i seadetlerinden erken çıkmadılar. Nihayet Hz. Ömer gelerek: — Ya Resûlallah! buradaki kadınlar, çocuklar, hep uyuya kaldılar, dedi.

Hz. Ömer, böylece seslendiklerinde Resûl-i Ekrem:

— Size; onu dışarıya çıkar-mak hakkı verilmiştir yani: Beni zorla dışarıya çıkarmak hüddü size verilmiştir.

Biraz sonra Resûl-i Ekrem teşrif ettiler.

Gecein çoğu geçmiş idi. Mesce- de gelenler uyudu. Fahr-i âlen:

— Bu namazın vakti.. iste şimdi dir. Lâkin aah...ümmetime mesâkat kat gelecek korkusu olmasa her vakit bu namazı bu anda kıldırırdım.

Ey hakikat yolcusu!

Bu emri- Nebide de çok büyük ikrarlar gizlenmiştir.. Ekseriyetle ek meğmizi önümüze hazırlayan köy- lünün yorgun bir vaz'iyette yaz gecesini geldiği zaman yatısı namazını bir az daha erken kılmasına müsaade buyurulacağına bir işâret-i Peygamberi vardır.

Madem ki asıl namazın vakti; gecenin çoğu geçtikten sonra imiş.. ümmette merhameten mesâkat olmasın diye daha evvel kılınmış.. o halde- Lu hadîs-i şerif esas tutularak bir az evvel söylediğim gibi yaz gecesinde isten, güçten takatsiz gele rek düşen kimsenin bir az evvel yatısı namazını kılarak yatmasına ruh- ast verilbilir!

Maamafih, bu namazı geçiktirir- niz, zira siz bütün ümmetlere bu sa- yede tafdil olunuzuz.. sizden baş-

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazret-i Mevlâna: (İlim ve akl cihetle lâyık olanı ve olmayamı bilirsin, fakün sen lâyık mısın, değilmisin? Onu bilmeli. Cümle ilimlerin canı odur ki sen yevmü layamette kimsin? Onu bilmeli..) buyuruyor.

Esasen mükevvenatın kuruluşuna sebep bilime keyfiyettir. Her canlı, Hak Taalâmın bir şeye bir kaç sıfatına mazhar olduğuna ve Yaradanın isimlerinden bir ismi sahibi bulunduğuna göre kendi hakiki adını ve sıfatını bilmeye, kendi mahiyetini görmeğe gelmiştir. İnsana kendi kendini tanıtan, gösteren; bir ayna gibi ruhunun yüzünü aletti ren yâr, bütün âlemlerin dostu olan Allah sevgilidir. O karşısına gelen talibin cevherini, ruhanî kıymetini, istidat ve mizâcını tanıtar ve tanır. Evet; Hak talibine kendini tanıtmaya sayesindedir ki derunda, mevcut olan Rabbanî nûra karşı me yil ve muhabbet başlar.

Resulü Ekrem Efendimiz: (Her müminin kalbinde gayb hazinesi vardır.) buyurmıştır. Bilmelidir ki, hazinenin anahtarı Hûda erinin elindedir. O merd, lütfedip talibe nazar kolar da marifetullahı aşkâr eden mübarek elini kalbin kıldiline vurursa derundaki sırlar bir bir zahir olur; manevî mücevherler, gönül incileri ortaya açılır. Göz yaşları dökülür, ahı enin yükselir.. Ah, bütün kapıları açan tek anahtardır.

İkinci ah ile benlik yobur, vira olur... Vuslat demini ah ile bir dem anı yorlen, Bir kül yağmı oldu vücudum ah dan yandı... (Ah) muhabbetin özü, nüvesidir. Ah, aşkın lisandır. İşte; aşka lâyık olup olmadığın, ilim ve akl cihetle ne mertebede bulunduğuna, Hak yolunda nefsinin derecelerini aşip, hicablardan kurtulduğunu gösterecek; yevmü layamette kim olduğunı tanıtan, ahlık hamideye hâmil olmak hususunda çablayacak ve terakki ettirecek olan zatın etrafında olalım ve bilelim ki bütün ilimlerin ruhu kendini bilmektir.

Meşkûre Sargut

İSLÂMIYET

Sahibi: Halil Şayan
Yazı İşleri Müdürü:
Şemseddin YEŞİL

ABONE ŞARTLARI
Senelîği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ
Beyazıt, Hakkâkdar çarşısı
No. 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi rica olunur.

Basla ve Dizi GÜN Basmevi
Nuruosmaniye Cad. No: 17

MÜJDE!... MÜJDE!...

Meşhur İbrahim Efendi Şekeri

Mücessemiz eşine tesadüf edilemeyen orijinal lezzetli mamulleri ile bir asırdanberi en müşkül pesent müsterilerinin takdirini kazanmaktadır...

Azamî itina ile hazırlanan tam nefasetli çeşitlerimiz büyük fiat indirmesi ile lezzet sahibi hemşehrilere arz olunmuştur.

TENZİLATLI FIAT LİSTESİ

Cinsi	Eski Fi. Yeni Fi.		Cinsi	Eski Fi. Yeni Fi.	
Kaymaklı akide	320	250	Sade kolum	240	180
Akide şekeri	260	200	Şam fustık lokum	400	250
Peynir şekeri	260	200	Kaymaklı lokum	400	300
Ekiztra Ekiztra			Hindistan cevizli lokum	380	250
Badem şekeri	500	360	Reçeller (Beyaz) fustıklı S. burma	400	340
1. Badem şekeri	450	300	Kürek helvanı	200	160
Fantazi kutu şekeri	360	250	Envay baklavalar	360	320
Çocuk badem ezmesi	480	360	Çikolatinler	680	520
Şam fustık ezmesi	580	420			
Bilumum ezmeler	380	280			

No: Mevlâd-ı Şerifler için en nadide siparişler ucuz fiatla hazırlanır.

Adres: Sultanahmet Park kapısı karşısı No: 44
ŞEMSEDDİN YEŞİL.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(İlim ve akıl cihetiyle lâyük olanı ve olmayanı bilirsin, lâkin sen lâyük mısın, değil misin? Onu bilmeli.. Cümle ilimlerin canı odur ki sen yevmü kıyamette kimsin? Onu bilmeli..) buyuruyor .

Esasen mükevvenatın kuruluşu - na sebep bilinme keyfiyetidir. Her canlı, Hak Taalâmın bir yeya bir kaç sıfatına mazhar olduğuna ve Yaradanın isimlerinden bir ismin sahibi olduğuna göre kendi hakiki adını ve sıfatını bilmeye, kendi mahiyetini görmeğe gelmiştir. İnsana kendi kendini tanıtan, gösteren; bir ayna gibi ruhunun yüzünü aksettiren yâr, bütün âlemlerin dostu olan Allâh sevgilisidir. O karşısına gelen talibin cevherini, ruhani kıymetini, istidat ve miz'acını tanır ve tanıtır. Evet; Hak talibine kendini tanıtmaması sayesinde ki derunda, mevcut olan Rabbani nûra karşı meyil ve muhabbet başlar.

Resulü Ekrem Efendimiz: (Her müminin kalbinde gayb hazinesi vardır.) buyarmıştır. Bilmelidir ki, hazinenin anahtarı Hüda erinin elindedir. O merd, lütfedip talib'e nazar kılar da marifetullahı aşîkâr eden mübarek elini kalbin kilidine vurursa derundaki sırlar bir bir zahir olur; manevî mücevherler, gönül incileri ortaya açılır. Göz yaşları dökülür, ahu enin yükselir.. Ah, bütün kapıları açan tek anahtardır,

çünkü ah ile benlik yıkılır, viran olur...

Vuslat demini ah ile bir dem anı yoriken,
Bir kül yığını oldu vücûdum ah-
dan yandım...

(Ah) muhabbetin özü, nüvesidir. Ah, aşkın lisanıdır. İşte; aşka lâyük olup olmadığını ilim ve akıl cihetiyle ne mertebede bulunduğunu, Hak yolunda nefsinin derecelerini aşip, hicablardan kurtulduğunu gösterecek; yevmü kıyamette kim olduğunu tanıttacak, ahlâkı hamideye hâmil olmak hususunda çalıştıracak ve terakki ettirecek olan zatın etrafında olalım ve bilelim ki bütün ilimlerin ruhu kendini bilmektir.

Meşküre Sargut

İ S L Â M İ Y E T

Sahibi: Halil Şayan

Yazı İşleri Müdürü:
Şemseddin YEŞİL

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira

6 aylığı: 2 lira

IDAREHANESİ

Beyazıt, Hâkkâklar çarşısı
No. 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane
adresine gönderilmesi rica

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna:

(Kıyamet gününde hassedciler kurt şeklinde, haram yiyciler domuz şeklinde, taklit ve istihza huyu kendilerinde galip olanlar maymun olarak ve insanlara eziyet vermek, gönüllerini incitmek huyuna mâlik bulunanlar ise yılan ve akrep suretinde haşrolur) buyuruyor.

Demekki içimizde ne kurtlar ne domuzlarla yeşiyormuşuz!... Demek ki biz zahiri bir örtü, bir nikap yüzünden insan ve fakat içimizde hüküm süren ve türlü rezaletlerle hal kın menfaatine saldıran başı boş bir şeytan olduğu takdirde hayvanmışız.

İnanmış ki; Allâh yolunun şartı nefis ineğini boğazlamaktır. İnanmış ki Hak yolunun başlıca gayesi insanı insanlığa kavuşturmak. İnsan aklı cihetiyle hususî ikrama nail, imtiyaza sahip, bir mah lûktır. Kur'ânı Kerim akla hitap olmuştur. (Aklı olmayanın dini de yoktur) buyrulmuştur. İmamı Ali: (Dini akıl, aklı da din ihata etmelidir ki her ikisinden fayda görülsün) demiştir. İnsan hayvanın üstüne zekâsı yüzünden geçmiş ve cümle mevcut insana musahhar kalmıştır. Avdeti düşünen akla sahip insan âlemin kebir gizlidir. Onun derdi ve devâsı içinde olup aradığı bizat kendidir.

Peygamber akıl harici söz söylememişlerdir. Şu var ki biz, bir çok incelekleri anhyamadığımız zaman,

bu aklımızın ötesinde demişizdir. Evet; o mesele bizim irfan mertebemizi aşmıştır. Halbuki irfanı ileri olan için o, âşikâr ve anlaşılması kolay bir hakikattir.

Kabul etmeli ki her istidat, Azametî İlahiyenin gâlip olduğu o muazzam birliğin içinde derecelerin varlığına birer delildir. Hak Taalâ'yı tecelli ettiren Kitâbı Mübin de bir küll ve fakat her sahifesi ayrı, ayrı istidatlara mahsus kalmış, muhatap olmuş fasılalardan mürekkeptir. Kur'ânı Kerimin hitabından mahrum kalmış bir kimsede tasavvur olunamaz. Zira Allâhın Kelâmı avâma, havâs'a herkese akıllarının yettiği mertebeden hitap eder. Yalnız havâs avâma mahsus telkinatı bilir de avâm havâsın irfanına ayrılmış olan kısımları anlayamaz. İlk mektep talebesinin lise derslerinin problemlerini haledememesi gibi...

İnsaf ile düşünmelidir: Dinde muhtaç olduğumuz her noktayı açan, gösteren, karanlıklara ışık tutan ve mantığımız uygun olarak önümüze hazır gelen Kitâbı Mübinin kapağını dahi açmazsak bundan dine ne zarar? Bütün zararlar kendimizdedir; sureta insan sirafa hayvan olarak yaşar gideriz. O takdirde yevmü kıyamette nefsinizin korkunç sureti ile haşrolmak ve türlü azaplara lâayık olmak vardır.

Yâ Rabbi bize verdiğin aklı ve kul lanma imkânını doğru yola sevk et ve bizi nefsimiz şeytanı ile haşret-

Din,

(Bastırağı 1 inci Sayfada)

lâyıkıyla varabilmek için insanın rûhunu DİN ile gıdalandırması şarttır.

Ev: t; ;din; yalnız ruhun gıdası değil;: hatta hayatın gıdasıdır. Hiç bir ferd, hiç bir millet o gıdayı almadan yaşayamaz.

Dinden uzaklaşmak; hayattan uzaklaşmak demektir. Zira hakikî hürriyet ancak din sayesinde yüzünü gösterir. Evet, hürriyet de hakikî İSLÂMİYET den ibarettir. «vel âkibetü lilmüttekin istikbâl hakikî mü'minlerindir.»

Aziz. İslâm dini; beşerin seâdetini bâlîgan mabelâğ, doya, doya kâfildir.

Açık konuşalım:

Beşeriyetin hakikî kurtarıcısı Hz. Muhammed Aleyhisselâm tenezzülün şu âleme gelmezden evvel Allâhın kullarına en büyük atıyyesi olan hürriyet-i fikir ve vicdan-ı kâni cihanın hangi cihetinde mevcuttu; nerede mer'î idi?? Onun için bütün medeniyet; İslâmîyet'e meyyundur. Hz. Muhammedin huzurunda; hürmetle eğilmekle mükelleftir.

Ey hakikat yolcusu!

Ahlâksız bir kavim, kat'iyyen muhafaza-i mevcûdiyet edemez; Ahlâk ise diyanet ile payidar olur.

Evet, ah'lâk; zât-ı Bâriye iman

me!... Lûtfunla muameleni diliyor, senden sana sığıyoruz Rabbim!..

Meşkûre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

(Şükret ki Rabbin bir âlim ve Hakla zinde olan bir Veli sana vurmadı; Çünkü o kimseyi ki kalbi diri olan bir âlim reddederse onu hakikatte Cenâbı Hak reddetmiştir. İşte o acı ve elemnin geçmek ihtimali yoktur) buyuruyor.

Hazreti Pirin şu sözü karşısında aman demekten başka çaremiz yok. Amana sarılırız zirâ; güvenilecek bir şey mevcut değildir. Yakın olanlar hakkında «kurbu sultan ateşi su zandır» denilmiş. Yakın olanın meşûiyeti çok mühimdir, zira, o, gayet müteyakkız bulunacak ve her demde Hakla beraber olduğunu gören göze sahip olacaktır.

Zatın birini taşıyorlarmış, her kes eline geçen taşı fırlatırken yakınlardan biri bir gül atmış o anda feryad yükselmiş.. bir ah ki emin ol ondan arş titrer, bu figanın sebebini sormuşlar: «Görüyorsunüz ya her tarafımdan kan fışkırdı

dır. Arşı; süslenmiş bir şekilde görürse, cem'iyette yüksek mevkî sâhibi ile sohbet edeceğine işarettir ve ondan maddî bir menfaat alacağına delâlet eder.

Bir kimse arşçı lâıyık vechiyle görmezse; görenin maievîyatının ek sikliğine işarettir.

Bir kimse, arşı; uzun müddet meşakkâtsiz seyrediyorsa kendi mevkîinin devâmuna işarettir.

ama hiç müteessir olmadım; beni, avamın taşları hırpalamadı lâkin bilenin bir gülü incitti» diye cevap vermiş. Evet; bilen, yakın olup da Hak ilmine vukuf peydan eden kimse a-arif ve zarif olacak ,incelikleri bilhassa tebarriz ettirecektir.

Hazreti Pir: «Hakkın Cemalini mü şahade etmeksizin bir lokma yutacak olsam boğazımda kalır» buyuruyor. Asıl rüyet kalbin rüyetidir. Kalp gözü açık olanın elinde gaflet oynayacak gibidir; onun için irfan sahibinin Haktan ir an gafil olması, varisi Nebinin onu reddettiğine işarettir.

Koca Sultan Rabiyyaya: «Bize neden Peygamberin etrafından haber vermiyorsun» diye sormuşlar. O da cevaben: «Haktan baş alamıyorum ki etraftan haber vereyim» demiş. Kendi mevhum vücudunu yok eden erin varlığı Hak varlığıdır; Binae naleyh onun Haktan gayri hamdemi olamaz.

Mühim bir nokta şudur ki: Avam olsun, havas olsun; hiç kimsenin kalbini incitmemelidir, yahut bir kimsenin hâtasını yüzüne vurup da onu alem içinde hecil mevkîe düşürmemelidir. Zira o cemaatin içinde kimin şahsına tecavüz ettiğimizi bilemeyiz; Allâh muhafaza etsin; hakareti miz, acimize rağmen o kibrimiz, bir Veli'ye karşı gelirse bilelim ki bunun cevabı Allâhın lâneti ve mat lâka reddidir. Meşküre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Oruç ve ezkât hakkında bir kaç söz:

Sadece sabahtan akşama kadar aç kalmak mânâsına alınmaması icabeden orucun farz oluşunda büyük faydalar ve ince manâlar gizlidir. Ezcümle nefse hâkim olmak, Hakkın insanlardan en büyük ihsanı olan irâde sıfatını bu sahne-i şu hudta göstermek fukaranın her günkü açlığına iştirak etmek ve onun istîrabını, elemiini anlamak oruç sayesinde.. Dolayısıyla aç dö-yürmek ve fakiri, düşkününü korumak ihtiyacını duymak da yine bu sebeptedir.

Şimdi orucun üç sınıfın anlayışıyla hakikatine geçelim: Avamın orucu muayyen zaman içinde yemek - ten ve içmekten pehriz etmektir. Havasın orucu elini, , ayasını, gözünü kulağını; yâni cümle azasını haram olan şeylerden çekmek demektir. Bunun vakti insanın akli selimini kullanabileceği çağından ruhunun aşına kavuşacağına kadardır. Havas dünyâ hayatını bir gün addederler. Büyük ruhların orucu ise masivadan ve ağıyardan pehriz etmektir. Bunun da vakti Allâh muhabbetinin tulûu zamanından başlar ve bu orucun iftârı vahdettir. Vahdet zohur edince o sultanlar her ne reyeye baksalar Hakkı müşahade ederler.

Orucun hakikatinden kısaca bahsettikten sonra zekât hakkında bildirilen şudur: Zenginin, fakirin, âşıkın, ârifin, âlimin, evlâdın, evin, sohbetin, nefsin v.s. ezkâtı vardır. Zen-

ginin zekâtı malından vermek, fakirin zekâtı zenginden itimadını kesmektir; yani bir şey beklememektir. Aşkın zekâtı ruhunu Mevlâsı için bezletmek arifin zekâtı ise muhabbet sahiplerine kendi hallerinden infak etmektir. Âlimin zekâtı talibine ilim öğretmektir. Evlâdın zekâtı yetime ihsan etmektir. Evin zekâtı müsafiri ağırlayıp ona itibar etmektir. Sohbetin zekâtı dedi-kodudan âri olmak, nefsin zekâtı ise kötü ahlâktan beri kalmaktır. İşte bütün uzuvların dahi zekâtı olup ancak bunlarla hayra doğru gitmek ve felâh bulmak mümkün olur.

Şuna iman etmeli ki incelik mânâdadır. Onun için hiç bir zaman taât insana gurur vermemelidir; Yâni «ben yapıyorum binaaleyh senden üstünüm» dedirtmemelidir. Zira hakiki ibadet şöylece bildirilmiştir ki: Nefsin zühtü; dünyayı terk, kalbin zühtü ahireti terk, canın zühtü kendini terk etmekle mümkündür; yani insanın, kendisiyle meşgul olmaktan başkasını görmeğe vakti kalmıyacaktır. Kendini islâh edip felâha eriştiği anda ise zaten nazârında başkası diye bir şey mevcut olmayacaktır

Ve hasıl Allâhın emrine sadık kalırsak cümlelerin de sıtkını Haktan talep etmeli ve sükûta varmalıyız. Güzel bir söz vardır buraya kaydetmeden geçemiyeceğim: «Sen sus seni ef'âlin söylesin.»

Mşkûre Sargut

Duygulu Gönüllere Hitap

Namaz ve Hac hakkında bir kaç söz:

Namazın edna kısmı Allahu görür gibi ibadet etmektir. (Çünkü ben onu görmezsem de o beni görür. Âlâ kısmı Hazreti Alinin buyurduğu gibi (görmediğimi Allaha teabbüd etmem) kelâmı mucibince hayâlden, şüpheden, kemiyetten, keyfiyetten âri olarak cânânı görmek ve müna catı doğrudan doğruya sahibe arz etmektir. Şüphesiz ki namaz huzur ve huşû ile kılınmalı, sağa sola iltifat edilmemelidir: Huşu'un olmaması kalp huzurunun mevcut olmadığına delâlet eder.

Muhiddini Arabi Hazretleri buyururlar ki: «Bir çok kimseler namazda kârsılarındaki mihraptan ve kendi yorgunluklarından başka bir şey görmezler. Halbuki namazda öyle hakikatlar vardır ki söylemek ve yazmakla tükenmez; o hakikatlerden biri Ademle şeytan meselesidir.

Namaz umum için beş vakitse de âşiklar için her vakittir. Çünkü: Âşiklar günde beş defa münâcât etmekle iktifa etmezler, her nefes cânânı görmek onların gıdalarıdır.

Namaz hususunda «namaz dinin direğidir, kim onu terk ederse dinini, imanını terk etmiş olur» fermanı başta olmak üzere Peygamberimiz Efendimizin bir çok emirleri vardır. Müminin Mirâcı olan namazı delâle te düşüp de aslâ terk etmemelidir. ki iki cihanda felâh bulmak mümkün olsun.

(Yüzümü semavat ve arzın Haliki

Denizde ördeği yakalayıp gemiye veya sandala çıkarırsa hiç yoktan bir eve sahip olacağına işarettir.

olan Allaha çevirdim) mânâsında olan âyeti kerimiyi okuyarak yakınlık yoluna ayak basmalı ve nefis çöllünü geçip göz yaşları ile apdest alarak maşuku hakikiye müteveccih olmalı, şüphe ve gillü gış elbisesini çıkarıp taat ehramına bürünerek «Lebbeyk Lebbeyk» nidaları ile irfan Arafatında hazır bulunmalı, nefis şeytanını taşta tutup onu muhabbetin galebesiyle kurban etmeli ki cânâna kavuşulsun.

Ya Rabbi, Haccın hakikatine bizi agâh kıl! Onun mânâyı kutsiyesine erişelim!..

Ey hak talibi! Öğrenelim ki, Allahın binası olan ve bilcümle enbiya ve evliyanın esrarı ve kabri olan Kâbe; gönül kâbesidir ve irfan ehlinin ziyaretgâhıdır. Gönül kâbesinin ehramı her iki cihandan soyunmaktır. Ârifi Billâhın etrafını tavaf edenler onun sinesinde cemalullâh görürler ki Arafata çıkmanın hakîkati de böylece bildirilmiştir.

Mevlâna hazretleri «gönül cevher ve asıldır, âlem ise araz ve feridir; bütün kâinat kâmil insanın gönlünün gölgesi gibidir» buyuruyorlar.

MESKÛRE SARGUT

Dikkat!

Sabırsızlıkta beklenen gazetemizin ikinci cildi çıkmıştır. 52 nüshadan ibâret olan bu cildin de

Fiatı: 7 liradır.

Adres: Beyazıt, Hakkâklar Çarşısı No: 49

Sayfa : 4

İSLÂMIYET

SEKİZ - İKİ

VA'ZLAR

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazret-i Âli Efendimiz: (Ben Rabbinizi kendi arzularım olmasın en ile bildim) buyurmuşlardır. Allahın arzulan bu kelâm-ı Âlî ile bize ibret olarak günün işaret buyuruyor ki, kulum arzusu mutlaka olmasın, fakat Rabbin emri mutlaka yerini bilsin ve Hakkın iradesi böylece etkili olacaktır; zira o irade kulum için iyidir üzerine sahiptir. Oyle ya yarın falan yere gideceğim diyorum er dem gün bir kaza bizi gitmekten de gelmekten de hattâ parmağımızı da bildiyen sırtından alsağuyuyor. Yapma, yaratırım, yâni (benim) diyorum fakat Hakkın cevabını şöylece karşılıkla buluyoruz: «Sen sana verdiğim muvakkat hayat içinde ve İndîlâhîde mahfuz olan misip özgeleceğin üzerinde yürüyorsun. Kendi hududunu aşmak senin hadin değildir; eğer bir bilmis ol ki tasarruf etmek kudretini ancak bilmeden elimdedir. Yalnız sana verdiğim imkânlar ile burasını **kasıtlı mahallî yaptım** ve iyi ile kötü yolu bildirip Habîbim sayesinde güzel ahlâk talim etmeni senin için hayırlı kıldım. Elbette ben senin ne olduğunu biliyorum; lakin sana kendini göstermek için imtihan emelleri hazırladım. Bildi hâdiseler sana mihnet olacaktır. Asimisin, sabırsızın, şakimsizin, salımsızın belli olacaktır.»

Evet; bize bizi göstermek için imtihan emelleri hazırladım, zira ezelden ahdimiz var.. bu ahde sâdiklik hüccetimiz elimizde, eğer dönerek kara kâğıdımız elimizde, zira defteri âmâlîmiz bizdedir. Ve onun yazarken bir noktası dahi şaşmaz. Çünkü zerre kadar hayırın da zerre kadar şerrinde kaybolmaz olduğunu Hak Teâlâ açık ilân ediyor. Ve iyi

ne diyord ki: «Kazama rıza gösterme yeni benden başka Allah arasın.»

Yarabbi! En gördü imtihanını gör düm. Acımın derecesini yalnız sen bilirsin; gör yaşların hâşâ isyanını değil Rahmetini ağlıklar etsin, dileirim..»

Nezi arayacaksınız, başka Allah var mı? Allahın rızasını tahsil etmek ten imtina etmiş ve Allahlık davasına çıkmış biri var; Şeytan; onu mu kendine ilâh ettihaz edeceksin? nefsi şeytanına mu uyacaksınız? Eğer nefsi emmâresinin yolunda yürümekten zevk duyuyorsanız neticecin hükümünü elinde imzalamış oluyorsunuz. O mu zani insanlıktan tar ediliyor; hayvan mumelesi göreceksiniz, belki ondan daha aşağı...»

Evet neticede mutlaka şerâkât var, fakat ya lleriye yahut geriye. Çünkü mükevvenat tekâmül için kurlmuştur.

Havf ve hüzümden azade yalnız bir zümre mevcut ki o da aşkırdım zümresidir. Zira Emri İlahî şöyle bildir: O kimseler ki Allah benim Rabbindir derler ve istikamet ederler onlar için korku ve hüzümler yoktur.

Evet hakkiyle sevenler için bir şükâmet var; onun yolu Cemalullahâ çıkar. İşte bu istikamet tamdır. Aşkırdım için iki eihan da mevzu bahis değildir. Onlara; aleden alemi geçmek emal içindir. Onlar bu aşkın içinde tekâmül ederek, sohbetleriyle ölü gönüllere İsrâfîl şûru tüfeler Dirilen gönüller bir nida işitirler: O da ah!..»

Mügridi Âzâmin buyurduğu gibi: Lâfzî ismi Celâlin kaibi ah, Bu sebeple öldü vird uşğakı ah..

Meşkûre SARGUT

Rü'yâ Ta'birleri

— 10 —

Bir kimse Sûre-i Furkânı okuyorsa; mühim bir hâdisi karşısında her hangi bir menfaat mukabilinde haksız ve bâtil tarafı tercih etmeye eğilimi işaret eder. ★ Sûre-i Ankebût-u okuyorsa; aleyhinde hile dokuyanların tezgâhları lûf-ü İlahî ile yıkılacağına ve o şahıs, nefsi emmâresinin esâretinden kurtulacağına işârettir. ★ Sûre-i Rum'u okuyorsa, mü'minlerin sevineceğine işârettir. ★ Sûre-i Lokman-ı okuyorsa; hikmet ile me'lûf olacağına işârettir. ★ Sûre-i Kasas-ı okuyorsa; mad diyata gönüllü bağış adam ise helâli bir servete mânevîyata gönüllü bağ	Yazan: Şemseddin YEŞİL kimse işini kaybetmişse işine yol alabilemek için dostlarıyla istişâre etmesine işârettir. İğneye kendî sâhib olmuş ise, hayâtında intizama gireceğine, İğide ipik geçmiş ve kendisinin sâhib olduğunu görürse bütün bozuk işlerini düzelterecğine işârettir. İğne, kendisinde iken kırılmış ve başı kopmuş olarak görürse; düzgün olan işlerinin bir münâfik veya fâsik tarafından bozulacağına işârettir. Gören; hemen kalksın, iki rekât namaz kılsın, rüyayı ibtâl etsin. Evlenmek niyetinde bulunan bir adam iğneye sâhib olduğunu görürse şereflî bir kadın alacağına işârettir.

İSLÂMIYET

Sahibi: Halil Şayhan
Yazı İşleri Müdürü:
Şemseddin YEŞİL.

—

ABONE ŞARTLARI

Seneği: 4 İra
6 aylığı: 2 İra

—

İDAREHANE-İ

Bevzat, Hakkâldlar caddesi
No. 49 üst kat

—

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi riht olmur.
Baskı ve Dizgi GÜN Basım ve Nuruosmaniye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Ali Efendimiz: (Ben Rabbimi kendi arzularımın olmaması ile bildim) buyurmuşlardır. Allâhın arzulanı bu kelâm-ı âlîsi ile bize ibret olarak günü işaret buyuruyor ki, kulun arzusu mutlaka olmaz, fakat Rabbin emri mutlak yerini bula caaktır ve Hakkın iradesi böylece te celli edecektir; zira o irade kulun ih tiyârı üzerine galiptir. Öyle ya ya rın falan yere gideceğim diyoruz er tesi gün bir kaza bizi gitmekten de gelmekten de hattâ parmağımızı da hî oynatmaktan alakoyuyor. Yapı m, yaratırım, yâni (benim) diyoruz fakat Hakkın cevabını şöylece karşı mızda buluyoruz: «Sen sana verdi ğim muvakkat hayat içinde ve İndi ilâhîde mahfuz olan nasip çizgisi ü serinde yürüyorsun. Kendi hududu nu aşmak senin haddin değildir; zi ra bilmiş ol ki tasarruf etmek kud reti ancak binem elimdedir. Yalnız sana verdiğim imkânlar ile burasını **kazanmış mahallî yaptım ve iyi ile kö tü yolu bildirip Habibim sayesinde güzel ahlâkı talim etmeni senin i- çin hayırlı kıldım. Elbette ben senin ne olduğunu biliyorum; lâkin sa na kendini göstermek için imtihan sualleri hazırladım. Bilki hâdiseler sana mihenk olacaktır.. Asımisin, sâbirmisin, şakimisin, saıdmisin bel fi olacak.**

Evet; bize bizi göstermek için im tihan sualleri hazırlandı, zira ezelden ahdimiz var.. bu ahde sâdik i- sek hüccetimiz elimizde, eğer dönek sek kara kâğıdımız elimizde, zira defteri âmâlimiz bizdedir. Ve onun yazılırken bir noktası dahi şaşmaz. Çünkü zerre kadar hayrın da zerre kadar serrinde kaybolmaz olduğunu Hak Teâlâ apaçık ilân ediyor. Ve yi

ne diyor ki: «Kazama rıza gösterme yen benden başka Allâh arasın..»

Yarabbi! En şedit imtihanımı gör düm. Aczimin derecesini yalnız sen bilirsin; göz yaşlarım hâşâ isyanımı değil Rahmetini aşkâr etsin, dile- rim..

Neyi arayacaksın, başka Allâh var mı? Allâhın rızasını tahsil etmek ten imtina etmiş ve Allâhlık dâvası na çıkmış biri var: Şeytan; onu mu kendine ilâh ettihaz edeceksin? nef s şeytanına mı uyacaksın? Eğer nef si emmarenin yolunda yürümekten zevk duyuyorsan neticenin hükmü- nü elinle imzalamış oluyorsun. O im za seni insanlıktan tard ediyor; hay van muamelesi göreceksin, belki on dan daha aşağı...

Evet neticede mutlaka terakki var, fakat ya ileriye yahut geriye.. çünkü nükevvenat tekâmül için ku rulmuştur.

Havf ve hüzünden azade yalnız bir zümre mevcut ki o da aşuklar zümresidir. Zira Emri İlâhî şöyle - dir: O kimseler ki Allâh benim Rab- bindir derler ve istikamet ederler onlar için korku ve hüzüün yoktur.

Evet hakkiyle sevenler için bir istikamet var; onun yolu Cemalüllâha çıkar. İşte bu istikamet tamdır. A- şuklar için iki cihan da mevzuubahs değildir. Onlara; alemde aleme geç mek cemal içindir. Onlar bu aşkun içinde tekâmül ederek, sohbetleriyle ölü gönüllere İsrâfil sûru üflerler Dirilen gönüller bir nida işitirler: O da ah!..

Mügridi Âzâmın buyurduğu gibi: Lâfzai ismi Celâlin kalbi ah,

Bu sebeple oldu vird uşşaka ah..

Mesktüre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Mevlâyı sevmenin üç hali vardır: Biri derya gibi cömert olmak, biri güneş gibi müşfik olmak, biri de top rak gibi tevazu sahibi olmak...

Cenâbı Mevlânâ «aklı sat ve hayreti satın al, tevazu ve horlukla yürü» buyurmuştur. Tevazu, acz, yokluk bir yolda yürüyenerlerin mesleki olmuştur. Cenâbı Pir Ahmeder Rifai Hazretleri ise «taat kapılarını çok kalabalık buldum ve ben maksu duma yokluk kapısından eriştim» bu yuruyor.

Ey İlah talibi! Billelim ki, ilmine

derken bütün ashabi kiram aman şimdi komşuyu varis kılacak diye düşünüyorlardı.

Şimdi insaf ile şu hâdise tetkik edilirse İslâmın neresinde taassup var denilir.

Sonra bütün medeniyetin kavmi Yahuda göstermiş olduğu son vaziyete bakın.

★

Her emri menkulü aklı selise göre makul olan bu din yani aklın red ve inkâr edeceği hayalâtın âri, beşerin vicdanını işbaa muktedir olan bu din-i tabii kendi, kendisini muhafaza etmiştir. Ve kıyamete kadar da edecektir.

O öyle bir şemsi hakikati Muhammediyedir ki onun grubu yoktur.

Eğer bu din sair edyan gibi olsaydı bu sâliklerin arasından şimdiye kadar çoktan söner giderdi.

Biz müslümanlığı mevlûd okutmaklı aşure pişirmeğe kadar indir mişizdir. (1)

Din nedir diye sorduğumuz vaki' ekseri müslümanlardan alacağımız cevap şu olur: Namaz kılmak, oruç tutmak.

Bu din değil ki: dinin umdesinden bir ibadet bahsidir.

Evlâdına Kur'an okutmak, öğretmek isteyen ekseri Müslümana so-

mağrur olan bu kapiya yanaşamaz, gönül inciten o kapının eşğine varamaz, masumu, yetimi hor gören o kapının halkasını tutamaz; oradan ancak kalbi Allâhla gani olan geçer.. Halkı Hak görüp mahlûkata İlahiyeye şefkatle nazar eden ve nutilaka ümmeti olan geçer... Bellâ yı bal eden er kişi geçer...

Sırrı Sakati Hazretleri otuz yıldır bir şükürleri sebebiyle istiğfar eder lermiş; bir gün etrafında bulunanlar «bu nasıl şükürdür» diye sormuşlar, cevap olarak: Buyurmuş ki: Vaktiyle Bağdat çarşısında yangın olmuştu, yalnız benim dükkânım yanmadı ve ben de kendi hesabıma teşekkür etmekle müslüman kardeşlerime bunu reva gördüm. İşte dünya için hamdeyledim ve onun için istiğraf ediyorum.

Koca islâm yiğiti! ne irfandır bu!

Yine bir gün sabra müteallik söz söylerken bir akrep ayaklarını bir iki defa sokmuş; «Niçin defetmiyorsunuz» diye sormuşlar: «sözümüz sa bırdır, utanıyorum» buyurmuş.

Hemen şunu söyleyeyim ki kendi mizi temizlerle kıyas etmiyelim, onlar hakiki arslansa bizler Acem bayrağındaki yapma arslana benzeriz. Yani onların yaptıklarını biz de yapalım demiyorum; lâkin kendi amelîrimizin fakirliğinden utanalım da Allâhın rızası yolunda ilerlemek için cehdedelim. Zira İlmî ledün Sultanı İmamı Ali (Kerremallahü veche) «insan insan eden ilimdir; sabırdır, kanaattır, adalet ve hakikattir, adalet ve hakkaniyeti sevmektir» buyurur.

İnsan insanlığına kavuşunca da cömerttir, müşfiktir ve mütevazıdır ve Rabbini, kendi hakikatini, sevmeye hak kazanmış, liyâkat kesbetmiş demektir. Meşküre SARGUT

VA'ZLAR

Duygulu Gönüllere Hitap

(Bağtarafı 1 inci Sayfada)

ter emir olsun, ister hâdim olsun...
Hiç kimsenin hususi bir imtiyaz sahi bi olamayacağına inan ediyordu.

Kur'an sofrasında herkesin diz di ze oturup hissesini alacağını bildiri yordu.

İşte gurubu olmayan bu semsi ha kikatı Muhammediye karşısında, gü reşten hoşlanmıyın, daima zulmeti arayan, Yarasa kuşu tabiatlı 'Zale me', o nuru söndürmek için olanca kuvvetini sarfediyorlardı. Fakat tif lendikçe o nur daha ziyade parhyor du.

Hazreti Muhammed aleyhisselâti vesellâmın açtığı dava: o gün ken dillerini milletlerine tapırtan hü kûmdarların, Kısâraların, Kayserle rin, Ruesâyı müşrikinin işlerine gel miyordu. Olanca varlıklarıyla Hazre ti, Muhammede hücum ediyorlardı.

Fakat fayda yoktu!

Hazreti Muhammed: zâhîrde Ab dülmuttalib'in yeti di fakat hakikat te Hakkın (nur) u idi.

Cenabı Hak, o büyük Peygamber i beseriyete göyle taldim etmişti:

Ey kameti mevzaatına libası rü bâbiyyetini giydirdiâim Habibim!

Ben sana şahid, sen bana şahid ol duğun halde, bana gönülünü veren su adanın gönüllerine nur koymak için seni irsal ettim. Varidâtı ilâhiyem le teviz ettim. Vikayey ilâhiyemden (zarh) giydirdim. Hakkı örtmek iste yenler çatılsa, benim ile amamet ya rıma çıkanlar patılsa, sen yine il - men ve aklen onlara galip gelecek - sin! diye ap âştür ilan ediyordu. E- vet, yirminci asırda bütün hâdisat bunu isbat etmişti.

Evet Hazreti Muhammed aleyhis selâm 'Hira' dağında dâvasını tek başına açtığı zaman: ne masaya ne kasaya sahip, ne de muazzam bir or -

karşı son derece âciz olmasından zu hur etmektedir. Tuhaftır ki insan bu aciz düşünmez de vâki olan şeyleri beğenmemek hususunda ısrar eder durur. Mademki bu hükmete alâk er diremiyoruz bari sulasım.

Resulü Ekrem'in «ya hayır söyle ya sus» hâdisi şerifi bizim bu emri nebiyi hal etmemiz içindir.

Ey Hak talibi! öğrenelim ki, kal başka hal başkadır; söylemek, bil - mek, işlemek demek değildir.

Hazreti Semsî Tebrizi ile Cenabı Mevlâna bir gün havuz başında otu ruyorlarmış, Mevlânanın elinde el ya zısı pek kıymetli bir kitap varmış. Hazreti Semsî «nedir o» diye sorun - ca Mevlâna: «Sultanım pek kıymetli bir kitaptır, pek Ulvi bir kal'dır» de mis. Hazreti Semsî kitabı alıp havu za fırlatmış, Cenabı Mevlâna «aman ne yaptınız sultanım» diye telaşlandı ğı sırada; Semsî kitabı havuzdan çık arıp hiç islanmamış olarak Mevlâna ya verirken: «o kaldı bu da hâlâ buyurmuş. İş hâldedir vesellâm.

Meşkûre SARGUT

duya mâlikti. O gün akıl; onun dâvayı az bir zaman içinde...
cağın, ahlâfına geniş bir fütuh...
kapısı açacağı, on dört asır...
ğî halde semava yükselen minare...
lerden onun mübarek isminin ilâh...
leceğini kabul etmiyordu. Mü...
ca götülde onun muhabbetinin...
rargâhı kurulacağına ihtimal...
miyordu. Garp radyolarında...
okunacağına akıl kestiremiyor...
Hazreti Muhammed o gün zahid...
hasma karış kullanacak hiç bir...
ba mâlik değildi. Fakat dilciat...
ki: esbab, irade ilâhiye müba...
tır. İrade ilâhiye ise esbabın...
taç değildir.

Cenabı Hak da kendi iradesinin...
sarrufuna Habibime izin vermiş...
Yalnız bunu o gün ancak iman...
olanlar görüyor ve kuvvetli...
aşk ile kendisine sarılabiliyor...
Afiller, Ebu Bekirler, Zeydler, Os...
ler, Osmanlar, Bikkâler, Selman...
Hilâller gibi. İşte henüz bu dâv...
saltanatını kafa gözü görmüyor...
Beseriyetin fahrî ebedisini getir...
ğî aşk dininde, yâni dini celli...
da: Aşk dini dedim. Evet, cümle...
lâm dini kabili teccizi değildir. On...
ciz'ünden feragat kullânden fer...
gat hükmündedir.

İşte Resulü Ekrem, bu dinin...
mütenahi göz kamaştırıcı, beseriy...
saadete kavuşturucu, zirvi tevhib...
çıkartıcı esaslarından iki mühim...
üstüru hemen şâkirlerine tâlim...
diyordu.

1 — Hıbbı gayr — Evvelâ cânan...
sonra can.

2 — Kiyâsi nefis — Zâtım, sana...
yapıldığı vakti râzi misin?

Tevhid dini olan İslâm'da ilk der...
bu idi. Bu derslerden numara...
derhal terakki ediyor.

Rü'ya Ta'birleri

(Bağtarafı 3 üncü Sayfada)

lacak yani: Dırilt, lüzumsuz topl...
tılara delâlet eder. Birbirinin...
hâde yapılacak teşkilâta delâlet...
der.

İSLÂMIYET

Sahibi: Halil Şayan
Yazı İşleri Müdürü:
Şemseddin YEŞİL

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira
İDAREHANESİ
Beyazıt, Hakkâkhar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane...
adresine gönderilmesi...
olunur.

Baskı ve Dizgi (GÜN) Basma...
Nuruocmaniye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Cenabı Pir Ahmeder Rifai Hazretleri buyuruyorlar ki: (Her nefes emefsini hesaba çekmeyenleri deftere kaydetmiyoruz.)

Şu sözün manası karşısında hüsu ile durarak İNNEMA YAHŞALLA HE MİN İBADIHİL ULEMA Ayeti kerimesini yani (Allâhtan korkanlar Allâhı bilenlerdir) emr-i Allâsini te fekkür eylemek ve ona göre yaptık larımızı kontrol etmek icabeder. Allâhı bilmek: Ondana haya etmek; onun nizam-ı âlem için koymuş olduğu şartlara riayatkâr olmak, halkın hukukunu muhafaza hususunda titiz davranmak ve karşımızdakinin nefetini kendî nefsimize tercih etmek; vâkı olan şeylere rıza göstermek, gükr ve edeple hem-hâl olmak demektir. Allâhı bilmek, Allâh Rabbbimiz demek ve İstikamet etmektir.

Bir Zatî muhtereme yakınlarından biri «Allâh razı olsun» demiş o Zatî All cevap olarak «önce ben Allâhtan razı olayım» deyince yakını olan kimse şaşırmasın fakat hemen şu cevap bırakarak edeple boynunu eğmiş: E-vet; önce ben razı olayım yani Rabbin her İhsanına hamd edebileyim. Zahirdâ bize iyi veya fena görünen şeyleri, musibet olsun, ferahlık ve iyilik olsun Allâhtan gelen her hadîyi hoş kabul edeyim ve ona lâzım gelen itibarı göstereyim yani haddü senada bulunayım ve böylece Haktan önce ben hoşnut olayım ki o da benden razı olsun...

Ehl-i İrfanın İmâmı böyle işte!.

Biz bir hâdisenin karşısında şaşırırız, şaşırılmakla kalsak çok iyi; şikâyetlere, ithamlara, etrafta sebeb arıyarak falan kimseyi fail görürde faili hakikîyi unuttururuz. Yıldız Camîndeki bir levhada yazılı bir kâfî buraya kaydetmeden geçmiyeceğim:

Hakkulundan intikamı yine abdiyle alır;
Bilmeyen ilmi ledünü en abdet-ti sanır;
Her işin Haliki odur abdiyle işlenir,
Sanma onsuz Bahriya alemde bir çöp debrenir.

Evet sanmıyorum ki; Allâhın izni olmadan bir çöp yerinden oynasın. Bu hakikatı kavrayabilmek ve hal edebilmek için varisi Nebinin gölgesine çekilerek her türlü hareketta onun sevgisini miyar tutmak şarttır. Çünkü aksî takdirde Hazreti Pîrin buyurmuş oldukları gibi deftere kaydetmiyeceklerdir ve o deftere de isim yazılmadıkça Allâhın huzurunda o kimse tanınmayacaktır. Çünkü Allâhı tanıyanlar Allâhtan korkanlardır.

Resulü Ekrem Efendimiz: «Tahajenmeyen kimse kıyamet gününde all ettiği ilmi ile amel ederek fakîr-

halkın görceği azabın en şiddetlisine duçar olur buyuruyor.

Evet; bilmemiz ve böyle işlememiz için şart koşulan kitabı mübl-nin; mânâsına aşına olabilmek maharriyeti, ancak ve ancak hakikî allme bende olmak sayesinde, onun şuleyi aşkını kalp kendilinde uyandıranarak, kitabı insanı okumakla mümkün olur. Onun lisanı ne Arapça, ne Türkçe ne de başka bir lisanıdır. Onun dili derün lisanıdır ki onu kalem değil aşk yazdır. O kitab Âdemoğrülen tecessül-i nuru İlahîdir.

*

Fir'avn şöyle soruyor:

— Sizin Rabbiniz ki midir ya Müsa?

— (Kale rabbünellezî ata küllü şeyin halcalıhu sümmeha.) bizim Rabbiniz öyle bir Allâhtır ki, herkeşelâyıgını vermiş ve herkeşelilkatının icabı olan yola sevât olmuştur.

İşte Hazreti Mûsânın cevabı budur. Hakikati düşünene için itiraz mahal yoktur; zira bir şakî, bir âsi, bir mümlür de Allâhın azametini te celi ettirmektedir.

Ehlüallâhtan bir zat hakkında dîşer bir zata, enasil bilirsiniz, diye sormuşlar: «Ben onun büyüklüğünü aleyhinde bulunanları çokluğundan anladım» demiş.

Evet; ziddiyle âşikârdır. Cahil ilmi, ölüm bekayı, zulmet nuru tecessül ettirir. Câhil olmasa idi âlim bilinmiyecekti. Şüphesiz ki bir câhil de bu âlemde bir vazife ile vazifedar dır. Resulü Ekrem Efendimiz (ahmaklar olmasa dünya harap olur) buyuruyor. İşte âşikâr bir hakikat; herkeş dünyanın fânî bir diyâr olduğuna, dünya hayatının pek muvakkat, pek kesa ömürlü bulunduğuna tam mânasıyla müdrük olsa onun imârına çalışsın?

Tuhafır ki bir cenâze arkasından giderken dahi çekişmeler olur, hileler düşünülür ve hep menfaat için türlü yalanlarla uğraşanlar, berikinin ayıbiyle meşgul olanlar pek çoktur; insan öntündeki ölüyü görüyor amma görmüyor işte, bakır kör gibi...

Evet; abes yoktur, fenadan fenâna, iyiden iyi zühur edecek ve herkeşelilkatının icabı olan yolda yürüyecektir.

Sâdi Şîrâzinin dediği gibi: «Bu yedi ilmi yaratan Allâh herkese lâyıgını, vermiştir; gördüğün kediye acir da bunun neden kanadı yok dersen lâl ki onun kanadı olsa idi yet yüzünde serçe kuşunun tohumu kal mazdı.»

Zaten Edebîyat batnî iki şubesi vardır ki; birincisi abes bir şey görmemek, ikincisi kalbe sülkâta varmak. Hiç şüphesiz itirazlar da, mahcûttan şu akın (aklı külli) idrak edenemesi sebebiyle Hilmeci Hüdâya

V A ' Z

(Baştarafı 1 inci Sayfada)

ter emir olsun, ister hâdim olsun... Hiç kimsenin hususî bir imtiyaz sahibi olamayacağını ilân ediyordu.

Kur'an sofrasında herkesin dizide oturup hissesini alacağını bilidiriyordu.

İşte gurubu olmayan bu şemsi hakikatı Muhammediye karşısında, güreşten hoşlanmayan, daima zulmeti arayan, Yarasa kuşu tabiatlı «Zalem», o nuru söndürmek için olanca kuvvetini sarfediyorlardı. Fakat iflendikçe: o nur daha ziyade parlıyordu.

Hazreti Muhammed aleyhisselâti vesselâmin açtığı dava: o gün kendilerini milletlerine taptırın hükümdarların, Kısraların, Kayserlerin, Ruçâyı müşriklerin işlerine gelmiyordu. Olanca varlıklarıyla Hazreti. Muhammede hücum ediyorlardı.

Fakat fayda yoktu!

Hazreti Muhammed: zâhirde Abdülmuttalib'in yetisi fakat hakikatte Hakkın (nur) u idi.

Cenabı Hak, o büyük Peygambere beşeriyete göyle taksim etmişti:

Ey kameti mevzuatına libası rübübiyyetimi giydirdiğim Habibim!

Ben sana şahid, sen bana şahid olduğun halde, bana gönlini veren su adanın gönüllerine nur koymak için seni irsal ettim. Varidati ilâhiyemle techiz ettim. Vikayet ilâhiyemden (zih) giydirdim. Hakkı örtmek isteyenler çatlasa, benim ile azamet yarışına çıkanlar patlasa, sen yine ilmen ve akden onlara galip gelecek sin! diye ap âştükâr ilân ediyordu. E-vet, yirminci asırda bütün hâdisat bunu isbat etmişti!

Evet Hazreti Muhammed aleyhis selâm «Hira» dağında davasını tek başına açtığı zaman: ne masaya ne kasaya sahip, ne de muazzam bir or-

karşı son derece âciz olmasından zühretmektedir. Tuhafır ki insan bu aczi düşünmez de vâkı olan şeyleri beğenmemek hususunda ısrar eder durur. Mademki bu hikmete akıl erdirmiyoruz bari sulasım.

Resulü Ekrem'in «ya hayır söyle ya sus» hâdisi şerif bizim bu emri nebiyi hal etmemiz içindir.

Ey Hak talibi! öğrenelim ki, kal başka hal başkadır; söylemek, bilmek, işlemek demek deşildir.

Hazreti Şemsi Tebrizi ile Cenabı Mevlâna bir gün havuz başında oturuyorlarmış, Mevlânanın elinde el yazısı pek kıymetli bir kitap varmış, Hazreti Şemsi «nedir o?» diye sorunca Mevlâna: «Sultanın pek kıymetli bir kitaptır, pek Ulvi bir kal'dır» demiş. Hazreti Şems kitabı alıp havuza fırlatmış, Cenabı Mevlâna «aman ne yaptınız sultanım» diye telâşlandığı sırada; Şems kitabı havuzdan çıkırıp hiç islânlmamış olarak Mevlâna ya verirken: «o kaldı bu da hal» buyurmuş. İş hâledir vesselâm.

Meşkure SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Dünya hayatı hakkında bir kaç söz:

Kur'anda buyrulur ki, dünya hayatı oyundan eğlenceden ibarettir. O gurur metaıdır, mal ve evlâd ziya deleştirmek içindir, fenahıktan sakınır, iman ederseniz Allâh sizi mükâfatalandırır.

Tevratta denir ki: İnsan çabuk büyüyüp giden bir ata benzer.

Eski Yunan hakimlerinden Eflâtu ma göre: Nesiler, ellerinde meş'ale taşıyan koşuculara benzer; onlar; hayatı parlak bir meş'ale gibi elden ele devrederek soydan soya uzatırlar.

Plütark ise: «Hayat Tanrının emnet ettiği bir sermayedir, alacaklı emanetini istediği zaman borçlu olanın bundan şikâyete hakkı yoktur.» der.

Şair Homer insanların hayatını ormanlardaki ağaçların yapraklarına benzeter. Ve bir kısım hakimlere göre: Dünya hayatı, her feridin oyun da oynayacağı rolleri gösterir. Eğer bir kimsenin dilenci veya hükümdar rolünü oynaması icâb ediyorsa, mühim olan, bu rolü hakkiyle yapılmasıdır. Zira rolü iyi oynamak onun vazifesi, bu rolünü seçmek ise mutlak kudretin işidir.

Netice olarak Kitabı mübinin aşkâr ettiği hakikatle öğreniyoruz ki, dünya bir yıldız olmak hasebiyle beş köşesi de mevcuttur: Mihnet, ga nîmet, ibret, hikmet, selâmet.. Bina enaleyh burası kimine mihnet ve sonunda nedamet olmuştur. Bu yıldızın birinci köşesinde bulunanlar seyyiat şerabını içmişler ve etrafı bu zehirle zehirlemişlerdir. Fakat niçin geldiğini düşünerek bunda bir göye arayıp çahşanlar için şu dünya ganîmet olmuş, her şeyi ibretle temaşa edenlere ibret, hâdiselerin bağında hikmet düğümünü görenler için burası bir darı hikmet, neticede zerrei kâinatta Hakkın tecellisini müşahede edenler için de burası bir darı selâmet olmuştur. Şüphesiz ki insan ne kazanırsa bu mektebi irfanda kazanacaktır. Lâkin bu yıldızın birinci köşesinde sürülen hayat, bütün şatafatına rağmen, düşünebilenlerin gördüğü gibi havada bir iz bırakmadan dağılan dumana benzemektedir. Gaye hayale aldanmamakta..

Selâmetehli gerek bu hayata gerekse huriler ve gılmanlarla dolu köşklü ikinci hayata iltifat etmemişlerdir. Zira onlar Kitabı mübinin şu

buyruğunu hakkiyle bilenlerdir: Ey nefsi mutmalara sahibi! Benim salih kullarımın zîmresine dahil ol ki bu suretle bana has olan cennete girmiş olasın.

İşte ehli selâmet bu zîmrenin hal kasına girmişler ve neticede kendileri de Hakkın dostu olan o salihlerden olmuşlardır.

İnanın ki muhabbet; garazsız; ıvazsız yani menfaatsiz olursa muhabbet.. Yoksa Yarabbi senin cemallini istiyorum, seni istiyorum dedikten sonra bana bunu da ver şunu da ver denilirse bunda hulûs olur mu hiç?

Hazreti Pir Ahmeder rifai: Ya rabbi senden dileğim, dileğim olmasındır buyuruyor. Evet Yâni senden gayri isteğim olmasın benim diyor. Esasen o koca Sultanın kendisi Hakla Hak olmuş olduğu için onun dileği de arzusu da kendisi olmuştur. Biz âcizler için dua şarttır. Kitabı mübinde «isteki vereyim» buyruluyor. Lâkin nedamete duçar etmeyen o baki olanı isteyelim; aldanmamış oluruz.

Hazreti Mevlânânın bildirdiği gibi; Allâhın lîkasını ihtiyar edenler için her müşkül hallolmuş, bütün sualler cevaplandırılmış, demektir. El bette; su başına gidenin bardaktaki veya testideki suya ihtiyacı kalır mı artık? Ciğeri dağılanmış, dert ile yanmış olanın kuru dâva peşinde koşmaya takatli mi artık?

Canan ise matlup candan tamamı kes,

Matlup ise can ümidi canandan kes!

Meşkûre SARGUT

Rü'ya Ta'birleri

(Baştarafı 3 üncü Sayfada)

Gemi pusulası görmek: Büyük insanlara hizmet edeceğine; emir ile ittisâli olacağına; eğer mânen yol almış bir insan ise; bir veli ile sohbet edeceğine işârettir.

Gören kimse şâki ise mütegayyir bir fikre, vefâsız, değişik fikirli bir adam olduğuna işârettir. .

★

Salıncak görmek: Kedere ve dinde fesâda işâret olduğundan rü'yâyı görenin rü'yâyı ıbtal için iki rekât namaz kılması lâzım gelir.

★

Yalız ism görmek, tâbiri; Göre

HAFTASI : 131İSLAMİYETŞayfa: 3

İnşikak Sûresinin Tefsiri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

nin emrine verir. Takı kendisinde muhataza cüden emânet; yerine götsün için. Onun kulluğuna da bu yakıştır.

Dikkat!

Şimdi gelen âyet-i celile; yukarıki âyetlerin manâ-yı enfûsiyle çok tatlı bir sûrette imtiyâz etmiştir.

6 — (YA EYYÜHEL İNSAN..)

Ey sûret-i Rahman üzere yaratılmış esref-i mahlukât olarak seçilmiş, rûh-u menfûh ile tekrim edilmiş; esrâr-ı zatîyeye âgâh ve sıfât-ı ilâhiyeye lâyık bir kabiliyet te tesviye edilmiş olan insan! Kadîni bil, hakîkatından gâfil olma!

Sen; Hakka tekarrüb etmek; vâsıl olmak için çok çablaştın. Bu içti-hadının, bu sa'yinin ictisâsı, artık ona kavuşacaksın.

7, 8, 9 — (FEEEMMA MEN ÜTI YE..)

Hakkın tefvikat-ı sübhâniyesine mazhar olarak «ashab-ı yeminden olanlara amelîlerinin sahifeleri sağ tarafından verilmeğe başlanacak. Sağ taraftan da verilmesi; onların iman ve irfan sahibi olduklarının birer işareti olacak. Amelî; len disine gösterilecek, Yani: İmanın bütün ef'âlini, hâlini seyrederek, binâenaleyh, herşeyi kolay olacak. Derhal âlem-i lâhûtta sefây-i vahdette bulunan dostlarının yanına gidecek, bahr-i vücûda mesrûr kalacak.

Evliyâullah Sözleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

Ey habîkat yolcusu!

Bir yere gönül ver de bütün üzüntülerinden kurtul. Seyyâtın; derâyâ-yı rahmette boğulsun.. saklan masiyetin seni ye'se sevk etmesin. Sana, bir zât-ı âlâyî tavsiye edeceğim.. bütün emniya zellesini onun la affettirir. Hz. Âdem; cennette ki rütbesinden daha üstün rütbeyi, onun ismini; şefaât makamında Cenâb-ı Hakka takdim etmekte almuştur. O zât-ı âlâ; beni kabul eder mi diye korkma. (Ve incele leala hulûkân azim) âyetinin mevsufu olduğundan onun keremî; hep gü nahlıkları arar.. merhamet eli; is-yankârlara uzanmıştır. Onun en büyük zevki; alçağı a'lâ yapmakta dir.

O, öyle bir zât-ı â'lâdır ki Allah sevdiğini o sevmeyiz. onun sevdiğini de Allah reddetmez. kim de kendisine dehâlet iderse, derhal sever.

Onun için zamanı fırsat bil. Mâsi yette ısrâr etme, yüzünü Resûlulla ha çevir, yalnız boynunu bük ko-nuşma.. o hale hiç dayanamaz. İste kestirme yol da budur. O huzurda çıkacak senin yak bir aaah.. olsun korkma!

Bu sözüme sened istersen (veduha velleyli..) âyet-i kerimesiyle vehindeki nûra ve o veh-i seâdeti kaplayan zülfler üzerine yemin edilmiştir.

Cenâb-ı Hakın bu yemini; ona sevdiğini ilâ igtendir.

Ya Habiballah - Sen; ilâcını vermedikçe, benim iyiy olmana imkân yoktur. Derman sendendir.

Ey şefaât kâm efendim! Sebep-i hilkatı âlemler âdem sensin.. bu nâçizün lu âleme gelmesinde de sebep sensin.. haldikatte; başka kapı olmadığın da bilenderdenim.. onun için bu kapıdan ayrılmama imkân yoktur. Huzurun âbu hayatını da ve ren semân. Baka; senin berekât-ı zikrinde dir.

Ey seygidim; Bunların hepsini biliyorum.. bana; benden daha ziyâde rahim olduğumu tadıyorum.. kâm almadan gitmiyeceğim.

Ey ölü kalpleri diriltten nobiyy-i Ekrem! Râh-i serîatte sen; elimden tutmazsan yürümenin imkânı varmıdır?

Ya Resûlallah! Allah; sevdiği kâtlarına işâret etmiştirde sana tâbi olmalarını emretmiştir. Çünkü sen hâdî-i sübûlsün, Allah ise hem Hâdîdir hem dâl.

Ya Resûlallah! Hükûsa, ben başka kâpıya gitmem: Çok göz yaş döktüğümde; mahall-i merhamet oldum. Rahmetin menbauda sensin.

Ey tâlib! Makam-ı aşka çıkarsan, o vakıt tövbe; senden kalkar.. o makamda; takvâ da istenmez. Zira zühûdî takvâ, tövbe ehli vücûde âdîdir. Dâire-i vücûda bulunan ebrâr içindir.

Yarabbi! Likana vasıl oluncaya kadar; dilimden zikrinin eksik etme, Evet, hiç olmazsa kalbim fikrinle; dilim zikrinle zevk alsın.

Yarabbi! Rozan; hangi ameldedir. bilmiyorum.. Tefvîkîle muamele et, işi kolaylaştır.

Bir cezbe varmış, ona Rahman cezbesi derlermiş.. iki âlemin amelinden daha üstünmüş.. bütün ömrünü al.. onu bana ver ne olursun.. bütün gece; Sabahlara kadar bâdet ettim gelmedi, keremini bekliyorum, Vuslât, müşâhede ümidile ya niyorum.. esrâr-ı tevhide âgâh olayım. Kâl ile değil, hal ile vahid olayım.

Ey vahdet kevserinin sâ'isi Hz. insan! Kalbimin dudağına o kâseyi ne vakıt lâyık göreceksin?

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazretî Cüneydi Bağdadîyo: (Kânelahû Velemeykûn maahû Şey'in) (Allah var idi ve onunla hiç bir şey yoktu) Hâdisi Kudsinin okumuşlar. «El'ân Kemâkân» (yine de öyledir) buyurmuşlar.

Biz biz idik, birbirimizden infisal ettük, sonra ittisal ettik, şimdi kemâkân biziz.

İşte Cenâb-ı Hakın hitabı izze-tî!

Bir noktadan Kur'ânı Kerim meydana gelmiştir. Bir noktadan akli mümeyyizi ile hisleri, heyecanı (fitri halleri ile, herşey ile bir insan vücûda gelmiştir. Bir katrada umman gizlenmiştir. Noktanın seyranından bir bir harfler zuhur etmiş, o harflerin birleşmesiyle kelimeler ve dolayısıyla cümleler ve nihayet Kitâbi Mûbin zahir olmuş-tur. Kur'ânı Kerimde ne mevcutsa Yâsini Şerifte ve Yâsinde ne mevcutsa Fatihai Şerifte ve Fatihada ne mevcutsa Besmelei Şerifte ve Besmelede de ne mevcutsa (B) nin altındaki noktada gizlidir. Bu hakikat! Kitâbi âlemin gerek zâhiri gerek bâtni vücûde geliş sarrım ortaya kor.

Herşeyde olduğu gibi bunda da görüş ve anlayış istidâdın genişliğine, o irfana müracaat etmelidir ki; âşikârlıkta gizli ve gizlilikte âşikâr olan nokta kendini aşınâ kalbe belirtsin!.. (Allah var idi ve onunla hiç bir şey yoktu) Hâdisi Vahdaniyet âlemini söylemektedir. Tek bir narın manzarası bu vahdaniyet âlemine bir misal teşkil eder. O narı ortasından bölsék, içinde; irili ufaklı bir çok nar tanelerinin yer almış olduğunu görürüz. İşte bu taneler de cisim âlemine bir misal teşkil etmektedir. Nasıl ki nar tanelerinin çokluğu hepsini içine almış olan o tek narın mevcudiyetini inkâr ettirmiyorsa, cisim âlemindeki bu kesret de, gören için, vahdeti ihlâl etmez. Esasta gayrılık yok, lâkin gayri olan dar görüşlerimiz ve ce hâletimiz ve mahdüt olan akıl ile (Devamı 4. üncü Sayfada)

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Cüneydi Bağdadiye! (Kânellahu Velemyekün maahû Şey'ün) (Allah var idi ve onunla hiç bir şey yoktu) Hâdisi Kudsisini okumuşlar. «El'ân Kemâkân» (yine de öyledir) buyurmuşlar.»

Biz biz idik, birbirimizden infisal ettik, sonra ittisal ettik, şimdi kemâkân biziz.

İşte Cenabı Hakkın hitabı izzeti!...

Bir noktadan Kur'ânı Kerim meydana gelmiştir. Bir noktadan akli mümeyyizi ile hisleri, heyecanı (fitrî halleri ile, herşeyi ile bir insan vücûda gelmiştir. Bir katradâ umman gizlenmiştir. Noktanın seyranından bir bir harfler zuhur etmiş, o harflerin birleşmesiyle kelimeler ve dolayısıyla cümleler ve nihayet Kitabı Mübin zahir olmuştur. Kur'ânı Kerimde ne mevcutsa Yâsini Şerifte ve Yâsinde ne mevcutsa Fatihai Şerifte ve Fatihada ne mevcutsa Besmelei Şerifte ve Besmelede de ne mevcutsa (B) nin altındaki noktada gizlidir. Bu haki

kat! Kitabı âlemin gerek zâhiri gerek bâtını vücûde geliş sırrını ortaya kor.

Herşeyde olduğu gibi bunda da görüş ve anlayış istîdâdının genişliğine, o irfana müracaat etmelidir ki; âşikârlıkta gizli ve gizlilikte âşikâr olan nokta kendini aşinâ kalbe belirtsin!..

(Allah var idi ve onunla hiç bir şey yoktu) Hâdisi Vahdaniyet âlemini söylemektedir. Tek bir narın manzarası bu vahdaniyet âlemine bir misal teşkil eder. O narı ortasından bölsek, içinde; irili ufaklı bir çok nar tanelerinin yer almış olduğunu görürüz. İşte bu taneler de cisim âlemine bir misal teşkil etmektedir. Nasıl ki nar tanelerinin çokluğu hepsini içine almış olan o tek narın mevcudiyetini inkâr ettirmiyorsa, cisim âlemindeki bu kesret de, gören için, vahdeti ihlâl etmez. Esasta gayrılık yok, lâkin gayri olan dar görüşlerimiz ve ce hâletimiz ve mahdut olan akıl ile

(Devamı 4. Üncü Sayfada)

Duyulu Gönüller

(Başararı 3 üncü Sayfada)

her şeyin mahiyetini bileceğinize dair bizde mevcut inançtır. Cüz, küllü idrak edemez. Ancak o katra ki ummana ulaşır kendisi de ummandır artık, onun için ayrılık kalmaz; o zaman da küllü idrak eden yine küllü olmuştur.

Allah, şu cisme ait gözlerle görünmez. Nitekim Hazreti Musa «Yarabbi cemalini görmek istiyorum» diye niyaz etti, Hak Tealâ «karşıdaki dağa bak» buyurdu. Hazreti Musa o dağın, teselli-i İlahi ile parça, parça olduğunu müşâhede ederek kendi de yüz üstü yere düşünce: «Yarabbi hata ettim, seni gören göz bu değilmiş!» dedi.

Evet; Allahı gören göz o kalp gözüdür ki Hak Tealâ o gözü kendi nuru ile açmıştır. Nitekim Zatın biri günde yirmi kerre tecelliye mazhar olmuş, bir ârif kendisine: «zamanın âlimi olan Bayezidi hiç gördün mü?» diye sormuş o zat da görmediğini söyleyince, arif pek çok esef etmiş, O zat, kendisine vaki olan tecelliden dolayı kimseyi görmeye ihtiyacı olmadığını her ne kadar açıklamış ise de, arif kişi ona Bayezidi Bestamiyi görmesi hususunda ısrar etmiş, nihayet Sultanın huzuruna gelmişler; Cemali Mübareki görür görmez, o bir çok tecellilere mazhar olan kimse bir Sayra kopararak düşmüş ve çatı vermiş.

Demek oluyor ki zat tecellisi; esma ve sıfâtı yaknuş ve Hazreti Sultan kendi varlığından soyunmakla Hakkın o zat tecellisine mazhar olmuştur. Netice olarak Nizayinin şu beyti bizi ikaz etmektedir:

Adem gönüllü evinde bahrı umman
gizlidir,

Daima susuz gezip ummanı bulmazsa ne güç!...

Meşkûre SARGUT

tavsiye ettiler.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Muhyiddin-i Arabi:

«Aşk Hakikatinin gittiği yol Rıza yı İlâhî, gördüğü güzellik gerçek bir diyar, bulduğu mertebe makamı ruh, erdiği sır hakikati Resullâhdır» diyor.

Ey Hüdâ aşkının kemalini aşkâr etmiş olan Rabbî müteal! Vücüt şehrine ayak basıp oradaki nefsanî mamureyi harabeye döndüren aşkın, o yıkık gönülde şâhâne bir sal tanat kurduğunu söyle!. Yaradanın hüsnünden mamur edilen o nûrânî sinede; aşkın, mutlak bir hükümle hüküm sürdüğünü ve onun asla şirket çekmediğini bizlere bildir!...

Evet; Aşk aslâ ikilik kabul etmez. O hilatı geymiş olan candâ aşk kendinden gayri ne varsa yakar ve mahveder.

İçinde hakikî muhabbetin kaynağı gönül her türlü pürüzden temizlenmiş ve safiyet kesbetmiştir ki o saf gönüle âşak olan Allâhdır. Onun için Nazargâhî İlâhî olan kalbe dokunmaya gelmez. Hakkan Cemalini aksettiren o gönül aynadan da parlaktır. Hak, kendi hüsnünü öyle bir gönülden seyrederek ki işte

İNŞİKAK SÜRESİNİN TEFSİRİ

(Baştarafı 3 üncü Sayfada)

rin maktu, olmayacağına, yani: her an yaşayıp o ameli yapmış gibi hususî bir ikrâm-ı ilhîde müsteğrah kalacağına çok açık bir şekilde beyân etmiş, ahmak inadçının ki birle küfrü devâm ettirenin âkibetini bildirmiştir.

Yarabbi!

Öz elinle yakmış olduğun çerâğ-ı imânî; nefsi emmârenin riizgâriyle söndürtme

★

Ey hakikat yolcusu!

Sûre-i İnşikak'ın tefsirinin meâl-i âsili burada bitti. İnşallah gelecek nüshamızda (Buruç) sûresinin tefsirini yapacağız, Tefvik Haktan.

hissettim. Allaha sığınırım. Tefâhür tekebbüre sevkeder. O sıfat da

cliz ile küllü birleşiren sur o gönül veçhesidir.

Kendi hüsnün veçhi dilberden hü
veydâ kıldı aşk,
Çeşmi aşkıtan dönüp anı temaşa
kıldı aşk;
Sığmadı arzu semaya hüsnü aş-
kın leşgeri,
Bu acep ki sineyi uşşakı meva
kıldı aşk..

İnsan demek aşk demektir, aşkı olmayın insan demek değildir. Evet; insan demek, kendi asıl ve hakikatını aratan muhabbete gönülnü karargâh etmiş ve o muhabbet ledir ki şu cihanın her zerresinde kendini yaratan kudreti muşabehede muktedir olabilmıştır. Böyle bir kimse nasıl fenalık yapar? Nasıl ki bir eder? Nasıl hor görür?...

Hiç şüphesiz ki aşkı hakiki, insan da her türlü zafı yenmiş, riyayı, gârazi, menfaati atmış, onda kendi safiyetinden başka bir şey bırakmamıştır. Müridi murad eden, aşkı maşuk yapan, bu aşkın durağı Resûlû Ekrem'in Hakikatidir. Böyle aşka müptelâ olan gönüller Peygamberimiz Efendimizin gönlüne akmakta ve orada birleşmektedirler. Nitekim Mevlâna Hazretleri: «Benim vücûdum'un kabından hakikat denizine yol vardır, benim o derya ile alış verişim vardır.. Evet ben bir katrayım fakat bende umman gizlidir, ben bir zerreyim fakat ben de güneş gizlidir» buyuruyor.

(İrade ile öl ve saadetle diril) hadisi şerifinin halli, Hüdâ aşkının esrarı elinde aşkâr olan bir keyyifettir. Bu esrar, insanın hüviyetini, secde ettiği âyânı sabiteyi, yâni eşyanın hakikati olan döneceği aslı mevkii gösteren manadan ibaret olup esas maksad da bu mânâyı bilmektir çünkü insanın üstünlüğü, mahlûkat tan eşref oluşu ve derununda aleni kebirin gizli bulunması, bu ırfama aşınâ olması hasebiyledir.

Meşküre SARGUT

ISLÂMIYET

Sayı: 135

Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm Hıra dağından « Lâilâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— Müsaade etseniz de bir defa-
cık yüzünü görsen diye niyazda bu-
lumuş.

Fahr-i âlem önce men' etmişler.
Sonra, fazla yalvarmalarına daya-
namıyarak hatırı kırılmasın için
örtüyü kaldırmışlar. Câbirin kız-
kardeşi ağlamaya ve dövünmeye
başlamış.

Kibletül Enbiyâ Efendimiz:

— Ağlayınız, fakat dövünmeyin.
— Üstünüzü başınızı yolumayınız,
buyurmuşlardır.

Aziz peygamberimiz her cenâze
geçtiğinde ayağa kalkarlardı ve dost
larını cenâzeye istirâke teşvik eder-
lerdi.

Cenâzeye istirâk etmeklik ma'zî
refi olursa, cenâze geçinceye kadar
ayakta durubnasını emretmişlerdir.

Fahr-i âlem efendimiz; çok sev-
dikleri Hz. Câfer'in şehâdet haberi
ni aldıkları vakit; mâtem tutmuş-
lardı.

Ey hakikat yolcusu!

İslâm'da mâtem yoktur diyen, rik-
kat-ı kalbiyeyi inkârâ kalkan don-
durma kutasından daha soğuk ka-
ba sofuların ruhsuz sözleri, İslâmın
rühundan çok uzaktır.

**Kibletül Enbiya efendimizin sub-
t-ı mübarekleri olan omuzlarında
tasdukları, öpüp koğladıkları, üç
dört yaşında iken mesced-i seâdeto
girdiklerinde düşe, kalka yürüdük-
lerini gördüklerinde tehammül ede-
miyerek hübbe irâd ederlerken, hut-
beyi kesip minberden inerek**

yanına aldıkları İ-
mâm-ı Hüseyin efendimizin Kerbe-
lâda masa, kasa, ritbe bursıyla par-
ça, parça ettikleri, o canavarları u-
tandıracak kadar olan büyük cinâ-
yet: ehl-i kışr'ın nazârında kıymet

den birer noktadan ibârettir.
Hz. Hadice'nin nesob-i âlisi Ce-
nâb-ı (Kusseyy) den itibâren Hz.
Peygamberin nesebiyle birleşir.
Hadice bint huveylid bin Esed
bin Abdil Uzze bin Kusay.

Şemsedain Yeşil'in Va'zlarından

siz bir hâdisе imiş gibi gösterilir.
Aynı zamanda bunlar tarafından
vaz' edilmiş (İslâm'da mâtem yok-
tur) gibi soğuk cümleleriyle karşı-
lanırlar.

Hayret!...

İslâm; (Hâsâ) kazık gibi bir din
midir? Bu dinin sâliklerinde rik-
kat-ı kalbiye olmaz mı, taş yürekli
adamlar mıdır? Hem, umür-u kalbi-
ye, e'f'al-i ihtiyariyeden midir?
Hülâsa: aemacak şeyde Hz. Pey-
gamber mâtem tutmuşlardır.

EZVÂC-İ TÂHİRAT
Hz. HADİCE ALEYHESSELÂM:

Bu ümmül mü'minin hazretleri ha-
bibi ekrem efendimizin en sevgili
mübârek zevceledir.

Ey hakikat yolcusu!

Şunu iyi bil ki gerek Cenâb-ı Ha-
dice gerek tâcül muhadderât kerî-
me-i Nebi Hz. Fatmeyi târif et-
mek beserin kudreti dahilinde değil
dir. Zira, nûr-u nübüvvet onları setr
etmiştir. Bizim burada, onlar hak-
kında söyleyeceğimiz cümleler onla-
rı târif değil; zâhiri kıymetlerin

Kibletül enbiya efendimizin Ce-
nâb-ı Hadicetül Kübrâ'dan alınmış mü-
bârek evlâdı olmuştur. Bunların
dördü kız; ikisi erkektir.
1 — Hz. Fatme
2 — Hz. Zeyneb
3 — Hz. Rukiye
4 — Hz. Ümm-ü Külsüm, dır

Herde inşallah bunlar hakkında
tafsilât voreceğim.

Hz. Hadice'nin Hâle namında bir
kız kardeşi de vardı. Müslüman
lığı kabul etmişler ve Hz. Hadice-
den fazla bu âlemde yaşamışlardır.

Ey hakikat yolcusu!

Aziz peygamberimiz Hz. Hadice
ye çok fazla merbûb idiler. Zira Hz.
Hadice Cenâb-ı Peygamber efendi-
mizin ruh-u seniyelerine muhabet-
tular. Murâd-ı Peygamberiye âğâh
idiler. İrfanları, herhallerine gâlib
idi. Rical makamına çıktıklarından
Fahr-i kâinat efendimiz Onların bu
yatlarında yanlarına bir arkadaş ge-
tirmemişlerdir.

Mevcûdat içerisinde ilk (Ya Resûl-
allah) ta'biri Hz. Hadice kulları-
mışlardır.

Sultan-ı Rüşd Efendimize vah-
yin ilk tecessisi vâki olduğu vakit
Peygamber efendimiz, keyfiyeti
kendilerine haber verdikleri zaman;
hiç endişe göstermeksizin:

— Evet Ya Resûlallah, elham
dellillah, ben, sizde o sıfatları vakit-
le gördüm de daire-i zevceyetinize
girdim buyurmuşlardır.

(Devamı var)

Duygulu Gönüllere Hitap

Derler ki: Dünya üç saattir, biri
geçmiş ki hayaldir, biri gelecek ki
bilinmez; binacaleyh dem bu dem,
saat bu saattir.

Esasen hâlin içinde hem mâzî ve hem
de istikbal gizlidir. Zira şu sâmeti
âlemde; evcece gösterdiğimiz fiil-
lerin neticesi, içinde bulunduğumuz
hâli hazırlamış ve bu demdeki ah-
valımız ise istikbalin ne olacağını
bize belirtmiş oluyor. Ne ile mes-
gulüz? Hangi işlerin peşindeyiz?
Ve hazırlığımız ne için, kimin için-
dir?.. Bütün bu istifhamların cevâ-
bı geleceğin yüzünü aydınlatmakta-
dır..

Hâlin kıymeti ömrümüzün koy-
neti demektir. Binacaleyh bir hâli

min dediği gibi; boş kafalar vakit
kaybetmek için, âküller ise vakit ka-
zanmak için çalışırlar.

Hâlin kıymeti edâlele bilinir ve e-
dep huzurdan huzur edepten ayrıl-
maz. Resûlül Ekrem Efendimiz:
(Rabbim beni edeptendirdi ve edebi
ni güzel eyledi) buyuruyor.. İbadet
yüz kısm olsa; biri taat olup, ka-
lan doksan dokuzu edeptir, Hak'tan
hayadır! Mevlâna Hazretleri: (E-
dep Tacet Ez Nuru Hâli) buyu-
rurlar öyle bir tac ki onu giyen kork-
masın ve nereye isterse gitsin zira;
(Onların ki Allâh Rabbimdir dediler
ve istikamet ettiler onlar için kork-
ku ve hüznü yoktur.) Emri Hâlisi
meydandır.

(Devamı 4 üncü sayfada)

Rü'yâ Ta'birleri

Resûl-i Ekrem'in amelinden halk
olunan Burak-ı görse; schid olarak
âlem-i cemâle gideceğine işârettir.

*

Şimşegin çıktığını görse; dalâlet
caddesinde yürürken semâvi rezk o-
lunan hidâyet nişanlarını görece-
ğine ve ona artık maziret kapısı ta-
mamen kapanacağına işârettir.
Kendisine hayır erişeceğinde işâret-
tir. Gaibte arzu ettiği bir kimse var-
sa; onun da geleceğine işârettir. Sa-
hib ise sıkıntıya düşmüş olan bir
kimseye âni yardım edeceğine işâ-
rettir.

Sonra, bu rü'yâ mevsimlere göre
değişir.

Tesrin-i Sâinde görürse neuzluk
bolluk, bereket, e delâlettir.

Birinci hânunda görürse aksâlet
kallıca delâlettir.

Kânün-u Sâinde görürse yine ak-
sâlet neticesinden korkudur.

Şubatta görürse olursa; mezar-
âtin iyi olacağına;

Martha görürse; zahirenin okula-
ğına ve hiç kimsenin yardım etme-
yeceğine işârettir.

Nisanda görürse olursa büyük
bir seâdet kavuşacağına, o kimsenin
(Devamı 4 üncü sayfada)

Duygulu Gönüllere Hitap

Derler ki: Dünya üç saattir, biri geçmiş ki hayaldir, biri gelecek ki bilinmez; binaenaleyh dem bu dem, saat bu saattir.

Esasen hâlin içinde hem mâzî ve hem de istikbal gizlidir. Zira şu sahnelerinde; evvelece gösterdiğimiz fiillerin neticesi, içinde bulunduğumuz hâli hazırlamış ve bu demdeki ahvalimiz ise istikbalin ne olacağını bize belirtmiş oluyor. Ne ile meşgulüz? Hangi işlerin peşindeyiz? Ve hazırlığımız ne için, kimin içindir?... Bütün bu istifhamların cevabı geleceğin yüzünü aydınlatmaktadır...

Hâlin kıymeti ömrümüzün kıymeti demektir. Binaenaleyh bir hâki

min dediği gibi; boş kafalar vakit kaybetmek için, âkiler ise vakti kazanmak için çalışırlar.

Hâlin kıymeti edtle bilinir ve edep huzurdan huzur edepten ayrılmaz. Resûlü Ekrem Efendimiz: (Rabbim beni edeplendirdi ve edebi mi güzel eyledi) buyuruyor.. İbadet yüz kısm olsa; biri taat olup, kalan doksandokuzu edeptir, Haktan hayadır) Mevlâna Hazretleri: (Edep Tacest Ez Nuru Hâhi) buyururlar öyle bir tac ki onu giyen korkmasın ve nereye isterse gitsin zira: (Onların ki Allâh Rabbimdir dediler ve istikamet ettiler onlar için korku ve hüznün yoktur.) Emri Hâhisi meydandadır.

(Devamı 4 üncü sayfada)

Duygulu Gönüller

(Baştarafı 2 inci sayfada)

Her zerrede bir nur ve her katra da bir zuhur gören Hak dostlarının yolu edep olduğu cihetle Allâha giden bütün yollar edebi göstermektedir. Hazreti Muhyeddin «hakiki Tevhid sükûttur.» buyurlar. Bu sükûttan maksad elbette sadece lisanın susması değildir; Bu sükût kalbin sükûttudur ki kalben itirazi terk etmek, yâni kalben, vâki olan hâdiselerin hiç birinden şikâyet etmemektir. Bu huzur işte edeple kaimdir. İstikamet ne demektir? Bir müminin istikameti esas gidişinden inhiraf etmemesidir; yüzünü halikten gayrıya çevirmemesi demektir. Aşkın mestlîği devresinde dahi bir âşık o sarhoşluğu edep dairesinde yapar. Halbuki âşıkın edebi aşkının içinde gizlidir; meselâ hiç bir âşık maşukuna dil uzatır mı? Bazı nazı geçenlerin hoş halleri olmuştur. Lâkin bunlar da asla edebın hakiki mânası hilâfına değildir.

Naklederler ki nazı geçen fakirlerden biri yolda giderken: «Ya Rab bil bu nasıl efendilik kırk para vermedin; tıraş olayım» demiş. Önündeki ağaç hemen altın kesilivermiş. Fakir bunu görünce: «aman canım seninle de hiç şakaya gelmez ki!...» diyerek yürüyüp geçmiş.

İşte bulunduğu halde rızayı kendilerine mezhep edlmiş olan sevgilliler, ikram olarak gördükleri hu-

Rü'yâ T

(Baştarafı 2 inci sayfada)

nin maddesinde, mânâsında feyze mazhar olacağına işârettir.

Mayısta görülecek olursa; gören ehl-i hâl ise veled-i kalbisini göreceğine; Maddi adam ise bol, bol yemiş yiyeceğine işârettir.

Haziran'da görmüş olursa; ehl-i hâl ise arâzi-i kalbiyesinde büyük bir tecelliyat-ı ilâhiye olacağına:

susi vaziyetlerden istifadeye kalkınarak, istikamettedirler; onların her hali edebe bir misal teşkil ediyor. Zira zikri cânân, fikri cânân canı da cânân olan âşıklara maşukun muradından gayrı yol kalma - mıştır ki oraya sapsınlar.

Bu âşıklardan maksadımız meczuplar değildir onlardan istifade edilmez. Kasdımız; aklî da o nur la ihata olunmuş, akıl gözüne gönül güneşinden fer gelmiş olan, müstaklardır.

Netice itibariyle hali gaffletle ziyandan etmek geleceği de gafflete satmak demektir. Edebe muğayir olan bu keyfiyet Hakkın hoşnudsuzluğu nu mucip olup firâka işârettir.

Meşküre SARGUT

Hayfa: 4 ISLAMIYET

Duygulu Gönüllere Hitap

Tasavvuf, belâlar ve celâl karşısında kalpde ferahlık duymaktır. Biz âcizler hata ve isyanlarımızdan Allahın rahmetine iltica ediyorumuz. Büyükdür kahır görmüşlerdir, belâlılar ve Celâl karşısında kıyılmamışlar ve kalplerinde bir ferahlık, bir zevk bularak nârın da hoş, nurun da hoş demişlerdir. Çünkü; bütün kemalât o belâların içinde gizlidir, hepsi bu sefada gizlidir. Çok güzel ve ârifane söylenmiş bir söz vardır: -Gusse ve celâl Ademî ilerlemesine mâni olsaydı bast ve Cemal cennetinden bu dünyaya gönderilmezdi.- Bilâkis o kemale vesile iştir o Celâldir.

Mescid: Aşkta firak... Bu öyle müthiş bir ateş ki bütün derunu sarıyor, kalbi hasret kemiriyor, her nefes bu kahurla ölmek var... İnsan yemekten, içmekten, her türlü nimet zevkini duymaktan beri kalmış, sadece yanıyor...

Evvelâ; o yanma esasında âşik; nefesine taallük eden arzularından geçiyor. Zira bu arzular o ateşte ken dülğünden eriyor.

Sonra kendi yangınından âlemin günahını tartmaya meydan kazanıyor. İnsanda kendi kendisiyle kalmak ihtiyacı siddette beliriyor ve böylece kendi içine nazar ediyor. Zâren ve fikren daima mâşuku ile dir; her nereye nazar etse yine onun cemalini görmek zorundadır. Çünkü yavaş yavaş müşuktan gayrıysa yani gayrullah gözden nihan oluyor. İşte firak ateşi, âşık bu mertebeye çıkarıyor. Bu mertebede feryadlar ve ahu emis yavaşlar; zira sine kor keşmiş ve duman kaybolmuştur. Ben Eğin tamamıyla kül olabilmesi ve esena nasıl erişilir Yarabbi" niyazı na karşı -hemen bir nefsinin bırak da gel- Hifabı izzetinin halli; aşkın seher gibi leziz olan kendi muradını terk etmesiyle mümkündür. İşte kor keşmiş bir sine sahibi de sükkına doğru gitmek zorundadır. Zira mu

Rü'yâ Ta'birleri

Kendisini şımanlamış görse, ma nâsındaki vaz'iyete göre tâ'bir edilir. Eğer sâlih bir kimse ise; dinde kuvvet gösterebileceğine sırası gelince dâvâsına gâlib geleceğine iştir. Gören fâsik ise; zulümde ilerliyeceğine; Cesedini yılan şeklinde görse; cem'iyette soğukluk çıkaracağına iştir.

Kendisini kuyruklanmış görse, rızasının genişlemesi, evlenmesiyle ve çoğunun olmasıyla genişleyeceğine iştir.

★ Kendisini kuyruklanmış görse, rızasının genişlemesi, evlenmesiyle ve çoğunun olmasıyla genişleyeceğine iştir.

EVLİYAUULLAH SÖZLERİ

(Baştarafı 3 üncü Sayıda)

En hasis kalp kime derler bilirsin; Allah kelâmını, Resûlullah kelâmını iştir de yunusamaz!... Aşkın elinde, yalnız bir sâgar; mücellâsı bulunur..

Dikkat! Aşk sarabıyla mestü hayran almak; ald ile Haktan uzak olmak. Tan elbette hayırdır.

dayan bahçıvan, o dalların çubuklarına nasıl aldırır etmezse; Hak Teâlâ da kulunun hakiki tekâmülüne se hep olan ve onu terakki ettiren bir cefanın elemine bakmaz, fakat kulunun hayrını gözetir.

Daima belirtmek istediğimizi gâhibi telkar ederiz ki; bizler hikmeti akl erdirmiyoruz, şu halde suudun ve isyanın nedâmet dolu, hatahâlık benzeyen yolundan uzak olalım.

Meşkûre Sargut

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AVAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZIZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL'İN BU KAYMETLİ" ESELERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

FIATİ	FIATİ
RADYODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ? 50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL.
FÜYÜZAT TEFSİRİNDEN (12) KİTAP 5.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI 1.00KŞ.
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED) 12.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLÂM DİNİNİN RUH.
İSLÂMDA EN MESÛD AİLE HANGİ AİLE.	UNDA BİR NOKTA 25KŞ.
DİR, EN BAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR? 1.00KŞ.	SÛRE İ MÛLK (TEBAREKE) TEFSİRİ 50KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM 2.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF) 1.00KŞ.
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAPLAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ CÜMLELERLE İLÂN EDİYOR?) 1.00KŞ.	BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN. DA NASIL MAĞLÛB OLUYOR? DÜNYA 20KŞ.

İSLAMIYET
Sahibi: Halil Şayaa
Yazı İşleri Müdürü
Şemseddin YEŞİL.

ABONE ŞARTLARI
Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ
Beyazıt, Hakkâkdar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane adresine gönderilmesi rica olunur.

Dizgi ve Baskı GÜN Basımevi
Nuruosmaniye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Tasavvuf, belâlar ve celâl karşısında kalpde ferahlık duymaktır.

Biz âcizler hata ve isyanlarımızdan Allâhın rahmetine iltica ediyüz. Büyüklük kahr görmüşlerdir, belâlâlar ve Celâl karşısında kıyılmamışlar ve kalplerinde bir ferahlık, bir zevk bularak namâz da hoş, nurun da hoş demislerdir. Çünkü; bütün kemalât o belâların içinde gizlidir, hepsi bu sefada gizlidir. Çok güzel ve ârifane söylenmiş bir söz vardır: «Gusse ve celâl Adem'in ilerlemesine mâni olsaydı bost ve Cemal cennetinden bu dünyaya gönderilmeydi.» Bilâkis o kemale vesile iştir o Celâldir.

Mescid: Aşkta şirak... Bu öyle müthiş bir ateş ki bütün derunu sarıyor, kalbi hasret kemiriyor, her nefes bu kalurla ölmek var... İnsan yemekten, içmekten, her türlü nimet zevkini duymaktan beri kalmış, sadece yarıyor...

Evvelâ; o yanına esasında âşik; nefesine taallük eden arzularından geçiyor. Zira bu arzular o ateşe ken dâliğinden kriyor.

Sonra kendi yangınından âlemin günahını tartmaya meydan kalmıyor. İnsanda kendi kendisiyle kalmak ihtiyacı siddetle beliriyor ve böylece kendi içine nazar ediyor. Zikretme ve fikren daima mâşuku ile dir; her nereye nazar etse yine onun cemalini görmek zorundadır. Çünkü yavaş yavaş müşkattan gayrıyı yani gayrullâh gözden nihan oluyor. İşte şirak ateşi, âşık bu mertebeye çıkarıyor. Bu mertebede feryadlar ve ahu emiz yavaşlar; zira sine kor keşmiş ve duman kaybolmuştur. Ben âşık tamamıyla küll olabilmesi ve «sana nasıl erişilir Yarabbi» niyazına karşı «hemen bir nefsinı bırak da gel.» Hitabı izzetinin halli; aşkın seher gibi leziz olan kendi muradını terk etmesiyle mümkündür. İşte kor keşmiş bir sine sahili de sükûna doğru gitmek zorundadır. Zira mu

radını da yaktım, kendimi de, diye rek bu ateşe bütün varlığımı veriyor, o zaman:

(Kül olunca yanmaz oldu narı zaman benim)

musrasındaki sır bellirilmiş oluyor. Aralık ilâ murad değil sadece bir murad kalmıştır. Bu ister Cemâl, ister Celâl olarak tecelli etsin, yani bu muradın keyfiyetinde ister nur, ister nar olsun hepsi birdir. Evet kendi varlığını yalınmış olana hepsi birdir.

Nitekim! Hazretî Pir Ahmeder rî fal: «Alem iki fırka olsa da biri» be ni güzel kokularla tıtsüleyip ızaz ikramda bulunsa, diğeri de benî ma kaslarla korpsa, benim nazarında bu iki fırka da birdir, onları ayırt etmem...» buyurmuşlardır. İşte sükûn, yani (kemalî tam) bu yüksekliğe erişmede. Yükseklikten murad beden kaydından sıyrılmaktır, yoksa yukarı çıkmak demek değildir.

Şimdi bize göre bir diğer misal alalım: İki yaşındaki bir çocuğu kucağına alır, hattâ sırtına bindirir, onu eğlendirmekten bir zevk duyar ve bunda bir mahzur görmeyiz. Lâkin çocuğun yaşı ilerledikçe ona aynı misaadeyi göstermez ve bu lâ ubalilikten vaz geçeriz. Zira eğer hareketimizi değiştirmesek onun tahsil ve terbiyesinden hayır gelmez. Artık sık sık ihtarlarımız ve tekdirlirlerimiz başlar. Hattâ bu en çok sevdiğimiz, üzerine titredığımız yavrurumuza da ağıtlarız.

Şimdi: herhangi bir hatası karşı

Rü'yâ Ta'birleri

— 24 —

Kendisini şımanlanmış görse, manâsındaki vaz'iyete göre tâ'bir edilir.

Eğer sâlih bir kimse ise; dinde kuvvet gösterebileceğine sırası gelince dinstlere gâlib geleceğine işârettir.

Gören fâsik ise; zulimde ilerleyeceğine:

Cesedini yılan şeklinde görse; cem'iyette soğukluk çıkaracağına işârettir.

ve bir çok kimselerin müllerini yukacağına işârettir.

Rü'yâyı Ta'bir etmeden ve etmeden kalıp iki rekât namâz kılmalı ve ıbtâl etmemelidir.

★

Kendisini kuyruklanmış görse, rızkının genişlemesi, evlenmesiyle ve çoğunun olmasıyla genişleyeceğine işârettir.

EVLİYAUULLAH SÖZLERİ

(Başarafa 3 üncü Sayıda)

En hasis kalp kime derler bilirmisin; Allah kelâmını, Resûlullah kelâmını iştir de yumuşama!...

Aşkın elinde, yalnız bir âşak; mücellâsı bulunur.

Dikkat!

Aşk sarabıyla mestü hayran almak; akd ile Haktan uzak olmak; tan elbette hayırlıdır.

dayan bahçıvan, o dalların çatırta na nasıl aldırış etmezse; Hak Teâlâ da kulunun hakiki tekâmülüne se hep olan ve onu terakki ettiren bir cefanın elemine bakmaz, fakat kulunun hayrını gözetir.

Daima belirtmek istediğimizi şifâ telurur ederiz ki; bizler hükmetme aklal erdiremiyoruz, şu halde suudun ve isyanına nedâmet dolu, hatâlıya besizyezen yolundan uzak olana.

Mesküre Sorgut

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AVAĞIN KAYNAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSİNİZ.

Duygulu Gönüllere Hitap

Cenabı Hak Kur'ânı Keriminde dört âyetle şu mertleri mümtaz kılmıştır:

1. Dünya ile her hangi bir sûrette meşgûliyeti kendilerini Allahdan ala koymıyanlar..

2 Zabir ve batınını temizlemeyi seçenler...

3 Nefislerine galip olanlar...

4. Allâhla olan ahidlerinde sabit kalanlar...

Hak Tealânın seçtiği bu kullar zahirde de batında da münevver olmuşlardır. Şöyle ki: Birinci âyetin ihtiva ettiği mânâyâ göre; her hangi bir kimse zâhirde malûm olan meslekini yahut herhangi bir meşgûliyetini tam bir titizlikle devam ettirecek, bu itina ve titizlik yani a leni sa'yü gayreti derûnî muhabbet ve terakkisine perde çekmeyecek.. Bir Hadisi Şerif tam bu mânânın üzerinde durmaktadır: (Hiç ölme yecekmiş gibi dünya için çalış ve yarın ölecekmiş gibi âhiret için çalış). Bu hâdis düşündüğümüz mânâyı tamamiyle tecelli ettirmektedir: Yâni mükemmel bir sûrette çalışmaya teşvik...

Bu mevûu bilhassa seçmek iste din; zira şayanı hayrettir ki, hâlâ bir çok münevverlerimiz dinle meşgul olmanın dünyayı unutturduğu kanaatindedirler. Bilâkis din, dünyaya işlerinde tam bir intizam ve titizliği emrediyor. Din, dünya işlerinde namuslu hareketi emrediyor,

vatandaşlara hürmeti telkin ediyor, herkesin ferdi haklarını mutlaka tanıyor ve fedleri aynı haklara sahip görüyor. İslâm dini demokrasi rejimini gün gibi aşikâr etmektedir. Bu aziz dinin öz umdeleri demokrasiyi kemaliyle izah etmektedir. Bu gün milletleri en güzel şekilde idare eden bu mükemmel rejimi takdir eden münevverlerimiz, biraz da önünde eğildikleri rejimin ana kaynağını arasınlar ve uzağa gitmesinler; zira bilsinler ki, bizlere bir lütfü ihسان olarak bahşedilen müslümanlık irfanında mutlak hürriyeti arzeden nihayetsiz faziletler ve cemiyetlerin refah ve saadetini sağlayan en güzel vecibeler gizlidir.

Bize Allâhın verdiği bu nimet aşikâr bir fırsattır. Bu fırsatı garplılar dahi bilmektedirler. Bir çok İngiliz müsteşriklerinin islâm dinini tetkike başladıktan sonra güneşi görür gibi hakikati gördüklerini ve âkil oldukları cihetle hakikati çigne mediklerini, yâni dini islâma intisap ettiklerini müşâhade ediyoruz. İâkin biz müslüman olarak doğmuş olduğumuz halde, öz dinimize nazar atfetmeyi bir külfet telâkki ederek bu kudsi ve en tabii vazifeden içti nap ediyoruz. Ne yazık, ne acı bir hakikat, ne büyük bir gaflet!...

İşte bu gafletin sâikasıyla dinimizi zin de dünyamızın da mamur olması güç oluyor.

Bizi zahiren ve batınen güzelleştirecektir.
(Devamı 4 üncü sayfada)

Duygulu Gönüller

(Baştafı 3 üncü Sayfada)
ren islâm dininin hakiki müntesiple
ri (yâni yalnız ismen değil amelen
de müslüman olanlar) en iyiye ve
en doğruya götüren bu din umdeleri
nin, insanları dünya işlerinden ve
dünya işlerini görürken de onları
Haktan alakoymadıklarını vaaz et
mek suretiyle kitabı mübinin en mü

nezül etmemiştir, hiç olmasa mü
teceviz olma. Milyonla insanın gön
lüne dokunma. Din tanımıyor, kan
lara tapıyorsan, işte ecdadının ka
nı şehit kaandır sonra gelir seni bo
ğar.

Ey hakikat arayan!
Iymandan sonra küfre, Resulü
Ekremi tanıdıktan sonra döne
ne, Kuranı tanıdıktan sonra arka
cevirene Cenabı Hak hidayet etmi
yeceğini resmen ilân etmiştir.

(1) Bugün kürede mevcud olan
Müslüman; yedi yüz milyon oldu
ğu söylenmektedir.

Son senelerde bir iki irtidad hâ
disesi gösterilebilir se de İslâmın
rûhuna vâkıf olup oradan kopmuş
olan parçalar değildir. İslâm ismini
taşıyıp ve İslâm ile alâkası olma
yan parçalardır.

Sâir edyandan İslâma yapılan a
kın ise ekseriyetle ilim ve fikir a
damlarındandır. Bu hususu ecebi
misyonerlerde itirafta müttefiktir
ler.

Şemseddin YEŞİL

İZ, BU DİNİN BÜTÜN
RİNİ AÇTIĞINI GÖR
RİYETİN AYAĞIN KAY

him âyetini belirtmiş oluyorlar. İş
te ruhan müslüman olan bu ârifle
ri âyeti kerime cemiyet içinde müte
rakki olarak seçmiş bulunuyor.

İkinci, üçüncü ve dördüncü âyet
lerin ihtiva ettikleri mânâ mucibin
ce hakiki müslüman kendini, zahiri
temizliğe olduğu gibi derûni bir te
mizliğe de tâbi tutacaktır. Yâni bü
tün kötülüklerden sıyrılmaya baka
caktır.

Âdeta bir cedvel yapmalı ve her
gece kendini kontrol ederek, bu
gün nasıl hareket ettim; yalan söy
ledim mi, gurur duydum mu, haset
ettim mi, başkasının her hangi bir
hakkına tecavüz ettim mi, gözümle,
kulağımla, elim, ayağımla haram o
larak ilân olunmuş olan herhangi
bir şeyi işledim mi? Meselâ: Dedi
kodu insan etini çiğnenmek demek
tir, şu halde ağzın haramı da budur
işte.. Buna mümasil edebin öz mânâ
sına mugayir bir harekette bulun
dum mu, haksız olarak gazaplandım
de hatamı kabulden imtina ettim
mi?

Velhasıl bu cedvelin üzerinde ça
lışmalı ve her kötülüğe işaret ede
rek gün geçtikçe bu işaretleri azalt
maya bakmalıdır. Nefsi enmareye
galip olmak işte bu temizliğin seme
residir. Böyle kimseler kendi içlerin
de açdıkları harpde muzaffer olabil
mek için, her iyiye ve doğruya aza
mi hürmet göstererek, sözlerinin e
ri olmuşlardır. Sözünde sabıtlı kal
mayı, Allahla olan ahidlerinden as
lâ dönmemek sûretiyle öğrenmişler
dir. Yâni bir (evet) in icabı bütün ö
mürlerince karşılaştıkları her türlü
zahmet ve meşakkate rağmen, göz
boyayıcı dünya zevklerine rağmen,
yollarında istikamet ederek dönme
yi, döneklilik göstermeyi namertlik
bilmişlerdir. İşte Allah yolunun
mertleri ve cesurları, özü sözü bir
olanlar, kitabı mübinde böylece be
lirtilmiştir.

Meşküre SARGUT

Sayfa: 2 ISLAMIYET SAYI 138

Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm Hıra dağından « Lailâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— 37 —

Abdullah İbni Übey İbni Selâle doğru celâli bir surette nazar ederek:

— Harim - i ismetim hakkında döl uzatacak derecede ileri giden bir adamdan benim hakkımı kim söcek? Ben iyâlim halde onların yalnız iyiliklerini, ismet ve iffetlerini bilirim. Sonra, bir adam mevzuu bahs oluyor ki bu adam da benim evime birlikte giriyordu. Onun da ancak iyiliğini bilirim.

Bunun üzerine ansardan Sa'd İbni Muaz kalktı.

— Yaresullâh! Emrine hazırım. Sana taarruz eden bu adam eğer evse mensub ise onun kellesini uçur sizin hakkınızı alırım. Yok Hazretcin ise emret istediğini yaparım.

Bunun üzerine Hazretcin reisi Sa'd İbni Ubâde halkı her nasılsa muktezâ - i beseriyet; câhilâne bir hamiyetin teşri altında kalarak şeref - i İslâmı karşı şeref - i kavmiyyetin kale alınması doğru olmu-yacağına farkında olmaksızın:

— Yalan söylüyorsun. Onu öldüremezsin.

Bunun üzerine Sa'd İbni Muaz amcasının oğlu Useyyid İbni Hudayr birdenbire fırladı:

— Sen yalan söylüyorsun. Vallahi öldürürüz. Münafilelar hesabına mücadele mi ediyorsun? dedi.

Bu münakaşa üzerine Evs ile Hazretc birbirlerine kılıç çekecek bir hale geldiler.

Resûl - i Ekrem menberde bunları teskin etmeye uğraşıyor. Huzurunda bu muamele çok çirkin-dir diyerek hepsini teskin ediyor ve susturuyor. Ben de bunlar hep benim için oldu diye bütün gün ağlı-

Cenâb - i Hak tövbe edenin tövbesini kabul eder. buyurdular.

Resûl - i Ekrem: sözünü bitirdiği zaman benim de gözlerimin yaş kurudu, Babama döndüm: «Ne olursun tarafından cevap ver» dedim.

YAZAN
Şemseddin YEŞİL

Babam:

— Kızım! Resûl - i Ekreme ne cevap verebiliriz.

Bunun üzerine anemeye döndün aynı şekilde yalvardım. O da: — Evlâdım! Resûl - i Ekrem Sallallahu aleyhi vesellem ne cevap verebiliriz?

Buna karşı Kur'anı az bilen genç bir kadın olduğum halde Resûl - i Ekreme şunları söyledim:

— Siz, benim aleyhimde söyle-nen sözleri duyduktan sonra onları kabul ettiniz. Allahu teâlânın malûmu olduğu vechile masum olduğumu söylersen inanmayacaksınız.. Kusurum olmadığı halde ve bunu cenâb - i Hak da bildiği halde kendime bir kusur atfedecek olursam buna inanacaksınız. şimdi ne yapabiliriz? Hz. Yusufun babası gibi (fesabrun cemil vallahul müsteân alâ mâ tasifun = «ne yapalım bu na karşı sabretmeden başka çare

yok. Sizin bu hâlu hareketinize karşı ancak Allahtan yardım diliyorum. Bu sözleri söyledim. Yanla-rımdan ayrıldım. Ve masum isen Allah masumiyetini isbat edecektir.. sözlerimden gönlümden ferahlık hasıl oldu. Yalnız Rabbinin benim için okunacak bir vahy - i ilâhî indireceğine kâil değildim. Zât - i kibriya-nun benim gibi hakir ve âciz bir mahlûkunu lisan - i vahy ile anacağına ihtimal vermiyordum. Kanna-tım; Resûl - i Zîşânın hakikatî âlemi - i misalde göreceğini, bu surette benim masumiyetime kâni olacağına ümid ediyordum. Böyle olmadı. O büyük Allahım habibini bu meclisten ayırmadan ve hazır bulunan-lardan hiç bir kimsede çıkmadan vahy - i ilâhîsini göndermişti. Ona vahy zamanlarında olan hususi hal ki en soğuk günlerde bile alından inci taneleri gibi ter dökterlerdi.

Yine o hal gelmiş. Biraz sonra tebessüm ederek:

— Aişe, müjde? Allaha yemin ederim ki seni tebrie etti.

Annem, sevniç gözyaşları içinde:

— Yavrum zevcine git.

— Hayır vallahi gitmem, dedim. Yalnız beni tebriye eden Allahu mâkremdir.

Ey hakikat yolcusu!

Cenâb - i Aişe, kendisinin ismeti hakkında nazıl olan âyetin zevkinde fâni olarak makam - i nâza çıkmış, bu şekilde idâre - i kelâm etmiştir..... (Devamı var)

Resul-i Ekrem Efendimizin Emirleri

İmamı Aliye Husûsi Vasîyetleri

— Ya Ali Mü'minin âlameti üçtür: Namaz, oruç, zekât. Ey hakikat yolcusu!

Bu emr-i Nebide bu ibadetlerin yalnız şekillerini anlama! Halkîki musallih için, dışını, bütün âzâ-yi cevâhîrin islah edip her zerresi iman eden ve secdesinde iktirab hasıl olan kimsedir.

Kezâ, oruçta Hakkın sıfatında fâni olup kesafetini letafete inkilâb ettiren henlik belâsından kurtulup iskât-i izâfât eden kimsedir.

Zekâde mabni ta'rif-i şer'i üzere temizledikten sonra içini de ter-temiz yapan zâttır.

İşte zâhîr manalar tahsil olunduktan sonra bu mânâları da tahsil

sartır.

Mütekellifin âlameti de üçtür: Huzurda tabasbus, arkadaşan gıbet, musibetle şomata eder.

Zâlimin âlameti de üçtür: Kendinden aşağısını ezer, mâfev-kine ihânet eder, fenalığa yardım eder.

Mürâinin âlameti de üçtür: Nâsın yanında ibadette kusur göstermez, yalnız kalırsa tebel-olur, her işte medî olummasını sever.

Munâfığın âlameti de üçtür. Söylerse yalan söyler va'd eder (Devamı sayfa 3 de)

Duygulu Gönüllere Hitap

Muhammed Bahaeddini Nakşibendi Hazretlerinin huzuruna çorba getirmişler, o esmada kendîler bir murakabeye varmışlar, murakabeden sonra: (Ben bu çorbayı içmem; çünkü bunu pişiren kimse pişirdiği esmada Allâhtan gafil balunuyordu) buyurmışlar.

Meselenin inceliğini, Ehlullâhın irfanını düşününüz. Bir defa daha yazdığımı tahmin ediyorum; Hazret-i Mevlâna: «Eğer Resûlullâh karışında görmeden bir lokma yutacak olsan boğazında kalır» buyurmuştur. Elbette Peygamberimiz Efendimize teveccüh eden Allâha müteveccihdir. Zira Hak Teâlânın emri ilâhîsi açıktır: (Berlin sıfatlarını giymiş olduğun halde ku'larının meyasına, çık ve onları bana ulaştır, seni gören beni gör.r.)

İşte Resûli Zîşân Efendimizin ahlâkiyle, ve sıfatıyla mücehhez bir lâmil istadı bulmak da Hakkı bulmak demek oluyor. Binaaleyh Ehlulâh Haktan ayrı gayri olmadıkları cihetle gaflet en şiddetli azap olarak ilân etmişler ve kendilerini ta'n edenlerin mutlaka bu âzaba duçar olacaklarına işaret etmişlerdir.

Müslümanlığın ilk şartı (Lailâhe illallah) demektir. Kelime Tevhidin mânası gayet açık: Allâhtan gayri ilâh yoktur. şimdi bir soru hatırımıza geldi: Acaba bu hakikatî biz müslümanlar arasında kaç kişi bilmektedir? Diyeceksiniz ki elhandüfilâh hepimiz biliyoruz, bendemiz bu fikirde değiliz; zira kimi parayı kimi şehveti, kimi mal ve mülkü. (Devamı üçüncü sayfa'da)

Duygulu Gönüllere Hitap

Muhammed Bahaeddini Nakşibendi Hazretlerinin huzuruna çorba getirmişler, o esnada kendileri bir murakabeye varmışlar, murakabeden sonra: (Ben bu çorbayı içmem; çünkü bunu pişiren künse pişirdiği esnada Allâhtan gafil balunuyordu) buyurmuşlar.

Meselenin inceliğini, Ehlullâhın irfanını düşününüz!. Bir defa daha yazdığımı tahmin ediyorum; Hazret-i Mevlâna: «Eğer Resûlullâhı karışmada görmeden bir lokma yutacak olsam boğazunda kahr» buyurmuştur. Elbette Peygamberimiz Efendimize teveccüh eden Allâha müteveccihdir. Zira Hak Tealânın emri ilâhisi açıktır: (Benim sıfatlarımı) giyinmiş olduğun halde kullarımın meyanına, çık ve onları bana ulaştır, seni gören beni görür.)

İşte Resûlü Zîşan Efendimizin ahlâkiyle, ve sıfatiyle mücehhez bir kâmil üstadı bulmak da Hakkı bulmak demek oluyor. Binaenaleyh Ehlullâh Haktan ayrı gayrı olmadıkları cihetle gafleti en şiddetli azap olarak ilân etmişler ve kendilerini ta'n edenlerin mutlaka bu âzaba duçar olacaklarına işaret etmişlerdir.

Müslümanlığın ilk şartı (Lâilâhe illallah) demektir. Kelime-i Tevhidin mânası gayet açık: Allâhtan gayri İlâh yoktur. şimdi bir sual hatırımıza geldi: Acaba bu hakikati biz müslümanlar arasında kaç kişi bilmektedir? Diyebilirsiniz ki elhamdülillâh hepimiz biliyoruz, bendeniz bu fikirde değilim; zira kimi parayı kimi şhveti, kimi mal ve mülkü, (Devamı 4üncü sayfa'da)

Duygulu Gönüller..

(Baştarafı 3 üncü Sayfada)

kimi hased ve kinî, kimi evlâdı, ki - mi şunu, kimi bunu, kendilerine ilâh yapmışlardır. Lâzımgeldiği zamanda mevkiinden düşmemek için, âlemin menfaati mevzu bahis iken kasasını vermemek için, türlü desiseler kuran insanlar gözümüzün önündedir; hergün bir kaçı ile karşılaşabilirsiniz. Kendi akrabasından bir yetimin, yahut bir biçarenin hakkını entrika ile evlâdının üzerine devreden, halkın hukukuna tecavüz eden ihtikâr yaparak insanları soyan, gizli bir takım hareketlerde masumları tuzağa düşüren hep insan oğlu değil midir? İşte omuz omuza doluştığımız bu insanların içlerinde neler var. Binaenaleyh böyle kimse ler müslüman değildirler, bunlar Haktan tamamıyla gafil olanlardır bunlar (Lâilâhe illallah) dememişlerdir; isterlerse dilleriyle bin kere söylesinler, yine de kelime-i Tevhidi tasdik etmemişlerdir.

İnsanın Rabbi, Allâhı, teveccüh ettiği sahibi, taptığı ilâhı, eğer Hak Tealâ ise; başka ilâh uğruna alın te-

ri dökmemelidir, benliğinin peşine düşmemelidir, nefsanî bir arzusu için ömür tüketmemelidir.

Allâh insanları hâdiselerle her an imtihan ediyor. Ezelde Rabbimiz aşikâr görerek tasdik ettik, iş burada tasdik edebilmekte; oraya buraya takılmadan yol alabilmekte dir. Zira yol kesenler hep nefsi emmarenin âletleridir, nefsin baltaları, nefsin bıçaklarıdır. Nasıl ki âlelâde bıçak gibi kesici şeylerin ortada kalmasına (bir kaza çıkması ihtimalinden korkarak razı olmuyorsak; Ruhü ifsat edici, gönülleri kırıcı fertlerin menfaatini kesici hü zuru ihlâl edici, fena ahlâkları da vücut ortalığından kaldırmalıdır ki mânevî bir kazadan (gafletin acı âzabından) emin olunsun.

Mşküre Sargut

A M A N !!

Duygulu Gönüllere Hitap

Bazıları derler ki: «Güzel ahlâk - tan bahsetmiyor musunuz? İşte biz ahlâk sahibiyiz; kötülük ve fenalık larda bulunmayız, biz kendi prensiplerimize uyarız. Üstelik elimizde Kur'an var, Allaha ve Resulullah'a inancımız var, şu halde bize delil ne lâzım? Bizim, mürebbiyeye ihtiyacımız yoktur!»

Fakat, Mevlâna Hazretleri, buyuruyor ki: (Bir dal, iğri bile olsa köke merbut olsun, yaş olsun; köke merbut olmayan, doğru fakat kuru daldan elbette alâdır, çünkü ancak yaş dal semereler verir.)

Çünkü ancak Allaha ve Resulullah'a iman etmenin ne demek olduğunu, o muhabbet erbabı öğretir...

Çünkü ancak geçmiş ve geleceği sadrında gizleyen, her şeyi muhit, kâinatı içine almış olan o kitabı âzaman (Elif) ten (Ya) ya kadar söylediği mânayı işte o kemal erbabı öğzebilir.

Çünkü ancak şeytan taifesinden emin olmak, yâni Âdeme secde emrine inkiyat etmek, nuru ilâhiyi, Allahın Zat güneşini naibi Hak'ta

müşahede ederek kitabı mübinin asıl maksadına erişmek o kâmil erin sa yesindedir.

Şunu bilelim ki, ihlâs bile yalnız başına bir işe yaramaz. Zira mutlaka felâh intaç etmez. Aşikâr ve gizli hikmetleri ancak kendisine Vahiy oınan bilir ve ancak o bildirir.

Acaba niçin? Meselâ kimya dersinin kitabı varken, kimyevi tecrübeler yapmak için bir laboratuvar varken ve elimizde nice tüpler, hassas teraziler ve bir takım âletler mevcutken ve bu kimya ilmine biz inanmış, onun lüzumunu idrâk etmişken, bir hocanın mevcudiyetine muhtaç oluyoruz?

Eğer bir ilmi yalnız kitaptan öğrenmek mümkün olsaydı, mektepleri tatil etmek icap ederdi. Düşününüz ki, bir kimse nice üntihanlardan geçmiş, kendine bir brans seçmiş, hattâ mesleğini itina ile talim etmiş, kendi şubesinde salâhiyet sahibi olmuş oluyor da, yine kendinden tecrübeli, kademli ve ileri olan bir mütchassisın önünde ders görüyor. İlme nihayet yoktur. E-

nenin âkibetinden korkulur. Zira maneviyat yankesicisidir.

Hakikatte kalbi, aşktan hâli bir sûretperesttir. Onun kalbi, boş bir bardak kadar da kıymeti haiz değildir.

Ey zirve-i tevhide çıkmak isteyen!

Bu yol, gönül darlığıyla çıkmaz, terket... Zira Allahın bir renk pazarı vardır. Sıbgatullah olan, o Allah boyasile boyananda gönül darlığı olmaz, endişe-i taallukat bulunmaz!.

vet; namütenahi olan Hakkın bilgisi ne had ve hudut olamaz.

Muhi.İdini Arabi Hazretleri şeyhül ekler iken: «Eğer bir kâmil üstad görsem bana tâbi olanlarla birlikte gider, ondan ilim talep ederim» buyurmuşlardır.

İkinci ve daha mühim bir nokta şudur ki: Kitabı Mübinin iç mânalarına ancak Allahın memur ettiği bir merdî kâmil nüfuz edebilir. Daha doğrusu bu iç mânalar o kâmil kendidir. Binaenaleyh onun önün de boyun kesmek şarttır.

Faraza bir tetkik sayesinde, namazın, orucun, zekât ve haccın farz olduğuna, hayır hasenatın dahi (Devamı 4 üncü sayfada)

Duygulu Gönüller..

müslümanlıkta şart olduğuna kani olmuş oluyoruz. Şimdi bir sıtmalıyı düşününüz ki biz onun müthiş titremelerini durdurmak niyetindeyiz, ellerini tutuyor, ayaklarını bağlıyoruz. Başını sıkıca muhafaza ediyoruz. Titremesi geçer mi? İllâki ona o isparmozu kesecek, içerden bir ilaç meselâ kinin vermek lâzım. İşte bu harici müdahalemiz bizim ibadet, taat ve hayır hasenatımızdır. Dahili

(Baştarafı 3üncü sayfada/ ilaç ise, Allah muhabbetidir ki, bu muhabbet davasını ihsan eden Müdâ eridir.

O marazi halleri geçirten ilaç, onun gönlünden, onun Hak olan Cemalinden gelir. O muhabbet de sende yer ederse, ne fenalık, ne kötülük kalır...

Çünkü seni mes'ul eden benliğindir, o benliği yakarsan ne günahın kalır, ne hesabın...

Meşkûre SARGUT

Sayfa: 2 İSLAMİYET Sayı: 146

Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm Hıra dağından « Lailâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— 39 —

EZVAC-I TAHİRRATTAN ÜMMÜ SELEME:
Pederlerinin ismi Süheyl valdelelerin ismi Atikcedir. İlk zevci Abdullah İbni Ablül Eseddir. Bu zat Ebu Selme unvanı ile me'rif olmuştur. Ümmü Seleme Hazretleri İK İslâmı kabul edenlerden ve zevci ile beraber Bulğıstana hicret edenlerdendir.

Oğlu Seleme orada doğmuştur. Ümmü Seleme Radyallahu Anha Habesistandan Mekkeye gelmişler sonra Medineye hicret etmişlerdir.

Zevce Ebu Seleme gayet secc Resulullah'ı taui bir ârif-i ilâhî zât idi:

Bedir ve Uhud harplerinde düşmanla çol muazzam çarpışmış, Uhudta yaralanmış ve yaralarının tesiriyle âlem-i cemal teşrif etmiştir.

Cenâb-i Fahri Alem cenaze namazlarını kıldırılmışlar ve onun cenaze namazında dokuz tekbir alınmıştır.

Zatı peygamberlerine sorulduktaki Ebu Seleme'nin namazı dokuz tekbir ile değil bin tekbir ile bile kılınmaya layıktır.

Dikkat!
Hiç bir dünde bulunmayan din-i celîlî âlemda cenaze namazı insanın indi ilâhîdeki ruhu menfûl ile tekrîm edilib (velekad kerremuna beni Adem) intiyazi ile mümtaz kılındığını ve mâli-i Hak olmak istidada nazir bir nazhar olduğuna ne muazzam bir isaret ve beşarettir. (1).

Ümmü Seleme zevcinin irtihalinde hamile idiler. Pek çok da çocukları vardı. Geçini çol zorlaşmıştı. Fahr-i âlem ellerini uzattılar onun la idivac ederek kârik kalplerini teselli etmek sekinde gösterdiler. Ümmü Seleme hazretleri ya Resullallah çouklarını çok, sonra kendim de yaşımı size büyük bir ağırlık olaçam diye niyaz etmişler. Fahri alem efendimiz ben vahy almadıkça ne bir linseyi nikâhlanmışım ve ne de evlâtlarımı nikâhlandırtmışım.

Rabbim sizi bana hoş görüyor ben de hoş görüyorum buyurmuşlar ve idivac vuku bulmuştur.

Ümmü Seleme hazretleri imanı Hüseyn efendimizin meşhur Muaviyenin oğlu Yezid'in ordusu tarafından canavarları utandırtacak bir şekilde yetmiş üç müzrak yarası yapılarak ve re's-i sadetli cüvdu pâkin den ayrılmak suretile şehadet haberini aldığı zaman bu acıya dayanamayarak irtihal etmişler ve âlem-i cemal teşrif etmişlerdir.

Vefatı halında diğer rivayetler asılsızdır.
Kendileri ezvacı tahirattan en sonu olarak irtihal edenidir. Ve sek sen dört yaşında bu alemden teşrif etmişlerdir.

Ümmü Seleme hazretleri fazlî ke mâlî itibarile ve Resulu Ekrem'in ruhu muhammedlerine muhatab olmak serafetinde ileri gelen Ümmü ü'l müminindendir.

Hadis rivayet etmiştir. Ahkâm nakletmiştir. Hele Hudeybiye müsalahasında eshabın zellesine karşı Resulu Ekrem'in mübarek gönülleri ni yapışı müsarîin ileyhann ne deren bir basiret sahibesi olduğuna bir delildir.

Mezvaun incediği Hudeybiye müsalahasını zılatığımız zaman geçmiştir.

CENAB-I ZEYNEB RADİYALLAHU LAHU ANHA:
Gayet muhtakki Fahri âlemine gemiş, hürmet ve muhabbetine mazhar olmuş bir Ümmü'l mü'minindir.

Hazreti Aîşe aleyhinde yapılan bihtan esnasında Aîşe halında kendi fikri sorulduğu zaman (onun lylüğinden başka bir şey bilmiyorum) diye cevap vermişler.

Hazreti Aîşe onun bu sözünden çok mütezzez olmuşlardır.

Cenab-i Zeyneb Radyallahu Anha İK önce hazreti Zeyde varmışlardır.

Hazret-i Zeyt Radyallahu Anha çocukluğunda esir edilmiş. Hazret'i Hadice'nin biraderi, Mekke'de köle olarak satariken almış ve hemşiresi hazreti Hadiceye hediye etmiş tir.

Hazreti Hadice Resulü Ekremle özdivaç ettiklerinde Cenab-i Zeydi Resulu Ekreme ihda etmişler Cenab-i Peygamber de azad etmişler. Ve Zeyd'in babası amcası ile oğullarının Fahri âlem yanında olduğuna isiderek evlâtlarını istemeye geldiklerinde Cenab-i Peygamber derhal Zeydi çağırıp babanmış seni almaya gelmişler ihtiyarına büraktım arzu edersen babanla birlik te habileme dönebilirsin diye feranan buyurdularında Zeyd'in gözü yaşla dolarak:

Hakikatte benim her şeyim sizsiniz acaba siz rahatsız ediyorsunuz mu beni muhayyer kıldınız diye boynularımı bükükleri vazit Zeydin babası o huzurda bir hal iktisab ederek: Evlât sizin diye husu ve hıdu ile huzurdan ayrıldılar. Bunun üzerine Cenab-i Peygamber Zeydi evlâd-i mânevi edindi. Ve halasının

ceksin emrine bir şey diyemedi. Çuklü o aşk idi, fakat mâşukunun rızası haricinde kalmak da istemezdi. Fakat ma'nâsı Resulü Ekrem'e karşı yanıyordu. ve her vakit göz yaşlarla Allahına yalvarıyordu. Nihayet münacaatını Allah'a kabul ettirdi Cenab Hak Habibine vahyetti âyet nazil oldu:

Zeyde söyle Zeynebi tatlik ettiler ve sen tenkib edip alacaksın. Bu Resulü Ekrem için en ağır bir tecellî idi. Zahirde hiç şüphe yok dedikodu olacaktı.

Onun için Zeyd bazı hususta Zeynebden bahsederek ve ondan ayrılmamağa müsaade istediği zaman Cenab-i Peygamber:

Allahtan sakın, zevceyi tut diye emrediyordu.

Bunun üzerine Cenab-i Hak re-i Ahzab'da:
Habibim; hani sen Allahın lütfu ve minnetine, benim lütfu ve nimetine nail olan Zeyde, Zeynebi bosama Allahtan sakın diyerek Allahın ortaya çıkaracağı şeyi kalbinde saklıyordun. Halkın dedi kodsundan çekindi yordum.

Korkulmağa en ziyade lâik olan Allah'tır.

(Devamı var)

(1) Bu mevzuun mufassal izahını esrar-i Selât ve esrar-i Hikâit nam kitabımda yazmışımdır.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Aysenin, Muaviyenin bir mektubuna verdiği cevap şöyledir:

(Resul Ekrem'den duydum ki, bir adam, insanların rızasını değil, rızayı Bariyi kazanmağa çalışırsa Cenab-i Hak, onu, insanların rızasını kazanmadığından hasıl olacak her şeyden sıyaset eder. Fakat Allah rızasını bir tarafa bırakıp da, insanların rızasını tahsil etmişler Allah da insanlara bırakır vesselâm.)

Gayet mühim bir noktadır: Şu dünya bir muharebe meydanına benzer, burada bir kimse rahat ümidiyile her nereye uzansa, bir kurşun, onun yaralanmasına hattâ ölmesine sebep olur. Dünya tahrîpkârdır ve ona bağlı insanlar vefasıdır. Binaenaleyh her an müteyakkuz bulunmak şart ve küçük bir gafflete kapılmamak esastır. Şu suretle ki: Allahın halvetgâhından gayrı sığınmak

yoktur. Bir cemiyet ki, kalben ve lisanen Allah der ve o topluluğun hedefi rızayı Hak'tır. İşte orası Allahın halvetgâhıdır.

Eğer bizler Hakkın rızasını talep ve ihtiyar ediyorsak; kendi menfaatinizi, halkın menfaati için feda ediyorsak, meselâ bugün cephe'de insanlığın selâmeti uğruna göğüs göğüseye çarpışan, kanını, canını, milletine helâl eden, gerideki yetimlerini Rahmeten'ül âlemin olan Allahın teslim eden mertler gibi, bizler de, bize düşen vazifeleri aslâ ihmal etmiyorsak, yani bize en yakın olan nefsimiz düşmanını hükümümüz altına alabiliyorsak (Ben, beni seven katlederim, öldürdüğümün karşılığı da benim) emri ilâhîsinin sırrı aşıkâr olmuş demektir.

(Devamı 4 üncüde)

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Aysenin, Muaviyenin bir mektubuna verdiği cevap şöyledir:

(Resûl Ekrem'den duydum ki, bir adam, insanların rızasını değil, rızayı Bariyi kazanmağa çalışırsa Cenabı Hak, onu, insanların rızasını kazanmadığından hasil olâcak her şeyden siyânet eder. Fakat Allah rızasını bir tarafa bırakıp da, insanların rızasını tahsile çalışanları Allah da insanlara bırakır vesselâm.)

Gayet mühim bir noktadır: Şu dünya bir muharebe meydanına benzer, burada bir kimse rahat ümidyle her nereye uzansa, bir kurşun, onun yaralanmasına hattâ ölmesine sebep olur. Dünya tahripkârdır ve ona bağlı insanlar vefasızdır. Binaenaleyh her an müteyakkuz bulunmak şart ve küçük bir gaflete kapılmamak esastır. Şu suretle ki: Allahın halvetgâhından gayrı sığınak

yoktur. Bir cemiyet ki, kalben ve lisanen Allah der ve o topluluğun hedefi rızayı Hak'tır. İşte orası Allahın halvetgâhıdır.

Eğer bizler Hakkın rızasını talep ve ihtiyar ediyorsak; kendi menfaatimizi, halkın menfaati için feda ediyorsak, meselâ bugün cephede insanlığın selâmeti uğruna göğüs göğüse çarpışan, kanını, canını, milletine helâl eden, gerideki yetimlerini Rahmetenül âlemîn olan Allaha teslim eden mertler gibi, bizler de, bize düşen vazifeleri aslâ ihmâl etmiyorsak, yâni bize en yakın olan nefsimiz düşmanını hükmümüz altına alabiliyorsak (Ben, beni seveni katlederim, öldürdüğümün karşılığı da benim) emri ilâhisinin sırrı aşıkâr olmuş demektir.

(Devamı 4 üncüde)

Duygulu Gönüller..

Fakat, eğer yaşamamızın esas gayesini anlamak arzusunda bulunmuyorsak, bu hayata her şeyimizle bağlanmış da, yalnız dünya lezzetlerinin peşinden koşuyorsak, âciz insanların rızasını ihtiyar ediyor sak; meselâ bir zalimin gözüne girmek için, bir diktatörü tatmin etmek için, bir müstebidin yüzünü güldürmek için, mevki koparmak için, ihtiraslarımıza kulluk etmek için; hakikate sırtımızı çevirerek, tabasbus ederek, mürailik yaparak, fesad çıkararak, Hakkı tanımamakta ısrar ediyorsak, Allah da kiblemizi çeviriyor ve bizi bize bırakıyor, yırtıcı hayvanlardan daha korkunç olan, insaf nedir bilmez insanların efine bırakıyor.

Ne korkunç âkibettir bu! Cenabı Hak (Bizim hakkımızda mücahede eden kimselere elhette biz yolumuzu hidayet eyleriz) buyuruyor. Müjde veriyor.

Binaenaleyh, artık hâlâ gaflet içinde yaşamaktan utanalım. Ve bizden maddi, manevî ne isteniyorsa, onu bilelim. Rızayı İlâhî bunu icap ettiriyor. Harp bizim içimizdedir. En büyük düşman kendi benliğimizdir. (Allahı unuttular, Allah da onlara işlerine yarıyacak şeyleri unutturdu) âyeti kerimesini göz önünde bulunduralım. Cihadı Ekber için çalışalım. O Cihadın üç esası vardır:

1 — Nefse muhalefet.

2 — Tövbe.

(Baştarafı 2 inci sayfada)

3 — Hakka firar.

Bu üç esası tanıyalım, ilmen bilmek bir şey ifade etmiyor.. Bizzat tanımak lâzımdır.

Nefs rahat ister, zevk ister, hâkim olmak ister. İşte bunlara mahalif olmalıdır. Hatalardan kalben rücû etmek suretiyle tövbe edilmelidir.

Ve vücûdü olmıyan halkdan, vücûdü daim ve baki olan Allaha firar etmeli Yâni Hakka teveccüh eylemelidir...

Meşkûre SARGUT

Evliyaullah Sözleri

(Baştarafı Süncü sayfada)

İnsan mahallî merhamet olmaya çalışmalıdır o vakit Allah hatasını yüzüne vurmaz masiyetinden de soramaz.

Dikkat!

Mahrem-i esrar-ı ilâh olan arif'in huzurunda kerametten dem vurma O hal bidepliktir. İnsanın mahrumiyetine ve merdudiyetine sebep olur.

Evet her sözün bir vakti, ve her esrarın bir mekânı vardır.

Ey Talib!

Bahar yeşilliğini meydana getirir izhar eder. Fakat arkasından da hazan onu harab eder. Onun için da va ile hallerini izhar edenlerin keramet satanların akibetleri harab olmaktadır.

İSLÂMIYET Sayfa: 3

Sure-i FECCR'in Tefsiri

Yazan: Şemseddin YESİL.

Sûre-i Fecc; Mekki olup otuz âyetli celdedir.

★

Bismillahirrahmanirrahim

Kullarım tabiat zulmetlerinden hakikat nûruna çıkarın. Rahmanın isimleriyle tecelli ettiği vakit, o ismin hakikatini duyurmuş olduğunuz kulları anı feryatına arse kadar olan yerle arzı sıvırı sineğin kanadı kadar gösürülmeden, Rahim ismiyle tecele ettiğiniz zaman âlem-i âhirette alaka belere uğratmadan huzur-u sübhâhânînde koyımet veren Allahın ismiyle başla.

1, 2, 3, 4, 5 — (VELFECRİ...)

Sabah hakkı için, bedene tealluk eden; ruh-u menfuhtaki o nûrunun zahir hakkı için;

On gece hakkı için.

Kemal tahsiline sebep olan havas-ı hamse-yi zahire ve havass-ı hamse-yi bâhine hakkı için;

Çift hakkı için; tek hakkı için;

Ey hakikat yolcusu!

Âyeti celiyle çok hakikatler gizlenmiştir, bir çok tevcihler yapılmıştır.

Evliyâullah Sözleri

Yazan: Şemseddin YESİL.

Ey hakikat yolcusu!

Nefsin hilesinden kurtulmak için marifetullah zevkini tatmak, iklimi vücudü o nûr ile ziyalandırmak şarttır.

Aşk ateşinden başka onu yakan başka hiç bir ilaç yoktur. Zühdiyet yolunda da nefis o kadar kuvvetli islah olmaz, belki uyurursa da fırsat bulduğu zaman tekrar canlanabilir. Yalnız aşk yolu, gurur ile, sahte kerametle korkusuz gidilecek bir yol değildir. Bul yolda rehber şarttır.

Teenni ve teemmülsüz bu râha olan şayır. Fakat insanın iklimi vücudunda çöreklenmiş olan, nefis diye anılan o yedi başlı ejderha, o ha kiki ağyar insanı rehberden men eder. Kibr-ü gurur rüzgârına tuttu ruhur, bu rüzgârı yakalanan uçurumdan kendisini zor kurtarır.

Kibrin hiç mazeret tutulacak bir devresi yoktur. Hele insan siyahını hayyâta inkilâp ettirdikten sonra kibretmesi ne büyük hamakattır. O çağ insaf çağdır. Boyazlar yolunu makla tükenmez.

Servet eline geçip kibr-ü gurura geçecekse, gedâğı sultanlığa terakki etmek lâzımdır.

Kibr-ü gurur bütün ayıpların men şeydir.

İşte en büyük perde, yani cemalullah müşahedeye mâni' olan en köşif hicap odur.

Ey talip!

Ehli derde yoldaş ol. O vakit hakı batıldan ayrabilirsin. Sırr-ı Furkan sende tecelli eder...

Dikkat!

Kişî hem âşıkım der, hem akliyle konuşursa ehli riyâdır. Riya ise doğrudan doğruya Allahın meki'dür. Gadabına siper olanlara bu sıfatı verilir.

Ey talip!

Mâsivallah harmanımı tarfatîl ayında yakacak bir ateş vardır. Onu ara bul. O ateşe hiç bir put dayana maz. O, öyle bir ateştir ki kalp at rafında toplanan kırkleri yakar.

Soğuk sofu benlik vücüdünden feragat edemediğinden, rûhânî lezzetleri tadamaz. O lezzeti tatamayınca da ârifelerdeki halleri inkâr sevâdına kalkar.

Ey döst!

Bu işler; kudret; akşam siyah çadırını çekip ağyardan hâli olduğu zaman kolay hallolur.

Yani: kulun gündüzün halk ile muamelesi olduğu gibi geceleyin Hak ile muamelesi vardır.

Gece; insan ağyardan hâli kalır. İbâdetinin, muhabbetinin âkîslerini kalb âyinesinde görür, o vakit insanın suhbiyle konuşmasındaki zevk başkadır.

Seher vakti; meserret vaktidir, ki ka devleti vardır. Eğer insanın gönlündeki bilbil feryâd ederse öyle bir gül açar ki o gülden bü-yü Muhammedî koklanır.

Dikkat!

Yârsız a'mal, aşksız bahar hoş olmaz. Hüddâsız yaşamının hüzürü olmaz.

Elhaudullillah... aşk caddesinde o kadar yol aldım ki artık uyku ile alakam kalmadı. Şimdi sevdiğimin hayâlîyle yoldaş oldum. Bu maktâm da sûre-i (Asırah) in mânâsını tahtım, eşyâyı bambaşka görmeye başladım.

Bulbülün güle feryadının sırrına âgâh oldum.

Dikkat!!

Ne güzel söylemişlerdir:

Zamir- güle gülâb-ı ruhuz nihan olalı
Yoruldu bilbil hoş nağme tercemam olalı

ne öyle hümet eder ki kendisine en yüksek yet edenin üstelik elini öper. Fakat bizim haddimizi bilmememiz ne acıdır!... Hududu teavüz etmek bizim için ne utançtır!... Ezâyet etmekle yahut herhangi bir fena hüvun emrine girmekle Allahın kahhar safâta talip oluyoruz, onun Celâli te kadim yemek arzusunda bulunuyoruz. Lâkin dayanabiliyor muyuz? Hayır!... Şu halde azâmetiniz nedir?...

Meşkûre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Muhyiddini Arabi Hazretleri zindanda iken müstaklârandan biri sünâna sâline gelir ve üç sual sorar: Tevakkül, kanaat, sabır ve affın hakikatleri?...

Hazreti Muhyiddin: «Yarın gel de birincisine cevap vereyim» buyurur. O zat ilk müşkülüne cevap almaya geldiği sırada Şeyhül Elbâdî'nin bir kuru ekmeği koparmaya çalışıyor görür ve ziyadesiyle canı sıkılarak: «Nedir bu hal sultanım?» der. O esnada Hazretin bir işaretini de bir âlem açılır; mükellef sofraların kendilerine muntazır olduğunu görür ve Hazzafti Şeyh o zata hitaben: «Bilim elinizin altında ne var olduğunu gördün mü? Fakaft be ne buraya gönderen Hak'tır ve zindanın ziyecesi de bu kuru ekmeğidir. İşte bize düşen nizamı âlemin kâhâh hüfûna hareket etmemektir. Hakka karşı mütevekkil olmak bu buyururur.

İkinci günü sual sahibi tekrar zindana gelir, bu defa Hazretli; zinor kelâmı susmuş bağlanmış görmekten müteessir olarak kendilerine haklı olduğunu esnada zincirler çözüldü ve bir anlığına helir, bir sandalye bahtlede oturmuş oldukları görüldü; sandalye

muhtır, zâhirde; çift rekâtlı namazlar, tek rekâtlı nâmazlar mânâsı ve rilmüştür. Hakikatte çiftte; murad ruh ile bedenün içtimândan hâsıl olan insandır, insan... sonra, aslına rucû eder, tek olur, tek.

Vitirden; ruh-u mücerred mânâsı da tahsil olunur. Yani: bedenden ayrılan ruh hakkı için.

Gelip geçen gece hakkı için ;

Zulmet-i beden gidip; kalan ruh hakkı için;

Bu şühud âlemi silinip zâhir olan kıyamet-i kübrâ hakkı için;

Havass-ı muzlime tatil olup tecele eden nûr-ü ilâhî hakkı için;

Şâhid; meşhud hakkı için;

Zât-ı Ahadiyetim hakkı için.

Ariflerin kalbâde açılan marifetullah nûru hakkı için;

Ey hakikat yolcusu;

Cenâb-ı Hakkan te'kidin yaptığı bu kasemlerde tevhidine ve rubûbiyetine delâlet eden bir çok deliller ve hayretli burhanlar vardır.

İşte Cenâb-ı Hak apaçuk kasem ediyor ve and ile te'kid ediyor:

Hudûd-u ilâhîmi teavüz edenler; saha-i şirkte yüzenler, inandan sonra küfre girip yüzü kararsalar, za line usak olup âh alanlar, riyâ gir dabına girip tâat çesmesini kuru tanlar, nifak ederek kullarıyla benim aramı ayıranlar için azab eden eceğin bir gün vardır.)

İki keremesini inkâr etmek demektir. Evet, zira: her iki âlem de Haktır.

İşte bize düşen, bu âlemlerin zevk leri uğruna, yani dünyanın hırsı ve ukbanın rahatı uğruna ömür harca mak değildir; iki cihanda da tecele eden Hakku müşahede etmek, mürakabede bulunmak ve Allahı bilmek için benliğimizden feragat etmektir.

Cenâbı Hak; Sabır, kanaati, affı öğrenmiş, diyor; çabımsız, çok çabımsız ki mütevekkil olmaya hak kazanasınız, diyor. Saltanat-ı ilâhîyenin muhafız olunuz ve unuttu yınız ki onu yıkmaya kalkın benim le harbe girişmiş demektir, diyor.

Evet, bizim zahiri hayatımızın her safhası daimi bir çalışma sayesinde saat gibi işlemektedir; bir an ihmal derhal bir aksaklık vücûda getirir, işlerin ayarını bozar. Şu halde iç âlemimizde ahlâkî seviyemiz yükselmek ve manen terakki etmek için emri ilâhîyi ihmal etmede, fırsat kaçırılmadan dinlemek ve anıtlık selâmetimiz için olan o emre inkiyad etmek şarttır.

Evet; Allah; Rabül âlemdir ve onun için ehullah ümmetidir, aff ve sefaat sultanıdır.. Hakken tecellisi-

Duygulu Gönüllere Hitap

Muhyiddini Arabi Hazretleri zindanda iken müstaklamlarından biri sürüne sürüne gelir ve üç sual sorar: Tevekkül, kanaat, sabır ve affın hakikatü?...

Hazreti Muhyiddin: «Yarın gel de birincisine cevap vereyim» buyurur. O zat ilk müşkülüne cevap almaya geldiği sırada Şeyhül Ekberin bir kuru ekmeği koparmaya çalıştığını görür ve ziyadesiyle canı sıkılarak: «Nedir bu hal sultanım?» der. O esnada Hazretin bir işaretini bir alem açılır; mükellef sofraya kendilerine muntazır olduğu görülür ve Hazretî Şeyh o zata hitaben: «Bizim elinizin altında ne var olduğunu gördün mü? Fakat beni buraya gönderen Haktır ve zindanın yiyeceği de bu kuru ekmektir; işte bize düşen nizamı alemin kabata hüfâfına hareket etmemektir, Hakka karşı mütevekkil olmaktır» buyururlar.

İkinci günü sual sahibi tekrar zindana gelir, bu defa Hazretî; zincirlerle sımsıkı bağlanmış görmekten müteessir olarak kendilerine baktığı esnada zincirler çözülür ve bir sahil belirir, bir sandal bu sahilde hazır olduğu görülerek; sandalca-

nın: «Buyurun Sultanım, sandalcağı bekliyor» dediği işittir. Kendileri bundan da imtina ederek kanaatin sırrını aşikâr ederler.

Üçüncü günü zindana tekrar girmeğe muvaffak olan zat, Hazreti Şeyhin cemale yürüdüğünü müşahade eder ve ağlayarak evine döner. Gece rüyasında âlemi hayrı görür; Hazreti Sultanı zindana sokmaya sebep olan kimselerin zincirlerine vurularak cehenneme sevk edildiklerini, Sultanım ise «Ya Rabbi! bunlar benden evvel cennete girmedikçe ben cennetin cennetine giremem» diye yalvardığını ve onları af ve sefaati ne mazhar ettiğini görür... Hayretler içinde kaldığı esnada Muhyiddin Hazretleri kendisine teveccüh buyurarak: «Gördün mü oğlum, bu da sabır ve affın hakikatidir» buyururlar.

İşte batın da Haktır, zahir de... Ehlullah ise hem mânânın sultanıdır, hem alemin nâzımı.. İbnaena-leyh mânâyı yâni ilmi irfânı tahsile koyulunca, gönül ocağında muhabbeti işğmî parlatınca «zahiri bir tarafa bırakayım, artık bana bu âlem ne lâzım» demek (Her neyze lânseniz hakkın yüzü oradadır) Aye

ti kerimesini inkâr etmek demektir.

Evet, zira: her iki alem de Haktır. İşte bize düşen, bu alemlerin zevkleri uğruna, yâni dünyanın hırsı ve ukbanın rahatı uğruna ömür harcamak değildir; iki cihanda da tecele eden Hakkı müşahade etmek, mürakabede bulunmak ve Allahı bilmek için benliğimizden feragat etmektir.

Cenabı Hak; Sabır, kanaati, affı öğretmiş, diyor; çalışın, çok çalışın ki mütevekkil olmaya hak kazanasınız, diyor. Saltanat-ı ilâhiyenin muhafızı olunuz ve unutmayınız ki onu yıkmaya kalkın benimle harbe girişmiş demektir, diyor.

Evet, bizim zahiri hayatımızın her safhası daimi bir çalışma sayesinde saat gibi işlemektedir; bir an ihmal derhal bir aksaklık vücûda getirir, işlerin ayarını bozar. Şu halde iç aleminizde ahlâki seviyemizi yükseltmek ve manen terakki etmek için ilâhiyi ihmal etmez, fırsat kaçırmadan dülenmek ve mutlaka selâmetimiz için olan o emre inkiyad etmek şarttır.

Evet; Allah; Rabbül âlemindir ve onun için ehlullah ümmetidir, aff ve sefaat sultanıdır.. Hakkın tecellisi-

na devleti vardır. Eğer insanın gönlündeki bülbül feryâd ederse öyle bir gül açar ki o gülden büy-i Muhammedi koklanır.

Dikkat!
Yârsız a'mal, aşksız bahar hoş olmaz. Hüddâsız yaşamamın huzuru olmaz...

Elhamdülillah.. aşk caddesinde o kadar yol aldım ki artık uyku ile alakam kalmadı.. şimdi sevdiğim hayâliyle yoldaş oldum. Bu makamda sûre-i (İnşirah) in mânâsını tatım.. esyâyı bambaşka görmeye başladım.

Bülbülün güle feryadının sırrına âgâh oldum..

Dikkat!!
Ne güzel söylemişlerdir:
Zamir- güle gülâb-ı ruhna
rihan olalı
Yoruldu bülbül hoş nağme tercemam olalı

ne öyle hüremet eder ki kendisine emri yet edenin üstelik emni öper. Fakat bizim haddimizi bilmememiz ne acıdır!.. Hududu tecavüz etmek bizim için ne utançtır!.. Ezizyet etmekle yahut herhangi bir fena hüyun emrine girmekle Allahın kahhar safına talip oluyoruz, onun Celâli tokadını yemek arzusunda bulunuyoruz. Lâkin dayanabiliyor muyuz? Hayır!.. Şu halde azametimiz için?..

Meşkure SARGUT

ISLAMIYET Sayfa: 3

Sure-i FECR'in Tefsiri

Yazan: Şemseddin YEKİL.

6, 7, 8 — (ELEM TERE KEYFE FAALE...)

Ey Ekremülerrüsü!

Hudud-ı ilâhiyi tecâvüz edenler den, apâkâ Fîzâ ilân-ı harî edenler den, sahte varlığına mağrur olup be seriyeti inim, inim inlemlerden na sal infikam alacağımıza hayret et me. Rabbinin Ad kavmine yaptığın zârmedin mi ?

Onlar, servetlerine mağrur sema- tara kadar yükselmis binalarına meftun, iri yüpli, kavvetli, tammus salha, vücudlarına mağbun (yaratı ra) diye yasarlardı. öyle muazzam bir şehirlere vardı ki şehirler ara - sında onun bir misli yaratılmışmış tı.)

O öyle bir şehirdi ki gayet ma mur, sâkinlerinin nâmütenâhi ser- veti, levend gibi evâdları vardı (hepsi eridi gitti.)

9, 10, 11, 12, 13, 14 — (VE SE MÜDLEZINE CABU...)

Sonra Semûde nasıl yaptı?

O semûd-u merdûd onlar; vadide nermeler kesip biçiyorlardı, kayala n ayup evler yapıyorlardı, en yük sek san'ata mâlikîtiler.

O mermer havuzlar, o süftunu sa saylar o işemeli köşkler, onlardaki kriyet kuvveti varlığına ne güzel delildi. Fakat Rabbin hepsine ne yapt?

Ya kazıklı Fir'avne! O herkesi kazığa çakan ve milyonlarca askere mâlik olup gâtiği yerde gadırlar ku rana Firavua ne oldu? (En nihâyet Mısrasının elindeki çoban değneği ile tepttirildi.)

Rabbin onlara azab kamçısı dök- tû. o, dünyaya kazık kalkacağına zannediyordu.. benim ona vermiş ol dugum geniş mühletten bir şey çok sayacak zannediyordu.. dâvây-ı ra kabîyeye kadar çıktı.. işte o dâvâ; kâim bir çoban değneğiyle parçala nın Atına verilen mühlet öyle gide- rek zannediyordu.)

Rabbinin görünüp gözetlediğin den çâfil idiler, şehîrlerin altını üs tüne getiriyorlardı, Hak ve halîka te celdile alınırlardı, Allah demeyi taşak etmişlerdi.

Bahilâ ve hâricete fesada çal - ıp çoğalmışlardı, zulümde ileri gi- miş zâif insanların başlarına kibir feriyile bcdâ kesmişlerdi.

Rabbinde üzerlerine azab kamçı nı döküverdi. Zira Rabbin onları halâta murakabe etmekte idi:

15, 16 — FEMMELE İNSAN...)

Ey Ekremülerrüsü!

Evliyâullah Sözüleri

Yazan: Şemseddin YEKİL.

Ey hakikat yolcusu!

Nazargâh-ı ilâhi olan kalb evini iyice temizlersen oraya, öyle bir zur gelir ki o vakit o kalbî cennet de kuskanır.

Bu kalbin nasıl temizleneceğini öğrenmek istersen; aşk derdiyle hastalanmış kırık gönüllü insan ara ondan sor. Hak yolunda yürüyenler üçe ayrılmışlardır:

Birinci mertebe; nefsi için Allahı sevenler.

İkinci mertebe; Allah için Allahı sevenler.

Üçüncü mertebe; sultân-ı aşk'ın galebesiyle hakkın muradın zâhu ru için, kendi maddelerini yok eden ler.

Bu işin tadını sürette kalanlar an ayamaz. Şarâb-ı vahdeti içmedikçe; bu zevklerin tahilline îmân yoktur. Bazı kâllere füyûzât-ı ilâhiye vâstâsız gider. İşte o kalbler, arz ve kürsiden daha genişler.

Ey talib!

Arif-î ilâhîde bulunan husûsî hâli inkâra kalkma.. dinini çalacak zâlimlerle düşüb kalkma.. dünyâ hilesi karşısında kalrsaa selâmete çknak için en kısa yol; kabir eh- linden yardım dilen.

(Ezâ tehayyertüm fil umür fes tainü min çhil kubûl.)

Âziz peygamberimiz: -Akhınız, fikrinizi işlemlerde lâykıyla kullan dıktan sonra bir türlü neticeye vâ sil olamayıp orta yerde hayrette

kalırsanız, durmayın, derhal ehli kabirden yardım isteyin- buyur - muşlardır.

Dikkat!

Murâd-ı Mebidedeki zevki lâyiddi- le tadamyan bazı kimseler; bu ha dis-i serife mevzûdur edilirse de evliyâullahın keşf ve müşahedele riyle hâdis sahiltdir.

Karadaki ehli- kabirden murad, yasadıkları halde ölü olanlardır ki benliklerini çöbi, almış köflük kan ve kemik torbasından olan asıl kab re gömenlerdir. Âiller, Ebu Bekir - ler.. gibi.

Buna misal vermek lâzım gelirse Ali kerremallahu veche en çetin düşmanını altına aldığı vakit tam başını vücüdünden ayıracağı sıra da düşmanı, onun mübârek yü- züne en son müdâfaası olarak tük rügünü vaz' ettiği zaman Ali kerre mallahu zâtehü Hz. İeri kılınç, düş manını üzerinden kaldıranak hayata nı bağışlayıp kalk, demişti.

Düşman;

— Benim başını vücüdünden ayır maya senin için en minnâsib ge kil hâsıl olmuşken ne mâni olurda ayırmadın?

— Biz, adama kılınç kendi hesa bımızca değil, Allah namına vururuz Tükürdüğün vakit; nefsin galeyâ- na geldi. O anda seni inihâ etmiş ol saydım. kalç darbesinin bir kısmı Allah, bir kısmı nefsin için vurmuş olacaktım diye buyurmuşlardır.

Bu halleriyle benliklerinde hiç bir şeyleri kalmadıklarını duyur - muşlardır.

Hülâsa; yalnız ehli- dünyâ ile, sâ retperestlerle buluk tedârik etmek le kalma.. Hz. insan ara, insansız yaşama!

Cenâb-ı peygamberaleyhisselâ- tû vesselâm:

Bir zaman gelecek o zamanda ek seriyet Hz. insandan koyunan kürt tan kaçtığı gibi olacaktlardır, sen sakın bu emr-i nebhiye mazhar ol - ma..

Sakin, gâfler şarbiyle mest-ü mü dâm olarak yaşama.. esyana haldî katini görmeye ahs.

Bir kalb ki Yarbibi sana âşik de güldür ona kalb denmez.. mudda de nir, yani; kan pıhtıdır.

Bir göz ki mâsivallaha bakmak tan kesilmez, senin cemâl-i şerifine bakmaya meftûn olmaz; ona gös denmez, yağ parçası denir.

Muhakkak bu mâvi kubbe altına da senin derd-i askında yanan bir gönül vardır. Kimki onu arayıp bul nandan bu âlemden geçer; işte bes melesiz geldi, gide diye ona denir.

Ah.. Allah qerîl.. tath dertdir, aynen devâdır.

Duygulu Gönüllere Hitap

Resûlül Ekrem Efendimiz; (Nu - run kalbe girdiğine âlâmet; bu gu rur dünyasından baş çevirip, sü - rür dünyası olan ahirete teveccüh ederek ölüm gelmezden önce ona hazır olmaktadır) buyuyorlar.

Seksen, doksan sene yaşmış bir kimsene keadını bildiği andan itiba ren neler görmüş ve geçirmiş ol duguna soñunuz ve noktasi noktasi na bütün hayatını size anlatmamı isteyiniz, acaba kaç saat sürer? Di yelon ki azamî, azamî yirmi dört saat sürsün. Nasıl dikkate sayan olmaz lü; doksan senelik bir ömür bir güne sığı!.. Ve eğer gâflikle heba olmuş bir ömürse; doksan se nevin elde bıraktığı sermaye bir hiç oldu.. halbuki hayat sahibi övün - ür: Şu kadar senemî söyle eğlene rek geçirdim, bu kadar senemde zevkle günümü gün ettim, kimsenin feryadı beni ilgilendirmedi, âlenim derdi ile; fakirliği hakirliği ile alâ

kadar olmadım.. im ne olursa ol sun dedim, ben keyfime baktım, hür yaşadım..

İşte biçare bir tip, hürriyetten bahseden hakiki bir esir.. hayatın zevkini sürdüğü kadar iyi geçtiği- ne kani bir zavallı..

İşte onun sermayesi yok.. Serve ti yok.. Hep elde ettikleri birer ha yâl; silinmiş, yok olmuş sözde var lıklar. Şimdi tek gayesi, o yaşına rağmen, kendine mal ettiğini her geçi ci şeyin faniliğine rağmen, yaşadığı hayatı idame ettirmek. Ölümünden şiddetle kaçmak.. ve ilme güvene rek ömrü uzatıp sürmek..

Yazık ki, Emri Hâli, bir güneş gibi parlayan hakikat, her gözün görmesi iktiza ettiği kadar aşikâr ve yakın olduğu halde gafletin göz leri onu görmez; Ecel geldiği vakit te ne bir nokta ileri; ne de bir nok

(Devamı 4 üncüde)

Duygulu Gönüllere Hitap

Resûlü Ekrem Efendimiz; (Nurun kalbe girdiğine alâmet; bu gürür dünyasından baş çevirip, sürrür dünyası olan ahirete teveccüh ederek ölüm gelmezden önce ona hazır olmaktır) buyuruyorlar.

Seksen, doksan sene yaşamış bir kimseye kendini bildiği andan itibaren neler görmüş ve geçirmiş olduğuna sorunuz ve noktası noktasına bütün hayatını size anlatmasını isteyiniz, acaba kaç saat sürer? Diyelim ki azami, azami yirmi dört saat sürsün. Nasıl dikkate şayan olmaz ki; doksan senelik bir ömür bir güne sığdı!... Ve eğer gafletle heba olmuş bir ömürse; doksan senenin elde bıraktığı sermaye bir hiç oldu... halbuki hayat sahibi övünür: Şu kadar senemi şöyle eğlenerek geçirdim, bu kadar senemde zevkle günümü gün ettim, kimsenin feryadı beni ilgilendirmede, âlemin derdi ile; fakirliği hakirliği ile alâ

kadar olmadım.. kim ne olursa olsun dedim, ben keyfime baktım, hür yaşadım...

İşte biçare bir tip, hürriyetten bahseden hakiki bir esir.. hayatın zevkini sürdüğü kadar iyi geçtiğine kani bir zavallı...

İşte onun sermayesi yok... Serveti yok... Hep elde ettikleri birer hayâl; silinmiş, yok olmuş sözde varlıklar. Şimdi tek gayesi, o yaşına rağmen, kendine mal ettiğini her geçici şeyin faniliğine rağmen, yaşadığı hayatı idame ettirmek.. Ölümden şiddetle kaçmak.. ve ilme güvenerek ömrü uzatıp sürmek..

Yazık ki, Emri İlâhî, bir güneş gibi parlayan hakikat, her gözün görmesi iktiza ettiği kadar aşikâr ve yakın olduğu halde gafilin gözleri onu görmez: Ecel geldiği vakitte ne bir nokta âleri; ne de bir nok

(Devamı 4 üncüde)

ŞEMSENDİN YEŞİL'İN VA'ZLARIDAN

(Baştarafı 1 de)

Biz, beşerde bunu temyizde pek âzizdir. Bazan takılır: Sürette kah reniz görünen şey; hakikatte lut fâmiz olur. Bazanda bu muamelemin aksi olur.

Esasen sarî kahr-i ilâhi yoktur. O, yine lüff ile memzuctur.

Burada tenbih olunacak bir nokta; insan, o, Hakktan tathî nimeti olan belâyı Allahından başkasına şikâyet etmemelidir.

Ne güzel söylemişler:
Gâin çekmede Yakûb ol
Eyyub gibi sâbir ol
Yusuf gibi mahub ol
Ken'ana İrem dersin

Burada, ince bir noktada daha vardır.

Bazı kabû solular insana gelen mesâil'in def'i için dua ve tadarrü da bulunmak şikâyetdir, yapmamalı derler. Bu tevcih ne büyük bir hakmaktır. Adetâ Allaha karşı mukamele kalkışmak demektir ki ona kâim takatî olur?

Dikkat!

Biz, yalnız kazaya rıza göstermekle menuruz. Yoksa kazânın mahibîl hüsnûlü olan nefs-i musibe te değil. Şekvâ ise kazadan değildir, nefs-i musibettendir.

Fevz, kulda bir makam da vardır ona aşk makamı derler. Orada şekvâda kalkar, belâda bal olur. O, ayrı bir makamdır.

O makamda ne cennet arzusu vardır, ve ne de ceennem korkusu vardır. Zira, âşık, cânânın hiç bir zaman kaybetmemiştir ki yani, -ken di hesapla, hiç zir an kendi vücûdu kalmanıdır ki şikâyet nedir, belâ nedir, musibet nedir bilmiş ol-

Ey hakikat yolcusu!

Mevzu, imân-ı zekvinin son demlerine geldiğinden biz yine an yerine dönelim:

Şu muhâkkaktır ki sabru sebâtın sonu vâferdir.

Sabır kul; fevzu felâh ile müj delennmiştir.

Vakva pek kolay değildir. Sabır çok acıdır, ucfse pek ağır gelir. Lâkin, onun kadar dâ şifalı ilaç yoktur. Yalnız, makbûl olan sabır; ilk esmededir. Zira, murûr-u zaman; en büyük felâketlerin te'sirini azaltır. Hatîâ, unutulmak derecesine bile indirir. Yara, zaman geçtikçe ka buklar.

Hüüsa, sabır; bütün ahlâk-ı fa

dilenin annesidir. Cenâb-ı Hak ki tâb-ı keriminde onu yetmiş yerde zikretmiştir.

İyi düşünürseniz, Câhil'in câbil olmasına sebep; sabrı olmayışından dir. Sabır, insanda sükr'ü doğurur.

Vine Peygamberimiz Efendimiz buyuruyorlar ki: (Bir kimsenin buda neyin mağlubu ise yarım ahirette de onunla haşrolacak). Demek ki; burada hakikate sirtını döndü ise orada hakikat kendisine yüz çevirecek yâni Hak onu kendi kendisiyle yalnız bırakacak neyin mağlubu o'nussa onunla haşrolacak (hangî huyu galipse o huy orada bir hayvan suretinde tecelli edecek.)

Yazık o gururla dünyalara sığmaz yanların akıbetine.. hem pek çok yazık..

İlâhi nurun kalbe girdiğine delâlet eden âlâmet, işte bu gurur dünyasından kurtulmuş olmaktır; onu aslâ benimsemek, onun eğreti hayatına sarılmamaktır. Onun bir yılan derisindenki nakışlar gibi diş yüzlü renkli, zevkli görünen ve fakat yalnız kendisi gibi içinden zehirini akıtan lezzetlerine kanmamaktır. Buna mukabil dünyanın var oluş hikmetine vakıf olmak lâzımdır.

(Cennet anaların ayağı altında dir) ayetini düşünürsek, bir zaman da da anadan maksadın (doğru olmak hasebiyle) dünya olduğunu anlarız. İşte dünyada bulunmanın mânâsına, Hak ve hakîkatî görünen yoluna yaklaşıldığı takdirde bir sürür diyarı olan ahirete tevcecih ediliyor demektir. Hiç şüphesiz bu tevcecih dünya sayesinde olur. Yâni bilenler için dünyanın zahiri hayatı ceennemde, batında mânâsı cennettir.

Şu anlaşılıyor ki dünyaya iki türlü kıymet vermek vardır: 1 — Onun zevklerine tapmak suretiyle, 2 — Onun hakiki gayesini tanımak suretiyle. O hakiki gayeden murad; onun faniliğini idrâk ederek aldanmamak, buna mukabil onda hayatı ebediyeyi tanımaktır. Ebedi hayatı tanımak ise ölümün, hakikate vâranlar için hayatı kesmediğine; bilâkis daha parlak bir şekilde devam

Şükür: Hakka karşı kulun nezâketidir, edebidir, üç kısımdır: Kavlen şükür, yani: Söyle şükür. Amelen şükür. Hâlen şükür. Kavlen şükür; kendisindeki nimetin sahibi Allah olduğunu idrâk

ile ilân etmektir.

Amelen şükür: Allahın n'metleri ne karşı taat etmektir.

Hâlen şükre gelince, n'mette Mün'imî görmektir. Yani: n'mette o nimetin sahibini rü'yettir.

Duygulu Gönüllere Hitap

(Baştarafı 3 üncü Sayfada)

ettirdiğine iman etmek demektir. İşte bu idrâk ve iman, hatîâ müşa hede etmek suretiyle o kanaate vâsil olma keyfiyeti, bu kesret alemin de mâkûn olduğundan dünya, mâ

nâsım çözümler için altında cennet bulunan bir âlem oluyor. İşte bu kimseler ölüme hazırdırlar; zira onlar bu âleme gelmenin sırrına ermilerdir. Meskûke SARGUT

DİKKAT!

İslâm dininin ruhiyatını anlamak isterseniz, bu dinin bütün beşeriyete nasıl huzur ve saadet yollarını açtığını görmek isterseniz. Hazreti Muhammed'in beseriyetin ayağının kayacağı yerlere Semavi nasıl işaretler rektettiğini bilmek isterseniz, bu aziz dini hiç bir asrın fesad rüzgârı sarmayacağını anlamak isterseniz ŞEMSENDİN YEŞİL'İN şu kıymetli eserlerini merakla okuyunuz:

Fiyatı:

Radyoda Kur'an okumak caiz mi, değil mi?	50 Ks.
Füyûzat Tefsirinden (12) kitap	5.50 Ks.
Hayatı nebi (Muhammed Aleyhis-selâmu Vesselâm)	12.50 Ks.
İslâm'da en mesut aile hangi ailedir, en bahtiyar aile reisi kimdir?	1.00 Ks.
Din Nuru On Üç Yazım	2.00 Ks.
Meşâli Felâh — Büttün semavi kitaplar Hazreti Muhammedi nasıl ve hangi cümlelerle ilân ediyor	1.00 Ks.
Besmelenin esrarı Allah de	1.00 Ks.
Vardı Allaha Sat	50 Ks.

ADRES: Beyazıt Hakkâklar çarşısı No: 49
H. YEŞİL Kütüphanesi

Rüya Tabirleri

— 28 —

Deniz suyunu doyuncaya kadar içirse ve içiminden zevk alırsa hü künmet kapısından kendisine büyük bir iyilik gireceğine işarettir.

İçimden tiksirtirse, bir cezaya çarpacağına işarettir.

Deniz suyunu tasarruf ediyor, bir kaba boşatıyor görürse; birden bire büyük bir devlete nâil olacağına işarettir.

Denizi karşından karşıya geçerse; geniş salâhiyet sahibi olup her yer de hâtrı sayılacağına işarettir.

Deniz suyu ile yıkınacak olursa; işyanda ısrar etmemesine, amelini muhâsebe edip hayır tarafına geçmesine işarettir.

Denize def-i häcet ederse; servetini kapıtracağına işarettir. (Devanı var.)

İSLAMİYET

Sahibi ve Nesriyat Müdürlüğü
Halil SAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

IDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane-adresine gönderilmesi rica olunur.

Dizgi ve Baskı GÜN Basım ve Nuruosmaniyeli Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

ta kadar küçük mesafe geri kalır. Vade, tamamı, borçlu borcunu verecek. İşte bu hakikatı bilmez, bildirseniz dinlemez, saymaz, işitmek da hi istemez.

Yine Peygamberimiz Efendimiz buyuruyorlar ki: (Bir kimse burada neyin mağlubu ise yarın ahirette de onunla haşrolacak). Demek ki; burada hakikate sırtını döndü ise orada hakikat kendisine yüz çe virecek yâni Hak onu kendi kendi disyle yalnız bırakacak neyin mağlubu olmuşsa onunla haşrolacak (hangi huyu galipse o huy orada bir hayvan suretinde tecelli edecek.)

Yazık o gururla dünyalara sığma yolların akibetine.. hem pek çok yazık..

İlâhi nurun kalbe girdiğine delâlet eden alâmet, işte bu gurur dün yasından kurtulmuş olmaktadır; onu aslâ benimsemek, onun eğreti hayatına sarılmamaktadır.. Onun bir yılan derisindenki nakışlar gibi dış yüzü renkli, zevkli görünen ve fakat yılanın kendisi gibi içinden zehirini akıtan lezzetlerine kanmamaktadır. Buna mukabil dünyanın var oluş hikmetine vakıf olmak lâzımdır.

(Cennet anaların ayağı altında -dır) ayetini düşünürsek, bir mana da da anadan maksadın (doğrucu olmak hasebiyle) dünya olduğunu anlarız. İşte dünyada bulunmanın mânâsına, Hak ve hakikatı görmenin yoluna yaklaşıldığı taktirde bir sürür diyarı olan ahirete tevaccüh ediliyor demektir. Hiç şüphesiz bu tevaccüh dünya sayesinde oluyor. Yâni bilenler için dünyanın zahiri hayatı cehennemse, batında mânâsı cennettir.

Şu anlaşılıyor ki dünyaya iki türlü kıymet vermek vardır: 1 — Onun zevklerine tapmak suretiyle, 2 — Onun hakiki gayesini tanımak suretiyle... O hakiki gayeden murad; onun faniliğini idrâk ederek aldanmamak, lüna mukabil onda hayatı ebediyeyi tanımaktır. Ebedi hayatı tanımak ise ölümün, hakikate varanlar için hayatı kesmediğine; bilâkis daha parlak bir şekilde devam

ettirdiğine iman etmek demektir. İşte bu idrâk ve iman, hattâ müşahede etmek suretiyle o kanaate vasıl olma keyfiyeti, bu kesret alemin de mümkün olduğundan dünya, mâ

(Baştarafı 3 üncü Sayfada)
nâsın çözenler için altında cennet bulunan bir âlem oluyor. İşte bu kimseler ölüme hazırdırlar; zira onlar bu âleme gelmenin sırrına ermislendir. Meskûke SARGUT

DİKKAT!

İslâm dininin ruhiyatını anlamak isterseniz, bu dinin bütün beşeriyete nasıl huzur ve saadet yollarını açtığını görmek isterseniz, Hazreti Muhammed'in beşeriyetin ayağının kayacağı yerlere Semavi nasıl işaretler rekzettiğini bilmek isterseniz, bu aziz dini hiç bir aşkın fesad rüzgârı saramıyacağımı anlamak isterseniz ŞEMSEDDİD YEŞİL'İN şu kıymetli eserlerini merakla okuyunuz:

	F i a t ı
Radyoda Kur'an okumak caiz mi, değil mi?	50 Kş.
Füyûzât Tefsirinden (12) kitap	5.50 Kş.
Hayatı nebi (Muhammed Aleyhisselâmü Vesselâm)	12.50 Kş.
İslâm'da en mesut aile hangi ailedir, en bahtiyar aile reisi kimdir?	1.00 Kş.
Din Nuru On Üç Yazın	2.00 Kş.
Meşali Felâh = Bütün semavi kitaplar Hazreti Muhammedi nasıl ve hangi cümlelerle ilân ediyor	1.00 Kş.
Besmelenin esrarı Allah de	1.00 Kş.
Varını Allaha Sat	50 Kş.

ADRES: Beyazıt Hakkâklar çarşısı No: 49
H. YEŞİL Kütüphanesi

Rüya Tabirleri

— 28 —

Deniz suyunu doyuncaya kadar içerse ve içiminden zevk alırsa hükmümet kapısından kendisine büyük bir iyilik gireceğine işârettir.

İçiminden tiksiniirse, bir cezaya çarpacağına işârettir.

Deniz suyunu tasarruf ediyor, bir kaba boşathıyor görürse; birden bire büyük bir devlete nâil olacağına işârettir.

Denizi karşıdan karşıya geçerse; geniş salâhiyet sahibi olup her yerde hâtrı sayılacağına işârettir.

Deniz suyu ile yıkanacak olursa; isyanda ısrar etmemesine, amelini muhâsebe edip hayır tarafına geçmesine işârettir.

Denize def-i hâcet ederse; servetini kaptıracağına işârettir.

(Devamı var)

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
Halil ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane-
adresine gönderilmesi rica
olunur.

Dizgi ve Baskı GÜN Basımevi
Nuruosmaniye Cad. No: 17

sayı: 4
İSLAMİYET
SAVI: 143

Şemseddin Yeşilin Va'zlarından

(Başvuru 2 inci sayfa)

ışıklar. Kâinattan iman kalksın bütün işler paydos olur, bilgiler yıılır, mektepler kapanır, maarif kalır. İman merkez-i hükümet-i insani olan haği kalb şehrine gıverse nefsin firavıniyeti kırılır.

Onun nazârında kâinat apaydınlık, nuru ilâhi dolu; parlak görünürlü. Ve derhal insanın dili okumasa da mânâsı (Allahü nûrüs semâvâti) ve arzayetine okur. Ve onun nazârında mâzi bir mezar gibi değil belki vahdaniyeti. Basü badelmevî ilân eden bir nebinin yahut bir velinin taht-ı rıyasetinde vazifeli melek müziklerinin tehlil ile makamat âliyye'devân-ı cemal-i ilâhiyyeye uçtuklarını kalp göziyle görür. O nuru iman ile kurulmuş olan ilâhi sofrayı ve ziyafet-i ilâhiyyeyi uzaktan uzağa seyredir. O zaman o, zahirde görülen çirkinlikleri bir dilâranın yanağında ki ben gibi görür.

Dikkat!
İşte iman hem nurdur hem kuvvettir.

Evet hakiki imanı elde eden kâinata meydan okur.

Onun nazârında ferşten arşa kadar olan saha sıvrısineğin kanadı kadar gelmez.

O hayat sefinesinde en emin bir şekilde hâdisatın dağlar gibi dalgaları içinde fütursuz seyran eder. Bütün ağırlıkları kadir-i mutlakın ye di kudretine emanet eder. Ve rahat la dünyadan geçer rahatla berzah ta bekler. Ölümlü hayatı ebediyenin mukaddimesi kabri saadeti ebediyenin kapısı olduğunu anlar.

Şimdi küfre müptelâ olup sahte benliklerine güvenen gaffletin ka-

Duygulu Gönüllere Hitap

Zatın biri, cemaate hitap ediyor mus, demiş ki «Ey ahalî; Allah, si ze yaptıklarınızın hesabını mutlaka soracak.. Allah soracak ki: Kulum, emrime mutimiydi? Kulum, men ettiğim şeyleri tanıyor muydu? Kulum, insanlık sıfatlarına haiz miydi? Kulum, Hak dinine aşınmış mıydı? Ve böylece sual üstüne sual vaaz devam ederken, o camaatin içinde bulunan Şeyh Şibli Hazretleri birden ayağa kalkmış ve demiş ki: «Ey efendi, Allah insana bu kadar çok sual sormıyacak, Hak kin sorusu (tek) dir; şöyle ki: Ya kulum ben seninleymdim, sen kimin leydin?...»

Hazreti Şibli'nin söylemiş olduğu bu tek sorunun içinde tevhid ilminin sırrı var.. (Lâilâhe illâAllah) öyle bir ilim ki; işte bizim bu âleme gelişimiz; bu ilmi tanımamız içindir. (Lâ mevcuda illâAllah) hakikatine ağıh olmamız içindir.

Hak teâlâ bizimle beraberdir. Lâkin muhim olan biz kiminleymiz? Eğer onunla isek ne alâ; çünkü bu âlemde ne varsa hepsinin bir vazife olduğuna, sebpsiz bir şey bu lummadığına müdrikiz ve bir çözü dahi abes görmüyoruz demektir. Fakat eğer kendi icadımız olan (ben) ile beraber isek, bu (ben) ilâhına tabi isek, yalnız tedbirimize güveniyorsak, işte Allaha vereceğimiz cevap yoktur; Zira bilelim ki o takdirde biz de gaffletle beraberiz demektir.

Ey Hak talibi!! Bu âlemin icadına sebep nedir hiç düşündük mü? Niçin yaşıyoruz acaba? Hayvan gibi hareket etmek için mi? Emin olalım ki görmek için yaşıyoruz: «Görmedim Allaha tapmam» diyen Hazreti Ali işte bu meseleyi tamamiyle meydana koyuyor.

Allah görünür mü? Diyeceksiniz. Ondan başka mevcud yok ki gö-

tasile tekâmül etmek için gelmiştir.

Ey hakikat yolcusu!

Her şey mahiyet ve istidatı itibarı ile ilme bağlıdır. Ve bütün ulumu hakikiyenin esas, madeni, ruhu ise marifetullahıdır.

Onun üssül esası da iman-ı bilâhıdır.

Ey insan oğlu!

İman ile süslen, ahlâk-ı Muhammedi ile ziynetlen suretin halk ile sirtin hak ile muamelede bulunsun sonra daha yol al. Aşk tedarik et. Aşkın nazârında dünya ve ukba dahi masivadır. Masiva ise hiç yok demektir. Arif olan yoğa gönül bağlamaz.

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
HAİL ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDARHANESİ

Beyazıt, Hakkâkdar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarhane-
adresine gönderilmesi rica
olunur.

Dizgi ve Basım GÜN Basımevi
Nuruosmaniye Cad. No: 17

Duygulu Gönüllere Hitap

Zatın biri, cemaate hitap ediyor muş, demiş ki «Ey ahali; Allah, si ze yaptıklarınızın hesabını mutlaka soracak... Allah soracak ki: Kulum, enrime mutimiydi? Kulum, men ettiğim şeyleri tanıyor muydu? Kulum, insanlık sıfatlarına haiz miydi? Kulum, Hak dinine aşinâ olmuş muydu?» Ve böylece sual üs tüne sual vaaz devam ederken, o camaatin içinde bulunan Şeyh Şibli Hazretleri birden ayağa kalmış ve demiş ki: «Ey efendi, Allah insana bu kadar çok sual sormuyacak, Hak kın sorusu (tek) dir; şöyle ki: Ya kulum ben seninleymdim, sen kimin leydin?...»

Hazreti Şiblinin söylemiş olduğu bu tek sorunun içinde tevhid ilminin sırrı var.. (Lâilâhe illâllah) öyle bir ilim ki; işte bizim bu aleme gelişimiz; bu ilmi tanımamız içindir, (Lâ mevcuda illâllah) hakikata agâh olmamız içindir.

Hak teâlâ bizimle beraberdir. Lâkin muhim olan biz kiminleyiz? Eğer onunla isek ne alâ; çünkü bu alemde ne varsa hepsinin bir vazî fesi olduğuna, sebepsiz bir şey bulunmadığına müdrikiz ve bir çöpü dahî abes görmüyoruz demektir. Fakat eğer kendi icadımız olan (ben) ile beraber isek, bu (ben) ilâhına tabî isek, yalnız tedbirimize güveniyorsak, işte Allaha vereceğimiz cevap yoktur; Zira bilelim ki o takdirde biz de gafletle beraberiz demektir.

Ey Hak talibi!! Bu alemin icadına sebep nedir hiç düşündük mü? Niçin yaşıyoruz acaba? Hayvan gibi hareket etmek için mi?

Emin olalım ki görmek için yaşıyoruz: «Görmediğim Allaha tapmam» diyen Hazreti Ali işte bu meseleyi tamamıyla meydana koyuyor.

Allah görünür mü? Diyeceksiniz. Ondan başka mevcut yok ki gö-

tasile tekâmül etmek için gelmiştir.

Ey hakikat yolcusu!

Her şey mahiyet ve istidatı itibarı ile ilme bağlıdır. Ve bütün ulumu hakikiyenin esası, madenî, ruhu ise marifetullahıdır.

Onun üssül esası da iman-ı bilâhtır.

Ey insan oğlu!

İman ile süslen, ahlâk-ı Muhammedî ile zîynetlen suretin halk ile sirtin hak ile muamelede bulunsun sonra daha yol al. Aşk tedarik et. Aşkın nazarında dünya ve ukba dahî masivadır. Masiva ise hiç yok demektir. Arif olan yoğa gönül bağlamaz.

rönmez olsun:

*Haktan âyân bir nesne yok,
Gözüzlere pünhan imiş!...*

Evet, her şey, o; senden benden görünen o, bir sıfatı ilâhiye ile tecelli eden o, ya Kahhar ve Cebbar sıfatıyla görünüp Adil ismiyle aşîkâr oluyor, ya da lâtif ve Rahim esması ile görünüp kalpleri teshir ve cezb ediyor. Gerçe nihayetsiz sıfatı âlisi var. çünkü namütenahi o, zengin o.. lâkin esasında Celâl ve Cemâl olarak başlıca iki sıfatla tecelli ediyor.

İşte o celâlin de, cemâlinde sonu yok!... Bununla beraber Allah: (Rahmetim gazabımı örtmüştür) buyuruyor.

İşte Hak talibi! Biz de bu rahmeti ilâhiyeye iltica ediyoruz: «Rab bîm; bizi gafletin eline bırakma» diye yalvarıyoruz...

Bu vahdette bu kesret; yani bu birlikte bu çokluk bir teşbihle de izah olunabilir: Derya birdir; lâkin üzerinde gelip giden dalgaların sayısını ne kadar çoktur. Nasıl ki bu dalgaların her biri, o tek deryanın mevcudiyetine bir delilse; sen, ben ve bu insanların her biri de, o bir daim olan Allahı söylemekteyiz.

Sayılara (1) den başlanır değil mi? İki (1) den ayrı bir şey midir? Hayır! iki (1) in tekrarından ibaret. İstedığımız kadar sayalım; sayıların, hep (1) in tekrârından başka bir şey olmadığını görürüz.

Faraza çaya iptilâsı olan bir kimseyi düylününüz; bir bardak çay içiyor, bir daha, bir daha, diyor; belki 7—8 bardak çay içiyor. İsterken söylediği söz: (Bir daha) dır.

Sayısı kaç olursa olsun netice işte o (1) in ancak tekrarıdır.

Demekki bu çokluk, birliğe mani değil; bilâkis o, vahdeti âyân ediyor.

Lâkin Allahın esması var, sıfatı var zati var Gül deriz güllün ismi var yaprağı var, kokusu var. İşte güllün kokusu zattır, yaprağı da sıfattır. İşte bizden tecelli eden sıfat, fakat Ehlullâhtan görünen (zat) tır. Çünkü Allah, arşa sığmadı ama (Kâmil insanın) gönlüne sığıdı ve ancak o sinede karar kıldı. Bu hakîkate rağmen bizler, cisim aramakla meşgûlüzdür. Biz ikiye de, üçe de vücûd vermişizdir. Cismimize ait gözlerle bakarız ve inancımız bu gözlerin inancıdır.

Şu halde benlik dâvası bizim icadımızdır. İşte cüz; külden ayrı olmadığı halde; yâni küllün bir parçası olduğu halde, kendini müstakil bir varlık addetmekle cehaleti ni ilân etmiş oluyor ve işte bu cahil kişi gözlerine rağmen gözsüz olduğunu ispat ediyor.

Meşkûre SARGUT

Sayfa: 2 ISLAMIYET SAYI: 144

Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm Hira dağından « Lailâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— 43 —

HZ. İBRAHİM:
Resûl-i Zîşan efendimizin en küçük çocukları idi. Hiçretin sekizinci senesinde Cenâb-ı Mâriyeden doğmuşlardır.

Fahr-i âlem Hz. İbrahimin doğumunun yedinci günü ziyafet vermişler ve fukaraya sadaka dağıtmışlar. eshâb-ı kirâmına oğlumun ismi ni İbrahim koydum demişlerdir.

Süt anneleri Ümm-ü Seyf'tir Cenâb-ı peygamber efendimiz süt ninesi her vakit uğrar, mahdûm-u mükerremlerini ziyâret ederlerdi. Has talihunda Abdurrahman İbni Avf Hz. lerile beraber gitmişler, Yavrunun hâlet-i ihtizarda kıvrandığı gün görünce Hz. Peygamberimiz ağlamıştı.

HZ. Abdurrahman İbni Avf:
— Ya Resûlallah; neye böyle yapıyorsun dediklerinde.

Cenâb-ı Fahr-i âlem:
— Şefkat hislerini galeyâna geldiydi; buyurmuşlardır.

Cenâb-ı peygamber oğlunun cenâze namazını kılmış. Fazl İbni Abbas ile Üşame bin Zeyd ve Osman İbni Mez'un hazretâtı da kabre yerleştirmişlerdir.

HZ. İbrahim âlem-i cemâle intikal ederken unseviz aylık imişler.

Ey hakikat yolcusu.
Resûl-i Ekrem efendimizin muhtelif zamanlarda dâire-i izdivacına aldığı hanımlar on ikiden ibarettir. Bir arada bulunan zevceleri dokuzu geçmiştir. Bunların hepsi ayrı, ayrı mizae ve tabiatte idiler.

Aralarında bazı birbirlerini kıskananları olduğu halde cenâb-ı peygamber hepsinden memnûniyet eseri göstermişlerdir.

Ezvac-ı tâhirat arasında Hz. Hadiceyi başkası severlerdi. Onun hayatında yanlarına arkadaş getirmişlerdir.

Fahr-i âlem Hz. Hadiceden sonra Hz. Aiseyi severlerdi.
Ey hakikat yolcusu!

Resûl-i Ekrem sevgisindeki sebebler öyle adı düşünceleere aidi sebebler değildi.

HZ. Aise Resûl-i Ekreme gelen vahtleriyle gâyet kolaylıkla telâkkı eder ve onu ümmet-i Muhammedin hanımlarına çok güzel telkin ederlerdi. Bu husus, Resûl-i Ekreme kendisini fazla sevdirmeğe sebeb olmuştur.

Bir gün Hz. Fatime sordu:
— Babacığım! Aygeyi ne için fazla seversin.
Bir rivâyette: kızım sen fazla

sevdiğinden dolayı. Bir rivâyette de «yavrum, sende benim sevdiğimi sevmez misin» buyurmuşlar.
Kibletül enbiyâ efendimiz şöyle buyururlar:

Resûl-i Ekrem derhal:
— Kızım Fatime; sen bana hukuksunu riâyet edeceğine söylemişsin. Cariye güneş tarafında kendin gölge tarafında bulunuyorsun, buyur

lei fahr-i kâinatın o muazzam muhabbeti, bizim öçümüz gibi onlara maddi bir şey te'min etmiyordu.

HZ. Aise buyururlar ki «hiç birimizin bir kattan fazla elbisesi yoktur.

Resûl-i Ekrem vekil harcı Hz. Bilâl-i Habeşî idi.

Cenâb-ı Bilâl der ki:
— Peygamberin idâre-i beytiyesine ben bakıyordum.. o zâtı a'âlâğa yet sâde bir hayati severlerdi. Bununla beraber hiç bir misâfirini boş bırakmazlardı. (Devamı var)

YAZAN Şemseddin YEŞİL

Duygulu Gönüllere Hitap

İnsanlar, kadını dört meziyeti için intihab eder: Malı, güzelliği, ne sebî, diyânet perverliği.

Siz, hepsinden önce hissiyât-ı dinî yesi olan kadını tercih ediniz.

İşte Resûl-i Ekremde zevceleri içinde en fazla dirâe hâdim olanlarını daha ziyade severlerdi.

Aziz peygamberimiz gâyet sâde yaşarlar. Ezvac-ı tahiratını ve evlâdlarını da öyle yaşattırlardı.

HZ. Fatime Resûl-i Ekrem'in en sevgilisi idi fakat, bu muhabbet; o tâcül muhaddêrâtı dünyevî hiç bir menfaat te'min etmemiştir.

Cenâb-ı Fatime ununu kendi eliyle öğütür.
Bu yüzden elleri yaranalırdı. Evinin her tarafını kendi süfürür, kendi yemeğini kendi eliyle pişiren yüzü, gözü duman için de kalırdı. Bütün bunlara rağmen o sultan-ı rûsül hâdi-i sübül, aleyhi salavâtül küllün mübarek kızı kendi lerinden bir hizmetçi istediklerindedir.

— Kızım yoksulların, kimsesizlerin yetimlerin gönlü acib olur. Onların daha fazla hakkı vardır, diye cevap verirdiler:

Cenâb-ı Fatime aleyhisselâm bir gün fazla yorulmuşlar. yine müşfik pederlerinden yardımcı bir cariye istedikler.

Aziz peygamberimiz:
— Kızım istediğini al fakat hukuksunu riâyet edebileceğimsin dedi.
İmam-ı Fatime Hz. lerî:
— Ne yersem onu yedireceğim; ne giyersem onu giydireceğim, kendim nekadar iş görürsem o kadar iş gördüreceğim. Yattığım cins yatağa yatıracağım.

— Pekâla, beğendiğini al!
Resûl-i Ekrem bir gün yine âdeti üzere sevgili kerimesi Hz. Fatime'ye uğradı..

Cenâb-ı Fatime kendisine yardım için getirdiği kızla beraber odasını süpürüyorlar. Fakat tesâdüfen cariye, güneş tarafına düşmüş..

İnsan cismaniyetle çok ülfet etse ruhiyet ahalisini unuttur, o insan ki bu hal ile ölse hakiki mahbup dan ayrı düşer ve ahalisi ile hiç ülfet etmediği bir diyara düşer, se-did belâyı müptelâ olur.

Hazreti Cüneyt'e: «Sünnet ve farz nedir?» diye sormuşlar; «Sünnet dünyadan el çekmek, farz da Allaha muhabbettir» buyurmuş.

Bu, dünyadan el çekmek ifadesinin esas manada; gönlü, dünya lezzetlerinden çekmek demek olduğu belirtilmiştir. Evet sünnet, kalbi muhabbetullah için hazırlamak ve onu talep endişesinden kurtarmaktır. Farz ise zâtı ilâhînin hulûluna sebeb olacak olan aşkla gönül evini veyte baştan tıuşturmaktır.

Binaenaleyh bu alemdeki hüner hiç bir ralemede olamayacağı için, bîzim kesret dünyasında bulmuşumuz böyle bir marifetin zuburu içindir.

Lâkin aşk Allahın hüfâtidir; ona lâyık olan Allaha lâyıktır, şu halde bu nasip herkese müyesser olamaz. Bununla beraber insan olana sünnet ve farzın hakikati böylece bildirilmiş ve insanlık mertebesinin ne demek olduğu aşkâr edilmiştir.

Cismaniyetle ülfet insan mertebesindekilerin işi değildir. Zahiri görüşü nişie bakıp da bu hakikatten müstağni olmayalım.

Evet; bizler cismaniyetle ilgili cism aleminde yer almış bulunuyoruz. Cismî tıpkı kelime gibidir. Ke limesiz her hangi bir mânâ ifade olunamayacağı gibi ruh da cismî ol madan tecelli etmez. İmam-ı Mâzî bildirir ki: Ya Rabbi! Bu görünen sen misin, ben miyim, Haşa ikilik ettim benim vücüdüm sendendir, senin zuhurun bendendir.

Evet Hakksuzuburu için halkın vücüdünü zahir oldu.

Demek ki cismî ne büyük bir mü

* (Devamı 4 üncüde)

Duygulu Gönüllere Hitap

İnsan cismaniyetle çok ülfet etse ruhaiyet ahvalini unuttur, o insan ki bu hal ile ölse hakiki mahbup dan ayrı düşer ve ahali ile hiç ülfet etmediği bir diyara düşer, şe did belâyı müptelâ olur.

Hazreti Cüneyt'e: «Sünnet ve farz nedir?» diye sormuşlar; «Sünnet dünyadan el çekmek, farz da Allaha muhabbettir» buyurmuş.

Bu, dünyadan el çekmek ifadesinin esas manada; gönlü, dünya lezzetlerinden çekmek demek olduğu belirtilmiştir. Evet sünnet; kalbi muhabbetullah için hazırlamak ve onu talep endişesinden kurtarmaktır. Farz ise zatı ilâhiyenin hulûluna sebep olacak olan aşkla gönül evini yedi baştan tıuşturmaktadır.

Binaenaleyh bu alemdeki hüner hiç bi ralemde olamayacağı için, bizim kesret dünyasında bulunmuşumuz böyle bir marifetin zuhuru içindir.

Lâkin aşk Allahın hilâfidir; ona lâyık olan Allah'a lâyıktır, şu halde bu nasip herkese müyesser olamaz. Bununla beraber insan olana sünnet ve farzın hakikati böylece bildirilmiş ve insanlık mertebesinin ne demek olduğu aşikâr edilmiştir.

Cismaniyetle ülfet insan mertebesindekilerin işi değildir. Zahiri görünüşe bakıp da bu hakikatten müstağni olmayalım.

Evet; bizler cismimiz dolayısı ile cisim aleminde yer almış bulunuyoruz. Cisim tıpkı kelime gibidir. Ke limesiz her hangi bir mânâ ifade olunamayacağı gibi ruh da cisim olmadan tecelli etmez. İmamı Mağribî der ki: Ya Rabbi! Bu görünen şen misin, ben miyim, Haşa ikilik ettim benim vücûdum sendendir, senin zuhur bendendir.

Evet Hakkın zuhuru için halkın vücûdu zahir oldu.

Demek ki cisim ne büyük bir mâ

nâya hizmetkâr olmuş. İşte nasıl ki cisim mânâyâ bir kapı ise, insan olan kimse de gönül sarayının bekçisi olacaktır.

O saray aşk sultanına mahsus - tur Demek ki.. insanın ülfeti ruhaiyetle olursa, sultan aşkın hüneri sayesinde, o insan ruhunun aslı ile ülfet etmiş oluyor; Hakikati ne vasıl olmuş oluyor. Böylece Hakk'a ubudiyetini aşikâr ediyor.

Fakat; âciz gözlerin gördüğünü anlayayan ve rüyeti cânân için kalp gözünün basiretine nail olmıyan kimseler, işte hayat sahibi olan şu cisimdir dedikleri ve ona taalûk eden taleplere tabi oldukları için onların bütün ülfeti cismaniyet iledir. Onlar ruhlarını nice perdeler ardında bıraktıklarından ruh ahvaline âşina olmadan, ifâ edilecek esas vazifeyi tanımadan bu alemden ötekileme naklölünurlar. İşte o zaman dindinden anlamadıkları, yüzlerini görmedikleri bir halkın arasına düşerler ve o vadide yapayalnız nedamette çırpınırlar lâkin onların hep gördükleri şedit belâlardır.

Demek ki gaflet hiç götürmüyor Resûlü Ekrem (Amel son ameldir) buyurdıkları işte izahına çalıştığımız bu hakikati beyan içindir. İnsan son nefesinde hangi alemle ülfet ediyorsa o alemin adamı olarak bir tarafa ayrılacaktır.

Kalp telefonuna daim müntazır olmak nasıl ki telefon zilini duyup hemen karşılıklı konuşabilmek keyfiyetini ifâ için koşuyorsak, işte kalp telefonu da çaldığı zaman gafil olmamalıyız. Zira Hakkın nazarı kalbe olduğu gibi asıl ihsanı da kalbedir. Eğer telefon başında değilse o ihsanını derhal geri çeker ve biz kendi cehlimiz yüzünden lütfu ilâhiden mahrum kalırız.

★

(Devamı 4 üncüde)

Duygulu Gönüllere Hitap

(Başararı 3 üncüde)

Ehlüllahı Kıram buyuruyorlar ki: (Bir kimsenin maruz kaldığı sitem ve cefaları güzel kabul etmesi; ezel günündeki ahde (Beli) de mesidir. Zira Cenabı Hak kıluna her nefes «Ben senin Rabbin değil miyim.» diye soruyor.)

Allahın sevdiği iş (ayıb) ı yüze vurmamak Resulüllahın sünneti hoş geçinmek, Ehlüllahın sünneti halkın eza ve cefasına sabr etmektir.

Çünkü ehli tevhide göre, vücüt birdir; iki değildir, yalnız bu bir vücüdün batını ve zahiri vardır. Batını öyle bir nurdur ki mevcudatı tamamıyla ihata etmiştir. Bu nâmü tenahi nur beyan ve tarife gelmez. İşte her taraftan zuhur eden bu nurdur. Ve işte o tek vücüdün zahiri o nura nazardır, onun tecelligâhıdır. Alem o nurun içinde güneşe karşı bir zerre, deryaya karşı bir katre hükmündedir.

Şu halde her vâkı olanı, Kadiri Mutlak olan o tek iradenin bir tecellisi olarak görmek ehli tevhidin imânıdır. Böyle olunca o sitem ve cefalar bir soru mahiyetinde, yani imtihan sorusu olarak kabul edilir. Bu sual (Ben senin Rabbin değil miyim) sorusudur.

Mademki senin Rabbinim; (Rab, demek terbiye edici demektir) ben seni terbiye ediyorum, sen de edebi ni her nefes muhafaza et, sualimin cevabını e'âlinle cevaplandır, rıza gözünü göster! O göz ki benim emri suphanimin hikmetine nazırdır.. o hikmetin aşinasıdır. İşte görücü gözünle bak! Tekrar tekrar bak! Benim yaptıklarında, şu saltanatı İlahiimde bir noksan görebilir misin..

İşte bu azameti aşıkâr eden şu alem ve onun nizamı bir vahdettir. Bu vahdeti muhafaza eden her şey bir hayır ve fakat onu ihlâl eden her şey bir şerdir.

Mahbubu Hakiki olan Allah; e-
deble yürüdüğümüz takdirde Aza-

meti İlahiyenin muhafızı olduğumu zu ilân ediyor. Cefaya tahammül ettiğimiz takdirde kulluğumuzu tasdik ediyor. (Beli) cevabını yani kendi sualine (evet) cevabını alıyor: «Sen benim Rabbinsin» .

Ne güzel alış verıştır bu!... Rab bimin azametine yakışan bu ahd ne kadar âdilâne ve aşıkâr!...

Hazreti Ebu Bekiri Sıddık, bir zaman için, bir eylemle karşılaşmadığın dan dolayı üzülerken boynunu bükmüş ve Cenabı Hakka şöyle niyaz da bulunmuş: (Ya Rabbi! Şu kadar zamandır bana sual tevcih etmedin, Rabbin, benim hatırımı sormadın; ben senin muhabbetinin izharına alışmışım, senden kendini setretme ey Şerif!...)

O sırada gelenler, Hazretin, en sevdiği devesinin öldüğünü haber vermişler. Koca Sıddık, derhal secdeye kapamp, şükür ederek, Hak te alânnı selâmını secdede almış.

Hiç şüphesiz ki Ehlüllahın imti hana ihtiyacı yoktur. Ehlüllah ezel den Hak ehlidir. Onlar için ayrılık gayrılık olmadığımız defaatle söylemek istiyoruz. Lâkin bütün bu ibretler bize mahsus, bize aittir, bizim insan olmamız içindir.

Bazıları derler ki: (Cenabı Hak, Hazreti Şazeli'ye: «Sen benim bir tâ nemsin fakat mekrimden emin olma» buyurdu. Binaenaleyh onlar içinde korku mevcuttur.)

Bu söyleyenlere şöyle cevap vermek isterim: Habibullah Resulü Ekrem Efendimiz: (Ben Allahu hepiniz den daha yakın bilirim, korkumda hepinizden ziyadedir) buyurdu.

Ey Sen, kendini temizlerle ne ki yas ediyorsun? Onların bahsettiği korku seninki benimki gibi değildir. Sen ben nefsimizden korkuyoruz, Resulullahın nefsi şeytanisi varmy

V A ' Z

Başararı 3 üncüde

hakiki Müslümanlar da bir birlerinin birer âzâsı hükmünde olmalıdır. Bir birlerine hased değil; meziyetleriyle iftihar etmelidirler.

Büyük kitab Kura'an-ı mübinde nekadar azametle beyan eder:

(Velâ testevil hasenetü velessey yie, İdfa' billeti hiye ahsen.. ilâh..)

Mânâsı: Hasene ile seyyie bir ol maz.. kötülüğü en güzel şeyle defet!

Dikkat!

Cenâb-ı Hak gadaba karşı sabır, cehle karşı hilim, fenâliğa karşı af ile muamele edin, buyuruyor.

Koca İslâm dini!..

Ey hakikat yolcusu!

Evliyaulahın sertâc-ı ibtihâcı

Hz. Abdül Kadir-il Geylânî:

Âlemde çirkin görme. Çirkin gördüğün, çirkinlik değil, o cemâl-i bi hemtânın, o hüsnü bimisâl'in kemâlini bildirmek için bir güzelliştir.

Sûret yüzünden işin dış bakımdan bir şey sebebiyle Haktan ihticab etme Zira her hicab-ı rü'yetin arkasında nûr parlıyor, diyorlar. Fadı ki ondan sakınsın?.. Allahın,

üçünde âlemleri yarattığı, zatını kendi zatına mîr'at edindiği, onu gören beni görür dediği, o sevgili feyyaz, senin benim korkumdan münez zehdir, azadedir. Zira nefsi herkes den, her şeyden evvel müslümandı.

Binaenaleyh Ehlüllaha ait olan korku öyle bir muhabbettir ki: Halacı Mansura: «Hem (Hak benim) diyorsun hem de gecede bin rekât namaz kılıyorsun bu nasıl iş» dedikleri zaman onun: «Birbirimizin kadını yine biz biliriz» diye verdiği cevap gibi kendi sırrı içinde, kendine mahsus bir muhabbet...

Meşkûre SARGUT

DIKKAT!

SAYFA : 2 İSLAMİYET SAYI : 146

Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm Hıra dağından « Lailâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— 41 —

Ey hakikat yolcusu!
İşte Resulü Ekrem'in bu âleme tenezzilen teşriflerinden, Hıra Dağından açtığı (Lailâhe illallah) dâvasına kadar olan hayatı saadetle ri ve o dâvadan âlemi cemâle teşriflerine kadar olan hayatı Muhammedlerini beseri takatle seyrettiği miz vakit onu bütün enbiyanın ve müceddidler'in fevkinde çıktığını apâ şikâr görürüz. Şurası kati olarak muhakkaktır ki hiç bir peygamber ve müceddid Hz. Muhammed Aleyhissalatü vesselâm gibi emeline nâ il olamamıştır.

Evet, Hz. Muhammed taraf-ı ilâhîden getirdiği dini ve islâhî ken di eliyle yapmıştır. O, tek başına açtığı (Lailâhe illallah) dâvasında hasımlarının tecâvüzüne karşı müdafaa için çektiği kıble az bir zaman sonra kimna koymuş, akılları fetihmiştir. Bu dinin neşrini hiç bir krallık ve hiçbir hükümdarın bâzusunun kuvvetine bırakmamıştır. Bu nu yar ve ağyar herkes tiraf et - mek mecburiyetindedir.

İngiliz muhitli maarifi, olan (An -klopediya biritanika) nu Kur'anı Kerim'in tetkikine ait olan bahsini de, en garazkâr münekitlerden bi ri olan (Noldike) de aciz kalınsa, kulhet ona su hakikati söylemiş dir: "Bütün dini şahsiyetlerin için de en nuvafak olanı Hz. Muhammeddir." der. (1).

Dikkat
Bütün Peygamberler beşeriyetin ancak bir cephesi ile meşgul olabil mişlerdir. Hz. Resulü Ekrem ise insanlığın her cephesi ile meşgul ol muş ve onun bütün melekelerini inki şaf ettirmek sûretile tecelli etmiş tir.

İşte buna binaendir ki bu aziz peygamberde bütün enbiyanın tekâmül etmiş şeklini görürüz. Daha doğrusu bütün enbiya onun bir sıfatının mazharıdır. Meselâ:

Musâda secaati. Hârunda rikka tı. Yusufa iffeti, Eyyübde sabrı, Süleymanda vakarı azameti, Yah yada sâdeliği, İsâda tevâzuu tecelli etmiştir. Kendisi de bütün bu sıfat larla mücehhez olarak gönderilmiş tir.

Cenâbı Peygamber efendimiz Al lah tarafından gelen bütün peygamberlerin hak olduğunu ilâh ettikle ri gibi, bütün edyan arasında işti rak noktasını temin etmişlerdir.

(1) The most successful of all prophets and religious personalities.

Habîbi Ekrem'in Kayser'e gönderdiği bir mektubun mânâsını insan iyi düşünürcek olursa o Resulü Zînu nu dinler arasında ne kadar büyük bir muhâdenet ruhunu tevhit et - ber yani Cenâbı Musa, Cenâbı İsa, Cenâbı Fahrü Âlem, aleyhîmüsselâm dir.

Bunlardan Hz. Musâ'nın hayatı bütün safahatı ile değışse bile hutu - tu meshûresi itibarı ile mazbut tur.

Hz. İsa Cenâbı Musâ'ya nisbetle çok muahhar olduğu halde Hakkın daki tarihi malûmat hemen hemen yok gibidir.

Hz. Muhammede gelince bir husu siyet kesbediyorda hayatları günü gününe, saati saatine, hattâ dakî kası dakikasına mazbuttur. Sonra bu üç peygamberin mesrebu ahlâkı, tecelliyat ve istidadı hakkında maz but-ı târihiyeden istinbat olunan ahkâm ve malûmat her üç dinin si masındaki hususiyete dahi tevafuk ediyor.

Cenâbı Musâ gâyet Hâdid mizaç lı, azmi kavi bir peygamber. Meh - us olduğu beni İsrâil'in riyaseti nu hâsiyesi ile beraber mülki idâresini de haizdi.

Cenâbı İsâ ise haletî incizab ve aş kî gâlib içtimâî idarî meselelerle

YAZAN
Şemseddin YEŞİL

mek istediği görülür.
Kayser'e gönderdikleri mektubun meâlî âhîsi:
-Ey ehli kitap!
Geliniz. Sizlerle aramızda ayrılamıyacağımız bir kelime üzerinde toplanalım ki o da hicbirimizin Al lahdan başkasına tapmaması, ona hiç bir şeyi şerik kosmaması ve bir kısmımızın bir kısm insanları ma'bud ettihaz etmemesidir.

Resulü Ekrem'in bu mektubunda ki dâveti nezaket acaba bütün dini mücadelelere nihâyet vermek iste miyormuydu... Bütün beşeriyeti -kalbi kârdes- yapacak esasları çekmiyormuydu?
Ey hakikat yolcusu!
Din dendiği vakit, dini İslâm ile semâvî sair dinlerde dahildir. Âle mi insanîyetin vicdanının rehberi o lan üç büyük din, üç büyük peygam

Duygulu Gönüllere Hitap

Allah aşkı, kalp memleketine da hil olunca o memleketin eşrafından olan kibir, şehvet, hased v.s. gibi nefsin büyüklüklerini ya idam eder ya hut da kendisine ram eder.

Resulü Ekrem Efendimizin Bey tullahda putları kırmaları gibi...
Bir hükümdar bir memleketi feth etse o memleketin idarecilerini yâ ni baştakileri: kendisine muhalif gördüğünden elbette selâhiyetsiz ki lacaktır. Bu böyle olduğu gibi Hak muhabbeti de kalp şehrine girince orada kendisine zit bulunan nefsin vezirü vükelâsını ortadan kaldıra caktır'. Bu nefis (ben) lerinin zul manı ve nuranı hicaplar olduğu ev velki yazılarda belirtilmiştir.

Hiç bir hükümdar idarî selâhi yetine perde çekmiş ister mi?... Çünkü bir mani bilâkaydu şart hû küm sürmesine engel olur. Hüküm darlar hükümdarı olan aşkı hakiki de hangi kalbi feth ederse orada kendi saltanatını kurar ki o haşmet

Allahın haşmeti ve Allahın azame tidir.
Cenâbı Hak Hazreti Âdeme bü tün meleklerini secde ettirdi. Ni cin? Çünkü Hak Tealâ tecelli etti ve çünkü Ademî aşka mazhar etti.

İşte Hak talibi, esasen bütün in celik buradadır! İrfan burada giz lidir: insanı bilmek, ama nasıl insa nı? Aşka mazhar olmuş insan.. o insanı ki Cenâbı Hak ona: (Her şeyi ben senin için, seni de kendim için halk ettim) buyuruyor. Ve o nun hakkında Kur'anı Kerimde: (De nizler mürekkep olsa ağaçlar kalem olsa Rabbi mütealî'n kelimesi olan İnsanı Kâmilin evsafını tavsiye kalksalar denizler kurur, tekrar et seler yine kurur) buyruluyor.

İşte böyle insana cihan secde eder: çünkü aşk, onun kendine mah sus varlığını eritmiştir, onda zikr eden Hak, gören, işiten Hak olmuş tur. O zaman: «Allahı öyle zikr et

(Devamı 4 üncüde)

istigal etmeyen bir zat idi. Zaman da kendine iman eden on iki fakir ile bir kaç kadından ibaret kalığın dan hayatında bir ümmet ve heyet içtimâiye teşekkül edememiş. Ve İsevî cemaati sonra muhitine göre şekiller almıştır.

Ediyânı Semaviyenin hepsi tesli di zatı Bâri ve mehasini ahlikiye e sâsların hâvî olduğu halde sonra dan tağyire uğramış, sâfiyetinden ayrılmıştır.

Cenâbı Hak Kur'anı mübininde (Elhakku min Rabbike.. ilh) ferma nı ile İsâyı beyan ederken:
Ey Ekmelehusulüm!
İsâ hakkındaki malûmat vakta mu tabık olarak Rabbin tarafından bi dirilmiştir. Sünnetullah orada öyle tecelli etmiştir. Nasrânın kavli gibi değildir...
Evet, Cenâbı Hakkın kudretini la har için bir çok sünnetleri vardır. Musâ'nın elindeki çoban değneğini deşsetli bir ejderha yapar bir ol en ri ile Nâkayı salihî meydana getirir. Sünneti ilâhiyesinin sûretü olan la biat denilen bu mezâhire vaz ettiği kanunları isterse bozar. İşte buna harikulâde tesmiye olunur. Cenâbı Hak bu efallini âbiddin eliyle tecelli ettirdiği vakitte bazı insanlar bu nu hazmedemezler esas tağyire ka dar giderler.

Hristiyanîyet tağyir ve tahrid e dildiğinden aklı selime göre bu gün kü hali makul değildir. Bir çok mezheplere ayrılmakla beraber halk sa edilecek olursa ikiye ihtisar edilebilir.

1 - İsâya Allah diyenler.
2 -Allahın oğlu diyenler.
Pekâlâ Allahı etten, kandan, ke mükten midir? Hâşâ, Allahın kalbî câiz olur mu?
Şimdi, hayır olmaz derlerse o hal de -Ağşamın altında bey elleri ba ca çivilenip, kan üstünde domuzca ya kadar ölümin için ölmek isteriz.
Ey tanrı, senin çivilendiğin evler yüzünden bizi kurtarmanı dileriz.
Bunlar nasıl münacattır?... Akıl selimin karşısında nasıl tutunabi lir?... İşte mukaddes kitapların hat birinde İsâ Allahtır denmemiştir. Yani ne Hz. İbrahim, ne Cenâbı İsa mail, ne Musâ -İsâ- Allahdır diye beyan etmemişlerdir. Eğer onlar bilmiyordular dersiniz cehil isnad etmiş olursunuz? Dolayısı ile küfür olur. Evet dersiniz bu defa mukaddes kitapları yalnız çıkarmay olursunuz
(Devamı var)

Duygulu Gönüllere Hitap

Allah aşkı, kalp memleketine dahil olunca o memleketin eşrafından olan kibir, şehvet, hased v.s. gibi nefsin büyüklerini ya idam eder ya hut da kendisine ram eder.

Resûlü Ekrem Efendimizin Beytullahda putları kırmaları gibi...

Bir hükümdar bir memleketi fethetse o memleketin idarecilerini yâni baştakileri: kendisine muhalif gördüğünden elbette selâhiyetsiz kılacaktır. Bu böyle olduğu gibi Hak muhabbeti de kalp şehrine girince orada kendisine zıt bulunan nefsin vezirü vükelâsını ortadan kaldıracaktır'. Bu nefis (ben) lerinin zulmani ve nurani hicaplar olduğu evvelki yazılarda belirtilmişti.

Hiç bir hükümdar idari selâhiyetine perde çekilsin ister mi?... Çünkü bir mani bilâkaydu şart hüküm sürmesine engel olur. Hükümdarlar hükümdarı olan aşkı hakiki de hangi kalbi fethederse orada kendi saltanatını kurar ki o haşmet

Allahın haşmeti ve Allahın azametidir.

Cenabı Hak Hazreti Âdeme bütün meleklerini secde ettirdi. Niçin? Çünkü Hak Tealâ tecelli etti ve çünkü Ademi aşka mazhar etti.

İşte Hak talibi, esasen bütün inçelik buradadır! İrfan burada gizlidir; insanı bilmek, ama nasıl insanı? Aşka mazhar olmuş insanı.. o insanı ki Cenabı Hak ona: (Her şeyi ben senin için, seni de kendim için halk ettim) buyuruyor. Ve onun hakkında Kur'anı Kerimde: (Denizler mürekkep olsa ağaçlar kalem olsa Rabbi mütealin kelimesi olan İnsanı Kâmilin evsafını tavsife kalsalar denizler kurur, tekrar et seler yine kurur) buyruluyor.

İşte böyle insana cihan secde eder; çünkü aşk, onun kendine mahsus varlığını eritmiştir, onda zikr eden Hak, gören, işiten Hak olmuş tur. O zaman: «Allahı öyle zikr et

(Devamı 4 üncüde

Duygulu Gönüllere Hitap

(Baştarafı 3 üncüde)

ki sen zikiriden gayb olasın ve Hak seni zikir etmeye başlasın» sözünün sırrı belirmiş olur.

İnsandan maksad da budur.

Lâkin; yol kesen hicaplar pek çoktur, bunlardan bilhassa nurani hicaplar üstünde durmak isterim. Aşk sunulunca, ihsan edilen bu hil atı giymek ve kötülükleri hemen yakmak lâzım gelir; zira o aşkı in sandan alırlarsa, bir odunun bir müddet yanıp da sonra sönmesi gibi asıl maksad hasıl olmaz ve o odun yine yarıdan afzla odun olarak kalır yâni insan kötülüklerinden kurtulamamış olur.

Aşk insana verildiği zaman onun ilk zevklerine takılıp da, ilk dereceler üzerine durulursa yol alınmaz. Bir misal verelim:

Aşkın biri maşukuna: «Ben senin için sabahlara kadar ağlıyo-

rum.. ben senin için uyumuyorum.. yemiyor, içmiyorum ve ben şöyle...» diye anlatırken maşuku demiş ki: «Hepsini yapıyorsun ama kendini bende fâni kılamıyorsun, yok olamıyorsun vesselâm»

İşte en mühim nokta! Bu nurani hicaplar sureti Haktan görünürler fakat altından benlik çıkar; aşık bu suretle, zahid'e ibadetinden, keşfü keramet ehlinde de çoğu zaman kerametlerinden görünerek o yalar, yolda bırakır. Bilelim ki bir soğan zarı dahi hicaptır.

Şu halde lâzım olan teslimiyet imiş! Muhabbeti ilâhiyeye tam teslim olunacak olursa.

Zerre kadar aşk ödü bütün varlığını mısramın mânâsı aşikâr olur; aradan benlik kalkar Hak halktan, halk Haktan ayırt edilmez.

Meşkûre SARGUT

İSLÂMİYET

Şayfa: 4 İSLAMİYET

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Bayezidi Bestami zama - randa bir kimseyi müslüman olma ya davet etmişler: "Benim nasıl Müslüman olmama istiyorsunuz? Eğer Bayezid gibi olmama istiyorsanız ona takatim yok , fakat imanım var. Lâkin eğer sizin gibi Müslüman olmanızı istiyorsanız işte ona ihtiyacım yok" demiş.

Gayet ârif bir zatmış ki çok mü - him bir hakikatin üzerinde durmuş çünkü bir kimse hakkıyla Müslüman olduktan sonra hile hurda, yalan, menfaat, hars ve benzerleri ile ünsiyet edemez. İslâm dini kavlen Müslüman olanı mümin adedemez. Dili ile kalbi bir olmayana nüzûd dili de olsa, o yine dilsiz sayılır.

İslâm dini bir bütündür. Tıpkı ke malini bu'muş bir insan gibi, esasen Kur'an ile insanın ikiz oldukları bildirilmiştir.

Şimdi o insan ruhunun derinlikle rine nüfûz edebilmek için insanın ahlâkını vicdanını tammak için, ta hayatını her haline, neş'esine aşınmış olabilmek için, o kimsenin yüzünü görmek kâfi midir? Değil yalnız yüzünü, tekvül vücudunu görmek de kâbil olsa, o kimseyi bilmek anlamak mümkün olmaz; Elbette; çünkü kü yüzü iç yüzüne bir perde olmuştur. Görünüşü güzel, lâtif, cazîp de olsa onun esas güzelliği hakkında bir fikir vermez!

İşte Kıtâbı mübini görmək, hattâ onu baştan sonuna kadar ezbere o lamak, manasına hulûl etmek de mek değildir. Yahut Kelime-i Tavhidi söylemek ve namaz, oruç, zekât, hacca ifâ etmek İslâm dinini bilmek demek değildir.

Nasıl ki tusanı, derundan görerek tanımak lâzımsa, kitabı mübini de

Kur'anın kalbi olan Yâsini gerifin mânâsına erere kbilmek lâzımdır.

Hak Teâlâ: (Ademe ruhundan min manaından zuhur etti. Şu hal ruh üfledim) buyurdu. Allah Ade de Zâtı İlâhîyi bulmak ancak ma na ile kâbilirdir.

Binaenaleyh Hazreti Bayezidin dini ne iman eden zat şunu tebarüz et tirmek istiyor ki: Resûlullahın varisi olan Bayezid Hazretleri, namâzı kılıp da selâm verdikleri zaman, da imi salâta dahil oluyorlar. Halbuki ismen Müslüman olanlar yahut İslâ miyetin ruhunu anlamayanlar namâzdan farîğ olunca, nefsi emmare nin arzularına dahil oluyorlar.

Evet, hakiki Müslüman daimi na mazdâdır. O bütün bu görünen eş yanın âyâtı İlâhiye olduğunu görür ve o, bütün uzvunu Hakkın rı zası yolunda sarf ederde öyle şük eder. O, dört hayrı da kendinde cem etmiştir:

Söylerse: Hak kelâmı konuşur, Hakkı söyler .

Susarsa, Allahın azametini tamâ ga eder.

Görürse; İbret nazarı ile bakar da her mecazi surette mânâyı Hak kı müşahede eder.

Hareket ederse; her demde Hak ile muamele ettiğine müdrük olarak iş görür.

O, edebleri de hâl etmiştir: Zahir edebine riayet eder ki, emri İlâhiye ile amel eder.

Batın edebini bilir ki, Allahın ahîlâ kı ile ahlâklanır.

Neticede kalp edebine sahip olur ki, her vâkı olanı bir lûtfu İlâhî ola rak alır, minnetle kabul eder, hoş karşılar, nârı da nuru da bir e e der.

Müslümanlık budur işte!

Bu güzelliğe meyî edip; suretin zevkine tapmış olan nefsi yola ge getirmek hususunda çalışanlar, el bette Hak indinde makbûldür. Allah onların bu batını sayılı gayretlerine nazır ederve onları taklit erbabı çinden sıyırdı da tahkik rümresine dahil eder. Çünkü bir adam yaklaşa nı on adını kendine çekiyor.

İşte cüz-i irademizin ipini sureti ve sireti Hak olan bir velinin irade sine bağlarsak, o zaman Hazreti Mevlânânın, (Ben bu azimle o yük seklîktere erişemem diye sakın yeis getirme; Kerim olan velinin eteğine yapış, bil ki, Allahın Kerim olan sev gillileri ile işer güç olmaz) buyur duğu kelâmın mânâsı aşkâr ol muş olur.

Meşkûre SARGUT

Şemseddin Yeşil'in VA'ZLARINDAN

(Bastaraft 2 inci de/ Hülâfâ-yi Raşidin zamanında bun lar canlı misalleriyle o kadar riâ yet olunarak gelmiştir ki insan o zevki tarif edemez.

Adâletle tahdid edilmiş bir hürrî yet, göz kamaştırıcı bir müşâvât, bir nûlletin teallu terakkisi için en büyük esastır.

İslâm; ruhu asırda dünyâyâ ge mis bir medeniyet getirdi; zulmü yıktı amma işte bu adâlet ve mü şâvâta geniş yer vermestiyse oldu.

Meşhur Cebele Hz. Ömer zama nında İslâm oluyor. Kabey-i muaz zamayî tavâf ederken Beni Kuzzâre kabilesinden bir adam kasdı olmak azın, görmeden Cebelânin eteğine basıyor.

Bunu kibirine yediremeyen emir; nazârında küçük gördüğü kimsenin digini veyahud burnunu kırıyor.

Hz. Ömere şikâyet edildiği vakti Cebele istekvâb edildiğinde Hz. Fâ rûk: "Bu adama râzî etmezsen emir vereceğim burnunu kıracağk.

Cebele: — Ya emrel mü'minin! Ben emirim, o ise avam-ı nâstan

dir. Bu nasıl olur?... Şeriatın zabtıye nazarı Ömer... — Nasıl olmaz? İslâmiyet... zi de müsâvî tutar. Bir Müslimâ rinden ancak takvânı cibrüyle mü taz olabilir.

Mütehîdin-i kiramdan Ebu Yusuf Hz. İeri Abbâsî halifelerinde Harun Reşid ile bir Yahudi bir husûsa aid dâvâlarını müder.

Mahkemeye gelirler, Ebu Yusuf un huzuruna girerler.

Hâlfe geçip bir makama oturmuş Yanudî, ayak üzere kalkar.

Ebu Yusuf muhakemelerini ince edeceği zaman halifeyi ayakta tutmak, istememiş, Haamının ayak ta kalmasını ise dinî celli İlâhî muvâfık görmemiş olduğundan ne savât-ı hukuka riâyet için Müslüman yide halifenin yanına oturup kendisi kararlarına geçerek muhakemelerini herâ eylemiştir. Hattâ kalbî Ha rûnun kazanmasını arzû eyle dim, diye ömrünün sonuna kadar vicdan azâbında yaşadım, ömrü Koca İslâm dini, hakiki medeniyetin öz annesi...

Hz. Muhammed Hıra dağından lâhê illallah dâvasını nasılaçtı ve hayatları

(Bastaraft 2 incide)

Ey hakikat yolcusu! Şurâyı dikkatle oku ve Hz. Ali nin cenâb-ı Ebû Bekr'i nasıl sevdiği ni anla.

Cenâb-ı Ebu Bekir bizzat muhare beye gitmek üzere Medine haricine çıktı. Askerî fırkalarından birinin başına geçti. Hemen imam-ı Ali Kerremallâhu zâtehu Hz. İeri Hz. Ebu Bekr'in devesinin yularından tutarak: — Nereye Ya Halife-i Resûlî lah? Sana Resûlullahın Uhud gününde söylelediğini söylerim ki kü cumünna sok. Nefsinle bizi acıktı etme. Vallahi sana bir hal olursa, onçan sonra İslâm intizam bulmaz.

Dikkat edilecek olursa bazı ters görenlerin gördüğü gibi eğer Hz. Ali Ebu Bekiri rakibi olarak tanımas, olsaydı ona bu şekilde sudku vefâ gösterir miydi?

Hz. Ali'nin bu sözü onun hilâfeti hakkındaki dedi kodayı kalbîna ya kâfîdir.

İmâm-ı Ali öyle bir zât-ı âlâdır ki, onun için düşünün ayrı görmek; en büyük alçaklıktır. İmâm-ı Ali

Hz. Ebu Bekre "Resûlî Ekremin U hudteki sözünü hatırlatırım" diye tek onu men' etmesi; Hz. Süleyman sevmekte vekilî Resûl ve vâkı Nebî olduğunu meydana koydu.

Ve Ebu Bekrin kuyemetini şurâya umur-ette âlâ etti. Ve sonra bir mu olursa İslâmın intizamına halef olur. cümlesiyle hilâfet-i Ebû Bekir İslâmın vücûdu için elzem olduğuna beyan etmiş oldu. Şimdi hakikî İslâ mi sevilenlere onun sevdiğini sevmek vâcib oldu.

Rüya Tabirleri

(Bastaraft 3 üncü de/ zevki nisbetinde ummî ve hâşâ faydalar elde edeceğine; bîkâr evieneceğine işarettir.

Eğer kendi evini daha genişletmek görecektir olursa refâhı artacağına işarettir.

Evine izinsiz birisinin girişine gürûse; lüzumsuz canının saklanması na işarettir.

Bina yapıyor ve çok takamatlı oluyorsa; akrabalarını toplayıp geniş bir kuvvet meydana getireceği ne işarettir.

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Bayezidi Bestami zama - randa bir kimseyi müslüman olma ya dâvet etmişler: «Benim nasıl Müs - lüman olmamı istiyorsunuz? E - ğer Bayezid gibi olmamı istiyorsan - ız ona takatim yok ,fakat imanım var. Lâkin eğer sizin gibi Müslüman olmamı istiyorsanız işte ona ihtiya - cım yok» demiş.

Gayet ârif bir zatmış ki çok mü - him bir hakikatin üzerinde durmuş çünkü bir kimse hakkiyle Müslüman olduktan sonra hile hurda, yalan, menfaat, hırs ve benzerleri ile ünsi yet edemez. İslâm dini kavlen Müs - lüman olanı mümin addetmez. Dili ile kalbi bir olmıyanı nyüz dili de olsa o yine dilsiz sayılır.

İslâm dini bir bütündür. Tıpkı ke - malini bu'muş bir insan gibi,, esa sen Kur'an ile insanın ikiz oldukla - rı bildirilmiştir.

Şimdi o insan ruhunun derinlikle - rine nüfûz edebilmek için ,insanın ahlâkını vicdanını tanımak için, ta - biatını her haline, ne'sesine aşınâ - olabilmek için, o kimsenin yüzünü görmek kâfi midir? Değil yalnız yü - zünü, tekmil vücûdunu görmek de kabil olsa, o kimseyi bilmek anla - mak mümkün olmaz; Elbette; çün - kü dış yüzü iç yüzüne bir perde ol - muştur. Görünüşü güzel, lâtif, ca - zip de olsa onun esas güzelliği hak - kında bir fikir vermez!

İşte Kitabı mübini görmek, hattâ - onu baştan sonuna kadar ezbere o - kılamak, manasına hulûl etmek de - nemek değildir. Yahut Kelîmei Tavhi - dî söylemek ve namaz, oruç, zekât, hacca ifâ etmek İslâm dinini bilmek demek değildir.

Nasıl ki insanı, derundan görerek - tanımak lâzımsa, kitabı mübini de

Kur'anın kalbi olan Yâsini gerifin - mânâsına erere kbilmek lâzımdır.

Hak Tealâ: (Ademe ruhumdan - min manasından zuhur etti. Şu hal - ruh üfledim) buyurdu. Allah Ade - de Zâtı İlâhiyi bulmak ancak ma - na ile kabildir.

Binaenaleyh Hazreti Bayezidin dini - ne iman eden zat gumu tebarüz et - tirmek istiyor ki: Resûlullahın vari - si olan Bayezid Hazretleri, namazı kulp da selâm verdikleri zaman, da - imi salâta dahil oluyordlar. Halbuki ismen Müslüman olanlar ,yahut İslâ - miyetin ruhunu anlamayanlar na - mazdan fariğ olunca, nefsi emmare - nin arzularına dahil oluyordlar.

Evet, hakiki Müslüman daimi na - mazdadır. O bütün bu görünen eş - yanın âyâtı İlâhiye olduğunu gö - rür ve o, bütün uzvunu Hakkın rı - zası yolunda sarf ederde öyle şük - r eder. O, dört hayrı da kendinde cem etmiştir:

Söylerse; Hak kelâmı konuşur, - Hakkı söyler .

Susarsa, Allahın azametini tema - sa eder.

Görürse; İbret nazarı ile bakar - da her mecazi surette mânâyı Hak - kı müşahede eder.

Hareket ederse; her demde Hak - ile muamele ettiğine müdrük olarak iş görür.

O, edebleri de hâl etmiştir: - Zahir edebine riayet eder ki, emri - İlâhiye ile amel eder.

Batın edebini bilir ki, Allahın ahlâ - kı ile ahlâklanır.

Neticede kalp edebine sahip olur - ki, her vâki olanı bir lûtfu İlâhi ola - rak alır, minnetle kabul eder, hoş - karşılar. nârı da nuru da bir e - der.

Müslümanlık budur işte!

Bu güzelliğe meyl edip; suretin - zevkine tapmış olan nefsi yola ge - getirmek hususunda çalışanlar , el - bette Hak indinde makbûldür. Allah onların bu batını sayû gayretlerine - nazar ede rve onları taklid erbabi i - çinden sıyıır da tahkik zümresine - dahil eder. Çünkü bir adım yakla - şa nı on adna kendine çekiyor.

İşte cüz-i irademizin ipini sureti - ve sireti Hak olan bir velinin ira - desine bağlarsak, o zaman Hazreti - Mevlânanın. (Ben bu azcimle o yük - sekliklere erişemem diye salân yeis - getirme; Kerim olan velinin eteğine - yapış, bil ki, Allahın Kerim olan sev - gillileri ile işer güç olmaz) buyur - duğu kelâmın mânâhâ aşıkâr ol - muş olur.

Meşkûre SARGUT

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
Halil ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneliği: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane - sine gönderilmesi rica - olunur.

Diği ve Baskı GUN Basımevi
Nu smandıe Cad. No: 17

Sayfa: 3 İSLAMİYET Sayfa: 147

Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm Hira dağından « Lailâhe illallah » davasını nasıl açtı ve hayatları

— 46 —

Resûl-i Ekrem efendimiz âlem-i cemâle teşrif ettiklerinde Amr ibni Âs Ummanda idi: Bahreyn'e geldiğinde Bahreyn hükümdarı Münzir ibni Sâvî'yi ölüm hâlinde buldu. Çok geçmeden Münzir öldü.

Amr ibni Âs Medineye avdet ediyordu. Fakat her yere uğraya uğrı ya geliyor. Cenâb-ı Peygamberin refik-i âlâya teşriflerinden sonra halkın fikrini öğrenmek istiyordu. Âmir diyârına uğradı. (Beni Âmir) şeyhinin yanında epeyce asker toplanmıştı. Şeyh, Amr ibni Âs'a mükellef bir ziyâfet verdikten sonra: «sizinle mahremâne görüşmek isterim» dedi. Ve bu görüşmesinde eğer halife israr eder de ille zekât tahsil olunacak diye israr ederse Arab seita atlatırmıştır.

Amr Medineye gelince Ashâb-ı Nebî basına toplandı. Arabın ahvâlini sordular. Ummandan Medineye kadar hep isyankâr vaziyette olduklarını, ordular kurulmuş bir halde olduğunu anlattı.

Ashâb-ı kiram endişeye düştü. Herkes halka, halka olup söylediler.

Şimdi, bu kabal ve aşâiri bir noktada cem'edebilmek için ne kadar kudretli bir idareye ihtiyac olduğunu âşikârdır.

İrtidad genişliyordu. Yemende ve sair mahallerde bulunan İslâm me'murları dönme mecburiyetinde kaldılar.

Vakıa, Yemeni ihtilâle veren peygamberlik davasında bulunan Esved-i Anesi katlolunmuştu. Fakat, henüz âsâyiş yerine gelmemişti. Bunun üzerine bir de Resûl-i Ekrem'in âlem-i Cemâle teşrifleri haberi ihtilâli daha fazlaştırmıştı. Bir çok yerlerde peygamberlik davasına kıyam edenler oldu.

Ummanda (Sakit ibni Mâlik el-Esdî) nübuvvat davasına kalktı, o tarafı ihtilâle verdi.

Umman melikleri dağa iltica ettiler.

Zamân-ı seâdetde huzur-u nebiye gelip İslâm olma meşhur Hârûd'un nasayihî ile Abdul Kays kabilesi İslâmâ tekrar döndülse de Bekr ibni Vâsil kabilesi irtidad üzere kaldı.

Beni Esed şeyhi Tulayha bir melek vahiy getiriyor diye peygamberlik davasına kalktı. Gafan ve Havâzin kabileleri kendilerine tâbi oldular.

Yemende Peygamberlik iddia eden Müseylemetül Kezzab genişliyordu.

Beni Temim kabilesinde Secah namında bir kadın o da nübuvvat davasına kalkmış, bir çok Urbanı kendisine bend etmiş. Müseylemetül Kezzab bile bu kadından korkmuş, nihâyet evlenmek şartıyla anlaşabilmiş.

mem dolayısıyla affettirmişimdir demmiştir.

Yemame vak'asında âsilerin telefâtı yirmi bin ve ehli İslâmın sühedâsı da iki bindir. Bu harbte yetmiş kurra ve bir çok kibâr-ı ashab ve irtidadları bastırmakla değil; lâ lâmin intişârı ve fütuhâtı da kendî zamanında başlamıştır.

Hicreti Muhammediyeden henüz on iki sene geçmişti.

Yani, dünya kurulak misli görülmemiş ve görülmesine imkân olmayan büyük inkilâbın on ikinci senesinde idi ki Hz. Ebu Bekr'in yirmi, otuz bin kişiden ziyade askeri yoktu. O tarihte Irak, beş altı milyon nüfusa malikti.

İşte halife bu kadar az bir kuvvetle Irak'ın fethine karar verdi. O tarihte Irak, dünyanın en büyük iki hükümetinden biri bulunan İran Şehinşahlığının mülkü idi. milyonlarla ordu çıkaran Romalı mehak, murabba alaylarıyla gâlibâne çarpışan ve o günün en yüksek harb oyunlarını bilen İranın dünyaca kahraman ve namdar kumandanlarına muhiti tir, tir titreten rües-yi askeriyesine bir avuç Müslüman meydan okuyordu.

İmparatorluğun her biri harb feninde büyük bir üstad olan kumandanlarına karşı, İslâm halifasının gönderdiği kumandan; henüz bir meşaydan muharebesi görmemiş, tâlimi terbiye görmüş, muntazam asker kuvvetleriyle çarpışmamış olan Halid İbni Velid idi. öyle idi amma Resûl-i Ekrem Seyfullah rütbesini vererek onun manevî maresâliğini tasdik etmişti.

Ebu Bekir, o emri Nebiyi unuttu. mamus ve onda gizlenmiş olan mâmalara kalp gözüyle görüyordu.

Halid İbni Velid, tarihte emsal görülmemeyen veyahud pek az görülen kumandanlardan biri idi. o bir (cem'etülharb) idi.

Mes'elenin en ince nüktesi o gün beşeriyetin en büyük kumandanlarıyla çarpışıp temâyüz etmesi hiç kimseden usûlü harbi tâlim etmediği halde İran ve Roma ordularını perisan eden usulleri kendisinin icad etmesidir.

O öyle bir kumandandı ki asrîlar dauberi teassüs eden harb usullerini değiştirmeyen bir inkilâb meydanı getirmişti.

Irak ve onu takiben Şam fütuhâtı, beşerî tarihte müstesna bir mevki isgal eder.

Bu fütuhât cidden bir hârika ve ictimâî bir mucizedir.

Bu fütuhât diğer cihangirlerin fütuhâtına benzemez.

Evet, tarihte bir çok cihangirleri görürsünüz, aynı sür'atle bir çok beldeleri fethetmeğe muvaffak olurlar.

(Devamı 4 üncü de)

YAZAN Şemseddin YEŞİL

Hülâsa, bu kadar karışıklıklar içerisinde Hz. Ebu Bekir hiç sarsılmamış, nür-u nübuvvetten aldığı feyz ile imam-ı Ali ile yaptığı istişâre neticesinde Hz. Ali'nin 'Üsâme'nün avdetine kadar muhabere ile vakti geçirir. sonra muharebe edilmiş re'yini kabul etmiş ve öylece haraket etmiştir.

Üsâme askeri bir taraftan, Halid İbni Velid bir taraftan türeyen yalancı peygamberleri, müntedleri tepelemeğe başlamışlar. O meydan vahşi de Hz. Hamzayı şehit eylediği harbe ile Müseylemetül Kezzabı katletmiş ve kendi kendini de teselli etmiştir. «Cahilligimde Hz. Hamzaya yapmış olduğum cinayeti inşaallah Müseylemetül Kezzabı katletmişimdir».

Hz. Ebu Bekir, yalnız ihtilalleri

Duygulu Gönüllere Hitap

Peygamberimiz Efendimiz buyu ruyorlar ki: (Bir kimse kırk gün ihlâs eylese o kimsenin dilinden hikmet âsârı zuhur eder.)

Hiç şüphe yok ki; lisanından hikmet doğan bir kimsenin, gözünden de nuru ibret zuhur eder. Çünkü, bir kalbin kendisine ihşan olunan hikmetle nurlanması, kalp gözü'nün açıldığına işarettir; işte o göz basiret gözüdür. Demek ki ihlâs hikmeti ve hikmet de ibaretil meydana getiriyor, ibret ise selâmeti intaç eder.

İhlâs, o derce temiz niyetle olur ki, o niyete bir küçük tereddüt sığmaz! (Acaba) yok olur, kalp huzur içinde; tamamiyle hissettiği şeye kani ve mutidir. Bu temiz niyet gayet masum, son derece samimi olmalıdır ki o niyetin mevki-i aslîsi olan kalp gâllü gıştan azade bulunsun.

Üzerine çerçöp düşmedikçe su gibi temiz ve berrak olan bir gönülün sahibi, kırk gün ihlâs üzere haraket etse o kimseden hikmeti lâhî zuhur eder.

Ey Hak talibi! Bizim ihlâsımız evvelâ hangi kıymet için olmalıdır?

O hulûs, (Haktan gayrı fail yoktur) hakikatının üzerinde toplanmalıdır. İnan ki o hakikatin kıymetine bedel varlığımızdır. Sen, ben varlığımızı vorebilirsek o zaman bizden tecelli eden varlığın, Allahın mutlak varlığı olduğunu anırlarız ve o zaman selâmete kavuşuruz da Hazretî Rabia'nın «Ya Rabbi! İki cihandan maksud sensin: sana benim için kulluk ediyorum yoksa cennet ve cehennem kaygusu için değil» münacatının sırrına şühud ile varırız...

Yakınların bir hoş hali vardır onlar hafv ve hüzünden âridirler. Yine Hazretî Rabia der ki: «Ya Rabbi bana kalbimi ihşan et ki o nu sana vereyim.»

Ey Hak talibi! Allaha muhabbet ancak onun sevgisine muhabbet etmekle mümkün olur. Muhabbetin merkezi Resulüllahtır. Allah Resulüne aşkıtır ve ilk zuhur eden; o Nebiyi muhteremin ruhu mübarek pakidir.

Ademden önce, her şeyden önce var olan ruhu Muhammedi idi. Ne büyük devlettir ki; Allahın (Devamı 4 de)

Duygulu Gönüllere Hitap

Peygamberimiz Efendimiz buyu ruyorlar ki: (Bir kimse kırk gün ihlâs eylese o kimsenin dilinden hikmet âsârı zuhur eder.)

Hiç şüphesiz yok ki; lisanından hikmet doğan bir kimsenin, gözünden de nuru ibret zuhur eder. Çünkü, bir kalbin kendisine ihsan olan hikmetle nurlanması, kalp gözü'nün açıldığına işarettir; işte o göz basiret gözüdür. Demek ki ihlâs hikmeti ve hikmet de ibareti meydana getiriyor, ibret ise selâmeti intaç eder.

Ihlâs, o derece temiz niyetle olur ki, o niyete bir küçük tereddüt sığmaz! (Acaba) yok olur, kalp huzur içinde; tamamiyle hissettiği şeye kani ve mutidir. Bu temiz niyet gayet masum, son derece samimi olmalıdır ki o niyetin mevki-i aslîsi olan kalp gillû gıştan azade bulunsun.

Üzerine çerçöp düşmedikçe su gibi temiz ve berrak olan bir gönülün sahibi, kırk gün ihlâs üzere hareket etse o kimseden hikmeti lâhî zuhur eder.

Ey Hak talibi! Bizim ihlâsımız evvelâ hangi kıymet için olmalıdır?

O hulûs, (Haktan gayri fail yoktur) hakîkatinin üzerinde toplanmalıdır. İnan ki o hakikatin kıymetine bedel varlığımızdır. Sen, ben varlığımızı verebilirsek o zaman bizden tecelli eden varlığın, Allahın mutlak varlığı olduğunuz anlarız ve o zaman selâmete kavuşuruz da Hazreti Rabia'nın «Ya Rabbi! İki cihandan maksud sensin; sana senin için kulluk ediyorum yoksa cennet ve cehennem kaygusu için değil» münacaatının sırrına şuhud ile varırız...

Yakınların bir hoş hali vardır onlar havf ve hüzünden âridirler. Yine Hazreti Rabia der ki: «Ya Rabbi bana kalbimi ihsan et ki onu sana vereyim.»

Ey Hak talibi! Allaha muhabbet ancak onun sevgilisine muhabbet etmekle mümkün olur. Muhabbetin merkezi Resulûllahtır. Allah Resulüne aşıktır ve ilk zuhur eden; o Nebiyi muhteremin ruhu mübarek pâkidir.

Ademden önce, her şeyden önce var olan ruhu Muhammedi idi.

Ne büyük devlettir ki; Allahın
(Devâmı 4 de)

Hazreti Muhammed

(Başarısı 2 inci de)

lar: Fakat onların bu muvaffakiyetleri ve fütûhâtı yâki bir selin hüculü muna benzer. Akar, yıkar, geçer.. bakılır ki bir az sonra her şey, hâl-i tabisine dönmüştür.

Fakat Hz. Muhammed aleyhissalâmü vesselâmın haleflerine açtığı fetih kapısı hiç de öyle değildir.

Evet, fütûhât-ı İslâmiye seylâbe-i belâ değil, emraz-ı siyasiyeye ilâc, ilâli ictimâiyeye sifâ.. öyle bir de

vâ ki girdiği yeri yıkıyor, yıkılmıyorsa yapıyordu. Kılıçlar, Allah namına kimndan çıkıyor, beseriyetin in sanlık seciyesini ayaklar altına almak isteyen, sefâletine sebep olan müstebidleri, ahlâksız reisleri, vicdansız gâsûbları, emânet-i ilâhiye yi, o emânet ki hürriyettir, insanı ondan mahrum bırakan cânileri im ha ediyor ve bütün beseri Mûrâce-i Ahmedi Sâyesine alıyordu.

(Devamı var)

Duygulu. Gönüllere Hitap

zat güneşinin kemaliye görüldüğü o mübarek tecellî gâha, Muhammed ümmeti olarak, bizler de aynı olmuşuz.

İşte İslâm ihlâsı nerelelere kadar götürüyor.

Şurası muhakkak ki; ilim ve irfanla mücehhez bir kimsenin bil-hassa temiz niyetli olması icap eder. Zira irfanı ona, aklı maaşın tuzâğına düşmemesini emreder.

Meşhur Pasteur' e «Bugüne kadar tamamıyla meçhûlümüz olan namütenahi surette küçük mahlûkat alemi keşfettiniz; kimbilir bu keşfinizle ne kadar müftechir-

niz» diye sormuşlar; o da cevaben demiş ki: «Bu âlem içinde her adım attıkça acizim derecesini anlıyor daha ziyade mahcup oluyorum ve anlayorum ki dört tarafımı zi gizli şeyler sarmıştır.»

İşte burada Pasteur, aklî küllün azametine işaretler, cüz'î aklın acizni ortaya koyuyor da irfanı sayesinde aklî maaşın tuzâğına düşme mis oluyor.

Neticede bir kâmil ere teslim olunur da ihlâs üzerine hareket edilir. se ihlâstan bir cevher çıkar ki ona nokta-i hâl denir. Bize öğretilenler işte o zaman hâl edilmiş olur.

Meşkûre SARGUT

VA'ZLAR

(Başarısı 1 inci de)

Dr., neler söylememiştir..

Ya Rabbi! Resûl-i Hasimî hakkı için, hancedân-ı ehli beyt-i nubüvveti hürmeti için, bize ihlan etmiş olduğun emâneti ilâhiyeni elimizden alma. Öz eline yakmış olduğun ce-râğ-ı imanı söndürme.

ELFATHA

Rüya Tabirleri

(Kâpî) görmek. Rizka işaretir. Demir kapı evelenmeye işaretir. Evli ise büyük bir kazanca işaretir.

Evin altının taşlığını güzel bir şekilde değişmiş olduğunu görürse; hâlinin değişeceğine işaretir.

Kapı düşmüş, yarımış veya kurl

Fıkıh Bilmeceleri

Şeriatsız hakikat

(Başarısı üçüncü de)

Evet rızık da iki kısımdır: Bir bedene gelen at imâ-i neflâsı bir de kalbe gelen maarif, müslâkât ve esrâra bahşolunan mülayemeler ve müşâhededir.

Zahiri olan rızıkın semeresi, o kadar ceye kadar cesede kuvvettir. Rizka bâtin semeresi ise hayât-i ebedîdir.

Aslan, sözüne devâm ediyor: Bu elden ayaktan murad; kazancıdır. Lisân-ı hal, lisân-ı mahallî den daha nâtikür. Allahın kuluna nasihatleri vardır; kuluna el vermesi çabı için değil de yararlıdır.

Binaenaleyh kulun bütün âkıbât-ı cevârihi Hakken onunla seviz, ne dâsûz ona yapacağını beyan etsin. Elverir ki insan Allahın işlerini can üzerine tutsun.. o işlerini vefasında can versin. onu yapacağını diye ten eritsin. işte o vakit keşif sühûd mertebesine çıkar, mahmet ve ve mesakkat de kalır.

ya dalmıştır. Derhal kuyunun yunu mâ-i mustâ'mel kıldığında kuyuyu ifsad etmiştir. Yani o kuyunun suyunun temizleyicilik niteliğini selb etmiştir.

İkincisi de ol cünüptür ki kuyuyu ya meselâ: koğayı çıkarmak veya hud kuyuyu bir şey yapmak işi zarûretten girmişdir. Bu giriş, suyu ifsad etmiş olur.

5 — Namaz vakti pek daralan olan kimsenin abdestidir ki sünnatlerini ifâ edecek olursa vakit geçecek.

Evliyaullah Sözleri

gizli sultanıdır.

Dikkat!

Kılı kâli ile bu geçit geçilmez. kalb âyinesine toz konarsa o yüzü edilmaz.

Ey Tâlib!

Hakka niyaz ettim. çok beşvâcualar okudum.. ne biçim yalvarırım. sırma.. en büyük dua.. cüd âlemini perşan.. cünü baş fedâ.. mektir. diye cevap geldi. Eğer den bu kadere bir iş gelmez.. lkn bu câha tâlib olma dediler.

Sonra, nefsimi vütedümü terk ettim. Jedim.. yise maksuduma eremedim. Meğer berki kendim yaptığım.. muradına nâli olmadım.

DIKKAT!

İslâm dininin ruhiyatını anlamak isterseniz, bu dinin bütün beşeriyete nasil buzur ve saadet yollarını açtığını görmek isterseniz. Hazreti Muhammedü beseriyetin ıyâğının kayacağı yerlere Semavi nasil işaretler rekzettiğini bilmek isterseniz, bu aziz dini hiç bir asrına fesad rüzgârı sararıyaçağım anlamak isterseniz ŞEMSEDDİ YERÜLİN su kıymetli eserlerini merakla okuyunuz:

	Fiyatı
Radyoda Kur'an okumak caiz mi, değil mi?	50 Ks.
Füyûzât Tefsirinden (12) kitap	ciltsiz 5.50 Ks.
" " " " " " " "	ciltli 90 Ks.
Hayatı nebi (Muhammed Aleyhissalâmü vesselâm) cilti	12.50 Ks.
" " " " " " " "	ciltli 15.00 Ks.
İslâm'da en mesut aile hangisi aledir. en bahtıyar aile reisi kimbdir?	1.00 Ks.
Din Nuru On Uç Yazın	2.00 Ks.
Mesâlî Felâh - Bütün semavi kitaplar Hazreti Muhammedü nasil ve hangi cümlelerle ifân ediyor	1.00 Ks.
Besmelenin esrarı Allah de	1.00 Ks.
Varımı Allah'a Sat	50 Ks.

ADRES: Beyazıt Hakkâklar çarşısı No: 49
H. YERLİ. Kütüphanesi

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
HABİ ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneligi: 4 lira
6 aybi: 2 lira

İDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehanesine gönderilmesi rica olunur.

Dizgi ve Baskı GÜN Basımevi
Nu osmaniye Cad. No: 17

Duygulu. Gönüllere Hitap

zat güneşinin kemaliyle görüldüğü o mübarek tecelli gâha, Muhammed ümmeti olarak, bizler de ayna olmuşuz.

İşte İslâm ihlâsı nerelere kadar götürüyor.

Şurası muhakkak ki; ilim ve irfanla mücehhez bir kimsenin bilhassa temiz niyetli olması icap eder. Zira irfanı ona, akli maâşın tuzağına düşmemesini emreder.

Meşhur Pasteur'e «Bugüne kadar tamamiyle meçhûlümüz olan namütenahi surette küçük mahlûkat alemi keşfettiniz; kimbilir bu keşfinizle ne kadar müftehirsiz-

niz» diye sormuşlar; o da cevaben demiş ki: «Bu âlem içinde her adım attıkça aczimin derecesini anlıyorum daha ziyade mahçup oluyorum ve anlıyorum ki dört tarafımı zı gizli şeyler sarmıştır.»

İşte burada Pasteur, akli küllün azametini işaretle, cüz'i aklın acizliğini ortaya koyuyor da irfanı sayesinde akli maâşın tuzağına düşmemiş oluyor.

Neticede bir kâmil ere teslim olunur da ihlâs üzerine hareket edilirse ihlâstan bir cevher çıkar ki ona noktai hâl denir. Bize öğretilenler işte o zaman hâl edilmiş olur.

Meşkûre SARGUT

ISLAMIYET

Sayfa: 2

Evliyâullah Sözleri

Yazan: Şemseddin YESÜ.

Ey salık!
Yazık bize ki ömrü mah Hak you luma tamamıyla feda edemedik. E- vet. ayak bağlarımız kesemedik. (Fahla' na'leyk) âyetini okudukta amel edemedik.

Benlik gürûhundan lâıyık ile te mizlenemedim. Siyah gönüm, siyah kaleml gibi bağuma gidiyor, âhımın dumana kâinatı tutuyor.

Ey talip!
Taç, hırka ile dolagan din yanke saçilerinden sakla!
Evliya sûretinde görülüp, seyranı tekküde sevk edenlerden kork.
Yarabbi!
Her gün esen Nefhai mahsusı is tiyoruz. Canımızın dimağından bu nefhai ekisi ketmede bizde insan o kalm.

Ey hakikat yolucusu!
Öyle birini sevki yohuna sîmu zer değil can verilmedikçe yakınlık ha sil etmenin imkânı yoktur.

(Vallahu maassabirin) âyeti apa çık ilân ediyor. Kazayı, belâyı güzel karşılaman, belânın nüzûlünde hal ka yüzünü gevirmiyenlerle herabe

rim buyuruyor. .
Ey dost!
Şarabı aşkı ilâhiyeyi nûş edip mes ti müstağrak, âlemden habersiz ol madıkça cânândan haber gelmiyor. Aşk meydanında ne korkmuş akabe ler vardır. ne tatlı göz yaşı dökülür bu meydanda (Rabbenâ lâtüziğ ku lûbenâ .) Yarabbi Öz elinle yak mış olduğun çerâğ-ı imanı söndürme Aşkta sonra başka sahaya atma duasına mülkâm olmak şarttır.
Hamdolsun kusmeti ezeline bize aşktan başka bir şey ayırmadılar. Onun için bütün âlem düşman olsa da bizim kusmetimize mâni olamaz lar.

Ey Sofu!
Bizim kinsiz delik, delik olan kalbi mize dokunma merhamet lette bizi hâlimize bırak. Bizim âhu figanımızı hilâfî ser' zannetme! Bizi akulla ölç me Sultanı aşk, vakta aşkı perdâî Jemetten çıkarmıştır. Fakat hem gücün yettiği kadar hâlâtı acı ağ yurdan gidiyeceğim. Onlar (habl- verid) ten başka yakınlık yok zan nediyorlar. Onlar ondan öte olan kurbîyyeti bilmiyorlar..

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Şezeli:
(O kimse ile dost ol ki sen ona karşı bir hata işlediğin zaman; o ha tayı kendi yapmış gibi utansın) bu yuruyor.

İste dostluk mefhumunun hakika tı şu vezir söze ifade edilmiş olu r... Ne kıymetli bir mânâ!

Ey Hak talibi! Esasen, bizlere İslâm dininin öz mânâsı hakkındaki esasları hülâsa eden Ehlullah Ki ram; kevvelâ yek vücüd olmayı, bu dinin teşkilâtı esasıye kanunu ola rak ilân ediyorlar.

Birbirimizi sayacağız, seveceğiz; öyle ki bir vücûdun uzuvları gibi ola cağız. Meselâ bir parmağın ucu acı sa, o acıyı bütün vücüd duyar değil mi? İste biz, Muhammed ümmeti, birimizin bir kabahatinden hepimiz mahcup olacağız. Yoksa onun ka bahatini, her tarafta ilân edip de, ayıplamak cihetine gittiğimiz ve herkesi hata sahibinin aleyhine çe virmek fiilini işlediğimiz taktirde çıkan neticeleri hemen aralayıvere liriz:

- 1 — Mümin kardeşini bir ayıp ile ayıplıyan kimsede, o ayıbı işlemeden bu dünyâden gitmez!
- 2 — Yakınlarının fenahgını söyle yen, doğru söylemiş olsa bile din sızdır.
- 3 — Eğer Allahı tanımıyorsa -

dimiz kimseden şikâyet etmezdir. Birinci hâdisin ihtiva ettiği mânâ gayet aşîkâr! Sadî'nin dediği gibi: «Ayp arayan göz hüner görmez, bil ki rıza gözü bütün ayıplara kar dı kördür.»

Fakat eğer bir rıza gözü ile bak mıyacak çıkarak ve bir kimseyi o kusuru ile gerek kendi razarımızda gerek lâşaklarının ağzarında, teşhir etmek benliğine düşecek olursak, o hatayı işlemeyen bize ölm gelmiyor. İllâ aynı ayıpla hem hâl olacağımızı Resulullah bildiriyor.

İkinci hâdisce: «Yakınlarımız aley hinde koruyalar» buyrulmuş. Yakınlıktan me'râd nedir? Yoksa o sadece kan akrabalığı mıdır? Ha yır! Esasen İslâmîni yakınlığı da ima ruh akrabalığına atfeder. Bir Müslümanın diğer bir Müslümanla arası Allah ipi ile bağlanmıştır.

(Hepiniz Allahın ipine sarılın ve ayrılmayın) emri ilâhisi meydanında Bir müminin diğerine karşı düş manca hisler beslemesi, iste bu Al lahın ipini çözüme veya koparma ça tessebbüs etmesi gibidir.

Haktan ayrılmamak için halkı sev mek zorundayız; çünkü halka vü cüt veren ve onu şevrek en şerefli mevkîye getiren Hakttır.

İslâm dininin bir bütün olduğu a şikârken, bu mükemmel dinin nasibi

Hz. Muhammed Hıra dağından lâih lâhe illallah dâvâsını nasıl açtı ve hayatları

— 47 —

İste bundan dolayıdır ki İslâm is tilâsı tali güneşinin doğarak beşerî yete hayat vermesi demektir.

Evet, neresi İslâmın eline düşerse, derhal orada zulüm ve sefalet kalkıyordu. yerine İslâmın adâleti ve refahı geliyordu. İslâmın adâleti o kadar âşikârı ki mağlub olanların en cehil sınıfı bile kendi hükümet-i zalîmeleriyle yeni hükümet-i âdile arasındaki farkı görüyor ve kendi sine insanlığını fântan, seadet yunı açan İslâm hükümetine tam bir sadakatle bağlanıyordu.

Evet, vebâ hastalığı zuhur edince Hz. Ömer Ebu Ubeydeye «Halktan topladığın vergiyi hemen iade et ve gehri derhal terk edin» emrini ver diği vakit; bizi bırakıp nereye gidi yorunuz. diye kiliselerde dua ya - pılmış ve «İslâm ordusunu memleke tîmânen çıkarma yarabbi» diye â yinler, niyazlar yapılmıştır.

İste bu hal tarihte ancak Resûl-i ekren in haleflerine nasib olmuştur. İste fetoholan memleketlerde İs - yan zular etmeyişinin en büyük se bebi de budur.

Hz. Ebu Bekr'in siyaset kudreti ve celâlet-i zekâsını tarihte ancak görebiliriz.

O zât-ı âlî, muharebelere o ka dır mukteza tayinini bilir ki mağ - lûblara zarûrî olan yükü yükliyece ği vakit yalnız asâzâdelerine yük - ler, ikinci derecede de me'murları -

ne ve askerlerine yükler. Kat yırın halka bahusus san'atkar ve sarraf ashabına böyle bir sey yüklemiş, onlar tamamen masum kalırlardı.

İslâmın satvetli kâbe elinden düşü edenlerin vukuât-ı târîhiyyeyi ya bilim, düklerine veya inad ile tağdırı tahrif ederek israr cylediklerine bak kün vermekten başka çare yoktur.

İslâm satvetli kâbe, elinden düşü gelî taç asır olmuştur. Fakat bu gün, medeniyet âdeminde binlerce fikir ve ilim adamları bu aziz dinin nûruna tutulup hidayete kavuş - muşlardır. Acaba bu zevât-ı âliyyeye hangi kulucun ucu dokunmuş ve dokunmak ihtimali buhanmıştır?

Şimdi, vukuat bitarafâne tedrick diledcek olursa feth olunan memle ketlerdeki ehâlinin aziz İslâm dinini kabulleri ne teqvik ile ve ne de cebri iedir. Hattâ teşvik ve cebri söyle dursun! manevi münazzah carıyaşıyordu.

Böyle iken herkes dini celli İslâmın her Müslümana temin ettiği müsâvî haklardan istifade etmedik emeliyle, hele her emel-i menkulî aklî sefîne göre mâkul olmasın do - layısıyla vicdanlarda gûbbe birakın dığından akin, akin İslâm dıyıyorlar dı.

Irak'ın tamamen feth olunmasa yaklaşıyor. Ve Şamda da fütûhat muvaffakiyyetle yürüyüyor.

onu kendi yapmış gibi olmalı ve kusurun tasbihine birlikte çalışmalıdır. Bu gayret; dostça bir mülâyimle. kardeşçe bir samimiyetle, gübâ temmelidir. Yoksa hakaretle, gübâ istihza etmek ve rezil etmek için fırsat kollamak, yani düşmanlık etmek İslâm ahlâkına tamamiyle zâd dır.

Neyinîze güveniyoruz, Allah isterse; nice suddıkları bir anda zımlık nice zıddıkları bir anda suddik ister. Benlik götürmez, ayıp aramam ise doğruca doğruya benliğim gübâ biyetine işaretir.

İste Allahı tanımak, Hakkın aştıkâr ve gizli hikmetlerine mott ol - mak ve bu hikmetler sayısız kemali hayretle temasa etmek mazhariyeti; önce şikâyeti ortadan kaldırıyor.

Zira terakkî edenin âlîmeti vaptur; incitmez ve incinmez. Ortak düşman yok ki bu iki keyfiyetin hükmü olsun! Bir zerrenin de Hak olduğu mâlûm iken neka kâden kimedir?

Dostluk ve insanlık Rabbe Tevâ ya yakınlık nisbetinde bir kâimî den zahur eder.

Meşkûre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazretü Şereli:

«O kimse ile dost ol ki sen ona karşı bir hata işlediğin zaman; o hatayı kendi yapmış gibi utansın» bu yuruyor.

İşte dostluk mefhumunun hakikatı şu veciz sözle ifade edilmiş oluyor... Ne kıymetli bir mânâ!

Ey Hak talibi! Esasen, bizlere İslâm dininin öz mânâsı hakkındaki esasları hülasâ eden Ehlullahı Kiram: «Vevlâ yek vücüd olmayı, bu dinin teşkilâtı esasîye kanunu olarak ilân ediyorlar.

Birbirimizi sayacağız, seveceğiz; öyle ki bir vücüdün uzuvları gibi olacağız. Meselâ bir parmağın ucu acırsa, o acıyı bütün vücüd duyar değil mi? İşte biz, Muhammed ünmeti, birimizin bir kabahatinden hepimiz mahcup olacağız. Yoksa onun kabahatini, her tarafta ilân edip de, ayıplamak cihetine gittiğimiz ve herkesi hata sahibinin aleyhine çeirmek fiilini işlediğimiz taktirde çıkan neticeleri hemen aralayivere lirs:

1 — Mümin kardeşini bir ayıp ile ayıplayan kimse, o ayıbı işlemeden bu dünyadan gitmez!

2 — Yakınlarının fenalığını söyleyen, doğru söylemiş olsa bile din sızdır.

3 — Eğer Allahı tanımış olsay

dınız kimeden şikâyet etmezsiniz

Birinci hâdisin ihtiva ettiği mânâ gayet aşîkâr! Sadî'nin dediği gibi: «Ayp arıyan göz hüner görmez, bil ki rıza gözü bütün ayıplara karşı kördür.»

Fakat eğer bir rıza gözü ile bakılmıyacak (çünkü ve bir kimseyi o kusuru ile gerek kendi razarımızda gerek laşklarının azaarında, teşhir etmek benliğine düşecek olur sak, o hatayı işlemeyen bize ölmün gelmiyor. İllâ aynı ayıpla hem hâl olacağımızı Resulullah bildiriyor.

İkinci hâdisce: «Yakınlarımızı aleyhinde koruyalım» buyrulmuş. Yakınlıktan mübârad nedir? Yakın'ın sadece kan akrabalığı mıdır? Hayır! Esasen İslâmî yakınlığı da ima ruh akrabalığına atfeder. Bir Müslümanın diğer bir Müslümanla arası Allah ipi ile bağlanmıştır.

(Hepiniz Allahın ipine sarılın ve ayrılmayın) emri ilâhisi meydanda. Bir müminin diğerine karşı düşmanca hisler beslemesi, işte bu Allahın ipini çözmeğe veya koparmaya teebbüs etmesi gibidir.

Haktan ayrılmamak için halkı sevme zorundayız; çünkü halka vücut veren ve onu seyerek en şerefli mevkîye getiren Haktır.

İslâm dininin bir bütün olduğu a şikârkem, bu mükemmel dinin nasibi

ve celâlet-i rekâsını tarîhte açıklayabiliriz.

O zât-ı âlî, muharebelerde o kadar muktezâ tayinini bilir ki mağlûblara zarûri olan yükü yükliyeceği vakit yalnız asîbâdelelerine yükler, ikinci derecede de me'muriyat

ile nasiplemiş olan Müslümanların bir vücüd olması iktiza eder. Nete kim Peygamberimiz Efendimiz: «Dünyanın öbür ucundaki bir müslümanı nayağına bir diken basta onun acısını ben kalbimde duyuyorum» buyuruyorlar.

Neticede bir kimseyi ayıplamamız ve ondan şikâyet etmemiz Allahı ta'numadığımızı delil sayılıyor.

Bir nokta var: Bütün bu söylediklerimizden (hiç bir hatayı düzeltmemek lâzım) gibi bir mânâ asla çıkmamalıdır. İslâmî dinini her şeyden önce müterakki bir dindir; daima terakkiyi emreder. Hatalı, yanlış hal ve hareketlerin mutlaka tasahih edilmesini ister. Çirkin ahlâkı reddeder, güzel ahlâkı hedef itti. Haz eder. Her gün ilim ve ahlâk cihetiyle biraz daha yükselmeyen kimseyi asla makbul saymaz. Bir hata sahibinin, yaptığına karşıkk bulmasını, ceza çekmesini reva görür. Fakat bunda gözettiliği gaye: o kimenin mütenebbih olması ve insanlık vasıflarından birini kazanabilmesidir. Yoksa onun berbat olması mahv olması mevzu bahis değildir. Binaenaleyh bir mümin diğerinin herhangi bir hatasını sezmişse

o kişi senin görece makul olmasın dolsayısıyla vicdanlarda şübbeye bırakmağından akın, akın İslâm duyuyorlar.

İrak'ın tamamen feth olunması yaklaşıyor. Ve Şamda da fütûhat muvaffakiyyetle yürüyordu.

onu kendi yapmış gibi olmak ve o kusurunu tashihine birlikte çalışmalıdır. Bu gayreti, dostça bir mülayemetle, kardeşçe bir samimiyetle, gös termelidir. Yoksa hakaret etmek, istihza etmek ve rezil etmek için fırsat kollamak, yani düşmanlık etmek İslâm ahlâkına tamamiyle zıddır.

Neyimize güveniyoruz, Allah isterse, nice siddıkları bir anda zındık nice zındıkları bir anda siddık eder Benlik götürmez, ayıp aramak ise doğrudan doğruya benliğin gall biyetine isarettir.

İşte Allahı tanımak, Hakkın aşîkâr ve gizli hikmetlerine mutlak olarak ve bu hikmetler sayesinde kemali hayretle temaşa etmek mazhariyeti; önce şikâyeti ortada kaldırdır.

Zira terakki edenin alâmeti vardır: İncitmez ve incinmez. Ortada düşman yok ki bu iki keyfiyetin hükmü olsun! Bir zerrenin dahi Hak olduğu malûm iken şekva kâimden kimedir?

Dostluk ve insanlık, Rabbi Teâlâya yakınlık nisbetinde, bir kimse-den zühur eder.

Meşkûre SARGUT

ISLAMIYET

Sayfa: 2

Evliyâullah Sözleri

Yazan: Şemseddin YEŞİL

Ey hakikat yolcusu!
Emânet-i ilâhiye üç mertebe üzere
rinedir.
Birinci mertebe: Tokâll-i şer'iy
ye. İkinci mertebe: Muhabbetü aşk.
Üçüncü mertebe incisâb-ı ilâhiye.
Birinci mertebe avam için, ikinci
havâs: üçüncü de ahassul havâs i-
çindedir.
Akl-ı maâş ashâbı havâssın, alhas
sul havâssın esrar-ı dîniyelerini ne
bilebilirler ve ne de görebilirler. Ve
o akıl ile aşk-ı ilâhiyeye nail olaca-
ğını zannetmek; ayrıca bir hama-
kattir.
Sûret perest olan; daima ehl-i
gâflet olduğundan kalbi kaskatıdır.
Daima garaz-ı fasîde peşindedir.
Halbuki kalp tahliye edilmeden sul-
tan-ı aşk gelmez.
Kalbini bir Hz. insana temizlet,
kendini temizliyemezsin. Zira insan
kendini kendisi lâyıkıyla göremez.
Onun için «mü'minin, mü'nin ayna
sudur» denmiştir. Binaenaleyh bir
gönül sahibi ile dost ol, Putunu kır-
masına dayan. Öl ki dipdiri ola-
sun.. hayat-ı câvidânî ölmeden ev-
vel ölüme vardır. Onun nefesi ne-
fes-i İsadır. Makam-ı fenâdan bakaya

geçersen o vakit nefesi, nefes-i Mu-
hammedi olur.
Bu gari, vücûdünde mahzun yaşı-
ma. Allahın kula kaç türlü yakın-
lığı vardır, Sen yalnız (min habill
verid) yakınlığında kalma
Pervane gibi âşik olmadıkça daha
doğrusu pervaneden evvel yanan bir
pervane olmadıkça; mâşûkun daima
mekrettiğini bil. makam-ı aşkta in-
lemenin de cezası vardır. Çünkü he-
nüz ikilik kalkmamıştır.
Hiç korkma, Allah için olan kal-
bi açarlar. Acabayı kaldırırsan; bağ-
lı kapular açılır.
Ehl-i kısr ile, semersiz ulum-u
zâhireye kanaat edenlerle avâmın
haram lokmasıyla geçinmelerle otu-
rup kalkma. Zira bunların sırtında
şirk hırsakı bulunduğundan mağfi
retten mahrumdurlar. Yani Ce-
nâb-ı Hak âlem-i âhirette bunların
suçunu örtbas etmeyecektir.
Kalbin muhabbet ve şevkini ölç-
meye sözün sıcaklığı kâfidir. Aş-
kın bildiyeti zâhidin nihâyetidir.
Yarabbi!
Arşullah tâbir olunan kalb senin
kasrı saltanatındır Cemâlini beklî
yoruz. Mahrum etme.

Duygulu Gönüllere Hitap

Zatın biri Câmî kapısında Şeyta-
nın rastlamış ve ona: «Niçin burada
dolaşıyorsun» diye sormuş. Şeytan
cevaben: «İçeri gireceğim, çünkü ü-
çeride ibadetle mesgul, itikâba çe-
kilmiş, biri var onu celmek istiyor-
rum» demiş. O zat: «Öyle ise neden
girmiyorsun» diye sorunca Şeytan:
«Şu direğin dibinde uyuyan insanı
görüyorsunuz? İşte ondan korku-
yorum» demiş.
Alimin uykusu cahilin ibadetinden
efdaldır.
Ey Hak talibi! Görelim ki; Âlim
yani Arifî Billâh derya gibi istidatı-
na sahiptir. Deryaya her koldan su a-
kar. çaylar, nehirler hep ona dökü-
lür, ama o hiç doydum der mi? Yâ-
ni derya taşar mı? Hayır! Umman
o ummandır ki orada bir katraya
da yer vardır, bir balne de...
(Ma Arefuâike Hakka Marifeti-
ke Ya Babud!) (Seni hakkıyla bile-
medik ya Allah!)

İşte Resûlî Ekrem Efendimiz; bil-
ginin ve hayretin nihâyeti olmadığ-
ı ve bu muhabbete aslı doyulmadığı-
nı ilân ediyor. Zira Cenab-ı Hak, her
hangi bir tecelliyi ikinci defa tekrar

etmez. çünkü her anın bir başka te-
cellisi vardır. Bu namütenahi arzame-
te talip olan bir sine de doymak ne-
dir bilmez işte!...
İnsanı Kâmil Cennete girse, «A-
man benim güzelliğimi örtüyorsun,
senin yanında benim nice insanları
teshir eden güzelliğimden eser kal-
mıyor» der. Ve eğer o, «cennete
girse cennemden itiraz eder ve: «A-
man benim ateşimi söndürüyorsun;
senin muhabbetinin ateşi yanında be-
nim ateşimde yakıcı kudreti kal-
mıyor» der.
Onun için Arifî Billâhdan elbette
seytan korkar. Ehdullahın yanında
bir kimsiyi iğfal etmek şeytan için
muhaldir.
İkinci mühim noktaya gelince:
Cenab-ı Mevlâna: (Avamı nasu ta-
atı, ruhları büyük olan kimselerin
günâbidir. Avamın vuslatı haslatın
hicabıdır) buyuruyor.
İşte onun için de âlimin uykusu
cahilin ibadetinden üstün oluyor. Zi-
ra avamın ibadeti menfaat içindir.
Yâni bir mükâfat mukabilidir. Ade-
tâ Hicret yapıyor gibi; avam da
ibadetini sermaye olarak Allaha sat-
(Devamı Sayfa 4 de)

Hz. Muhammed Hıra dağından lâi- lâhe illallah dâvâsını nasılaçtı ve hayatları

Yazan Şemseddin Yeşil

— 48 —

si üzerinden alındı. Yüz binlik taç
çıkarıldı. O vakit, rütbenin müstâz
hasına çıkarılma devleti İrâniyenin
yüzbinlik taç vermesi teğrifatı ilâhî
yasandı.

Bu hal İran ordusunun mânevîya-
tını bozdu. İslâm ordusu arkalarına
dan tâkib etmeye başladı.
Hürmüz ordusunda ancak göze
ta mâlik olanlar yakalarını kurtar-
bildiler.
Seyfullah ganimetini beşte biri ile
zaferin müjdesini Arifî vâla güler
mahbûb-u Peygamber siyer Cenab-ı
Suddik'a gönderdi. sonra ileri hare-
kete başladı. Basra şehrinin bina-
duğu yere kondu.
Uzerime yine İr anın yüz binlik
taç giyen serdarlarından (Karin)
bir ordu ile Kiserâ tarafından gönde-
rildi.
Karin ordusuyla gelirken yol üz-
ründe bozulmuş askerle İr an şehri-
de ve kahramanlarından Kubad ile
Enuşcan'e tesadüf etti. Onları da
kendî askerine kattı. Heriye hareket
edildi ve muharebeye yeniden gir-
ildi.
Bu kerre rab meydanında iki İra-
nın güzide şehzadesiyle ve yüz bin-
lik taç giyen Karin harb meydanı-
nda canlarını teslim ettiler. İr an or-
dusunun maneviyatı büsbütün bo-
zulmuştu. Çok telefiyat verilmiş As-
kerin bir kısmı da kaçarken sulda-
lâm ordusunda esirler, çocuk, çocuk
boğulmuştu.
Halife-i Resûlallah emriyle le-
kimsesizler en iyi muameleye tâbî
tutuluyorlardı.

Fıkıh Bilmeceleri

12 — Hangi namazdır o namaz ki
fâsîd olacakken hades vaki olmak
la yani abdesti bozulmakla namaz
fâsîd olacağı yerde sahib oluyor.
13 — Hangi namaz kılan; namaz
da (naam) demekle namaz fâsîd ol-
maz?
14 — Hangi namaz kılan abdest-
li bulunduğu halde namazda suyu
görmekle namaz ibozulur?
★
Geçen sayımızdaki bilmecelerin
cevabları:
9 — İmanından evvete tekbir alın-
rak namaza duran; muktedirin İ-
man tekbir aldıktan sonra abdesti bo-

Duygulu Gönüllere Hitap

Zatın biri Câmi kapısında Şeytana rastlamış ve ona: «Niçin burada dolaşıyordun» diye sormuş. Şeytan cevaben: «İçeri gireceğim, çünkü iheride ibadetle meşgul, itikâba çekilmiş, biri var onu çekmek istiyorum» demiş. O zat: «Öyle ise neden girmiyorsun» diye sorunca Şeytan: «Şu direğin dibinde uyuyan insanı görüyorsunuz? İşte ondan korkuyorum» demiş.

Alimin uykusu cahilin ibadetinden efaldır.

Ey Hak talibi! Görelim ki; Âlim yani Ârifi Billâh derya gibi istidata sahiptir. Deryaya her koldan su akar çaylar, nehirler hep ona dökülür, ama o hiç doydum der mi? Yâni derya taşar mı? Hayır! Umman o ummandır ki orada bir katraya da yer vardır, bir bahre de...

(Ma Arefnaike Hakka Marifetike Ya Babud!) (Seni hakkiyle bilemedik ya Allah!)

İşte Resûlü Ekrem Efendimiz; bilginin ve hayretin nihayeti olmadığı ve bu muhabbete aslâ doyumadığını ilân ediyor. Zira Cenabı Hak, her hangi bir tecelliyi ikinci defa tekrar

etmez çünkü her anın bir başka tecellisi vardır. Bu namütenahi azamete talip olan bir sine de doymak nedir bilmez işte!...

İnsanı Kâmil Cennete girse,: «Aman benim güzelliğimi örtüyorsun, senin yanında benim nice insanları teshir eden güzelliğimden eser kalmıyor» der. Ve eğer o ,cehenneme girse cehennem itiraz eder ve: «Aman benim ateşimi söndürüyorsun; senin muhabbetinin ateşi yanında benim ateşimde yakıcılık kudreti kalmıyor» der.

Onun için Ârifi Billâhdan elbette şeytan korkar. Ehlullahın yanında bir kimseyi iğfal etmek şeytan için muhaldır.

İkinci mühim noktaya gelince: Cenabı Mevlâna: (Avamı nasın taati, ruhları büyük olan kimselerin günahıdır. Avamın vuslatı hasların hicabıdır) buyuruyor.

İşte onun için de âlimin uykusu cahilin ibadetinden üstün oluyor. Zira avamın ibadeti menfaat içindir. Yâni bir mükâfat mukabilidir. Adeta ticaret yapıyormuş gibi; avam da ibadetini sermaye olarak Allaha sat

(Devamı Sayfa 4 de)

Duygulu Gönüllere Hitap

(Başarık Sayfa 2 de)
maya heveslenir, çünkü o sermaye cennet vaadi üzerine meydana getirmişdir. Sonra cahilin nazarında kıymet amelindedir, öyle ki; bu amel, isterse ihlâsla tecelli etmesin ve isterse gaflet ile zühur etsin, Nete - kim Şeyh Attar (Kuddise sırrıhu) şöyle bir misal veriyor: Padişahın biri namazda iken yanından geçen bir ârif ona: «Esselâmu aleyküm» demiş. Namazdan fariğ olan padişah kendisine: «Namaz kıldığını görmedin mi, ne diye selâm verdin?» diye sorunca; Arif de cevaben: Evet; gerçeğe huzuru lâhiye divan durmuştu, fakat bu zahiri halinizdi; içi nizden: «Bu sene sarayın tavanlarını ne renge boyatsam acaba» diye düşünüyordunuz, yani batınen gaflet içinde idiniz, onun için selâm verdim» demiş.

Binaenaleyh vuslat demek olan miraç (ki müminin miracı namazdır) avâh için başka, havas için başkadır; birine kavuşma olur, beri ki ne hicap yâni perde olur.

Netice itibariyle öğreniyoruz ki; esas güzellik ve yükselme, deruni olacaktır. Zaten; amelî had ve hu dudu vardır. Yâni insan ne gekilde olursa olsun bir hizmette bulunsa, o fiilin bir neticesi olur. Fakat ni yetin sonu yoktur, ona hudud olmaz! Onun ninçin Peygamberimiz Efendimiz: İnsanlar niyetleli üzere haşrolacaklardır.)

İşte bütün güzellik niyetin selâmetindedir. Esasen; Cenabı Hak, illü kalbi selâm istiyor. Bu sebepten bunu oluyur.

Meşkûre SARGUT

VÂ'ZLAR

ruz.

(Başarık Sayfa 1 de)
Şimdi; bir cümle söyleyeceğim. Gâyet acı olmakla beraber göyete doğru:

Dindarlar, birbirlerini tanımayanlar, ve tanımakta istemiyorlar. Halbuki kuvvet, vahdettedir. Dindarlara gelince; onlar da inadına birbirlerini tanıyorlar ve yekvücüd olarak çalışıyorlar. Bittabi iyi neticeler alıyorlar.

Şimdi, Kur'an-ı Mübin bu kadar açık emrettiği halde acaba nasıl emr-i ilâhî bekliyoruz?

Hız Cibril gelsin de bize yeniden Kur'an-ı tefsir etsin mi istiyoruz? Ey hakikat yolcusu!

İşte bir vakitler biz bu âyet-i kerime ile amel ediyorduk; dünyaya vâris bulunuyorduk. Avrupada kuralın kuralı bizce tasdik edilmeden kiralık yapamazlardı.

Yarabbi! Resûl-i Hâşimî hakkı!

Fıkıh Bilmeceleri

(Başarık Sayfa 2 de)
birdir ki onunla evvelce başlamış oldu duğu namazı kat'etmiş olur.

10 — Ol namaz kılandır ki namazın içinde abdesti bozulmakla abdesue giderken okunmuş ola.

İşte o vakit namazı fasid olur. Zira namazın bir cüzünü ki kıraat teşkil eder. Halbuki bunu hades halinde yani abdestsizken yapmıştır. Binaenaleyh namazı fasid olmuştur.

Malumdur ki namazda delilik ve bayılmaktan gayri bir sebep dolayısıyla abdesti bozulmakla namazı bozulmuş olmağ.

Evet, konuşmayarak ve Kur'anı okumayarak giden abdestini yeniler ve gelir, namazın neresinde iken abdesti bozulmuş ise oradan itibaren namazını ikmal eder. Yani bıraktığı yerdende başlamalıdır.

İşte bazı camilerde suyun içerde bulunması abdesti yenilemeye muhtaç olanları dışarıya kadar çıkmak külfetinden kurtarmak için

11 — Şu kimsenin namazıdır ki o kimse sahib-i tertibe iken, yani üzzerinde altı vakit samazı geçmemiş

çin; ismi âzam bahâşi için; sevdiğin kulların hatırı için; biz bu âyetinle vâcib olan bu emrinle amel ettirdi. Dinin âdet hâlindeki şekillerini değil, zevkini tattır, Muhammedi getirdiğ gibi Muhammedi götür.

ELFATIHA

ken bir vakit namazını geçirmiş olur da o hatırında iken beş vakit namaz kıldıktan sonra onu kaza etmiş bulur.

İşte bu hal ile o kimse namazının tertibini ihlâl etmiş olduğu için o beş vakit dahi kaza etmek lâzım gelir.

Eğer beşinci namazın vakti çıktıktan altıncı vakti dahi kılarak, geçmişti ondan sonra kaza ederse; tertip namazı olmuş bulunmak cihetiyle ondan evvel kıldığı beş vakit dahi mahiyetinde kılınmış olur.

Şeriatsız hakikat

(Başarık Sayfa 3 de)
bütün niyelerini dokur, tam ooh kılm oldum zannıyla sevinirken tepeler. Nümru'da bunlardan biridir. Şe mayaya attığı oklarını kudret kanak olarak geriye îade etmiştir. Bu hal Nümru'da çok sevindirmiş ve artık bütün enişelene nail oldum zevki geldikten sonra başındaki sevdi-rububiyeti, o büyük dâvâyı enabı-Hak ufacık bir mahluk halkedernek beynine vurdurdu, vurdurdu çıkarmıştı.

Köylüler ısrar ediyorlar: İşte sen de ne kadar kâvî klib için çalışsan kismet ve nasibinden başkasını alamazsın.

Kıybin zâbirde bir te'siri var gibi görülür. Hakikatte te'siri yoktur. Cehdi, vehimden gayri bilmeldir. (Devamı var)

Rüya Tabirleri

(Başarık Sayfa 3 de)
Har besnasında görürse o harb ten kendisine zarar gelmeyeceğine şarettir.

Serili bir hal üzerinde vaz'edilmiş konuşan bir heykel görürse ve onu kendisi tanırsa; o adamın batıl sözlerle duyacağına işarettir.

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
Halil ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneligi: 4 lira
6 aylığı: 2 lira

İDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane'esine gönderilmesi rica olunur.

Diğer ve Baskı GÜN Basım ve Nu: esmaniyecad. No: 17

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YEŞİL"İN ŞU KIYMETLİ ESERLERİNİ MERAĞLA OKUYUNUZ:

	FIATI		FIATI
RADYODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL	
FÜYÜZAT TEFSİRİNDEN (12) KİTAP	5.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI	1.00KŞ.
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED)	12.50KŞ.	ÖĞRENME Lİ: İSLÂM DİNİNİN RUH	
İSLÂM'DA EN MESÛD AİLE HANGİ AİLE.		UNDA BİR NOKTA	25KŞ.
DİR, EN BAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	SÛRE İ MÛLK (TEBAREKE) TEFSİRİ	50KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BİLİNME Lİ (40 HADİSİ ŞERİF)	1.00KŞ.
MEŞALİ FELÂH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAPLAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ CÜMLELERİ İLÂN EDİYOR?)	1.00KŞ.	BÜTÜN HÂDİSÂT KURAN KARŞISINDA NASIL MAĞLÛB OLUYOR? DÜNYA GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR?	1.50KŞ.

Duygulu Gönüllere Hitap

(Baştarafı Sayfa 2 de)

maya heveslenir, çünkü o sermaye cennet vaadi üzerine meydana getirilmiştir. Sonra cahilin nazarında kıymet ameldedir, öyle ki; bu amel, isterse ihlâsla tecelli etmesin ve isterse gaflet ile zuhur etsin, Nettekim Şeyh Attar (Kuddise sırrıhu) şöyle bir misal veriyor: Padişahın biri namazda iken yanından geçen bir ârif ona: «Esselâmu aleyküm» demiş. Namazdan fariğ olan padişah kendisine: «Namaz kıldığımı görmedin mi, ne diye selâm verdin?» diye sorunca; Arif de cevaben: Evet; gerçe huzuru İlâhiye divan durmuştunuz, fakat bu zâhiri halinizdi; içinizden: «Bu sene sarayın tavanlarını ne renge boyatsam acaba» diye düşünüyordunuz, yâni batınen gaflet içinde idiniz, onun için selâm verdim» demiş.

Binaenaleyh vuslat demek olan miraç (ki müminin miracı namazdır) avâm için başka, havas için başkadır; birine kavuşma olur, berikine hicap yâni perde olur.

Netice itibariyle öğreniyoruz ki; esas güzellik ve yükselme, deruni olacaktır. Zaten; amelin had ve hududu vardır. Yâni insan ne şekilde olursa olsun bir hizmette bulunsa, o fiilinin bir neticesi olur. Fakat niyetin sonu yoktur, ona hudud olmaz! Onun ninçinn Peygamberimiz Efendimiz: İnsanlar niyetleli üzere haşrolacaklardır.)

İşte bütün güzellik niyetin selâmetindedir. Esasen; Cenabı Hak, illü kalbi selâm istiyor. Bu sebepten bubu oluyor.

Meşkûre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Bir Hâdisi Kudside buyruluyor ki: (Gece vakti olup karanlık gelse ve her dost ancak kendi dostu ile tenha kalsa; benim sevgililerim benim için kyamda durup, boyunlarını büküp, bara tazarru ile münacaat ederler ve muhabbetimden başka benden bir şey talep etmeyip, riza yolunda giderler. Ben de onlara kemali muhabbetimden üç ihşanda bulunurum: Birincisi, bir nurdur ki kalbine ilka ederim; eğer onlar daha söyleseler onunla benden haber verirler. İkincisi, benonlara zat ve sıfatıyla teveccüh ederim ve teveccüh eylediğim dostuma neler ihşan ederim. Üçüncüsü de, bir ikramdır ki onu ancak ben bilirim, bir de ikrama nail olan kulum bilir; arzda ve semada olan eşya o ikrama nisbetle azdır, az bir şeydir.)

Ey Hak talibi! tedavisi müşkül iki huy vardır:

1) Başkasının elinde olan şeye nazar atfetmek.

2) Yapılan işde ihlâsî muhafaza edememek.

Bunlardan birincisi dünyaya ait hırsın kalpde yerleşmiş olduğuna

len adam (ben daha henüz bu mertebeye çıkamadım.)

Ebu Hureyre Hz. leri de o halde sen benimle akti uhuvvet etmeye, kardeş olmaya lâıyk değilsin buyu rurlar.

Koca büyük din ne incelikler gizlemiştir.

Yarabbi! Bizi menfaate değil de fazilete köle et. Hayatı ebedimizi, nefsi emmaremizin semeli kaliline sattırma.

Nazar gâhi ilâhi olan gönlümü - zü, bin parça edip bir matlap peşin de koşturtma. Muhammedi getirdiğin gibi Muhammedi götür.

EL FATİHA

Imeceleri

fasit olur. Eğer beşinci rekâtın secdesinden başını kaldırmadan abdesti bozulurse namazı sahih olur. Yeniden abdest alıp gelir teşehhüt miktarı oturarak selâm verir sehri secde yapar. Namazı tamam olmuş olur.

13 — Konuşmasında (neam) de meyi âdet edinmiş olandır, neam lâfzı Kur'ânda varit olduğu cihetle onların lisanında itiyat eden kimseye göre namazda tefevvüh dahi Kur'andan sayılır.

14 — Teyemmümlü imama iktida etmiş bulunan abdestli muktedir ki namaz da iken suyu imamın görmiyerek kendisi gördüğünde namazı fasit olur.

işarettir. İkincisi ise; yapılan ibadete, iyiliğe hayır hasenata, karşılık istemek; menfaat beklemek, demektir.

Nefsi emmarenin büyüklüğünden olan hırs, bir çok fenalıkların başı olup kul hakkını daltalayın korkunc bir huydur ki, sahibine dâima kendi menfaatini düşündürür: pay onun - Jur. Başkasının fakru zaruretini, sefaleti, kırılmış kalbi, hırs sahibini ilgisiz icindirmez. Hak muhabbeti de böyle bir kalbe tenezzül etmez! Muhabbeti ilâhiyenin içindeki hamd hiç bir ibadette yoktur. Bu hamd: bir zerrinin dahi kadrini bilmek, nimeti görmek, onun hakkını vermektir ki, Ek lullahı Kiram bütün mevcûda hürmetkârdırlar. Hatt âhürmetten de i leri muhabbetleri vardır.

Şu halde; bir kimsede hırs galip olunca, onun kalbinde muhabbetullah bulunmuyor.

İkinci şıkda, karşılık beklemek keyfiyeti var. Şurası muhakkak ki; yapılan bir iyiliğin hattâ takdir edilmesini istemek; şükranı nimete mâni olur. Meselâ bir kimse namazda iken iki yanına baksın da, acaba ben kimler görüyor dese, o namaz hangi bir işin de beyenilmesini istemek o hizmetin hakikatini ihlâl eder ve şükürüne mâni olur. Halbuki livechillâh görülen bir hizmet, Rabbi Tealâya arz edilmiş oluyor; Al laha mahsus oluyor. Pekiyi ey Hak Talibi! Cihana can veren Hak değer midir? Sen ben o maşûku hakiki olarak oluruz da neden acaba hizmetimiz doğrudan doğruya Allah için olmaz?

Acaba neden; araya bir menfaat koruz ki onunla cemâli yâre kavuşmak mümkün olmaz?

Yahut neden; hayatı ebediyemizi fakresalarız da bir kaç günlük misafirlik hayatı için istemediğimiz kalmaz?...

Bilelim ki, mâneviyat; insanı, nefsanî tuzaklara düşmekten alakoyan bir manevi gözlüktür. Onu takan hem yakını, hem de uzağı götür. Yâni hem bu hayatın mânâsına ve mahiyetine, hem de ilerideki hayatın selâmetine vâkâf olur ve şükürün hakikatine erişir.

Davut Peygamber: «Ya Rabbi! ben sana nasıl şükür ifa edebilirim ki ona muvaffak olmak da senden bir nimettir» diye arzı münacaat etmiş ve: (İşte şimdi şükürün vecibesi ni ifa ettin) tebşiri ile kendisine vâhiy nazil olmuştur.

Neticede; Haslar, gece kalkıp boyunlarını bükerek, muhabbetten yanan sinelerine yine muhabbetten de va istiyorlar da Allah daonları keledi esrarı ilâhiyesine vasil eyliyor.

Meşkûre SARGUT

Duygulu Gönüllere Hitap

Ehlullahi Kiram buyuruyorlar ki «Elbisende bir leke olsa herkesin yanına o leke ile çıkamazsın; hemen temizlemek istersin. Yüzünde bir kara varsa, kezalik onu derhal silersin. Halka karşı zâhirini ayıplı göstermeğe utanıyorsun da Allahın nazârâtı olan kalbini ayıplarla doldurmağa neden utanmıyorsun?..»

Evet ne kadar doğru; fakat ne kadar acı bir hakikat bu!...

Ey Hak talibi! Birlikte düşünelim; kimi kandırıyoruz? Haktan gayrı mevcûd yok ki.. Şeyhül Ekber Muhyiddini Arabî Hazretleri: «Hak Haktır gözün varsa, Hak halktır aklın varsa» buyuruyorlar.

Bu birliğin içinden ayrı kalan bir zerre düşünebilir misin, Eğer böyle bir fikrin varsa, bir olan Allah'ın varlığında şüphelen var demektir. Eğer şüphelen varsa Lâ-İlâhe İllâllah deme; zira dilin söylese dahi kalbin tasdik etmiyor demektir.

Evet, kimi aldatıyoruz? Halkı başka görüyor da korkunç bir mürâilik peşinde koşup halka karşı din-

dar, temiz, nezih, terbiyeli, hassas bir insan gibi görünüyor fakat ne yazık ki Hakka karşı rezil, deni, âdi, münafık bir âsi oluyoruz.

İşte Hak talibi! bilelim ki; bizim halimize aldanmış olan bazı saf kimşeler de bulunsa bizim için bu, mekri İllâhidir. Yâni bize bir cezadır, çünkü Allah bir mürâinin eline mühlet verir, fırsat verir.

Binaenaleyh bir nefes zayi edecek zamanımız yoktur.

Evet; Hazreti Şazeli ne diyor: «Eğer bir göz açıp kapayıncaya kadar karşımda Resûlullâhı görmezsem kendimi mümin addetmem.»

Kezalik bir kimse de irfanını tahsile çalıştığı Arifi Billâh'dan bir nefes gafil olacak olsa, onu imânına güvenilmez.

İnsaniyet ne büyük şeydir; hiç bir zahiri ölçü ile ölçülmez, O tahaleti kalp ile aşikâr olur. Yâni bir kimseden; kalbini ayıpladan temizlemesi nisbetinde, insanlık zuhur et-

(Devamı Sayfa 4 de)

Duygulu Gönüllere Hitap

(Baştarafı Sayfa 2 de)

mevkiini öğrenmek istiyorsa, kendi der. O kimse Allahın indinde kendi indinde Hakkın mevkiini öğrensin. Yani Hakkı kendine ne derecede mahabbut tutuyor onu bilsin. Nete-kim (nefsini bilen Allahı bilir) emri, bu mânaya işaretler.

Ey Hak talibi! Allahtan gayrı o lan cehalettir, gaflettir. Yani Rab-bi Tealâdan ayrı bir zerre yoktur, fakat bizler hep ayrı gördüğümüzden; bu görüşümüz, bu noksanlığı mız, gayrullah oluyor.

Namazda iken, içinden türlü dü-ğünce geçiren bir kimse dahi zahir de bağı vaziyettedir. Yani etrafı i le amelen meşgul olamaz. Faraza se lâm vermektikçe bir diğerine müda hale edemez, onunla dedikoduya gi rişemez, ona yalan söyleyemez, onu incitemez, yahut herhangi bir şeyi hırpalıyamaz. Şunu yapamaz, bunu yapamaz, Çünkü bağı vaziyettedir. Eğer tam mânasiyle divan durmuş-sa, içinden de dışı gibi sakindir: yâ ni; kalbiyle de huzurdadır.

Şimdi Allahın her yerde hazır ve nazır olduğunu bilmek huzur olduğu na; bizlerin her an namazda olma-mız iktiza eder. Rabıta kalp ile da im Allahın huzurunda okluğumuz bilinirse, şekavet nasıl ortaya çı- kar? Hirs, tamah, riya, kibir nasıl zahir olur? Bütün kötülükler nihan olur ki içimizde bulacağımız saadet ve huzur budur işte!...

Vaktiyle bir kimse Endülüs'e gidi yoriken bir Arifi hakikiye müraca at ederek her hangi bir emri olup olmadığına sormuş. O zat, kendisine gideceği yerde iki kimseyi görmesi ni tenbih etmiş ve şunları söyle- miş: «Sunlardan birincisine, selâm la beraber, dünya muhabbetini gön lünden çıkarmasını tavsiye ederim. İkincisine de selâmla birlikte, duası ni beklediğimi bildiririm.»

Emri alan kimse Endülüs'e va- sıl olunca birinci şahsı bir kulübe - de ziyaret etmiş, bakmış ki: o şahıs yoksul ve perişan bir halde, sırtın- daki tek gömlek de parça parça ol- muş, kendisi sefil bir vaziyette. Ona selâmı ve emri bildirdiği zaman şu cevabı almış: «Ah.. nefsimi bu ka- dar eziyete sokuyorum; lâkin yine de dünya varlığına ait muhabbeti içimden atamıyorum.»

İkinci şahsı, muhteşem bir saray da ziyaret etmiş; fevkalâde bir zen ginlik ve gözleri kamaştırıran bir sal tanat içinde görmüş. Derhal içini bir şüpheli kemirmeğe başlamış; «Du 'asına muhtaç olunan kimse burada mı yaşar? Bu varlıkla Hak yolunda ulu olmak nasıl mümkün olur?» di ye düşünmüş. Lâkin haberi kendisi ne iletmeden evvel, karşılaştığı o zatı âliden, şöyle bir hitaba muha- tap olmuş: «Gel bakalım, bize kim den selâm getirdin. Kalbindeki şüp-

heyi def et oğlum! Zira bil ki, bu saltanat bize Allahın emri ile. Şu mal ve mülkü, Sahip bırak dediği anda bırakırız; içimizde yeri yoktur bunun...»

İşte; İbrahim Halil gibi bir an- da ne var ne yok hepsini feda eden ve «Hak için verdiğimizi geri alma- yı» diyen Peygamberin hali ve meş- rebini bir mümin de giysin ve o mu habbeti kendinde bulsun ki, onun kalbi hirs ve ayıplardan kurtulmuş olsun.

Zira Akşamseddin Hazretlerinin buyurduğu gibi; Alah indinde bu dünya, bir sinek kanadı hükmünde dir.

Meşkûre SARGUT

Şeriatsız hakikat

(Baştarafı Sayfa 3 de)

methi peygamberiye uğramış olur- sun.

Helâl mal salih bir kimse için ne iyidir buyurulmuştur. Hukûsa kalı bınla kalbin vazifelerini ayır servet kalıbında dursun kalbine yol alma sını sana mali ibadetleri yaptırır bi- naenaleyh ibadeti maliye ibadeti bedeniyyeden eftaldir. Zira ibadeti maliyeyi terkedene mürted denmiş ve harp edilmiş fakat ibadeti bede niyeyi terkedene mürted deneme- miş Allahı ile kendi arasında bira kalmıştır.

Bir geminin yürüebilmesi için de nizin suyuna ihtiyac vardır. Fakat bu su daima geminin altındadır. E ğer bir delik bulur da içeriye girer se o gemiyi batırır.

İşte servet de gınayı kalb ile ka lıba çıkarılmalı makbul olan fakrı tam hasıl olmalıdır.

DIKI

İslâm dininin ruhiyatını anlamak riyete nasıl huzur ve saadet yolları Hazreti Muhammedün beşeriyetin nasıl işaretler rekzedtiğini bilmek rın fesad rüzgârı saramıyacağın YEŞİL'İN şu kıymetli eserlerini

Radyoda Kur'an okumak caiz mi, de Füyûzat Tefsirinden (12) kitap)

Hayatı nebi (Muhammed Aleyhiss)

İslâm'da en mesut aile hangi ailedir reisi kimdir?

Din Nuru On Üç Yazın

Meşali Felâh = Bütün semavi kitap

Muhammedi nasıl ve hangi cümle

Besmelenin esrarı Allah de

Varını Allaha Sat

ADRES: Beyazıt Ha

H. YEŞİL K

Duygulu Gönüllere Hitap

Ey Hak Talibi! Teslim ve rızanın iki derecesi olduğu bildirilmiştir.

1) Kahrın kahrı olduğunu bile - rek kabul ediş.

2) Allahtan gelen her şeyin güzel olduğuna emin olarak kabul ediş.

Birincisi lütfun lütuf ve kahrın kahr olduğunu bilen ve bu iki keyfiyetin arasındaki azim farkı göre rek, bir celâl tecellisi karşısında; o tecellinin ağırlığını duyan ve fakat edeben sükût eden kimsenin hali - dir.

İkinci vaziyet er kişinin kâdır ki; o kimse için kıymet ve hakikat sebebde değil müsebbibde olduğundan ister kâhira, ister lütfu maz - har olsun, tattığı şey, ister acı, ister tatlı olsun, bu iki keyfiyeti ayırt etmez. Çünkü o, bir hâdisenin hoş veya nahos olması ile alakadar değil, hâdiseyi tertip edenle ilgilidir.

Meselâ Fizikte sükût kanununa göre: Havası boşaltılmış bir yerde muhtelif ağırlıktaki cisimleri yukarıdan aşağıya bıraksak aynı zaman da düşerler. Biri taş biri tüy de olsa, bunların aşağıya vasıl olmaları aynı müddet içindedir.

İşte bir kimseden de nefsin havası boşaltılmışsa, ona gelen farklı meseleler onda aynı tesiri yapar - lar, yâni biri diğerinden daha ağır gelmez. Elem ve kederler yahut zevk ve sürurlar o kimse için aynı şey olur. Cisimlerin bir olması gibi, keyfiyetler de onun gönlünde birleşir.

Şüphesiz ki tecellinin şu vüs'atin den bihaber olanlara, zuhurun böyle muhtelif tarzda olması, elem ve keder verir. Fakat tecellide mahv olanlar, her bir zuhurda bir cilve nur görüp, zevki daimede kalırlar.

Onun için aşıklar indinde değil, dünya, ukba dahi masivadır. Masıva ise hiç yok demektir. Aşıklar tevhid üzere giderler ve kahre değil de hem Kahhar ve Cebbar, hem de Fauf ve Rahim olan bir Allahu görürler.

Aşıklar için halk ile muameleyle ait olan bir çok keyfiyetlerin aslı esası yoktur. Meselâ onlarca her türlü nefsanî arzu ve hevesler halk içindir. Binaenaleyh şirk; halkı arayeden çıkarmamak yüzünden işlenmektedir. Halbuki «Halk yoktur ki şirk olsun» derler.

İşte bu erbabi basiretin halidir ki; bu merteye çok ileri bir makamdır. Esasen teslim ve rızanın hakikatı da bu suretle meydana çıkar.

Cenabı Hak Kur'anı Keriminde: (Onlar zannederler mi ki, biz Allaha ve ahirete iman ederek namaz kılarız, oruç tutarız, biz Allahın mümin kullarıyız demekle bırakılırlar? Biz onları hatir ve hayale gelmiyecek şeyler, hastalıklar, mücahede - ler, hicretler ve sevdiklerini elden almak ve darlıklar, hasılı sair nefsinin ağır giden şeylerle imtihan

ederiz) buyuruyor, Hak Taalâ bu imtihanları niçin yapar, kullarını bilmiyor mu? Derginiz. İşte bu demeler, kullara kendi derecelerini yine kendilerine tasdik ve imza ettirmek için ve hangisinin yalancı, hangisinin ise sâdık olduğunu bildirmek içindir.

Çünkü her iman eden Allahu ve Resulullahı sevdiğini iddia etmektedir. Bunların dâvası ancak imtihan vaktinde aşkâr olur ki; kâzip ve sâdık meydana çıksın. Meselâ biri daima nefsinin hoşlandığı şeylerden memnun ve fakat bir hoş hâdiseye ile hemen gayrı memnun olup şikâyete başlıyor. Diğer vukuata rıza gösteriyor; bir kere memnun olmasını bilmiş de artık bildiğinden dönmüyor, Allah da ondan vazgeçmiyor.

Hülâsa aşk çeşmesinden abdest alan ve dört tekbirle namaza duran; yâni terki dünya, terki ukba, terki hesti (yâni kendini terk) ve terki terke eren kimsenin kendi mevhum vücûdu aradan gider ki acıyı, tatlıyı duyan memnun ve gayrı memnun olan işte o benliktir. Teslim ve rıza, bu sahte benliğin icraatını durdurur ve kişiye kalp edebini talim eder.

Allahın ahlâkı ile ahlâklanmak ve sıfatı ile muttasıf olmak teslimiyetle kâbilirdir.

Meşkûre SARGUT

Ne Kadar Acı

(Baştarafı Sayfa 2 de)

Oda hakikatı idrak edilmeden sırf şeklini yapmaktan mı ibaret - tir. Bunun zengin içtimaiyyatı ne oldu? İbadet kısmının öbür tarafı nerede?... Muamelât kısmı nerede?

Acaba bunlar, beşerin felâhına selâhına engel mi?

Bir misâl vereyim.. ondan sonra da hükmü, insafa mı terk edeyim de yeyim!

Sadri islâmda huzur-u nebiye bir kapitalist geliyor:

— Ya Resûlullah... Talim ettiğin şekilde tam bir insan olarak yaşamak istiyorum. Geniş bir servete malikim. Muazzam bir araziye sahibim. Bunları işlettiriyorum. Bu çalıştırdığım insanlara kaç kuruş yövmiye vereyim.

Resulü Ekrem cevap veriyor:

— Onun ölçüsü olmaz, kendini o vaziyete sokarsın.. onun çalıştığı gibi çalışırsan, kendin kaç kuruş razı olursan o kadar verirsin!...

Pek iyi.. ne vakit vereyim?

— Teri kurumadan! Hemde ilâni haye usak olarak çalıştırma istida - a nisbetinde fiske - dar yap!... oda maddî istiklâline sahip olduğunu bil - sin

★

İnsaf!... İşte, menba - ı irtica olarak gösterilen bu dinin nasıl mader - i medeni

Duygulu Gönüllere Hitap

Hazreti Mevlâna buyuruyorlar ki: «Inna a'tayna kel kevser) sù resini okudun mu? Eğer okudunsa ve kevserden murad ne olduğunu bil dinse niçin kuru dudaklı ve susuz kaldın? Bu dünyada ilmi amelden olan hayrı içmen lâzımdır. Ta ki; Allah aliminin kalbi havuzundan ilim ve marifet kevserini can ağzı ile içip masivayı unutasın.»

Ah, Hak talibi, görüyoruz ki Hazreti Pir mutlak ve mutlak gözlemlerini zihin üzerindeki kalın perdeleri yırtmamız icap ettiğini bildiriyor. Gönüllerimizdeki zulmeti; o ki bir sis gibi ardında olanı gizlediğinden, her taraf etmemizi emrediyor. Niçin? Nura kavuşmamız için...

Meselâ: Bir odanın içindeki bütün eşya gece karanlıkta bizce meçhuldür. Fakat elektrik düğmesini çevirirsek odanın içindekiler bizce malûm olur. Bütün meçhullerin başında varlığımız meçhulu gelmektedir. İnsan kendini görmeyi bırakıyor da hariçteki meçhullerle meşgul oluyor.

Halbuki Hazreti Ali (Kerrem-Allah) veche) efendimiz «sen kendini küçük bir şey zannediyorsun, âlemi kebir sende gizlidir» buyuruyorlar.

Kâinatın ne mevcutsa kendisinde var olan insan için; kendi varlığının düğümünü çözmek, elektrik düğmesini çevirmek gibi bütün meçhulleri aydınlatır.

Fakat ne yazık ki biz kendimizin yabancısı, kendimizin gafiliz. Hazreti Pirin: (Aradığını) bizzat kendidir) kelâmı âlisini cihan okumuş ve fakat tabikatde kendi varlığı ile kaç kişi alâkadar olmuştur? Bu hakikat sözü kitabı mübinde (Ademe ruhundan ruhüfledim) emri celiline işarettir.

İncelik yâni irfan, hakiki müslümanda bulunması elzem olan esas vasıftır. Eğer; ilmi (Lâ İlâhe İllallah) tahsile koyulacak olursak, ma siva hükmünü icra edemez. Yâni bizim gözlerimize perde üstüne perde çekemez!

Her şeyin bir kâr için tertip edilmiş olduğu bilinen bu âlemden, insan tesadüfen mi bulunuyor? En ufak bir cismin dahi mânası var iken, insan mânasız mı yaşıyor?

Akıl ve idrak mertebesinin bu ilk soruları gâfletli ref etmektedir. İş; o akıl, bu esas vazifesi olan cihete işletmektedir.

Zahiri ilimlerin cümlesiyle istigal etmiş olan bir âlimin günün birinde çıldırması ne acı olur değil mi?

Yahut küçük bir zaafî yüzünden ruh hürriyetine kavuşmaması, ha-

kkatini bulmadığı için, şu sâfî âlemde kurtulamaması ne elildir değil mi?

İşte hakiki ilim ve asıl irfan kendini bilmek esasına dayanır ki; terakki ve tekâmülün esas mânâsı o zaman tecelli eder. Aksi halde her şeyi bilen fakat kendinden haber-dar olmıyan kimsenin zahiri rütbeleri bir tekâmül misali değildir. Milletlerin refah ve saadet kaynağı ruh olgunluğu olup kitlenin ahlâki ve vicdani selâmetindedir. Bu asırda herkesin aklı selimi ile tesbit olunmuş olan bu hakikat, bütün dünyaya kendini aşikâr etmiştir. Binaenaleyh itibari rütbelere tekâmül yolunda hakikat âlâmetleri değildir. Bütün güzellik tevhid ilmine agâh olup kendi varlığı meçhulünü nuru ilâhi ile aydınlatarak diğer ilimlerin de (Lâ ilâhe illâllah) ilmi için birer basamak olduğunu anlamaktır. Esasen kendi ruhunun hüviyetine agâh olan kimsenin cahil kalması aslâ vârit olamaz. Cahil Allâhtan gafil olmaktır. Allahı bilmek ise hal ilimi ile mümkün olur. Aksi halde; her vesile ile öğrendiğimiz gibi, Hak Taalâ dil ile ikrar edilmek suretiyle tanınmış olmaz. Hal ile bilmeye gelince, bu bilis, varlığımız meçhulünü çözmektir ki bu esas keyfiyetin vâki olabilmesi için, ruhi tekâmül sisteminde riayet edip içden bir cihada girişmek, neticede ruh ve kalbi, nefis üzerine hâkim kılmak, şarttır.

İskender'i istikbal etmiyen Diyojen'e bu hareketinin sebebi sorulduğu zaman: «Nâsil istikbal ederim ki İskender benim bendemin bendesidir» demiş. «Benden kimdir?» diye sormuşlar, cevaben: «Bendem nefsimdir; o nefsin esiri olmak sebebiyle bendemin bendesidir.» diyerek söylediği sözün mânasını izah etmiş.

Hülâsâyı kelâm; bu, her asırda böyledir. Ruhunu yâni kendi varlığını hüviyetini bilen, nefsinin âmiri (Devamı Sayfa 4 de)

İ T İ Z A R

153 üncü sayımızın 4 üncü sahifesinde (TİKAD DERSLERİ) başlıklı yazımızın birinci sütununun birinci satırı (Muhkem ve Müteğabih bahal:) olacaktır. Altıncı satır fazladır. 18 inci satırda ahvar kelimesi ahbar olacaktır. 36 ıncı satırda icazan kelimesi i'cazan olacaktır. 41 inci satırdaki âyet şöyledir: (Hüvel lezi enzele aleykel kitab minhu âyâtun muhkemâtur hünne ümmül kitab ve uharu mütegebi hat). 2 inci sütunun ikinci satırı başlık olacaktır. N. 20

Duygulu Gönüllere Hitap

(Başarılı Sayfa 3 te)

otur. O kimse şu alem seferini tek mil etmiş demektir. İşte onun tekâmül hakiki tekâmül ve esas terakki kidir.

Hazreti Pir Ahmeder Rufal buyu ruyorlar ki: «İnsan: mükevvenatin taallükundan yüreği saf ve temiz ol duğu halde kendi nefsinde diğerle rinden bir fark ve meziyet görmiyen dir. Mâsivaya nazardan müberra ve pak olan kulların hep âhîkâî böy ledir.»

Ey Hak talibi! bize gelince; bu ke lâmi âliden alacağımız bir ibret var dır ki o da, kendi nefsinizi herkes den ve her şeyden alına görme ve buna; tevazu olsun diye değil, ha kikat tecelli etsin diye böyle imân etmek keyfiyettir. Zira sineleri pak ve saf olanlar kendilerinde bizim gi bi âcizlerden ayrı bir meziyet gör mezlerse, onlar o âli dereceler in den bizim derecelerimize tenezzül edip de kendilerini bizlerle kıyas e derlerse, işte bu bize en büyük ih ret ve (edeb) i gösteren bir işa ret olur.

Bu namütenahi feyzi İlâhi içeri sinden, lütfü inayet sayesinde, ne ka dar yol alınsa; o yol o kadar geniş ler, o derece ağır ve yükselebilir. Haz reti Mevlâna: «Birader; harimi ilâ hi nihayetsiz bir dergâhtır, o derg âhta her nereye vasıl olursan oya lanma, Allah rızası için ileri git» bu yururur.

Binaenaleyh yüreği mâsivadan pak olanlar; celâl ve cemâli birle yen zat tecellisi ile yükseldikçe bir an evvelki derecelerini görüp de bu yerde iligip kalmamak istiyakı ile yana yana ilerlerler ve içinde bulun dukları mevkiileri az görürler ki on ların bizlere kıyası nefis etmeleri iş te bu doymamazlık neticesidir.

Şu halde; biz bu hakikati görüp, kendi âciz mevkimizi daima nazarı itibarile alarak sükûtu tahsil etmeye çalışmalıyız. Yani herkesi bizden leri bilerek bize düşen vazife üzerin

İSLAMİYET

Sahibi ve Negriyat Müdürü
Hafî ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Senelîği: 4 lra
6 ayhîği: 2 lra

İDAREHANESİ

Beyanî, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehane sine gönderilmesi rica olunur.

Dizgi ve Baskı GÜN Basımevi
Nispetiye Cad. No: 17

de ehemmiyetli bir mesele. İslâm Sinemizde kurulmuş, oturmuş, olan nefsi yezidin islahıdır.

Kıyın kahrından kim korkar? El-bette fakir olan kimse, değil mi? Çünkü zengin için kas hattâ bir eyleme mevsimidir. Zengin her türlü konforu var. Binaenaleyh; fakiri donduran bu mevalim ona üstelik zevkli geliyor. İşte kalindeki aşkı ilâhi ile zengin olan er kişi de ce lâl tecellisinde korkmuyor, bilâkis ondan zevk duyuyor. Netekim Bayezid hazretleri: «Eğer Allahım beni cehennemde koyacak olsa, ben cennette imişim gibi mütezevvik olurum; Çünkü bence asıl maksat cânânımın benimle olmasıdır.» diyor.

Nefs-i Yezidi müsâliman eden muhabbet, Hakkın rızasına ait bütün irfanı bildiren bir muallimdir. O muallim sineyi pak ve saf eder. Gönüllü pak olan kimse de edebi ihtiyar eder.

Edeb ki bilhassa bir belâ karşısın da itirazı terk etmek, nefse muhalif olan şeylere rıza göstermek, demektir. Nefs-i bu muhalefet kılıcı ile kati edebilirsek işte o zaman Hakka erismek mümkün olur. Çünkü cahil ve maksuda engel olan, gayrullah olan benliğimizdir, nefsimizdir. Terakki eden kimsenin nefsi ruh olur. Aynı zamanda ona hakiki akıl derler ki; o akıl insana, var olann; daim ve baki duranın, faili mutlakın, vechini aşkâr kılar. Vechi yâr ise müminin arşullah denen kalbinde karar kılar.

Meşkûre SARGUT

İtikat Dersleri

Kur'an-ı Mübinde muhkem âyetler vardır ve mütegabih âyetler vardır.

Muhkem âyet demek; mânâsı aşkâr olan âyet demektir. Mütegabih âyet mânâsı güç anlaşılır âyetler demektir.

Mütegabihâti, muhkemata ircâ etmek vacibtir. Zira Allahu Teâlâ muhkem olan âyetlere «Ummül Kitâb» tesmiye etmiştir.

Muhkemât; kitabullahın aslı demektir. Onun için işkâl vukuunda eysayı asıllarına döndürmek, ircâsı vacib olur.

Mesele: (leyse kemislihi ge'y) bu âyetin evveli tenzihtir, ve âhiri isbattır.

Her ikisini cem, etmek tevhidtir. Şu halde kim Allahu Teâlânın ken di için isbat eylediğini isbat eder ve bununla beraber Cenâb-ı Hakkı mah lûklarına benzemek gibi şanına lâ-yık olmayan bir şeyden tenzih eder se ne sırf teğbih ve ne de sırf ten zih ile isbat ederse o zaman hakika tı isbat etmiş olur.

Dikkat!

Allahu teâlânın (leyse kemislihi ge'y) âyeti tevhidtir. (hüvesse-mül alim) kavli sübhanîsi iman ve tâzimidir. Her ikisinin beynini cem, etmek; imân-ı kâmil ve tevhid-i tamdır.

Hülâsa edelim:

İmanın iki ciheti vardır. Birinci ciheti (tevhid). Yani tevhid.

İkinci ciheti (ta'zim). Yani teğbih.

Dikkat!
(Hüvel evvel vel âhir vazzâhu velbâtin)

Bu âyet-i kerime mahlûkâtın Allahın zatına, sıfatına ve esmâsına müğâreket ve müğâbehete yol almadığını ilân ediyor.

H. Cüneyd buyururlar ki: Cenâb-ı Hak her evvelden evveline kendine aid olduğunu beyan ediyordu da mahlûkâtın kadimliğini nefsinde edin ve ahiriyetle her âhirden Bekâyı nefy ediyor. Mahlûkâtın kemâle zâhriyetiyle ikrara muztar kadırdır. Zira beserin aczi meydandadır. Her kim batıniyeti Tîb, Hakkın külbî keyfiyeti; nâsın anlayışına perde kalmıştır.

Hülâsa Cenâb-ı Hak; her evvelden evveli, her âhirden âhiri ve her zâhirde icdi, her batının batındır.

Cenâb-ı Hak diğer bir âyet-i kerime: «Şehidallahu ennehü lâ ilâhe illâhü.)

Yani, Allah müğahid, melekler şahid, ilim sahipleri şahid ki başka ibadete lâ-yık yok.

İşte bu tevhidtir. Fakat âyet-i maba'di (kâimen bil küst) gelir ve ta'zimidir.

DIKKAT!

İSLÂM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN HAKACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER REKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HİÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, «ŞEMSEDDİN YEŞİL'İN ŞU KIYMETLİ ESERLERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

FIATI

FIATI

RADYODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL-	
FÜYUZAT TEFİRİNDEN (12) KİTAP	5.50KŞ.	LERİ VE İZÂHI	1.000
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED)	12.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLÂM DİNİNİN RUH-	250
İSLÂM'DA EN MESUD AİLE HANGİ AİLE.		UNDA BİR NOKTA	500
DİR, EN BAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	SÜREİ MÜLK (TEBAREKE) TEFİRİ	1.000
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF)	
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAP-		BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN-	
LAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ		DA NASIL MAĞLUB OLUYOR? DÜNYA	
CÜMLELERİ İLÂN EDİYOR?)	1.00KŞ.	GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR?	1.500

Duygulu Gönüllere Hitap

(Başarısı Sayfa 3 te)
olur. O kimse şu alem seferini tek
mil etmiş demektir. İşte onun tekâ
mülü hakiki tekâmül ve esas terak
kidir.

★
Hazreti Pir Ahmeder Rûfâi buyu
ruyorlar ki: «İnsan; mükevvenatin
taallûkundan yüreği sâf ve temiz ol
duğu halde kendi nefsinde diğerle
rinden bir fark ve meziyet görmiyen
dir. Mâsivaya nazardan müberra
ve pak olan kulların hep ahlâkı böy
ledir.»

Ey Hak talibi! bize gelince; bu ke
lâmî âliden alacağımız bir ibret var
dır ki o da, kendi nefsimizi herkes
den ve her şeyden edna görmek ve
buna; tevażu olsun diye değil, ha
kikat tecelli etsin diye böyle imân
etmek keyfiyetidir. Zira sineleri pak
ve saf olanlar kendilerinde bizim gi
bi âcizlerden ayrı bir meziyet gör
mezlerse, onlar o âli derecelerini
den bizim derecelerimize tenezzül
edip de kendilerini bizlerle kıyas e
derlerse, işte bu bize en büyük ib
ret ve (edeb) i gösteren bir işa
ret olur.

Bu namütenahi feyzi İlâhi içeri
sinde, lûtfu inayet sayesinde, ne ka
dar yol alınsa; o yol o kadar geniş
ler, o derece açılır ve yükselir. Haz
reti Mevlâna: «Birader; harimi ilâ
hi nihayetsiz bir dergâhtır, o der
gâhta her nereye vasil olursan oya
lanma, Allah rızası için ileri git» bu
yürüyor.

Binaenaleyh yüreği mâsivadan
pak olanlar; celâl ve cemali birle
yen zat tecellisi ile yükseldikçe bir
an evvelki derecelerini görüp de bu
yerde ilişip kalmamak istiyakı ile
yana yana ilerlerler ve içinde bulun
dukları mevkileri az görürler ki on
ların bizlere kıyası nefis etmeleri iş
te bu doymamazlık neticesidir.

Şu halde; biz bu hakikati görüp,
kendi âciz mevkîimizi daima nazarı
itibarile alarak sükûtu tahsil etmeye
çalışmalıyız. Yâni herkesi bizdeni
leri bilerek bize düşen vazife üzerin

de ehemmîyetle **Durmalyız ki 3 de**
Sinemizde kurulmuş, oturmuş, olan
nefsi yezidin islâhıdır.

Kışın kahrından kim korkar? El
bette fakir olan kimse, değil mi?
Çünkü zengin için kış hattâ bir eğ
lence mevsimidir. Zenginin her tür
lü konforu var. Binaenaleyh; faki
ri donduran bu mevsim ona üste
lik zevkli geliyor. İşte kalbindeki aş
kı ilâhi ile zengin olan er kişi de ce
lâl tecellisinde korkmuyor, bilâkis
ondan zevk duyuyor. Netekim Baye
zid hazretleri: «Eğer Allahım beni
cehenneme koyacak olsa, ben cenne
tte imişim gibi mütezevvik olurum;
Çünkü bence asıl maksat cânânımın
benimle olmasıdır.» diyor.

Nefs-i Yezidi müslüman eden mu
habbet, Hakkın rızasına ait bütün
irfanı bildiren bir muallimdir. O
muallim sineyi pak ve sâf eder. Gön
lü pak olan kimse de edebi ihtiyar
eder.

Edeb ki bilhassa bir belâ karşısın
da itirazı terk etmek, nefse muha
lif olan şeylere rıza göstermek, de
mektir. Nefsi bu muhalefet kılıcı
ile katil edebilirsek işte o zaman
Hakkâ erişmek mümkün olur. Çünkü
cahil ve maksuda engel olan, gayrul
lah olan benliğimizdir, nefsimizdir.
Terakki eden kimsenin nefsi ruh o
lur. Aynı zamanda ona hakiki akıl
derler ki; o akıl insana, var olanın;
daim ve bakî duranın, faili mutla
kın, vechini aşikâr kılar. Vechi
yâr ise müminin arşullah denen kal
binde karar kılar.

Meşkûre SARGUT

İSLÂM DINİNİN RUHI
BEŞERİYETE NASIL HA
MEK İSTERSENİZ, HA
ACAĞI YERLERE SEM.

Duygulu Gönüllere Hitap

(Ey Hak talibi! İradei cüz'iyeyi inkâr etmek ve başımıza gelen fe lâketleri (kader) e isnad etmek cahil ve avam itikadidir.

Meselâ iki birader babalarından miras yese; birisi sefahata sarf edip sonunda fakir düşse, diğeri akil olup sefil olmasa. Bu iki kimse nin halini Kader'e isnad edemeyiz. Çünkü Cenab-ı Hak bir âyeti Kerî mesinde (Biz onlara zülüm etmedik lakin onlar nefislerine zülüm ettiler) buyuruyor.

Bu suretle zülüm ve isyanın kullara ait olduğuna işaret ediyor.

Şöyle bir düşünce vârit olabilir; hayır ve şer Allahtan değil midir? Elbette hayır ve şer Hüdâdandır; ancak hilkat ve hüküm cihetiyle. Yâni iyi bir hareketimizin neticesini

Bu cihetle hesapta kale alınmazlar.

Şimdi bu semavatın birbirlerine olan buudları hesaba alınmıyarak heyeti mecmuası nazarı itibara alınıp ta bir cesim küre tasavvur olunursa, işte o kürenin büyüklüğü kadar bir ahiret küresi hâlen mevcuttur.

Bu kürenin sathı istidaresi dört kısma taksim olunmuş, bir kısmında «Cennet» ve ona mukabil kısmında «Cehennem» ve bunların aralarında mürtefice bulunan mahalle «A'râf» ve müstevi bulunan kısmına «Arsâi Arasât» tesmiye olunur.

(Ve saria ile magfiretin min rab bikum ve cennetin.. ilâh)

Âyeti celilesi ahiret küresini beyan ediyor.

Ahiret küresi kendi kendine bir küre olup seması yoktur. Yâni ne şemsi var; ne de kevkepleri vardır. Yalnız başına bir küredir.

Sûre-i Dehir'de:

(Müttekiine fihâ alel erâiki lâ yerevne fihâ şemsen velâ zemherî râ . ilâh.)

Kavli şerifiyle müsbettir.

Kürei mezkûre fezâyî namütenâ hîde bir hattı müstakîm üzere hareket etmektedir.

(5) Bizatihi ziyaya mâlik olup güneş gibi kendi mevcudiyetini gösteren ecrama «Kevakip» kendi mevcudiyetini gösterdiği halde ziyası olmayıp yalnız nuru olan ecrama «Nücum» denir.

Arz, Kamer, Zülhal, Mirih gibi...

(6) İntibah başlangıçta hassai semâ'ya bağli olduğu için burada zikrolunuyor. İlk muahaze semâ'den başlıyor.

Dikkat edin!

Ölürken de en son tatile uğruyan (uzuv) semâ'dir.

hayır olarak Rabbi Taalâ ihسان eder, kötü bir fiilimizin neticesinde ise hak ettiğimiz şer; Allah tarafından verilir. İllâ kullar müstehak olduğu hale duçar olurlar. Çünkü Allah feyyazı mutlak, feyyazı mutlak bir kimseye gadir ve zülüm etmez.

Bir meselede iradei cüz'iyenin muktezasının tesiri; Allahın kaderinin bu halde bulunmasını icap ettirir.

İradei cüz'iyeye; her bir şahsın ruhunun meyl ve arzusu evsafından ibarettir.

Kullar kendilerinde mevcut, bu irade hasebiyle gerek hayır ve gerek şerden türlü muamele görmeğe müstehak oldukları zaman Allahın iradei külliyesi bu cihete hüküm eder ki işte buna (Kader) denir.

Eğer bu keyfiyet inkâr edilirse şeytanın ihtiyâr ettiği cebri mezhabin kabul etmek lâzım gelir.

Halbuki bizde mevcûd irade nasıl inkâr edilir? İnsanda daima iki ses mevcuttur; biri nefsin, biri ruhun sesi. Meselâ bir kötü hal üzere bulunmak istiyen nefse, daima içimizde iğiraz eden ruhun sesi vardır.

Daha basit bir misalle şöyle denilebilir, ki, iki yoldan gitmek icap etse biri çamur içinde eğri büğrü, diğeri işe temiz ve asfalt olsa, elbette asfalt yol tercih edilir. Bu tercih ve tercih irademiz sebebiyledir.

Sadece nefsin hoşuna ve rahatına gittiği için iktisab edilmiş hal ler yüzünden şeytan dahi insanları mes'ul tutacaktır. Yâni «sen bizi kandırdın» diyenlere «hayır sizin işinize geldi de o tarafa meyl ettiniz. Ben sadece teşvik ettim, eliniz de kitabullah vardı; onun emrine icabet etmediniz de benim yoluma geldiniz, neden? Şu halde bana değil kendinize levm eddiniz» diyecektir.

Ey Hak talibi! kusur edip de takdire bahane bulmak hamakattir. Herkesin giriftar olduğu mihnet ve meşakkat kendilerinin kazançlarıdır.

Sabahtan akşama kadar yaptığı mız fiilleri kontrol edelim, hattâ dü şüncelerimizi gözden geçirelim.. çek tiklerimizden sebebini hiç şüphesiz ki bu fiiller ve niyetler ortaya koya caktır.

Şu (hal) in içinde mazi de istikbal de mevcuttur. Mazideki vaziye temiz bu hali hazırlamış ve halin içindeki durumumuz da istikbalin ne olacağını göstermiş oluyor.

Bazı muhakkikler: «Her bir şahıs kendi nefsinin hem hâkimi hem de mahkûmudur» demişlerdir.

Evet; insan, her vakitte ekicidir. (Devamı Sayfa 4 te)

Duygulu Gönüllere Hitap

(Bastırakı Sayfa 3 te)
her ne ekerse onu biçer. Yani bir kimse kendi haline kendisi müsteri dir. Faraza biri diğerinin kalbini kurduğu vakit; adeta Cenab-ı Hakka: "Benim de kalbimi her hangi bir surette rencide et Allahım" diye dua etmiş olur.

Bizde mevcûd olan irade böyle bir nimettir. Öyle bir ihsandır ki, dalâletten hidayete nevâ edici olması ha sebtiyle -zerre kadar akıl ibadetten etfaldır- demmiştir. Çünkü bilerek ibadet etmek ancak akılla olur. Yiğide: "Akıl din, dini de akıl ihata etmezdir ki ondan faide görülsün" buyrulmuştur.

Binaenaleyh, akıl olup da Hak Taâlâyı bilmiyen kimsenin o akıl, der gâhi İlahiden kuvvümüş, reddolunmuştur.

Şimdi iradenin bize Allah tarafından verilmesi sebebi böylece bilinince bize düğün vazifesi; ervefâ kendî şahsımız üzerinde durmak ve akıl olmanın her türlü meziyetlerine vasıl olmak, yani akla vaz edilmiş ilimle amelde bulunmak ve umumu bu hususta ikaz etmektir. Ve fakat bir kimsenin illâ akıl olmasını istemek doğru olmadığı gibi onu bu yüzden tenkit etmek ve ayıplamak da aslî edebe muvafık değildir. Herkesin ayrı kabiliyet ve istidadı o muazzam birliğin saltanatı icabıdır.

Piyandoda yalnız bir nota üzerine durarak o sesi veren tuşa basmak, bizi dînîyenlere müzik zevki vermish olmayız. Fakat bütün nota

lara uyarak piyano çalınca, ondan bir bestenin meydana geldiğini görür, musikinin zevkini duyarız.

Alem beestesi de muhtelif kabiliyetler notalarından vücûda gelmiş Esasen kendisi ile meşgûl olanın başkalarının hesabını tutmaya vakit kalmaz.

Netice itibarıyla başkalarını dostça ikaz etmek ve fakat onlara daha fazla müdahale etmemek mecburiyetindedir.

Bizim irademiz bizi islah içindir.

Kötü maksatla atılan ok; sahibine rücû eder

Halkı izarra tasaddi eden kimse kendi kendini izar etmiş olur. ona şüphe ne? Mâkirin mekri döner dolay kendine rucû eder.

Nâfiz bir nazarla bakılırsa görülür ki bu âlemde herkes kendi amelinin cezasını çeker. Ortada zalim ve mazlum birdir, o da insanın, ta ken disidir.

Ey hakikat yolcusu! Allahın adaleti, daima kulun e'aline bakar. Sonra Cenab-ı Hak, kalblerin en gizli köşesinde olan ve bütün hakayikî umûru bilir.

Onun için bağkası için kuyru kazan; kendi boyunu iyi ölçüp öyle kazanmalıdır.

Hayret

(Bastırakı Sayfa 1 de)

su var, ne de mükelefler bir masası ve ne de mutantan bir kasası vardı.

Hikmet âleminde esbab aranır. İşte bütün sebepler mefkûd iken az bir zaman içinde hemen, hemen yarım asra yaklaşmayan bir vakitte şân-ı şevketiyle idâm-e mevcûdiyet eden, kürenin muazzam bir kısmına mâlik olan Zerdüşt hakimiyeti, İran medeniyeti İslâmın rûzgârı altında çökmüş, garlon o muazzam devleti İslâmın huzurunda diz çökmüş.

Dünyanın iki hükûmetinden biri olan İran böyle olduğu gibi Roma hariç da aynı akıbete uğramış.

Hâl böyle iken; İslâm sadr-ı sea detten uzaklaşarak fütûhat neticesinde açıldıktan sonra haricîten lâ yıklığı olarak muvaffakiyetini, geniş neticeler aldığını iddia etmek acib bir mâna ifade eder. Çünkü İslâmın lâ yıklığı haricîten almasına lüzumu yoktur. Onun kendi bünyesinde vardır.

Bir kaç yazımda tekrar ettiğim gibi İslâm dininin esasında lâ yıklık vardır ve bu icthad ile veya fikir ile değildir; sarahat-ı ras ile dir. Yani Kur'anda apaçık zikredilmiştir.

(Lâ ikrahê fiddin)

Dinde cebir yoktur, iman umûru-

kalbiyeden dir zorla olma

(Lekûm dînüküm veliye din)

Sizin dininiz, sizin olsun, sizin hisabınız, sizin olsun. Onun mes'ûliyeti sizindir. Hayır, şer size aittir, karışmam. Bizim hesabımız, dinimizde bizindir.

Bakın İslâm dinindeki nezâkete:

Burada mühim incelik var.

Bir beldeye yaşayan muhtelif itikadlara sahip olan insanlar, itikadları hasebiyle o beldenin sürî vazifelerinde kusur etmemelerine işaret olunuyor.

Yani: İtikadınız em-i mânevîdir. Onun hesabını ben göreceğim. Yalnız, madam ki bir beldeye yaşıyor sunuz, onun umrını hususunda elbâğlığı ile çalgıacaksınız.

İşte bu sûre-i celle İslâmın zulüm yerine adâlet, cebil yerine ilim soktuğunu, bilâd-ı mefkûhadı skın, akın İslâmın adaletine inkıyad etmiş akvam arasında sulh ve selâmete muvazzam bir işaretler.

Hal böyle iken bu aziz linir bir müessesenin yahud bir maddesini bu kevnî fesad âleminde kötü bir şekilde kullanmakla çıkardığımız İslâmın mânevî edebî bu dinin âleminde bulunmak veyahut onu insânî yetin sendeti için kâfi görmemek suyun hassası olan boğması sebebiyle bir insan boğuldu diye hayretin en büyük unsuru olan suyu katarmaya çalgıma gibi veya ateşin kendinde bulunan hassasıyla bu kevnî fesad âleminin bu ibtilâ sahresinin iktizası icabından bir kevnî tesadüfen yanmasıyla yine hayatın en büyük enası tenkil eden âtesi kabarmaya çalgı mak kadar abes olur.

İSLAMİYET

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
Hattî ŞAYAN

ABONE ŞARTLARI

Seneligi: 4 İra
6 aylığı: 2 İra

İDAREHANESİ

Beyazıt, Hakkâklar çarşısı
No: 49 üst kat

Abone bedellerinin idarehanesine gönderilmesi rica olunur.

Dizgi ve Basım GÜN Hammevi
Nu. Amaniyeye Cad. No 17

DIKKAT!

İSLAM DİNİNİN RUHİYATINI ANLAMAK İSTERSENİZ, BU DİNİN BÜTÜN BEŞERİYETE NASIL HUZUR VE SAADET YOLLARINI AÇTIĞINI GÖRMEK İSTERSENİZ, HAZRETİ MUHAMMEDİN BEŞERİYETİN AYAĞIN KAYACAĞI YERLERE SEMÂVÎ NASIL İŞARETLER BEKZETTİĞİNİ BİLMEK İSTERSENİZ, BU AZİZ DİNİ HIÇ BİR ASRIN FESAD RÜZGÂRI SARSAMIYACAĞINI ANLAMAK İSTERSENİZ, "ŞEMSEDDİN YESİL'İN" SÜKUMETLİ ESELERİNİ MERAKLA OKUYUNUZ:

FIATİ

FIATİ

RADYODA KURAN OKUMAK CAİZ Mİ?	50KŞ.	OKUMALI: ALLAHIN İMTİHAN SUAL- LERİ VE İZAHİ	100KŞ.
FUYUZAT TEFSİRİNDEN (12) KİTAP	5.50KŞ.	ÖĞRENMELİ: İSLAM DİNİNİN RUH-	
HAYATI NEBİ (HZ. MUHAMMED)	12.50KŞ.	UNDA BİR NOKTA	25KŞ.
İSLAMDA EN MEŞUD AİLE HANGİ AİLE.		SÜREİ MÜLK (TEBAREKE) TEFSİRİ	50KŞ.
DİR, EN BAHTİYAR AİLE REİSİ KİMDİR?	1.00KŞ.	BİLİNMELİ (40 HADİSİ ŞERİF)	1.00KŞ.
DİN NURU ON ÜÇ YAZIM	2.00KŞ.	BÜTÜN HADİSAT KURAN KARŞISIN-	
MEŞALİ FELAH (BÜTÜN SEMÂVÎ KİTAP-		DA NASIL MAĞLUB OLUYOR? DÜNYA	
LAR HZ. MUHAMMEDİ NASIL VE HANGİ		GİDİŞİNE KURAN NE DİYOR?	1.50KŞ.
CÜMLELERİ İLAN EDİYOR?)	1.00KŞ.		

Duygulu Gönüllere Hitap

(Baştarafı Sayfa 3 te)

her ne ekerse onu biçer, Yâni bir kimse kendi haline kendisi müşteri dir. Faraza biri diğerinin kalbini kır dığı vakit; âdetâ Cenab-ı Hakka: «Benim de kalbimi her hangi bir su rette rencide et Allahım» diye dua etmiş olur.

Bizde mevcûd olan irade öyle bir nimet, öyle bir ihsandır ki, dalâlet ten hidayete sevk edici olması ha sebiyle «zerre kadar akıl ibadetten eftâldir» denmiştir. Çünkü bilerek ibadet etmek ancak akılla olur. Yi nie: «Akıl din, dini de akıl ihata et melidir ki ondan faide görülsün» buyrulmuştur.

Binaenaleyh akli olup da Hak Ta alâyı bilmiyen kimsenin o akli, der gâhi İlahiden kovulmuş, reddolun muştur.

Şimdi iradenin bize Allah tarafın dan verilmesi sebebi böylece bilinin ce bize düşen vazife; evvelâ kendi şahsımız üzerinde durmak ve akıl olmanın her türlü meziyetlerine va sıl olmak, yâni akla vazedilen ilim le amelde bulunmak ve umumu bu hususta ikaz etmektir. Ve fakat bir kimsenin illâ akıl olmasını istemek doğru olmadığı gibi onu bu yüzden tenkit etmek ve ayıplamak da aslâ edebe muvafık değildir. Herkesin ayrı kabiliyet ve istidadı o muaz zam birliğin saltanatı icabıdır.

Piyanoda yalnız bir nota üzerin de durarak o sesi veren tuşa bas sak, bizi dâliyenlere müzik zevki vermiş olmayız. Fakat bütün nota

lara uyarak piyano çalınca, ondan bir bestenin meydana geldiğini gö rür, musikinin zevkini duyarız.

Alem bestesi de muhtelif kabili yetler notalarından vücûda gelmiş Esasen kendisi ile meşgûl olanın başkalarının hesabını tutmaya vak ti kalmaz.

tir.

Netice itibariyle başkalarını dost ça ikaz etmek ve fakat onlara daha fazla müdahale etmemek mecburi yetindeyiz.

Bizim irademiz bizi islâh içindir.

Kötü maksatla atılan ok; sahibine rucû eder

Halkı ızzara tasaddi eden kimse kendi kendini ızzar etmiş olur. ona şübhe ne? Mâkirin mekri döner do laşır kendine rucû eder.

Nâfiz bir nazarla bakılırsa görü lür ki bu âlemde herkes kendi ameli nin cezasını çeker. Ortada zalim ve mazlûm birdir, o da insanın, ta ken disidir.

Ey hakikat yolcusu!

Allahın adaleti, daima kulun ef' aline bakar. Sonra Cenâb-ı Hak, kalblerin en gizli köşesinde olanı ve bütün hakayik-ı umûru bilir.

Onun için başkası için kuyu ka zan; kendi boyunu iyi ölçüp öyle kazmalıdır.

Duygulu Gönüllere Hitap

Bir gün Hazreti Musa; (Leb - beyk) hitabı izzetine mazhar olunca: (Ya Rabbi! sen azim, celil olan bir Allâhuzüccelâl'sin, benim gibi âciz bir kuluna: (lebbeyk) demekle cevap buyuruyorsun. bu ne hikmettir?) diye soruyor, Hak Tealâ: (Ya Musa! ben, yarabbi diye münacat ta bulunan her kuluma (lebbeyk) demekle cevap veririm) buyuruyor. Hazreti Musa: (Ya rabbi! bu ihसानın muti her kulun için midir?) diye sorunca, Hak Tealâ: (Belki bilcümle günahkâr kullarım içindir) buyuruyor.

Bunun üzerine Cenabı Musa taaccüp ederek: (Sana muti kulların taat ve ibadetlerinden dolayı lütfü âline mazhar olsunlar! Ya günahkâr kulların lütfü keremine mazhariyeti ne veçhile olur?) diyor. Buyruluyor ki: (Ya Musa! eğer ben, bir muhsine ihسانından dolayı mükâfat ve bir günahkâra da kötü işine mukabil mücazat verecek olursam benim cüdü keremim nerede kalır?) Ey; ellerini kaldırıp boyunlarını bükerek isyanlarını itiraf edip, ni yaz edenlerin destigiri ve âmânı olan Allah!

Ey settar ve gaffar! Kullarının hata ve kusurları senin deryayı mağfiretinde örtülür. Sen, fazlın yağmurlarından rahmet yağdıran ve kerim olan öyle bir rahimsin ki masiva şerbetini içip, içindeki zehirle zehirlenmiş olan kalpleri bir anda yıkar, pak eder; onları feyzi ilâhinle besler ve o gönüllerin kuraklıklarını manevî sofralarda aç ve yanık sineleri doyurursun.

Ya Rabbi! Benlik davası ile yola çıkmış biz zavallı kulların (bir) i iki gören birer şaşından ibaretiz. Fakat merhamete şayan olan bu manevî marizlerine şifa ihسان edecek ve onları bu vehimden kurtaracak tek mucize; senin cüdü keremindir.

Ey (Rabbena Zalemna Enfüse - na) diyenlerin edebini seven Alla-

hım! Gönüllerimizi edep ve muhabbetin bağı ile bağla! Kalplerimiz - den mânâ ve marifet ummanına yol aç!...

Gözlerimiz ve gönüllerimizin kubllesi, teveccühü, senin cemalin olsun!...

Ey Hak talibi! Mutlaka; edebin hakikati hakkında (zahir ve batın edebe nit) bildirilen esasları anlamamız icap ediyor. Kemal yolunu bir meş'ale gibi aydınlatan edep nuru ile nurlanmamız lâzım geliyor. Aksi halde manen yol abmak imkânı mevcüt değildir. Zulmette önümü zü görmek nasıl kabil olsun?

Zahir edep: Allahın emrine itaat etmek ve nehyinden çekinmektir.

Batın edep: Hayvanî sıfatlardan kurtulmak, kötü huyları atıp iyi huylarla melûf olmak, her yüzen Hakkın tecellisini görüp olan şeyle ve işlenen işlere itiraz etmemek, herhangi bir şeye hakaret gözü ile bakmamak, eli ile dili ile kimseyi incitmek, herkesin rahatını düşünmek, kendi istirahatini muhtaç olanlara başlamak, gönüllü gıştan pâk etmek. abes bir şey görmeyip hırs ve hiddeten beri olmak, sabir olmak cümleye cenabı haktan af ve afiyet dilemek, emri ilâhi ve tiği Rabbani sineyi de delse hakka rıza ile teslim olmak, emrolunduğu gibi kazaya rıza gösterip şikâyet yerine şükür etmek halkın cevri, eziyetini mücahedei nefis addetmek, bir kimsenin ayıbını yüzlüne vurmamak, onun ayıbını kendi ayıbymış gibi görmek, nefsin arzusunun vermemek, daima kötü arzulara muhalefet etmek, vakti zayi etmeden nefsi bilmeye çalışmaktır.

VA'ZLAR

(Baştarafı Sayfa 1 de)

lâ semâi bel vesaahî kalbi abdin mü'min»

«Beni, yerim ve göklerin vüs'at etmedi. Mü'minin kalbi aldı.»

Eğer âlem asıl olsaydı; vüs'ata kalbten ziyâde âlemin evlâ olması lâzım gelirdi.

Ey hilkatteki gayeyi duymak isteyen!

Cenâb-ı Hak; âlemin kâffesini Hz Muhammedin nurundan yarattığı için İsrâfilin halk olduğu yer, Hz. Muhammedin kalbi olmuştur.

İsrâfil, nûr-u kalb-i Muhammediden yaradıldığı için âlem-i melekûtta vüs'at ve kuvveti âşikârdır. O na binâendir ki zât-ı İsrâfil bir nefha ile âlemi imâte.. evet bir nefha ile de âlemi ihyaya kadirdir. Çünkü İsrâfilin makamı kalbtir.

Dikkat edilecek olursa hakiki insan ve hilkatin yemişi olan mü'min; kalb sahibi olduğundan dolayı, mâ nâsı ölmüş olan varlıkları kudret-i ilâhiye ile ihyâya memur edilmiştir. Her mü'min vazifedardır.

Görülüyor ki bir kimse, zahir ve batın edep sayesinde hayatı mecaziden kurtulup hakiki hayata cenneti irfana dahil olabilmek hakkını kazanıyor, çünkü edebin hakikati gafletten beri olmaktır. Gaflet kalınca da cemelullah müşahede edilir. Evet; ara yerden cahil ve gafil olan benlik gidince, yâni (Lâ ilâhe) silinince, geriye ne kalıyor? İlâllah!

«Ukuvvü kadriñi kendin bilirsin. Bilirsin kendini kendin ilâhi!»

Meşkûre SARGUT

DIKKAT!

İslâm dininin ruhiyatını anlamak isterseniz, bu dinin bütün beşeriyete...

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

هَرِّفْ وَنَفْسُكَ فَتَعْرِفْ لِسَبْرٍ

M. SARGUT

hadîsi şerîfi : Nefsini bilen kimsenin Allâhını bileceğine işâret ediyor.

Nefsini bilmek ne demektir ?..

Kâinatda her bir zerre, nûr-i ilâhî hüviyetini taşıyor. Bilâ istisnâ her şey, bir nokta gibi olan ilâhî vücûd nutfesinden hayâtdar olmuş, can bulmuş; ana karnındaki cenin gibi tek hücrenin sırrını açığa vuruyor. O hücredeki, çekirdek, protoplâsma ve dış zarın ihtivâ ettiği bünyesi, canlı ve yapıcı hassaya mâlik.. Kâinat manzûmesi de bütün ihtişam ve kesretine rağmen esâsî hiç de komplike olmıyan bir ve basit; fakat mutlak olan mânâyâ dayanıyor.. Bu mânâ, tıpkı bir çiçeğin ismi, yaprağı ve kokusunu teşkil eden, kendini tanıma meziyeti gibi; esmâ, sıfat ve zât tecellisi ile «Ben gizli bir hazîne idim, istedim ki, bilineyim» sırrını arz ediyor.

Bütün vücûdlar, esâsında bir vücûdün isimlerinden, sıfatlarından birini veyâ bir kaçını kalıplarının içinde gösterici olmakla, kendilerinde hem yokluk, hem varlık mefhûmunun ikisini birden cem' etmiş oluyorlar. Şöyle ki : yokturlar, beşeriyetleri cihetle; vardılar, ilâhî hüviyetleriyle. Yâni nûrun bir vücûda teallûku sebebiyle o vücûd hayât bulmuş oluyor. Binâenaleyh o vücûd, bu nûrun iktizâsı vardır. Fakat o vücûd, tıpkı Güneşin suâmı bir satıhdan çekmesi gibi, nûrundan mahrum olunca yokluk âlemine iptikal ediyor. Mâmâfih bu yokluk âlemi maddenin şekil değiştirmesi plânındadır. Zîra artık ilmin çokdan âşîkâr ettiği gibi bir nesnenin büsbütün yok olması, hiç olması mümkün olamaz.

Fakat biz o vücûdû öylece yerinde bulamıyoruz.

Şuna işâret etmek gerekir ki : maddeyi ayrı, rûhu ayrı mütâlâa etmek dâimâ yanlış yolda gitmek demektir. Çünkü madde rûhdan dolayı âşîkâr, ruh ise madde yüzünden zâhir olmuşdur. Rûhsuz madde olamıyacağı gibi, maddesiz de ruh bilinmez, görünmez, tanınmaz. Madde, bu kesret âleminde vahdetin başı sonu olmıyan veçhesine karşı tutulmuş bir ayna mesâbesindedir. Hüsni mutlak, güzelliğinin temâşâsını bu parlak aynadan; kâinat manzûmesinden ve merâtip silsilesinden; yâni madde Dünyâsından, kesret âleminde, tâkib ederek nihâyet zâtının had hudûd bilmiyen sonsuzluğunda karar kılıyor.

İşte Âdem bu kararın ifâdesidir. Âdem'in zemin ve âsûmandan geniş olan gönlü, mutlak vücûdün zâtına karargâh olmuşdur. Öyle bir karargâh ki.. İlâhî güzelliğin kemâline orada erişilir. «Benim vücûdüm kabından hakikat denizine yol vardır; benim o deniz ile alış verişim vardır; gerçik ben bir katreyim, fakat bende ummân gizlidir. Ben bir zerreyim, fakat bende Güneş gizlidir.» diyen büyük Mevlânâ, izâhına çalıştığımız hakikati ne güzel ifâde ediyor. Esâsen hakiki Âdem budur ! Sahte Âdem nasıl olur. diyeceksiniz.. Fakat takdir edersiniz ki, her insan, kalıbı içinde, her zaman insan bulunmaz. Çoğu zaman insan şeklinde hayvan, nebat, hattâ cemat görmek mümkündür.

Bâzi insan görürüz ki : Kin, kıbr, hased, şehvet, riyâ ve hepsini kendinde cem'eden

benlik ile rûhî güzelliği erimiş; buna mukâbil hayvânî duygular, istekler, icrâatla hepsini kendinde cem'eden nefsânî halleri ön plâna geçmiştir. Bir iptilâ serisinin esiri olmakda o dereceye varmışdır ki, karşılaştığımız kimse ilk nazarda bir panterden tutun da, en azı bir kedi olarak her türlü hayvan manzarasını arz eder. Yâhut akıl ve düşünce iktidârından başka insiyâki hareketlerden ve hisden mahrum, ancak kendisi için hazırlanmış olan bir organizasyona tâbî', nebat âlemine örnek öyle insanlar vardır ki; kokusu, güzel şöretî parlak çiçeklerden tutun da dikenlere, ısırganlara kadar çeşitli nebatların husûsiyetini arz eder. Onlar da hissiz ve düşüncesizdirler; ancak istisnâsız herkes için tertiplenmiş olan iş bölümü irtibâtına onlar, emeksiz katılmışlardır.

Yâhut da granit gibi yumuşama hassasından mahrum mâdenden tutun da, âdî taş kadar; kendisinde rûhun eser hâlinde bulunduğu cemad veya sûret âlemine misâl olacak olan öyle insanlar vardır ki, mankenden farksızdır. Onlar bir başkasının himâyesine muhtaç, bir başkasının yediğine, giydiğine ortak, ve kendi hayâtîyetinde donuk, hareketsizdirler. Onları sevk ve idâre eden bulunmadıkça, kendilerinde hayât eseri görülmez. Ruh hastalarından tutun da bir statü gibi sûretâ seyredilen taş misâli beşere kadar !..

Hülâsa : insan kalıbında insan görmek, insan müşâhede etmek için cemad, nebat, hayvan mertebelerini tekmmilemiş, âdemiyet eşliğine ayak basmış kâmil bir varlık önünde durmamız lâzım geliyor. Hâlık'ın onda karar kılması gibi kulun da bu; bir çoğunun (beşer üstü varlık) dedikleri kâmil insanda her ara-

dığını bulması kâbil olduğundan, bu mükemmel varlığa sığınması icâb ediyor.

Niçin sığınması dedik ? Çünkü gerçek sığınak odur. Rahat ancak onun dostluğundadır. Zira **Halvetgâh-ı ilâhî** odur. **HAK**'ın esmâ ve sıfat tecellisine mazhar olmakdan başka, zâtına mahrem olmuş, aradan kendi benliğini kaldırmış; bundan böyle Yaradan'ın mutlak benliği ile kâim ve dâim olan odur.

Koca Mevlânâ : «Ahmed'den Ehad kadar bir şey yoktur, aradan mîmî kaldır Ehad olur» diyor. Evet işte kâmil insan da Ehad olmuştur. Zira onun kendine mahsûs varlığı kalmamış, şöyle ki : Ahmed'in mîmîni üzerinden silebilmiştir. Acebâ bu temizleme ameliyesi ne ile mümkün olabilir ? Bunu uzun boylu düşünmeğe lüzûm yoktur. Zira aşk, mecaz plânında dahî yâni küçük çapta iken bile sevdâzedenin kendi hüviyyetini değiştirerek, sevgilisinin bütünüyle, karakterine uymağı temin eden yegâne kudretidir. Zira muhabbet, sıfat-ı ilâhîyedir. Ve insanı tekml eden o esâsıdır ki, tekâmülün nihâyeti de ona rüçûdur. Tıpkı dâirenin bitiş noktasının yalnız başlangıç noktası olduğu gibi.

Nefsi bilmek, kâmil insana mahsûsdur. O, Hazreti Mevlânâ'nın «Aradığın da bizzat kendindir» sözünün hakikatine varmış, bulaçığını kendinde bulmuştur.

Nefsi bilmek kemâle ulaşmak demektir. İki vücûdü yâni Allah ve kul vücûdlarını birlemek ve bu ikisini Allâhın mutlak varlığında görmek demektir. Evet irfân, vücûdü birlemektir. İlim ve irfânın gâyesi tevhîddir. Böyle olunca da nefsinî bilen **HAK**kı tanımış, görmüş oluyor da, **Hazreti Ali**'nin «Görmedğim Allâha tapmam» sözünün mânâsı gün gibi âşikâr oluyor.

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

M. SARGUT

Hz. Mevlânâ diyor ki : «Kudret, herkese lâayık ve münâsib değildir; hakir ve âcizlerin ve müttaki olanların sermâyesidir. Çünkü, Âdemoğlunu nefsin belâsından ve gamlarının-
dan ancak acz ve fakr kurtarır.»

Cemad, nebat, hayvan mertebelerinde kalmış kimselere; Cenâb-ı Hak'ın zâtı, lâayık ve münâsib olamaz.

Neden ? : Biliyoruz ki; esâsında vücût (bir) dir. Fakat bu vücûdun zâhiri ve bâtını vardır. Bâtını öyle bir nûru münbasitdir ki, târif ve beyâna gelmez. Kâinatda her neki mevcûtsa, hepsi bu nûrdan ziyâ alır; her şey bu nûrun tecellisine mazhurdur. Lâkin cemâdâtta ruh, yâni hayâtîyet eser hâlidir. Nebâtât ve hayvânât âlemi ise (aklı - küll) den bîbehredir; idrâk mertebesine vâsil olamaz.

Binâenaleyh, (bilinme) keyfiyetinin zuhuru için, insan mertebesine erişmek lâzım gelir. İnsan mertebesi, akıl ve idrâk mertebesidir ki, ilk sorusu «Ben kimim ?» demek olur.

Evet; ben kimim ? Bu âlem nedir ? Niçin yaşıyorum ? Bu hayâtîyet, bu canlılık nereden geliyor ? vazifem ve bu âlemin içinde mevkiim nedir ? Tabiatda hâkim olan âhenk ve nizâmın bana şümûlü ne dedecedir ?.

Bir kimse tarafından sorulan ve birbirini takib eden bu sorular; o kimsenin, siyretinin de sûretine uygun olduğunu gösteren bir delildir. Artık onun mevkiî tayin ve vazifesi belli olmuştur. O düşüncecektir, şöyle ki: Her vücûdun mücdî olan kudret, bilinmek ve sevilme için yokluk âleminde varlık âlemine geçerek, mevcûdâtın tekâmülünü sağlamış oluyor. Mûkevvânât, tarakkî ve tekâmül için

zâhir olmuş demektir. Her şeyde bir inkılâb göze çarpıyor; meselâ biz, vücûdümüzdeki hücreler ile her an yenilenmekteyiz. Sonra, itibârımıza göre; fenâ ve kötü olarak tanıdığımız bir şey, esâsında (iyi) nin mâhiyetini aşkâr kılıyor ve iyilik husûsundaki ilerlemeyi temin ediyor. Böylece Celâl sıfatı, Cemâl sıfatını itmam ediyor. O hâlde, bu cihan içinde abes hiç bir şey yoktur. Nitekim Hz. Ahmed-er Rûfâî : «Her zerrede bir nûr, ve her katrede bir zuhur vardır» der.

En küçük bir mevcûdun dahî bir işi, bir mes'ûliyeti olduğuna göre, benim de vazifem; isti'dâdim cihetile hangi ismin ve sıfatın mağlûbu isem, o yönde çalışmaktan ibâretidir.

Hiç şübhesiz bütün bunları idrâk eden kimse; iyilik, doğruluk ve güzellik için çalışacak, bu sûretle tekâmül edecek ve kendisinin ayrı ve müstaklî bir vücûdü olmadığını hakikatine müşâhedelerle erişecektir. Kudret ve kuvvetin ancak Allah'da dâim olduğu kanâatine varıp, kendisinde aczi seyredecektir; muâmelesi doğrudan doğruya Hak ile olduğu için; kibir, hased, şehvet, hırs ve emsâli nefsânî halleri kalmıyacaktır.

İşte Allah'ın Zâtî Kibriyâsına lâayık olan insan budur. Artık onun gönlü temizlenmiş, ayıplardan arınmıştır. Hak'ın semâvâtâ sığmıyan mutlak varlığı, onun küçük sineğinde karar kılmıştır. Bir ayna gibi olan o mücellâ gönülden mâşukûn vechi temâşâ edilir.

Büyük Mevlânâ şöyle diyor :

«Ne mutlu o kimseye ki, gıdâsı acz ve hayretidir ve iki cihanda da dostun gölgesinde gölgelenmiştir.»

İşte ona ne mutlu !..

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

MESKÛRE SARGUT

HZ. MEVLÂNÂ diyor ki : «Ey sofi ! Her zahmet ve mihnet ve belâ ve âfet ki sana âlemi âlâdan gelir, veyâhut bir kimse yüzünden HAK'ın irâdesile sana yetişir (Kulküllün min indillâh) âyeti mücibince, bu dahi ALLAH'tandır deyip o mihnet ve âfetden sonra hil'ata muntazır ol ! Tâ ki, o hazretin tecelli ve tesellisi geldikte seni evde bulsun. Yoksa o Kerim olan pâdişâhın senin canına gelen tecelli ve tesellisi ; nûranî, rûhanî, her ne ni'met ve hil'at ve her ne türlü zevk ve hâlet getirdiyse, tekrar getirdiği makâma götürür ve der ki : Bu mihnet görenin vücûdü hânesinde hiç kimseyi bulmadım ; onu başka yere gitmiş ve akıl ve fehmini vesileler, sebebler tarafına harcamış gördüm.»

Şübhe yok ki, bir kimsenin bir belâ ve musibete düçar olması bir hikmet ve bir sebep tahtındadır. Mânen pek ileri derecede olanlar müstesnâ bizler için bu belâ ve mihnetler, onlara müstahak olduğumuz takdirde karşılaşacağımız keyfiyetlerdir. Çünkü bize zarar nefsimizden gelir. Cehâletimiz ve bilhassa (bir) i (iki) görmemiz sebeble vâki olan kötülüklerimiz nefsimiz iktizâsındandır.

Cins cinsini çeker ; bizim kötü ahlâklarımız da bir belâyı kendi cânibine çektiği takdirde CENÂB-I HAK o musibeti bize yollar. İşte hayır ve şer ALLAH'tandır ; ancak hayra müstahak olan hayrı, şerre meyleden şerri görür.

Onun için ilim ve irfanla mücehhez olmak ve her an bir evvelkine nazaran daha ziyâde terakkî ve tekâmül etmek lâzımdır ki, nefsi islâh etmek mümkün olsun.

CENÂB-I HAK, her hangi bir sûrette HAK ettiğimiz belâ ve renci bize verdikten sonra (Rahmetim gazabımı örtmüştür) fer-mânî ilâhîsi mücibince akabinde bir tecelli ve teselli ile bize nazar kılıyor, bir lûtf olarak mânevî ni'met bize erişiyor. Fakat bu gelen mânevî güzellik geldiği mevkie dönmek zordur. Zira biz başımıza gelen felâketi âletler ve sebeblerden bilerek, farazâ onu bir şahısla mukayyet görerek, fâlli hakîki olan ALLAH'ı unutmuşuzdur.

Burada iki mesele var :

1) Kendi hatâ ve kusurunu görememek,

2) Sebeble kalıp müsebbibe erişememek.

Birinci meseleyi ele alalım : **Büyük**

Mevlânâ der ki : «Ey güzel kimse ! Bir başka kimsenin vücûdü aynasında kendi kötü huylarını ve kabâhatlerini gördüğün vakitte o kötülüğü ve kabâhati ona isnat etme ! Eğer

böyle yaparsan (mümin, müminin aynasıdır) fehvası mucibince mânâda kendi nakşına vurmuş olursun, çünkü aynada görünen senin aksindir.»

Evet bizler için, ötekini ve berikini ayıplamak, birinin hatâsını halk içinde yaymak, onu bir ayıbı ile gerek kendi nazarımızda gerek başkalarının nazarında teşhir etmek, pek kolay ve maalesef pek de tercih ettiğimiz bir işdir. İşte o vakit Mevlânâ Hazretleri, bizde mevcûd hased ve kin, yâhut emsâli nefsânî hallere işâret ediyor ve tedâviye muhtaç olan, marîz olan sensin ! Karşısındakinin ayıplarına nazar ediyorsun ama o sana bir aynadır, hakikatde kendi kötülüklerini seyretmekdesin, nâhak yere o kusurları ona isnad etme, diyor.

Çok mühim ve ince bir bahis ! Nefsini islâh etmeye çalışan bir kimse için bu bir esas ki başlangıç noktası mesâbesinde !..

İkinci meseleyi tahlil edersek, fâil kimdir sülâline yegâne fâil ALLAH'tır cevâbını veririz. O hâde hâdiseleri tertip eden, hayra ve şerre mâtûf meseleler üzerinde hüküm yürüten, nasıl olur da sebepler ve âletlerdir denilir, yâhut o cihete teveccüh edilir ? Yok eğer teveccühümüz sebep değil de müsebbibe ise, bize gelen bir belâyı her hangi bir şahısla mukayyet görmek nasıl münâsib olur ? Bize gelenler izni İlâhî iledir ve istidâdımız cihetle ne hak etmişsek onu görmek mukadderdir. Bir bonmarşe düşününüz ki, orada her şey mevcûd olsun, her birimiz oraya girdiğimiz vakitte neyin meclûbu ve mağlûbu işek onun önünde durur ve alış verişimizi bu metâ için yaparız. Kimimiz güllerin bulunduğu yere teşne olur, kimimiz ise necâset böceklerinin bulunduğu tarafa gideriz. Bu takdirde bulduğumuz şeyin, arzu ettiğimiz ve aradığımızın aynisi olması pek tabii ve pek âdilânedir. Binâenaleyh niyetlerimize göre aldığımız kararların sâhibi olan ALLAH, mücâzâtî bir kulun terakkîsine ve tekâmülüne sebep olmak üzere verir akabinde ona mânevî bir ihsan sunar ; fakat bu hil'at, HAK'dan gâfil olmaları lâayık ve münâsibdir.

Esâsen sebepler üzerinde karar kılan kisme, insan mertebesine varamamıştır. Zira insan gözdür ve görmekten ibâretidir. Yâni insanda görücü ve bilici olan nûra (âdemî) denir ; çünkü geri kalan deri, et, kemik ve âsâptır. Binâenaleyh ancak hakîki insan, açık ve perdesiz kalb gözleri bakarak her yerde ve her hâdisede fâlli hakîkiyi müşâhede eder ve ALLAH'ın hikmetine âşinâ olur.

TASAVVUF DERYASINDAN BİR KATRE

— ONÜÇÜNCÜ SAYIDAN DEVAM —

MEŞKÛRE SARGUT

MEVLÂNÂ Hazretleri buyuruyor ki :

«Ey sâlik, mâdemki mecâzî vücûtların helâk olması mukarrer, ve yalnız ALLÂH'ın, evvelce de olduğu gibi, bâkî kalması muhakkaktır; sen evvelâ bu âlemde kendi ihtiyârınla bütün sıfatlarını ve zâtini harcet. Sende beşerî evsafından ve mecazî zâtdan aslâ bir nişan ve bakıyye kalmasın. (Bismillâh)ın (Bism) inde olan elif gibi, sûreten ve lâfzen gâib ve gizli ol ve mânâ âleminde kâim ve sâbit ol !. Görüyorsun ya elif (Bism) sözünde gizli ve saklıdır, mânâda sâbitdir. O elif (Bism) lâfzında hem vardır, hem yokdur; sen de hemen bunun gibi ol !..»

Hazreti Pir, çok mühim bir noktaya temas ediyor : İnsanın, beşerî evsâfını ve zâtına mahsus husûsiyetlerini bu âlemde iken, yâni ölmeden önce terk etmesi, lâzım geldiğini açıklıyor. İlk nazarda bizden muhal bir şey istiyormuş gibidir. Fakat inceden inceye araştırılırsa hakîkatin tecellisi için ölmeden evvel ölmek, yâni bir ölü gibi olmak icâb etmektedir. Biz bu keyfiyeti dâimâ yanlış anlamak yoluna gideriz, bunun sebebi çok basit : Çünkü insan erişemediği yâhut mâhiyetini öğrenemediği bir şeyin mutlakâ inkârına gider. «Böyle şey olmaz» veyâhut kısaca «Bu yokdur» der ve işin içinden sıyrılır. Hiç olmazsa bunun zararlı olduğunu isbata yeltenir ve hükmünü şöylece yürütür : Bir insandan hayâtini istemek, onu donuk ve cansız mevkide tutmak, ne saçma bir şey; insan ancak irâdesini kullanmakla, nefsine i'timad etmekle enerji kazanır, çalışır ve bu sâyede terakkî eder. İnsan, kendine mahsus husûsiyetlerini, vasıflarını, göstermek sâyesinde şahsiyetini ortaya koyar ve beşer ağacının hangi kolu olduğunu açıklar ve meyvesini verir. İnsanı kendiliğinden ayırmak, onu hayattan tard etmek demektir.

Böylece işin mâhiyetinden bihaber olan

Âdemoğlu, hüküm üstüne hüküm yürüterek, sahte varlığını pâyelendirmeğe çalışır durur. Acebâ insâniyete faydalı mı olur ? Hayır !.. Neden ? :

Her ferd, evvel ve âhir, zâhir ve bâtin ve her şeyin âlimi olan tek ve mutlak kudretin bir veyâ bir kaç ismini ve sıfatını gösterici olmak vazîfesiyle mükellef kılınmıştır. İnsanın asıl varlığı ve zâtî, bu sûretle meydana çıkar. Bu takdirde ise, görünen o ferдин şahsiyeti yâhut müstakil varlığı değil; HAK'ın Nûru'dur. ALLÂH'ın ihsânı olan irâdeî cüz'iyeye de kişiyi bir müstakil kudret hâline getirmek ve her istediğine erişmeğe muktedirmiş gibi onu dev aynasında göstermek için değil; bil'âkis o irâde, küllî irâdeyi tanımak ve onun bir zerresi olduğunu bilerek kendine düşen hizmeti görmek üzere verilmiştir. Böyle olunca bir cüz olan insan irâdesi, iktidârını külden aldığına müdrîk olur ki, işte bu hâl aklın, akl-ı külde bırakılması keyfiyetidir. Yâni kudret ve iktidârı cüz'e izâfe etmemek hâlidir. Kezâ sîfât için de mevzuu bahs olan budur.

İnsan; kendine has sıfatlarının, RABBÂNÎ sıfatlardan dolayı zâhir olduğunu müşâhede ederse, beşerî vâsıflardan kurtulur; yâni o hassaları kendine mâl etmek sûretiyle kendini diğerlerinden ayırmak ve böylece beşerî nâm-ü nişan izâfe etmek hırsından temizlenir ki, bu hâl, kulun sıfatının Hudânın sıfatında erimesi keyfiyetidir.

Binâenaleyh, şimdi soruyoruz : Hangi insan cem'iyete daha faydalı olur ? Kendinde kuvvet ve kudret görüp sahte benliğini besleyip duran ve ona yan bakamı düşman addeden insan mı, yoksa kudret ve kuvvetin ancak ALLÂH'da olduğuna emîn olan ve her ferdi mutlak vücûdun bir uzvu telâkki ederek daima o birlik için çalışan insan mı ?.

Anlıyoruz ki yok olmak, yokluğu ihtiyâr etmek, ölü gibi olmak, her fenâlığın müsebbibi olan benlikden sıyrılmak demektir. Çünkü benlik gurur getirir, hırs getirir; eğlenceleri, zevkleri kendine hasretmek, rahatı ve emelleri uğruna insanların menfaatini fedâ etmek yolunu tutar. Çünkü benlik «önce ben yaşayım» dedirtir. Benliğinin esiri olan kimse, günün birinde bir iflâsı yüzünden diğerinin hukûkuna tecâvüz eder ve aksini aslâ garanti edemez. Pekî bu şirk değil midir ? Bir iptilâyâ kul olmak, benliğe tapmak, onu bir ilâh, daha doğrusu bir put mevkiinde tutmak değil midir ? Buna rağmen (Lâ İlâhe illâllâh) diyen Âdemoğluna ne demeli ?.

İşte Hazreti Pir'in ikâzı bu yoldadır : Sana gurur veren şu mecâzî vücûdunsa onu senden alacaklar, öyle ise sen daha evvel gurûrunu yen, benliğini ALLÂH'a ver, sıfâtlarını, zâtini ALLAH için harçet !. Bu ancak hırs ve ayıplarından temizlenmekle olur. Sen lâfzan gâib ol !. Yâni senin beşerî nâm-ü nişânın kalmaması ve sana âit olduğunu zannetdiğin o beşerî evsâf erisin. Fakat mânâda sâbit ol !. Yâni ALLÂH'ın Nûruna tecelligâh ol, yâni HAK'la gör, HAK'la söyle, HAK'la işit, her hâlinde HUDÂ ile ol... Senin sahte varlığın İlâhî varlığa bir perde olmasın ve ona bir sûret bağlamasın !...

Esâsen asıl maksad da budur. Bu sahne-i âlemden murad, bizim yeyip içip safâh bir ömür sürmek emelimizin tahakkûku meselesi değildir. Kezâ hayvânî insiyakların veya nebâtî şuurun bir misâli olarak yaşamak, bâzen bir parazit gibi diğerinden beslenmenin örneğini vermek, meselesi de değildir.

Kezâ sayılı gün ve gecelerin keyf elinde hebâ olduğunu görmek, işe yaramamanın verdiği sıkıntı ile bâzan bir âile, bazan da bütün bir cem'iyet nâmına zararlı işler peşinde koşmak meselesi de değildir.

Kezâ rütbe ve nişan kaygısına düşmek, şöhret hırsının elinde zebun olarak hemcinsinin mevkiine göz koymak meselesi de değildir.

Bu âlem, hırs, riyâ ve şehvet yurdu değildir.

Bu âlem, para, mal, mülk, cem etmek yeri de değildir.

Bu âlem, insanın, insanlığını gösterecek, ahlâkî, vicdânî seviyesini yükseltecek ve onun dışdan ve içden terakkisine vesile olacak kıymetde ve mertebede bir mahâldir.

Her kazanç bu âlemedir, irfan mektebi burasıdır. Binâenaleyh Dünyâya gelmenin hakikî mânâsını sezip bu mânâyı tahsil edenler, hakikat ile âşinâlık kurarlar ki, HAK ile olmanın sırrı da budur.

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

MEŞKÛRE SARGUT

— ONDÖRDÜNCÜ SAYIDAN DEVAM —

Hazreti MEVLÂNA şöyle buyuruyor :
«... Her bir gam ki sen ondan kederleniyorsun; o keder, içtiğin bir bâdenin baş sersemliğindedir. ALLÂH'a mürâcaat eyle ve de ki : Sen zulmü sitemden beri bir SÛPHAN'sın; cürümsüz ve günahsız bir kimseye nasıl dert ve gam verirsin ? Gerçi ben işlediğim cürmü günâhı hatırlamıyorum, lâkin bunu biliyorum ki, cürümsüz gam ve gussa hâsıl olmaz !...»

Aynı cinsten olanlar birbirlerine cezbolunurlar; çünkü aralarında üç türlü yakınlık mevzûu bahistir :

- 1) Akılların tenâsübü,
- 2) Kalblérin benzerliği,
- 3) Rûhların uygunluğu.

İnsanlara mahsûs olan bu husûsiyetlerden hayvan, nebât ve cemâd ancak ruh cihetile faydalanabilirler, hemcinsleri ile aralarında müşterek bir nokta bulabilirler; çünkü ruh, hepsinde mevcûtdür.

Aklın düşüncesi, kalbin hissi ve rûhun hâli, zuhûr âleminde kendine yakın olanı aramak ve seçmek zorundadır. Zirâ cezb olunduğu mânâ kendi benzeridir ve benzeri ona bir ayna mesâbesindedir.

Dâimâ Âdemoğlu, kendisinde hâkim olan sıfâtı sevmiş ve o sıfâta mağlûp olan bir diğere teşne olmuştur. Bu teşnelik sûret ve kalıb işi olmayıp hisler, hâller ve düşünceler seyrinin neticesidir. İnsanda hâkim olan hangi sıfatsa o sıfât, kişinin aklını kendi lehine çevirir, hissini kendi cihetinde parlak kılar ve hâlini kendi dileğine uygun yürütür. Eğer, iyilik, doğruluk, ve güzellik bağrında cem etmiş olan «cemâl» sıfâtı bir kimsede gâlib olursa; onun düşüncesi, hissi ve hâli hep bu iyilik ve doğruluk mihrakı etrafında olup o insan, güzellikleri cezbedecek ve tekâmül yolunda kemâle doğru ilerliyecektir. Fakat hırsına, şehvetine mağlûp kimsenin de kötülükleri, fenâlıkları, acı ve ıstırapları kendine çekeceği pek tabiidir. Farazâ ondan zuhûr eden gazab ise kahra taliptir, ondan zuhûr eden bencilik ise küfre tâliptir, ondan zuhûr eden hased ise mihnete tâliptir.

İşte Hazreti PİR bu noktayı ehemmiyetle işâret buyurarak :

«Niçin kederleniyorsun?» diye soruyor ve «Eğer seyyiât şarabını içtirse yâni kötü fiil-

ler irtikâp ettirse neticesini görmene kadar tabii bir şey olamaz !.. İçki için sarhoş olur, hiç değilse başı sersem olur değil mi ? Senin de işlediğin kötü fiil sana kötü bir netice doğurur, seni hüzne kedere salar. Asıl mesele, neticenin mes'ûliyetini yüklenmendir ki HAK ka bühâtan etmeyesin !..» diyor.

Sonra; yapılan hatânın cevâbı bâzen hemen gelir bâzen de gecikir; öyle ki kendimizi günahsız addettiğimiz bir zamânda karşımıza çıkar ve bizi şaşirtir ve hattâ «Ne yaptım ki bunu gördüm !..» detirdir. Bir cürmü hatırlıyamamak onun inkârını intaç etmemelidir. Çünkü cürüm olmadan onun karşılığı olan ıstırap, elem ve keder gelmez !.

Şu hâlde nefis ile uğraşmak ve onun islâhına çalışmak lâzımdır ki rûhu kederler ifsâd etmesin.

Acaba, nefis ile mücâdele nasıl olur ?

Cismanî lezzetler ve şehvetlerle meşbû olan nefis fenâ ahlâkı ile tanılır.. Bu kötü ahlâkı tahrîb etmek için üç silâha ihtiyaç vardır:

- 1) Muhalefet,
- 2) Tövbe,
- 3) HAK'ka firâr..

Benci nefsin arzularına muhâlefet etmek için en ehemmiyetli tarafını teşkil eder. Bunun için intibâh üzere bulunmak ve gâfil davranmamak esâstır. İrâdei cüz'iyenin, HAK'kın bir lûtfu olarak ihsan edilmesindeki gâye, insanlık sıfatlarını kazanmak ve hayvanca ef'alden kurtulmak meselesidir. İbâdetin en mükemmeli dâim HAK'kın mürâkibesidir. Düşünmeli ki, atılan adım ALLAH'ın rızâsı yolunda mıdır ? Atılan adım halkın menfâati uğrunda mıdır ? Yoksa atılan adım nefsin hazzı ve râhatı için midir ?

İntibâh üzere bulunmak, nefsin arzûsunu vermemek yâni nefsi muhâlefet kılıcı ile katletmek şu neticeyi doğurur :

Hadisi Kûside buyruluyor :

«Ben beni seveni katlederim, katlettiğimin diyeti de benim !..»

Demek ki, her niyet ve iş husûsunda HAK'kın sevgisini, arzûsunu, rızâsını miyâr tutmak sonucu HAK'kı kazanmaz demek oluyor. Yâni bir kul bu kazancı sebeble HAK'la görüp HAK'la söylüyor, HAK'la yürüyor, HAK'la işliyor.

Devamı var

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

— ONBEŞİNCİ SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Hazreti MEVLÂNA buyuruyor ki :

«Hisse mensup zâhir gözü, Güneşin şûlesine tâkat getiremez; çünkü Güneş ona gâlibdir. Sen RABBÂNÎ gözü iste ve bul ! Onu istemek; RABBÂNÎ bir göz sâhibi olan kâmil insanı bulmak ve ondan ilim ve kemâl tahsil eylemek demektir...»

Gözün görme kuvveti, gerek insanda, gerek hayvanda mevcûtdür. Ancak hayvanda kalb nûru olmadığından o, eşyânın hakikatlerini idrâk edemez. İnsan mertebesine ulaşmış bir kimsenin kalbinde, öyle bir göz vardır ki, ona akıl ve ruh tâbir olunur; işte insanı hayvandan ayıran bu nûrdur. Eşyânın hakikatlerine ve rûhlarına muttâlî olan bu nûrdur. Mertebeleri müşâhede eden, ve bir şeyin aslına nisbetinin ne veçhile olduğunu tâyin eden bu nûrdur. Bu akıl, avdeti bilen akıldır; yoksa bu, Dünyâ maîşetini düşünen ve sadece bu yolda fikreleyen (aklı maaş) değildir.

Akıl da göz gibi iki nevi'dir : Birincisi zâhir akı; yâni Dünyâyâ yarıyan akıl, ikincisi bâtın akı; yâni asla rüçûu idrâk eden ve bir şeyin hakikatini müşâhede eden akıldır ki, işte kalb gözünün nûru budur !..

Zâhir gözüne gelince, onun görme kuvvetinde başlıca yedi noksan vardır :

- 1) Göz, başkasını görür; kendi zâtini idrâk edemez,
- 2) Göz, kendine çok uzak olanı ve çok yakın olanı idrâk edemez,
- 3) Göz, hicab arkasında olanı idrâk edemez,
- 4) Göz, eşyânın satırlarını ve sûret kalıplarını görüp hâkâyıkını idrâk edemez,
- 5) Göz, mevcûdâtın bâzılarını görür; mâkulâtın cümlesinden kâsırdır,
- 6) Göz, sonsuz olanı idrâk edemez,
- 7) Göz, büyüğü küçük, hareket edeni sâkin, duranı ise, müteharrik görebilir..

Binâenaleyh matlûp ve maksud olan görücü göz; hisse mensup zâhir gözü olmayıp, kemâlini bulmuş insana mahsûs olan RABBÂNÎ gözüdür.

Kâmil insan, (cüz) olan varlığını, (küll) e teslim etmesi sebebiyle, yâ'ni bir katre su mesâbesindeki benlik hasiyetini Deryây-ı vahdete boşaltması mârifeti ile, HAK'ka vâsil olmuş, hicabdan kurtulmuş bir bahtlıdır. Kâmil insan, o (Âdem) dir ki, ondaki İlâhî Nûra, ervah secde kılar ve işte bu secdeden imtinâ eden, Şeytan tâifesine iltihak etmiş olur.

Kâmil insan HUDÂ'nın halifesidir ve CENÂB-I HAK'kın : «Benim sıfatlarımı giymiş olduğun hâlde kullarımın meyânına çık ve onları bana ulaştır; seni gören beni görür !..» buyurduğu (Zât) dir. Ve KUR'ÂN-I KERÎM'in : «Denizler mürekkep olsalar, ağaçlar kalem olsalar; RAB'bun kelimesi olan insan-ı kâmilin evsâfını tavsife kalsalar denizler kurur, takrar etseler yine kurur !..» diye işâret ettiği (Dost) dur.

İnsân-ı kâmil, kendine mahsus varlığını ALLAH muhabbetinin nârı ile yakmış ve Nûr-u İlâhîde gark olmuşdur. Çünkü o, bu sahate varlığı yağmaya vermiş, HAK'kanı vücûtle zinde olmak mazhariyetine erişmiştir.

Binâenaleyh, sûreti ve sîreti insan olan bir kâmil bulup ondan (Kalb gözünün açılması için) ilim ve mârifet tahsil eylemek, aşk ve cezbe yolunun esrârını dinlemek ve alıcı bir isti'dat sâyesinde bir feyze hâmil olmak lâzımdır. Çünkü sâdece cismânî lezzetlerin peşinde giden kimse, rûhunu zincire vurmuş ve bir zindanda haps etmiş gibidir. Ruh ölü gibi terâkkî ve tekâmülden mahrum ve tabiat zindanında mahkûm kaldıkça hakîkî hayat ve hürriyete erişemez ve böylece elli-altmış senelik şu ömrün sermâyesi de sıfır olur. Zîra bu fırsat, rûhun terâkkîsi içindir; hayvan, cemad mertebelerinden kurtulmak içindir. Maksad hâsıl olmayınca o mevki'de kalmak ve azabdan kurtulmamak pek tabî'dir.

İnsan kendi azâbını, esiri olduğu huyu ile hazırlar ve sonra kendinde gâlib olan sıfatla haşrolur.

Yine Hazreti MEVLÂNA'nın buyurduğu gibi :

(Tasavvuf Deryâsından Bir Katre'nin devamı)

«Farazâ hasedciler kurt şeklinde; başkalarını incitmek, rencide etmek huyuna mağlûb olanlar, yılan ve akrep sûretinde haşrolurlar. Ne acıdır; insanlık âleminin **HAK** ve salâhiyetine mazhar olup da hayvanlıktan kurtulamamak ne elîm bir âkibetdir !..»

İşte bütün bunlar gösteriyor ki, gafletle hebâ edilecek tek nefese dahî sâhib değiliz ; zîra nefeslerimiz sayılıdır. Bu hakîkati göz önünde tutan kimse, görücü göze sâhibdir. O, hâdiselerin tesîrinden kurtulmuştur. İster arzûsuna muvâfık olsun, ister olmasın; çünkü o, hâdiselerle değil, onları tertîb edenle alâkadardır. **ALLAH**'dan gelenleri şikâyetsiz kabul eder, bilir ki, **gamnâk veya ferahnâk her zuhur; kulun terâkkîsi ve tekâmülü uğrundadır.**

Netîce olarak Hazreti **Pîrin** şu ikâzını duyalım :

«Dil ehlinin sohbet ve muhabbet sofrası Hazreti **İSÂ**'nın halvet evi gibidir ki oraya körler ve topallar gelip iyi olurlardı. Sen de ey cismânî ve rûhânî hastalıklara müptelâ olan kimse !. Sakın bu sofrayı terk edip gitme !...»

TASAVVUF DERYASINDAN BİR KATRE

— ONALTINCI SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Hazreti Mevlânâ, HAK yolunun yolcusu-na hakikî sermâyeyi işâret buyurarak : «Ey Ahmedim bu işde mal, servet ve şeref para etmez; lâzım olan derdü aşk ile dolu bir sinedir !..» diyor.

Aşk, ALLÂHın sıfatıdır. Bu sıfatla muttasıf olan kimse muhabbet ettiği mânânın hâricinde her şeyden soyunur; yâni âlakasını ve râbitasını kalben eser. Zâhiren bu zuhur âleminin icaplarına mutlak sûrette riâyetkâr olan hakikî aşk kalben Dünyâya âit her bağı muhabbetinin keskin kılıcı ile katletmiştir. Bu sûretle muhabbet ettiği mânânın önünde tek bir hicap ve bir engel kalmaz. Hakikat yolcusu Allah aşkı ile yanan sinesinde bütün yaradılmışların sevgisini taşır ki, en mühim nokta budur; zirâ **Muhiddini Aarbi'nin** : «**HAK halktır gözün varsa, halk HAKdır aklın varsa**» sözünü bir müşâhit olarak gören ancak ve ancak **ALLAH** aşkıdır. O, iç gözüyle idrâk eder ki, mahlûkatdan her biri kâinatda hâkim olan (tek rûhun) nûruna mazhardır. Her sûret bir ve mutlak olan mânânın diriliği ile can bulmuştur. Çünkü ebedî ve Hayy olan asıldır, mânâdır, özdür.

Şu hâlde HAK'ka muhabbet eden kimse geçici ve îğreti varlıkların meclûbu olmaktan kurtulmuştur. Bundan dolayı o, halkın sûretine nazar kılmaz ve bu sûretle mukayyet olmaz da cevher üzerinde durarak içe nüfuz eder. Bir kimsede gâlip olan hangi sıfatı ona teşâma eder ve o sifata hürmet eder; zira bilir ki, şakî olsun, said olsun, münkir olsun, mü'min olsun herkes bir vazifenin memurudur. Ve kemâl ancak bu zidlar yüzünden tecelli etmektedir. Meselâ bir kötü ahlâkının fiili, iyiyi kendi âleminde terakki ettirmektedir. Evvelâ kötülük «iyilik» mefhumunun varlığını isbat etmektedir. Şu hâlde bu âlem içinde abes ve mânâsız bir şey yoktur.

Hazreti Mevlânâ : «**Mutlak hayır ve mutlak şer yoktur.**» der. Yâni bir kimseye şer tevliid eden bir nesne diğerine fayda temin edebilir. Yılanın zehiri öldürücüdür, fakat tababet şifa hususunda yılan zehirinden istifâde edebilir.

Binâenaleyh eğer ibret nazariyla temâşa edilecek olursa lüzumsuz olarak vücût bulmuş bir zerre dahi mevcût değildir. İşte bütün bunları gören bilen kalb gözüdür ki, o göz, muhabbetin nûruyla nûrlanmış, rüşvet salâ-

hiyetine mazhar olmuştur. **ALLAH** aşkı bir göpü dahi tahkîr edemez, hor hâkir göremez, onda bile **Yaradanın** vücûda getirme hikmetini, san'atını seyreder.

İşte böyle bir kimse tekâmül etmiş bir insandır, insanlığını kazanmış bir bahtlıdır. Ondan halka dâimâ şefkat ve muhabbet yolu ile fayda ve hizmet erişir. Mütakâmil insan cem'iyete azamî derecede hizmet eder. Bu fayda onun cömert varlığından temin edilir. O, ahlâkından, insanlığından, aşk ve imanından etrafındakilere dağıtır ve bu sûretle çelimsiz, verimsiz, rûhen cüce kalmış zavallıları kendi sermâyesi ile sermâyelendirip onların kalblerindeki marazı def'etmeye çalışır. Kendinde bulduğu kemâl derecesine göre bu kurtarış ameliyesi cem'iyet içinde ya daha mahdut, yahut da daha geniş akisler yaradır. Bir kimsenin gerek bilgi gerek ahlâkî, içtimâî ekoller ve gerekse zevk çeşitleri içinden bir mertebeye ulaşması fakat o mertebede kalıp daha ileriye geçememesi nâmütenâhî olan **mutlak varlığın** azâmet ve saltanatı âleminde ilerliyemediğine ve yâhut da istidâdi cihetle mahdut kaldığına delâlet eder. **Asil hürriyyet geniş istidâda mahsûsdur. Mertebe ve kayıt hükmünden kurtulmasını bilen büyük istidatlı insan bu mazhariyete aşk sâyesinde erişir.** Çünkü aşk insanın kendine mahsûs varlığını yâni benliğini yakar ve bu sûretle iki vücûdu bir kılar, yâni kul vücûdünü **ALLÂH**'ın mutlak vücûdunda fânî kılar. Mum ışığının güneşin parlak ışığında hükmü kalır mı ? Mumun şulesi gece karanlıkda işe yarar. Bu Dünyâ karanlığında da vücût mumunun ziyâ ile yol alan bizler, o ziyâyı bu muma atfetmek sûretile gaflete varmışızdır; muma ebedî imiş gibi sarılırız. Fakat onun varlığı fânîdir, bâki olan şule ise, hakikat Güneşinden dâim parlar.

Muhabbet asıldır, âraz değildir. Hakikî muhabbet insanı aslî hüviyetine kavuşturur. kendinde hâkim olan ismi ortaya kor ve secde ettiği mânâyı ona tanır. İşte bu, insanın kendini bilmesi, nefsini tanması demektir ki, **HAK**'kı bilmenin, tanmanın hakikati de budur. Aşk efendidir. **Hazreti Mevlânâ** der ki : «**Efendi kimdir, ulu kimdir bilir misin ? Senin ayağından enâniyet zincirini koparandır !..**»

Evet; benlik kaydını silen ve kul ile **ALLAH** arasındaki hicapları ref eden ancak **ALLAH** aşkıdır !..

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

MEŞKÛRE SARGUT

Mevlâna diyor ki: «Kur'anı Kerime nazar et ve bil ki bütün Kur'an, nefislerin kötülüklerini bildirmek ve onun ıslâhını göstermek serhidir.»

Hazreti Pîr burada; nefsi ıslâh etmek hususundaki şartlardan birincisine işâret buyuruyor. Bu en mühim ve en ziyâde dikkate şayan olanıdır ki ismine (ibret) diyoruz. Kur'anı Kerimde bir çok tarihî vakıaların zikredilmesi bizim târih bilgimizin zenginleşmesi için değildir. Asıl gâye geçmişteki olanlardan ibret almak meselesidir. O ibret ki bize hâdiselerin bağında bir hikmet düğümü olduğunu göstericidir.

İbret: Hayâtın mânasını kavramamıza vesiledir. Onun için önüne baktıkça şu dünya sahnesinden ibret levhasını seyredenler ve bu sûretle istikâmetini sağlayanlar selâmet yolundadırlar.

Bu dünyânın (bir yıldız olmak hasebile) beş köşesi vardır:

- 1 — Mihnet köşesi
- 2 — Ganimet köşesi
- 3 — İbret köşesi
- 4 — Hikmet köşesi
- 5 — Selâmet köşesi.

Birinci köşesinde bulunanlar bu âleme gelmekteki maksadı anlamamışlardır. Onlar kendi tâbirleriyle (vakit öldürmek) için yaşarlar. Bu vakit zevk ve sefâ elinde ölür; onlar yer, içer, eğlenirler ve hattâ nefislerinin

zevkini temâdi ettirmek gâyesile civarında bulunanları dâima bedbaht ederler. Bunlar halkı zahmet ve teessüre salanlardır.

Ganimet köşesinde bulunanlar bu âleme gelmenin mânasını sezmişlerdir. Burada gâye ve maksat vardır ki bu gâye, tekâmül etmek esâsına dayanır. İnsan kalıbında olanlara fırsat vermiştir; insanlığını bulsun için. İnsanlık nasıl bulunur? Buna en kestirme cevap olarak:

«Allahın ahlâkı ile ahlâklanınız ve sıfâtı ile muttasıf olunuz» emri ilâhisini göstermek icab eder. Hadîsi Şerifte de buyuruluyor ki:

«Nefislerinizi hesaba çekiniz; orada hesaba çekilmezden evvel; amellerinizi burada tartınız; orada tartılmazdan evvel; ölüünüz ölmeden evvel.»

Ölüünüz emri, nefsinizin kötülüklerini öldürünüz mânasındadır. Şüphesiz ki kin, kibir, hased, riyâ, şehvet ve benzerlerinden temizlenen kimse hâdiselerin oyuncağı olmaktan kurtulur öyle ki cefâlarda yerinmediği gibi safâlardan da sevinmez yâni lezzet ve haz iptilâsının esiri olmaz. Bu sûretle fâilli hakiki olan Allahın her işlediğinden râzı ve hoşnud, itirazı bırakır ve cemiyete azâmî derecede nâfi olmak için çalışır.

İşte ganimet köşesinde bulunanlar bu hakikati sezerler. Lâkin nazari olarak bildiklerini amelî sâhaya intibak ettirmek için tekâmül seyrine devam ederler ki üçüncü köşenin ehli olsunlar.

İbret köşesi, insanları gafletten kurtaran ve nefsin tuzaklarından koruyan emîn bir köşedir. Bu âlemin bir mektep bir tedris diyârı olduğunu öğretir. Ders ve imtihan vardır.

Şehvetler yâni nefsin hâz aldığı şeyler iki kısım olup birincisi hissolunan ve âşikâr olan zevkler diğeri gizli lezzetlerdir ki **ibret köşesinde** bulunanlar bunların gerek mazarratını gerek hâdiselerin ve vâkıaların sahifelerinden okurlar gerek şahısların âkibetlerinden öğrenirler böylece kendileri için dâima müteyakkız olmak gâyesindedirler.

Dördüncü köşe, hikmet köşesidir. İbret nazarı ile tekâmülünü sağlayanlar bu köşeye doğru seyrederek. **Hikmet ehli :**

«**Hayır olandadır**»

Hadîsi Şerîflerini hâl etmiş zümrelerdir. Çünkü **hikmet ehline** göre iki türlü hikmet mevcuttur. Birincisi; görülen ve işlenen işlerdeki **âşikâr** sebep ve **mânâ**. İkincisi hâdiselerdeki **gizli mânâ**. Birincisi, meselâ çalışmıyan talebenin sınıfta kalması gibi tabîi ve âşikâr bir hikmettir. İkincisi ise faraza bir mazlûmun görünüşe göre haksız olarak zulûm görmeye devam etmesi gibi mânâsı âşikâr olmayan **gizli bir hikmettir.**

Bu gizli hikmette iki sâik vardır:

1) Gelen belâ ve cefâ evvelce işlenen bir isyan ve günâhın cevabıdır.

2) O belâlar soru mahiyetindedir. İmtihan sorusu olarak bir kimsenin karşısına gelir ki: **Fâilî Hakîki** kimdir?

Her işin Halîki ve yapıcısı olan Allah kulunu dener: Verilene sabır ediyor mu ve **Yaradandan** her ne bahâsına olursa olsun **hoşnud mudur?** diye. Kul sadıkça sıdkını isbat eder onun ecri ve mükâfatı da bu terakkînin içindedir.

Demekki **gizli hikmet ya bir adâlet icrası için ya da bir kimsenin sınıfını geçmesi yâni mânen mertebesinin rütbesinin büyümesi içindir.** İkinci şıkda mühim cihet şudur ki bâzen terakkî eden mahdud kimseden bazen de daha geniş bir halk kitlesi istifâde eder, çünkü **tekâmül eden insanın cemiyete mutlâkâ hayrı ve hizmeti olur.**

Beşinci köşe, selâmet yurdudur. Selâmet ehli :

«Allah Rabbimdir de ve istikâmet et!» emri dînisinin sırrına varan zümredir. Emro-nulduğu veçhile hareket edip kendi tedbir ve reyini kullanmamakta **irâdei cüz'iyeyi Allâhın irâdesine salan zümredir bu!**

Gizlilikte âşikâr ve âşikârlıkta gizli olan Yaradana temaşa ederek hattâ Hakîkati kendinde bularak (nefsini bilen Rabbini bilir) sırrına eren zümredir bu!

Selâmet ehli nefsinin öyle pâk etmişdir ki o nefis ruhdan ayırd edilemez. Onun kendi hakîkatine hitâbı şöyledir:

Ben Yâ Allah diye nasıl nidâ edeyim? (Yâ, uzağa işârettir, sen bana şah damarımdan da yakın geldin Allahım!).

Selâmet ehli, Kur'anı Kerîmin mânâsına tamâmiyle muttalî olup **HAKKI HAK** bilir; Halkı incitmez, Halktan incinmez.

TASAVVUF DERYASINDAN BİR KATRE

— ONSEKİZİNCİ SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Hazreti MEVLÂNÂ : «Ey insan !. Bir kötü şey işlediğin ve mâsiyet kıldığın vakit ALLAHdan kork, emin olma!. Çünkü yaptığın iş bir tohum ekmek gibidir, ALLAH onun mahsûlünü âkibet sana getirir» diyor.

Hazreti PİR, bir başka ifâde ile aynı mânâyâ temas ederek bu cihâmı bir dağa, fiillerimizi de nidâ'ya benzetiyor. Nasıl ki dağa doğru seslendiğimiz zaman, aksi sadâ yine bize geliyorsa, işlediğimiz işlerin karşılığı da mutlakâ bizi bulacaktır. Buna bir delil şu emr-i ilâhîdir : (Zerre kadar hayır ve zerre kadar şer kaybolmaz).

Evet, yapılan kaybolmuyor, kayboluyor ve günün birinde o şer veyâ hayır, sûret değiştirerek karşımıza çıkıyor; ekseriyâ kendimizi pek mâsum hissettiğimiz anda, evvelce açılan hesabın ödeme makbûzunu elimize alıyoruz. Biz hâdiseleri unutmuş olabiliriz, ama öyle bir şuur var ki, bütün hesapları inceden inceye görüyor ve mutlak sûrette adl-i ilâhîyi yerine getiriyor. Esâsen unutmak bize mahsusdur. Eflâtun'un dediği gibi, öğrendiklerimiz de evvelce bilip sonra unutmuş olduğumuz şeyleri hatırlamaktan ibâretidir.

Şu hâlin içinde hem mâzî, hem de istikbâl gizlidir. Büyüklerin (Dem bu demdir) diye kıymetini bildirmek istedikleri hâl, hakikaten bütün bir ömrün değerini kendinde gizlemektedir. Zira hâl, bize mâzînin mahsûlüdür; evvelce bu Dünyâ pazarında hangi metân yükünü çekmişsek hal, dağarcığımızı açar ve senelerin boyunca sırtımızda taşıdığımız ve tâlibi olduğumuz o metân çıkarır, önümüze kor. Olabilir ki bu âlem pazarından sevip satın aldığımız maddî veyâ mânevî o değer, hakikati halde değersizdir.

Biz, vaktile gizli veyâ âşikâr ihtirasların müptelâsı olmuş da onların hazzını içimize sindirmişsek hal bizi nedâmet ve hüsrân içinde bırakır. Şübhesiz; o nedâmeti hissetmek de doğru yola yaklaşmak demektir; halbuki bunu hissedemiyen mahkûm, ilelebet elem ve ıstırapla haşrolur. Hâl, aynı zamanda istikbâldeki durumumuzu i'lân edicidir.

Mark Orel'in dediği gibi : «İnsan meşgûl olduğu şeylerin kıymeti ile müteneşipdir.» Evet, içinde bulunduğumuz zaman, bizi kendisile meşgûl eden hangi mefhumla çiftleşmiş ise o, hem bizim değerimizi, hem de ilerdeki hâlimizi açıklar.

Eğer insânî kıymetlerin üzerinde durursak bu, istikbâlde insanlık sıfatlarını hâiz olacağımızın bir delilidir. Çünkü her şey seyirde ve bu seyir tekâmül cihetindedir.

İnsanoğlu, her nedense kendini gafletten

bir türlü sıyırılmaz. Bu sahne-i âlemde her nefes ibret alınacak hâdiseler cereyan ettiği halde, onda bir iz bırakmaz.

Mesnevî Şerifinde bir hikâyecik vardır : Müflis bir adam hırs ve tamâhı yüzünden herkesi dolandırmış, bir çok kimselerin canını yakmış. Bu sebeple onu hapishâneye atmışlar, fakat orada da rahat durmaz ve mahpusların yiyeceklerini, onları kandırmak sûretile ellerinde bırakmazmış. Bunu tekrar mahkeme huzûruna çıkarmışlar. Hâkim ona demiş ki : «Herkes senin iflâsına şehâdet ediyor, şeriatin hükmünce; bir kimse ancak iflâsı sâbit olunca;ta kadar hapsolür, sâbit oldu mu onu zindanda bırakmak vâcip değildir. Sen de âzadsın, şimdi seni bir deveye bindirsinler ve herkese hilebazlığını ve tezcirciliğini i'lân etsinler ve kimsenin sana veresiye bir şey vermemesini temin etmek gâyesile seni mahalle mahalle dolaştırınlar, halk seni tanıсын ve benim huzuruma senden dolayı kimse şikâyete gelmesin.»

Böylece hükmü yerine getirmek üzere bu müflisi, bir odun satıcının devesine bindirmişler ve sabahtan akşama kadar mahalle mahalle gezdirip muhtelif lisandan bağırarak şehir halkına onu tanıtmışlar. Fakat ne çâre ki bu derece bağırma ve i'tinâ ile i'lân edişler deve sâhibine te'sir etmemiş. Akşam olup da müflis adam deveden indirilince, deve sâhibi onun yanına yaklaşarak : «Efendi, devenin yiyecek parasını ver» diye tutdurmuş. Müflis ona demiş ki : «Be adam, senin aklın nerede ? Şimdiye kadar niçin dolaşıyor ? Benim iflâs davulumun sesi yedi kat göğü aştı. Benim hakkımda duyduğun bu kadar sözlerden hiç mütenebbih olmadımı ki, hâlâ benden bir şey üm'îd ediyorsun ? Bu kadar (nidâ) lardan hiç biri kulağına girmed mi?».

Evet ne yazık ki, bizim hâlimiz de odun satıcının gafletine benziyor; hâdiseler lisânı hâl ile bize defalarca «yaptığınızın hesabını göreceksiniz» diye ihtarda bulunuyorlar, geçmiş vak'alar ibret alabiliyoruz için birer vesika hükmünde duruyorlar, fakat bizler mütenebbih olamıyoruz. Hâlâ (ben yaşayayım) fikri ile nefsimiz nâmi hesabına iş işliyoruz. Halbuki rûhumuzun hayâtiyetini söndüren bu fiilden dolayı, göreceklerimiz azap ve ikap, elem ve ıstırap ne şeditir. Ve bu takdirde bizim için yaşamak değil, ölüm mukadderdir; yâni hür olmak yerine, boynumuzda tabiat zindanında hapsolmek ve süfliyete rüçü etmek hükmü fermânı vardır. İnsan, en büyük fırsatı, hâlî gaflete satmak sûretile kaybetmiş oluyor.

TASAVVUF DERYASINDAN BİR KATRE

— ONDOKUZUNCU SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Hız. Mevlânâ buyuruyor ki : «**ALLAH**dan bize edeb ihvan etmesini talep edelim; çünkü edebsiz olan kimse, **ALLÂH**ın lûtfundan mahrum kahr. Bu felek edeble nûrlandı, meleker edeble masum ve temiz oldu. Senin dahî rûhunun feleği edebli olursa yıldızlar ve ilimler ve bilgilerle münevver olursun. Akhın melek gibi edebli olursa; onun gibi ibâdet ve tâatde bulunursa, ayıplardan ve hatâlardan temizlenirsin.»

Şüphe yok ki, asıl talep etmemiz ve **ALLAH**dan bize refik olmasını her an dilememiz icâb eden şey, edebdir. Edebin mânâsı pek büyüktür. Evvelâ bir kimseyi **HAK**kın emrine itâat ve inkıyâd ettiren; onu doğru yola i'tiraz ve âsîlikden koruyan; çünkü hakîkatî temaşâyâ sâik olan edeb nûrudur.

Edebin öz mânâsı vücûdü birlemektir. Ortada esbab ve âlât görmemek, binâenaleyh kimseden incinmemektir. Her cihetten ve her zerreden tecelli eden ilâhî nûr; saltanatının ve kemâlinin delili olmak üzere muhtelif şanla nümâyân olduğundan, her hangi bir şeyi inkâr etmeğe ve abes görmeğe mahal yoktur. İşte edebin insanoğluna tâ'lim ettiği esas nokta bu !. Zira celâl ve cemâl sıfatlarının iktizâsı; lûtuf ve rahmeti müşâhede ettiğimiz gibi, kahr ve zulmeti de müşâhede edebiliriz ve bu ikisi yek diğerinin varlığına sebebdir ve tekâmül bu zıddiyet yüzündendir.

Edebin hakîkî mânâsı halkdan **HAK**ka firar etmek; bu sâyede ortada bir âletden farksız olan halkın, ef'âlini ayıplamaktan berî olmaktadır. Şikâyeti terk etmek, şikâyet yerine şükür etmek, edebdir. **ALLÂH**ın kazâsına, rızâ ve belâsına sabır etmek edebdir. Esâsen **Cenâb-ı HAK** (kazâma rızâ ve belâma sabr etmeyen benden başka **RAB** arasın !..) buyuruyor.

Hâsılı edeb, Âdeme secde etmektir; yâni hakîkî insanın arşa tekâbül eden gönlünde doğmuş olan Zâtî ülûhiyet güneşini görmektir.

Cenâb-ı HAK, Âdeme secde edilmesi için emir verdi, ervahdan bir kısmı bu emri yerine getirdiler ve Âdemde (tecelli-i - nûru - ilâhîyi) fark edince tekrar secde etdiler ki, bu zümre (Said) damgası ile mühürlenmiş olanlardır.

İkinci kısım, emre itâat etdiler, fakat tecelliyi müşâhede edemediler. Bunlar, önce ikrar fakat sonra inkâra sapan zümredir.

Üçüncü kısım, **ALLÂH**ın emrini dinlemediler; lâkin Âdem de **HAK**kı görenek secdeye vardılar. İşte bunlar da önce inkâra, fakat sonra imânâ sâhib olanlardır.

Dördüncü kısım; ne emre, ne de müşâhedeğe, vâsıl olamadılar ki, bunlar (şakî) damgası ile mühürlenmiş olanlardır.

İşte edeb, bir kimsenin said veyâ şakî olduğunu bildiren bir mihenkdir. **Mevlânâ** der ki : «Edeb, ilâhî nûrdan bir taçdır; onu başına koyan, her nereye giderse gitsin, onun için korku yoktur.»

Hidâyetin nûru ile yolumuzu bir meş'ale gibi aydılatan edeb hakkında; (**ilâhiyât-ı Ken'an**) dan alınmış şu manzum parçayı berâber okuyalım :

Ten-i âdemdeki can bil ki edebdir,
Dil-ü çeşm-i beşerin nûru edebdir,

Edebi olmayan âdem, değil âdem;
Ayıran âdemi hayvandan edebdir.

Ser-i İblisi dilersen eğer ezmek,
Gözün aç, öldüren İblisi edebdir !.

Oku âyâtını **KUR'ÂN-I KERÎM**in,
Göresin cümle maânisi edebdir !.

Ulu Şems'in sözüdür bu, buna şek yok,
Bizi makbul edecek **HAK**ka edebdir !.

Edebi eylesin **ALLAH** bize tevfiğ,
İki âlemde felâh (**Ken'an**) edebdir !..

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

— YIRMINCI SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Hazreti MEVLÂNÂ buyuruyor ki : «İki elini dâimâ aramıya ve talebe vur !. Çünkü taleb bu yolda bize rehberdir. Elbette arayıcı bir gün bulucu olur ve sâati geldiği vakit de matlûbuna erer !. Bu cemâdlükten ve sûret âleminde canlar âlemine git ki, bütün mev-cûdatın tesbih ve zikir sadâsını işitesin !!»

Burada talebin mâ'nâsı cehd etmektir. İnsan olana cehd ve cihad lâzımdır. Çalışmak için elimizde mevzûumuz vardır. Bu metin bir ömür boyunca sermâye vermekte ve yeni yeni safhalar arz etmektedir. Şübhe yokki; âdem-oğluna öğrenmek ve ders görmek hususunda kendi nefsi, yeten bir ilimdir. Öyle ya; bir kimsenin, nefsi ile dış tabiat âlemi arasındaki münâsebetden tutunuz da iç âlemine, rûhi tekâmül seyrindeki nefis mertebelerine kadar her şeyi içine alan muazzam bir ilim, hakikat ilmi, ortadadır. Bu, üzerinde etüd edilecek en büyük mevzûdur. Bu sâyede zâhir ve bâtin her ilim şu'besini mümkün mertebe tanımak kâbildir. Yazıkki, zahiri bilgilerle iktifâ eden bilginler, cem'iyet için dâimâ tahripkâr olmuşlar, istenilen faydayı tēmin edememişlerdir; bunun sebebi ma'neviyâtla meşgûl olmak ve bu sûretle gurur ve nahveti yenecek irâdeye sâhib bulunmamak keyfiyettir. Âlim olsun, kâşif olsun, rütbe ve saltanat sâhibi olsun, kim olursa olsun, ma'neviyâtı kısır olduktan sonra o, insanlık için muzır, cem'iyet için hayırsız bir varlıktır. O, noksan ve nâtemam bir kimsedir. Zira insan, tek veğheli değildir; dış âlemine olan münâsebetini idâreye mēmur olduğu gibi, iç âlemini de kontrol etmeğe ve her iki yönde de terakkî etmeğe mecbûrdur.

İşte bunu idrâk etmiyen kimse, herhangi bir mehâreti yüzünden Dünyâ çapında bir varlık da olsa, hakikati halde bir hayvandan farksızdır. İştihası, ihtirâsı, nefsanî arzulara râm olması bakımından kurt veya domuz, veya yahut bir başka hayvan sîretindedir. Evvelâ

şöhretin esiridir ona bir zarar gelmesin diye beşeriyet nâmına zararlı işler görmekten aslâ çekinmez. Muhakkak ki egoist kimse (ego) sunu tatmin etmek için başkalarının her türlü hak ve salâhiyetine tecâvüz eder.

İşte cem'iyetin temelini sarsan, ma'nevi-yâtı çorak kalmış bu tip kimselerdir. Büyük mutasavvıf Ahmed Rûfâî Hazretleri buyurur ki : «Ey gâfil, sen nesin ? Bir murdar sudan başlayıp bir kokmuş lâşede nihâyet bulacaksın, bunların arasında nasıl lâyük ise öyle bulunmalı değil mi?» Evet; rütbelere, nişanlar, ünvanlar, şan şeref, para, ikbâl, saltanat, insanın evveline ve âhiline hiç bir şey ilâve etmez ! İnsanoğlu çıplak geldiği gibi çıplak gidecektir, âciz geldiği gibi acz içinde gidecektir. İhtiyarsız geldiği gibi yine ihtiyârı olmadan, arzûsu ve irâdesi kâle alınmadan, gidecektir. Acebâ neye güvenilir ki?... Elde edilenler hep fânî olduktan sonra, tutunaklar bir kaç güne mahsus ve münhasır olduktan sonra, insan oğlunun eli boş değil de nedir?... Epiktet der ki : «Eğer çömlek seviyorsan (çömlek seviyorum) de, kırıldığı zaman acımazsın !».

Evet; rağbet etdiğimiz şeylerin hakikî kıymetini araştırır da ona göre onlarla alâkalanır ve münâsebet derecemizi ta'yin edersek, vakit kaybetmemiş oluruz. Aksi halde kıymetsizi kıymetlendirdiğimiz ve süfliyete gönül verdiğimiz için değersiz ve süfli kalmak bizim için muhakkaktır. Kıymet ve ehemmiyet vermek icâb ediyorsa geçici varlığa değil, her yerden, her yönden, tecellî eden İlâhî varlığın nûruna ve bu nûrun, insandaki kemâline nazar kılmalıdır. Kendi hakikatine varmış hakikî insanda bu nur, kemâliyle tecellî eder; ortada bir ikinci varlık yoktur artık; yâni o insanın benliği ayrı bir varlık teşkil etmez, çünkü o, nurla birleşmiş, bir olmuştur. Çünkü nefis, terbiye edilince ruh olur.

(Devamı var)

TASAVVUF DERYÂSINDAN BİR KATRE

— YIRMİBİRİNCİ SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Nefs, esâsen ruhdan ayrı değildir, ancak işlenmemiş bir külçe gibidir, üzerinde çalışılıp işlenince, onun cevheri meydana çıkar ki; baha biçilmez bir mücevher olur. Madde, ruhdan ayrı değildir; ancak rûhun kesif hâlidir; kesâfet peydâ etmiş, şekillenmiş hâlidir. İşte rûhun anâsıra taallûku bu cihetdendir ki; bilinsin ve tekâmülü temamlansın için. İnsan, bu âleme, bu hakikati tahsil etmek gâyesile gönderildiği hâlde onun anâsırda kalması, tabiat âleminin esiri olması, rûhunu tekâmül ve terakkiden alıkoyar ki o zaman canlar âlemine geçip mevcûdâtın tesbih ve zikir sadâsını işitemez !.

Bu tesbîh ve zikirden murad, kâinatda hâkim olan tek rûhun ve aslâ mütegayyir olmayan ezeli ve ebedî bir vücûdün müşâhede-sidir. Bu zikir ve tesbîh (**Lâ İlahê İllâllah**) kelime-i tevhîdinin ifâdesidir... İlâhın (Bir) olduğu hâl ile bilinirse, (ben) ilâhı, ara yerden kalkar.

Misri Niyâzi'nin dediği gibi :

«Ben beni terk eyledim; gördüm ki ağyar kalmadı...»

Evet; gayri kalmaz. Halbuki şekle sarılan insan bilmelidir ki, şekil fânîdir, yâni mutlaka değişecektir. Devre mensup parlamalar bir gün olup sönecektir, hakîki akla erişilmedikçe; Dünyâ işlerine yarıyan mahdut akıl (aklı maaş), asıl varlığı idrâk edemeyecektir. Bu yüzden sekilperest; (ben) denilen iğreti varlığa tapacak ve bu sûretle donuk ve kesif yâni taş gibi katı kalacak, zûlmânî ve nûrânî

hicaplarla örtülü olduğundan hayvanca ef'al-den kurtulamıyacaktır.

Görülüyor ki, nefis terbiyesi için cehd etmek, insanın en ehemmiyetli ve en mukaddes cihâdıdır. Bu, taleple olur; ancak hakikati aramak ve arzulamak sâyesinde, cehd ve cihâda erişmek mümkündür.

Hazreti Mevlânâ diyor ki : «Bu feleğin cevri, ve bu Dünyânın mevcûd olan her bir renk ve eleme, bil ki ALLÂH'dan gâfil ve uzak olmak rencinden daha kolaydır ve HAK'dan gâfil ve uzak olmak eleme, bütün renklerden daha güç ve daha şiddetlidir. Çünkü, bütün bu bünyevî ve cismânî renkler geçer; fakat o uzaklık ve gaflet ve cehâlet ve kedûret geçmeyip insanla kalır. Saâdet ve devleti, Cenâb-ı HAK'ka gaflet ve cehâletten temizlenmiş bir âlim ve âgâh can tutar.»

Dünyânın bin türlü derdi, hayâtın acıları, elemeleri ve ıstırapları ne kadar derin ve şiddetli olsalar da, ALLAH'dan uzak olmak napsizliği yanında ehemmiyetsiz kahlırlar. Çünkü : Dünyâya gelmekden maksad, HAK'ki bilmek ve HAK'ka kulluk etmek, Yaradanın rızâsı yolunda gitmek sûretile HAK'ka erişmektir. Mânâ ve maksad bu olduktan sonra, Dünyevî elem ve ıstıraplar, kâle alınmaz; zirâ onlar, gaflet gibi yol kesici mâhiyetde değildirler. Bil'âkis hakikate vâsıl olmak isteyen için, onlar; hattâ ilerletici mâhiyetdedirler.

(Devamı var)

TASAVVUF DERYASINDAN BİR KATRE

— YIRMI İKİNCİ SAYIDAN DEVAM —

MESKÛRE SARGUT

Çünkü ıztıraplar, insanı olgunlaştırır ve, âdemoğluna, sabrı, güzel ahlâkı tâ'lim eder; hurs ve hiddetden uzak olmayı öğretir. Elemler bu Dünyâ mektebinde görülen derslerdir; sınıf geçmek, imtihan vermek, o dersler sâyesinde olur. Onları bilmek, yâ'nî onların mâhiyetini ve nereden geldiğini bilip öğrenmekle insanda hüznün ve kedere karşı muâfiyet başlar, ve görülen şeylere i'tiraz ve isyan ortadan kalkar.

Mark Orel der ki : «**Dikenler arasında bulduğun bir gül için (Bu gül niçin dikenler arasındadır) deme ! Belki dikenlerin içinde bir gül bulduğundan ötürü şükret ve vukuata rızâ göstermek san'atını öğrenmeye çalış.**»

İşin en kıymetli ve ehemmiyetli tarafı, vâkı olan şeyleri (**Hayır, olandadır**) Hadis-i şerifi mü'cibince hoş karşılamak mes'elesidir. Esâsen bir irfan ocağı olan bu Dünyâ mektebindeki tedrisden gâye ve maksad budur. Rızânın kıymeti öyle büyük ve ehemmiyetlidir ki, lisan bunun izâhından âciz kalır. Zîrâ, bu hâl meselesidir; bu hâl giyinmiş kimse, mahbûb-ı ilâhî olur. Nefsin terakkisinde, rûhun tekâmülünde mesâfeler kat'eden gerçek güzellik rızâdır. Nefsin mertebelerinden (**Râdiye**) mertebesi; kulun ALLAHdan râzî olduğu makâm, bundan bir ileri mertebe olan (**Merdiye**) mertebesi ise; ALLAHın kulundan râzî olduğu makâmdır. Bundan ileri makâma (**Kâmile**) denir ki, bu makâm HAKKın zâtî ve sıfâtî ile tecelli ettiği kâmil insana, ve ALLAHın : (**Habibim sen olmayaydın ben bu**

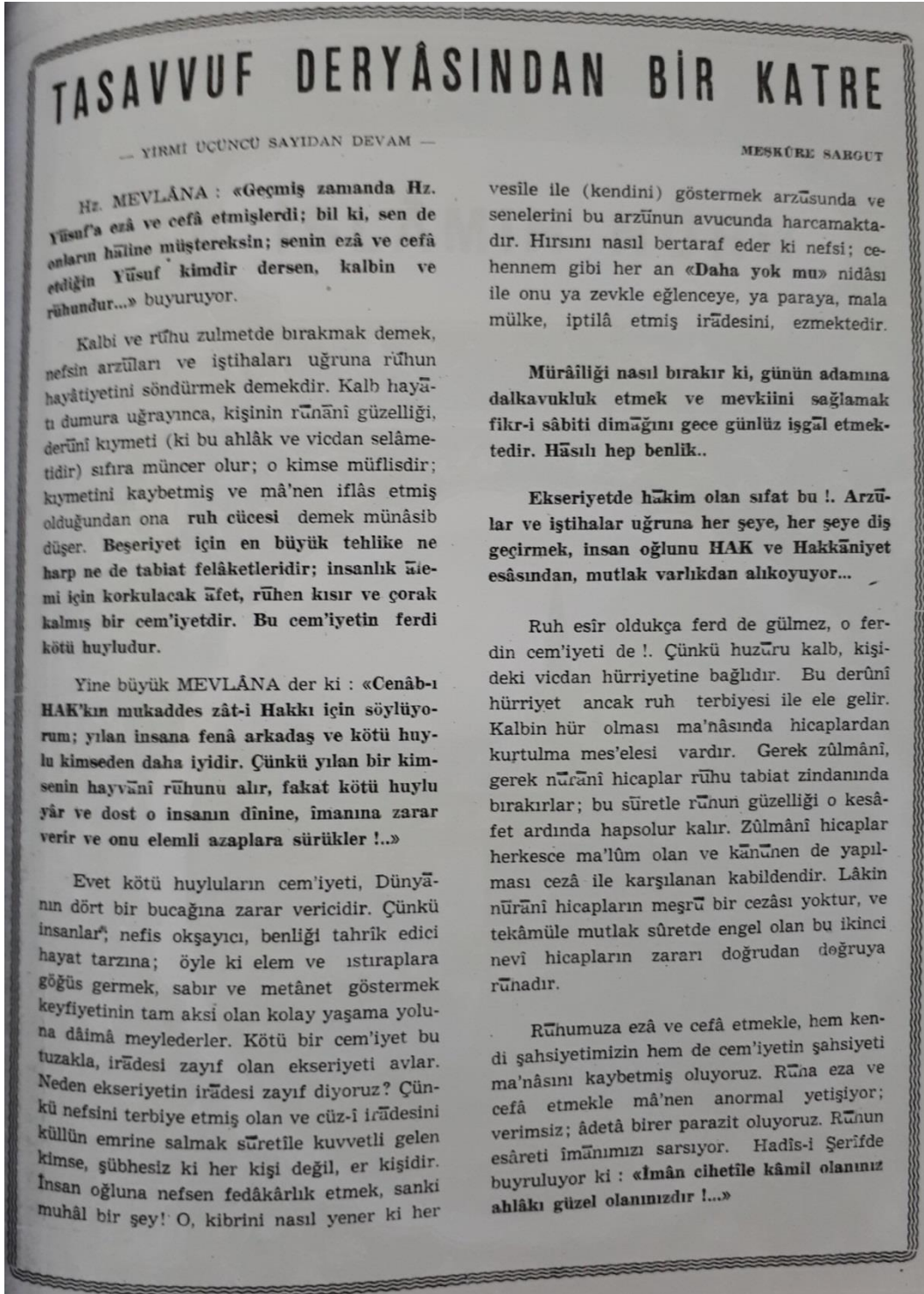
Dünyâ ve mâfihâyı halk etmezdim» buyurduğu ma'sûk-u hakikiye mahsusdur.

Rızâ, kazâya ve belâyâ sabrı telkîn ve ta'lim eder ki, bu edebdir. ALLAHdan hayâ ederek onun verdiklerini, velevki kahır da olsa, minnetle karşılamak; RABB-İ Müteâlin her yaptığında kulun hayrına ve terakkisine yarayan bir esas olduğunu idrak etmek demektir. Yâ'nî ALLAHı bilmek, fâili hakikiyi tanımak, demektir. Cismânî ve Dünyevî üzüntülerin ALLAHın içinde kıymeti yoktur; kıymeti olan şey Rûhun tekâmülüdür. Bahçevan da ağacı budar ve dalları keserken bu dalların feryâdına kulak asmaz, çünkü onun için ehemmiyetli olan; ağacın budanmak sâyesinde neşvünüma bulacağı keyfiyetidir.

Netice i'tibârile şu anlaşılıyor ki gaflet, âdemoğlunu rızâdan dolayısı ile edebden ve nihâyet terakkî ve tekâmülden alakoyar; insanoğlunu hakikatine vâsıl olmakdan, HAKKı ve halkı tanımaktan alıkoyar. Şu hâlde gaflet; dâimâ üzüntü, reñç ve belâdır, ve onun geçmek ihtimâli yoktur. Gafletden temizlenmiş kimsenin kazandıkları ise dâimî saâdet ve devlettir. Onun kalbinde huzur hüküm sürer ki cennetin bir mânâsı da budur.

Mevlânâ Hazretleri rızâ mertebesine vâsıl olan kimseye hitap ederek buyuruyor ki : «**Benim mdimde senin sesin HAKKın sesidir, çünkü hâşâ âşık maşûkdan ayrı değildir.**»

(Devamı var)

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler:

1988 senesinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de doğmuştur. Evli ve 1 çocuk annesidir.

Eğitim Durumu:

Lisans Eğitimi: Khazar Üniversitesi (Bakü), Ekonomi ve Yönetim (2005-2009)

Yüksek Lisans: T.C İstanbul Aydın Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi (Tezli) (2010-2013)

Yüksek Lisans: T.C Üsküdar Üniversitesi, Tasavvuf Kültürü ve Edebiyatı (2016-Hâlen devam etmekte)

Yabancı Dil (ler) ve Düzeyi:

Azerbaycan Dili (Ana dili), Türkçe (Çok iyi), İngilizce (Çok İyi), Farsça (Çok İyi), Rusça (Orta), Arapça (Temel).

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar:

“İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki ve Bir Uygulama” isimli Yüksek Lisans Tezi.

Türkçeden Azerbaycan Diline çevirilmiş iki adet yayınlanmış (Cemalnur Sargut, *Dinlə*, Bakı: Avrasiya Beynəlxalq Araşdırmalar İnstitutu İB, 2014), (Cemalnur Sargut, *Cân-ı Candır Ahmed Muhammed Mustafa*) tercüme çalışması.

Bilimsel Etik Sayfası

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Meřkûre Sargut’un Hayatı ve Eserleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Târih:

31/05/2019

Adı SOYADI

İlâhe M. Kurşun

İmza